Iulian Chifu Monica Oproiu Narciz Bălăşoiu

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN

Reacţiile decidenţilor în timpul crizei

Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2010

Iulian Chifu **Monica Oproiu** **Narciz Bălășoiu**

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN

Reacțiile decidenților în timpul crizei

Editura Curtea Veche
București
2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHIFU, IULIAN
Războiul Ruso-Georgian - Reacțiile decidenților în timpul crizei / Iulian Chifu, Monica Oproiu, Narciz Bălășoiu - București : Curtea Veche, 2009
ISBN 978-973-1983-43-1

I. Monica, Oproiu
II. Narciz Bălășoiu

Tipărit la „Curtea Veche“ Trading S.R.L.

CUPRINS

Prefață

Războiul ruso-georgian din august 2008 a fost un eveniment cu impact emoțional și de percepție publică major, cu relevanță asupra presiunilor făcute de cetățenii preocupați față de state, de preocupările politicienilor față de viitorul desenat al relațiilor internaționale și a presiunilor făcute de instituțiile statelor față de lumea academică pentru a avea modelele de evoluție pe viitor a lumii, într-o gigantică revistă a sistemelor de securitate și strategiilor globale.

Doi ani după războiul ruso-georgian, direcțiile de evoluție sunt încă neclare, trendurile încă nedefinite, actorii potenți își calibrează și identifică încă opțiunile și încearcă să valorifice oportunitatea oferită pentru o repoziționare favorabilă și un loc în procesul de determinare a direcției de evoluție a lumii.

Prezenta carte face o evaluare completă a deciziei în criză a diferitelor state din Regiunea Extinsă a Mării Negre confruntate cu războiul ruso-georgian, cu un acces special asupra modului de evaluare a situației și reacției decidenților români, confruntați și cu spațiul public din țara noastră care impunea percepția publică asupra acestor evenimente și presa sensul poziționării naționale pe această direcție.

Am folosit aici, pe scară largă, metodologia CRISMART de analiză a deciziei în criză, analize aprofundate după interviuri și analiza cognitiv instituțională asupra sistemelor funcționale ale statelor în atenția noastră, consultarea extinsă cu practicienii chemați să acționeze în momentul crizei dar și analiza cantitativă și calitativă a spațiului public în România.

Centrul de Prevenire a Conflictelor pe care îl conduc a făcut un efort notabil timp de circa 2 ani pentru a elabora acest studiu extins, și mulțumesc tuturor

co-autorilor, în special Monicăi Oproiu și lui Narciz Bălășoiu, care m-au asistat în editarea finală a cărții.

Cartea are 6 părți, precedate de un studiu introductiv în chestiunea schimbărilor regionale, europene și globale - plecând de la preocupările de securitate ale Europei Centrale și de Est și continuând cu limitele și dificultățile de conturare a profilului de actor internațional al UE, redesenarea noului Concept Strategic al NATO, dar și reașezările globale post-moderne – dar și un studiu ce realizează o prezentare succintă a conflictului, pentru publicul larg.

Am reunit, în prima parte, analizele de decizie în criză în cazul unui număr de patru state. Menționăm aici că am dorit, pentru echilibru, și o analiză egală în Rusia, problema a fost însă refuzul, opacitatea sau refuzul decidenților relevanți ruși de a reacționa la chestionarele noastre și puținătatea analizelor dar și multitudinea de articole de propagandă ce au inundat spațiul public și mediatic rus în toată această perioadă.

Partea a doua este un studiu consistent și profund al spațiului public românesc în timpul războiului și modul de reflectare al crizei. Am reunit apoi analizele tematice specifice și aprofundate, după modelul Crismart, în cazul României. Partea a patra e rezervată agendei crizei, pentru ca partea a cincea și a șasea să reunească documentele relevante ale crizei, inclusiv anexele cu hărți și date ale MAE georgian.

O reverență deosebită editurii Curtea Veche, partenerii noștri vechi, care au dat forma prezentă a cărții pe care o puteți consulta astăzi.

Iulian Chifu
București, 10 septembrie 2010

Schimbarea Naturii Relațiilor Internaționale

Războiul ruso-georgian. Doi ani după.

I. Europa și conflictele într-o lume postmodernă în curs de globalizare

1. Uniunea Europeană – Crize recente

UE a fost pusă în situația de a face față mai multor crize în ultima perioadă, unele dintre ele în același timp:

- “enlargement fatigue” – criza capacității de absorbție a UE invocată pentru blocarea extinderii
- respingerea Tratatului Constituțional - Franța “NON” și Olanda “NET”
- Primul val al crizei economice: criza sub-prime și a derivativelor. Văzută și criticată drept o criză pornită de SUA, s-a dovedit că DeutschBank și alte bănci europene și firme de securities au fost implicate în bula imobiliară și produsele derivate achiziționate și tranzacționate, au avut o contribuție importantă la formarea crizei
- Criza Tratatului de la Lisabona: negocierea, ratificarea și, mai nou, criza de implementare a condițiilor tratatului. Echilibru între instituții.
- Criza datoriilor naționale: a doua etapă a unei crize de tip “W”, care pare a fi fost auto-provocată de către abordarea ultra-ortodoxă de a plăti datoriile în timpul crizei și de amâna investițiile pentru relansarea economiei.

Există de asemenea, două singularităţi, în sensul că poziţiile adoptate de către două state majore - care încearcă să-şi asume că reprezintă "poziţia UE" prin extinderea unei poziţii proprie lor, departe de normele instituţionale ale Uniunii, care deja le oferă suficient de motive şi argumente pentru influenţă: Germania şi Franţa.

Singularitate Germaniei: Germania s-a mutat de la o poziţie în care interesele sale se mulau pe cele ale UE, către o abordare care pune Germania pe primul loc, transformând UE într-un simplu instrument al politicii germane şi, în acelaşi timp, sfidând regulile de bază ale Uniunii: politica agricolă comună - rezultatul unui acord de intrare a produselor industriale din Germania pe piaţa Franţei condiţionate de o plată pentru agricultori şi pentru produsele agricole - şi rabatul britanic - aproximativ 6 miliarde de euro, sumă care nu este o contribuţie la bugetul UE, şi care va fi returnată Marii Britanii, sumă care nu este importantă din punct de vedere financiar dar care a asigurat intrarea Marii Britanii în UE.
Am putea adăuga respingerea şi dificultatea de a convinge Germania să contribuie şi să respecte clauza de solidaritate în susţinerea Greciei dar şi unele înţelegeri bilaterale, în special cele privind energia, în relaţie cu Rusia, concurente cu integrarea energetică în UE şi regulile în ceea ce priveşte concurenţa şi competiţia pe piaţa din UE.

Dar am putea vorbi totodată şi de singularitatea franceză. Pentru Franţa, UE ar trebui să devină o federaţie condusă de Germania şi Franţa, partea militară, de securitate şi de afaceri externe urmând să fie bazată pe capabilităţile NATO. Acest lucru ar putea să nu fie obţinut prin implicarea unei forţe militare UE şi prin implementare PESA, sau prin investiţii şi achiziţii în domeniul apărării, ci prin utilizarea capacităţii NATO de către un pilon al UE în interiorul NATO, care ar deveni astfel o organizaţie transatlantică formată din doi piloni.

Ambele ţări şi-au asumat rolul de a reprezenta UE în lipsa oricărui mandat din partea organismelor Uniunii Europene şi Consiliului. Vorbim despre **intervenţia Franţei în războiul ruso-georgian**, atunci când, deşi a avut un efect pozitiv prin oprirea unei confruntări la scară, a invocat în cadrul înţelegerii un sprijin european, şi despre **memorandumul semnat de către Angela Merkel şi Dmitri Medvedev** care cita angajamentul UE pentru un

comitet de securitate UE-Rusia, în ciuda faptului că UE a decis că propunerea de securitate Medvedev va fi discutată în cadrul OSCE, nu în cadrul mecanismelor NATO și UE.

2. **Este UE un actor global?**

UE este un actor post-modern regional, nu un actor global. Acest fapt se explică prin confuzia instituțională a sarcinilor și rolurilor, și prevalența birocratică în raport cu factorul politic și reprezentanții aleși, datorită modului în care Comisia este aleasă, dar și de gradul de ambiție al Uniunii ca atare – atunci când nu sunt transferate de fapt inițiativele unui stat sau altul. Dovada cea mai clară a confuziei instituționale este oferită de cei patru președinți pe care UE îi are acum: președinția Consiliului / președinte al UE, ales pentru un mandat de doi ani și jumătate de către șefii de state, președintele Comisiei - șeful Guvernului European, președinția rotativă semestrială, deținută pe rând de fiecare stat membru și Președinția Parlamentului European, singurul organ ales de cetățenii Europei care a primit mai multe atribuții după adoptarea Tratatului de la Lisabona.

Procesul de negociere a atribuțiilor, care are loc între diferiții actori și președinți, este încă neclar și imprevizibil datorită fazei de tranziție și ambiguității tratatului ratificat. Putem vorbi, de asemenea, despre un nivel scăzut de adaptabilitate al UE la provocările existente și la rolurile globalizării în general și ale organelor sale executive în special.

UE încă refuză operațiuni cu acoperire globală, atunci când nu există nici un interes clar al vreunui stat membru important sau unde costurile sunt mult deasupra capacităților Uniunii. Modalitatea de abordare a responsabilităților la nivel mondial este foarte selectivă, și UE preferă să elaboreze o acțiune complexă și cuprinzătoare pe hârtie pentru a realiza că nu are bani de ajuns pentru a o realiza, în loc să aleagă să se implice cu obiective mici și limitate, dar să-și apere rolul său ca actor global.

Un alt argument este faptul că UE nu este implicată în marele joc strategico-economic din Pacific: dimpotrivă, singurii actori din regiune care doresc din când în când să se implice sunt câteva state cu diverse interese limitate în timp. Mai mult, direcția implicării în problemele globale pare să

se mute dinspre curentul original de Trans-Atlanticism (asocierea UE cu SUA și Canada) către o abordare Euro-Asiatică (asocierea cu Rusia, care poate oferi UE sau unor state UE resurse contra investițiilor în modernizare și respectarea "dreptului Moscovei de preemptiune" asupra securității, apărării, afacerilor externe, politica energetică și chiar și marile companii din spațiul fostei Uniuni Sovietice reunite într-o zonă de „interese privilegiate", (cu refacerea compoziției vechiului imperiu sovietic și a sferei sale de influență).

A fost dovedit faptul că UE s-a descurcat remarcabil de bine într-o perioadă de creștere economică și în timpul procesului de extindere - politica cea mai de succes implementată de UE în Europa Centrală și de Est -, dar acum se confruntă cu dificultățile datorită provocărilor globalizării și cu greu își gestionează propriile crize. Prima criză majoră care a zguduit Europa amenință fundamentele UE:

- **Euro** - moneda unică, afectată de intervenția tardivă pe piață în susținerea Greciei de către Germania, în special
- **piața comună** - am asistat la solicitările naționale de „opt-out" de la anumite reglementări și de aplicare a măsurilor protecționiste, renunțarea la principiul solidarității
- **economia**, baza UE, prin zdruncinarea acordurilor originare ale Uniunii și punerea sub semnul întrebării a politicii agricole comune.

3. Caracteristicile conflictelor contemporane: către conflictele multi-generaționale

Perioada contemporană - după primul război mondial - a produs mai multe generații de conflicte, care sunt în viață și astăzi. Am moștenit **conflictele de generația a doua**, din perioada războiului rece, fostele „crize fierbinți ale războiului rece", când războiul prin intermediari și războaiele de decolonizare. Avem conflictul din Orientul Mijlociu, India - Pakistan din Kashmir și multe altele din Africa. Unele au o istorie lungă și rădăcini vechi în spatele lor și sunt așa-numitele „conflicte greu de rezolvat".

Apoi avem conflictele din **generația de-a doua și jumătate**, cele care au apărut după ce Războiul Rece s-a încheiat - de la căderea zidului Berlinului

în 1989 la atacul de pe 11 septembrie. Perioada este caracterizată de războaiele interetnice, interreligioase, inter-confesionale. Cele mai bine cunoscute provin din căderea URSS - „războaie înghețate“ - și din fosta Iugoslavie, împreună cu conflictele din periferie, care se datorează declinului uneia dintre superputeri și, totodată, lumii uni-multi-polare cu periferie anarhică, creată în urma dispariției uneia dintre superputeri și a lipsei de control asupra părții sale de lume, cu conflicte ascunse de către fosta Uniune Sovietică și conservate, datorită obiectivului declarat de a combate celălalt sistem.

În același timp, după 11 septembrie, avem **războaie de generația a treia**, războaiele mondiale cu jucători și cu actori la nivel global, conflictele la nivel mondial (peste tot în lume), războiul global împotriva Terorismului ca actor global, folosind instrumente post-moderne globale cum ar fi: finanțe și investiții, arme procurate peste tot în lume și mass-media cu impact global, cu o capacitate globală de planificare și executare a operațiunilor folosind mijloace, unelte și instrumente situate peste tot, la distanțe mari de executant sau de instituțiile și persoanele care comandă atacul.

Problema este că aceste conflicte nu mai sunt unele pure, sunt suprapuse, interdependente, se influențează reciproc, ceea ce conduce la o **complexitate de conflicte multigeneraționale** care ar trebui să fie urmărite în funcție de cauzele individuale de generare a lor, dar, de asemenea, cu o abordare integrată pentru a face față evoluției lor, mijloacelor, instrumentelor și influențelelor date de alte conflicte. Conflictului din Orientul Mijlociu în anii 80 nu arată ca cel de după acordul de la Oslo și nici ca cel de astăzi, din cauza conflictului inter-palestinian și a actorilor regionali și globali implicați.

4. **Conflictele UE: interne și din vecinătatea Uniunii**

Vorbim despre trei tipuri de conflicte în această categorie:

- conflictele din regiunea extinsă a Mării Negre – fostele conflicte înghețate din regiunile georgiene Abkhazia și Osetia de Sud, ocupate și recunoscute unilateral de către Rusia după războiul ruso-georgian din 2008, conflictele din Transnistria și Nagorno-

Karabakh dar şi conflictele din Caucazul de Nord şi posibilul conflict din Crimeea.

- Conflictele din Balcanii de vest – lipsa coeziunii societale, eşecul procesului de construire a a statului de drept, stagnarea reformelor în Bosnia şi Herzegovina şi în Kosovo, influenţele opiniei formulate de către Curtea Internaţională de Justiţie cu privire la regiunea Sandjak din Serbia, Muntenegru şi Macedonia de nord.
- Conflictul din Orientul Mijlociu- mai ales schimbările care au urmat reorientării Turciei care pare că nu mai este legată de leadershipul AKP ci de o schimbare sustenabilă şi de balanţa de putere din regiune.

5. Uniunea Europeană şi conflictele globale. Viitorul conflictelor

Într-un fel sau altul, UE este implicată în conflictele globale din Afganistan şi Irak, printr-o mulţime de ţări UE care au fost implicate direct, dar, de asemenea prin operaţiunile UE ca atare, inclusiv misiunile de instruire a forţelor de securitate sau de ajutor umanitar. Problema este că, stând departe de problemă sau impunând retragerea unei ţări sau alta din motive economice – inclusiv legate de criza datoriilor naţionale - UE se înlătură pe sine din perspectiva globală.

Cealaltă problemă este faptul că forţele UE prezente pe teren s-au dovedit a fi mai puţin pregătite să se confrunte cu duşmanul - trupele germane au fost dovada acestui fapt - şi nivelul scăzut al investiţiilor în domeniul apărării a dovedit lipsa capacităţii UE de a face faţă ameninţărilor la adresa propriei securităţi. Investind mult mai puţin decât procentul informal de 2% din PIB cerut de către NATO, UE şi ţările occidentale membre şi-au arătat slăbiciunile în domeniul apărării.

Mai mult decât atât, dacă misiunile din Irak şi Afganistan se vor termina în curând, comunitatea internaţională va trebui să facă faţă unor noi provocări. În cazul în care Iranul nu va fi un teatru de război cu soldaţi pe teren şi implicare directă ci, mai degrabă, dus de la distanţă, prin bombardarea instalaţiilor nucleare - există unele condiţii care ar aduce Somalia – mai degrabă decât Yemen, un alt candidat - în situaţia de a deveni al treilea Afganistan sau al doilea Irak.

În cazul în care se va dovedi că pirații somalezi sprijină financiar operațiunilor Al Shabab ale Islamului radical sau Al Shabab devine o organizație teroristă cu acoperire globală, sau dacă talibanii sau lideri Al Qaeda se vor muta în Somalia sub protecția oferită Al Shabab, o viitoare intervenție în Somalia ar putea fi de așteptat. Au fost documentate operații de capturare a armelor de către pirați în strâmtoarea Urmuâz, menite să ajute Al Shabab, dar grupările aparțin unor triburi diferite și nu se știe cu siguranță dacă alianța are ca obiectiv un singur atac. În plus, atacurile teroriste din Uganda, una dintre țările care oferă trupe internationale pentru misiunea ONU-Uniunea Africană în Somalia, au demonstrat că Al Shahab ar putea ajunge un actor terorist cu impact și alonjă globală.

Dacă va interveni aici SUA, împreună cu partenerii „globali“ precum Australia, Noua Zeelandă, Coreea de Sud, Japonia, Canada, unele țări europene din Europa Centrală și de Est, Marea Britanie și câteva state din Europa de Vest, dar nu și UE și majoritatea membrilor săi, există un semn de întrebare privind capacitatea reală și rolul UE ca actor global.

Lumea post-modernă globalizată cu care atât UE, cât și noi toți, trebuie să ne confruntăm are următoarele **caracteristici**:

- **Actorii post moderni** - actorii non statali, entitățile post moderne și influențele mixte și haotice - se vor găsi peste tot, și mai ales în statele slabe sau în regiuni care nu sunt controlate de nici un guvern.
- Trendurile din UE și vecinătatea sa aduc în discuție probleme cu privire la **evoluția Uniunii și activitatea sa în regiune**. Existența sa nu este încă dezbătută dar trendul de a pune la îndoială bazele pe care s-a creat UE și caracterul egocentric de care dau dovadă unele state cresc temerile legate de eficiența și utilitatea acestui actor
- **instabilitatea, evenimente de genul „lebăda neagră”** – evenimentele rare, și surprizele strategice vor deveni regula de bază în evoluția lumii viitorului datorită complexității actorilor și influențelor, deci planificarea deciziilor trebuie să ia în calcul faptul că pe viitor crizele vor apărea în mod neașteptat, fără motive aparente sau cauze clare, fapt ce ar duce la imposibilitatea de a declanșa sistemele de prevenire convenționale.

Viitorul ne oferă o eră a incertitudinii, a societățiilor de risc, motiv pentru care trebuie să ne adaptăm, împreună cu decidenții, pentru a modela viitorul lumii.
Din acest motiv pledăm pentru puncte de referință stabile în sistemul internațional precum:

- stabilitatea regulilor şi normelor în relațiile internaționale
- stabilitatea instituțională și adaptabilitatea la noile provocări
- implicarea în procesul instituțional și decizional a unei multitudini de actori: cetățeni, grupuri, societatea civilă, actori naționali, subnaționali și supra-naționali post-moderni.

II. Preocupările de securitate ale Europei Centrale și de Est

În construirea și expunerea cadrului situației din Europa Centrală și de est voi aborda cinci teme.

1. **În primul rând** să observăm noile **fenomene** care au avut loc în ultimii ani:
   - **Independența Kosovo.** Este precedentul **formării unui nou stat pe teritoriul unui stat suveran** (după un adevărat genocid realizat de Miloșevici și intervenția legitimă a comunității internaționale, care a decis să preia administrarea suveranității Serbiei pe teritoriul Kosovo, unde epurarea etnică și genocidul au avut loc, conform rezoluției Consiliului de Securitate ONU 1244) printr-o declarație unilaterală de independență a Kosovo, recunoscută de câteva state – SUA și majoritatea membrilor UE.
   - îndepărtarea Rusiei de procesul de **integrare occidentală** și de la **valorile comune** către o paradigmă "Euro Asiatică" - izolare, naționalism și dorința de a-și recăpăta "**statutul de Mare Putere**" bazat pe petro-dolari.
   - Summitul NATO din București – aprilie 2008. Georgia și Ucraina nu au primit statutul de invitați în Membership Action Plan, dar li s-a recunoscut faptul că vor deveni membri ai Alianței în viitor. Această decizie din documentul final al Alianței a fost contestată de către Moscova

– Războiul Ruso-Georgian - august 2008 și recunoașterea Osetiei de Sud și Abkhaziei drept state independente de către Rusia. Este primul război motivat de schimbarea granițelor din Europa după Războiul Rece (și de la prevederile de la întâlnirea CSCE din 1975 de la Helsinki), și primul război la care participă Federația Rusă în afara granițelor sale după Afganistan/ luând în considerare succesiunea Uniunea Sovietică – Federația Rusă stabilită în decembrie 1991, odată cu căderea URSS.
– Parteneriatul Estic al UE, lansat în mai 2009 (după Sinergia Mării Negre în martie 2007) a fost un proiect complementar sau de completare a Politicii Europene de Vecinătate iar discuția cu privire la legăturile bilaterale și cooperarea între aceste state și membrii UE în domenii precum piața unică, regimul vizelor și liberalizarea vizelor, securitatea energetică, au marcat stadiile de integrare în UE. Proiectul a fost contestat de către Moscova.
– criza ruso-ucraineană a gazelor din ianuarie 2009. **Energia ca unealtă politică a fost reconfirmată,** dăunând direct intereselor membrilor UE. A fost cel de-al 19-lea incident de acest gen și al treilea incident major după criza ruso-bielorusă a petrolului 2005-2006 și cea ruso-ucraineană a gazelor din 2006–2007. Criza a dovedit importanța sistemului de avertizare timpurie pentru a preveni întreruperea bruscă a alimentării cu petrol a consumatorilor UE și lipsa de respect a statelor producătoare și de tranzit ale petrolului și gazelor pentru angajamentele precedente și, totodată, a creat ideea unei Politici Europene pentru Securitatea Energetică, pentru a evita dependența și pentru a compensa cantitățile nefurnizate în cazul unei alte sistări în ceea ce privește aprovi-zionarea statelor membre UE cu resurse energetice
– Strategia de Politică Externă, doctrina de apărare, cea militară și cea nucleară a Federației Ruse (septembrie 2008 – 5 februarie 2010), documente prin care Rusia și-a confirmat unilateral intenția de a folosi **forța militară în afara granițelor sale,** pentru a proteja interesele rusești (ale Rusiei, ale cetățenilor săi, ale compatrioților ruși) și de a utiliza prima lovitură nucleară în conflictele regionale convenționale care amenință existența și interesele statului rus.
– Noua Cartă Europeană pentru Securitate, propusă de Kremlin (Propunerea grupului Arbatov, grupului Valdai - Serghei Karaganov,

apoi propunerea oficială a Președintelui Medvedev). Aceasta a confirmat dorința de a redobândi statutul de **superputere,** crearea unei **"sfere de interese speciale",** introducerea unor forme de **suveranitate limitată în spațiul post sovietic –** prin preluarea de către Moscova a "responsabilităților" privind securitatea, politica externă și apărarea, dar și a controlului pe energie și industriile energetice din spațiul post-sovietic**,** solicitarea unui drept de **veto pentru Rusia** în ceea ce privește problemele globale**,** de securitate, la nivel European, dar și **introducerea de înțelegeri ruso-europene de securitate separate** și **"scoaterea SUA" din Europa.**

- Negocierea și semnarea tratatului START 2 (9 aprilie 2010), pentru controlul și diminuarea numărului de arme nucleare, cu opțiunea zero drept obiectiv, conform agendei președintelui Obama. Înțelegerea nucleară a fost urmată de disputa cu privire la **limitarea apărării cu ajutorul rachetelor** și includerea acestei prevederi în tratat**,** cu crearea unei legături condiționale și numerice între **armele defensive și armele ofensive**
- îndreptarea rapidă a Iranului către un statut nuclear (septembrie 2009 – 2010). **Rusia și China protejează statutul viitor al Iranului, împotriva regulilor de non-proliferare.** Trebuie menționată înțelegerea din cadrul Consiliului de Securitate cu privire la embargoul asupra Iranului, urmată de sprijinul Rusiei pentru deschiderea reactorului nuclear Bushewer.
- **Prima criză financiară în zona Euro – pachetul de ajutor pentru Grecia** și reacția Germaniei care a și-a pus propriile interese pe primul plan față de cele ale UE. În martie 2010 ECOFIN, ca și în întâlnirea informală a miniștrilor de externe, dezbaterile au dus la caracterizarea noii politici a Germaniei drept "Germania first" care a înlocuit abordarea "UE pe primul loc" a "Germaniei europene".
- Înțelegerea de la Karkov a prelungit prezența Flotei Mării Negre în Sevastopol și a permis schimbarea și îmbunătățirea capabilităților flotei rusești în Marea Neagră, lansând o escaladare a cursei înarmărilor în rândul statelor din regiunea litorală a Mării Negre
- Declarația comună Medvedev-Yanukovici cu privire la Transnistria. Înțelegerea a garantat implicarea Ucrainei, inclusiv cu trupe, în Transnistria și a impus unui stat terț, Republica Moldova, neutralitate permanentă.

– Memorandumul Merkel-Medvedev, care angaja crearea unui instrument formal de securitate între UE şi Rusia, în ciuda deciziei contrare din cadrul Consiliului UE şi din cadrul NATO, care respingea discuția cu privire la propunerea Cartei de Securitate a lui Medvedev – şi documentul revizionist al Rusiei - şi direcționa această discuție în cadrul OSCE

2. În aceste circumstanţe, SUA, UE, NATO şi Occidentul în sine au conturat **patru teme de reflecție** în ceea ce priveşte partenerii occidentali – inclusiv membrii NATO şi UE din Europa Centrală şi de Est:
- **viitorul alianțelor occidentale –** care urmează a fi conturat prin Noul Concept Strategic al NATO ce urmează să fie adoptat în noiembrie 2010 și prin declarația finală din cadrul summitului NATO de la Lisabona; UE avea deja probleme din cauza blocării practice a procesului de extindere, din cauza crizei economice și financiare, a transformării instituționale prevăzută în cadrul Tratatului de la Lisabona și lansării Serviciului de Acțiune Externă al UE, dar și a dezbaterilor vizând schimările în ceea ce privește legătura transatlantică și prezența SUA în Europa.
- Cum se poate aborda o **Rusie mai asertivă, mai ofensivă şi mai revizionistă,** care doreşte să-i fie recunoscută o "sferă de interese speciale" în spaţiul post-sovietic şi cele patru niveluri de control la nivel european (Kazakhstan, Belarus, Ukraina şi Georgia ar trebui controlate; Asia Centrală, Republica Moldova, Caucazul sunt uşor de controlat şi Moscova va întreprinde acţiuni în acest sens; statele baltice, Europa de est ar putea fi controlate şi Moscova va încerca acest lucru; Turcia, Franța, Italia, Germania şi partenerii săi europeni, uşor de influențat)
- **Este necesară rescrierea regulilor de securitate în Europa?** Mai este valabilă Carta pentru o nouă Europă de la Paris, sau Angajamentele pentru Securitate în Europa din cadrul documentului final al summitului OSCE de la Istanbul, din 1999 ? Cum ar trebui să reacţionăm: ar trebui să apărăm *status quo*-ul, să facem *tabula rasa* și să renegociem securitatea în Europa (negocierile pentru înțelegerea de la Helsinki au durat 10 ani - ce se va întâmpla până când un nou tratat va intra în vigoare? Ce ar trebui să facem cu prevederile și angajamentele care nu au fost respectate și mai ales cu actorii care

sunt responsabili de încălcarea angajamentelor); sau ar trebui să negociem cîteva nuanțe în acordurile deja existente pentru "a respecta" - într-o oarecare măsură, dar fără a abdica de la principiile și înțelegerile deja convenite - cererile Rusiei?

- Cum ar putea aborda UE, NATO, SUA **noile democrații**? Există o responsabilitate din partea acelor state care au sprijinit schimbări democratice în acele state, afirmarea reală a independenței, suveranității și integrității lor teritoriale, chiar și în condițiile în care acest lucru ar putea fi în conflict cu interesele Rusiei de a prelua politicile de securitate, apărare și politică externă în statele post sovietice, și apoi politicile energetice și companiile lucrative din regiune?

3. Instrumentele Rusiei pentru dependență și "suveranitate limitată" pentru statele post-sovietice (O variantă reînnoită a doctrinei Brejnev, doctrinei Putin și documentele strategice ale lui Medvedev):

- Limitarea aspirațiilor și cooperării statelor post sovietice cu NATO
- Limitarea cooperării UE în domeniul securității energetice, reformei sectorului de securitate și a PESA
- Oprirea reformei sectorului de securitate, și limitarea cooperării occidentale pe acest domeniu
- Funcționari legați de Moscova impuși și numiți în poziții cheie în aceste țări din arealul post-sovietic: Miniștrii apărării, serviciile de informații, miniștrii de interne, consilieri ai președinților, prim-miniștrilor, miniștrilor Apărării, Miniștrilor Afacerilor Externe, și alții.
- Controlul Moscovei asupra unor partide politice și comisii din parlamentele țărilor respective,
- controlul serviciilor de informații
- controlarea mafiei și a lumii interlope
- controlul asupra traficanților de produse și persoane, a infracționalității organizate din terțe state și utilizarea beneficilor aferente
- controlul surselor de energie, blocarea proiectelor de securitate energetică
- preluarea industriilor lucrative din economie, mai ales cele legate de consum energetic – petrol, gaze naturale, energie electrică

4. Ca problemă principală de reflecție, am luat în discuție **viitorul alianțelor occidentale**. Subiectul nu se referă la Rusia sau Europa Centrală și de Est, ci la viitorul UE și a clauzei de solidaritate europeană aplicată de statele importante din UE, în primul rând Germania. Acest lucru vine concomitent cu un alt proces, și anume dorința Germaniei, care urmărește propriile interese, un proces care nu este neapărat benefic pentru restul continentului. Berlinul nu mai este dispus să contribuie financiar sau să și pună propriile interese geopolitice în așteptare de dragul restului statelor membre ale UE.

Acest lucru pune la îndoială, ba chiar introduce o abordare revizionistă asupra unei serii de înțelegeri pe termen lung care au guvernat consensul European timp de 60 de ani și asupra menținerii politicilor europene comune în prim planul politicii germane:

- Prima este **Politică Agricolă Comună - PAC**, care a fost fundamentul alianței franco-germane de la începuturile UE sub forma EEC. PAC a fost negociată la începutul anilor 50 pentru a deschide piața consumatorilor francezi pentru produsele germane în schimbul unui transfer de bani care ar sprijini agricultura franceză
- A doua – **problema rebatului Marii Britanii**. Acesta a fost negociat de către Margaret Thatcher în mijlocul anilor 80 drept compensație pentru faptul că Londra nu a primit fonduri din partea OAC, care în acel moment reprezenta 70% din bugetul UE. În valoare de aproximativ 6 miliarde de euro, sumă care nu mai reprezintă o contribuție la bugetul UE și care este returnată Marii Britanii, nu este importantă din punct de vedere financiar dar ține de partea simbolică deoarece compensează Marea Britanie pentru contribuția la bugetul UE, compensație de care Germania nu s-a bucurat.
- **Relația Germaniei cu Rusia** este a treia problemă majoră deoarece Berlinul are grijă de propriile sale interese, lucru care ar putea constitui, la rândul său, o problemă pentru vecinii săi, în special celor din Europa Centrală și de Est. De-a lungul istoriei, Germania a fost, în mod tradițional, un aliat al Rusiei, în numeroase ocazii în detrimentul Europei Centrale și de Est. Un Berlin care are grijă de propriile interese cu greu se va implica într-un conflict cu Rusia de dragul securității statelor din Europa Centrală și de Est a Europei.

Acest lucru devine clar pentru statele din această parte a Europei pe măsură ce **Germania ajută la reafirmarea Rusiei în regiune** - în special în Ucraina şi Georgia - prin indiferenţă. În plus, Berlinul îşi consolidează relaţiile sale cu Rusia prin construirea conductei Nord Stream pe sub Marea Baltică. Această conductă scoate din ecuaţia energetică Berlin-Moscova ţările din Europa Centrală şi de Est, uşurându-i pe viitor situaţia Germaniei în cazul unor plângeri din partea acestor ţări cu privire la Rusia.

Acest lucru poate fi **cea mai serioasă problemă pentru Europa Centrală şi de Est,** care consideră **Rusia cea mai mare ameninţare la adresa securităţii** sale, deoarece principalul beneficiu perceput al apartenenţei la UE a fost că aceasta oferă nu numai beneficii economice, ci şi un sentiment de apartenenţă la „Occident". În multe feluri, este o parte complementară aderării la NATO, care leagă foştii sateliţi sovietici cu Europa de Vest într-o alianţă economică, de securitate şi militară.
Dacă statele membre UE din Europa Centrală şi de Est vor începe să simtă că Germania nu este dispusă să intensifice presiunile pentru a stopa provocările create de revenirea rusă în regiune, apartenenţa la blocul european va pierde orice pretenţie de a promova interesele lor de securitate sau militare, împingându-le către un acord de securitate cu Statele Unite. Pe un asemenea drum sunt împinse şi de nominalizările preliminare ale membrilor reprezentanţelor UE în cele 155 de state, acolo unde 100 milioane de locuitori sunt reprezentaţi de doar 2 ambasadori din 155 – faţă de un număr proporţional de 31 – în timp ce doar Belgia, cu 10 milioane de locuitori, are 7 ambasadori.

Concluzii:

- În cazul statelor post-sovietice, punctele de dependenţă de Rusia, citate mai sus, au dat statelor occidentale indicatori şi semnale pentru a stabili în ce măsură o ţară este cu adevărat dependentă sau independentă, suverană în termeni reali sau cu suveranitatea limitată.
- Aceste evaluări, precum şi comportamentul fiecărei ţări în relaţiile cu instituţiile occidentale vor defini gradul de deschidere şi de integrare, care va fi oferit fiecărei ţări – într-o **„abordare de geometrie variabilă".**

- Monitorizarea și evaluarea continuă: parametri vor fi studiați în timp, cu actualizări despre evoluția din fiecare țară. Durabilitatea este o parte a evaluării și deciziei.
- Contiguitatea geografică va juca un rol major. Fiecare țară va fi judecată în funcție de propriile merite, dar fiecare politică se va adresa unui grup de țări. Două țări ar putea profita de această abordare: Republica Moldova - dacă modificările îi permit să fie inclusă în pachetul Balcanilor de Vest (șanse limitate) sau dacă modificările politicilor pro-europene sunt sustenabile și Ucraina, datorită greutății sale strategice și importanței pentru Occident, dar în funcție de apetitul intern pentru reforme și independență.

III. După războiul ruso-georgian, are loc schimbarea naturii relațiilor internaționale?

În afara evaluărilor curente a situației mediului internațional de securitate, nu poate fi ignorată o situație mai profundă care pune sub semnul întrebării nu numai situația și schimbarea mediului de securitate, ci chiar schimbarea mai profundă a naturii relațiilor internaționale, a regulilor, normelor, tipologiei actorilor, a mecanismelor de acțiune ale acestora și scopurilor în cadrul internațional.

Care ar fi premizele de la care putem pleca pentru a vorbi despre 8 august 2008, ziua invadării Georgiei de către Rusia, dar și a deschiderii Jocurilor Olimpice de Vară de la Beijing, drept un nou 11 septembrie 2001, și despre schimbarea naturii relațiilor internaționale?

1. Argumente pentru

Argumentele pro ar fi câteva precedente ce ar așeza situația într-o postură comparabilă cu cea dinaintea războiului rece. Cum conflictul din Georgia se înscrie în rîndul războaielor hegemonice, în ciuda tentativelor de a crea aparența unei alte tipologii de conflict, există cîteva consecințe imediate:

- înghețarea relațiilor NATO-Federația Rusă
- sancționarea actorului care a tulburat sistemul, prin metode diplomatice, secrete, de constrîngere, dar și prin câteva instrumente vizibile

- mişcarea unor capabilităţi NATO pentru protejarea intereselor Alianţei în Marea Neagră şi în Georgia şi blocarea escaladării conflictului în Crimeea şi în jurul bazei Sevastopol.
- schimbări strategice la nivel regional, consemnate de vizita Preşedintelui României Traian Băsescu în Ucraina, Republica Moldova, Georgia, Azerbaidjan, Turcia, cu valorizarea axei strategice Rusia-Turcia susţinută de România, în Caucaz, o nouă propunere de aranjament de securitate în Caucazul de sud, dar şi spargerea blocadei turce la strîmtori şi deschiderea Mării Negre, în momente strategice, trupelor navale ale NATO pentru a feri statele riverane de o confruntare directă cu Rusia şi a echilibra raportul strategic, schimbarea condominiumului ruso-turc în Marea Neagră într-o înţelegere multilaterală cu asumarea responsabilităţii de către toţi actorii regionali, inclusiv România şi Ucraina.
- Reacţii dure şi preocupări majore ale statelor din regiune, ale statelor CSI, ale furnizorilor de arme către Georgia – ameninţaţi pe diverse canale de purtători de cuvînt de rang inferior ai Moscovei – Israel, Ucraina, Turcia, SUA, România – cu excepţia notabilă a Israelului unde ameninţarea s-a făcut direct de către premierul rus Vladimir Putin cu vînzări de arme la Hamas şi Hezbollah, respectiv Iran.
- Tot ca efecte directe, au reieşit în prim-plan slăbiciunile sistemului de decizie la nivelul Consiliului de Securitate al ONU, acolo unde Federaţia Rusă a blocat rezoluţiile ce calificau agresiunea armată împotriva Georgiei şi utilizarea forţei în conflictele internaţionale
- Slăbiciunile inerente ale sistemelor de soluţionare a conflictelor îngheţate gestionate de OSCE în Osetia de Sud şi ONU în Abhazia au dat lovituri puternice atât celor două instituţii, blocate de veto-ul rus în gestionarea situaţiei de conflict în care e implicată una dintre marile puteri din Consiliul de Securitate, dar a subliniat şi ineficienţa şi formula depăşită a sistemului forţelor de menţinere a păcii în spaţiul CSI, forţe ce conţin trupe ale „ambelor părţi" – ale statului suveran şi entităţii separatiste - şi forţe ruse, practic blocând soluţionarea conflictelor îngheţate şi acordând Rusiei poziţia unică de a „încălzi" conflictul când şi-o doreşte, menţinând astfel o pârghie importantă asupra statului suveran ce are trupe ruse de menţinere a păcii pe teritoriul său.
- Blocajele de natură instituţională a UE în materie de politică externă au fost subliniate, deopotrivă cu sistemul greoi de luarea deciziilor prin

consens și cu vacanța instituțională europeană din luna august. Aceste slăbiciuni pot fi și trebuie revizuite, dar UE este și beneficiara principalelor oportunități: utilizarea PESA în conflictele înghețate, ca forțe de menținere a păcii și mecanism de reglementare a conflictului, rolul președinției franceze în oprirea focului, cu slăbiciunile de rigoare, necesitatea elaborării unei politici externe coerente și capabile, fără a mai vorbi de oportunitatea de a determina un consens mai rapid în fața amenințării comune.

– NATO și-a dovedit și el limitele și divergențele, dar a reușit să ajungă repede la numitorul comun, să-și probeze rolul și forța de instituție de securitate credibilă, cu capabilități importante de descurajare, care a reușit să treacă repede peste divergențe interne și să ajungă la o soluție convergentă. Și aici oportunitățile sunt multiple pentru Alianță, care-și probează viabilitatea și rolul în această parte a lumii, precum și capacitatea non-violentă de a soluționa conflicte prin descurajarea determinată de prezența sa militară. Oportunitatea poate fi preluată imediat atât de scepticii ucraineni cât și de „neutrii" din Republica Moldova care pot vedea pe viu ce înseamnă Alianța și faptul că este, în regiune, singura soluție credibilă de securitate.

Susținătorii teoriei că ne-am afla în fața schimbării naturii relațiilor internaționale anunță și Noua Ordine Mondială, necesară din cauza intrării sistemului într-o dezordine ce conține numeroase amenințări:

– Nu s-a schimbat ceva major după războiul ruso-georgian, doar că toții am realizat că NATO și spațiul euro-atlantic nu are instrumentele să facă Rusia să urmeze o anumită politică și nici dacă s-a produs un derapaj, să o readucă la *status quo ante*. Nu există mijloace, deci avem de a face cu o criză a mijloacelor la nivel internațional.
– În același timp avem de a face cu o criză a principiilor, o criză morală, pentru că toate regulile dreptului internațional pe care le-a încălcat Rusia, Occidentul – cu semnificația sa largă, le-ar fi încălcat anterior.
– La nivelul UE și NATO, cînd se formulează o decizie comună, aceasta reflectă numitorul comun al opiniilor statelor membre, care e foarte jos, fapt ce arată o criză instituțională majoră.
– Cele trei crize sînt circumscrise crizei relațiilor internaționale și a dreptului internațional.

– Nu ar mai fi valabilă, potrivit acestui curent de gîndire, nici pacea wastphaliană, nici ONU, cu Charta sa, nici Conferința de la Helsinki cu principiile sale despre securitatea în Europa: nu mai sînt suveranități egale, nu se mai respectă regula neintervenției în afacerile interne, nu se mai respectă neutilizarea forței pentru soluționarea conflictelor, nu se mai respectă autodeterminarea doar pentru popoare-ci se extinde acest drept la minorități și la alte forme de identitate ciudate, actorii nu mai sînt numai statele - ci și grupuri, minorități, persoanele, lumea e diferită.
– Nici regulile neproliferării nu s-ar mai respecta, după ultimul transfer de tehnologie nucleară de la SUA la India.

Există două posibilități: Prima ar fi încercarea de revenire la ordinea pierdută – fapt care nu ar mai fi posibil, deoarece Conferința de la Helsinki, de exemplu, nu ar mai putea avea loc și consensul obținut prin compromis fără ordinea bipolară. A doua ar fi realizarea unei Noi Ordini Mondiale, sau măcar Europene. Nu avem de a face astăzi cu un nou război rece, deși se pot regăsi anumite instrumente, ci am avea de a face cu sfîrșitul Ordinii Unipolare – chiar dacă nu a fost efectivă, nu a fost niciodată acceptată unanim, și a fost asumată nuanțat chiar de către SUA – ci cu o dezordine în care se utilizează puterea, forța militară, instrumente militare, puterii sui generis, fiecare cum vrea, fără reguli și fără responsabilitatea acțiunii.

De aceea ar fi necesar să găsim restricții și reguli de utilizare a forței, să nu lăsăm în voia sorții utilizarea ei, ci să participăm la elaborarea noi ordini. Firește că pînă la o înțelegere care să presupună și responsabilitate, vom traversa crize, tragedii umane și statale. Este necesară o conferință internațională de reglementare a intervenției, situației noilor actori, etc. La noua conferință trebuie să participe toți cei interesați, să decidem ce facem cu actorii non-statali - că e vorba despre media, companii, persoane, trebuie stabilite drepturi, îndatoriri și responsabilități. Mecanismul ar trebui să ne dea o soluție de verificări și echilibre.

2. Argumente contra

Există și câteva argumente contra, care pledează pentru inexistența unei rupturi la 8 august în desfășurarea sistemului relațiilor internaționale. Este vorba despre cei ce văd capacitatea NATO și UE de a limita și stinge conflictul drept o eliminare definitivă a utilizării forței, după această

experiență, însă argumentul se bazează pe varianta unei neescaladări a conflictului în timp în Ucraina-Crimeea și în Republica Moldova – Transnistria.

În plus, în cazul în care acceptăm neescaladarea în disputa geopolitică ruso-americană sau Rusia-NATO, utilizarea forței cu repetiție sau a altor tipuri de instrumente de către Rusia pentru reafirmarea pozițiilor sale de hegemonie în regiune sunt semnale clare ale unei schimbări de paradigmă și a unei perioade de instabilitate și conflict pînă la o reașezare a raporturilor instituționale în relațiile internaționale, care să reflecte atât raportul curent de forțe cât și voințele și aspirațiile Rusiei de a reveni în prim plan.

În orice caz, noi opinăm asupra faptului că Occidentul – atât SUA, cât și NATO, UE sau statele individuale – dar și ceilalți actori internaționali au conștientizat amenințarea pe care o reprezintă Rusia la adresa păcii și stabilității sistemului actual, în condițiile revizionismului afirmat și al punerii în discuție a poziției sale de superputere și a utilizării forței pentru a obține recunoașterea unor drepturi arogate în spațiul post-sovietic. Mai mult, considerăm că sistemul internațional se mișcă spre o nouă perioadă de turbulență, suprapusă celei introduse de actorii non-statali pe format asimetric, după 11 septembrie, o turbulență ce reintroduce conflictul deschis și utilizarea forței între actorii cu capabilități militare majore, motiv pentru care abordarea Rusiei va fi multifațetată, cu paliere de comunicare și cooperare, cu paliere de competiție și cu paliere de confruntare și conflict.

Pentru fiecare dintre aceste paliere fiecare actor major va dezvolta formule și instrumente adecvate de abordare a Rusiei, astfel că în „cutia cu unelte" ale fiecărui actor serios se vor afla toate categoriile de instrumente valabile în abordarea Rusiei pe diferitele paliere. În această nouă așezare a tablei de GO, fiecare piesă pre-poziționată își va avea importanța ei și va reprezenta o plus valoare pentru aliați și parteneri, astfel că orice piesă își va dobândi utilitatea ei într-un anumit palier de abordare a Rusiei.

Mai mult, această perspectivă va duce cu certitudine la nevoia de coerență decizională, instrumentală și instituțională atât în relația transatlantică – care ar trebui să-și acopere, cu această ocazie și cu cea a summitului NATO de la Lisabona, ultimele crăpături, cât și în cadrul NATO și UE.

Introducerea unei politici externe comune a Uniunii și a unei Apărări capabile și consistente cu cea a NATO devin stringențe conștientizate de cele două instituții.

Și în cazul exacerbării și întinderii conflictului, spirala escaladării poate duce la conștientizarea acestei situații de existență a unui competitor major ce a ieșit din sistem și care trebuie îndiguit, limitat în acțiuni și readus într-o formulă de stabilitate. Deci ultimele consecințe ale acestei „schimbări de sistem" sau chiar a naturii sistemului internațional sunt greu de identificat și e prea devreme, oricum, să facem evaluări cu șansă de verdict final.

Teza potrivit căreia nu ar exista o schimbare a Ordinii Mondiale, mai susține că natura relațiilor internaționale este aceeași, magnitudinea schimbărilor se rezumă la simpla schimbare prin transformare și nu avem de a face cu o revoluție, cu o modificare de tectonicitate mare care să afecteze întregul sistem, ci doar cu schimbări ce mențin aceleași reguli și aceiași actori: mai mult, concluzii inflamatorii privind schimbarea naturii relațiilor internaționale ar veni de dragul mass media, care își bazează totul pe audiență și publicitate, deci nu neapărat pe adevăr. Dacă nu e sînge, nu se transmite, deci de aceea se mediatizează excesiv schimbarea Ordinii Mondiale, prăbușirea fostei ordini mondiale, schimbarea naturii relațiilor internaționale.

- Există schimbări, chiar structurale, schimbări ai actorilor majori, dar se mișcă după aceleași reguli – cu aceleași rațiuni și au aceleași principii – cooperare, competiție și conflict/confruntare ca parte a jocului.
- lumea rămîne wastphaniană, în care principalii actori sunt statele, care fac cât le permite puterea lor, sunt îndreptățite să ducă acolo și dreptul internațional care își aflǎ fondul și originea în ceea ce fac marii actori.
- Rusia își dorește reașezarea statutului său de putere, strategică, nucleară, politică, militară.
- SUA își rearanjează și ea puterea, dar unipolarismul a murit la mijlocul anilor 90 - dacă a existat vreodată. Și în cazul războaielor din Golf, și în Afghanistan a fost vorba despre participarea unei largi coaliții, deci orice dorință de exacerbare a unui unipolarism este respinsă de toată lumea, de Statele Unite în primul rînd, care nu-și doresc și nu și-au dorit niciodată o asemenea responsabilitate.

– Statele continuă să relaționeze unele cu altele prin prisma naturii puterii şi a capabilităților proprii.

3. Modificări ale noilor strategii de securitate

Fireşte că nimeni nu are timp pentru ca teoreticienii să descopere sensul şi răspunsul la întrebarea dacă avem de a face cu o schimbare a naturii relațiilor internaționale odată cu războiul ruso-georgian. Pragmatic şi obiectiv, statele şi actorii de securitate au drept formă de reacție o revizuire a strategiilor de securitate pe baza unui model de abordare care se impune în logica evaluării şi planificării occidentale. Astfel, noile strategii trebuie să ia în calcul coexistența modelelor, a interpretărilor şi concepțiilor concurente, în aşa fel încît să poată preîntîmpina reacțiile bazate pe o altă teorie. În consecință, considerăm valabile următoarele teorii consistente între ele:

1. **Lumea este unipolară**, din punctul de vedere al securității şi din punct de vedere militar. Aici superputerea incontestabilă este SUA, care a investit în mai bine de 10 ani dublul față de suma bugetelor militare ale tuturor statelor lumii în cheltuieli de cercetare ştiințifică şi tehnologică de natură militară. Lumea este unipolară şi din punctul de vedere al valorilor şi modelului spre care aspiră toate statele, democrația liberală fiind definitorie pentru Occident – în care intră şi SUA, şi Europa, dar şi Japonia, Australia sau Coreea de Sud ca state ce au îmbrățişat acelaşi pachet de valori şi sînt deținătoarele unui nivel de dezvoltare şi de viață deosebit, spre care aspiră toate celelalte state.
2. **Lumea este uni-multipolară, cu periferie anarhică**. Uni-multipolară deoarece SUA nu acționează în sine ca superputere ci bazîndu-se pe o serie de puteri regionale, în plus, pentru că Occidentul în sine este foarte multipolar şi neuniform ca formule de soluții concrete şi opțiuni în chestiuni concrete. Tocmai democrația internă şi cea din organismele şi instituțiile create fac multipolarismul Occidental.
3. **Lumea este în post-tranziție ca forță de instabilitate**. Această teză susține că, în fapt, tranziția s-a încheiat, ceea ce avem acum este o situație finală post-tranzițională care este instabilă, este o societate de risc căreia i s-au adaptat un număr mare de cetățeni, în special tineri pînă în 40 de ani, care nu se mai leagă de bunuri imobile angajându-se la credite pe termen lung, care nu-şi asumă identități şi loialități perene ci doar pragmatice şi momentane, care locuiesc în chirie, îşi iau lucruri

de consum pentru perioada necesară – pe care le schimbă foarte repede –, care sunt gata să schimbe peste noapte locul de trai și locul de muncă fiind adaptabili în noul mediu mai sigur și mai profitabil unde au ajuns, adevărați cetățeni globali care nu sunt afectați de criza creditelor pentru că nu-și doresc case, nu se leagă de lucruri, sunt foarte activi şi mobili, și se duc în spațiile cele mai ofertante pe două coordonate: minimum de risc sau maximum de oportunități, în funcție de carcaterul propriu. Pentru cei mai degrabă familiști și care privesc starea de securitate drept condiție de viață, ei se mișcă spre zonele cu minimum de risc. Pentru cei aventurieri, pragmatici și înclinați spre căutarea câștigului maxim, se îndreaptă spre zonele cu maximum de oportunități, nu neapărat și cele mai sigure. Această nouă categorie influențează fundamental securitatea oricărui stat al lumii, actor realist chemat să se adapteze unei lumi post-moderne.

Considerarea celor trei moduri de a privi lumea sunt necesare pentru a putea crea o strategie adaptabilă situației contemporane. Evident că în sistem coexistă și actori de generația a doua – lumea bipolară – care-și orientează toată realitatea după modelul bipolar, fapt ce-i condamnă la situații în care nu mai înțeleg nimic și nu știu să reacționeze. Asta deoarece judecata nu se mai face maniheist, dihotomic, în două blocuri, în alb și negru, ci se face pe diverse niveluri care, în funcție de interesele în discuție, duc la schimbarea alianțelor și a taberelor opuse pe fiecare temă sau subiect în parte – reflex direct al democratizării lumii contemporane dar și a pragmatismului împins la extrem al statelor, chemate să satisfacă nevoile propriilor cetățeni. Tot în lumea contemporană nu putem să contestăm nici coexistența și a unor actori de generații anterioare, protostatali, structuri pseudostatale bazate pe clanuri, familii extinse și alte rădăcini dinaintea formării popoarelor sau a națiunilor, care nu au ajuns încă în modernism. Această realitate există în special în Africa, dar și în unele regiuni ale Asiei sau chiar în America Latină. Modul de abordare de către un stat sau de către întreaga comunitate internațională a fiecăruia dintre actori și a fiecărei teme trebuie să țină cont de stadiul de dezvoltare și percepțiile actorului în cauză.

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN AȘA CUM A FOST

Bogdan Nedea

Începutul anului 2008 nu anunța nici o schimbare majoră în viața populației georgiene. Președintele Mihail Saakashvili câștiga, pe data de 5 ianuarie, un nou mandat prezidențial cu o promisiune solemnă făcută în fața poporului, *"un bilet câștigător în cazul republicii separatiste Abhazia"*. Concomitent cu alegerile prezidențiale, a fost organizat un referendum în care georgienii s-au pronunțat pentru aderarea țării lor la structurile NATO.

Câștigarera unui nou mandat de președinte de către Saakashvili, cât și referendumul cu un rezultat pozitiv deranjau Federația Rusă care, la jumătatea lunii ianuarie, lansa avertismentul conform căruia decizia de a adera la structurile NATO avea să alimenteze separatismul în Georgia. Avertismentul lansat la acea oră, după cum se va dovedi mai târziu, avea să devină un plan de acțiune și manipulare a situației foarte bine pus la punct de Rusia.

Georgia a considerat că noi orizonturi îi sunt deschise, această opinie fiind întărită de confirmarea sprijinului american pentru aderarerea la NATO. Cu toate acestea, Federația Rusă se afla chiar la graniță, deci mult mai aproape decât SUA, iar conducerea de la Tbilisi era conștientă că un conflict de orice natură avea să aducă doar dezavantaje Georgiei și, prin urmare, tot în luna ianuarie președintele Saakashvili afirma că dorește îmbunătățirea relațiilor cu Rusia.

În fața dovezii de bunăvoință georgiană, Kremlinul a rămas intransigent. Continuându-și drumul către Occident, Georgia a anunțat luarea unei decizii ce purta o încărcătură simbolică deosebită: înlocuirea armei Kalashnikov cu

o armă de producție americană pentru dotarea forțelor armate georgiene[1]. Această decizie avea să fie interpretată drept o provocare de către administrația de la Kremlin, care părea hotărâtă să oprească expansiunea americană în „zona sa de interese speciale”.
Materializarea nemulțumirii Rusiei – manifestată mai târziu ca violență deschisă – urma să se declanșeze pe 26 ianuarie, când aceasta a întreprins o mișcare politică menită să distragă atenția administrației de la Tbilisi de la pretențiile sale democratice și pro-occidentale prin mișcarea simbolică de a deschide secții de votare ilegale pentru propriile alegeri în cele două republici separatiste Abhazia și Osetia de Sud, pentru cele 99% din populația regiunilor separatiste cu pașaport rusesc, fără acordul Tbilisi-ului. Moscova a dorit păstrarea aparențelor și a relațiilor formale cu NATO în ciuda dezaprobării vădite a politicii principalului său membru (SUA). Astfel, pe 8 februarie a avut loc un Consiliu informal NATO-Rusia în care au fost ridicate probleme legate de cooperarea militară, apărarea colectivă, statutul Forțelor Convenționale în Europa cât și problema scutului anti-rachetă.[2] Doar concluziile ulterioare unui eveniment major pot, de cele mai multe ori, să explice acțiuni ce la un moment dat păreau a nu avea noimă. În cazul de față, apropierea Rusiei de SUA avea menirea de a adormi vigilența americană asupra viitoarelor planuri rusești.
Ceea ce avea să se evidențieze ca fiind catalizatorul evenimentelor din Caucaz apărea pe 16 februarie, când Kosovo își declara independența[3]. Declarația provinciei separatiste sârbești cât și valul de recunoașteri care au urmat-o – un număr mare de state occidentale, în frunte cu SUA - aveau să domine evoluția evenimentelor de pe scena internațională din acest moment și până în august.
În aceeași zi, republicile separatiste Abhazia și Osetia de Sud, au cerut guvernării de la Tbilisi recunoașterea independenței[4]. Ca reacție la aceste evenimente, Duma de Stat – camera inferioară a Parlamentului din Rusia - a emis o declarație în care avertizează comunitatea internațională de faptul că va aborda o altă politică față de Abhazia și Osetia de Sud în cazul în care

[1] Georgia da Kalasnikov-ul pe arme americane (http://www.ziare.com/international/stiri-externe/georgia-da-kalasnikov-ul-pe-arme-americane-218589)
[2] NATO-http://www.nato.int/docu/update/2008/02-february/e0208b.html
[3] Kosovo MPs proclaim independence - http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7249034.stm
[4] Georgia’s rebel Abkhazia calls for independence recognition - http://afp.google.com/article/ALeqM5hWgpFUH_fh_-0jPdK-9ZJFj_LgMw

regiunii Kosovo îi va fi recunoscută independența. Independența provinciei Kosovo urma să devină precedentul de pe scena internațională de care Rusia avea nevoie ca pretext în acțiunile sale contra Georgiei și, implicit, Occidentului.

La trei zile de la declarația Dumei de Stat, pe 21 februarie, a avut loc o întrevedere bilaterală între președintele georgian Mihail Saakashvili și președintele rus Vladimir Putin unde au fost discutate intens chestiunea Kosovo și embargo-ul rusesc. Întâlnirea s-a încheiat cu un acord prin care erau reluate legăturile aeriene ruso-georgiene și cu declarații comune ce promiteau *„întreprinderea de noi eforturi pentru normalizarea situației dintre cele două țări”*. Cu toate acestea, amabilitatea rusească nu era gratis și tot în cadrul aceleași întâlniri, Putin a avertizat Georgia că un viitor parteneriat între aceasta și NATO „*ar putea deteriora ireparabil relațiile dintre Moscova și Tbilisi*”.[5]

Tonul prietenesc al întâlnirii ascundea cu succes intențiile rusești în ceea ce priveste Georgia, față de privirile opiniei internaționale. Încercarea Kremlinului de a schimba vectorul politcii externe georgiene a venit însoțită de un exemplu concret al determinării rusești în această problemă. Astfel, pe 26 februarie, deschiderea frauduloasă de secții de votare pentru alegeri prezidențiale pe teritoriul republicilor separatiste, de către Rusia a fost întâmpinată de un protest vehement din partea administrației de la Tbilisi, însă fără niciun rezultat.

Este de observat faptul că, protestul georgian a fost declanșat la exact o lună de la anunțul făcut de Rusia în legătură cu secțiile de votare, de unde se poate trage concluzia că, diplomația georgiană, a ales o abordare rezervată și a respins din start ideea întreprinderii vreunei acțiuni care ar fi putut fi considerată de Moscova ca fiind provocatoare (fapt care contrazice acuzele ruse aduse Georgiei la jumătatea anului 2008).

În ciuda acestor dovezi de bune intenții, Federația Rusă continua nestingherită acțiunile provocatoare, escaladând conflictul ce se afla încă la un nivel incipient, prin anunțarea renunțării la sancțiunile CSI impuse Abhaziei în 1996, gest menit să afirme neoficial susținerea Moscovei pentru republica separatistă[6] dar și, cum vom vedea mai departe, înarmarea celor

[5] http://www.president.gov.ge/?l=E&m=0&sm=1&st=360&id=2523

[6] MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE RUSSIAN FEDERATION, INFORMATION AND PRESS DEPARTMENT - 06-03-2008 - http://www.ln.mid.ru/Brp_4.nsf/arh/79C58F476CAEC4E8C32574040058934C?OpenDocument

două republici separatiste. Este de menționat faptul că nu era pentru prima dată când Moscova întreținea, mai mult sau mai puțin deschis, separatismul unei regiuni în detrimentul statului-mamă.
Afișându-se în fața lumii ca terț total neinteresat, Moscova, a adoptat poziția de avocat pentru provinciile Abhazia și Osetia de Sud, recomandând CSI, pe un ton ferm, îmbunătățirea substanțială a relațiilor cu acestea până la declararea independenței celor două regiuni separatiste georgiene. Această "recomandare" poate fi considerată ca un prim avertisment asupra intențiilor și determinării Kremlinului. Într-un caz cum este acesta, în care viitorul este unul incert, declarații "sigure" pot fi date de cineva care fie are o informație în plus, fie are pus la punct un plan care va duce la adeverirea acelor declarații.
Pe 18 martie, în regiunea Ochamchira din Abhazia a fost doborât un avion de recunoaștere fără pilot. Abhazia a acuzat Georgia, care a negat orice implicare în incident. UNOMIG (United Nations Observer Mission In Georgia) a decis începerea unei anchete pentru a afla apartenența avionului[7]. Acesta poate fi considerat punctul în care conflictul a părăsit zona diplomatică.
În data de 21 martie, cu mai puțin de 10 zile rămase până la începerea Summit-ului NATO de la București (unde Georgia și Ucraina sperau să primească MAP – Membership Action Plan), Moscova - realizând că nu mai are foarte mult timp pentru a opri mersul Ucrainei și Georgiei către statutul de membre ale NATO - a declanșat, împreună cu aliații săi, o avalanșă de declarații și acțiuni menite să împiedice cu orice preț acordarea acestui statut simbolic, MAP, celor două țări.
În încercarea de a împiedica aderarea fostelor sale satelite la structurile occidentale, Moscova a adoptat elemente de „hard diplomacy" cerând independența provinciilor separatiste georgiene în schimbul aderării Georgiei la NATO. Ca o măsură suplimentară de siguranță, Duma de Stat a adoptat o declarație prin care se confirma păstrarea și întărirea contingentelor trupelor rusești „de menținere a păcii" în teritoriile separatiste. Mesajul din spatele acestei acțiuni a fost acela că Rusia nu este intimidată nici măcar de o alianță puternică cum este NATO.
În același ton și aproape în același timp cu declarațiile rusești, parlamentul abhad a emis un avertisment către opinia internațională în care afirma că

[7] REPORT OF UNOMIG ON THE INCIDENT OF 20 APRIL INVOLVING THE DOWNING OF A GEORGIAN UNMANNED AERIAL VEHICLE OVER THE ZONE OF CONFLICT.

există riscul izbucnirii unui război în Caucaz. Această declarație, analizată prin prisma informațiilor devenite disponibile la mult timp după terminarea conflictului, relevă faptul că guvernul separatist al Abhaziei avea cunoștință despre viitoarele intenții ale Kremlinului.

Administrația de la Tbilisi, asaltată fiind de declarații, s-a rezumat totuși doar la a critica decizia Dumei de a menține trupele rusești pe teritoriul său, considerând că alte declarații ar putea escalada situația și așa tensionată și dând încă odată dovadă de prudență în fața provocărilor. Pe fondul acestor evenimente, în ajunul Summit-ului NATO (28 martie) ministrul rus de externe Serghei Lavrov a făcut o declarație care poate fi interpretată ca un avertisment: *"Tbilisi nu trebuie să folosească NATO pentru a avea controlul asupra regiunilor separatiste"*[8].

Președintele Mihail Saakashvili a venit din nou în întâmpinarea escaladării conflictului - aflat încă în sfera diplomatică, dar acutizat de schimbul de declarații - făcând o ofertă conducerii Abhaziei cu scopul de a dezamorsa situația: autonomie largă și vicepreședinția Georgiei, oferind Rusiei rolul de mediator în această situație. Kremlinul a răspuns pe un ton sec că este de acord dacă este de acord și partea abhadă. Pentru a asigura loialitatea Abhaziei dar și pentru a testa în continuare reacțiile Georgiei și ale aliaților acesteia, Rusia și-a sporit însă concomitent contigentul de trupe de pe teritoriul republicii separatiste.

Răspunsul provocator al Moscovei la o acțiune împăciuitoare și de dezamorsare a arătat fără nici o urmă de îndoială faptul că administrația rusă a dorit constant escaladarea conflictului până în punctul în care violența nu mai putea fi evitată. Astăzi când o serie de informații au fost dezvăluite iar imaginea de ansamblu a momentelor ce au precedat conflictul poate fi creionată cât mai aproape de adevăr, se poate observa că, începând cu luna aprilie a lui 2008, mai precis după Summitul NATO de la București, Moscova nu a contenit seria de provocări la adresa Georgiei cu scopul de a determina administrația de la Tbilisi să scape situația din mână.

„Ucraina și Georgia vor deveni membre ale NATO"

În data de 2-4 aprilie, a avut loc summit-ul NATO de la București, care, după cum vom afla, a devenit un moment cheie în turnura pe care aveau să o ia evenimentele în cazul Georgiei. Importanța summit-ului pentru cazul de față este dată de statutul de invitat în MAP pe care trebuia să îl primească

---

[8] Lavrov Speaks of Georgia's NATO Bid –
http://georgiandaily.com/index.php?option=com_content&task=view&id=569&Itemid=65

Ucraina, dar mai ales Georgia. Dezamăgirea față de neacordarea MAP a fost exprimată de către președintele Saakashvili care a declarat imediat după summit că respingerea Georgiei *"va întări poziția aripii dure de la Kremlin"*. Cu toate că membrii NATO au ținut să își declare din nou susținerea și să salute aspirațiile euro-atlantice ale Georgiei, declarând că MAP-ul este următorul pas pe calea directă spre aderare, președintele georgian nu a fost mulțumit cu formula finală a declarației finale a summitului de la București de garantare a admiterii în NATO în viitor, în timp ce Vladimir Putin a reacționat reafirmându-și susținerea pentru republicile separatiste.

Odată înlăturat „pericolul nord-atlantic", Moscova a dat undă verde continuării șicanărilor și acțiunilor provocatoare. La nici o săptămână de la summit-ul NATO, Abhazia a refuzat formal propunerea făcută de administrația de la Tbilisi și a declarat că nu acceptă nimic altceva decât o independență deplină. Răspunsul împăciuitor al administrației de la Tbilisi a venit sub forma extinderii și adâncirii formulei ofertei inițiale, fiind adăugate și alte funcții de conducere pentru abhazi în administrația centrală și guvernamentală. Și această ofertă a fost refuzată prompt de guvernul separatist de la Sukhumi care nici nu a mai discutat oferta în mod serios. La mai puțin de zece zile de la încheierea summit-ului, „aripa dură de la Kremlin" s-a făcut simțită, odată ce Vladimir Putin a comandat guvernului rus să stabilească legături mai strânse cu cele două regiuni separatiste[9] și a anunțat că Rusia ar putea oferi servicii consulare cetățenilor Abhaziei și Osetiei de Sud - anunțuri salutate călduros de Abhazia[10]. Mai mult, decizia Rusiei a mai cuprins și recunoașterea unor documente oficiale emise de cele două republici și stabilirea concretă a unor „relații consulare", fără acceptul statului georgian. Astfel, Rusia trecea decis la stabilirea de legături oficiale cu regiunile separatiste, încălcând dreptul internațional și *status-quo*-ul în Georgia.[11]

Aceste acțiuni ilegale întreprinse de Federația Rusă pot fi considerate bazele unei anexări *de facto* a celor două republici separatiste. Sfidarea legislației internaționale și a celei statale (cea a Georgiei) a arătat că demersurile rusești nu se vor opri aici.

[9] Russia Seeks to Deepen Links With Rebel Regions - http://dalje.com/en-world/russia-seeks-to-deepen-links-with-rebel-regions/131742.

[10] Ria Novosti http://en.rian.ru/world/20080416/105243694.html

[11] Georgia Update 7 iulie 2008 - World Condemns Russian Actions in Abkhazia, Georgia

Pe data de 16 aprilie, s-a reunit de urgență consiliul de securitate al Georgiei ce a avut pe ordinea de zi "legalizarea anexării de facto a Abhaziei și Osetiei de Sud". Georgia, simțindu-se amenințată de ultimele acțiuni întreprinse de Rusia, a cerut anularea tuturor deciziilor ce încălcau suveranitatea sa. La acea dată, Tbilisi-ul a făcut apel și la comunitatea internațională cerându-i să împiedice o anexare a celor două republici, solicitând de asemenea și o reuniune extraordinară a Consiliului de Securitate al ONU. Aceste cereri și proteste aveau să rămână fără ecou în fața administrației de la Kremlin, care a continuat să stabilească relații din ce în ce mai apropiate cu regiunile separatiste.

Răspunsul Georgiei a fost unul nepotrivit și nici pe departe un răspuns pe măsura amenințărilor: amenințarea cu boicotarea Jocurilor Olimpice, o inițiativă care crea posibilitatea de a pierde sprijinul Chinei și o decizie care nu afecta în nici un fel Moscova. Pe data de 18 aprilie a avut loc reuniunea Consiliului de Securitate al ONU în urma căruia Franța, Germania și Marea Britanie au cerut Rusiei să respecte integritatea teritorială a Georgiei, cererile lor rămânând fără răspuns[12].

Criza diplomatică ce începuse cu mai bine de două luni în urmă amenința să se transforme într-un conflict deschis odată cu aparația unor incidente ce implicau capabilități militare. Astfel, autoritățile din Abhazia au informat UNOMIG că pe teritoriul regiunii separatiste a fost doborât, în ziua de 20 aprilie la ora 9:57, încă un avion fără pilot aparținând Georgiei, avion care intrase „fraudulos" pe teritoriul regiunii autonome. Georgia a negat la început evenimentele pentru ca mai apoi să admită acest lucru, acuzând că drona a fost doborâtă de un avion de vânătoare rusesc[13.]

În urma incidentului, desfășurat pe teritoriul național georgian, UNOMIG a deschis o anchetă în demersurile căreia a cerut și implicarea celor două părți, dar Georgia s-a retras pe motiv că o astfel de implicare ar influența ancheta, în speranța că aceeași abținere va urma și din partea Federației Ruse. Astfel, UNOMIG a început o anchetă pe cont propriu.1414 Report of UNOMIG on the incident of 20 april involving the downing of a Georgian Unmaned Aerial Vehicle over the zone of conflict.

[12] Russia criticised over Abkhazia - http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7364544.stm

[13] Georgia Update - Russian Fighter Violates Georgian Airspace, Downs Georgian Aircraft – 21 aprilie 2008 (http://georgiaupdate.gov.ge/en/doc/10003584/20080421,%20 Russian%20Fighter%20Violates%20Georgian%20Airspace,%20Downs%20Georgian%20 UAV.pdf)

Acest incident a fost mai mult decât favorabil pentru poziția aleasă de Rusia în această dispută, aceasta acuzând Georgia de pregătiri de război, motiv pentru care Moscova a considerat că este necesar să-și suplimenteze contingentul său militar din Abhazia, prin deschiderea a 15 noi posturi de supraveghere[15].

Incidentul aviatic i-a oferit Rusiei noi scuze în conflictul cu Georgia, aflat încă într-un stadiu diplomatic și, considerând acțiunile georgiene întreprinse în Abhazia ca fiind pregătiri de război, a lansat primul avertisment clar: „*Rusia este pregătită să intervină militar pentru a-și ajuta cetățenii din Abhazia*". Astfel, Rusia interzicea supravegherea teritoriului separatist și culegerea de informații despre amplasarea forțelor locale și ruse și identifica un motiv pentru a justifica creșterea forțelor aflate în regiune, pregătite pentru viitoarea intervenție militară împotriva Georgiei.

Această declarație îi va servi Kremlin-ului atât ca un avertisment în fața comunității internaționale cât și ca scuză după momentul 7 august. Cu toate că Georgia avertiza constant structurile internaționale în legătură cu acțiunile rusești, Moscova - susținută de imensa mașină de propagandă pe care o avea la dispoziție – comunica tuturor că Georgia se pregătește de război și anunța în continuare că va interveni cu trupe dacă provinciile separatiste (teritoriul Georgiei) sunt atacate. În același ton combativ, Abhazia își exprima dorința de a deveni protectorat militar rusesc, provocând și mai tare administrația de la Tbilisi. Ca o aprobare tacită a dorinței republicii separatiste și sub pretextul că se pregătește o acțiune militară de către Georgia, Rusia și-a suplimentat, la sfârșitul lunii aprilie, trupele din Abhazia și Osetia de Sud[16].

Contrar declarațiilor și acțiunilor provocatoare ale Rusiei, în 30 aprilie, președintele georgian Mihail Saakashvili a adresat un mesaj pașnic populației din Abhazia și Osetia de Sud în care le cerea conducătorilor acestora reîntoarcerea la masa negocierilor, mesaj ce a fost întâmpinat de către ministrul de externe Lavrov cu mesajul că „*Rusia va răspunde în cazul în care Georgia va folosi forța în regiunile separatiste*"[17].

[15] Russia Gives Some Details on Troop Increase in Abkhazia - http://www.civil.ge/eng/article.php?id=17786

[16] Georgia Update - EU Condemns Increase of Russian Troop Levels in Abkhazia, As President of Georgia Appeals for Peace – 30 aprilie 2008 (http://georgiaupdate.gov.ge/en/doc/10003580/20080430,%20EU%20Condemns%20Increase%20of%20Russian%20Troop%20Levels.pdf)

[17] Ibidem 9

Ministrul rus de externe nu a pierdut ocazia de a încerca crearea unei rupturi în parteneriatul Tbilisi-Washington, acuzând Georgia că îsi doreşte începerea unei conflagraţii de proporţii în care doreşte să atragă NATO. Concomitent cu aceste declaraţii, pe teritoriul Abhaziei a fost doborâtă o a doua dronă de observare şi odată cu anunţarea acestui eveniment partea abhadă declara că *„este gata să predea controlul militar asupra teritoriului său, Rusiei."*[18]

Nereuşind să facă faţă atacurilor şi provocărilor din ambele părţi Tbilisi a apelat la consultarea şi experienţa aliatului său, SUA, pentru rezolvarea problemei provinciilor separatiste. Ca răspuns, Casa Albă a îndemnat la „reţinere" în cazul Abhaziei şi Osetiei şi a cerut Moscovei să înceteze „provocările" faţa de Georgia. O altă cerere de ajutor formulată de Tbilisi a fost îndreptată către UE, administraţia georgiană cerând „o reacţie în faţa agresiunii ruseşti şi nu o lecţie de democraţie".

Pentru a da curs îndemnului american la „reţinere" Rusia a afirmat că îşi va retrage trupele suplimentare din republicile separatiste în maxim două luni, pentru ca după doar două zile de la această declaraţie, Ministerul Apărării Rus să ameninţe Tbilisi-ul cu trimiterea de noi trupe în regiune şi cu folosirea forţei *„dacă va fi necesar".*

La sfârşitul vizitei întreprinse la Tbilisi şi Sukhumi, în perioada 9-12 mai, asistentul secretarului de stat american, Matthew Bryza a afirmat că paşii întreprinşi de Rusia „*funcţionează împotriva rezolvării paşnice a conflictului*" şi că un mediator şi responsabil de menţinerea păcii „*nu ameniţă cu forţa părţile implicate*". „*Nu am văzut niciodată în toată cariera mea artileria să fie folosită ca mijloc de menţinere a păcii până astăzi la Sukhumi*", a declarat Bryza.

Ministrul rus de externe a calificat acuzaţiile secretarului de stat ca fiind neconforme cu realitatea şi că "*au ca scop protejarea de critici a celor pe care ei(SUA) vor să îi târască în NATO*".[19] Georgia a ales din nou calea paşnică trimiţând o delegaţie de negociatori în vederea stabilirii condiţiilor de menţinere a păcii pentru o întrevedere cu reprezentanţii regiunilor separatiste, prima de acest fel din 2007.[20]

---

[18] Rebels offer Russia military base - http://tvnz.co.nz/view/page/536641/1778751

[19] Georgia Update 14 mai 2008 – Georgia sends peace envoy to meet separatist rebels in first direct talks since 2007.

[20] Idem 11

Ancheta UNOMIG pentru incidentul din 20 aprilie s-a încheiat, iar raportul întocmit stabilea că un avion rus a doborât avionul georgian, ONU alcătuind un raport în care acuza direct Rusia de agresiune împotriva Georgiei, violare a spaţiului aerian şi a teritoriului său suveran. Preşedintele Saakashvili declara, la acea vreme: "*pentru prima dată ONU, direct și irevocabil arată Rusia cu degetul*"[21]. În raportul ONU se stipulează de asemenea, că avionul aparţinea Ministerului de Interne Georgian şi nu Ministerului Apărării, deci nu era un zbor militar, această constatare disculpând partea georgiană inclusiv de eventuale interpretări de provocare a părții separatiste, odată ce scopul avionului era supravegherea propriului teritoriu și nu o agresiune asupra unui terț.[22] Un alt raport ONU arată că Georgia se confrunta cu "epurare etnică" în cele două provincii, acuzaţie care nu a fost nici confirmată nici negată de autoritățile ruse – responsabile, prin intermediul trupelor de menținere a păcii, în ambele regiuni separatiste, în timp ce autoritățile separatiste au trecut pur și simplu cu vederea acest document[23].

Rusia a desfășurat, la jumătatea lunii martie, în mod unilateral și ilegal, 400 de militari din „trupele de căi ferate" – trupe speciale menite să reconstruiască o cale ferată strategică ce lega Federația Rusă de fosta bază militară din portul Ochamchire, la Marea Neagră, în Sudul Abhaziei - încălcând în mod flagrant înțelegerile internaționale[24].

Moscova a declarat că trupele sunt "*în concordanță cu decretul prezidențial dat asupra ajutorului umanitar acordat Abhaziei și vor ajuta la reabilitarea infrastructurii strategice*"[25]. Kremlinul a rămas indiferent la avertismentele internaţionale emise pe acest subiect. Investigaţiile post-conflict au scos la iveală faptul că aceste trupe au reprezentat o parte vitală a planului Moscovei. Fără intervenția lor, desfășurarea rapidă de forțe nu ar fi fost posibilă iar acţiunea Rusiei din perioada 7-12 august ar fi arătat altfel.

Georgia a cerut, din nou, ajutorul Occidentului și în așteptarea întâlnirii care urma să aibe loc pe 7 iunie la St. Petersburg între preşedintele rus

[21] Report of the UNOMIG in the incident of 20 April involving the Downing of a Georgian Unmanned Aerial Vehicle over the zone of conflict.

[22] Georgia Update 26 mai 2008 – United Nations confirms Russian fighter jet shot and destroyed Georgian Unmanned police aircraft on april 20

[23] Georgia Update - UN General Assembly Recognizes Ethnic Cleansing of Georgians in Abkhazia, Calls for Swift Return of IDPs

[24] - http://en.rian.ru/world/20080521/108030559.html

[25] Georgia Update 31 mai 2008 – Russia Illegally deploys new troops in Abkhazia; Georgia calls for immediate withdrawal, condemns reckless escalatation.

Medvedev și președintele Saakashivili, cel din urmă a decis să adopte o poziție rezervată și să nu întreprindă nici o acțiune care să fie interpretată în vreun fel ca „provocatoare" de către Rusia.
Pe data de 7 iunie a avut loc întâlnirea la vârf între președinții Medvedev și Saakashvili, iar discuțiile au fost purtate pe un ton prietenesc. La întâlnire, președintele Saakashvili a propus înlocuirea trupelor de menținere a păcii din cele două republici separatiste cu o poliție civilă supervizată de UE și OSCE, invitând Rusia să participe activ, fapt refuzat de omologul său rus. Anterior întâlnirii dintre cei doi președinți, Georgia formulase trei cereri diplomației ruse în legatură cu Abhazia și Osetia de Sud: retragerea trupelor rusești desfășurate ilegal in regiunile separatiste, încetarea imediată a construirii infrastructurii militare pe teritoriul georgian, în regiunile separatiste și revocarea decretului prezidențial din 16 aprilie care stabilea legături oficiale între Rusia și republicile separatiste. Nici una din cele trei cereri nu a primit vreun răspuns, ba mai mult,orice discuție care s-ar fi referit la ele a fost evitată de către partea rusă pe parcursul întâlnirii.[26]
Parlamentul European a cerut imediat, la rândul său, înlocuirea trupelor rusești din cele două republici separatiste ca variantă pentru dezamorsarea situației din Caucaz. În cadrul aceluiași comunicat, PE a cerut Rusiei să respecte integritatea teritorială a Georgiei, acuzând-o de *"subminarea eforturilor de pace", "incitare la război"*, enunțându-și răspicat poziția și declarând susținerea pe care UE o acordă administrației de la Tbilisi[27]. Atât cererea Georgiei cât și cea a instituției europene au rămas fără răspuns.
La jumătatea lunii iunie la „granița" dintre Georgia și Osetia de Sud a avut loc un schimb de focuri între forțele guvernamentale georgiene și separatiștii osetini. La doar două zile de la acest eveniment, poliția georgiană a reținut patru soldați ruși din trupele de menținere a păcii și un camion militar în „zona de control" din jurul regiunii Abhazia, sub acuzația de trafic cu armament de război[28].

Calea spre război

La începutul lunii iulie, o răfuială între două bande mafiote rivale a culminat cu explozia a două bombe la Sukhumi. Exploziile sunt motivul pe care

[26] Georgia Update 6 iunie 2008 – President Saakashvili meets with Russian counterpart Medvedev, no breaktrough on separatist conflicts.
[27] Georgia Update 12 iunie 2008 – European Parliament calls for replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit calls on Russia to respect Georgia's borders.
[28] Four Russian peacekeepers arrested in Georgia set free - http://news.xinhuanet.com/english/2008-06/18/content_8394219.htm

Abhazia îl astepta pentru a-şi deteriora ireparabil relaţiile cu Georgia şi un prilej perfect pentru escaladarea situaţiei şi aşa tensionate. A doua zi de la eveniment, administraţia de la Sukhumi acuza Tbilisi-ul de "terorism de stat", declarând închiderea graniţelor cu Georgia, pe termen nelimitat[29]. Răspunsul administraţiei de la Tbilisi a fost unul paşnic şi responsabil Georgia exprimându-şi temerea legată de producerea unui dezastru umanitar din cauza acţiunilor Abhaziei. În urma deciziei luate de regiunea separatistă, Ministrul de Externe georgian a denunţat "controlul absolut" pe care Rusia îl exercită în Abhazia[30]. Deteriorarea relaţiilor a atins atunci punctul ce marca ireversibilitatea trendului către conflict deschis.

Tot la începutul lunii iulie, Rusia a stabilit legături maritime cu Abhazia printr-o linie maritimă de la Soci la Gagra în ciuda embargo-ului internaţional impus regiunii acum mai bine de 12 ani. Pe data de 2 iulie, OSCE emitea rezoluţia privind securitatea în zona de conflict prin care se cerea Rusiei să elimine orice legături cu grupările separatiste şi acceptarea de către aceasta a normelor internaţionale privind folosirea forţei[31]. La doar trei zile de la decizia OSCE, Rusia a răspuns indirect organizaţiei cu ajutorul Osetiei de Sud care declara „mobilizare generală" împotriva Georgiei, susţinută fiind de Abhazia – care se declara pregătită să o ajute în faţa oricăror acţiuni întreprinse de Tbilisi.

În timp ce separatiştii din cele două provincii executau atacuri sistematice asupra satelor şi forţelor de ordine georgiene de la graniţa de contact dintre provincii şi restul statului georgian, Rusia cerea Georgiei să semneze un document pentru evitarea folosirii forţei în regiunile separatiste. Acest acord prevedea o eliminare unilaterala a forţei din partea organelor guvernamentale georgiene, fapt care a fost interpretat drept abandonarea cetăţenilor georgieni fără apărare în faţa atacurilor gherilelor separatiste. Acordul nu a fost semnat, iar acest prilej a fost folosit de Moscova pentru a acuza Tbilisi-ul de „agresiune deschisă" împotriva Osetiei de Sud. Intenţia Kremlinului în acest caz a fost aceea de a plasa vina în legătură cu un eventual conflict, ale cărui linii erau trasate deja.

[29] Abkhazia closes border with Georgia after blast - http://www.guardian.co.uk/world/2008/jul/01/terrorism.georgia

[30] Georgia Update 2 iulie 2008 – Russia expands illegal activity in Abkhazia as bombs rock teritory

[31] OSCE Parliamentary Assembly Resolution 1 iulie 2008 http://www.oscepa.org/oscepa_content/documents/astana/Supplementary%20Items/PDF%20Files%20ENGLISH/09.%20Expressing%20Concern%20over%20the%20Security%20-%20ENG.pdf

ONU, NATO și OSCE, susținute de SUA, au cerut Rusiei să revină asupra acțiunilor care măreau periculos riscul de conflict și care încălcau suveranitatea Georgiei[32]. Reacția a fost survolul, timp de 40 de minute de către avioanele rusești a orașului Tskhinvali. Conform legilor internaționale încălcarea spațiului aerian poate fi tratată ca un act de război, existând posibilitatea deschiderii focului asupra agresorului. Acestă decizie este lăsată însă la latitudinea forțelor statelor suverane afectate. În acel caz, forțele georgiene au decis să nu reacționeaze pentru a evita punerea în pericol a vieților civililor din capitala osetină.

Acțiunea a avut și un scop simbolic: în momentul desfășurării acestei acțiuni, secretarul de stat american, Condoleezza Rice, se afla într-o vizită de lucru la Tbilisi. De asemenea, în capitala georgiană se afla și o misiune specială a ONU trimisă de secretarul general Bam Ki Moon. Ministrul de externe georgian a acuzat că incidentul a fost provocat de Rusia în acel moment cu un scop precis și anume împiedicarea procesului de pace.

La sfârșitul vizitei sale oficiale, Condoleezza Rice cataloga Georgia că fiind un *"bun prieten al SUA"* și Federația Rusă ca fiind un actor care *"prin acțiunile sale nu ajută la rezolvarea conflictelor înghețate din această zonă"*. În seara aceleeași zile, Rusia recunoaștea deschis intenția de a zbura în spațiul aerian georgian pentru a controla spațiul aerian deasupra Osetiei de Sud și pentru *"a liniști spiritele la Tbilisi*"[33].

La jumătatea lunii iulie Georgia, presată fiind de amenințări permanente și confruntându-se cu atacuri din partea milițiilor separatiste, a luat o decizie periculoasă – deoarece putea fi văzută din exterior ca o provocare – dar considerată necesară pentru siguranța cetățenilor georgieni: suplimentarea trupelor sale din zona ce o separa de regiunile separatiste cu 15%.

La acel moment s-au desfășurat și exercițiile anuale Kazvak 2008 în Caucazul de Nord, acolo unde au avut loc ample manevre ale armatei districtului Vladikavkaz în apropierea graniței cu Georgia. În același timp Armata rusă a anunțat că a fost pusă la punct, planificată și urma a fi executată ca antrenament operațiunea "Răspuns Imediat" care avea ca scop respingerea unei agresiuni georgiene. Până la acea dată însă, Georgia nu făcuse nici o mișcare care să poată fi considerată agresivă sau cel puțin

[32] Georgia Update 7 iulie 2008 – World condemns Russian actions in Abkhazia, Georgia
[33] Georgia Update 10 iulie 2008 ora 15:00 si 23:00 – Russian jets violate airspace as Condoleeza Rice arrives in Tbilisi/ Russia admits fighter jets intentionally volated georgian airspace; Georgia condemns "Act of Agression" as threat to Europe.

provocatoare, pe când Rusia își sporise ilegal trupele de pe teritoriul georgian de trei ori și încheiase două exerciții militare de anvergură la granița dintre cele două state. Deci, împotriva unei țări cu o capacitate militară redusă, care nu a întreprins nici o acțiune provocatoare, se masau un număr foarte mare de trupe.

Începutul lunii august avea să aducă cu sine o serie de violențe din partea separatiștistilor din Osetia de Sud. Opt sate georgiene au fost atacate de bombe de calibru mare[34] ce veneau dinspre teritoriul osetin (teritoriu controlat de forțele de menținere a păcii ruse) făcând victime civile, (șase civili răniți) și victime în rândul poliției georgiene (șapte ofițeri). Forțele georgiene au decis să nu răspundă la aceste atacuri pentru a preveni escaladarea conflictului[35].

Începând din 1 august și până în data de 7 august, când au început ostilitățile, toate satele georgiene din cadrul regiunii Osetia de Sud au fost atacate violent de forțe separatiste care, după cum urma să aflăm, pregăteau terenul pentru un conflict mult mai mare.

Un alt semn al unui confict de proporții venea tot din Osetia de Sud care începea evacuarea civililor. Mai mult de 500 de civili dintre care 400 de copii au început să fie evacuați de la ora 12 a zilei de 3 august[36]. Dar, cu toate acestea, Ermak Dzansolov adjunctul primului-ministru separatist declara că nu este o evacuare ci, de fapt, copiii vor lua parte la o tabără de vară în Osetia de Nord care fusese plănuită de mai de mult. Între timp presa locală abhadă lansa o propagandă virulentă pentru a stârni spiritul național împotriva Georgiei, guvernul separatist făcea apel la mobilizarea de voluntari de-a lungul Caucazului de Nord[37].

De-a lungul zilelor de 4 și 5 august separatiștii din teritoriile controlate de forțele de menținere a păcii ruse au deschis de mai multe ori focul asupra satelor locuite de georgieni. Forțele georgiene au primit ordin să nu răspundă rafalelor dar, cu toate acestea, Rusia a acuzat administrația de la Tbilisi de utilizare a forței. În fața atacurilor constante ale rebelilor și a dorinței de a manifesta reținere și de a nu reacționa, Georgia și-a anunțat

[34] Two Killed in Overnight Shelling in S.Ossetia - http://www.civil.ge/eng/article.php?id=18677

[35] - August 1

[36] - Chapter 6: Intensive Armed Provocations and Preparation for Military Aggression

[37] Georgia Raises Alarm - http://www.kommersant.com/p914485/Georgia_Troops_Russia/

intențiile de a stabili o rundă de negocieri cu Osetia de Sud pentru data de 7 august. În același timp, SUA cerea din nou Rusiei să renunțe la provocările și amenințările față de Georgia.

În seara zilei de 6 august, o delegație de negociatori din partea Georgiei ajungea în capitala regiunii, Tskhinvali, dar nu era primită de nimeni pentru discuții[38]. În aceeași seară, administrația de la Tbilisi decidea că este momentul să intervină pentru a-și proteja cetățenii și, în urma unor atacuri declanșate de către milițiile rebele asupra a două sate locuite de etnici georgieni, a răspuns în forță. Apărarea propriilor cetățeni, de pe propriul teritoriu, în fața unei forțe separatiste ce acționează violent, a fost interpretată de Rusia ca „pregătire de război" din partea Georgiei împotriva Osetiei de Sud. Mai mult, pentru a se disculpa ante-factum Moscova acuza imediat Tbilisi-ul de agresiune[39].

Invazia rusească din Georgia a fost precedată de atacuri cibernetice intensive menite să perturbe, să deterioreze sau chiar să întrerupă permanent funcționarea infrastructurii informatice critice civile, guvernamentale și publică. Aceste atacuri, care au devenit un adevărat asediu în seara dinaintea invaziei marchează un nou început în istoria războiului. Vorbim aici despre primul caz în care o invazie desfășurată pe apă, aer și pământ a fost coordonată cu o ofensivă cibernetică.

Asaltul cibernetic a început în seara zilei de 7 august, cu o zi înainte de momentul în care Rusia pretinde că a pătruns pe teritoriul georgian. Un număr mare de servere și majoritatea traficului de internet au fost scoase din funcțiune și puse sub control extern. În primele zile ale conflictului, majoritatea site-urilor autorităților georgiene și cele ale presei au fost fie inaccesibile, fie funcționau cu mare dificultate, neputând fi actualizate. Atacul a avut și alte elemente simbolice, un exemplu notoriu în acest sens este poza ce îl înfățișează pe președintele Saakashvili ca fiind Hitler, poză ce apărea în momentul în care se accesa pagina Ministerului Afacerilor Externe din Georgia.

Aceste atacuri au făcut aproape imposibilă comunicarea Georgiei cu restul lumii și au permis victoriile inițiale ale propagandei rusești. Sursele media din întreaga lume nu au avut de ales și au fost nevoite să se bazeze exclusiv

[38] Georgia Update - Georgia Denounces Russian Meddling, Calls for Direct Talks After Violence Leaves Several Dead in S. Ossetia; Urges Broader International Role – 5 august 2008

[39] Russia accuses Georgia of open aggression - http://www.theglobeandmail.com/news/world/article695691.ece

pe informațiile oferite de site-urile rusești care transmiteau punctul de vedere al Moscovei în ceea ce privește cauza, scopul și desfășurarea războiului. Atacurile cibernetice s-au prelungit chiar și după 12 august, atunci când Rusia a anunțat că a încetat orice fel de ostilități la adresa Georgiei. Mulțumită eforturilor coordonate ale unui număr mare de experți informaticieni și specialiști în războiul cibernetic, traficul normal a fost reluat la o saptămână de la atacurile inițiale. Majoritatea site-urilor au fost operate din afara Georgiei[40].

Atacurile cibernetice sunt ușor de organizat, ieftin de implementat și dificil de prevăzut și apărat. Un astfel de atac poate paraliza infrastructura informațională a unui stat și poate facilita invadarea unui teritoriu.

În dimineața zilei de 7 august în jurul orelor 3-4 în dimineața, au fost interceptate de către serviciile de informații georgiene o serie de convorbiri telefonice între unul dintre paznicii tunelului Roki și superiorul său. Paznicul raporta "aglomerarea" tunelului și trecerea a numeroase unități de infanterie și blindate ale Armatei ruse, ceea ce dovedește atât premeditarea atacului trupelor regulate ruse cât și ora de declanșare a lui, plasând responsabilitatea privind delanșarea războiului pe seama Moscovei. Trupele georgiene aveau să își înceapă atacul asupra capitalei Osetiei de Sud, Thinvali, peste mai bine de 10 ore.[41]

În dimineața zilei de 8 august, pentru prima dată de la invadarea teritoriului Georgiei de către forțele ruse, armata georgiană intra în zona de conflict ocupând șase sate georgiene din regiunea Tskhinvali, aflate sub tiruri și bombardamente continue de o săptămână. La aceeași oră, serviciile de informații georgiene raportau întăriri ale forțelor ruse care înaintau prin tunelul Roki. Un comunicat al MAE georgian anunța că șapte civili sunt răniți de bombe aruncate de un avion de vânătoare rusesc deasupra satului Variani aflat la 20km în afara zonei de conflict[42]. Astfel, la mai puțin de 12 ore de la începerea efectivă a ostilităților, Moscova a intrat definitiv în spațiul aerian al Georgiei și a preluat controlul contra unor trupe aeriene nesemnificative ale Georgiei dar și a unei replici consistente a artileriei georgiene.

---

[40] Georgia Update - Russian Cyberwar on Georgia, 10 noiembrie 2008

[41] Georgia Update - Media and telephone intercepts confirm Russia started the war, 20 septembrie 2008

[42] Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Georgia, Tbilisi, 8 August 2008

În aceeași zi, forțele georgiene cucereau o mare parte a capitalei osete Tskhinvali și drept urmare guvernul georgian anunța o încetare unilaterală a focului de 3 ore pentru a crea un culoar de evacuare a civililor[43]. Trupele separatiste au continuat bombardamentele asupra orașului, în mare parte distrus, în timp ce trupe masive ale Armatei ruse ocupau Osetia de Sud și intrau în Abhazia, regiune unde nu fuseseră declanșate nici un fel de operațiuni militare. În urma acestor acțiuni, președintele Saakasvili se vede nevoit să declare stare de război și mobilizare generală pe tot cuprinsul Georgiei.[44]

În timp ce trupele sale înaintau spre Thsinvali pentru a combate trupele georgiene și avioanele sale bombardau locații de pe teritoriul Georgiei mult în afară zonelor de conflict, Moscova susținea că încă se mai poate găsi o soluție pașnică la conflict. În seara zilei de 8 august, forțele ruse ale armatei a-58-a din Caucazul de Nord lansau un atac de mare anvergură asupra capitalei Osetiei de Sud, Tskhinvali, pentru ca două ore mai târziu să o cucerească și să forțeze trupele georgiene să se retragă[45].

În aceeași seară, un comunicat al premierului rus Vladimir Putin aflat la Beijing, la deschiderea Olimpiadei de vară, afirma că *"agresiunea georgiană din Osetia nu va rămâne fără răspuns"*. În replică, președintele Saakashvili ordonă mobilizarea completă a rezerviștilor[46].

De la începutul războiului, Federația Rusă a exploatat la maxim experiența de peste 50 de ani în organismele internaționale, blocând căile de comunicație ale Tbilisi-ului cu exteriorul și grăbindu-se să relateze prima știrile despre război. La un bilanț ulterior războiului, vom observa că Moscova, a emis de 13 ori mai multă informație opiniei internaționale, decât Tbilisi-ul prin intermediul presei și a căilor de comunicare oficiale. O asemenea discrepanță avea menirea de a crea o imagine favorabilă Kremlinului în rândurile populației și nu neapărat în rândul organismelor internaționale competente.

În data de 9 august trupele rusești depășeau total zona de conflict bombardând orașul Senaki, linia ferată și bază militară a acestuia cât și un

---

[43] Ordinance no. 402 Of the President of Georgia On Declaration of the State of War on the Whole Territory of Georgia and Full Mobilization – 9 august 2008, Tbilisi

[44] The Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Georgia August 8, 2008

[45] Idem 29

[46] Decision of the Parliament of Georgia On Endorsement of N 402 Decree of the President of Georgia, "On Declaration of the State of War on the Whole Territory of Georgia and Full Mobilisation", 9 August 2008

arodrom din preajma capitalei Tbilisi. În timp ce întreaga opinie publică internațională cerea la unison încetarea ostilităților față de Georgia, avioanele rusești aruncau câteva rachete "de avertizare" pe lângă conducta BTC pentru a demonstra care ar putea fi prețul plătit de oricine ar dori să intervină în conflict[47]. În această zi, toate aerobazele și aerodromurile din Georgia au fost bombardate. Ca urmare a acestor acțiuni, în Georgia este declarată starea de război și mobilizarea generală[48].

Tot în 9 august, nave rusești de război au blocat portul georgian Poti, interzicând intrarea sau ieșirea oricărei nave în timp ce aviația bombarda orașul și portul până aproape de distrugerea completă. Georgia nu a fost capabilă să facă față acestei invazii de mare anvergură, pe apă, din aer și de pe bazele terestre, lansând un apel disperat la ajutorul opiniei internaționale.

Aflat într-o vizită la Vladikavkaz, în Osetia de Nord, Premierul rus Vladimir Putin afirma că Georgia a dat o "lovitura mortală" propriei integrități teritoriale.

La primele ore ale dimineții de 10 august, 6000 de militari din trupele ruse intrau prin tunelul Roki împreună cu 90 de tancuri, 150 vehicule blindate, 250 de vehicule de artilerie și alte capacități militare. Alți 4000 de soldați debarcau în portul Ochamchira din Abhazia venind din portul Sevastopol lansând astfel o invazie la scară mare din două părți. Precizia cu care a fost executat atacul atestă indubitabil premeditarea, pregătirea și planificarea operațiunii, mișcarea unui număr atât de mare de trupe necesitând o logistică a cărei dezvoltare ar presupune o pregătire îndelungată.

Rusia își începea bombardamentele, încă de la primele ore ale dimineții, lovind fabrica de avioane de la Tbilisi și satul Urta din districtul Zugdidi[49].

Capitala Osetiei de Sud era distrusă aproape în totalitate, și se anunța retragerea forțelor guvernamentale georgiene din regiune. În timp ce armata georgiană își anunța retragerea din Osetia, trupele rusești anunțau capturarea capitalei Tshinvali[50].

În după-amiaza acestei zile Ministerul rus al Afacerilor Externe anunța termenii pentru încetarea focului, în timp ce orașele Georgiei inclusiv Gori

[47] Geogian Update - Attack on Baku-Supsa pipeline, 7 noiembrie 2008

[48] Idem 33

[49] The Occupation of Georgia by Invading Russian Forces Has Begun, As Dozens of Bombers Target Sites Throughout the Country, luni, 11 August, 09:00 Tbilisi, Georgia

[50] Government of Georgia, FOR IMMEDIATE RELEASE, luni, 11 August 20:20 Tbilisi, Georgia

(al doilea ca mărime din țară) erau bombardate constant. O declarație a guvernului georgian afirma că un aeroport civil din Tbilisi era bombardat de avioanele rusești[51]. În comunicat se mai afirma și faptul că nu erau întreprinse nici un fel de acțiuni militare în acea zonă. Georgia făcea apel la structurile internaționale solicitând intervenția pentru oprirea invaziei.[52] Zorii zilei de 11 august surprindeau bombardamentele rusești poziționate adânc în teritoriul georgian atingând o multitudine de ținte printre acestea numărându-se și autostrada Tbilisi-Poti, satele din împrejurimile orașului-port Batumi aproape de granița cu Turcia, radare civile, aerodromul Shiraki de lângă Tbilisi, satul Eredvi de lângă Tskhinvali și pozițiile armatei georgiene din defileul Kodori. În tot acest timp, președintele Medvedev anunța că operațiunile din Osetia de Sud au fost suspendate, apoi un comunicat de la Moscova anunța că toate navele și aeronavele din Marea Neagră ce se apropie de coasta abhadă vor fi distruse.

Forțele Terestre ruse anunțau că nu vor traversa granița *de facto* dintre Osetia de Sud și Georgia. În decurs de trei ore de la această declarație, forțele rusești ocupau orașele Senaki și Gori de pe teritoriul aflat sub controlul autorităților legitime ale Georgiei. În cursul nopții de 12 august președintele SUA, G.W. Bush a cerut Rusiei să își încheie imediat ofensiva asupra Georgiei. În cursul dimineții aceleași zile, președintele Dimitri Medvedev declara că toate operațiunile militare din Georgia au fost suspendate.

Mai târziu în aceeași dimineață, „ca parte a sistării operațiunilor”, aviația rusească bombarda orașul Gori, la câțiva kilometri de capitala Tbilisi bombardament în care erau uciși un civil și un jurnalist. De asemenea, era bombardată încă odată conducta BTC, de data aceasta în apropiere de Rustavi. Acesta era cel de-al doilea bombardament efectuat asupra conductei de petrol BTC (Baku-Tbilisi-Cehyan) care nu a produs nici el avarii. Faptul că bombardamentele asupra conductei nu și-au atins ținta nu a fost o întâmplare. În cazul în care conducta ar fi fost avariată, alte două țări în afara de Georgia ar fi fost afectate economic, Turcia și Azerbaidjan, dar

---

[51] Government of Georgia Russian Fighter Jets Bomb Tbilisi's Civilian Airport, duminică 10 August, 20:30 Tbilisi, Georgia

[52] Government of Georgia Sunday, August 10 • 20:30 Tbilisi - Russian Fighter Jets Bomb Tbilisi's Civilian Airport

[52] Government of Georgia; Sunday, August 10 • 21:50 Tbilisi, - FOR IMMEDIATE RELEASE

avertismentul a fost transmis implicit și Uniunii Europene și SUA pentru a preveni orice tip de intervenție și a reprezentat, simbolic, marcarea teritoriului de către Rusia, țară care prelua astfel definitiv Caucazul de Sud. Cu teritoriul ocupat, cu trupele ruse la marginea capitalei Tbilisi, cu amenințarea schimbării de regim și circulația ruptă în două între Est și Vest, cu conducta de petrol și gaze Est-Vest amenințată, Georgia era în condițiile unei capitulări necondiționate în fața Rusiei.

Avertismentul simbolic din acțiunile ruse au fost emise în principal pentru Alianța Nord-Atlantică dar și pentru UE, în privința fragilității rutelor alternative de transport al resurselor caspice către Europa, care să fi pus capăt monopolului gazului rusesc și transportului controlat de Rusia. Astfel, presiunile rusești se materializau și asupra aliaților și partenerilor Georgiei, care ar fi putut interveni pentru a o sprijini. Acțiunile rusești ce au urmat conflictului vor arăta că aceste bomardamente „de avertizare" aveau, de asemenea, precisul scop de a transmite un mesaj puternic tuturor țărilor ce râvnesc la petrolul mării Caspice.

În aceeași zi, președintele Medvedev informa UE că a ordonat oprirea tuturor operațiunilor militare din Georgia cu toate că, la scurt timp de la această notificare baza Vaziani de lângă Tbilisi era bombardată, din nou, de aviația rusă. Pentru a "susține" declarația președintelui rus, forțele rusești bombardau de asemenea, satul Sakoritno din regiunea Kaspi și satul Ruisi din Kareli[53]. Guvernul georgian a emis o notă aducând la cunoștință opiniei internaționale aceste fapte ce contraziceau declarațiile președintelui rus din acea dimineață[54]. După ce Georgia a anunțat retragerea trupelor sale din defileul Kodori, Rusia acuza în continuare că unități georgiene continuau să tragă asupra trupelor sale din acea zonă.

În cursul după-amiezii, președinția franceză a UE anunța că ambii actori implicați în conflict au fost de acord cu semnarea planului de șase puncte de încetare a ostilităților. După ce acest anunț a fost făcut, Moscova avertiza că va întreprinde noi „măsuri" dacă Georgia nu este de acord cu „planul de pace" ce-i era impus. Pentru a pecetlui acordul de pace, trupele rusești jefuiau baza militară de la Senaki[55] și satele Berbuki, Rakha, Sveneti, Kheltubani, Karaleti din districtul Gori, avansând până la 20 de km de Tbilisi.

---

[53] Government of Georgia - URGENT: Russian jets currently bombing Georgian villages outside South Ossetia, marti 12 august 15:00 Tbilisi, Georgia

[54] Government of Georgia URGENT: Georgia confirms continued presence of massive Russian occupation force marti, 12 august, 17:50 Tbilisi, Georgia

[55] Ministry of Foreign Affairs of Georgia – Urgent: Russian side steals uniforms, 13 august 2008

Au fost raportate jafuri, răpiri, crime și alte atrocități din partea armatei ruse asupra populației civile georgiene. În aceste condiții, Georgia a trimis o scrisoare comunității internaționale[56] în care îi cerea ajutorul și solicita intervenția acesteia pentru stoparea atrocităților și folosirii armelor neconvenționale, fapt semnalat și de un observator al drepturilor omului din partea ONU[57]. Secretarul de stat al SUA Condoleeza Rice a vizitat din nou Georgia pentru a discuta cu președintele Saakasvili planul de pace semnat, în timp ce ministrul de externe georgian avea o întrevedere cu secretarul general ONU, Bam Ki-Moon, care îl asigura pe acesta de tot sprijinul Națiunilor Unite.

Reacția Rusiei față de susținerea internațională primită de Georgia, se subînțelegea din întârzierea onorării acordului de încetare a focului, continuând ostilitățile și violențele pe tot cuprinsul Georgiei. Atât atrocitățile din partea soldaților ruși și a separatiștilor cât și epurarea etnică întreprinsă în Abhazia împotriva georgienilor au fost recunscute ulterior de ONU[58].

Trupele rusești au continuat să ocupe Georgia, încălcând în continuare acordul semnat. Într-un comunicat dat presei internaționale, NATO își afirma poziția legat de recentele evoluții ale conflictului ruso-georgian, denunțând prezența trupelor ruse în Georgia ca fiind un factor destabilizator în zona Caucazului de Sud. În pofida cerințelor de respectare a integrității teritoriului suveran al Georgiei, formulate de mai toate institutiile internaționale, comandantul Statului Major General rus, gen. Nikolai Makarov, declara că vor fi păstrate 18 puncte de control în zona-tampon (teritoriul efectiv al Georgiei) și că 2142 de soldați vor rămâne pe linia „graniței” dintre regiunile separatiste și restul Georgiei, încălcând astfel, *de facto*, acordul semnat și legislația internațională[59].

Pentru a sublinia cât mai explicit poziția dificilă în care se află țara sa, într-un discurs oficial, președintele georgian Saakashvili acuza deschis Rusia de

---

[56] Appeal of the Parliament of Georgia to the International Community – Tbilisi, 14 august 2008

[57] Georgia Update - The Facts on Ethnic Cleansing of Georgians during the Russian invasion and occupation, 8 Octombrie, 2008

[58] U.N. RESOLUTION ON ABKHAZIA SHOWS WHO’S WHO ON ETHNIC CLEANSING - http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=33643

[59] Russian soldiers will stay in Georgia - http://articles.latimes.com/2008/aug/21/world/fg-georgia21

atrocități, invazie asupra unui teritoriu unui stat suveran și numeroase încercări de dezbinare a acestuia, făcând apel la toate națiunile să fie solidare cu cauza Georgiei[60]. În urma declarațiilor ruse de menținere a punctelor de control pe teritoriul efectiv al Georgiei, Parlamentul georgian a decis formal întreruperea mandatului trupelor de menținere a păcii și cerea înlocuirea celor ruse cu forțe internaționale.

În replică, Președintele Federației Ruse Dmitri Medvedev recunoștea independența Abhaziei si Osetiei de Sud[61] la recomandarea Consiliului Federației, camera superioară a Parlamentului rus[62]. Recunoașterea independenței provinciilor separatiste era prezentată drept o consecință a declarării unilaterale a independenței Kosovo de la începutul anului.

Rusia avertizase în mai multe rânduri că recunoașterea independenței provinciei sârbesti de către un număr destul de mare de țări occidentale și nu numai (inclusiv SUA), va avea repercusiuni directe. Sub umbrela recunoașterii unilaterale a provinciei sârbe, Moscova, împreună cu guvernele celor două provincii separatiste, își atribuiau libertatea de a acționa după bunul plac în acele teritorii, interzicând complet orice formă de observare internațională.

Situația umanitară se agrava deoarece în zona de control instituită de Rusia în jurul Abhaziei, pe teritoriul georgian, aveau loc epurări etnice masive în satele georgiene, întreprinse de milițiile abhaze ce însoțeau trupele rusești care, la rândul lor, masacrau civilii georgieni în toate zonele ocupate. În urma acestor declarații, Consiliul Permanent al OSCE a adoptat decizia de a mări numărul observatorilor militari din zona Georgiei la peste 100.

În data de 19 august, a avut loc un Consiliu extraordinar al NATO în care era exprimată grava îngrijorare a organizației în legătură cu stabilitatea și siguranța în zona Georgiei și se solicita o soluție pentru pacea durabilă în regiune care trebuia să conțină respectarea totală a drepturilor Georgiei ca țară.

Ca răspuns la propunerile membrilor NATO, ministrul de externe rus Serghei Lavrov declara că Rusia va acționa pe cont propriu pentru a-și apăra interesele și critica actuala structură de securitate din Europa, acuzând

[60] Georgian president accuses Russia of aggression - http://en.rian.ru/world/20080421/105569186.html

[61] Russia Recognizes Independence of Georgian Regions (Update4) - http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=afAvlgTbOoAg&refer=canada

[62] Georgia Update - World Deplores Russia's Illegal Attempt to Recognize the "Independence" of Georgia's Territories of South Ossetia & Abkhazia – 6 SEPTEMBRIE, 2008, 19:00 TBILISI

NATO că a provocat conflictul din august prin vânzarea de arme georgienilor. În timp ce ambasada rusă de la Tbilisi își încheia activitatea - în urma ruperii relațiilor diplomatice dintre cele două state, Rusia ieșea la rampă cu acuzații asupra SUA, afirmând că reînarmează Georgia în spatele aparențelor ajutorului umanitar.
Pe data de 7 septembrie președintele rus Dimitri Medvedev dădea o declarație de presă în care afirma că „regretă neînțelegerea neașteptată” dintre Rusia și Georgia și afirma că între cele două popoare există un sentiment de fraternitate pentru ca, după doar câteva zile, să afirme că recunoașterea independenței Abhaziei și Osetiei de Sud este ireversibilă. 20% din teritoriul georgian fusese, practic acaparat de către Rusia, declarat drept stat independent și controlat de către trupele ruse care au preluat toate prerogativele de securitate și apărare ale celor două regiuni.
Președintele Medvedev mai declara că „agresiunea georgiană” din 8 august echivalează cu un „11 septembrie” pentru Rusia și că nu ar ezita să atace din nou Georgia, chiar dacă aceasta ar fi pe cale să adere la NATO. Rusia a semnat acorduri de cooperare diplomatică, economică și militară cu Abhazia și Osetia de Sud prin care a sporit contigentul militar rus cu un total de 7600 de soldați[63]. Dmitri Rogozin - trimisul permanent al Rusiei la NATO - a anunțat că cei 7600 de soldați au fost aduși la cererea guvernelor din Abhazia și Osetia și că „nu încalcă acordul mediat de UE”. Acuzația administrației de la Tbilisi conform căreia Rusia „anexeaza de facto” cele două regiuni și cererea SUA de respectare a integrității teritoriale a Georgiei, au rămas ambele fără ecou în palatele de la Kremlin.

La data de 1 octombrie, observatorii UE își începeau activitatea pe teritoriul georgian în cadrul EUMM (European Union Monitoring Mission), misiune ce viza monitorizarea operațiunilor de retragere a forțelor ruse din regiune. Rusia a anunțat că a respectat acordul de încetare a focului și că forțele suplimentare de pe teritoriul georgian au fost retrase mai repede decât se stipula în acordul creat de președinția franceză a UE, în Georgia rămânând doar forțele de menținere a păcii cerute de „părțile abhadă si osetă”.
Un comunicat al Ministerului Afacerilor Externe Georgian a răspuns afirmațiilor rusești anunțând că acele forțe militare ruse, care au invadat

[63] Georgia Update - Russia Reinforces Troops in Georgia, Continuing to Defy Ceasefire Agreement on Eve of Visit by EU Leaders to Moscow & Tbilisi – 8 SEPTEMBRIE , 2008, 13:00 TBILISI

Georgia pe 7 august și mai apoi au rămas în mare parte pe teritoriul georgian, nu pot fi denumite decât forțe de ocupație iar orice referire la statutul lor de „forțe de menținere a păcii” este fără bază legală sau politică. În ciuda a ceea ce declara, Rusia încă încălca în mod grosolan acordul de 6 puncte semnat, care mandata revenirea la *status-quo ante,* dinainte de izbucnirea violențelor[64].

Doi ani după

Pe 12 august s-au împlinit doi ani de la războiul ruso-georgian din 2008. Desigur, paralela cu o aniversare este o ironie crudă dar necesară în contextul în care urmările acestui război au fost trecute mult prea repede la capitolul „parabole” și prea puțin analizate ca fiind încă de actualitate. Deși părerile în ceea ce privește viitorul Georgiei și a regiunii Caucazului de Sud în general sunt împărțite între experți, comunitatea internațională s-a pus în sfârșit de acord asupra faptului că momentul august 2008 nu a fost unul spontan, de reacție a unui actor major la o provocare, ci rezultatul unui plan bine pus la punct cu mult timp înainte.

Cu toate acestea, privind prin spectrul istoric mai larg observăm că implicarea Rusiei în Caucaz datează de mai bine de un secol avându-și începuturile la sfârșitul secolului 18, începutul secolului 19, în timpul expansiunii țariste. Revenind în zilele noastre, observăm că acuzațiile, vehemența și dezbaterile furioase caracteristice perioadei imediat următoare războiului și-au pierdut mult din intensitate, iar apărătorii Georgiei s-au împărțit în două grupuri de opinii în ceea ce privește moștenirea pe care o lasă conflictul.

O parte a opiniei internaționale este cea care consideră că, deși multe lucruri s-au schimbat de la războiul din 2008, nu au fost făcute progrese „în bine”, după cum a declarat recent senatorul John McCain, un susținător al acestei idei[65]. Senatorul american consideră că Georgia, după momentul 2008, arată mult mai rău din multe puncte de vedere, cu toate că se poate observa o mai mare coeziune socială și politică și progrese în ceea ce privește democrația.

---

[64] Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Georgia on the press release issued by the Ministry of Foreign Affairs of the RF regarding withdrawal of Russian Armed Forces from Georgia - Tbilisi, 13 October 2008

[65] Happy Birthday, August War - http://evolutsia.net/?p=1634

„Rusia nu doar ocupă o parte a teritoriului Georgiei dar construiește și baze acolo, interzicând accesul misiunilor umanitare și monitorilor internaționali, permițând și chiar făcându-se părtașă la acțiuni de epurare etnică a georgienilor și fortificând constant granițele. Mai mult, Rusia încalcă acordul mediat de președinția franceză a UE în 2008."[66], a declarat McCain. Fostul candidat republican la Preşedinţia SUA, alături de alţi congresmani şi senatori americani, împreună cu alţi membri marcanţi ai opiniei publice internaţionale, au demonstrat şi pledat pentru nevoia Georgiei de a beneficia de o susținere internațională puternică, dar și de o susținere concretă prin materiale și echipament care că permită Tbilisi-ului să se apere în fața unei eventuale politici revanșarde a Moscovei.
SUA a condamnat hotărât, pentru prima dată de la război, acțiunile rusești din 2008 în luna iulie a acestui an, atunci când a dat opiniei publice un raport în care cataloga acțiunile rusești folosind termenii „invazie" și „ocupație", raport ce a fost susținut și de Secretarul de Stat Hilary Clinton în timpul vizitei sale în Georgia din aceeași perioadă[67].
McCain este una din vocile americane care a condamnat lipsa de sprijin concret a SUA față de nevoile de securitate ale Georgiei post-război. În ciuda ajutorului considerabil pe care Tbilisi-ul îl oferă în Afghanistan, SUA nu a reușit în ultimii ani să pună la dispoziția armatei georgiene nici măcar echipament de bază.
Fiind întrebat într-un interviu acordat în luna iunie a acestui an de ce SUA nu a satisfăcut niciuna din cererile Georgiei pentru achiziționare de echipament, Secretarul de Stat adjunct pentru probleme europene și eurasiatice, Philip Gordon, a răspuns ca Washingtonul, în urma războiului, s-a concentrat pe „reducerea tensiunilor" și încercarea de a convinge Moscova să respecte tratatul semnat cât și pe redobândirea integrității teritoriale a Georgiei[68].
Cealaltă tabără care se află în mijlocul disputei pentru formarea de opinii și trenduri își poate găsi atributele în rândurile scrise de Ghia Nodia, un analist politic din Georgia, care și-a exprimat viziunea într-un articol scris pentru Radio Europa Liberă, afirmând că semnificațiile și efectele geopolitice pe termen lung produse de război, sunt exagerate. *„Principalul*

[66] Ibidem 65
[67] Ibidem 65
[68] Sen. McCain: Georgia Needs U.S. Support to Rebuild its Defense - http://www.civil.ge/eng/article.php?id=22580

element ce trebuie luat în considerare este acela că Rusia nu a reuşit să îl spânzure pe preşedintele Saakashvili „de testicule" (această dorinţă fiind exprimată de premierul Putin cândva înainte de război), nici la propriu şi nici la figurat. Războiul nu a produs nici haos şi nici nu a demarat vreo criză economică sau politică majoră în Georgia"[69].

Nodia este optimist în ceea ce priveşte efectele pe termen lung ale războiului, dar şi cele pe termen scurt. În opinia sa, războiul nu a făcut decât să nuanţeze puternic realităţile existente: Abhazia şi Osetia de Sud funcţionau de mult timp în afara influenţei Tbilisi-ului, între Georgia şi Rusia existau adversităţi puternice şi Rusia este hotărâtă să-şi refacă imperiul pierdut la începutul anilor '90. Pentru un analist politic, simbolismul războiului nu a afectat cu mult realităţile existente ci doar le-a adus în lumina reflectoarelor.

În urma războiului, Georgia a pierdut teritorii asupra cărora nu avea control *de facto* iar cea mai puternică lovitură acordată fostului său adversar, după pierderile materiale şi umane evident, a fost cea de regăsire a unităţii, coeziunii şi a mândriei. Adversităţile ridicate de Moscova nu au făcut decât să unească societatea georgiană şi să o transforme dintr-un posibil viitor stat ratat, cu un viitor de vasal al Rusiei, într-un stat care a demonstrat o creştere spectaculoasă.

În ceea ce priveşte comemorarea a doi ani de la război în acest an, s-a putut observa o diminuare a pasiunii cu care ambele tabere au întâmpinat evenimentul. Într-un interviu acordat agenţiei de ştiri ITAR-TASS, adjunctul ministrului de externe rus, Grigory Karasin, a afirmat că Moscova insistă asupra impunerii unui „embargou internaţional" asupra vânzării de arme către Georgia[70]. Deşi este o cerere exagerată, iar premizele de la care pleacă sunt eronate şi nu îşi găsesc o justificare reală, este o declaraţie care se încadrează în tiparul de acţiuni ale Moscovei.

În ceea ce priveşte administraţia de la Tbilisi, declaraţiile sale faţă de Moscova au fost la fel de înţepătoare, cu toate acestea transmise fără un scop anume. Georgia a acuzat încă o dată Rusia de nerespectarea acordului de pace: *„În loc să îşi îndeplinească angajamentele luate, Rusia continuă să sporească forţa militară în teritoriile ocupate ale Georgiei şi contruieşte baze militare pentru a asigura durabilitatea prezenţei sale în*

[69] Ibidem 65

[70] Ibidem 67

teritoriu (5 baze militare și aproximativ 10.000 de oameni). Mai mult, Rusia nu permite accesul singurei prezențe internaționale (EUMM), creată în cadrul ausipiciilor acordului, să-și îndeplinească temeinic mandatul în teritoriile ocupate".

Paradoxul, în momentul de față, este acela că ambele grupuri formatoare de opinii au dreptate. Georgia nu este nici pe o poziție rea, nici pe una bună. Efectele pe care administrația de la Moscova a contat în urma războiului nu s-au petrecut, iar invazia din 2008 s-a dovedit a fi un test care nu a făcut decât să consolideze opinia publică georgiană, eliminând orice urmă de opoziție sau critică la adresa puterii, cel puțin temporar. Mai mult, conducerea de la Tbilisi a reușit să transforme acest război, care, privit pragmatic, a fost o înfrângere gravă pentru Georgia, într-o victorie a regimului actual, sporindu-și susținerea primită din partea populației.

Privită dintr-un punct de vedere politic, economic și social, situația în care se află Georgia acum, la doi ani după război, este mai bună decât s-ar fi așteptat oricine. Eșecul Moscovei de a-l elimina de la putere pe președintele Saakashvili, principala țintă și motiv a acestui război, a fost perceput ca o victorie a democrației asupra forței brute, prezentându-l în același timp pe președinte ca pe un bun de preț al țării.

Continuând analiza pragmatică, trebuie precizat faptul că SUA a fost cealaltă țintă importantă (putem spune chiar motiv) pentru „reacția disproporționată" a Rusei. Privind situația dinaintea războiului printr-un spectru obiectiv, observăm că Georgia nu ar fi rezistat nici atât cât a rezistat (4 zile) în fața trupelor rusești fără un sprijin precedent primit din partea SUA. Expansiunea Vestului în sfera de „interese privilegiate" a Moscovei nu a putut să nu deranjeze Kremlinul și cum o retaliere împotriva Washington-ului nu era posibilă, victima a fost Georgia. Importurile de arme ale SUA de către Georgia, antrenamentul soldaților acesteia cu instructori americani și relațiile din ce în ce mai apropiate au fost percepute de administrația de la Kremlin drept o amenințare iar răspunsul a fost unul brusc și brutal.

Dacă este să analizăm punctele de vedere ale analistului politic Ghia Nodia și cele al senatorului McCain, ajungem la concluzia că cele două „teorii" nu se ciocnesc ci se completează. Georgia a avut într-adevăr o revenire spectaculoasă în urmă războiului dar această revenire se află într-un echilibru instabil, care riscă să devină mai mult instabil decât echilibru dacă nu este susținută extern în continuare.

Odată cu terminarea războiului și, mai important, în urmă schimbării administrației de la Casă Albă, SUA a început să își retragă ajutorul concret acordat Georgiei. Mulți experți sunt de părere că interesele Georgiei au fost sacrificate în numele îmbunătățirii relațiilor ruso-americane. Chiar și așa, nu există nicio dovadă clară pentru a susține această afirmație așa că singura situație pe care o considerăm a fi valabilă este ultima situație confirmată, și anume aceea că SUA este încă aliatul de încredere al Georgiei.

Modificările făcute de administrația Obama s-au reflectat și în atitudinea față de Georgia, cel mai bun exemplu în acest sens fiind mult-disputatul embargou de arme și echipament militar impus de SUA. Sub aceste auspicii susținerea SUA a devenit retorică pură pierzându-și caracteristicile practice. Dacă SUA nu va schimba în curând aceste fapte atunci momentul august 2008 riscă să se repete în curând, deoarece Rusia nu va tolera o democrație liberă la granițele sale, acest lucru putând să devină un exemplu prost pentru alții.

Și în ceea ce privește redobândirea integrității teritoriale a Georgiei, SUA și-a domolit eforturile, însăși secretarul de stat Clinton afirmând în timpul vizitei sale la Tbilisi faptul că acest lucru va fi *„împlinit de nepoții și strănepoții noștri”*[71].

O soluție imediată pentru redobândirea integrității teritoriale nu se întrevede în viitorul apropiat cu atât mai mult cu cât Rusia a început să își reorganizeze districtele militare în cadrul reformei militare dispusă de președintele Medvedev. În mod ironic, pe 12 august, a fost anunțată crearea Districtului Militar de Sud, care va cuprinde fostul District Militar de Nord, inclusiv Vladikavkaz, ce va fi întărit de bazele rusești aflate pe teritoriile ocupate Abhazia și Osetia de Sud, alături de cea din Armenia[72].

Din acest punct de vedere, vizita recentă a președintelui rus în Armenia cu ocazia căreia a fost semnat un acord de prelungire a prezenței bazei militare pentru o perioadă de 44 de ani devine de maximă importanță. Medvedev a afirmat că noua organizare a districtului militar poate *„oferi o mai bună organizare de contraatac în eventualitatea unui război, în special cu Georgia”*.

[71] U.S. tries to calm Georgia’s fears about reset of relations with Russia – The Washington post – , 6 iulie 2010

[72] President signs decree on four joint strategic commands in Russia - http://www.itar-tass.com/eng/level2.html?NewsID=15319753&PageNum=39

Concomitent cu semnarea acordului cu Armenia, Moscova a anunțat amplasarea unei baterii anti-aeriene pe teritoriul republicii separatiste Abhazia. Rachetele, dotate cu o tehnologie de ultimă generație ce pot distruge ținte de la 150 de km, coroborate cu sistemul anti-aerian amplasat pe teritoriul Armeniei, pot acoperi aproape întreg teritoriul Georgiei.
Se poate spune că Georgia nu deține o forță aeriană și nici nu are intenția de a achiziționa una în viitorul apropiat, cu atât mai mult cu cât există un embargou de arme nedeclarat asupra sa. Republica din Caucazul de Sud nu se poate lăuda nici măcar cu forțe convenționale capabile să respingă un posibil atac din partea forțelor rusești masate în cele două provincii separatiste (fără a mai pune în calcul nici un fel de întăriri de la Vladikavkaz).
Singura funcție a acestor rachete pare să fie aceea de a crea o apărare avansată împotriva SUA sau NATO și să împiedice aceste două entități să intervină dacă în viitor va exista un nou conflict ruso-georgian. Astfel, amplasarea sistemului de apărare aeriană are scopul de a crea capabilitatea de a interzice pe viitor zborurile NATO și SUA deasupra Estului Mării Negre, teritoriului Georgiei și, în general, asupra întregului coridor al Caucazului de Sud.
O interdicție de zbor din partea Rusiei ar putea restricționa accesul Georgiei, SUA și aliaților săi la aceste culoare de zbor sau ar putea să le determine să ceară acordul Moscovei pentru a le folosi, în anumite circumstanțe. Astfel de circumstanțe ar putea fi: o nouă invazie rusă în Georgia, completată de o blocadă aeriană, operațiuni aeriene ale SUA în regiune, în contextul unor posibile acțiuni împotriva Iranului sau chiar demonstrarea capabilității restrictive pe care o deține Rusia în regiune prin interzicerea zborurilor avioanelor aliate ce aprovizionează via Asia Centrală trupele din Afghanistan.
Amplasarea rachetelor S-300 in Abhazia este doar ultima dintr-o serie de acțiuni ilegale ale Moscovei menite să limiteze în orice fel posibil capabilitățile de orice fel ale Georgiei. Aceste mișcări au fost întreprinse în serie, fără vreun răspuns internațional concret, accentuând incapacitatea SUA și a aliaților acesteia de a reacționa, când vine vorba de această regiune.
Prin crearea și întărirea capabilităților sale militare în regiunile ocupate, Rusia nu violează grosolan doar acordul de pace încheiat în 2008 dar și cele mai importante principii ale dreptului internațional inclusiv cele adoptate în

cadrul OSCE și prevederile Tratatului Forțelor Convenționale în Europa, CFE. Este de reținut că Moscova s-a autosuspendat din CFE (Convențional Forces în Europe - Tratatul Forțelor Convenționale în Europa) la sfârșitul lui 2007, cu doar câteva luni înainte de război.

În cei doi ani ce au trecut de la război, Rusia a făcut tot ce i-a stat în putință să discrediteze și să alieneze pe scena internațională Georgia. Acest lucru este demonstrat și de recentele declarații făcute de Moscova legate de raportul anual asupra terorismului emis de Departamentul de Stat american în care este menționată și Georgia. *„Situația din regiunile separatiste Abhazia și Osetia de Sud a rămas în mare parte neschimbată iar guvernul georgian nu-și controlează granițele internaționale sale cu Rusia. Această lipsă de control a dus la apariția unor misculațiuni de oameni, bunuri și alte lucruri potențial periculoase dinspre Rusia în regiunile ocupate.”*, este scris în raport[73].

Raportul mai lăuda comportamentul exemplar al Georgiei în lupta cu terorismul internațional. Reacția avută de Rusia la această parte a documentului a fost una vehementă, ministrul de externe rus afirmând: *„Raportul înfățișează Georgia ca un luptător exemplar împotriva terorismului. Acest raport ignoră informațiile disponibile în ceea ce privește jocul dublu făcut de Tbilisi în Nordul Caucazului. Serviciile secrete ruse au pus la dispoziție dovezi concludente în ceea ce privește aceste acuzații iar observatorii independenți au notat acest lucru”*[74].

Rusia și celebrarea războiului

Acum doi ani, tancurile rusești se opreau la 30 de km de Tbilisi înainte să își înceapă înceata retragere, dar pe 12 august nimeni nu a părut foarte entuziasmat de celebrarea acestui eveniment, la Moscova. Sărbătorirea acelei „victorii”, care se bucură încă de o largă susținere a publicului, aproape că nu a fost menționată de oficialități. În schimb, președintele Medvedev a ținut să precizeze clar într-o conferință de presă faptul că *„eforturile noastre de pace din acel moment au fost justificate în totalitate”,* dezvăluind faptul că în multe discuții private, omologii săi vestici, au *„recunoscut atât actul de agresiune (n.r. al Georgiei) dar și validitatea răspunsului nostru”*[75].

---

[73] Russia Slams Georgia Section Of US Terrorism Report – www.civil.ge

[74] Ibidem 69

[75] The Second Anniversary of the Russian “Victory” is Barely Noticed – www.jamestown.org

Lipsa de interes față de acest eveniment poate fi explicată de preocupările curente cu care se confruntă administrația de la Kremlin cum ar fi incendiile extinse de pe tot cuprinsul țării. Cu toate că astfel de evenimente nu sunt rare în Rusia în această perioadă (în special în luna august), autoritățile tot au fost luate pe nepregătite. Nu este nicio îndoială că de la cauzele naturale ale incendiilor, o agravare masivă a fost determinată de proasta organizare a autorităților competente, încetinite de birocrație.

Tocmai de aceea, Vladimir Putin și Dmitri Medvedev au încercat pe cât posibil să câștige puncte prin acordarea întregii atenții acestor evenimente. Putin chiar a vizitat personal mai multe sate distruse de incendii promițând o rezolvare rapidă a situației și cerând încrederea populației. Astfel, dacă însumăm percepția publică legată de neputința autorităților față de aceste evenimente cu percepția publică generală (nu tocmai falsă) conform căreia resursele financiare ale Rusiei s-au diminuat drastic, deficitul bugetar preconizat fiind depășit, aflăm motivele pentru care conducerea de la Kremlin nu a ales să celebreze public „victoria” de acum doi ani.

Războiul și poziția Rusiei are încă o mare susținere, dar politica dusă de Moscova în cele două regiuni ocupate pierde teren în fața populației. Cele două „trofee” dobândite în 2008 sunt percepute drept adevărate „sugative” ale banilor publici, acest lucru fiind confirmat și de premierul Putin care a afirmat că investițiile bugetare directe în cele două provincii vor fi mărite de la 4.7 mld ruble cât au fost anul acesta la 6.8 mld ruble în 2011, sumă mult mai mare decât cele 5mld de ruble alocate din fondurile de urgență pentru incendii[76]. Mai mult, cetățeni ruși mor zilnic în atentatele puse la cale de rebelii din nordul Caucazului, o altă problemă stringentă pe care Moscova nu are bani să o eradicheze.

Atragerea atenției asupra investițiilor, în mare parte ne-necesare, făcute în provinciile separatiste nu ar face decât să scadă încrederea populației în guvernare, un risc pe care Kremlinul nu și-l poate asuma acum. Un alt motiv pentru care victoria de acum doi ani nu a fost sărbătorită într-un stil pur rusesc, adică cu fast, o reprezintă schimbarea de atitudine a societății rusești față de forța armată și a caracterului util al acesteia, în general. Cu toate că în cultură rusească există o tradiție militară adânc înrădăcinată, o serie de războaie lipsite de glorie (începând cu Afghanistan și culminând cu

[76] Ibidem 70

Cecenia) au slăbit încrederea în acea tradiție, întărind percepția că o modernizare a forțelor armate este o pierdere de bani. Însă toate aceste probleme nu au împiedicat Moscova să se manifeste pe obișnuitele-i căi diplomatice „neortodoxe". În ziua în care se împlineau doi ani de la „coerciția pentru pace" a Rusiei în Georgia, șeful Statului Major General rus, Nikolai Makarov, dădea un interviu presei în care afirma că: *„Livrările de arme către Georgia sunt în plină desfășurare. Potențialul militar al Georgiei este considerabil, mult mai mare astăzi decât în 2008.*" Generalul a mai adăugat pe un ton plin de reproș faptul că militarii georgieni se duc acum să se antreneze în Afghanistan[77].

Este mai mult decât evident faptul că acuzațiile legate de livrarea de arme către Georgia sunt menite pentru piața internă, dar în primul rând pentru urechile statelor NATO și pentru cetățenii SUA. Până și oficialii ruși alături de Makarov trebuie să știe că ele sunt false, singurul lor rol fiind marcheze sau să îngroașe liniile politicii ruse față de vest.

Mai mult, istoria are bunul sau prostul obicei de a se repeta. Acum, ca și în 2008, Rusia „adună" motive pe care să le „toarne" atunci când situația o va cere. 2008 a fost cel de-al treilea an în care Moscova era nemulțumită de situația din Georgia, trei ani de la democratizarea țării și trei ani de când Saakashvili a refuzat să se supună dorințelor lui Putin, după cum chiar primul a afirmat într-un articol. Dacă ne bazăm pe o constanță statistică pre-stabilită, atunci trei ani este o perioadă de repaus pentru Georgia, ceea ce înseamnă că anul viitor am putea vedea un nou conflict în Caucaz.

Evident acestea sunt doar simple teorii care nu își găsesc o susținere reală, multe altele de acest gen care nu se dovedesc. Un singur fapt rămâne, acela că Rusia acordă în continuare cartonașe roșii pentru Georgia pe care să le plătească, toate odată, la momentul oportun.

Plata polițelor datorate de Georgia Rusiei depinde și de evoluția scenei internaționale în următorii ani. Este de reținut faptul că în 2013, atât administrația de la Tbilisi cât și cea de la Moscova se vor confrunta cu alegeri. Dacă la Moscova lucrurile sunt clare, iar direcția va fi aceeași, la Tbilisi însăși democrația poate fi amenințată de acele alegeri.

---

[77] Russia Calls for Arms Embargo on Georgia After War's Second Anniversary - http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=36747&tx_ttnews%5BbackPid%5D=27&cHash=8e9ed9d579

În loc de concluzii

Cu toate că Georgia a trecut prin momente de criză politică, economică și diplomatică, fie ele și minore, de la război poziția sa este una echilibrată. În ciudă războaielor, calde sau reci, prin care Georgia a trecut cu Rusia, situația în care se află acum este scenariul pozitiv. Acest lucru nu înseamnă că totul este în ordine.

Dacă situația actuală din Georgia este mai bună decât ar fi sperat cineva acum doi ani atunci acest lucru se datorează unor așteptări aproape nule dar și unei cantități considerabile de noroc. Faptul că prin comparație cu un scenariu dezastruos statul caucazian se află pe o poziție bună nu este o ușurare lăsând loc de mai bine. Cu toate acestea, există realități în teren pe care nimeni nu le poate ignora, dintre acestea cel mai important fiind „asediul" rusesc asupra Georgiei, un asediu care durează de doi ani și care nu dă semne de retragere.

Principalii aliați ai Georgiei au făcut deja un pas înapoi de lângă prima linie în favoarea „resetării" relației cu Rusia. SUA și NATO, doi dintre principalii contribuitori la tensiunile care au dus la momentul august 2008, nu au adoptat nicio poziție în ceea ce privește împlinirea a doi ani de la conflict. Tăcerea oficială nu demonstrează doar precauție față de Rusia dar și absența unor lecții învățate de conducerea celor două entități.

Departamentul de Stat american nu plănuia să facă nicio declarație legată de împlinirea celor doi ani până în momentul în care purtătorul de cuvânt P.J. Crowley a fost nevoit să răspundă unor întrebări ale jurnaliștilor legate de subiect. Acesta a citat-o pe doamna Clinton, care a afirmat în timpul ultimei sale vizite în Georgia ca susține redobândirea integrității sociale și face apel la Rusia să respecte acordul de pace.

Cu toate acestea, purtătorul de cuvânt american a refuzat să folosească cuvintele „ocupație" și „invazie", două cuvinte introduse de doamna Clinton. Mai mult, pe 11 august, același purtător de cuvânt a încercat să diminueze importanța amplasării rachetelor S-300 pe teritoriul Abhaziei, afirmând că nu este un pas care să ducă la noi dezvoltări ale situației.

NATO, este o altă entitate care s-a ținut departe de aniversarea războiului și care pe parcursul a doi ani a refuzat să vadă schimbările majore petrecute în regiunea Mării Negre și a Caucazului de Sud, schimbări petrecute în favoarea Rusiei și care anul acesta s-au desfășurat din ce în ce mai rapid. La întâlnirea avută pe 12 iulie, Consiliul NATO a decis că nu vor exista

întâlniri NATO-Georgia și NATO-Ucraina la summitul de la Lisabona. Toate aceste „ezitări” ale aliaților Georgiei sunt scăpări pe care Rusia le va folosi cu siguranță în detrimentul Georgiei dar și al „aliaților” săi. Puterea militară a Rusiei sporește constant, în special în zona Mării Negre, de la Crimeea ucrainiană la teritoriile ocupate și până la Armenia care a acceptat prelungirea termenului bazei militare rusești de pe teritoriul său.

Angajamentele NATO și SUA în Afghanistan și Irak (alături de nevoia de ajutor a Rusiei pe dosarul Iranian) au deschis o nișă plină cu oportunități de expansiune spre Europa Centrală și de Est pentru Rusia, și o țin încă deschisă. În acest caz, pericolele la care Georgia este expusă sunt numeroase, multe dintre ele venind indirect din chiar partea aliaților săi. Miza aici este însă, mult mai mare, SUA având mult de pierdut dacă Rusia câștigă bătălia pentru Georgia sau Ucraina, având cale deschisă către reconstrucția fostei sale sfere de influență.

În acest caz, guvernul georgian ar trebui să își sporească eforturile făcute de a atrage atenția opiniei internaționale asupra problemelor sale de securitate, și să ceară aliaților săi să nu slăbească presiunea exercitată de Moscova pentru respectarea acordului de pace. Mai mult, Tbilisi-ul ar trebui să grăbească reforma armatei pentru dobândirea unui sistem de comandă îmbunătățit și pentru a beneficia de toate atributele armatei mici pe care o are, obținând astfel eficiență maximă în cazul unui nou conflict.

Partea I

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN ÎN VIZIUNEA DECIDENȚILOR

Capitolul 1

CRISMART ȘI PROGRAMUL EUROPEAN DE CERCETARE A GESTIONĂRII CRIZELOR[1]

Substratul teoretic

Iulian Chifu

În ceea ce privește extinderea NATO și UE, sistemele eficiente și legitime de gestionare a crizelor și urgențelor civile devin elemente din ce în ce mai importante pe ordinea de zi a politicilor publice ale națiunilor, precum și a organizațiilor internaționale. Urgențele civile pot mult prea ușor degenera în crize politice sau duce la izbucnirea unor conflicte interne sau internaționale violente. Programul European de Cercetare a Gestionării Crizelor CRISMART - este un proiect de cercetare al Colegiului Național de Apărare al Suediei – SNDC - care are ca scop producerea unor conținuturi teoretice și științifice ce pot fi utilizate pentru a instrui specialiști și practicieni pentru a face față mai eficient crizelor naționale, regionale și transnaționale.

Inițiat în 1997, cu accent pe zona Mării Baltice, programul, condus de Centrul de Cercetare și Pregătire pentru Gestionarea Crizelor (CRISMART-Crisis Management Resaearch and Training) la Colegiul Național de

1 Programul CM Baltic de cercetare a fost stabilit în 1997. În iulie 2000 a fost redenumit programul CM Europe. Toate rapoartele dinainte de iulie 2000 sunt numite rapoarte CM Baltic/Europe, pe când cele de după iulie 2000 sunt rapoarte CM Europe. Vezi www.crismart.org.

Apărare al Suediei, angajează mai mult de o sută oameni de știință din diferite părți ale Europei și Americii de Nord. Programul studiază și analizează sistematic cazuri specifice de crize naționale și regionale și se bazează pe un proces bine stabilit de reconstrucție și disecție al crizelor din punctul de vedere al decidenților, program derivat din domenii de cercetare relevante precum științele politice, relațiile internaționale, cercetarea istorică și istoriografică, psihologie și sociologie organizațională. În 2002, echipa de cercetare română de la Centrul de Prevenire a Conflictelor și Early Warning București s-a alăturat acestei echipe internaționale de cercetare iar această carte reprezintă a opta publicație de acest gen a CPCEW, axându-se pe gestiunea crizelor[2].

Formarea unui grup româno-suedez de cercetare a fost realizată la origine în acestă idee, grupul fiind format din profesioniști din mediul academic și de securitate națională. Natura interdisciplinară și caracterul transfrontalier al grupului a contribuit la reducerea decalajului dintre teoreticieni și practicieni, lucru care a permis nu numai transformarea teoriei în practică dar, la fel de important, transformarea cunoștințelor în practică teoretică. Echipa de cercetare românească spera nu numai să aplice noile metode de gestionare a crizelor și învățămintele dobândite în timpul proiectului în procesele de gestionare a viitoarelor crize din România dar, totodată, să existe un schimb de experiență și să se intensifice contactele cu instituțiile de gestionare a crizelor din străinătate, pentru a îmbunătății practicile de gestionare a crizelor în România, ajungând la nivelul celor mai dezvoltate țări din UE și NATO, pentru a crea o metodologie unitară de gestionarea crizei pentru cazuri viitoare și totodată pentru a elabora noi propuneri și sugestii pentru practicile naționale în domeniul gestionării crizelor.

Ulterior, echipa română CRISMART, reprezentată de Centrul de Prevenirea Conflictelor si Early Warning, a avut ca obiectiv multiplicarea cunoștințelor și metodologiei prin training și prin utilizarea în relația cu țările situate în estul țării - Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Armenia și Azerbaidjan. Profitând de vehicolul trilateralei de think tank-uri România-Republica Moldova-Ucraina pe care a inițiat-o și coordonat-o, Centrul de Prevenirea Conflictelor și Early Warning a propus acest proiect de cercetare, la origine,

[2] Volumele sunt disponibile pe www.cpc-ew.ro și pot fi accesate gratuit în format electronic.

în 2008, imediat după evenimente, German Marshall Fund - Black Sea Trust, ca un pas spre înțelegerea percepției factorilor de decizie din regiune asupra crizei, modului în care au reacționat în vederea îmbunătățirii relațiilor trilaterale și, totodată, pentru a arăta practicanților din aceste țări care sunt reacțiile celorlalți în raport cu gesturile și deciziile lor.

Aceste studii de caz reflectă o încercare de a aplica o metodologie informată, sistematică, și prietenoasă într-o manieră uniformă pentru un set de cazuri, axate pe diferite sectoare și țări. În acest volum, vom căuta să evaluăm evenimentele din cadrul crizei războiului ruso-georgian pentru a examina modalitățile în care guvernele și societățile din Republica Moldova, Ucraina, Georgia și mai ales România au perceput problema și au făcut față acestei crize. Obiectivul general al acestui tip de cercetare este de a încuraja oamenii de știință și cercetători pe de o parte, și un cerc larg de practicieni pe de altă parte, să se implice mai mult în mod deliberat și holistic în domeniul gestionării crizelor.

Prin intermediul unor astfel de studii, sperăm să încurajăm o mai mare acceptare și o utilizare sistematică a instrumentelor teoretice și metodelor de cercetare în domeniul gestionării situațiilor de criză, în general, și studii de caz, în special. În plus, abordarea din punctul de vedere a mai multor actori permite observarea diferențelor de percepție dar și a sistemelor de luare a deciziilor în situații de criză în cele trei țări precum și modele pentru decizia în criză. În cazul de față, am utilizat experiența trilateralei România-Republica Moldova-Ucraina de think-tankuri pentru a elabora acest studiu ca și altele, dar și abordarea din punctul de vedere al Georgiei, lucru pe care nu l-am reușit în cazul Rusiei din cauza opacității nivelului de decizie din cazul acestei crize. Aceast lucru va aduce cunoștințe noi și utile și va crea condiții mai bune pentru planificarea crizelor și gestionarea urgențelor civile.

Metoda[3]

Baza pentru abordarea analitică comparativă aplicată în acest volum este prezentată în Stern(2002) și Stern și Sundelius(februarie 2002). Această metodă presupune:

[3] Această secțiune împrumută din Stern Hansén (2000: 8-9).

a) reconstrucția detaliată a evenimentelor din cadrul crizei cu ajutorul documentelor și rapoartelor guvernamentale disponibile, surselor din mass-media (broadcast și print), cercetări precedente și interviuri cu liderii implicați, persoane afectate de criză și cetățeni.
b) Disecția cazului într-o serie de ocazii cruciale de luare a deciziilor - o serie de probleme presante de genul „ce facem acum?“ care apar în perioada de criză și testează capacitatea decidenților a face față situației.

Criteriile de selecție pentru identificarea ocaziilor de luare a deciziilor includ:
- problemele / dilemele care au solicitat cel mai mult decidenții
- Problemele care nu au fost subliniate de către actorii din criză, dar care în retrospectivă ar fi avut potențialul de a schimba cursul crizei sau de a afecta gestionarea acesteia
- Probleme care au fost recunoscute de către factorii de decizie, dar care au fost tratate drept „decizii de rutină“ - probleme care au escaladat într-o etapă ulterioară a crizei, provocând probleme neprevăzute
- Episoade cu valoare pedagogică specială – exemple de practici bune sau rele

c) analize tematice ale fenomenului, pertinente pentru gestionarea situațiilor de criză (a se vedea următoarele secțiuni despre teme de analiză și propuneri),
d) compararea cu concluziile din alte cazuri documentate de către Europe CM și din literatura de specialitate

Cazurile trilaterale vor fi comparate cu altele în scopul de a explora stilul național de gestionare a crizelor din fiecare țară. În plus, concluziile vor fi juxtapuse spre sfârșitul lucrării care va conține analiza altor crize, cu constatările din alte țări participante la Programul de cercetare CM Europe. Aceasta se face cu scopul de a ilustra mai bine problemele de gestionare a crizelor cu care se confruntă statele de tranziție (și noile democrații) în Europa (Stern, 2002). Cu o atenție mai mare asupra proceselor și mai mică asupra structurilor, seria Europa CM se adaugă la literatura bogată disponibilă despre statele în tranziție (de exemplu, Miller, White și Heywood, 1998; Lawson, 1993; Elster, 1993; Pridham și Vanhanen, 1994). Totuși, aceste volume completează literatura convențională cu exemple luate din viața reală și situații extraordinare - în care structurile sunt puse la încercare.

O excepţie de tip metodologic privind studiile de caz din acest volum, ar trebui să fie introdusă în acest context. Astfel, după cum reiese din descrierea de mai sus, abordarea oferă instrumentele necesare pentru a “diseca” evenimentele într-un mod foarte detaliat, dezvăluind procesele pe nivele instituţionale, precum şi individuale. Deşi politica acestor ţări se îndreaptă rapid spre consolidarea democraţiei şi transparenţă, viaţa politică din Republica Moldova şi Ucraina este încă în mare măsură închisă pentru public şi cercetătorii noştri nu au putut întotdeauna să pătrundă „cutia neagră“ a instituţiilor de luare a deciziilor.

De aceea, abordarea din Ucraina şi Republica Moldova se bazează pe un număr limitat de interviuri – spre deosebire de deschiderea găsită la Georgia, în procesul de elaborare a cercetării şi validare a descoperirilor - şi mare parte a materialului empiric a fost derivat din surse mass-media şi documentaţia oficială. E motivul pentru care nu am avut ocazia să realizăm acelaşi proces din punctul de vedere al Federaţiei Ruse. Cu toate acestea, aceste studii de caz aprofundate despre experienţă în gestionarea situaţiilor de criză în acest caz special vor contribui la cercetarea experienţei dobândite în legătură cu dezvoltarea capacităţilor în domeniu.

Analize tematice CM Europe[4]

În acest volum, autorii vor explora o serie de teme prestabilite în legătură cu constatările lor empirice. Analizele tematice vor servi ca instrumente pentru analişti CM Europe în analiza experienţelor de gestionare a crizelor şi doar câteva dintre ele vor fi aplicate pentru un studiu de caz individual. Aceste teme au fost, de asemenea, explorate în volume anterioare CM Europe concentrându-se pe gestionarea crizelor naţionale din Suedia (Sundelius, Stern şi Bynander, 1997), Estonia (Stern şi Nohrstedt, 2001), Letonia (Stern şi Hansén, 2000), Rusia (Porfiriev şi Svedin, 2002), Polonia (Bynander, urmează a fi publicată), Slovenia (Brändström şi Malesic, 2004), Bulgaria (Engelbrekt şi Förberg, 2005), Lithuania (Buus, 2005) şi Islanda

[4] Această secţiune împrumută din ‘CM Baltic/Europe Analytical Themes’ de Stern şi Hansén (2000:9-13) şi “Crisis Management Europe: An Integrated Regional Research şi Training Program” de Stern şi Sundelius (February 2002). Acest set de teme a fost introdus pentru prima oară de Sundelius, Stern şi Bynşier (1997), Iulian Chifu şi Britta Ramberg, CRISMART 2006, “Managementul Crizelor în societăţile în tranziţie. Cazul României”.

(Bernharðsdóttir și Svedin, 2004) dar și în EU (Larsson, Olsson și Ramberg, 2005). Și la nivelul analizelor CPCEW ele apar în volumele produse.

Aceste teme sunt după cum urmează:
- Pregătirea, prevenirea și atenuarea crizelor
- Leadership
- Unități de luare a deciziei
- Percepția și încadrarea problemei
- Conflictul de valori
- Conflict și cooperare politico-birocratică
- Comunicarea în criză și credibilitatea
- Transnaționalizare și internaționalizare
- Efectele în timp și managementul crizei
- Lecții învățate

Pregătirea, prevenirea și atenuarea crizelor: Această temă se axează pe măsura în care decidenții și organizațiile lor sunt pregătite să răspundă unor evenimente extraordinare. Au mai trecut prin crize grave înainte? Au cultivat o atitudine de tipul „s-ar putea întâmpla aici" și s-au pregătit psihologic pentru cerințele riguroase aferente unui proces de implicare în gestionarea crizelor? Există structuri eficiente și legitime și planuri pentru gestionarea crizelor și sunt acestea adaptabile cu ușurință la o varietate de situații? Decidenții sunt în măsură să identifice amenințările potențiale și să acționeze rapid pentru a împiedica escaladarea acestor amenințări? Există ferestre de oportunitate disponibile în cadrul structurilor de gestionare a crizelor și organizațiilor studiate care să permite actorilor să limiteze pagubele sau să limiteze efectele la nivelurile inferioare?[5]

Leadership: Această temă se concentrează asupra stilurilor de leadership afișate de actori-cheie în timpul situației de criză. Conducerea poate fi operativă, în sensul că se implică activ în procesul de gestionare și coordonare a crizei. Aceasta poate fi, de asemenea, simbolică, în sensul că decidenții dau declarații și arată că participă la procesul de soluționare și totodată empatizează cu victimele crizei și cu cei ce sunt încă într-o situație

[5] Despre prevenirea și atenuarea crizelor a se vedea Ender și Kim (1988), Waugh (1988) și Lund (1996). Pentru studii mai sceptice despre potențialul eliminării riscului a se vedea Wildavsky (1988) și Perrow (1999).

riscantă. Conducerea poate fi concretă și personală sau mai abstractă și distantă. În cadrul deliberărilor, liderii pot fi ierarhici sau colegiali. Conducerea ar trebui să fie văzută ca relațională, indisolubil legată de cei care sunt conduși și influențați de factori cum ar fi putere, sentimente, cultură, structură organizatorică, accesul la expertiză și contextul. În cele din urmă, liderii variază în tendința lor de a se implica în detaliile procesului și în partea operativă, sau de a delega și a descentraliza când vine vorba de decizii importante (a se vedea, de exemplu, Bass, 1998; Gardner, 1995; Hermann și Hagen, 1998).

Decidenți: Această temă se concentrează asupra următoarei probleme: cum și unde se iau deciziile în sisteme instituționale complexe, de obicei angajate în gestionarea unei crize naționale. De exemplu, decizii cruciale pot fi făcute de o varietate de grupuri de luare a deciziilor, variind de la un singur individ la grupuri mici și la întregi rețele organizaționale. Unitățile de luarea deciziilor pot fi situate în diferite sisteme politice / administrative și publice / private și pot juca roluri diferite în cadrul acestor sisteme. Aceste unități pot fi strategice sau operative în natură și pot fi situate la nivel local, regional, național, sau supranațional (de exemplu, UE, NATO sau ONU).

Unitățile de decizie pot varia de asemenea în timpul unei crize în termeni de compoziție, modul de funcționare și locul unde sunt plasate și este des întâlnită schimbarea în sus sau în jos a autorității în procesul de escaladare (a se vedea Snyder, Bruck, și sapin, 1963; Hermann, Hermann, și Hagen, 1987; Rosenthal, 't Hart, și Kouzmin, 1991; Stern, 1999). În cele din urmă, care sunt criteriile pentru a stabili care persoane sau organizații vor fi incluse în (sau excluse din) bucla decizională și unitatea de decizie?

Percepția și cadrul problemei: Această temă se concentrează asupra aspectelor subiective și sociale de gestionare a crizelor. Toți actorii implicați în gestionarea unei situații de criză vor acționa conform unei imagini percepută a evenimentelor, una care ar putea să nu fie neapărat înțeleasă și interpretată în același mod de către toate părțile implicate (Snyder, Bruck, și Sapin, 1963; Sylvan și Voss, 1998; Stern, 1999). În timp ce încadrarea problemei are loc adesea la nivelul subconștientului (cel puțin cu factorii de

decizie “naivi”), definirea problemei presupune exercitarea unei influențe enorme asupra alegerii.

În actul de identificare și încadrare a unei probleme, sunt eliminate multe interpretări posibile și perspective de acțiune, iar calea de urmat în continuare este restrânsă. Încadrarea este influențată atât de considerente politice și procese cognitive, cum ar fi cele analogice (istorice) și raționamente metaforice, precum și de structuri sociale, cum ar fi cultura, fluxurile de informații, și de contextul organizațional (Vertzberger, 1990; Larson, 1985; Khong, 1992) . Există câteva întrebări importante care apar atunci când se caută motivul pentru care actorii încadrează probleme într-un anumit mod la momente cheie dintr-o criză.

Conflictul de valori: Această temă se concentrează asupra posibilității apariției tensiunilor și conflictelor dintre diferite valori într-o situație de criză. O parte integrantă a încadrării problemei este identificarea valorilor care sunt percepute ca fiind în joc într-o anumită situație. Identificarea acestor valori este adesea o sarcină analitică solicitantă și poate fi dificil pentru decidenți să vadă întrega gamă de valori implicate într-o problemă complexă în cazul în care nu se implică în analize critice riguroase(a se vedea de exemplu Steinbruner, 1974:16-17; Keeney, 1992).

Crizele, prin definiție, reprezintă o provocare serioasă la valorile fundamentale, inclusiv conservarea vieții umane, suveranitatea națională / autonomie, bunăstarea economică, democrația, statul de drept, și așa mai departe. Valori mai limitate, cum ar fi viitorul personal și politic al indivizilor și carierele, pot influența, de asemenea, procesul decizional. Buna performanță în decursul unei crize va ajuta substanțial cariera; performanțele slabe o pot distruge. Din cauza stresului de echilibrare a valorilor care sunt uneori în concurență unele cu altele, decidenții se confruntă adesea cu dileme dureroase și opțiuni tragice (Janis și Mann, 1977).

Decidenții pot alege să ignore conflictele de valori sau să le accepte, ceea ce tinde să genereze un dezechilibru în elaborarea politicilor. Ei pot alege să amâne și să spere pentru vremuri mai bune, sau pot încerca să rezolve conflictul și să găsească o soluție care să protejeze valorile pe care se

mizează.[6] Această dinamică influenţează procesul de decizie şi, eventual, procesul de criză în sine. Cum pot face faţă actorii diverşi ai crizei dilemelor reale şi tangibile care apar atunci când conflicte de valori apar într-o situaţie de criză?

Cooperare şi conflict politic şi birocratic: Această temă se axează pe problema modelelor de convergenţă şi divergenţă, precum şi pe solidaritatea între actori şi părţi interesate în timpul unei crize. Există un număr de dinamici bine documentate care au tendinţa de a crea şi de a exercita presiuni în vederea cooperării şi solidarităţii într-o criză (de exemplu, efectul de ‘’aliniere în jurul steagului’’, atenţia liderului, dar şi „groupthink“ – gândire uniformă în grup, conformism).[7] Există, totuşi, o serie de tendinţe compensatorii.

Crizele sunt adesea percepute ca situaţii ameninţătoare care pot conduce uneori actorii să se angajeze în comportamente antagonice şi defensive. După eşecuri sau deraieri de la scop, de multe ori, actorii se implică în „jocuri de pasare a vinovăţiei“ – blame game - pentru a decide cine trebuie să fie tras la răspundere pentru o anumită problemă. O criză prezintă nu numai probleme, dar şi oportunităţi, şi actorii ajung în competiţie unul cu altul pentru laude. În plus, situaţia şi factorii contextuali sunt adesea influenţaţi de relaţii personale şi de puterea normelor culturale naţionale opuse oportunismului în situaţii critice (a se vedea Rosenthal, ‘t Hart, şi Kouzmin, 1991; Stern şi Verbeek, 1998; Alllison şi Zelikow, 1999).

Comunicarea şi credibilitatea în decursul crizei: Această temă se concentrează asupra relaţiei dintre managerii crizei, mass-media, şi elita / publicul de masă (a se vedea de exemplu, Edelman, 1988; Nohrstedt şi Tassew, 1993; Nordlund, 1994; Pearce, 1995; Regester şi Larkin, 1998; Boin et. Al. , 2005). În statele democratice, menţinerea credibilităţii şi legitimităţii în ochii mass-media şi publicului este o sarcină esenţială a unei guvernări de succes în criză.

Decidenţii intră în crize cu diferite grade de credibilitate şi pot câştiga sau pierde pe parcursul crizei. Actorii variază considerabil în abordarea comunicării. Unii au o abordare defensivă / poziţie închisă, care poate

[6] A se vedea George (1980) şi Farnham (1998: 26-39).
[7] A se vedea de exemplu Rosati (1981) şi Janis (1982).

antagoniza pur și credibilitatea în fața mass-media. Alții au o politică mai proactivă / atitudine deschisă și încearcă să mențină inițiativa în furnizarea de informații și de stabilire a relațiilor de prietenie cu mass-media. Abordarea actorilor, de asemenea, variază considerabil în măsura în care acestea coordonează comunicare în criză și strategia de informare și tacticile dezvoltate.

În mod similar, unii actori monitorizează îndeaproape modul în care mesajele lor sunt primite și acționează pentru a corecta problema, în timp ce alții pun accent pe alte aspecte ale gestionării situațiilor de criză și, fiind distrași de stres, au probleme de credibilitate din ce în ce mai mari. Există un număr de „capcane" de credibilitate - crearea unui decalaj perceput între vorbe și fapte, așteptări și performanță - care poate costa scump gestionarea crizei, așa cum poate neglija aspectele simbolice ale gestionării crizelor (Boin et.. Al, 2005 ; Hansen și Stern, 2001; Stern, 1999; 201-202).

Transnaționalizare și internaționalizare: Această temă se axează pe tendința crizelor de a se extinde peste frontierele naționale, în lumea actuală din ce în ce mai interdependentă-politic, economic, social și ecologic. În timp ce unele crize pot apărea într-o singură țară, multe amenințări reale și potențiale nu respectă frontierele naționale. Bolile infecțioase, dezastrele naturale, tulburările financiare și terorismul sunt doar câteva exemple de astfel de amenințări.

Din acest motiv, gestionarea crizelor contemporane necesită adesea colaborare transnațională - ad-hoc sau instituționalizată, bilaterală sau multilaterală - în scopul de a face față acestor amenințări transfrontaliere ('t Hart, Stern și Sundelius, 1998; Buzan, Weaver, și De Wilde, 1998 ; Steinbruner, 2000; Buzan, 1991). Deoarece crizele au adesea repercusiuni internaționale, actorii participanți, în afacerile internaționale în vremuri de criză ar putea încerca, de asemenea, să exercite o influență asupra proceselor de luare a deciziei în țări care nu sunt ale lor (cf. Zielonka și Pravda, 2001; Keohane și Milner, 1996) . La rândul său, sfera internațională poate deveni o arenă pentru unirea și susținerea anumitor politici și instrumente de reglementare (Haggard, Levy, Moravcsik, și Nicolaidis, 1993).

Efecte în timp: Această temă se concentrează asupra secvențelor şi sincronizării - efectele în timp, care pot avea un impact profund asupra modului în care o criză este gestionată. Secvențierea se referă la dependența deciziilor în criză de diferitele căi pe care pot ajunge. Alegerile făcute încă de la începutul crizei au tendința de a constrânge posibilitățile de acțiune mai târziu și de a coordona gestionarea crizelor de-a lungul unei traiectorii speciale, care poate fi dificil de schimbat mai târziu (de exemplu, a se vedea Levy, 1991; Sundelius Stern, și Bynșier, 1997; Billings și Hermann, 1998).

Deseori, feedback-ul - mai ales feedback-ul negativ - de la deciziile anterioare va necesita decizii suplimentare care, împreună, formează o secvență. Sincronizarea, la rândul său, se referă la tendința evenimentelor simultane de se a influența reciproc prin mecanisme psihologice și organizatorice, cum ar fi „disponibilitatea", costul de oportunitate, stresul cumulativ și distragere a atenției (Snyder, Bruck și sapin, 1963; Haney, 1997; Stern 1999). Sincronicitatea poate apărea într-o criză unică (atunci când apar probleme multiple ele trebuie să fie rezolvate în același timp), între două crize simultane (ca în cazul Ungariei / Suez, în 1956 și Watergate / război în Orientul Mijlociu, în 1973), sau între o criză și alte activități prioritare, cum ar fi alegerile, vizite de stat, negocierile cruciale legislative, etc.

Lecții învățate: Această temă se axează pe măsura în care actorii sunt capabili să analizeze experiențele lor și să utilizeze concluziile trase ca o bază pentru schimbare. După cum s-a menționat mai sus, în secțiunea privind încadrarea problemei, actorii pot încerca să folosească „lecții" din experiențele din trecut (codificate ca analogii istorice sau ca experiențe bazate pe „reguli de testare"), ca un ghid pentru acțiunile curente.

În mod similar, actorii pot răspunde la feedback-ul pozitiv sau negativ în ceea ce privește performanța în timpul unei crize, prin utilizarea lecțiilor și modificarea practicilor pe viitor. Actorii încearcă frecvent să tragă învățăminte în urma crizelor și să formuleze proiecte de reformă pe baza unor interpretări ale experiențelor de criză. Crizele sunt oportunități considerabile pentru învățare, dar învățarea post-criză este adesea subminată sau chiar deraiată de o varietate de factori sociali și psihologici tipici care pot conduce la amintiri colective distorsionate ale crizei în cauză (Porfiriev și Svedin, 2002; Lagadec, 1997 ;, 1997b Stern; Levy, 1994; Breslauer și Tetlock, 1991; Lebow, 1981).

Referințe

Allison, G. and P. Zelikow (1999) Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis, 2nd ed. New York: Longman.

Bass, B.M. (1998) Transformational Leadership: Industrial, Military, şi Educational Impact. Mahwah, N.J: Laurence Erlbaum Association.

Bernharðsdóttir, A. şi Svedin L. (2004) Small-State Crisis Management: The Icelşiic Way, Vol 25. Stockholm: Swedish National Defence College.

Billings, R. şi C. Hermann (1998) "Problem Identification in Sequential Policy Decision Making: The Re-representation of Problems." In Problem Representation in Foreign Policy Decision Making, edited by D. Sylvan şi J. Voss. Cambridge: Cambridge University Press.

Boin, A., P. 't Hart, E. Stern, şi B. Sundelius (2005) The Politics of Crisis Management: Understșiing Public Leadership When it Matters Most. New York: Cambridge University Press.

Brändström,A.şi M.Malešic(2004) Crisis Management in Slovenia: Comparative Perspectives, Vol 26. Stockholm: Swedish National Defence College.

Breslauer, G. și P. Tetlock (1991) Learning in US și Soviet Foreign Policy. Boulder: Westview.

Buus, S., L. M. Newlove, şi E. Stern (2005) Value Complexity in Crisis Management: The Lithuanian Transition, Vol 18. Stockholm: Swedish National Defence College.

Buzan, B. (1991) People, States, şi Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era. Boulder: Rienner.

Buzan, B., O. Weaver, şi J. De Wilde (1998) Security: A New Framework of Analysis. Boulder: Rienner.

Chifu, I. (2004), Analiză de conflict, Editura Politeia SNSPA, București

Chifu, I. (2005), Identity Conflicts, Editura Politeia SNSPA, București

Chifu, I., Ed. (2008), The Defense and Security of Europe: NATO and ESDP, Proceedings of the conference "NATO AND THE ESDP: DEVELOPMENTS AFTER THE BUCHAREST SUMMIT", Bucharest, Intercontinental Hotel, 24 October 2008, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. (2009 a), Opțiunile de securitate ale Republicii Moldova, Coaliția Pro-NATO Ed., Chișinău

Chifu, I. (2009 b), NATO and the New Strategic Concept. Romania's priorities, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. (2009 c), Decizia de securitate în Republica Moldova, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. și Ramberg, B.(2007), Crisis Management in Transitional Societies: The Roman Experience, Vol 17. Stockholm: Swedish National Defence College.

Chifu, I. și Ramberg, B.(2008), Managementul Crizelor în societățile în tranziție. Experiența românească, Editura RAO, București.

Chifu, I. Nantoi, O., Sushko, O. (2008 a), Societal Security in the trilateral Region Romania-Ukraine-Republic of Moldova/Securitate societală în regiunea trilateralei România-Ucraina-Republica Moldova, ediție bilingvă, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. Nantoi, O., Sushko, O. (2008 b) „The Breakthrough Crisis" of a quick solution in Transnistria, a cognitive intitutional approach of the crisis decisionmaking, Editura Curtea Veche, București

Chifu, I. Nantoi, O., Sushko, O. (2009), The Russian-Georgian War. A cognitive intitutional approach of the crisis decisionmaking, Editura Curtea Veche, București

Edelman, M. (1988) Constructing the Political Spectacle. Chicago: Chicago University Press.

Elster, J. (1993) Constitution-making in Eastern Europe: Rebuilding the Boat in the Open Sea. Public Administration 71(1/2): 169–217.

Ender, L.R. și J.C.K. Kim (1988) "The Design și Implementation of Disaster Mitigation Policy." In Managing Disaster: Strategies și Policy Perspectives, edited by L.K. Comfort, pp. 67–85. Durham și London: Duke University Press.

Engelbrekt, K. și M. Förberg (2005) Managing Political Crises in Bulgaria: Pragmatism și Procastination, Vol 30. Stockholm: Swedish National Defence College.

Farnham, B.R. (1998) Roosevelt și the Munich Crisis: A Study of Political Decision-making. Princeton: Princeton University Press.

Gardner, H. (1995) Leading Minds: An Anatomy of Leadership. New York: Basic Books.

George, A.L. (1980) Presidential Decisionmaking in Foreign Policy: The Effective Use of Information și Advice. Boulder: Westview Press.

Haggard, S., M. A. Levy, A. Moravcsik, și K. Nicolaidis (1993) "Integrating the Two Halves of Europe: Theories of Interest, Bargaininig, și Institutions." In After the Cold War: International

Institutions și States Strategies in Europe, 1989-91, edited by R. O. Keohane, J. S. Nye, și S. Hoffmann, pp. 173-195. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Haney, P.J. (1997) Organizing for Foreign Policy Crises: Presidents, Advisers și the Management of Decision Making. Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Hansén, D. și E. Stern (2001) "From Innocence to Trauma: Framing the Palme Murder." In Threat Politics: New Perspectives on Security, Risk și Crisis Management, edited by Johan Eriksson. London: Ashgate.

't Hart, P., E. Stern, și B. Sundelius (1997) Beyond Groupthink. Political Group Dynamics și Foreign Policy-making. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Hermann, M.G și J.D. Hagen (1998) International Decision Making: Leadership Matters. Foreign Policy Special Edition. Spring: 124–137.

Hermann, M., C. Hermann, și J. Hagen (1987) "How Decision Units Shape Foreign Policy Behavior." In New Directions in the Study of Foreign Policy, edited by C. Hermann, C. Kegley și J. Rosenau, pp. 309–338. Boston: Allen și Unwin.

Janis, I. (1982) Groupthink: Psychological Studies of Policy Decisions și Fiascoes, 2nd ed. Boston: Houghton Mifflin.

Janis, I. și L. Mann (1977) Decision Making: A Psychological Analysis of Conflict, Choice, și Commitment. New York: Free Press.

Keeney, R. (1992) Value Focused Thinking. Cambridge: Harvard University Press.

Keohane, R. și H. Milner (eds) (1996) Internationalization și Domestic Politics. New York: Cambridge University Press.

Khong Y.F. (1992) Analogies at War. Princeton: Princeton University Press.

Kingdon, J.P. (1995) Agendas, Alternatives și Public Policies. Boston: Little, Brown și Company.

Lagadec, P. (1997) Learning Processes for Crisis Management in Complex Organizations. Journal of Contingencies și Crisis Management 5(1).

Larson, D.W. (1985) The Origins of Containment: A Psychological Explanation. Princeton: Princeton University Press.

Larsson, S., E-K Olsson și B. Ramberg (2005) Crisis Decision Making in the European Union, Vol 29. Stockholm: Swedish National Defence College.

Lawson, S. (1993) Conceptual Issues in the Comparative Study of Regime Change și Democratization. Comparative Politics 25(2): 183–205.

Lebow, N. (1981) Between Peace și War: The Nature of International Crises. Baltimore: John Hopkins University Press.

Levy, J. (1991) "The Role of Crisis Management in the Outbreak of World War I." In Avoiding War: Problems of Crisis Management, edited by A.L. George, pp. 62–102. Boulder: Westview.

Levy, J. (1994) Learning și Foreign Policy: Sweeping a Conceptual Minefield. International Organization, 48: 279–312.

Lund, M.S. (1996) Preventing Violent Conflicts: A Strategy for Preventive Diplomacy. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press.

Miller, W.L., S. White, și P. Heywood (1998) Values și Political Change in Postcommunist Europe. London: Macmillan Press Ltd.

Nohrstedt, S.A. și A. Tassew (1993) Communication și Crisis: An Inventory of Current Research. Psykologiskt försvar 163(1).

Nordlund, R. (1994) A Triangle Drama: Authorities, Citizens și Media in Crisis. Psykologiskt försvar 136: b.

Pearce, D.D. (1995) Wary Partners: Diplomats și the Media. Washington D.C.: Congressional Quarterly Inc.

Perrow, C. (1999) Normal Accidents. Princeton: Princeton University Press.

Porfiriev, B. și L. Svedin (2002) Crisis Management in Russia: Overcoming Institutional Rigidity și Resource Constraints, Vol 17. Stockholm: Swedish National Defence College.

Pridham, G. și T. Vanhanen (1994) Democratization in Eastern Europe. London: Routledge.

Regester, M. și J. Larkin (1998) Risk Issues și Crisis Management: A Casebook of Best Practice. London: The Institute of Public Relations.

Rosati, J.A. (1981) Developing a Systematic Decision-making Framework: Bureaucratic Politics in Perspective. World Politics 33(2): 234–252.

Rosenthal, U., P. 't Hart, și A. Kouzmin (1991) The Bureau-Politics of Crisis Management. Public Administration Review 69: 211–233.

Snyder, R.C, H. Bruck, și B. Sapin (1963) Foreign Policy Decision Making. New York: The Free Press.

Steinbruner, J. (1974) The Cybernetic Theory of Decision. Princeton: Princeton University Press.

Steinbruner, J. (2000) Principles of Global Security. Washington D.C.: Brookings Institution.

Stern, E. (1997) Crisis şi Learning: A Conceptual Balance Sheet. Journal of Contingencies şi Crisis Management 5(2): 69–86.

Stern, E. (1999) Crisis Decisionmaking: A Cognitive-Institutional Approach. Ph. D. dissertation, Stockholm University.

Stern E. şi D. Hansén (2000) Crisis Management in a Transitional Society: The Latvian Experience. Vol 12, Stockholm: Swedish National Defence College.

Stern E. şi D. Nohrstedt (1999/2001) Crisis Management in Estonia: Case Studies şi Comparative Perspectives, Vol 3. Stockholm: The Swedish Agency for Civil Emergency Planning.

Stern, E. şi B. Sundelius (February 2002) Crisis Management: An Agenda for Research şi Training in Europe. International Studies Perspectives.

Stern, E., B. Sundelius, D. Nohrstedt, D. Hansén, L. Newlove, şi P. 't Hart (2002) Crisis Management in Transitional Democracies: The Baltic Experience." Government şi Opposition 37(4).

Stern, E. şi B. Verbeek (1998) Whither the Study of Governmental Politics in Foreign Policymaking: A Symposium. Mershon International Studies Review 42: 205–255.

Sundelius, B, E. Stern şi F. Bynşier (1997) Krishantering på svenska – teori och praktik [Crisis Management the Swedish Way: In Theory şi Practice]. Stockholm: Nerenius & Santérus förlag.

Sylvan, D. şi J. Voss (1998) Problem Representation in Foreign Policy Decision Making. Cambridge: Cambridge University Press.

Vertzberger, Y.I. (1990) The World in Their Minds: Information Processing, Cognition, şi Perception in Foreign Policy Decisionmaking. Stanford, CA: University Press.

Waugh, W.L. (1988) "Current Policy and Implementation in Disaster Preparedness." In Managing Disaster: Strategies şi Policy Perspectives, edited by L.K. Comfort, pp. 111–125. Durham and London: Duke University Press.

Wildavsky, A. (1988) Searching for Safety. New Brunswick, NJ: Transaction.

Zielonka, J. şi A. Pravda (2001) Democratic Consolidation in Eastern Europe. International and Transnational Factors, Vol 2, Oxford: Oxford University Press.

Capitolul 2

DECIZIA ÎN CRIZĂ ÎN GEORGIA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN

Iulian Chifu

Capitolul de față tratează războiul ruso-georgian și prezintă procesul de luare a deciziilor în timpul unei crize dar și modul în care s-a derulat acest proces în timpul crizei din august 2008. În acest scop, vom folosi abordarea cognitiv-instituțională printr-o metodologie elaborată de CRISMART[8]. Metodologia constă în descompunerea procesului de luare a deciziei din momentul crizei încercând să redăm percepția principală asupra crizei, să încadrăm problema, modul în care această problemă este definită de către factorii de decizie, definirea soluției aferente, planul de rezolvare a problemei și în ce măsură aplicarea soluției a avut succes[9].

Centrul de Prevenire a Conflictelor și Early Warning este familiarizat cu acest tip de metodologie deoarece a funcționat ca echipă CRISMART în România, având mai mult de 8 ani de experiență cu această metodologie și analizând mai multe exemple de crize în societățile în tranziție[10] precum și în unele foste state sovietice[11].

---

[8] CRISMART – Crisis Management Research and Training – un program al Swedish National Defense College - SNDC, Stokholm.

[9] A se vedea Eric Stern, Crisis Decision making. A cognitive institutional approach, Elanders Gotab, Stockholm 2003

[10] Iulian Chifu, Britta Ramberg, Crisis decision making în transitional societies. Romanian experience, Elanders Gotab, Stockholm 2007

[11] Iulian Chifu, Oazu Nantoi, Oleksandr Sushko, Breakthrough crisis. The crisis of a quick solution în Transnistria, Editura Curtea Veche, București, 2008.

Între 15 și 18 martie 2009, am avut o serie de interviuri la Tbilisi cu factorii de decizie politici implicați în criză care au avut roluri importante în timpul acesteia, precum și cu reprezentanți ai societății civile, după cum urmează:

a. **Temouri Yakobashvili**, Ministrul pentru Soluționarea Conflictelor, acum Ministru pentru Reintegrare
b. **Alexander Nalbandov,** Ministru adjunct în cadrul Ministerului de Externe
c. **Shota Utiashvili**, Director General în cadrul direcției pentru Analiza Informațională, Ministerul de Interne
d. **Giga Bokeria,** Ministru adjunct în cadrul Ministerului de Externe
e. **Ambasadorul Alexandr Rondeli**, Chairman al Fundației Georgiene pentru Studii Strategice și Internaționale – GFSIS
f. **Kakha Gogolashvili** (Director GEPLAC) – GFSIS
g. **Tina Goghelliani**, coordonator de proiect, Centrul Internațional pentru Conflicte și Negociere
h. **Tengiz Pkaladze**, Președinte, Centrul Internațional pentru Studii Geopolitice
i. **Tamar Chikovani și Soso Tsiskarishvili**, Clubul Experților Independenți
j. **Medea Thurashvili**, Analist, Independent Crisis Group

Planul de bază pentru interviu a conținut 10 întrebări, care au fost adaptate pentru persoanele care nu au fost implicate în procesul decizional. Acest set de întrebări este următorul:

a. Care sunt componentele normative, instituționale și funcționale ale sistemului de luare a deciziilor în Georgia?
b. Cum au funcționat acestea în cazul crizei ruso-georgiene din august 2008?
c. Care au fost etapele de prevenire, planificare și pregătire pentru acest tip de criză? Dacă au existat, care a fost conținutul lor și cât de pregătiți au fost factorii de decizie pentru a face față unei asemenea crize?
d. Percepția și încadrarea problemei. Cum au aflat liderii despre criză; cum s-a format percepția asupra crizei și cum a evoluat problema în timp?
e. Cum a fost abordată problema, ce tip de soluție a fost găsit? Cum a fost aplicată soluția?

f. Comunicarea, percepția publicului și modul de obținere a sprijinului publicului. Elemente de panică și moduri de a le aborda.
g. Ce nu a mers bine în procesul de gestionare a crizei?
h. Următorii pași: la ce ne putem aștepta?
i. Evenimentele curente: ne îndreptăm către război sau pace?
j. Cum este evaluată Charta SUA-Georgia și ce garanții de securitate oferă?

Rezultatul aşteptat ar trebui să fie o bună aproximare a situației și a felului în care decizia în criză a funcționat în Georgia. Aproximarea vine de la faptul că nu toate persoanele implicate în caz au fost chestionate iar cei chestionați au răspuns selectiv. Noi nu am luat în considerare și nu am avut acces la documentele reuniunilor structurilor de securitate implicate, în condițiile în care o bună parte din decizii au fost luate în spatele ușilor închise. Acest lucru ar intra sub jurisdicția unei anchete interne, dar nu asta este intenția noastră, și nici nu este necesară în tipul de cercetare pe care îl efectuăm acum.

Cercetarea de față oferă o idee despre modul în care sistemul a lucrat, care au fost lecțiile învățate de către factorii de decizie, politicile aplicate și modificările menite să îmbunătățească procesul decizional pentru situații similare în viitor. Un alt punct principal al acestei cercetări este percepția publică despre modul în care sistemul funcționează deoarece aceasta este cea mai importantă parte a încrederii și sprijinului public pentru conducere, în vremuri de criză.

I. Sistemul normativ, instituțional și funcțional

1. Concepția Securității Naționale a Georgiei

Concepția Securității Naționale a Georgiei este principalul document care stabilește sarcinile sistemului de securitate precum și modalitatea instituțională de a face față amenințărilor și de a îndeplini obiectivele de Securitate Națională. De asemenea, este primul document de acest tip al Georgiei.

Ceea ce este, de asemenea, foarte interesant este modul în care amenințările, riscurile și provocările la adresa securității naționale sunt ierarhizate în acest

document (capitolul 4). Luând primele 6 amenințări, 5 dintre ele sunt legate de „hard security“, iar în poziția șase găsim criminalitatea transfrontalieră și transnațională și contrabanda, fiind mai mult amenințări la adresa statului de drept. Pentru amenințările la adresa hard security găsim următoarea ordine: „o încălcare a integrității teritoriale a Georgiei“, „extinderea unui conflict dintr-un alt stat“, „intervenție militară“, „terorismul internațional“ și „baze militare ale Federației Ruse“.

În acest sens, putem vedea îngrijorarea față de lipsa de control pe întregul teritoriu și față de mișcările separatiste care sunt primele amenințări înregistrate în documente, un subiect legat de sursele războiului ruso-georgian. Apoi, în a doua poziție, găsim luptele din zona de instabilitate din Caucazul de Nord, care ar putea ajunge pe teritoriul georgian. Aici putem aminti lecțiile învățate din disputa cu luptătorii ceceni ascunși în Cheile Pankisi, dar, de asemenea, posibile extinderi ale unor conflicte din Osetia de Nord, Daghestan, Ingușetia sau chiar posibila renaștere a mișcării de independență cecenă care să se refugieze inclusiv în spațiul muntos georgian, care ar putea reprezenta amenințări pentru Georgia.

În poziția a treia găsim intervenția militară, o altă amenințare care ar putea fi importantă în contextul declanșării ultimului război la scară largă cu Rusia, în special prin prisma adaptării sistemului față de o asemenea amenințare recunoscută. Urmează terorismul internațional și, în poziția a 6-a, prezența bazelor militare Federației Ruse, care ar putea fi legate de război: chiar dacă formal sau cel puțin în declarații oficiale, acele baze rusești au fost retrase sau ar fi trebuit să fi fost retrase la ora declanșării operațiunilor militare din Osetia de Sud, în conformitate cu declarația finală de la summit-ul OSCE de la Istanbul din 1999.

Să luăm cele trei amenințări a căror evaluare și pregătire ar fi putut duce la anticiparea evenimentelor din august 2008 și să analizăm evenimentele care au avut loc - deși a existat un cadru general de prevenire, planificare și pregătire pentru această criză, care a fost pus în practică.

În secțiunea legată de încălcarea teritoriului Georgiei (punctul 4.1. al Concepției de Securitate Națională a Georgiei), se menționează că mișcările separatiste agresive inspirate și susținute din afara Georgiei au condus la

conflicte armate în țară, fapt care a dus la separarea de facto a Abhaziei şi a fostului district autonom Osetia de Sud din Georgia, precum și pierderea controlului asupra acestor teritorii de către autoritățile georgiene. Această încălcare a integrității teritoriale a Georgiei este o amenințare majoră la adresa securității naționale.

Concepția prevede amenințările legate de încălcarea integrității teritoriale - cum ar fi cei trei sute de mii de refugiați, delimitarea neclară a frontierelor Georgiei, grupurile ilegale militante găzduite în acele teritorii și condiții favorabile pentru o varietate de grupări teroriste, pentru contrabandă și activitatea organizațiilor criminale transnaționale și încălcarea sistematică a drepturilor omului. „În consecință, o încălcare a integrității teritoriale, în cazul în care nu este abordată în timp util și eficient, poate pune în pericol existența Georgiei ca stat viabil“.

Deci, în conformitate cu strategia, există un sentiment de urgență în ceea ce privește soluționarea problemei separatiștilor, dar documentul nu menționează utilizarea metodelor de forță majoră sau „toate mijloacele militare disponibile“. Strategia nu vede o amenințare militară din partea acelor grupări ilegale, ci o amenințare la adresa ordinii publice sau cel mult a cetățenilor din aceste regiuni separatiste.

Extinderea conflictelor din statele vecine (punctul 4.2) conține unele evaluări interesante care implică conflictele militare. „Prelungirea conflictelor nerezolvate în statele vecine, precum și posibila deteriorare a stabilității în Rusia”, în special în Caucazul de Nord, „ar putea atrage Georgia în conflict” - în mod clar un conflict militar, dar mai mult, un conflict asimetric, cu grupările militante și luptătorii pentru libertate din Caucazul de Nord. De asemenea, este și cazul „prezenței militare a Federației Ruse pe teritoriul Georgiei”, care ar fi „un factor de risc pentru stabilitatea țării în anumite circumstanțe“, ceea ce înseamnă, în această situație, că aceste trupe ar putea fi vizate de către grupările militante și insurgenții națiunilor din Caucazul de Nord în căutarea independenței lor, prin glisarea Georgiei în astfel de litigiu, fără o abordare corectă cu privire la poziția pe care Georgia ar avea-o în astfel de conflicte.

După cum se vede, în text nu se pomenește o posibilă amenințare directă privind o invazie militară pe scară largă, agresiune sau act de război din partea Rusiei la adresa teritoriului georgian vecin.

Posibila amenințare a unei intervenții militare este văzută drept foarte puțin probabilă. „În timp ce probabilitatea unei agresiuni militare deschise împotriva Georgiei este scăzută, incursiunile transfrontaliere de către actori statali și non-statali sunt reale, și ele amenință securitatea țării" (punctul 4.3) Aici sunt menționate ca amenințări la adresa suveranității și integrității teritoriale a Georgiei „încălcarea sistematică a teritoriului georgian, atât a spațiului aerian cât și a celui maritim", și „atacuri sporadice militare". Încă o dată, orice intervenție militară este menținută la nivelul acțiunii unor „formațiuni militare și paramilitare ilegale în teritoriile necontrolate de către guvernul georgian și în apropiere de granițele țării", care „va crește considerabil posibilitatea de conflicte armate reînnoit și destabilizarea în Georgia".

Prin urmare, sursele unei intervenții militare sunt plasate la nivelul formațiunilor militare separatiste și voluntarilor sau cazacilor din Caucazul de Nord, existând riscul ca cetățenii georgieni amenințați de aceste grupări să plece din regiunile separatiste, în cazul în care autoritățile georgiene nu ar fi în stare sa ia măsuri pentru a-i proteja.

Singurul lucru care ar putea fi legat de intervenția posibilă a forțelor ruse se referă la procesul de acordare a cetățeniei ruse pentru rezidenții din regiunile separatiste ale Georgiei și politica Rusiei de a proteja cetățenii ruși din toată CSI, în conformitate cu cele 5 principii de Politică Externă subliniate de către președintele Dmitri Medvedev, care a devenit ulterior miezul unei adevărate Doctrine de Politică Externă în Federația Rusă[12]. Dar

[12] La sfârșitul lunii august 2008, președintele rus Dmitri Medvedev a anunțat cinci priorități de politică externă – despre care se prezumă că au funcționat în timpul războiului ruso-georgian, au stat la baza concepției lui și au justificat retroactiv pătrunderea trupelor regulate ale Federației Ruse pe teritoriul suveran al unui stat membru al OSCE: Rusia va „recunoaște principiile fundamentale ale dreptului internațional", Rusia „nu vrea o confruntare cu orice altă țară" și nici nu intenționează să se izoleze. Rusia nu acceptă actuala ordine mondială, pe care Medvedev o numește „unipolară", care este „instabilă și amenință cu apariția de conflicte." „Lumea trebuie să fie multipolară". „Rusia a susținut ca

chiar și în acest caz, s-ar referi numai la teritoriul separatist în care trăiesc acești cetățeni beneficiari ai pașapoartelor rusești. Practic aceasta „este o amenințare potențială, deoarece, în anumite circumstanțe, ar putea fi folosită ca un pretext pentru o intervenție în problemele interne ale Georgiei".

Această ultimă dispoziție ar însemna că Rusia ar putea interveni în „problemele interne ale Georgiei", fără a menționa însă explicit o intervenție militară. Deoarece acest element este plasat la capitolul rezervat „intervenției militare", acest lucru ar putea însemna că Georgia s-ar fi putut referi și prevedea aici pătrunderea în regiunile separatiste a trupelor ruse regulate - în afara trupelor de menținere a păcii, permise în conformitate cu documentul de formare a Comisiei Unificate de Control - dar numai în scopul de a „proteja" cetățenii ruși, nu de a ataca georgienii din regiune și în nici un caz faptul că aceste trupe ar pătrunde pe teritoriul care se află sub controlul administrației legitime oficiale din Tbilisi, amenințând ordinea de drept și puterea aleasă legitim aici.

Vorbind despre amenințarea pe care o reprezintă bazele militare ale Federației Ruse (punctul 4.4), situate în Georgia, ele „nu mai sunt o amenințare directă la suveranitatea Georgiei". Cu toate acestea, până la retragerea lor finală, " rămân un risc la adresa securității naționale, și afectează negativ mediul de securitate din Georgia".

În concluzie, nu a existat nicio evaluare a unei amenințări existente, provenind din partea Federației Ruse în ceea ce privește operațiunea militară directă a forțelor ruse regulate împotriva cetățenilor georgieni din regiunile separatiste sau din afara teritoriilor separatiste. Prin urmare, nu ne puteam aștepta la prevenire, pregătire sau planificare pentru astfel de operațiuni din partea autorităților, chiar dacă s-au putut observa mecanisme

fiind" o prioritate incontestabilă dreptul de a" proteja viața și demnitatea cetățenilor ruși", precum și interesele lor „oriunde ar fi ei." În cele din urmă, există regiuni în care Rusia are interese privilegiate", o referință aparent la un spațiu geografic, nespecificat, o sferă de interese, care include, evident, Georgia și Ucraina, dar și virtual alte țări vecine Rusiei, alte națiuni din Europa și Asia (www.kremlin.ru, 31 august). Viitorul relațiilor internaționale depinde de „prietenii și partenerii noștri", care „trebuie să aleagă" dacă recunosc sau nu aceste drepturi și privilegii Rusiei, este menționat la sfârșitul prezentării făcute de Președintele Medvedev.

de culegere de informaţii, instrumente preventive acționate în materie de apărare și securitate în prioritățile definite, fapt care trădează o conştientizare a posibilităţii existenţei unei amenințări împotriva populaţiei georgiene din regiunile separatiste doar din partea forțelor militare și non-militare ale regimurilor separatiste sau de la voluntari din Caucazul de Nord.

Alte două alte capitole ale Concepţiei Securităţii Naţionale sunt, de asemenea, interesante pentru criza militară din august, respectiv punctul referitor la consolidarea statului - un prognostic şi direcţiile de dezvoltare în continuare a forțelor armate - precum și punctul privind consolidarea politicii externe, ca parte a Concepției de Securitate Naţionale. Nu vom insista asupra prevederilor referitoare la capacitatea de colectare de informaţii, care este la un nivel normal, adecvată riscurilor și amenințărilor cu care se confrunta Georgia şi care ar fi putut permite o evaluare completă a grupărilor armate pătrunse ilegal sau intrarea trupelor regulate în Osetia de Sud prin tunelul Roki, un sistem care era în vigoare și a funcționat în timpul războiului august.

În ceea ce priveşte problema consolidării apărării statului (punctul 5.2.), direcțiile sunt:

- consolidarea apărării statului prin întărirea Forțelor Armate
- consolidarea mecanismelor de apărare a civiliilor
- cooperarea cu comunitatea internațională pentru promovarea păcii și securității la nivel mondial
- dezvoltarea mecanismelor de gestionare a crizelor

Pentru primul și cel de-al treilea obiectiv, Concepția menționează că „Georgia realizează reforme pe scară largă în domeniul Apărării vizând dezvoltarea și modernizarea forțelor armate, în conformitate cu standardele NATO. Forțele armate georgiene reformate vor avea capacități crescute de apărare pentru a contracara amenințările militare la adresa securității naționale și internaționale și pentru a participa la operațiuni anti-teroriste și în sprijinul păcii".

Deci, ipoteza de bază este că Georgia ar trebui să aibă forțe compatibile NATO pentru rezolvarea problemelor proprii din domeniul Apărării

Naționale și pentru participarea la operațiuni internaționale. Dar în aceste dispoziții nu se precizează că Georgia are capabilități de a contracara orice tip de amenințare. Amenințări directe precum o operațiune militară la scară largă din partea Armatei ruse nu sunt, în nici un punct, luate în considerare. Chiar și în viitor, achizițiile prognozate menționează capacitățile crescute de apărare pentru a contracara amenințările militare la adresa securității naționale", dar fără să presupună un nivel care ar putea face față tuturor amenințărilor de natură militară prezente în imediata apropiere a Georgiei.

În ceea ce privește crearea unui sistem de gestionare a crizelor, se menționează că „sistemul va fi capabil să prevină și să răspundă la crize, să gestioneze situațiile post-criză, în timp util și eficient, precum și să asigure prompt luarea deciziilor și punerea lor în aplicare" și „va oferi, pentru acțiuni coordonate de agenții de stat, o delimitare precisă a funcțiilor și a responsabilităților guvernamentale, non-guvernamentale, organizațiilor internaționale și umanitare implicate în procesul de gestionare a crizelor".

Este vorba despre o percepție clară cu privire la necesitatea unui astfel de sistem, voința politică de a construi un astfel de sistem, faptul că înființarea unui „sistem unitar și centralizat de gestionare a crizelor" este în curs de desfășurare în cadrul Consiliului Național de Securitate din Georgia, un sistem care nu a fost în vigoare la momentul crizei din august 2008.

În ceea ce privește consolidarea Relațiilor Externe (punctul 5.5.), Autoritățile georgiene au dovedit că sunt conștiente că instrumentul militar nu este suficient pentru a reacționa la toate amenințările și pentru a îndeplini obiectivele de securitate națională și faptul că sprijinul diplomatic al partenerilor și aliaților săi este necesar și, de aceea, politica externă ar trebui să fie o parte integrantă a sistemului de securitate și a sistemului de luare a deciziilor în situații de criză.

În Concepția de Securitate Națională, „Politica externă este una din direcțiile principale ale politicii de securitate națională a Georgiei, care vizează stabilirea unui mediu internațional de securitate favorabil pentru Georgia". În vederea atingerii acestui obiectiv, Georgia cooperează cu comunitatea internațională în formate bilaterale și multilaterale. Dimensiunile proeminente sunt:

- Parteneriatul Strategic cu SUA, Ucraina şi Turcia, în ordinea aceasta;
- Parteneriate cu Armenia şi Azerbaijan (considerate împreună) şi apoi parteneriatul cu Federația Rusă;
- Cooperarea regională în Regiunea extinsă a Mării Negre, cu toate componentele multilaterale, începând cu GUAM;
- Cooperarea inter-regională, concept care subliniază cooperarea specială Marea Baltică-Marea Neagră, cu transferul lecțiilor învățate și a bunelor practici de la nord la sud, în special pentru intergrarea euro-atlantică.

Capitolul privind „consolidarea relațiilor externe" din Concepția Securității Naționale este o abordare uzuală în materie de securitate în cazul statelor mici, cu vecini puternici (în special în spațiul post-sovietic), în cazul în care descurajarea prin diplomație și politică externă, de prevenire, parteneriate internaționale și garanții de securitate sunt principalele obiective pentru eșafodajul securității acestor state. În cazul Georgiei, punctul este dublat de necesitatea „opririi/contracarării/stopării agresiunii străine pentru 48-72 de ore, pentru a da timp comunității internaționale să reacționeze și să blocheze agresiunea".

Acest concept, care poate fi găsit în Strategia de Securitate a Republicii Moldova din 2007(cu toate greşelile şi interpretările şi caracteristicile acestui document), a fost aplicat în cazul special al razboiului ruso-georgian, chiar dacă Georgia nu prevedea o astfel de amenințare în Concepția sa de securitate și nu a elaborat o strategie adecvată pentru a reacționa în cazul în care o astfel de amenințare ar fi devenit realitate.

2. Strategia Militară Națională a Georgiei

Strategia Militară Naţională a Georgiei, primul document de acest gen al ţării, constituie partea principală a Strategiei Naţionale de Securitate şi conţine, în mod semnificativ, regulile de aplicare a politicii naţionale de apărare până în 2010. Ea defineşte domeniile de activitate ale Forţelor Armate georgiene (GAF) şi planurile pe termen scurt (2005-2007) şi pe termen mediu (2008-2010). Strategia Militară Naţională constituie baza pentru dezvoltarea viitoare a unui sistem eficient de securitate şi de construire a GAF. În plus, documentul subliniază paşii pentru consolidarea capacităţilor de apărare necesare pentru aderarea Georgiei în Organizaţia Tratatului Atlanticului de Nord (NATO).

În sistemul de luare a deciziilor în timpul unei crize, Forțele Armate ale Georgiei (GAF) au un rol important. Misiunile și funcțiile GAF sunt definite de Legea privind Apărarea (cap.III alineat, # 7) și includ obiective cum ar fi protejarea independenței, integrității teritoriale și respectarea acordurilor internaționale. GAF îndeplinește aceste funcții sub conducerea și autoritatea Ministerului Apărării, în conformitate cu principiile de control democratic civil al forțelor armate.

Ministerul Apărării (MOD) are următoarele obiective:
- să dea direcție politică și să gestioneze procesul de dezvoltare a GAF;
- să mențină forțele într-o stare înaltă de pregătire;
- să aplice deciziile politice adoptate de către ramurile executive și legislative ale guvernului georgian;
- să identifice amenințările bazate pe situația militar-politică actuală;
- să dezvolte structura GAF;
- să realizeze cooperarea militară, în conformitate cu tratatele și acordurile internaționale.

Există cinci principii generale ale politicii de apărare georgiene (titlul II din Strategia militară):
1. Prevenirea și protecția împotriva agresiunilor directe
2. Integrarea în NATO și cooperarea internațională
3. Abilitatea de a evalua mediul strategic
4. Asigurarea stabilității în regiunea Caucazului
5. Contribuția la mediul de securitate internațional

Privind cele cinci direcții prioritare de acțiune, prima, a treia și a patra ar putea avea relații cu războiul ruso-georgian din august, iar a doua ar putea avea relații cu unele garanții legate de momentul în care luptele s-au reluat.

În ceea ce privește principiul legat de protecția împotriva agresiunii, principalele dispoziții sunt legate de descurajarea agresiunii, „modalitatea preferată de protecție pentru Georgia“, prin intermediul bunei pregătiri a Forțelor Armate și a societății de a rezista potențialilor adversari“, acordând astfel oportunități pentru realizarea pașnică a intereselor naționale ale Georgiei“. Aceste prevederi principale ale alineatului subliniază încă o dată absența abordării publice de către conducerea georgiană a unei

pregătiri/așteptări/eventualități a unor acțiuni militare ofensive, pe scară largă, ale Rusiei, precum și o înclinație de a respecta principiul de soluționare pașnică a conflictelor.

Primul punct, legat de descurajare, se referă la capacitatea de a evalua mediul strategic, subliniind tocmai caracterul non-agresiv și pașnic al conceptului de apărare și strategie. „Georgia trebuie să fie conștientă de mediul internațional, precum și de situația din Caucaz. Eforturile naționale se concentrează pe menținerea capabilității de informare necesare la nivel tactic, operativ și strategic, alocarea de resurse de apărare într-un mod mai eficient și soluționarea provocărilor“. Acest lucru subliniază atenția necesară nevoilor de informații pentru o imagine de ansamblu clară și precisă a Caucazului de Nord și a frontierei de Nord, elemente care s-au dovedit de o importanță capitală pentru semnalele de avertizare atunci când batalioane ruse au intrat în tunelul Roki.

Referitor la acest lucru, prevederea legată de „asigurarea stabilității în regiunea Caucazului“ este cea mai importantă cu privire la relațiile directe dintre Georgia și Rusia. Punctul menționează „elementul principal al politicii de apărare georgiene“, care este „menținerea stabilității și cooperării politice strânse cu țările învecinate“. În plus, alineatul conține o recunoaștere formală a „intereselor legitime ale altor state“ și „urmărește să mențină relații care sprijină securitatea și prosperitatea, precum și promovarea respectului pentru granițele recunoscute pe plan internațional“. Acest lucru ar fi un indiciu că, în materie de probleme militare, există un sentiment de respect și o mână întinsă Rusiei.

Limitele resurselor și capacităților militare sunt recunoscute în paragraful legat de integrarea în NATO și cooperarea internațională. Aici vom găsi, de asemenea, menționată „dificultatea de a anticipa din timp natura amenințărilor și provocărilor curente“, o formulă care desemnează limitele capacităților de informații, toate acestea necesită ca „Georgia să solicite colaborarea strânsă la nivelul comunității internaționale“. Trei fraze mai târziu, se menționează că „în plus, Georgia se confruntă cu un mediu complex regional în Caucaz și cu resurse limitate, care ne obligă să căutăm forme de securitate suplimentare sub forma unor alianțe și parteneriate“.

Soluțiile sunt cooperarea internațională și „apărare teritorială bazată pe principiul apărării colective“, în sensul aderării la NATO.

În acest scop, Georgia își asumă propria „contribuție la mediul de securitate internațională“, prin înțelegerea faptului că „viitorul pe termen lung, ca un stat liber, sigur și prosper“ al Georgiei depinde în mare măsură de „o ordine internațională în care nu există constrângere, agresiune și terorism. Georgia recunoaşte responsabilitatea sa, de membru al comunității internaționale, de a acționa în vederea îndeplinirii acestui obiectiv“.

În conformitate cu aceste principii, ne putem aștepta ca Georgia să aibă capacități adecvate de obținere de informații în Caucazul de Nord, o apărare care ar putea face față posibilelor amenințări și atacurilor separatiștilor, voluntarilor și cazacilor din Caucazul de Nord - de așteptat doar față de populația din regiunile separatiste, în special în Osetia de Sud, nu luarea în calcul a unui atac pe scară largă al trupelor ruse față de Georgia - și o percepție clară a limitei capacităților sale în înfruntarea atacurilor la scară largă pe teritoriul său, de la marele său vecin din Nord.

În capitolul IV al Strategiei Militare Naționale, cel ce privește aspectele cheie ale mediului strategic, această realitate este subliniată cu mai multă acuratețe decât în partea teoretică și introductivă. Acest capitol menționează că „actualul mediu strategic al Georgiei cuprinde un peisaj politic care se schimbă rapid, schimbări rapide ale tehnicii războiului, o diversitate de adversari potențiali și capacități militare limitate”.

În aceeaşi parte există o trimitere la evaluarea georgiană a amenințării, un document care oferă o analiză detaliată a acestor amenințări specifice, pentru a include probabilitatea și impactul acestora. „Misiunea, structura și cerințele GAF sunt derivate din această evaluare a amenințărilor“, se menționează în document. Dacă există un sentiment clar că „zona Caucazului, în special Caucazul de Nord, este extrem de periculoasă și instabilă“ cu „conflicte înghețate și pericolul de noi crize care apar“, „probabilitatea de agresiune directă împotriva Georgiei, în viitorul apropiat este scăzută“, dar există și alte provocări reale care amenință securitatea și bunăstarea țării.

În acest document, ordinea amenințărilor este diferită de cea care apare în Strategia de Securitate Națională. Prima referință este făcută la adresa activităților separatiste în interiorul granițelor Georgiei. A doua este cea așezată abia pe poziția a șasea în Concepția de Securitate Națională și se referă la prezența bazelor militare ruse și, de această dată, nu există o mențiune directă a unor amenințări ce ar veni din partea „trupelor de menținere a păcii pe teritoriul nostru care au o reputație de a provoca instabilitate în regiunile separatiste și rămân o amenințare", cum se specifica în documentul inițial referitor la problemele de securitate națională.

Mai mult, chiar dacă nu există o amenințare identificată din partea forțele militare ruse, aflate în număr mare în Caucazul de Nord, același alineat afirmă că „vor fi întotdeauna forțe în Federația Rusă, care vor oferi un sprijin activ pentru regimurile separatiste utilizând bazele ruse din Georgia", cu referire transparentă la acțiuni limitate la regiunile separatiste și cetățenii locuind acolo. Documentul pledează pentru retragerea completă a tuturor acestor tipuri de forțe de pe teritoriul georgian și menționează că „această problemă va necesita o atenție continuă".

Cu aceste prevederi, este foarte clar că autoritățile militare georgiene au luat în considerare faptul că „forțele ruse de pace", precum și soldații ruși rămași în bazele din regiunile separatiste ar putea adera la forțele separatiștilor și voluntarilor din Caucazul de Nord într-un conflict direct cu forțele georgiene, pe teritoriile separatiste. Aceasta înseamnă că a existat o planificare a capacităților necesare pentru a contracara această posibilă amenințare.

Sub același titlu, în strategia militară există un capitol întreg legat de capacitățile limitate militare ale Georgiei, capitol care nu se regăsește în Concepția de Securitate Națională în această formă simplă, ci mai degrabă elementele transpar prin lectura printre rânduri. Strategia militară menționează, de asemenea, stadiul real de pregătire a Forțelor Armate georgiene - GAF pentru a îndeplini sarcinile atribuite prin intermediul Strategiei Militare și al Concepției de Securitate Națională.

În acest sens, documentul prevede că „cerințele actuale de securitate stabilesc mai multe sarcini pentru forțele armate din Georgia și necesită sprijin de resurse adecvate pentru desfășurarea operațiunilor militare”. Eficacitatea Forțelor Armate este determinată de următorii trei factori principali: nivelul de instruire, echipamentul tehnic modern și un sistem eficient de management. Atingerea nivelurilor ridicate în toate cele trei domenii va fi imposibilă fără alocarea de resurse financiare și materiale suficiente. În prezent – potrivit evaluării documentului la acea dată – „GAF are neajunsuri semnificative în toate cele trei domenii”. Acest lucru „ar face imposibilă pentru GAF neutralizarea tuturor amenințărilor existente sau potențiale”, în cazul în care ar fi necesar.

Aceste declarații clare sunt de o importanță majoră pentru dezvoltarea războiului ruso-georgian, pentru percepția și încadrarea problemei de către factorii de decizie în timpul întregii crize, pentru o analiză corectă a reacțiilor și declarațiilor, precum și pentru analiza comportamentului sistemului de luarea deciziilor în timpul războiului august 2008.

Sub același titlu al strategiei, există o expunere cu privire la necesitatea de a adera la NATO ca o soluție supremă și garanție pentru securitatea și apărarea Georgiei. Acest alineat este foarte important pentru analiza noastră deoarece menționează faptul că a existat un semnal al unei posibile amenințări din partea forțelor ruse regulate care nu au fost cuantificate în cele două strategii ca atare cu scopul de a preveni reacții puternice de la Moscova sau venind de la aliații din NATO și partenerii din UE, și de la parteneri strategici americani, dar a fost luată în considerare. Faptul că nu au existat forțe care să se ocupe de o astfel de amenințare este subliniat în acest ultim paragraf:
„Un alt factor este, de asemenea, de mare importanță - Georgia este înconjurată de vecini relativ puternici și capabili. În plus, Georgia se confruntă cu mai multe tipuri de adversari potențiali, care au capacitatea de a desfășura operațiunile ne-standard. Noi recunoaștem că va fi imposibil să se răspundă la toate amenințările existente sau potențiale. Până când țara noastră nu va adera la NATO - lucru ce va aduce garanții mult mai ferme decât în prezent - va fi necesar să se bazeze numai pe forțe proprii și pe capacitatea lor de a efectua diferite tipuri de operațiuni“.

Acest alineat este singurul care ne-a dat un indiciu că autoritățile georgiene au fost conștiente de faptul că Rusia (și Turcia, care beneficiază teoretic de eticheta de vecin „mai capabil“) ar putea reprezenta o amenințare militară directă, fără ca Georgia să dețină capacitatea adecvată de a-i face față, într-o confruntare militară, precum și a posibilității de a desfășura „operațiuni ne-standard“, așa precum le-am văzut în timpul războiului din august 2008.

Recunoașterea posibilităților limitate de a face față unor astfel de amenințări este o altă percepție clară care a influențat reacția în timpul războiului, așa cum a influențat-o și recunoașterea necesității de a „se baza numai pe forțele proprii“. Acest lucru contrazice propaganda rusă și relatările făcute de Moscova pentru țările UE cu privire la război, acolo unde susține că autoritățile georgiene „se așteptau la un ajutor militar direct de la NATO sau SUA, de aceea au reacționat în așa fel“, cu referire la o pretinsă operațiune georgiană care ar fi amorsat războiul.

3. Sistemul decizional formal și informal. Cum a funcționat în timpul războiului ruso-georgian

Ultimele două capitole ne-au ajutat să ne dăm seama de limitele și formele cadrului normativ și instituțional de luare a deciziilor la momentul crizei august 2008. Vom merge mai departe în încercarea de a surprinde comportamentul *de facto* al acestor instituții și factorii de decizie cei mai importanți în timpul crizei din Georgia, în conformitate cu declarațiile publice, decidenți relevanți în percepția publică, miturile dezvoltate în timpul și după criză utilizând, de asemenea, și interviurile făcute cu persoanele care s-au aflat și au participat la deciziile adoptate.

Caracteristicile sistemului decizional în Georgia

a. Tânăr și neexperimentat

Trebuie să subliniem faptul că vorbim despre o conducere destul de tânără, cu experiență de numai 5 ani de conducere a țării (după revoluția trandafirilor), care a învățat mai ales din munca în administrația țării și a instituțiilor respective. Nimeni nu a cunoscut în mod real instituțiile și sistemul democratic, cu excepția unor scurte vizite în țările occidentale. Unii au studiat în Occident, dar în conducerea formală, cât și în rândurile consilierilor, într-adevăr, puțini știau ce trebuie să facă. Indiferent de vârsta

lor, toți au fost lipsiți de experiență și fără o educație formală corespunzătoare cu privire la sarcinile posturilor ocupate.

b. Un grup puternic și coerent

La nivel decizional, grupul care într-adevăr a avut de-a face cu criza a fost reprezentat de câțiva oameni din apropierea președintelui care dețineau poziții administrative care nu au fost neapărat legate de structura instituțională concepută pentru a face față unui război sau unei crize de această amploare. Aspectul pozitiv a fost faptul că această echipă a fost foarte unită, cu un nivel mare de încredere reciprocă - foarte important pentru politica internă, în fața unei opoziții extrem de fragmentată, unificată numai prin obiectivul de a-l elimina pe președintele Saakașvili și cu foarte puține idei și proiecte de viitor, altele decât cele aplicate deja de către conducerea existentă.

c. Efecte secundare de tip „group think”

Efectul secundar negativ a fost fenomenul de „group think” în timpul crizei, atunci când toți decidenții au avut același mod de gândire și au sprijinit ideile tuturor celorlalți membri ai grupului, fără a discuta scenarii alternative, cu puține idei noi și cu o lipsă de cenzură sau spirit critic solid în timpul discuțiilor. În această situație, deciziile sunt mai rele decât cele pe care liderul le-ar lua singur pentru că acordul general a dat sentimentul că deciziile luate erau corecte și, oricum, cele mai bune. Dacă doar liderul ar fi fost responsabil de situație, neînsoțit de ceilalți membri ai grupului informal de decizie, el s-ar fi gândit de două ori la fiecare din decizii și ar fi avut un tip de cenzură personală. Acest lucru nu înseamnă neapărat că unanimitatea a existat tot timpul și că nu au existat nuanțe în evaluarea faptelor.

d. Lipsa de expertiză profesională în grupul de evaluare a crizei

Un alt fapt important este lipsa de expertiză în procesul decizional din Georgia: nu a existat o cameră de situații, cu utilizarea expertizei de top din toate domeniile în timp real, cu profesioniști în toate domeniile gata să ajute factorii de decizie în aceste momente cruciale. Dimpotrivă, a existat o lipsă de înțelegere generală – cu unele excepții – în legătură cu nevoile instituțiilor și procedurile clare de lucru în timpul crizei, necesitatea de a evita improvizația și accesul în timpul procesului decizional, la toate elementele tehnice și intelectuale necesare.

e. Primele etape ale unui viitor conflict politico-birocratic

Chiar dacă am putea găsi acum o mulțime de decidenți care considerau că este nevoie de un sistem adecvat, că lipsea ceva - și aproape toți recunosc faptul că deciziile s-au luat ad-hoc - acest lucru nu s-a datorat lipsei de preocupare pentru crearea de instituții sau utilizarea celor existente, ci mai degrabă de lipsa timpului necesar de la preluarea puterii pentru a construi aceste instituții. În unele cazuri, am putea identifica faptul că aceste persoane au fost speriate de ideea că deciziile vor fi luate sau influențate major de către unii birocrați sau experți profesioniști în anumite domenii și nu de către factorii de decizie politică oficiali, sau că aceste organisme profesionale necesare într-o cameră de criză ar putea influența orice decizie, dacă le este permisă intrarea în dezbaterile politice.

Lecțiile învățate după criză au evidențiat care a fost situația reală și deficiențele sistemului iar o companie britanică de consultanță și alte organizații internaționale au elaborat modelul și cadrul de pregătire pentru o sală de situații și de operațiuni adecvată pentru deciziile în situații de criză. Acest instrument ar înlocui cu siguranță comanda și centrul de control în timpul oricărei crize ulterioare de aceeași amploare sau consistență, față de situația din august 2008, în care mecanismul de luare a deciziei a fost în cea mai mare parte improvizat, iar deciziile adoptate ad-hoc.

f. Lipsa culturii strategice

Conturarea opțiunilor de securitate și crearea unei culturi strategice adecvată obiectivelor de integrare europeană și euroatlantică a fost o necesitate atât în primele etape ale independenței Georgiei, cât mai ales după revoluția trandafirilor. În afara nevoii de a adera la Occident, UE și NATO, precum și de necesitatea clară a parteneriatului strategic cu SUA, a existat o lipsă generală a culturii strategice care i-a afectat, în mod direct, pe cei implicați în conducerea crizei, dar și indirect, prin intermediul reacțiilor în timpul și după criză, a reacțiilor venite din opoziție, a unor bârfe răspândite prin instrumentele de propagandă ale inamicului, prin influența pe care a dobândit-o războiul asupra agendei interne.

Unii experți intervievați au legat această lipsă de cultură strategică - anumite detalii și imagini publice care au subliniat sentimentul de haos și de proastă gestiune a crizei - de „caracterul poporului georgian“. După

experiențele din Africa, America de Sud și unele țări arabe, este clar că o asemenea presupunere este neavenită. Dimpotrivă, georgienii, fiind un popor de munte, sunt duri, obișnuiți să meargă la război în condiții grele și situații complicate, de disparitate numerică, iar acest lucru a fost confirmat de un nivel ridicat de integrare și de rolul conferit trupelor gerogiene în operațiunile internaționale de menținere a păcii, chiar în timpul războiului, în Irak.

g. Personal de conducere la nivel simbolic în sistemul decizional

În Georgia, sistemul decizional se află în primele etape de instituționalizare, având inerente blocaje de management și lacune în sistem. Funcționalitatea sistemului este mai bună decât ceea ce ne-am putea aștepta să fie după 5 ani de reforme, dar mai puțin decât ceea ce am putea realiza printr-o abordare sistematică a acestei chestiuni, cu o voință politică clară care să se ocupe de asta și fără neapărat un recurs la utilizarea excesivă a resurselor.

Sistemul este foarte dependent de conducerea fiecărei instituții la un moment dat. Acest lucru a făcut ca fiecare instituție să depindă în mare măsură de șeful său sau de politicianul care ia decizia, la un nivel care, în unele cazuri, este paralizant sau cel puțin duce la un mecanism care nu funcționează așa cum ar trebui, în cazul absenței fizice ale șefului. Sistemul georgian este extrem de personalizat și rolul personal sau starea de spirit este deseori mai importantă decât faptul că s-a aflat în primele etape ale stabilirii unor reguli de circulație a documentelor și creării unui simț al castei și al datoriei în sistemul birocratic. Liderul este în toate etapele responsabil pentru funcționalitatea și eficiența instituției, structurii și mecanismelor asociate.

Atât sistemul cât și instituțiile și birocrații georgieni, care lucrează acolo, reacționează irațional și sunt legați de prezența fizică personală a liderului sau șefului instituției. De asemenea, este cazul și pentru sistemul existent dar și pentru populație, care sunt dependente de prezența personală și modul de manifestare a președintelui Saakașvili pe scena publică sau pe postul de televiziune. În cazul în care performanțele sale nu sunt cele obișnuite, georgienii resimt un sentiment de nesiguranță care poate merge până la panică, dar dacă el este extrem de angajat în critici, cu declarațiile sale tari ca de obicei împotriva rușilor, înseamnă că totul este în ordine. El a jucat în

timpul crizei și încă mai joacă un rol excesiv, de un simbolism dominant pentru întreaga societate, indiferent dacă oameni îl plac sau nu.

h. Reacții ad-hoc

O altă problemă importantă a sistemului de luare a deciziilor în timpul crizei a fost legată de deciziile luate aproape la fața locului, ad-hoc, spontan în cea mai mare parte, fără o reacție pregătită printr-o procedură internă care să fi fost pregătită de ceva timp și pe care toată lumea o știa și o accepta, pentru care cei aflați în asemenea poziții au fost instruiți și pregătiți pentru situații de criză. Această grabă în a lua decizii și a reacționa, în primele etape, conduce la voluntarismul excesiv și la o mare viteză în reacții cu efecte secundare complicate, deși pe parcursul dezvoltării crizei reacțiile au fost mai moderate și elaborate, bazate pe informații din mai multe surse și cu decizii pregătite într-un mod mai analitic. Procesul de învățare pentru lideri și decidenți a avut loc în același timp cu evoluția acestei crize.

i. influența mare a reacțiilor percepute / așteptate din afara sistemului

O altă caracteristică care ar putea fi observată este influența pe care au jucat-o în procesul decizional reacțiile preconizate sau percepute ale actorilor din afara sistemului, în special din sistemele de luare a deciziilor din SUA, UE și Rusia. Chiar dacă au existat consultări și o mulțime de experți străini au ajutat în timpul crizei, nu era un schimb real de informații în primele etape ale crizei, fără avertisment prealabil și fără nici o reacție sau un răspuns la primele solicitări din partea țărilor aliate și partenere. Un nivel scăzut și neașteptat de implicare a UE și SUA, în primele momente, a fost dublat de o supra-implicare a Rusiei și de implicarea oficială a comunității internaționale în soluționarea conflictului.

Reacțiile așteptate din partea principalilor jucători înaintea izbucnirii conflictului și, ulterior, chiar în primele etape din timpul conflictului, mai degrabă decât cele percepute după ce conflictul s-a declanșat, au avut o influență importantă asupra sistemului decizional georgian. Sistemul nu a fost, totuși, destul de matur și s-a bazat pe improvizație prea mult pentru a reacționa în funcție de reguli, norme și proceduri elaborate anterior (unde a fost cazul unor astfel de norme și proceduri) și fără a ține cont excesiv de această influență a actorilor externi față de sistemul decizional.

Absența unor semnale de prevenire, urmate de relativa liniște și lipsă de reacție odată declanșat războiul, au dezamăgit și neliniștit întregul establishment. Mai apoi, unele dintre reacțiile apărute au ridicat și mai multe semne de întrebări pentru decidenții politici care aveau sentimentul, dacă nu o bază normativă reală, că un asemenea atac nu poate avea loc sau că reacțiile tuturor vor fi extrem de clare, dure și prezente pe toate nivelurile – diplomatic, public, chiar militar. Aceste așteptări nepotrivite cu reacțiile ce au existat în fapt și reacții percepute prin prisma unor așteptări neonorate au influențat sistemul de luare a deciziilor și chiar anumite momente de derută imediat după declanșarea războiului.

j. Influența tipului de leadership

Nu în ultimul rând, sistemul de luare a deciziei a fost complet influențat de tipul de conducere existentă, modul de gestionare cunoscut al acestui leadership, dar și de tipul de leadership al Georgiei perceput de către opoziție și de către public - în mare parte autoritar sau în care autoritatea de drept a jucat un rol major, cu o influență enormă în ordinea publică. Acest lucru a creat impresia că așteptările publicului nu au fost satisfăcute în primele momente ale declanșării conflictului iar o asemenea percepție despre autorități limitează, de asemenea, tipurile de comportament și reacțiile decidenților într-o anumită situație.

Comportamentul decidenților în timpul crizei și faptul că populației i-a fost indusă certitudinea că teritoriul țării va fi împărțit au împins furia publicului în acest sens și au pus o presiune suplimentară asupra Guvernului, nu pentru începerea războiului, ci pentru a avea o apărare solidă și adecvată pentru a face față unui atac; presiunea asupra conducerii a fost în sensul de a găsi o soluție care ar putea menține imaginea unei autorități puternice. Această presiune percepută de către conducere a fost anticipată de către Rusia care a folosit-o, chiar dacă nu a planificat acest lucru, exact în primele etape ale conflictului.

Situația internă a jucat un rol în acest tip de comportament așteptat de către populație care a legat conducerea existentă de o soluție fermă și o acțiune decisivă. După mitingurile din 7 noiembrie ale opoziției și reacția poliției, a existat un fel de insecuritate resimțită de conducerea existentă, care a adăugat presiune la contextul în care s-au luat deciziile. A existat

sentimentul că, dacă există o gestionare proastă a agresiunii în august, decidenții vor pierde aura de lideri siguri și autoritari, care nu știu ce să facă și cum să protejeze Georgia de o agresiune externă majoră și că acest lucru ar putea conduce la pierderea puterii politice interne.

Este foarte probabil ca o asemenea situație să fi fost planificată de către Rusia ca un posibil efect secundar al operațiunilor din Osetia de Sud și Abhazia, indiferent de existența sau lipsa de reacție din partea guvernului de la Tbilisi: în cazul în care conducerea ar fi reacționat, acesta ar fi fost un motiv pentru un nivel superior de operații în interiorul Georgiei, care ar fi dus cel mai probabil la eliminarea conducerii existente și invazia capitalei Tbilisi. În cazul în care conducerea existentă nu ar fi reacționat, acesta ar fi fost un motiv bun pentru ca să fie înlăturată de opoziție și populație deoarece nu a avut un răspuns adecvat la criză, în condițiile în care reacționa și făcea paradă de imaginea unei conduceri puternice și autoritare în interiorul Georgiei.

Mai există și simțul așteptărilor mari din partea publicului față de conducerea statului, determinat de o serie de elemente de comportament și acțiuni ale autorităților deja intrate în conștiința publică: frecvența crescută a aparițiilor în mass-media cu privire la soluțiile posibile ale crizei separatiste, conținutul solid și încrezător din aceste declarații, sprijinul comunității internaționale pentru aceste soluții, succesul anterior al acestei administrații în rezolvarea crizei din Adjaria după revoluția trandafirilor. În această privință, nici perspectiva de eșec, nici pierderea Osetiei de Sud și eliminarea etnică a georgienilor de acolo nu ar fi fost acceptate fără o reacție corespunzătoare a autorităților georgiene.

Instituții implicate în procesul de luarea deciziilor în timpul crizei din august

Georgia nu avea experiență în operațiuni militare anterioare războiului ruso-georgian din august, cu excepția unor trupe implicate în operațiuni ale coaliției în Irak. Acesta a fost de fapt locul unde 2000 din soldații profesioniști ai armatei luptau atunci când a început conflictul. Dar în afara acestei situații de fapt, Armata și trupele implicate direct în operațiuni au lucrat bine, ceea ce nu am putea spune și despre partea civilă a forțelor

implicate în confruntări. Forma de pregătire militară minimală a populației s-a dovedit a fi puțină și inutilă în acest conflict cu un caracter special.

Locul unde nu a existat nici un mijloc de a reacționa s-a dovedit a fi **războiul cybernetic**, dus online chiar din primele momente ale crizei, atunci când comunicarea telefonică și, de asemenea, serverele de Internet s-au aflat sub atac direct pe 11 și 12 august. Dacă armata și poliția au avut mijloacele să-și continue comunicațiile prin intermediul telecomunicațiilor speciale, telefonul normal și conexiunile la internet au căzut, site-urile instituțiilor publice au fost paralizate, comunicarea generală în țară a fost stopată.

În cea de a doua fază, **războiul informațional** a fost destul de bine condus de partea georgiană cu ajutorul prietenilor și partenerilor de Vest, dar lipsa de resurse, la un moment dat, a pus Georgia în situația de a pierde această confruntare, pe termen lung. Rusia a reușit să îndeplinească unele dintre obiectivele sale de propagandă în ceea ce privește adevărul absolut, în special în sensul de a induce mai întîi o responsabilitate egală a părților pentru război, cel puțin din punctul de vedere al provocărilor lansate de Rusia, dacă nu direct de la sensul operațional al atacului.

Ulterior, războiul informaţional a fost pierdut şi s-a indus ideea că provocarea pentru începutul ostilităților ar fi venit din partea Georgiei, în ciuda probelor concrete și a evidențelor puse pe masă de Tbilisi în faza inițială a disputei. Acest deznodământ a fost susținut și de necesitatea politică pe care a resimțit-o în primul rând UE, dar chiar şi unii oficiali americani, de a avea dovada clară şi asupra existenţei unei responsabilităţi comune pentru conflict și nu o situație clară de agresiune și vina numai de o parte, cea a Rusiei, deoarece acest lucru ar fi condus automat la condamnarea Moscovei conform dreptului internaţional.

Au fost puține mijloace de a răspunde războiului la nivelul utilizării **capacităților de tragere la distanță cu rachete**. În Georgia, Rusia a utilizat rachete Iskander, pentru prima dată, și autoritățile de la Tbilisi nu au avut nici un mijloc de a reacționa deoarece nu există un sistem anti-rachetă pe teren și nici alte mijloace improvizate care ar putea contracara acest tip de atac. Acesta a fost cazul și cu **atacul naval** - Georgia nu a avut nici nave

de luptă, ci doar unele de poliție de frontieră - și **războiul aerian**, în care de artileria antiaeriană a jucat un rol bun, dar nu a existat nici un avion de vânătoare disponibil în Georgia după primele ore ale atacului, Rusia controlând total spațiul aerian chiar de la începutul războiului.

După cum am văzut, în documentele oficiale georgiene nu a existat nici un scenariu al unei invazii la scară mare de către Rusia, a existat o lipsă cronică de resurse pentru a susține un astfel de război și un astfel de scenariu a fost considerat mai degrabă improbabil, în special vorbind despre un atac masiv care să intereseze teritoriul controlat de autoritățile legitime de la Tbilisi.

Sistemul de luare a deciziilor, a fost destul de slab la nivelul normelor și procedurilor, au existat câteva reguli generale valabile în orice domeniu de activitate - militar, poliție, Afacerile Externe - dar nicio normă specifică sau proceduri specifice în momente de criză, nici sarcini specifice pentru personal în cazul în care o astfel de criză se producea, nici planificare pentru o reacție adecvată în timp de criză sau cel puțin un „manual" despre cum să se comporte și cum să fie tratată o astfel de criză în interiorul establishmentului instituțional georgian, un document emis și aprobat în prealabil, cu o pregătire corespunzătoare a personalului instituțiilor pentru a urma pași speciali și necesari în situații de criză, odată ce un astfel de eveniment este declarat.

Sistemul decizional formal în perioade de criză, în Georgia, conține Administrația Prezidențială cu Cancelaria sa, apoi Consiliul Național de Securitate, care reunește unii miniștri și alte personalități-cheie - ministrul Apărării, ministrul de Interne, ministrul Afacerilor Externe, ministrul de stat pentru reintegrare teritorială, ultimele două relevante pentru această criză, dar, de obicei, poziții mai puțin proeminente într-o criză generică și în procesul de luare a deciziilor.

În cazul războiului ruso-georgian, principalele organe decizionale au fost Administrația prezidențială și Consiliul de Securitate Națională. Deciziile au fost luate în cadrul Consiliului, cu prezența redusă față de compoziția instituțională formală. Alte unități de luare a deciziilor au fost Ministerul

Apărării, Ministerul de Interne, Ministerul Afacerilor Externe, dar, de asemenea, Ministrului Sănătății pentru problemele umanitare, după ocupație și apariția fluxului de refugiați.

Sistemul de lucru a respectat în principal cadrul instituțional, chiar dacă a existat o critică imensă și justificată că, în acele momente, persoana responsabilă de luarea deciziilor a discutat doar cu unele persoane cheie din jurul său în care avea încredere deplină atunci când a luat o decizie. Au fost forme simplificate și reuniuni informale care au înlocuit deciziile oficiale ale organelor de la acest nivel și nu toate persoanele implicate sau desemnate ca membre în aceste structuri au fost acolo.

Singurele momente când s-a simțit existența unui spirit național, când a existat un sentiment de solidaritate și susținere deplină a acțiunii instituțiilor și a autorităților, au fost cele de la începutul crizei, în unele secvențe cu încărcătură sentimentală și emoțională. Aceste reuniuni au fost concepute pentru a mobiliza pe toată lumea și pentru a furniza explicații angajaților diferitelor instituții și, ulterior, publicului larg cu privire la ceea ce se întâmplă, pentru a-i atrage într-un efort de solidaritate, un efort comun al populației pentru a face față conflictului. Dar acest lucru nu s-a întâmplat la toate nivelurile și în toate instituțiile implicate în luarea deciziilor, așa cum un asemenea proces a avut loc chiar din primele momente la Ministerul Afacerilor Externe, acolo unde angajații de toate nivelurile și-au simțit responsabilitatea proprie și au fost solidari cu obiectivul de a comunica cât mai mult cu exteriorul informațiile despre ceea ce se petrecea în Georgia.

Sistemul de Informații din Georgia a fost înființat destul de recent după noile reguli democratice, în toate componentele sale. Fostul Minister al Securității Naționale a fuzionat cu Ministerul de Interne, în conformitate cu deciziile și spiritul noii administrații și vechiul sistem reformat a lucrat bine în special în contrainformații și contraspionaj, cu largul concurs al partenerilor occidentali, în special SUA și Estonia, țara care a furnizat specialiștii în interceptări. Explicația privind implicarea unor specialiști estonieni este conștiința acestui stat că, dacă Georgia cade, Țările Baltice în general și Estonia în special sunt următoarele pe lista Moscovei în preluarea controlului intern.

Organismul de informaţii militare a fost destul de slab ca reacții, el aflându-se, la acea dată, în primele etape de dezvoltare, şi au existat momente când preşedintele ştia mai multe despre situaţia de pe teren decât Ministrul Apărării, după briefingul din Consiliul Naţional de Securitate. Biroul de Informații Externe a fost relativ nou înființat și șeful său nu a făcut parte din Consiliul Naţional de Securitate. Cel mai bine a funcționat Direcția de analiză a informațiilor din cadrul Ministerului de Interne, care a fost însă centrul real al colectării de informații și analiză a evenimentelor din timpul crizei.

Funcționalitatea sistemului de luarea deciziilor în timpul crizei

Comunicarea internă a fost destul de eficientă, chiar dacă au existat momente de haos și, uneori, nu era clar cine unde se afla. Coordonarea a fost, de asemenea, destul de slabă, dar nu neapărat datorită lipsei de comunicare inter-instituțională, ci datorită unui sentiment de lipsă de informații despre mișcarea trupelor de pe teren. Chiar dacă instituțiile au lucrat bine, au existat momente de lipsă de comunicare dintre centru și forțele terestre pe 11 și 12 august, în timpul penelor de curent din timpul atacului cibernetic.

Practic instituțiile au funcționat în ciuda unei situații destabilizatoare la care planificatorii ruși se așteptau. Ei au estimat o blocare a comunicării pe verticală în lanțul de putere și un colaps al statului georgian, pornind de la colapsul și lipsa capacității de funcționare a instituțiilor. Chiar și fără o coordonare adecvată în anumite momente, biroul primului-ministru - care se ocupă cu sarcini economice, Ministerul Apărării și Armata, Ministerul de Interne și Poliția și-au îndeplinit sarcinile.

Cea mai neașteptată acțiune a fost dusă la bun sfârșit, cu o eficiență bună în condițiile date, de partea umanitară, odată ce au apărut refugiații din zonele de război sau persoanele care nu mai aveau nici un mod de a-și asigura supraviețuirea în aceste zone. Imediat ce au cerut asistență, sistemul a reușit să funcționeze chiar mai bine decât se așteptau decidenții, o altă lecție de bune practici care ar putea fi analizată, mai ales că a avut loc fără o planificare anterioară și fără nici o pregătire a sistemului pentru o astfel de perspectivă ca cea cu care s-au confruntat decidenții în timpul războiului.

Acesta a fost un alt punct în care planificatorii ruşi au aşteptat incapacitatea de reacție a sistemului instituțional al Georgiei şi zguduirea din temelii a puterii ca urmare a presiunilor şi manifestațiilor oamenilor care suferă de foame sau indivizilor nemulțumiți că au pierdut totul şi a incapacității de a gestiona problema.

Majoritatea instituțiilor şi persoanelor implicate, la nivelul operațional şi în birourile centrale de comandă ştiau ce aveau de făcut şi au reacționat neaşteptat de bine, cu capacitate de autocontrol, mobilizare şi evitare a panicii neaşteptată, în special în primele etape ale războiului. S-a putut observa lipsa de resurse şi lipsa de exercițiu în a gestiona asemenea probleme, lipsa unor planuri de urgență sau a procedurilor în timpul crizei, lipsa de pregătire pentru acest tip de criză şi lipsa de experiență generală şi de experiență în timpul unui război, care, de obicei, ar afecta funcționalitatea instituțiilor. Sistemul a funcționat în special datorită voinței persoanelor implicate în conducere, spiritului de echipă şi încrederii reciproce.

Chiar şi în ceea ce priveşte Apărarea, lucrurile au mers destul de bine, având în vedere capacitățile militare existente şi disponibile în Georgia la ora atacului. Au existat unele momente şi unități unde se poate vorbi de performanță, în special la nivelul unităților profesioniste instruite din Armată. În ceea ce priveşte Ministerul de Interne, Poliția şi Ministerul Afacerilor Externe, nu au existat deficiențe care ar fi putut afecta situația în timpul conflictului cu excepția notabilului moment în care războiul cibernetic şi-a arătat efectele, influențând buna funcționare a sistemului timp de aproape două zile, 11 şi 12 august, prin întreruperea tuturor sistemelor de comunicare. Absența telefoanelor mobile şi a comunicațiilor operative a trebuit compensată cu sistemul de curieri între instituțiile din Tbilisi şi între centru şi anumite regiuni. Armata şi Poliția au funcționat pe sisteme alternative ce nu au fost afectate.

Ce a mers prost? Greşeli de coordonare şi improvizație

Războiul a relevat unele probleme organizatorice, problemele tehnice (în special în domeniul schimbului de informații), deficite birocratice (o mulțime de decizii luate pe cale orală, fără documente corespunzătoare,

unele dintre documentele cu instrucțiuni s-au pierdut din cauza lipsei unei circulații coerente și eficiente a documentelor). Lecțiile învățate din această criză au ajutat la sublinierea stabilității și performanței unor părți ale sistemului, pe când altele au fost rescrise și ajutorul de la parteneri și aliați a fost solicitat în acest sens.

După cum spunea cineva citându-l pe von Clausevitz, în acest război s-a improvizat foarte mult. Anumite mecanisme procedurale s-au dovedit a fi bune și funcționale. Marea problemă în ceea ce privește lipsurile a fost faptul că un război pe scară largă nu era aşteptat şi nu exista nici un plan pentru a face față unei asemenea crize. Dar senzația de improvizație și percepția haosului și lipsei de coordonare la nivelul operativ nu pot fi explicate doar prin această constatare.

Luând în primul rând în discuție Consiliul Național de Securitate, chiar nici acest organism care răspundea direct în fața Președintelui nu a lucrat coerent. În afară de cele două reuniuni formale, pe 7 august, atunci când acesta a luat act de prima intrare a trupelor rusești prin tunelul Roki și la a doua reuniune, atunci când trupele ruse și tancurile ruse s-au aflat la intrarea în capitala Tbilisi, Consiliul a funcționat destul de aleatoriu. Președintele său, Kakha Lomaia, fiind numit în funcția de negociator-șef cu trupele ruse în Gori, a fost în cea mai mare parte a timpului departe de pregătirea reuniunilor Consiliului și în imposibilitatea de a-și îndeplini rolul de lider al celui mai important organism administrativ în timpul crizei.

Consiliul a lucrat mai bine pe domeniul PR și comunicare, care a jucat rolul de echilibru, deseori de decident, colector de date și informații și analist în același timp. În schimb, sistemul decizional real a cuprins, de facto, cele mai importante figuri ale sistemului și vieții politice din Georgia, indiferent de pozițiile lor formale și acest grup a funcționat bine, în ciuda impresiei de groupthinking.

Chiar dacă au existat unele exemple că serviciile au funcționat bine - deoarece măsurile ca urmare a acestei activități au fost practice, vizibile -, putem spune că a lipsit în timpul crizei o instituție de tipul GIA - Georgia Intelligence Agency, o instituție care să înglobeze toate datele din zona intelligence-ului. Practic, mare parte a persoanelor implicate în procesul

decizional în timpul acestei crize a respins nevoia de un astfel de organism, în discuțiile din timpul interviurilor, fapt care ar putea da impresia că există un motiv politic în spatele refuzului de a aduce instituțiile de acest fel sub aceeași pălărie. Informațiile au venit din diferite surse, în conformitate cu sistemul descentralizat și de specialitate, dar forma în care a funcționat acest sistem a creat impresia suprapunerii și competiției în atribuții între diversele componente de intelligence, rezultatele fiind mai degrabă neconsolidate prin mijloace profesionale, ci promovate preferențial pe baza relațiilor politice ale coordonatorilor acestor instituții cu Președintele statului.

Existența unui astfel de organism de coordonare ar fi putut juca rolul elementului care a lipsit în întreaga criză - schimbul de informații și analize - și ar fi contribuit la procesul de înțelegere de către factorii de decizie a atacului rus nu pe data de 8 august, la ora 4 dimineața, ci cu o zi mai devreme, iar acest lucru ar fi probat clar faptul că aceste forțe nu au fost desfășurate numai pentru a proteja Osetia de Sud, ci pentru a realiza un obiectiv mult mai important, în interiorul capitalei georgiene Tbilisi.

Sistemul a fost perceput ca fiind mai degrabă disfuncțional, în unele momente, atât de către persoanele implicate pe plan intern, de către cei de la nivelul operativ și de către public, ca fiind compus din instrumente utile dar răsfirate și necoordonate, cu performanțe diverse, cu operațiuni ce reveneau și erau aplicate doar de către o parte din miniștrii cabinetului și de unele figuri publice și care nu au implicat adevărații conducători instituționali care ar fi trebuit să fie acolo în conformitate cu responsabilitățile și expertiza lor și nu în funcție de relația lor cu președintele sau cu partidul de guvernământ.

O altă situație foarte vizibilă și destul de costisitoare pentru încrederea în instituții a fost atunci când președintele știa mai multe despre situație decât miniștrii săi, existând un caz foarte vizibil în acest sens, cel al Ministrului Apărării, atunci când șeful statului a informat membrii Consiliului și nu invers. De mai multe ori, Ministrul Apărării nu a fost la curent cu evenimentele și, de asemenea, incapabil de a confirma chiar și faptele și situațiile prezentate de către președinte. Acest lucru nu este vina acestei persoane, ci a sistemului care l-a împiedicat să aibă toate informațiile

necesare reclamate de poziţia sa, în timp util, ci mai degrabă a reflectat poziţia sa şi a instituţiei faţă de preşedinte. Nu putem spune dacă există în mod oficial o explicaţie politică internă în spatele acestei situaţii.

Ministerul Afacerilor Externe a jucat un rol imens în comunicarea internațională și a funcționat bine în timpul războiului. Toată lumea a sosit la locul de muncă și a început să lucreze într-un regim de „foc deschis", dar cu aceeași lipsă de proceduri, eficiență și pregătire pentru acest tip de criză. A existat sentimentul de urgență și misiunea auto-asumată a fost obținerea sprijinului internațional printr-o comunicare clară asupra situației. Canale neîntrerupte de informare au funcționat și informațiile de la Ministerul Apărării și Ministerul de Interne au fost transmise în timp real partenerilor externi.

Dar din cercetările noastre a reieșit că nu a existat o coordonare directă cu Administrația Prezidențială sau cu Consiliu de Securitate Națională, lucru care a făcut ca MAE să transmită mesaje pe canalele diplomatice dar, de asemenea, prin mass-media ce reuneau toate informațiile provenind de la Ministerul Apărării sau de la Ministerul de Interne, fără o selecție corespunzătoare, ceea ce a însemnat că MAE, MApN sau angajații MI au decis ce informații au fost difuzate fără un filtru la nivelul instituției supreme. Chiar dacă nu am putea spune că sistemul a lăsat să fie difuzate informații care nu au fost solicitate sau care ar fi putut dăuna gestionării crizei, este clar că lipsa unui sistem pre-stabilit de identificare a informațiilor de difuzat și circuitul lor de aprobare ca și lipsa de supraveghere din partea decidentului din punct de vedere ierarhic au dus la comunicarea orizontală directă care ar fi putut avea o influență negativă asupra crizei și efecte secundare grave.

Am avut informații, în timpul unui interviu cu o sursă sus plasată, că la un anumit nivel, MAE a funcționat ca unitate de comunicare comună pentru MAE, Ministerul Apărării și MI, în primele faze de atac cibernetic, până când serverul ce găzduia site-ul MAE a fost supus și el atacului cibernetic, fiind mai târziu, în timp, distrus și a trebuit să fie mutat într-un alt loc mai bine protejat. O altă sursă, la fel de importantă, a negat un astfel de rol pentru MAE. Prin urmare, nu am putut să discernem în mod indubitabil existența unui rol mai important pentru MAE în perioada de criză decât cel care-i fusese rezervat în sistemul instituțional și establishmentul georgian.

Persoane importante implicate în procesul decizional și rolurile acestora

După cum am menționat deja, persoanele implicate în cercul intim cel mai restrâns al puterii, persoane care erau mai importante în sine și politic decât prin pozițiile ocupate, au avut un rol imens în funcționarea sistemului şi în deciziile luate în timpul crizei. Un grup de prieteni apropiaţi ai preşedintelui și cei mai puternici oameni ai regimului, dar și unii profesioniști, s-au aflat în camera de decizie în timpul crizei și au menținut lucrurile în funcțiune.

În prima categorie au fost așa-numiții „Georgian Hawks" - după modelul conservatorilor americani la conducere la acel moment. Alături de președintele Mihail Saakașvili, am avut în prim plan pe Zurab Adeiashvili, șeful Administrației Prezidențiale - ulterior ministru de Justiție, pe Giga Bokeria, ministrul adjunct al Afacerilor Externe - una dintre cele mai importante persoane ale regimului, Ghivi Targamadze, președintele Comisiei de Securitate și Apărare a Parlamentului, dar și pe David Bakradze, președinte al Parlamentului și Ghiorghi(Ghighi) Ugulava, primarul din Tbilisi.

În cea de a doua categorie, a profesioniștilor din prim planul regimului, dar nu mai puțin influenți, s-au aflat Ivan(Vano) Merabishvili, ministrul de Interne - un politician extrem de puternic și un profesionist respectat, Kakha Lomaia, președinte al Consiliului de Securitate Națională - cu mai puţină experiență politică și practică, dar un intelectual în care președintele avea încredere.

Conform evaluării noastre, cele mai importante persoane în timpul crizei au fost Vano Merabishvili şi Giga Bokeria. Ei au avut un rol major în momentele cele mai critice. Prin această observație nu vrem să spunem că ei au fost responsabili pentru toate deciziile și nici faptul că la alte unități de luare a deciziilor ceilalți membri nu au avut responsabilitatea lor sau că nu ar fi funcționat bine aceste instituții. Înseamnă doar ca aceştia au fost oamenii care au reușit să mențină sistemul unit și funcțional și au avut cele mai bune idei în momentele cele mai critice ale crizei.

Pe parcursul întregii crize nu a fost panică sau o fracţionare în cadrul echipei de decizie în criză. Dar, aşa cum o mulţime de oameni din interior au admis, au fost momente de nervozitate şi momente în care emoţiile i-au copleşit pe unii dintre membrii echipei. Dar reacţiile naturale nu au dus la colapsul sau căderea nici uneia din persoanele aflate sub presiune imensă în momentele deciziilor critice din timpul crizei.

A existat în această perioadă un moment special, cu impact public, care trebuie să fie menţionat aici. După intrarea trupelor ruse în Gori, a existat o apariţie în public a preşedintelui Saakaşvili care a dat publicului percepţia că el era pierdut, abulic, neconcentrat şi chiar că ar fi intrat în panică. A fost momentul declaraţiei sale de îngrijorare profundă, cand şi-a introdus colţul cravatei în gură, într-un gest reflex instinctiv. Acest lucru a permis publicului să spună că preşedintele a pierdut controlul şi această percepţie a fost accentuată de televiziunea rusă, care s-a distrat foarte mult pe seama lui. A fost, de asemenea, un moment în care declaraţiile Preşedintelui nu au avut nimic de-a face cu criza şi, atunci când oamenii aşteaptau altceva, mai degrabă mobilizator şi însufleţitor, el a vorbit despre realizările sale, despre reducerea somajului, taxe mai mici şi combaterea corupţiei. Mesajul nu se potrivea cu momentul şi a accentuat impresia că el ar fi pierdut controlul.

Nu ştim care a fost situaţia reală în acel moment, dacă a fost un moment de panică sau mai degrabă un moment de concentrare extremă şi îngrijorare, un moment de gândire intensă la următoarea mutare. Dar întreaga imagine nu a ajutat în acel moment la efortul de gestionare a crizei, inclusiv de calmare a populaţiei şi de transmitere a mesajului de calm şi linişte pentru că cineva are hăţurile acestor dezvoltări, le controlează şi ştie ce face. Şi nici conţinutul discursului fireşte că nu a ajutat pentru acest scop. Acesta a fost practic momentul în care prezenţa lui Vano Merabishvili, ministrul de Interne - cu poziţia sa extrem de profesionistă şi puternică - şi a lui Giga Bokeria, ministru adjunct al Afacerilor Externe, au jucat un rol major. Ei au făcut ca acest moment să fie repede uitat şi ca oamenii să nu simtă nici o discontinuitate în semnalele trimise de conducere. Preşedintele Saakaşvili a revenit imediat şi şi-a reluat rolul său obişnuit în procesul de comunicare.

Întrebat în timpul interviului despre acest moment special şi despre rolul său important în timpul crizei, Giga Bokeria a respins şi a refuzat să îşi

asume un rol mai mare decât cel rezervat instituțional și a acuzat mitul creat în jurul lui în timpul perioadei când a funcționat în Parlament ca motiv pentru această senzație a publicului. El a declarat că cel mai important lucru a fost faptul că echipa a lucrat bine. Adevărat sau nu, poziția lui Merabishvili și Bokeria a dat publicului percepția de continuitate și fermitate a grupului ce constituia factorii de decizie în timpul crizei, cu persoane care au încredere, nu se pierd și nu panichează în timpul acestor momente. Rolul lor simbolic a fost la fel de important, chiar dacă cel funcțional în procesul decizional, în acele momente, a fost mai degrabă rezultat al fanteziei, reflex al dorințelor publicului sau chiar mitologie locală.

Un alt rol important în timpul momentelor fierbinți ale crizei, a fost jucat de comunicatori:

- **Shota Utiashvili,** șeful Direcției Generale pentru Analiza Informațiilor din cadrul Ministerului de Interne – a avut un rol major prin sentimentul de controlare a situației pe care l-a transmis public prin prezentările sale profesioniste, cu hărți și detaliile tehnice din teren ale situației curente și cu mișcarea trupelor ruse și acțiunile propriilor unități (nu suntem siguri de conținutul comunicării ale cărei înregistrări nu le-am putut vedea și analiza, nici de faptul că anumite elemente prezentate pe hărți nu ar fi ajutat inamicul, însă apariția sa publică a jucat un rol major în liniștirea publicului și construirea percepției publice de control asupra situației, fapt ce a evitat panica)
- **Aleksandr Lomaia**, secretarul Consiliului Național de Securitate (ulterior numit ambasador la ONU) a prezentat negocierile sale cu armata rusă în Gori pe chestiunile curente ce priveau populația, situația în oraș, conlucrarea cu trupele ruse pentru ajutorarea civilor din orașul ocupat dar și înaintarea spre Tbilisi.
- **David Bakradze,** Președintele Parlamentului și **Ghiorghi Ugulava**, primarul Tbilisi-ului au jucat un rol cheie în procesul de comunicare publică și au ajutat la crearea sentimentului de control al lidershipului georgian în orice moment asupra procesului de pe teren, fapt ce a evitat panica generală

Totodată, au mai fost o serie de experți americani care locuiau în Tbilisi și care au jucat rolul de organizatori, catalizatori ai instrumentelor funcționale în timpul crizei și pe cel, foarte important, de comunicatori la nivel intern și internațional.

Un model subconştient american de gestionare a crizelor?

Au fost unele momente în gestionarea crizei care păreau un deja vu observatorilor locali şi externi, de la modul în care criza din 11 septembrie a fost gestionată în SUA. Deoarece ştim că nu a existat un plan de intervenţie pentru o astfel de criză, este cel mai probabil ca aceste reacţii de origine americană să fi fost împrumutate inconştient de către decidenţi care s-au inspirat sau au fost influenţaţi din emisiunile de televiziune sau care au fost inspiraţi de acelaşi tip de reacţii şi trăiri resimţite de către americani în timpul crizei.

Au existat două momente evidente care au demonstrat această conexiune. Unul a fost o manifestaţie antirăzboi, într-o ţară care nu s-a confruntat cu nici un fel de mitinguri pro-guvernamentale în timpul mandatului lui Saakaşvili, acelaşi tip de reacţie comună şi sentiment de coeziune care a apărut imediat după atacurile din New York, în Times Square, la ceremonia de doliu public de după căderea World Trade Center, care a avut drept scop să stopeze panica, să recompună unitatea societăţii americane şi să demonstreze sprijinul publicului pentru victime şi pentru lideri în timpul crizei. Al doilea element a fost implicarea primarului de Tbilisi în gestiunea crizei, la nivel public, pe modelul lui Rudolph Giuliani, într-o criză în care practic nu a avut nici un rol de prim plan, dar în care a reuşit public să gestioneze criza de încredere a publicului.

Au fost şi alte momente mult mai subtile, cum ar fi declaraţii publice televizate ale Preşedintelui Saakaşvili sau declaraţia publică din piaţă, în faţa unor instituţii încărcate de simbolism, sau drumul preşedintelui în Gori, în timp ce oraşul era bombardat (care este oarecum similar cu prezenţa lui George W. Bush pe ruinele World Trade Center). Dar acele momente şi fraze ar putea fi aşezate într-un cadru general mai uzual de gestiune a oricărei crize majore, cu prezenţa decidenţilor la locul respectiv, în piaţă, în spaţiu deschis, riscând un atac direct, dar transmiţând totodată încredere şi control asupra situaţiei – cum a încercat să transmită până în ultimul moment al căderii Bagdadului „Ali cel Comic”, ministrul propagandei al regimului lui Saddam Hussein, pe scările clădirii Guvernului, în faţa a 30 de jurnalişti, când trupele americane pătrunseseră în oraş.

II. Surpriza strategică

Exista impresia că Georgia – dar și țările din Occident, după cum am aflat noi – au fost victime ale surprizei strategice în ceea ce privește războiul ruso-georgian. În această parte vom studia elementele care au condus la această situație, în cazul Georgiei. În acest scop, vom încerca să subliniem semnalele de avertizare, cu problemele ce au urmat de percepție și încadrare a problemei de către sistemul decizional din Georgia, precum și definirea crizei, cu schimbările de definiții și transformarea soluției pentru criză.

Semnale de avertizare timpurie

Există trei momente esențiale ale crizei, legate de redefinirea succesivă a problemei. Primul moment îl reprezintă avertizarea asupra unei viitoare mișcări agresive a Rusiei împotriva Georgiei, fără o definire exactă a conținutului și obiectivelor mișcării, dar fiind cunoscut că e vorba despre o provocare cu conținut militar pe teritoriul georgian, cu toate semnele și avertismentele care sprijineau o posibilă criză militară în Abhazia.

Al doilea moment a fost plasat mai aproape de momentul în care operațiunile militare au început și când a fost clar că regiunea ce devine țintă principală a atacului va fi Osetia de Sud sau în special Osetia de Sud și evaluarea a fost că luptele se vor desfășura doar în regiunile separatiste. Al treilea moment de redefinire a fost atunci când a devenit clar că numărul soldaților dislocați, calitatea trupelor dislocate și gradul de pregătire a operațiunilor era mult mai important pentru ca ținta să fie exclusiv regiunile separatiste și că Moscova era pregătită să vină înspre Tiblisi cu obiectivul – sau măcar posibilitatea - de a înlătura conducerea existentă a statului.

a. Soluția militară împotriva Georgiei. Abhazia ca țintă

Impresia generală referitoare la faptul că există o problemă care ar putea fi rezolvată prin mijloace militare în regiunile separatiste din Georgia a venit după 6 martie 2008, când Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei a trimis Comitetului Executiv al CSI o notă oficială prin care comunica faptul că Federația Rusă, „ca urmare a împrejurărilor care s-au schimbat“, nu se mai simte obligată să respecte prevederile **Deciziei Consiliului șefilor de state**

CSI „Despre măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia“ din 19 ianuarie 1996.

Această decizie interzisese comerțul, relațiile economico-financiare, pe cele de transport și alte tipuri de operațiuni cu Abhazia la nivel de stat. Începând cu acest moment, Rusia putea să introducă fără nici o restricție orice tip de produse și orice fel de sprijin pentru Abhazia, inclusiv material militar, lucru care s-a întâmplat ulterior. Acest lucru ar fi putut fi prevăzut și așteptat, ar putea spune unii, chiar imediat după retragerea Rusiei din Tratatul CFE, al forțelor convenționale din Europa, în 2007.

Summit-ul NATO din București, 2-4 aprilie 2008, a fost un alt moment crucial. Georgia (ca și Ucraina) se așteptau să obțină Membership Action Plan, un statut care ar fi reprezentat „un semnal clar pentru Rusia că NATO și SUA au un interes în această regiune”. Creșterea mizei pe care o reprezentau cele două ar fi dat o mai bună vizibilitate problemelor celor două state și dădea mai puține șanse Rusiei să forțeze și să acționeze în regiune, conform declarațiilor oficiale georgiene. După Summit, începând cu 16 aprilie, Moscova a tensionat situația brusc, stabilind „legături juridice“ cu regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud, o formă de anexare treptată, *de facto* a acestora.

În același timp, Rusia a crescut, între mai și iulie, numărul de trupe în regiunea Abhaziei, introducând pe teren inclusiv trupele de construcție a căilor ferate, care au refăcut și utilizat în scopuri militare o parte a sistemului feroviar al Abhaziei. Apoi, în perioada 15 iulie – 2 august, Rusia a lansat exercițiile militare la scară largă „Caucaz 2008“, în imediata apropiere a frontierei de nord a Georgiei.

Ministerul Apărării rus susține că aceste exerciții - care au implicat 8000 de soldați și 700 elemente de armament militar - erau destinate pregătirii operațiunilor de menținere a păcii în regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud. În timpul exercițiului, fluturași cu conținut anti-georgian cu titlul „Cunoaște-ți dușmanul!” au fost distribuite în regiunile separatiste. Trupele ruse care au participat nu s-au retras din regiune la terminarea exercițiului.

b. Osetia de Sud în bătaia focului

Momentul în care a devenit clar pentru decidenții georgieni că Osetia de Sud ar putea intra în bătaia focului a fost între 22-24 iulie 2008, când UE a încercat să poarte discuții la Bruxelles cu reprezentanții guvernului georgian și separatiștii osetini, cu participarea Federației Ruse. Separatiștii au refuzat să participe, inițial obiectând la adresa titlului ministrului ce conducea delegația georgiană Temuri Yakobashvili - „ministru pentru reintegrare“ - apoi din motive nespecificate.

Apoi, începând cu 1 august, fără nici un motiv care să anunțe această dezvoltare, separatiștii au început să bombardeze satele georgiene situate între Tshinvali și Java, aproximativ 12 sate mari, cu 14.000 etnici georgieni, aflate sub controlul autorităților legitime georgiene de la Tbilisi și fiind protejate de circa 500 de soldați georgieni.

Pe 3 august, alte două semnale de avertizare au arătat foarte clar că va avea loc o operațiune militară și că aceasta va avea loc acolo. În primul rând, a avut loc evacuarea civililor, în special femeile și copiii, urmând apoi o declarație foarte clară a liderului separatist cum că georgienii „vor fi măturați“ din Osetia de Sud.

Dar semnalul cel mai clar a fost atunci când, pe 6 august 2008, separatiștii au refuzat să se întâlnească cu ministrul georgian pentru reintegrare, ministru de stat, Temuri Yakobashvili, și să negocieze sau să explice situația și motivul izbucnirii violențelor și redeschiderii focului împotriva satelor de etnici georgieni. Apoi, o zi mai târziu, Temouri Yakobashvili a ajuns în Tshinvali și a reușit să se întâlnească numai cu comandantul rus al forțelor de menținere a păcii din regiune care i-a comunicat că el nu-i mai poate controla pe separatiști și că nu poate interveni în bombardarea satelor georgiene, recomandând georgienilor un moratoriu unilateral și încetarea focului. În acest moment era clar că războiul din Osetia de Sud, și, probabil, ceva mai mult, a început.

c. Operațiuni militare de scară largă spre Tbilisi

În noaptea de 6 spre 7 august 2008, primul grup de trupe rusești a intrat în tunelul Roki, în Osetia de Sud. A fost o brigadă completă cu tancuri și

vehicule blindate și georgienii au primit informații despre acest fapt. A fost foarte clar că aceste trupe nu au fost echipate și trimise doar pentru a proteja teritoriul Osetia de Sud, sau pentru „a-i mătura" pe etnicii georgienii din regiune, ci pentru ceva mai mult.

Serviciile secrete georgiene știau deja că au existat voluntari și cazaci din Caucazul de Nord ce au pătruns și luptă deja în Osetia de Sud și, de asemenea, că trupe speciale ruse care și-au schimbat uniforma și s-au îmbrăcat în hainele separatiștilor s-au angajat în schimbul de focuri. Aceste forțe erau mai mult decât suficiente pentru a face față celor 500 de soldați georgieni ce protejau satele din Osetia de Sud, dar și pentru a contracara eventualele întăriri ce li s-ar fi alăturat.

Când batalionul de trupe regulate rusești a intrat în tunelul Roki, era clar că acesta avea de atins obiective mult mai ambițioase în interiorul teritoriului georgian. Dar chiar în acest moment, pentru georgieni era de neconceput că vor fi invadați în teritoriul pe care-l aveau sub control, dincolo de zonele separatiste. Oficialii georgieni au avut o reuniune de urgență a Consiliului Național de Securitate și l-au trimis în Tshinvali pe Temuri Yakobashvili pentru negocieri.

Dovada reală a unei invazii premeditate și iminente, care era în desfășurare, a venit în noaptea de 7/8 august, la 1:07, când georgienii au avut informații clare și solide că o nouă forță rusă a intrat în tunelul Roki și că această forță uriașă de infanterie, sprijinită cu avioane și elicoptere, a fost pregătită să meargă adânc în teritoriul georgian, pentru a lua Tbilisi și pentru a schimba regimul.

Percepția și încadrarea problemei

Pentru fiecare moment al crizei au existat percepții diferite, definiri și încadrări distincte ale problemei, cu erori în percepția situației.

a. Independența Kosovo a deschis cutia Pandorei

Primul moment când a fost cert că Rusia „va juca" dur în Georgia a fost momentul în care Kosovo și-a declarat independența, urmat de recunoașterea ulterioară de către unele state din Uniunea Europeană și

SUA. În ciuda faptului că au existat declarații că acest caz al Kosovo a fost unic, autoritățile georgiene au fost sigure că Rusia avea de gând să folosească această situație și că relațiile tensionate cu Georgia au oferit ocazia potrivită Rusiei pentru a rezolva problemele regimurilor separatiste de pe teritoriul georgian.

Practic, independența Kosovo a deschis drumul și a oferit oportunitatea pentru o „soluție rusă" în regiunile separatiste din Georgia. Prim-ministrul rus Vladimir Putin declarase deja că Rusia va folosi acest precedent. Dar această reacție a fost, în primele momente, mai degrabă o abordare în etape, o anexare lină, pas cu pas, a celor două teritorii, înaintea summit-ului NATO de la București, ca și cum era testată la fiecare gest reacția Occidentului, pentru a realiza cât de departe s-ar putea merge.

După deciziile luate de către Duma de Stat care recomandau recunoașterea celor două teritorii separatiste ca state independente, a fost clar că procesul se va accelera și că putea interveni și o formulă de sprijin militar pentru a desăvârși și proteja independența recunoscută de Rusia a celor două regiuni georgiene. Pentru a prelua regiunile separatiste, obiectivul cel mai evident a fost ocuparea completă a Abhaziei, deoarece aici nu exista decât zona Kodori – o enclavă muntoasă în Nod-Estul regiunii separatiste - locuită de populație georgiană și aflată sub controlul autorităților legitime georgiene. Cum etnicii georgieni fuseseră expulzați din regiune în urma războiului din Abhazia și imediat ulterior, era evident că cel mai simplu de preluat era controlul total asupra aceste regiuni separatiste.

O altă parte a evaluării autorităților georgiene, bazată pe propria percepție despre situația din teren și pe modul în care au definit și încadrat problema, a ținut de diferențele de natură administrativă, etnică și împărțire a controlului cu separatiștii dintre Abhazia și Osetia de Sud. Chiar și istoric, Abhazia a fost o regiune autonomă, cu un acces direct și nelimitat din Rusia, pe când Osetia de Sud a fost un district, izolat de Rusia aproape 8 luni pe an din cauza munților înalți, a zăpezii și iernii lungi.

Apoi, a fost o chestiune de diferențe și costuri între cele două operațiuni: atunci când Osetia de Sud urma să fie recunoscută, acest pas nu era conceput pentru a forma un stat comun cu Osetia de Nord – de care este

izolată mare parte din an, cu care există diferențe etnice și rivalități – și care istoric avea un sentiment al statalității mult mai dezvoltat decât Osetia de Sud, ceea ce ar fi însemnat că recunoașterea independenței Osetiei de Sud ar fi creat costuri și cereri de independență și din partea Osetiei de Nord - de data aceasta în cadrul Federației Ruse – solicitare cu un efect de domino în întreg Caucazul de Nord.

Nu în ultimul rând, 30% din Osetia de Sud se afla sub controlul autorităților legitime georgiene, a avut propria conducere și regiunea locuită de georgienii nu era clar delimitată: pe lângă partea de Vest a regiunii Akhalgori - cea mai mare parte aOsetiei de Sud locuită de georgieni – întreaga parte de vest a Osetiei de Sud era un amalgam, un mozaic de georgieni, osetini pro-georgieni și sate pro-separatiste. Era deci imposibil să fie definită o regiune distinctă, contiguă controlată de separatiști și care să fie recunoscută ca independentă. Acest lucru a dat autorităților georgiene impresia că nimic nu se va întâmpla în Osetia de Sud în afară de provocări și de obișnuitul schimb de focuri.

b. Rușii nu vor îndrăzni să provoace Occidentul

Summit-ul NATO de la București a fost perceput ca o înfrângere uriașă pentru Georgia pentru că nu a fost acordat „Membership Action Plan" nici pentru Georgia, nici pentru Ucraina. Georgienii au văzut declarația finală ca pe un fel de abandonare din partea unora dintre statele membre ale UE și ca un semnal care ar putea fi citit de Moscova ca un fel de „carte blanche" care însemna să facă orice dorește în regiune, inclusiv în Georgia, pentru că NATO nu va interveni. Singura rază de speranță venea de la Washington, care a sprijinit cu fermitate MAP pentru Georgia și Ucraina.

Au avut loc două runde de întâlniri între Saakașvili și Putin și discuțiile care au urmat conturau „modelul Cipru" pentru Georgia, potrivit referinței directe formulate de fostul Președinte rus. De aceea, autoritățile georgiene se așteptau la o anexare lină și etapizată a Abhaziei, poate pătrunderea trupelor ruse atât în Abhazia cât și în Osetia de Sud și un conflict la acest nivel.

A existat, de asemenea, percepția că Occidentul ar putea descuraja și bloca toate acțiunile directe și, dacă a fost cazul de trecere peste „linia roșie" de

către ruși, aceasta ar da naștere la o reacție puternică din partea SUA și UE, odată ce fuseseră avertizate cu privire la o asemenea perspectivă. În acest sens, cu sistemul de avertizare activ, georgienii au crezut că dacă au o modalitate rapidă de comunicare direct la cancelariile occidentale, la NATO și UE, orice acțiune militară ar putea fi oprită de intervenția prietenilor și partenerilor din Vest.

Lipsa MAP la București a fost văzută ca un avertisment, în special din cauza semnalului de divizare a Alianței și a UE în privința Georgiei. Dar vizita ministrului german al afacerilor externe Steinmeier în Abhazia, la Tbilisi și Moscova, cu planul său de soluționare a conflictelor separatiste, precum și vizita secretarului de stat american Condoleezza Rice în iulie și mesajele ei au fost percepute ambele ca semnale clare că Moscova nu va face vreo mișcare, cel puțin pentru următoarea lună. Presupunerea s-a dovedit a fi falsă. Senzația de siguranță transmisă de cele două vizite a făcut mai mult rău decât dacă georgienii nu aveau aceste semnale și erau pregătiți pentru ce-i mai rău.

A fost și aceasta o altă percepție a autorităților georgiene care s-a dovedit a fi falsă. Din moment ce nu aveau nici o relație directă cu Moscova, autoritățile georgiene s-au bazat pe partenerii și prietenii din țările occidentale pentru „sondarea" Moscovei atunci când teritoriul georgian și pacea din Caucazul de Sud sunt în pericol. Dar sezonul de vacanță și lipsa de atenție a Occidentului - sau chiar lipsa de informații - a împiedicat ca mesajul de avertizare eventual să ajungă în timp util chiar la autoritățile europene și americane din cauza drumului lung al informațiilor către decidenți în august, când e sezonul vacanțelor la birocrația occidentală.

c. Osetia, nu Abhazia este problema

Percepția că se va declanșa un război în Osetia de Sud, nu în Abhazia, a venit la 1 august, după bombardarea satelor georgiene. În a treia zi a fost clar că acesta a fost momentul de care se temeau autoritățile georgiene și că se va întâmpla în Osetia de Sud, ca un obiectiv primar și principal. La acel moment, majoritatea decidenților -președintele, ministrul Apărării, președintele Parlamentului și alții din cercul interior al deciziei - se aflau în afara țării. Acest lucru, alături de faptul că 2000 din cele mai bune trupe

georgiene se aflau în Irak la momentul respectiv, a fost dovada cea mai solidă că nu a existat nici un plan de atac georgian pentru „recuperarea Osetiei de Sud”, cum a lăsat să se creadă propaganda rusă.

Problemă de percepţie şi de încadrare, la acest moment, nu a fost identificarea faptului că Osetia de Sud este ţinta principală. Era evident că administraţia alternativă pro-georgiană a lui Dmitri Sanakoev a fost reuşită şi că Edouard Kokoiti, liderul separatist, pierdea teren. Populaţia osetină din Tshinvali a plecat pentru a se muta în Tamanrasheni, capitala alternativă construită recent de georgieni în Osetia de Sud, aflată sub controlul georgian. Personalitatea lui Sanakoev, fost membru al administraţiei separatiste, a jucat un rol major în această construcţie.

Georgienii ar fi trebuit să se aştepte la prima lovitură aici, în Osetia de Sud - un alt an în afara controlului strict al Federaţiei Ruse (deci după luna septembrie), Osetia de Sud putea fi complet pierdută pentru autorităţile separatiste pro-ruse pentru încă 8 luni, cu cei 8000 de soldaţi din trupele paramilitare – cetăţeni ruşi - cu familiile lor ar fi fost lăsaţi singuri şi izolaţi în Tshinvali, fără nici o sursă de venituri şi a mijloacelor de trai. Efectul secundar al preluării de facto a controlului în Osetia de Sud de către autorităţile alternative pro-georgiene a fost transformarea regiunii în ţintă principală, căci, în Abhazia, separatiştii erau cei ce controlau aproape întreaga regiune.

d. O opţiune limitată: o reacţie puternică

Autorităţile georgiene au fost, de asemenea, prinse într-un joc intern care le limitează opţiunile, în opinia lor. După evenimentele din 7 noiembrie 2007, cu revolte de stradă şi ciocniri între opoziţie şi forţele de poliţie, cu o implicare dovedită în manifestări a serviciilor secrete ruse, preşedintele Saakaşvili a demisionat şi a organizat alegeri anticipate, pe care le-a câştigat din nou pe 5 ianuarie.

Legitimarea din nou a liderului georgian, după provocările din noiembrie, a fost o opţiune inteligentă, dar nu a rezolvat problema de fond. Opoziţia extraparlamentară, care nu are un spaţiu democratic pentru a se exprima, a continuat presiunea şi a contestat continuu conducerea existentă. Această

situație a dat autorităților impresia că o eventuală retragere sau abandonare a unor poziții sau a unei părți a populației, teritoriului și cetățenilor georgieni ar putea fi folosită în lupta politică internă ca o slăbiciune care ar fi fost, desigur, exploatată. Acesta a fost motivul pentru care a fost luată decizia de a proteja satele georgiene, deși pentru acest gest a trebuit ca trupele georgiene să intre în regiunea separatistă Osetia de Sud, teritoriu georgian.

e. Ultima șansă înaintea războiului: avertizarea Occidentului

Autoritățile georgiene au perceput necesitatea de a avertiza Occidentul care, sperau ele, să intervină și să oprească orice acțiune militară, chiar în această etapă. Pe 5 august, crezând că partenerii occidentali și prietenii nu au o imagine clară a ceea ce se întâmplă pe teren, autoritățile georgiene au decis să găsească o cale directă pentru a arăta tuturor luptele și situația din teren.

Acesta a fost motivul pentru care toți ambasadorii statelor occidentale - țările NATO și UE -, care se aflau la Tbilisi în acel moment sau înlocuitorii acestora, au fost invitați și aduși pe linia frontului de lângă satele georgiene pentru a vedea atacul furibund și pericolul pentru etnicii georgieni. Ideea era că ambasadorii vor veni la Tbilisi și vor trimite rapoarte despre ceea ce se întâmplă, și că acest lucru ar fi avertizarea cea mai credibilă pentru aceste țări. Din păcate, fie rapoartele au venit prea târziu sau diplomații erau în vacanță, fie chiar Moscova nu a ținut cont de eventualele avertismente sosite din Occident și care o somau să nu facă nici o mișcare agresivă în Georgia. Adevărul este însă că drumul către un război a continuat.

Președintele Saakașvili a încercat apoi o abordare diferită – să ajungă să discute telefonic cu președintele Medvedev. Acesta a fost, de asemenea, rezultatul unei percepții greșite, deoarece șeful statului georgian a crezut că Medvedev fie va da un pas înapoi, o dată expuse planurile ruse, fie că trupele ruse ar răspunde cu adevărat la eventuala sa solicitare sau ordin. Trei zile a încercat aceste acțiuni preventive pentru a opri operațiunile din Osetia de Sud și pentru a preveni escaladarea conflictului, dar nu a putut ajunge la președintele rus sub nici o formă – sau pur și simplu solicitarea sa a fost declinată din calcul de Moscova.

f. Saakaşvili ca țintă

Preşedintele Saakaşvili ştia că el este o țintă pentru Moscova de ceva timp. Declarațiile sale directe, virulente şi foarte puternic anti-ruse au fost percepute ca fiind motivele pentru care conducerea Rusiei va încerca să-l înlăture de la conducerea statului georgian şi să-l înlocuiască cu un lider pro-rus şi mult mai docil. Vladimir Putin a refuzat să stea de vorbă sau să-l recunoască ca lider la Tbilisi de ceva timp iar venirea la putere a lui Dmitri Medvedev nu a fost o garanție – s-a vădit – și nu a determinat o schimbare fundamentală.

Apoi, în ziua demonstrațiilor masive de stradă ale opoziției, în noiembrie 2007, au existat informații care au dovedit că aceste acțiuni împotriva poziției sale în calitate de președinte au fost susținute de către autoritățile ruse. Am putea adăuga la aceste elemente unele amenințări directe primite de către președintele Saakașvili din partea oficialilor ruși, care l-au avertizat că-l vor înlătura și i-au cerut să părăsească puterea. După ce a fost sigur că președintele Saakașvili nu va renunța la poziția sa, a existat o senzație clară că o operațiune militară țintită ar putea fi utilizată pentru înlăturarea sa.

După ce al doilea grup de trupe rusești a intrat în tunelul Roki, în noaptea de 7/8 august, s-a văzut că aceste trupe nu erau echipate pentru războiul din Osetia de Sud, sau pentru a proteja linia de „frontieră internă“, ci pentru o invazie la scară mare în interiorul teritoriului georgian, cu obiectivul direct de a-l înlocui pe președintele Saakașvili și regimul său și de a pune un președinte „mai responsabil“, la Tbilisi“.

Aceasta este una din explicații, împreună cu provocările interne pentru putere, care l-au pus pe președintele Saakașvili în situația de a lua decizia disperată de a contra-ataca, pe 7 august, după 23 de ore de la pătrunderea primelor trupe ruse pe teritoriul georgian. Obiectivul operațiunilor declanșate după momentul confirmării invaziei ruse a fost să ia Tshinvali destul de repede pentru a ajunge la Java, orașul situat la ultimul punct ce închide o trecere îngustă din Munții Caucaz, dinspre tunelul Roki, astfel încât să provoace un blocaj al trecerii coloanei militare ruse spre capitală.

Percepția a fost că, dacă trupele ruse nu ar fi fost oprite cât mai aproape de tunelul Roki, acestea ar putea ajunge nestingherite la Tbilisi, mai devreme

decât ar putea reacționa Occidentul. Preşedintele Saakaşvili a simţit că el ar putea fi pus în situația fie să fugă din Tbilisi și din țara sa, fie să se confrunte cu posibilitatea de a deveni varianta Saddam Hussein a lui Putin, fiind „spânzurat de testicule" în Piața Roșie, după cum declarat fostul președinte rus în timpul întâlnirii cu președintele Sarkozy, în tentativa de rezolvare a crizei.

Concluzii:

În ceea ce privește percepția și contextalizarea situației, au fost făcute, în principiu, două greşeli: lipsa prevenției în privința unui eventual război pe scară largă cu Rusia, greșeală strategică care a condus la surpriza strategică, precum și faptul că Occidentul va bloca orice tentativă a Rusiei de a folosi forța în Georgia, sau cel puțin că ar avea mijloacele necesare pentru a opri operațiunile militare odată ce acestea vor fi făcute publice. În ceea ce privește a doua situație, georgienii au greșit doar pe jumătate pentru că Occidentul a reacționat și a reușit să oprească marșul rus spre Tbilisi.

O altă greșeală a fost legată de secretul și abstinența solicitate de către Occident Georgiei, în primele etape ale crizei, lucru care a împiedicat decidenții georgieni să declare public că un batalion al trupelor regulate rusești au pătruns în Georgia prin tunelul Roki, în noaptea de 6/7 august. Percepțiile oficialilor occidentali, că o eventuală expunere a faptelor ar escalada conflictul și că acest comportament mai rezervat solicitat din partea autorităților de la Tbilisi ar calma conducerea Rusiei, s-au dovedit a fi greșite și au antrenat anumite costuri, atunci când Georgia a fost „găsită vinovată" de începerea operațiunilor militare, în special din cauză că Rusia a negat această parte a operațiunii și a contestat declarația georgiană post-festum, folosind exact absența acestei declarații publice la momentul constatării incursiunii militare.

Acestă percepție greșită și lipsa de reacție a condus la faptul că mobilizarea a început foarte târziu[13]. A fost, de asemenea, o combinație de consecințe ale percepțiilor greșite anterioare și a faptului că Georgia urma să primească

[13] În ciuda acestui lucru armata georgiană a luptat foarte bine. A se vedea Felix K. Chang "RUSSIA RESURGENT: AN INITIAL LOOK AT RUSSIAN MILITARY PERFORMANCE în GEORGIA", FPRI, August 13, 2008 dar şi documentul CEPS nr 311 din februarie 2009, Stanislav Secreieru, "Illusion of Power. Russia after the South Caucasus Battle"

sprijin german (sprijin vizibil prin prisma vizitei lui Steinmeier) o dată ce vor fi respectate de către liderii georgieni cererile ambasadorului german de la Tbilisi (susținute și de alți diplomați occidentali) că „dacă nu-i va șicana sau ațâța pe ruși, ei nu vor ataca“ și că „nici o concentrare de forțe georgiene nu ar trebui sa aibă loc în Gori, deoarece ar putea fi percepută ca o amenințare și provocare de către ruși“.

Aceste declarații au indus în eroare, în mod clar, autoritățile georgiene și le-au împiedicat să aibă o reacție mai eficientă și în timp util, o reacție care ar fi putut să le permită să oprească trupele ruse în pasajul îngust de la ieșirea din Munții Caucaz și să prevină intrarea lor în teritoriul controlat de autoritățile legitime georgiene, înainte de reacția energetică a liderilor occidentali.

Definirea crizei

Potrivit percepției și încadrării problemei de către decident, definiția crizei a fost revizuită la diferitele etape ale crizei. Noi vom utiliza definiția CRISMART[14], după cum urmează: o criză pentru un decident dat este **o schimbare bruscă de situație** care:
- **reprezintă o amenințare la adresa valorilor fundamentale**
- **introduce o senzație de urgență**
- **introduce o stare de incertitudine**

Din acest punct de vedere a fost în mod clar o criză, în fiecare etapă, în cel mai strict sens al definiției:
– A existat o amenințare asupra valorilor fundamentale, odată ce satele georgiene din Osetia de Sud au fost în mijlocul unui foc deschis, cu o amenințare clară la adresa vieții și a bunurilor lor, împreună cu încercarea de a determina conducerea Georgiei fie să reacționeze imediat, fie să greșească, să nu reacționeze și să fie înlăturată de la putere de către opoziție pentru lipsa de reacție. Apoi, în a doua etapă, a existat o senzație clară că Osetia de Sud va fi pierdută ca urmare a unui proces de purificare etnică care ar fi creat mii de refugiați care și-ar fi

[14] A se vedea Eric Stern, Crisis Decision making. A cognitive institutional approach, Elanders Gotab, Stockholm 2003

pierdut atunci toate bunurile și proprietățile, cu costuri în ceea ce privește politica internă. În cea de a treia etapă a crizei, a fost vorba deja despre prăbușirea Georgiei ca stat, un război deschis și total ruso-georgian și cu amenințarea de a elimina puterea legitimă sau chiar de a-l captura, umili sau ucide pe Președintele Saakașvili și de a pune în locul său o administrație pro rusă, fapt care ar determina sfârșitul independenței Georgiei sau chiar al statalității sale.

– Ideea de urgență a fost prezentă în fiecare moment
– Senzația de incertitudine a venit din modul în care s-au dezvoltat și desfășurat operațiunile pe teren, lipsa unor nuanțe în informațiile venite de la serviciile specializate și reacțiile diferite și neașteptate de la statele occidentale.

III. Analizele tematice

În această parte, se va aplica metodologia prin analizarea procesului decizional din unghiuri diferite. Acest lucru este legat de definirea crizei/a problemei, despre modul în care a fost abordată această criză, despre cum arăta soluția și cât de mult factorii de decizie și organismele implicate au reușit să aplice soluția definită pentru a rezolva problema identificată, potrivit felului în care a fost percepută.

1. Prevenirea, pregătirea și planificarea penru diminuarea efectelor: „O zi prea târziu, cu un dolar mai puțin decât era nevoie”

Este evident, potrivit evaluării documentelor oficiale deja prezentate, a instituțiilor și funcționalității lor, că establishmentul georgian și instituțiile sale nu au fost pregătite pentru a face față acestui tip de atac. A fost un sentiment de urgență în obținerea capabilităților pentru a face față unei asemenea crize militare, în limitele bugetului și a capacității de acces la aceste capabilități. Georgia se afla la jumătatea drumului spre obținerea capabilităților proiectate, la limita a ceea ce-și putea permite să aibă la izbucnirea crizei din August. Momentul în care toate capabilitățile planificate ar fi putut fi operaționale este abia la mijlocul anului 2010.

Armata regulată de profesionişti era pregătită şi a funcţionat bine în regim de luptă[15] - în ciuda lipsei de experienţă directă într-un război. Metodele americane de formare şi sprijinul militar au făcut într-adevăr minuni. Dar reforma nu a fost gata la nivelul de comandă şi structură de control şi au existat alte segmente unde armata nu a ajuns la nivelurile necesare cu gradul de pregătire, acesta fiind fie incomplet, fie chiar lipsind cu desăvârşire. În cazul cooperării inter-instituţionale - poliţie, voluntari - a fost aproape de un dezastru, deoarece această parte a reformei sistemului nu fusese încă abordată. Nu a existat nici o coordonare directă demnă de acest nume - cu excepţia unor improvizaţii - între Ministerul de Apărare şi Ministerul de Interne.

Un alt instrument instituţional în cazul căruia nu a existat o pregătire corespunzătoare a fost intelligence-ul de bază. A fost o impresie clară că ceva se va întâmpla, dar informaţii solide, în timp util, care ar fi putut da indicii şi certitudini asupra dimensiunii posibilităţilor reale şi obiectivelor trupelor ruseşti, au lipsit. Nu a fost nici un semnal despre mişcările de trupe venit de la partenerii americani, chiar exista un parteneriat cu SUA, poate şi pentru că principala preocupare a sistemului de sateliţi americani se concentra, probabil, în special pe Irak şi Afganistan, şi nu pe Georgia sau Caucazul de Nord. De asemenea, nu a existat un nivel corespunzător de analiză a informaţiilor, (doar nişte capabilităţi reduse de analiză la nivelul MI). Rezultatul a fost că a existat o tendinţă de a reacţiona la primul semn, fără a corela datele disponibile. Reacţiile precipitate au fost dominante în primele momente ale războiului.

A existat, de asemenea, senzaţia că dacă unele state membre UE ar fi avut anumite date despre perspectiva unui atac, nu ar fi avut loc schimbul de informaţii sau avertizarea din cauza faptului că unele dintre aceste state ar dori să valideze poziţiile exprimate la summit-ul NATO de la Bucureşti, în ideea de a demonstra că „v-am spus noi”, şi că au avut dreptate.

[15] Vezi Felix K. Chang “RUSSIA RESURGENT: AN INITIAL LOOK AT RUSSIAN MILITARY PERFORMANCE IN GEORGIA”, FPRI, 13 August, 2008; CEPS Working Document 311 din Februarie 2009, Stanislav Secreieru, “Illusion of Power. Russia after the South Caucasus Battle”; de asemenea Serghei Markedonov, “Caucasus War Breaks Old Rules of the Game”, Russian Analytical Digest, nr. 45, September 2008.

Georgienii au fost complet nepregătiții în fața unei invazii cu niveluri distincte de atac și un război cu resurse multiple. Nu au existat mijloace adecvate de apărare împotriva tancurilor și a vehiculelor blindate, nu au existat mijloace pentru apărare aeriană, iar trupele georgiene au intrat în Tshinvali de două ori, dar au fost obligate să părăsească zona de ambele dăți din cauza bombardamentelor ruse - avioane, elicoptere, rachete - și nu ca urmare a operațiunilor forțelor combinate ale separatiștilor, voluntarilor nord caucazieni, cazacilor și forțelor speciale ruse[16].

A mai fost un moment în care lipsa de expertiză a fost evidentă – apariția a numeroase alarme de evacuare succesivă, în mai multe instituții de la Tbilisi. Timp de aproximativ 2-3 zile au existat alarme false de atac aerian, foc sau atacuri cu bombă, care ar fi putut crea panică la nivelul unor segmente ale societății. De aceea, după acest moment a existat o nevoie clară de a avea proceduri și nivele comune de înțelegere a criteriilor, precum și unele exerciții cu oamenii care au dreptul să pornească alarmele.

În același timp, nu a existat o planificare strategică. În ciuda faptului că nu a existat nici o pregătire pentru acest tip de acțiuni, odată ce primul batalion rus a intrat în tunelul Roki, pe teritoriul georgian recunoscut la nivel internațional, atacul georgian a reusit să disperseze această forță lăsând în urmă circa 2000 de victime din rândul armatei ruse - și cu numai 72 de civili victime, cu toții aflați în zonele de conflict, 44 în Tshinvali. 17 avioane au fost doborâte de artileria antiaeriană, în timpul operațiunilor (un număr contestat de sursele ruse care au dat cifre diferite).

În același timp, atunci când al doilea val de infanterie blindată a intrat în tunelul Roki, în noaptea de 7/8 august, a existat un contraatac disperat care a vizat stoparea trupelor invadatoare, atâta timp cât a fost posibil, departe de Tbilisi. După ce s-a pierdut o mulțime de timp în Tshinvali, s-a știut că

[16] A se vedea „Russian Paratroopers în Abkhazia," InfoRos, 11 august, 2008; „Paratroopers from Pskov, Ivanovo Brought în to Tskhinvali," Kommersant, 9 august, 2008; „Russia: Paratroopers în breakaway capital," CNN, August 9, 2008. A se vedea Felix K. Chang "RUSSIA RESURGENT: AN INITIAL LOOK AT RUSSIAN MILITARY PERFORMANCE în GEORGIA", FPRI, 13 august, 2008 care dovedește că reacția Rusiei a fost pregătită cu 10 -15 zile înaintea atacului și ordinului președintelui Saakașvili de a introduce forțe în Osetia de Sud pentru a-și proteja cetățenii.

forțele georgiene nu pot ajunge la timp la Java, astfel încât au luat doar un prim contact cu trupele ruse la nivelul avangardei și s-au retras pas cu pas, pentru a nu pierde prea mulți oameni.

La acel moment, nivelul de pregătire, de instituționalizare a procedurilor pe timp de criză[17] și a învățării din exercițiile ce pregăteau situații de criză reală au lipsit. Necesitatea de a elabora astfel de proceduri, concepute pentru diferite niveluri de risc și pericol, a devenit evidentă pentru factorii de decizie din Georgia după război, la nivelul diferitelor instituții civile, de asemenea. Antrenamentul și pregătirea, crearea unei comande simple și clare a verticalei puterii, la toate nivelurile, nevoia de garanții pentru comunicarea stabilă, din punct de vedere tehnic și politic, au fost solicitate de mai multe instituții. În plus, există o lipsă completă de planificare pentru acele momente.

Situația reală din Georgia a fost sintetizată de cineva astfel: „o zi prea târziu, un dolar prea puțin". Era clar că mobilizarea a fost comandată prea târziu, că trupele georgiene din Irak au fost solicitate să revină în țară prea târziu – a avut loc, de asemenea, o discuție cu privire la nivelul contribuției Georgiei în Irak, cu ideea că poate georgienii au oferit prea mult, în comparație cu alte țări aliate - și că fondurile pentru echipamente nu au fost suficiente pentru amenințările cu care se confruntau georgienii și cu nevoile sistemului.

[17] Într-un studiu realizat de Grupul Internațional de Experți din Georgia, "Evaluarea acțiunilor guvernului georgian în timpul evenimentelor din August 2008" realizat de către Zakaria Kutsnashvili și Vakhtang Khmaladze, există informații care fac referire la "decrete verbale, nepublicate" (p. 56). Mai mult, conform studiului, legea nu i-ar fi permis armatei georgiene să apere cetățenii din Osetia de Sud cu ajutorul militarilor sau al trupelor civile dacă atacurile veneau din partea formațiunilor separatise, formațiunilor de voluntari paramilitari sau trupele de menținere a păcii ruse. Dacă acest lucru este adevărat, atunci baza normativă a legilor care se referă la "războiul de apărare" și utilizarea forțelor armate în Georgia nu este corectă și trebuie revizuită, o greșeală din partea unei țări care se aștepta să aibă asemenea probleme (amenințarea unei invazii fiind recunoscută în cadrul Concepției de Securitate Națională și în cadrul Concepției Militare Național). Dar acest lucru devine și mai important în lumina faptului că acest tip de definiție și aceste tipuri de reguli pentru trupele georgiene nu le permite să acționeze nici împotriva acțiunilor teroriste, dacă studiul nu se înșală.

Există, de asemenea, şi alte motive. Banii nu sunt suficienți pentru un nivel adecvat de pregătire și s-au înregistrat probleme politice cu acordul unora dintre producători pentru livrarea unor anumite tipuri de echipamente și armamente noi, acord care nu a apărut până la declanșarea războiului și nici după. Și apoi, în cazul în care trupele georgiene din Irak ar fi fost acasă şi ar fi fost mobilizate în timp util, rezultatul de pe teren nu ar fi fost neapărat diferit, dar sigur s-ar fi înregistrat mai multe victime. Dar trebuie să recunoaștem că, într-o asemenea eventualitate, forțele ruse ar fi avut nevoie de mult mai mult timp pentru ca să treacă de Java și să intre în câmpia deschisă, care oferea drum liber către capitala Tbilisi.

2. Conflictul de valori

Au fost mai multe momente în care decidenții au fost puși în fața unor decizii ce conțineau diferite conflicte de valori:

- abținerea de la a provoca Rusia și necesitatea de a reacționa în timp util, pentru a pregăti apărarea adecvată a țării
- nevoia de a se abține de la ațâțarea Rusiei prin introducerea trupelor suplimentare așteptărilor interne pentru protejarea cetățenilor etnici georgieni din Osetia de Sud
- nevoia diplomatică și de luptă pentru o reacție adecvată, cu vizibilitate maximă și deschiderea unor opțiuni politice multiple pentru mişcările următoare și situația politică internă care a forțat reacții puternice, menite să păstreze imaginea de menținere solidă a controlului asupra situației din partea grupului aflat la putere
- păstrarea sprijinului Occidentului versus nevoile de luptă și apărare
- nevoia menținerii sprijinului public în operațiuni prin transparență versus necesitățile operaționale de păstrare a secretului în ceea ce privește mișcările de trupe pe teren
- comunicarea adevărului și necesitatea de a evita panica
- recunoştința față de președinția UE/a Franței pentru intervenția rapidă și nemulțumirea față de formularea neclară a înțelegerii de încetare a focului și nerespectarea ei de către partea rusă.

În toate aceste cazuri, a fost o alegere dificilă de făcut și fiecare decizie a venit cu un cost. Dar cea mai grea decizie, din punctul de vedere al conflictului de valori, a fost cea care l-a implicat pe Președintele Sakashvili personal, după ce și-a dat seama că este o țintă directă și obiectul de ură

personală a lui Vladimir Putin. În acest moment, el a avut de a face cu decizia de a părăsi țara sau de a rămâne pe loc, alături de poporul său, pe tot parcursul războiului și de a lua în calcul posibilitatea de a fi capturat de către trupele ruse și de a trece printr-un proces intentat la Moscova, urmat de spânzurarea în Piața Roșie[18].

Pe de altă parte, a existat ideea de a nu comunica publicului sentimentul de frică sau de absență a forței politice. Deoarece era vorba despre o amenințare personală, a fost, de asemenea, vorba despre o alegere personală. Noi nu știm variantele reale dintre care a trebuit să aleagă președintele Mihail Saakașvili, dar l-am putut vedea rămânând în Tbilisi, mergând sub tiruri de armă la Gori, vorbind în piața deschisă în fața cetățenilor, încurajându-i și fiind în prima linie a războiului, asumându-și responsabilitatea deciziilor sale pe tot parcursul războiului și nu ascunzându-se în spatele Consiliului de Securitate Națională. Încă există o discuție importantă despre existența unei părți de debriefing după război și despre recunoașterea propriilor greseli.

3. Comunicarea în criză și credibilitatea

Comunicarea a avut mai multe nivele: comunicarea intra-instituțională – acolo unde au avut loc reuniuni de personal, dar cu un nivel scăzut de înțelegere de către toată lumea asupra modului în care a funcționat sistemul și ceea ce s-a întâmplat pe teren - comunicarea interinstituțională - și am avut deja o idee despre cum a funcționat evaluarea și coordonarea. Apoi, a fost cazul comunicării internaționale, acolo unde am înregistrat o performanță excelentă a MAE din Georgia, cu vizita rapidă la Bruxelles și comunicarea constantă a faptelor pe toate canalele, fapt ce a ajutat Georgia să câștige războiul informațional pe termen scurt și mediu[19].

Partea cea mai importantă pentru percepția publică asupra crizei a fost partea de comunicare publică, acolo unde președintele Saakașvili și alți oficiali au fost pe toate canalele internaționale, atunci când liderii ruși au preferat să comunice doar publicului lor. Dar cea mai importantă parte a

[18] Iulian Chifu, "Georgian lessons learnt", Cadran politic, Bucharest, September-October 2008.
[19] Documente CEPS nr 311 din februarie 2009, Stanislav Secreieru, "Illusion of Power. Russia after the South Caucasus Battle"

fost comunicarea publicului georgian, creșterea gradului de informare dar și sprijinul populației, evitându-se panica și menținerea credibilității conducerii și încrederea în acțiunile sale.

Între 8 și 11 august, nimeni din public nu știa ce se întâmplă cu adevărat. A fost un sentiment constant de victorie chiar și cât timp a durat campania de retragere a fost prezentat ca fiind o „regrupare“ a forțelor georgiene. Toată lumea se aștepta ca totul să se termine repede. De asemenea, a fost percepută o victorie împotriva rușilor, care a indus un fel de euforie georgianului de rând.

A existat un moment de îndoială, atunci când președintele Parlamentului, David Bakradze, a făcut un apel către cetățenii din Zugdidi - un oraș în apropierea Abhaziei, lăsat singur în fața trupelor rusești după ce operațiunile militare au început în Osetia de Sud și trupele au fost mutate în est - cerându-le să acționeze în legitimă apărare, cu toate mijloacele pe care le au, inclusiv furci și alte instrumente agricole.

Acest mesaj pare un pic scos din context, oferind - pentru un observator atent - impresia vagă că nu există nici prevenire nici coordonare, că există o lipsă de mijloace pentru a face față atacului trupelor rusești. Dar publicul larg nu a resimțit o amenințare constantă reală și prezentă. Este posibil ca populația să fi fost în situația de a gândi că operațiunile militare sunt importante pentru Osetia de Sud și, poate Abhazia, dar nu privesc în nici un punct propria siguranță.

Nimeni nu se aștepta la invazia Rusiei până în momentul în care au văzut trupele ruse, tancurile și vehiculele blindate la porțile capitalei. Nu a existat sentimentul de panică în niciun moment, probabil din cauza lipsei de informații la nivelul omului obișnuit. Acest lucru s-a datorat parțial și aparițiilor publice constante, după primele zile, ale funcționarilor, politicienilor și personalului tehnic la fiecare post de televiziune, dând impresia că fac asta cu bună știință, pentru a acoperi tot spațiul și a nu permite alte tipuri de dezbateri sau alți interlocutori ce ar fi ridicat alte idei.

Bombardamentul la Gori a devenit cunoscut numai atunci când unii dintre refugiați au sosit la Tbilisi, cu excepția rară a unor locuitori care au rude în

orașul respectiv și au vorbit prin telefon. Cei mai informați oameni au fost cei cu o conexiune la internet, care au urmărit surse rusești. Dar ei nu au atins o masă critică care ar fi dus la declanșarea panicii.

Mesajul a început cu menținerea imaginii **„victoriei în război”,** chiar și după ce pierderea teritoriilor a devenit evidentă - pentru că ea revela adevărata imagine a rușilor pe care toată lumea o putea vedea, pentru că a așezat Georgia și războiul său în prim planul agendei comunității internaționale, care a intervenit, pentru că a subliniat rolul trupelor ruse în regiunile separatiste și le-a descalificat în rolul autoasumat de trupe de menținere a păcii, precum și pentru că a dezvăluit adevăratele lor obiective, de schimbarea regimului, și motivele geopolitice care i-au făcut să atace Georgia. În ceea ce privește dezbaterea pe tema **„cine a început războiul / care parte a tras primul foc”** - Tbilisi a câștigat în primul rând războiul informațional pe termen scurt dar l-a pierdut pe termen lung, din cauza lipsei de resurse[20].

[20] Ultima evaluare datează de la sfârșitul lunii martie 2009, atunci când a fost scris acest text, că UE a publicat un raport special cu recunoașterea faptului că Georgia a început primul războiului. Raportul Taligviani a fost unul de largă circulație, care menținea doar ideea “răspunsului disproporționat” al Rusiei. Informațiile s-au dovedit a fi o eroare, după cum puteți vedea în următorul articol pe care-l reproducem aici pentru relevanța profundă pe care o are:

Moscova TIMES
25 martie 2009
Un joc global de-a telefonul
de Yulia Latynina

Luni, mai multe site-uri rusești, inclusiv Newsru.com, au dat publicității un raport senzațional. „Comisia Europeană“, a spus Newsru.com, „care a studiat împrejurările și cursul conflictului militar cu Rusia, în august anul trecut, a ajuns la concluzia că Președintele georgian Mihail Saakașvili a fost cel care a inițiat acțiuni militare.“ Site-ul cita revista germană Der Spiegel, care nu a confirmat publicarea unor astfel de informații. În schimb, corespondentul revistei din Moscova, Uwe Klussmann, a scris: Comisia Europeană, pentru a determina cine a fost agresorul, ar avea în vedere „Ordinul nr 2“ - a emis pe 7 august, în ceea ce privește asupra Georgiei asupra Oseției de Sud „interceptat de serviciile secrete ruse.“ Ordinul nr 2 este un document binecunoscut, care a fost publicat, în 21 noiembrie în ziarul „Komsomolskaia Pravda“. Dar revelația nu a devenit propaganda necesară pentru determinarea unei lovituri de stat în Georgia, cum ar fi sperat guvernul rus. Andrei Illarionov menționa în blog-ul său că, chiar și „la cinci zile de la publicarea

Astăzi există încă persoane din afara Georgiei care au crezut că Saakașvili a făcut o greșeală și a declanșat războiul trăgând primul foc, căzând astfel în capcana întinsă de Moscova. Dar chiar și în această situație, cel mai greu lucru a fost să le faci pe aceste persoane să realizeze ce s-a întâmplat, de aceea chiar și comunicarea rusă a migrat spre abordarea potrivit căreia ***„Saakasvili este vinovat pentru că a ațâțat Rusia și a ajuns într-un moment când nu a mai putut face altă alegere“***. Și, în sfârșit, tema recurentă în comunicatele oficialilor georgieni a devenit ***„războiul nu s-a încheiat încă, suntem încă în război“***. Mesaj destinat menținerii atenției publice la conflict dar și decontarea faptului că nu s-a terminat, situația nu este una stabilă și definitivă, nici în ceea ce privește pierderea celor două regiuni separatiste recunoscute de Rusia.

---

documentului, nici un rus sau un locuitor din Osetia de Sud nu l-a utilizat“. „Cu un astfel de document solid „ a întrebat el, „de ce nu a marcat nimeni agresorul perfid?“ Este simplu: Ordinul nr 2 s-a dovedit a fi nu numai un fals, ci un fals total lipsit de valoare. Acesta a inclus o greșeală pe care nici măcar un copil de 6 ani, localnic din Georgia ar face-o, referindu-se la inamicul armatei georgiene ca „forțe anti-separatiste,“ atunci când, în realitate, forțele separatiste au fost inamicul. Și acum o poveste publicată în „Komsomolskaia Pravda“ a revenit în țara din care a originat prin Der Spiegel, care citează un document pe care generalul rus Anatoli Nogovitsyn l-a citat în cadrul comisiei și unde constata, furios, că Georgia „încă refuză să arate acest decret controversat comisiei .. pentru ca documentul este un secret de stat“. Acesta este un exemplu clasic al operațiunilor «impecabile » ale serviciilor secrete rusești. Mai întâi aruncă o mini bombă sub forma unei note minore într-o publicație rusă. Apoi mass-media străină citează traducerea, iar cu fiecare preluare, mesajul original se denaturează astfel că ceea ce a început ca o întrebare, sfârșește ca o declarație.

Au fost mai multe incidente similare referitoare la războiul cu Georgia. Cel mai infam a avut loc pe 19 noiembrie, atunci când Vedomosti a publicat un articol care a început cu afirmația: „Amnesty International a confirmat faptul că Georgia a inițiat conflictul din august în Osetia de Sud.“ Acesta a fost, în termeni blânzi, “o traducere foarte slabă” a textului în limba engleză în original, în care scrie, de fapt: „împrejurările exacte în jurul declanșarea ostilităților pe 7 august sunt în continuare obiectul disputei.“ Astfel, în comparație cu gafa Vedomosti, incidentul Der Spiegel are locul doi. Dar care este cel mai ridicol lucru? După ce bloggeri Livejournal și-au bătut joc de presupusul Ordin nr 2 - care se referea la liderul osetin Eduard Kokoity, ca parte a forțelor „anti-separatiste“, care a declarat ca situatia de pe teren a rămas „neschimbată“, în momentul în care ordinul a fost semnat, chiar dacă întreaga presă georgiană și rusă știa că mortarul și bombardamentele de artilerie au fost deja lansate - utilizatorul Livejournal ra2005 remarca „Interesant, oare Der Spiegel și La Stampa-l vor prelua știrea dându-i mai multă importanță?” Oare de ce acel utilizator s-a gândit că, dintre toate publicațiile, „Der Spiegel“ ar prelua știrea http://www.moscowtimes.ru/articles/detail.php?ID=375650”

Despre pierderea războiului informațional pe termen lung cu privire la disputa despre cine a început conflictul, au existat două momente care au afectat într-adevăr întreaga strategie de comunicare a Georgiei. Primul a fost intrarea primei coloane din batalionul rusesc prin tunelul Roki, în noaptea de 6/7 august. Faptul că nu a fost alertat publicul a creat un moment dificil[21] pentru Georgia care nu a putut justifica de ce a procedat astfel lansând contraatacul spre Tskhinvali. Acest lucru ridica o problemă de credibilitate în legătură cu poziția apărată de Tbilisi în disputa despre partea care a tras prima.

A doua, de asemenea o greșeală strategică, a fost făcută de către un oficial georgian, șeful trupelor de menținere a păcii din partea Georgiei, un general care a afirmat, imediat ce s-a aflat în fața unui microfon, că „Georgia a restabilit ordinea constituțională în Osetia de Sud". Acest general nu a fost mandatat să dea declarații, nimeni nu a vorbit în acești termeni de luare a deciziilor la reuniuni sau în grupul de decidenți în criză, el a fost oricum o persoană marginală în ceea ce privește decizia în această criză, cu toate acestea declarația lui a fost supralicitată de propaganda rusă, pentru a dovedi că Georgia a planificat atacul și că a fost cea care l-a început. Această declarație, împreună cu declarația fostului ministru al Apărării Okrouashvili în legătură cu existența unor planuri militare pentru ocuparea Abhaziei și Osetiei de Sud, au fost coroborate cu cea făcută de general imediat după declanșarea războiului ruso-georgian și au pus Georgia într-o poziție delicată[22].

---

[21] Într-un studiu cu al Grupulului Internațional de Experți din Georgia, „Evaluarea juridică a acțiunilor Guvernul georgian în timpul evenimentelor din august 2008" realizat de către Zakaria Kutsnashvili și Khmaladze Vakhtang, chiar și experții din Georgia nu au fost conștienți de existența primul atac, care nu a fost făcut public de către autoritățile georgiene în acel moment. Acest lucru a dus la o mulțime de complicații juridice, conform studiului. Chiar Crisis Group Europa Raport N ş 195, „Rusia vs Georgia: Fallout", 22 august 2008, nu a observat articole în media despre atacul 6 / 7 ruși, dar totul a fost raportat în noaptea de 8-lea. Am făcut același lucru, până la interviuri, la Tbilisi, a se vedea Iulian Chifu, „lecții învățate din Georgia", Cadran Politic, septembrie-octombrie 2008.

[22] Acestor atacuri le-am putea adăuga alte două, unul atribuit organizației Amnesty International, despre care s-a relatat că ar fi confirmat faptul că Georgia a început ostilitățile, iar al doilea, un raport presupus al UE, care ar face aceeași mențiune, pe baza unui pretins „Ordin Nr. 2 „ al Președinției georgiene pentru a captura militar Tshinvali și restabili „ordinea constituțională". Intreaga poveste a fost revelată ca un act clasic de dezinformare al serviciilor secrete ruse „Un joc de telefonul fără fir" – „Broken Telefon", de Iulia Latynina, Moscow Times, 25 martie 2009.

Atunci când a fost acuzat în faţa unei Curţi de onoare, generalul a afirmat că el a intrat în panică şi i-a fost frică să spună că Georgia s-a apărat de agresiunea rusă, pentru că el nu a vrut să transmită mesajul că războiul a pornit şi să rişte panica populaţiei. De aici, ideea lui de restaurare „a ordinii constituţionale“, care s-a adresat patriotismului concetăţenilor. A doua jumătate a greşelii a fost faptul că preşedintele nu l-a concediat imediat pe general, un act politic clar de dezaprobare care mai nuanţa situaţia.

Lipsa de informaţii către mass-media internă a permis speculaţii şi abordarea secvenţială a conflictului în mass-media. În primele etape, mass-media locală a fost plină de relatări de pe teren şi de la oamenii veniţi din zonă, care puteau induce în eroare publicul prin subiectivism. Dar să nu uităm că Georgia nu avea nici o experienţă de comunicare în timp de război şi operaţiuni de luptă. Instituţional, nu a existat un centru pentru mass-media la nivelul Guvernului şi linia verde a fost operaţională destul de târziu, pentru a obţine o idee despre evoluţiile de pe teren percepute de public, despre starea de spirit a populaţiei în teritoriul ocupat, etc.

Dar administraţia a început să înveţe repede şi bine imediat, din mers. Acest lucru s-a întâmplat şi cu jurnaliştii care fuseseră în prima linie şi care au realizat eroarea comisă după prima difuzare a impresiilor pe post. Ei au încercat să evita panica şi să sacrifice ştirea senzaţională care ar vinde ziarul sau showul radio-TV pentru ceva care s-a dovedit a fi cel puţin la fel de important. Totodată, momentul în care unii decidenţi, pentru a preveni orice greşeli, au mers la sediile instituţiilor mass-media pentru a discuta direct cu jurnaliştii, reporterii şi corespondenţii care au fost în prima linie, pentru a explica tuturor ce se întâmplă şi pentru a asculta preocupările acestora, poate fi încadrat foarte uşor într-o listă de bune practici.

Un alt punct bun a fost valoarea adăugată reprezentată de sprijinul comunităţii internaţionale. Fiecare declaraţie a însemnat ceva, fiecare gest public a avut un rol, chiar dacă au venit din partea instituţiilor mai puţin eficiente, care ar fi putut avea un rol în conflict. A fost cazul dezbaterilor ONU, chiar dacă nu a existat o rezoluţie formală a Consiliului de Securitate, rezoluţia OSCE, o succesiune de mai multe declaraţii care au susţinut şi întărit ideea că georgienii nu au fost abandonaţi, că operaţiunile Federaţiei Ruse nu au fost acceptate şi chiar, în unele cazuri, sunt condamnate ferm, şi

nu în ultimul rând, chiar calificarea operaţiunilor militare ale Rusiei drept agresiune militară a Rusiei, chiar dacă nu a fost unanim acceptată formularea mai dură a unor state care au calificat explicit războiul ruso-georgian drept **„invazie rusă“**,

Ulterior, ideea misiunii de monitorizare a UE a fost prezentă în ecuaţia soluţionării conflictului, o misiune desfăşurată pe teren în foarte scurt timp şi care nu a fost o simplă misiune de observare dar a avut, de asemenea, şi rolul de introducere pe teren a unor persoane de încredere pentru transmiterea ştirilor şi relevante pentru creşterea atenţiei acordată Georgiei, cu o valoare adăugată în termeni de credibilitate a relatărilor la Comisie şi în ţările de origine. Dar cel mai important element pentru stabilizarea Georgiei a fost trecerea de la imaginea anterioară de „conflict intern, separatist“ la cea clară de „conflict interstatal“, care se abordeză cu alte mijloace şi în alt cadru, o schimbare de statut a conflictelor separatiste din Abhazia şi Osetia de Sud pe care Georgia şi-o dorea de ceva vreme, dar nu ca urmare a unor noi operaţiuni militare de amploare.

În toată această perioadă, nu a existat nici un semn clar de panică generală. Au fost unii cetăţeni din unele segmente care au plecat din Tbilisi în timpul crizei. Dar nu a fost panică majoră, chiar şi atunci când trupele ruse şi vehiculele blindate se aflau la porţile oraşului. Toate instituţiile au lucrat, inclusiv băncile – cele care sunt cele mai sensibile la astfel de evenimente. Într-o singură seară, în cel mai greu moment al crizei, oamenii s-au grabit să cumpere mâncare făcându-şi rezerve, pentru 3 sau 4 zile.

Din contra, am putut constata sprijin uriaş din partea populaţiei pentru conducere în timpul mitingului anti-război, o situaţie care a fost criticată apoi de către opoziţie, care a denunţat faptul că nu a existat o „critică precum cea americană în timpul războiului din Vietnam în mass-media“. Nu a fost cazul, Vietnamul a devenit o problemă după mai mulţi ani, nu după primele zile de război, şi s-a întâmplat la câteva mii de kilometri distanţă de SUA, nu în apropiere de capitala ţării.

4. Efecte în timp

În timpul crizei, acolo au fost o mulţime de implicaţii directe, dar în acest stadiu, ne vom concentra pe efecte ale crizei existente şi pe deciziile luate

care ar avea efecte direct în timp sau cu impact pentru un timp mai îndelungat[23]. În acest sens vom sublinia mai multe aspecte:

– Există impresia că teritoriile separatiste au fost ocupate pentru o lungă perioadă de timp. Recunoașterea Abhaziei și Osetiei de Sud de către Rusia, cele două baze militare ruse cu aproximativ 3000-3500 de militari, sistemul de rachete Iskander, toate ar face imposibilă inversarea situației pe viitor. Este important ca Georgia să își păstreze dreptul *de jure* asupra acestor teritorii, o situație care rămâne totuși o garanție importantă
– Președintele Saakașvili nu este și nu va fi, pentru moment, un posibil partener pentru Rusia. Atâta timp cât Vladimir Putin va păstra poziția sa de prim plan ca prim-ministru și punct de referință pentru politica Federației Ruse, toate discuțiile despre pace cu actualul leadership georgian vor fi imposibile.
– ONU și OSCE au dat greș încă o dată, în calitatea lor de organizații de securitate, în primul rând din cauza particularității că unul dintre actorii implicați în conflict este un membru al Consiliului de Securitate și are veto în cea de a doua organizație de securitate europeană.
– Mihail Saakașvili și-a pierdut poziția - acceptată îndeobște înaintea conflictului - de lider responsabil. Acest lucru s-a petrecut fie ca urmare a acțiunilor sale, fie doar din cauza propagandei împotriva sa, iar țările mari din UE se uită la el cu mare circumspecție. Acest lucru are implicații și în relațiile Georgiei cu NATO, chiar dacă nimeni nu va ignora Georgia drept țară sau nu va refuza orice fel de sprijin pentru Tbilisi pe baza acestei simple percepții.
– Rusia va fi văzută ca o amenințare constantă în statele post-sovietice și o problemă a comunității internaționale, inclusiv țările CSI și CSTO se vor simți incomfortabil în urma acestui război pentru că simt că ar putea fi oricând obiectul acestui tip de comportament. Rusia a câștigat eticheta de țară revizionistă în sistemul internațional, care a utilizat forța pentru prima dată după Războiul Rece în scopul de a schimba granițele europene.

[23] A se vedea raportul Crisis Group Europe Report Nş195, "Russia vs Georgia: The Fallout", 22 August 2008

5. Lecții învățate

Am acoperit deja cea mai mare parte din concluziile care pot fi trase în urma războiului ruso-georgian din august pentru conducerea Georgiei, în funcție de modul în care a reacționat în timpul acestei crize. În această secțiune, ne vom concentra doar pe lecțiile învățate de către conducerea Georgiei și modificările aduse procesului decizional pentru îmbunătățirea acestuia în situații similare în viitor.

În primul rând, există un semn clar că Georgia are nevoie de un sistem de luare a deciziilor în timpul unei crize bine pus la punct. Există deja unele proiecte de cooperare, în curs de desfășurare, pentru a construi o cameră de situații speciale la nivel național, cu expertiza necesară, o sală pentru analiza informațiilor, instrumente care nu au fost operaționale și la dispoziția decidenților în luna august. Există, de asemenea, problema de planificare, prevenire și de pregătire, instruire și simulare în situații reale, de formare clasică pentru persoanele care ar fi implicate la acest nivel, precum și un mecanism adecvat de de-briefing pentru documentarea lecțiilor învățate și a bunelor practici și stabilirea modificărilor necesare în cadru după fiecare criză. Acest sistem are nevoie de câteva luni pentru a ajunge la un nivel funcțional și în jur de un an și jumătate pentru a ajunge la nivelul de performanță maximă.

Altă lecție foarte importantă de învățat pentru conducerea georgiană a fost faptul că prietenii și partenerii nu reacționează în timp util și nu ajută în orice moment, în orice condiții, atunci când sunt în război cu orice tip de inamic. Lumea reală este mult mai pragmatică și solicită respectarea tuturor regulilor și pașilor, trecerea prin toate stadiile și garanții înainte de angajarea pe deplin pentru a sprijini altă țară, iar sprijinul apare doar atunci când un asemenea gest reprezintă cu adevărat un interes pentru statul vizat și un interes mult mai important decât adversarul său în conflict l-ar putea reprezenta.

O altă lecție învățată este faptul că Georgia nu a profitat de instrumentele pe care le-a avut la dispoziție, odată ce a simțit că există o amenințare reală pentru securitatea sa. Ca țară parteneră a NATO, Georgia ar fi putut să ceară o consultare a Aliaților, în baza articolului 4 al Tratatului de la Washington, luând ca model Macedonia în timpul campaniei din Kosovo. Aliații ar fi putut oferi sprijin și simpla trecere prin acest proces ar fi fost un instrument util de descurajare a unor acțiuni ulterioare ale Moscovei.

Administrația georgiană a pus, de asemenea, prea mult accentul pe recomandările partenerilor săi în ceea ce privește menținerea tratatului care a recunoscut-CUC Comisia Unificată de Control - și dreptul forțelor de menținere a păcii ruse de a se afla pe teritoriul georgian. A fost un moment când Georgia a vrut să se retragă, în mod unilateral, din acest acord și să pună pretinsele forțele de menținere a păcii ruse și separatiste în afara legii și regulamentelor internaționale, cerând apoi retragerea lor.

Nu există nici o garanție că acest lucru s-ar fi și realizat, dar cel puțin acest lucru ar fi pus o presiune suplimentară asupra Rusiei și ar fi prevenit libera circulație a forțelor militare ruse de toate categoriile în Abhazia și Osetia de Sud, utilizând ca motiv schimbarea contingentelor de menținere a păcii. În acest sens, orice mișcare a trupelor ar fi însemnat o reală amenințare directă și ar fi alertat pe toată lumea. Cel puțin comandanții unei invazii viitoare nu ar fi avut posibilitatea, cum s-a întâmplat în timpul exercițiului Caucaz 2008, să intre în mod liber în Osetia de Sud pentru a vedea și cerceta teritoriul în care urmau să lupte în câteva zile.

IV. Pasul următor: către pace sau război?

1. Avem astăzi o pace sustenabilă?

Aici avem de a face cu o abordare comună unanim acceptată că documentul pe care partea franceză l-a intermediat nu este un document final și că această înțelegere poate fi încălcată în orice moment – cum se întâmplă deja prin condițiile de revenire la *status quo ante*, respectiv pozițiile militare deținute la începutul conflictului – și nu este, sub nici o formă, un acord de pace. Pe baza experienței modului în care s-a negociat documentul cu partea rusă și cu cea a primelor runde de întâlniri la Geneva, este evident că avem de a face cu negocieri doar de dragul negocierilor, dar fără nici un rezultat previzibil. Nu va exista nici un acord de pace în anii următori.

Chiar dacă există un sentiment de recunoștință față de președintele Sarkozy, pentru eforturile sale în obținerea unui acord de încetare a focului, există, de asemenea, un sentiment clar că acordul nu este, în nici un punct, favorabil pentru Georgia. Dimpotrivă, există percepția că președintele Sarkozy a fost înșelat de partea rusă cu cele două versiuni, în franceză și în limba rusă, ale

acordului, versiuni care sunt diferite în nuanțe și interpretare dar, de asemenea, că președintele francez are partea sa în această poveste pentru că el a prezentat propunerea cu care a venit de la Moscova președintelui Saakașvili ca pe un document convenit sau reprezentând poziția UE, deși nu a fost cazul. În plus, a existat o presiune directă la adresa liderului georgian atunci când Președintele Franței a declarat că el nu va reveni la Moscova pentru alte modificări, în cazul în care Președintele georgian nu va accepta versiunea prezentată.

Intervențiile diplomației franceze prin președintele Sarkozy, la acel moment, când Franța deținea președinția UE, sunt văzute ca un „stil tipic european de comportament", în care ținta unică este pacea sau cel puțin impresia, aparența de pace - pe care a dat-o, de exemplu, acordul de încetare a focului - pentru o senzație receptată pozitiv de comunitatea internațională și un PR mai bun decât ar fi cazul, dar nu o soluție reală a problemei, de adoptare a unui acord de pace echitabil și conform cu dreptul internațional și cu situația reală în dispută. Procesul care are loc este bun deoarece poate fi foarte ușor de controlat atât timp cât negocierile continuă și nu există nici o nouă izbucnire violentă. Dar adevărata problemă nu a fost deloc rezolvată!

2. Carta SUA-Georgia: semnificații și garanții

Semnificația Cartei SUA-Georgia[24] este văzută în mod diferit la diferite niveluri. Chiar dacă existau unii oficiali georgieni de nivelul 2-3, reprezentanți mass-media și chiar discuții obișnuite la nivelul populației de rând potrivit cărora Carta ar fi „o garanție că nu va mai fi război", astăzi nimeni nu crede cu adevărat acest lucru. La nivelul înalților funcționari, semnificația acestei Carte este chiar mai nuanțată și tratată cu mult mai mult pragmatism.

Pentru unii, semnarea Cartei este deja un gest simbolic, relevant și semnificativ - cu rezervele normale privind aplicarea prevederilor unui astfel de document politic. Alții așteaptă dezvoltarea și punerea în aplicare pe viitor în mai multe domenii. O altă parte se bucură de confirmarea

[24] A se vedea Vladimir Socor "U.S.–Georgia Security and Military Agreement în the Works" și "U.S.-Georgia Strategic Partnership to Address Georgia's Vulnerability", Eurasia Daily Monitor, Volumul 5, numărul 241, 18 Decembrie, Jamestown Foundation.

sprijinului administrației americane actuale față de documentul semnat de cea precedentă, în momentul în care se formau politicile administrației Obama față de această regiune.

Carta SUA-Georgia este considerată în primul rând un „document politic și psihologic“. Ea nu este comparabilă cu MAP al NATO pe care Georgia se aştepta să îl primească la Bucureşti, chiar dacă acest lucru nu era el nici o garanție în sine, ci mai degrabă un semnal consistent de sprijin pentru Georgia. Este un document foarte important, relevant pentru momentul în care a fost semnat, este un angajament al Statelor Unite, un document cu greutate, chiar dacă nu exista la acea oră şi conţinutul concret al angajamentelor în afara cadrului convenit. Toată lumea aştepta o reconfirmare din partea noii administrații Obama a angajamentelor, fapt ce nu a fost o problemă, pentru că existau din start semnale consistente că acordul va fi continuat și întărit.

Toată lumea este conștientă de faptul că așa numita Cartă SUA-Georgia nu este un document care oferă un angajament de tipul articolului 5, nu oferă garanții de securitate pentru sprijin direct pentru apărare, dar reprezenta „o oportunitate și un ajutor major pentru dezvoltarea instituțională“. Dar toată lumea așteaptă dezvoltarea acordului, crearea de grupuri de lucru și primele sesiuni de lucru cu documentele, în domenii specifice ale cooperării bilaterale, în special cele legate de securitate și apărare.

Autoritățile georgiene avuseseră deja contacte cu noua administrație a SUA, existau acolo o mulțime de persoane cunoscute establishmentului de la Tbilisi și există chiar un mesaj clar de continuitate a politicii SUA față de Georgia. Ruta de aprovizionare pentru Afganistan prin Georgia şi Azerbaidjan era deja semnalul cel mai evident al intereselor și nivelului cooperării.

Chiar dacă nu acordă o garanție directă, Carta nu ar trebui să fie, totuși, subapreciată. Este vorba despre un acord politic înainte de faza de implementare, iar aceasta a avut un efect de blocare a unor posibile acțiuni ale terților, cu un conținut și relevanță pe dimensiune de descurajare, multe urmând să depindă de următorii pași, în special în sectorul de Apărare. Este prematur să se evalueze forma finală a relației conturată de documentul

semnat, dar semnătura în sine a fost un pas înainte bun pentru percepția generală și conturarea sentimentului de încredere, într-o țară în mare măsură pro-americană.

3. Între război și pace

În ceea ce privește perspectiva războiului sau a păcii, există, de asemenea, reacții împărțite, am putea spune cam jumătate-jumătate. Dar partea cea mai importantă este cea referitoare la argumente[25] și mutările așteptate în viitorul apropiat sau pe termen mediu.

Opțiunea războiului

a. Afaceri neterminate

Există voci care susțineau că va fi război deoarece **Rusia nu și-a îndeplinit obiectivele**[26]: În nici un caz Rusia nu se va retrage din pozițiile pe care le ocupă, în acest moment, pentru că situația este instabilă și nesustenabilă. Federația Rusă permitea jocul UE făcut de francezi și de cehi, dar îi țin pe georgieni în mâinile lor din toate punctele de vedere și nu le vor da drumul! Saakașvili este în continuare în funcție, cu tot ceea ce reprezintă el și regimul său în Georgia, în regiune și în lume. De asemenea, importanța geopolitică renăscută a Georgiei a făcut să crească miza și semnificația întregii situații.

b. Evitarea exemplului negativ

Continuă, de asemenea, amenințarea percepută de către Rusia a ceea ce înseamnă **o Georgie rebelă și pro-occidentală**, la frontiera sa de sud. Exemplu este prea evident pentru regiunea excesiv de tectonică din Caucazul de Nord și Rusia nu își poate permite ca extinderea modelului să aibă loc. Apoi, este vorba despre costurile întregii operațiuni: Rusia a investit în mobilizarea și punerea în mișcare a o treime din capacitatea sa de intervenție rapidă la acea oră și și-a asumat costuri enorme politice la

[25] A se vedea , ICG paper nr. 51, Bruxelles, 26 November 2008, "Georgia, the risks of the winter"

[26] Cea mai clară evaluare a abordării geopolitice care duce la alternativa războiului, legată de argumentul "afacerilor neterminate" ale Rusiei, poate fi găsit în Harvey Sicherman "A CLARIFYING ACT OF VIOLENCE: RUSSIA, GEORGIA, AND THE WEST", FPRI, August 20, 2008

nivelul comunităţii internaţionale, fără să-şi îndeplinească obiectivele. Dimpotrivă, Georgia a contestat puterea rusă, s-a dovedit a fi un inamic dur şi a reuşit chiar să umilească pe alocuri imensa armată rusă cu o componentă militară improvizată şi nedotată. Acest fapt trebuie şters din memoria tuturor, pentru că altfel Rusia nu va mai fi respectată.

c. Este vorba despre Rusia, deșteptule!

O altă linie de raţionament, care merge mână în mână cu revenirea la operaţiuni militare şi violenţă, este faptul că **vorbim despre Rusia!** Dacă nu era vorba despre Rusia, dacă ar fi fost vorba despre un actor raţional, în mod normal era de așteptat să meargă pe linia negocierii și încheierii păcii. Deoarece este vorba de Rusia - care are foarte puţine lucruri de pierdut, care vrea să renască şi să fie recunoscută din nou drept o superputere, care ignoră orice fel de dialog, opţiunea militară este cea principală. Elementul iraţional din modul de gândire al Rusiei o face să reacţioneze diferit de toate celelalte ţări, chiar dacă îşi dă seama de costurile acţiunilor sale. Este, de asemenea, vorba despre **ura personală a lui Vladimir Putin pentru Mihail Saakaşvili** care a îndrăznit să-l provoace!

d. Planul de ocupare

Obiectivul final nu a fost atins, iar conducerea Rusiei continuă să susţină acest lucru în mai multe declaraţii publice. Oficialii ruşi susţin că „există o dorinţă clară de a avea un guvern responsabil în Tbilisi", ceea ce înseamnă că **schimbarea de regim este în continuare în discuţie** şi că e considerată un obiectiv nerealizat al campaniei. Şi ştiind că în Georgia nu există nici o alternativă serioasă pro-rusă şi că cetăţenii nu sprijină un astfel de guvern, a devenit clar că este vorba despre **un regim de ocupaţie şi de o administraţie a acestuia**. Ceea ce înseamnă război şi ocuparea întregii Georgii cât mai curând posibil.

e. Către Afganistan sau Liban

În acest sens, ameninţarea directă nu este doar în regiunile separatiste, ci pentru a statul georgian ca un întreg. Există mai multe planuri de împărţire a Georgiei în mai multe bucăţi, cu un fel de confederaţie georgiană cu o

mulțime de regiuni autonome sau chiar planul de libanizare a Georgiei, un război civil între regiuni pe motive etnice, dar, de asemenea, lupta pentru controlul întregii țări.

f. Este mult prea tentant

Există argumente care spun că Rusia va merge la război din nou pentru simplul fapt că este prea tentant să nu o facă. Trupele sale se află la doar 30 km de Tbilisi, iar preluarea controlului Georgiei ar putea rezolva o mulțime de probleme ale Moscovei, în primul rând blocarea Azerbaidjanului și a rutelor energetice alternative. Apoi, e nevoie, strategic, de un culoar liber de trecere spre Armenia - există mai multe dezbateri la Moscova cu privire la necesitatea unui coridor pentru Armenia în cadrul acordurilor de securitate în CSTO.

g. Pentru că pot

Un alt argument pentru opțiunea de continuare a războiului este unul cinic, dar profund rusesc: „deoarece se poate", urmat îndeaproape de argumentul potrivit căruia nimeni altcineva nu poate opri sau bloca trupele ruse să facă acest lucru. Este la fel de bun ca orice alt argument de până aici. Dacă a existat odată percepția că Occidentul nu va lasa Georgia să fie ocupată de Rusia, după războiul din august este clar că nimeni nu crede în continuare acest lucru. Este, de asemenea, vorba de lipsa de încredere a celor ce susțin această variantă fatalistă în UE, în Occident, în NATO și chiar în Statele Unite. Există declarații puternice din partea UE și SUA în favoarea Georgiei, ele ajută, dar aceste declarații nu pot opri Rusia să facă ceva și nu o vor determina să se abțină de la a face ceva. Există un sentiment de frustrare în cadrul cvasi-totalității populației georgiene din cauza lipsei de răspuns a instituțiilor occidentale la anumite așteptări, poate exagerate.

Situația existentă este în favoarea Rusiei. Nu există alternative pentru a ține Rusia în afara teritoriului georgian, nu există mijloace și nici o forță gata să intervină, pe teren dacă este cazul, în acest scop. Intervențiile Occidentului sunt de ajutor, poate nu vor fi mișcări bruște sau acțiuni militare, pentru moment și pe termen scurt, dar situația de incertitudine precum și posibilitatea unei operațiuni militare ce poate avea loc în orice moment ridică probleme chiar mai importante pentru Georgia.

Către pace

a. Costuri prea mari

Rusia ar continua războiul dar acest lucru ar presupune costuri ridicate – politice, militare, economice, financiare, de imagine. Moscova nu mai dorește să își utilizeze capitalul politic rămas după războiul din Georgia pentru a porni un nou război. Nu că nu și-ar dori, dar consideră costurile mult prea ridicate în comparație cu beneficiile. Pe termen lung, pericolul persistă. Este nevoie de o înțelegere clară și garanții solide de securitate.

b. Depinde de SUA

Prima întâlnire Obama-Medvedev urma să aibă loc la reuniunea G20 din aprilie 2009. Totul depinde, în opinia susținătorilor acestei variante, de această întâlnire, cu privire la cât de fermi vor fi americanii și dacă vor menține problema georgiană pe ordinea de zi a discuțiilor bilaterale cu Rusia. În cazul în care rușii testează terenul și simt că SUA nu va reacționa în mod corespunzător, vor avansa pentru a termina ceea ce au început în următoarele luni.

c. Înghețarea conflictului la acest stadiu

Există un argument conform căruia Rusia va bloca conflictul la nivelul la care este acum, din cauza problemelor interne și a celor economice. Asta e ceea ce a învățat să facă atunci când este într-o poziție slabă. Va reveni în cazul în care își va recupera poziția și va fi într-o formă mai bună. Dacă Rusia încearcă să înghețe conflictul, georgienii au încercat, dimpotrivă, să îl mențină dezghețat, pe ordinea de zi a Consiliului de Securitate ONU, dar și pe ordinea de zi a întâlnirilor bilaterale NATO-Rusia, UE-Rusia și în special SUA-Rusia .

d. Pacea prin înghețarea conflictului

Dacă astăzi opțiunea militară este improbabilă, este încă posibilă. Dar este destul de dificilă întoarcerea la etapa de război, lucrurile merg spre o pace prin înghețarea conflictului și nu prin soluționarea lui, fără intenția de a-l soluționa, ci cu scopul de a menține Georgia într-un șah etern. Climatul de insecuritate joacă rolul său, pentru Georgia, în Caucaz de ansamblu, dar și

în Asia Centrală. Pacea prin înghețarea conflictului reprezintă câștiguri militare certe în Abhazia și Osetia de Sud.

e. Lipsa de pregătire a populației

Pacea se menține deoarece există observatori UE pe teren care pot vedea ce se întâmplă la fața locului și care sunt cei mai buni și credibili comunicatori. În plus, chiar dacă Rusia ar dori să vină înapoi la opțiunea militară, ar avea nevoie de o nouă perioadă importantă de pregătire a populației sale, care nu va accepta foarte ușor asaltul asupra Tbilisi astăzi.

f. O șansă pentru criza economică și pentru opoziție

Din cauza costurilor unei noi acțiuni militare în Georgia, există senzația că Rusia a preferat să dea crizei economice și opoziției interne șansa de a atinge obiectivul de eliminare a președintelui Mihail Saakașvili de la putere. Este mai ușor să elimini pe cineva cu armele altora. Și ar da și o senzație de legitimitate acestei acțiuni, spre deosebire de opțiunea militară. Este mult mai acceptabil pentru Occident și Rusia dorește să ofere partenerilor săi dovada de moralitate, o cale de ieșire și o explicație bună pentru abandonarea Georgiei de către Occident.

g. Timpul nu este de partea noastră

În cele din urmă, pe măsură ce timpul trece, Rusia va reuși să re-intre înapoi pe scenă și în relații normale cu Occidentul, și nimeni nu își va aminti războiul ruso-georgian, *status quo*-ul este asigurat. Lipsa de referiri constante la evenimentele din Georgia ar putea încuraja Rusia să revină la logica militară pentru a găsi o soluție. În vara lui 2010, pe fondul încălzirii relațiilor UE și SUA cu Rusia, escaladarea pas cu pas a situației ar putea fi impulsul final pentru a schimba regimul pro-Occidental din Georgia.

Capitolul 3

PROVOCĂRILE UNUI RĂSPUNS ECHILIBRAT ȘI RESPONSABIL, SUB PRESIUNE

Procesul de luarea deciziilor în România în timpul războiului ruso-georgian

Iulian Chifu

România a fost una din țările care a anticipat războiul din Georgia, ca o posibilă amenințare. De asemenea, a realizat, la timp, momentul în care a izbucnit războiul, o dată ce trupele ruse s-au menținut în regiune, după terminarea exercițiului Caucaz 2008, prin intermediul pregătirilor efectuate de către trupele rusești la sfârșitul lunii iulie pentru Flota Mării Negre, la Odessa, dar, de asemenea, din activitatea forțelor speciale în districtele militare din Moscova și Sankt Petersburg.

În plus, atunci când aceste semnale au fost combinate cu activitățile bruște în Osetia de Sud a devenit foarte clar că primul atac va fi în acea regiune. Era clar că Abhazia va urma, dar rezultatele administrației pro-georgiene ale lui Dmitri Sanakoev au fost un indiciu că Rusia va încerca să rupă tendința de reintegrare a Osetiei de Sud de Georgia prin integrarea persoanelor din administrația Sanakoev, dintr-un punct de vedere militar.

Izolarea administrației separatiste Kokoiti de populația din Osetia de Sud și limitarea zonei controlate de aceasta la Tshinvali și drumul de la munții Roki-Java-Tshinvali-pe drumul spre Gori a fost un alt semn. Practic, oamenii lui Kokoiti și familiile lor au fost singurele persoane care au rămas în Tshinvali, și ei nu au aveau alte resurse în afară de cele primite de la

alocările din Rusia după ce administrația Saakașvili a reușit să stopeze contrabanda de alcool din Osetia de Nord, prin tunelul Roki în Georgia - una dintre schemele principale de finanțare a separatismului în vremurile lui Șevardnadze, cu ajutorul poliției georgiene corupte din acel timp.

Au existat, de asemenea, indicii foarte clare asupra necesității unei provocări pentru a lansa atacul de la Tbilisi de către forțele rusești regulate, care s-au pregătit într-un număr excesiv - o treime din armata operativă Rusă - și acest lucru a fost indiciu că nu a fost o operațiune care se limitează la Osetia de Sud. De asemenea, a fost clar că, dacă guvernarea de la Tbilisi s-ar abține și ar evita intrarea în Osetia de Sud, acesta ar fi un argument puternic pentru comunitatea internațională împotriva Rusiei, dar ar putea duce, de asemenea, la pierderea ambelor teritorii separatiste fără luptă, ceea ce ar crea probleme interne pentru administrația Saakașvili. Acest lucru ar crea un argument puternic pentru opoziție pentru a cere demisia președintelui, din nou. În acest sens, a fost clar că Saakașvili nu a fost capabil să gestioneze în orice formă această provocare și că intenția sa a fost să arate că a luptat pentru poporul său.

România a avut propriile sale probleme de gestionare a crizei existente. În primul rând, interesul său era să se asigure că acest război nu ar pune în pericol interesele sale în regiune, interesele sale în NATO și UE, că Georgia nu ar fi eliminată ca un actor pro-occidental din regiune, și că România ar putea juca rolul asumat în zona extinsă a Mării Negre și în ceea ce privește securitatea energetică a Coridorului de Sud.

Dar cea mai importantă provocare pentru diplomația României a fost să apară ca un actor pragmatic, echilibrat, european, responsabil, care ar putea să mențină opțiunile sale și poziția de negociere spre a construi o relație viitoare cu Rusia. Deja exista o vizită programată a președintelui Băsescu la Moscova, în septembrie.

Aceasta a fost cea mai mare provocare, care s-a mutat într-un conflict de valori la nivelul unității românești, și apoi la un joc de vină indirectă, precum și o poziție dificilă datorită percepției altor țări din Europa de Est a UE și NATO că „România și-a schimbat poziția“, precum și a țărilor vecine din Est care au simțit că România a abandonat rolul de lider „pro-american“ în regiune.

În același timp, sentimentul general a fost că SUA nu a fost confortabilă cu această poziție extrem de echilibrată din România, care nu a ajutat într-un punct critic, cu o voce puternică pentru a condamna invazia Rusiei în Georgia, cu rolul consecutiv în NATO și UE și o poziție mai puternică a celor două instituții. Deci, fiind pragmatică, responsabilă și adoptând o abordare echilibrată, pentru a evita limitările și menținerea oportunităților și opțiunilor disponibile, România a primit lovituri importante în percepția și poziția sa în cadrul organizațiilor internaționale, gestionând această criză astfel.

Practic, a existat înțelegere și sprijin din partea UE și pragmatism și o poziție clară critică din partea reprezentanților din regiune și SUA. În același timp, au existat limitări extreme în timpul și în contextul crizei: o campanie pre-electorală pentru alegerile generale din noiembrie 2008 a împiedicat o mulțime de politicieni și partide să adopte o poziție clară și puternică în acest conflict, în același timp cu publicul, care era deja pregătit pentru lupta internă și nu ar fi fost pregătit pentru mijloacele reale ale războiului ruso-georgian.

I. Interesele României în regiunea extinsă a Mării Negre și în relația cu Rusia

România are un interes dublu în regiunea extinsă a Mării Negre, promovarea sa în fruntea acestei probleme în cadrul european și euro-atlantic, dar și în interiorul mecanismului de soluționare a conflictelor înghețate din regiune. Scopul său este de a implica UE, NATO și SUA în regiune și de a juca un rol în proiectarea securității zonei. Securitatea energetică și coridorul sudic sunt prioritățile directe ale României, așa cum putem vedea din documentele de bază ale acestei perioade, Strategia Națională de Securitate și programul de guvernare în domeniul politicii externe.

În relația cu Rusia, există un sentiment clar de lipsa capacității de a aborda Rusia și necesitatea de a găsi o cale potrivită de a face față acestei probleme. Acest lucru reiese atât din documentele deja citate dar, de asemenea, și din documentele MAE - raportul 2005-2008 privind politica

externă[27] precum și documentul recent care prezintă prioritățile politicii externe din România în 2009[28]. Dar poate cel mai interesant document, care reflectă asupra lipsei de cooperare cu Rusia și nevoia pentru o astfel de relație, este declarația președintelui României Traian Băsescu la seminarul Konrad Adenauer „ NATO după summitul de la București: îndreptându-se către o agendă transatlantică“ care a avut loc la Bruxelles pe 30 iunie 2008, cu o lună înainte de izbucnirea războiului ruso-georgian.

1. Strategia națională de securitate

Acesta este documentul principal legat de strategia de securitate din România şi îşi are originile într-o declarație a preşedintelui român în fața Parlamentului, cu o dezbatere consecutivă şi un vot în organismul legislativ național, care s-a transformat într-o lege. România se defineşte ca o țară la granița dintre NATO şi UE, care are sarcini specifice geopolitice şi atributele care decurg din această poziție, prin protejarea frontierelor sale şi prin acest fapt, protejarea frontierelor UE şi NATO. De asemenea, dă atribute speciale legate de statele non-NATO şi non-UE la frontierele sale, în Balcanii de Vest și în Europa de Est, precum și în regiunea extinsă a Mării Negre.

Strategia prevede deja ca o amenințare la adresa securității din România conflictele regionale - conflictele înghețate și asociate - în poziția a treia după terorism și proliferarea armelor de distrugere în masă. SNS menționează că „domeniul strategic în care este situată România este încă bogat în conflicte locale, cu puternice implicații pentru pacea și securitatea regională și europeană. Aceste conflicte sunt rezultatul demontării fostelor state multinaționale (Uniunea Sovietică și Iugoslavia), precum și acele conflicte interetnice și religioase care au un background politic puternic și reprezintă o amenințare importantă la adresa securității regionale „. Aceste conflicte, împreună cu mișcările „separatiste“, disputele teritoriale și instabilitatea la frontierele României perpetuează și aduc alte forme de violență care sprijină terorismul.

[27] Ministrul Afacerilor Externe – Raport asupra politicii externe a României 2005-2008

[28] www.mae.ro

În termeni de vulnerabilitate, SNS pune în prim plan, ca un prim element care ar accentua amenințările și riscurile, „dependența accentuată de resurse vitale greu accesibile“. În atingerea scopului de diminuare a amenințărilor și a riscurilor, SNS afirmă că proiectele sale imediate și directe sunt: „identificarea, la momentul oportun, și contracararea, într-un mod proactiv, a riscurilor și amenințărilor, prevenirea conflictelor și gestionarea eficientă a riscurilor, a situațiilor de criză și a consecințelor acestora, participarea activă la promovarea democrației și de stabilirea securității și prosperității în vecinătate și în alte regiuni de o importanță strategică“.

În ceea ce privește rolul național în vecinătate, SNS afirmă că „România este direct interesată să joace un rol constructiv și activ, la nivel european și regional, pentru a fi o punte de legătură între civilizații, între interesele economice și culturale diferite, în beneficiul stabilității și prosperității întregii Europe „. Mai mult, „calitatea de membru în UE și NATO implică o configurare treptată a unui rol specific și activ al României în cele două organizații și alocarea resurselor necesare pentru îndeplinirea acestui rol.“

Mijloacele de a promova, proteja și apăra valorile și interesele de importanță vitală și pentru a atinge obiectivele naționale sunt, de asemenea, precizate în SNS și primele 4 sunt menționate, după cum urmează:

- implicarea activă în securitătea internațională
- securitatea și stabilitatea regională, în contextul unei noi paradigme
- asumarea rolului de vector dinamic al securității în regiunea Mării Negre

Titlul 5 al SNS este rezervat securității și stabilității regionale. În rolul său de stat situat într-o „zonă geografică de importanță strategică“ România dorește să joace un rol important în procesul de definire și de punere în aplicare a politicilor de stabilizare de cooperare și asistență de securitate ale NATO și UE din Europa Centrală, de Est și de Sud“. Pe baza „experienței sale istorice, proximității geografice, de cunoaștere a valorilor comune specifice și conexiunile sale regionale“, România are un interes primordial în democratizarea, stabilitatea și dezvoltarea economică și orientarea regiunii spre integrarea europeană, cu creșterea contribuției proprii și asumarea unui rol proactiv de factor important în securitatea regiunii. Principalele regiuni de interes pentru România sunt Balcanii de Vest și Vecinătatea de Est, pentru care România pledează pentru un proces gradual

de integrare europeană și euro-atlantică, cu un simț al responsabilității regionale.

Titlul 6 este rezervat securității și prosperității regiunii Mării Negre. România are un „interes strategic fundamental“ pentru o regiune extinsă a Mării Negre stabile, democratice și prospere, și în acest scop o implicare mai puternică și mai activă europeană și euro-atlantică în regiune. Importanța din regiune a venit de la rolul important de tranzit de resurse energetice, dar și un spațiu de riscuri și conflicte asimetrice, cu un impact important în securitatea euro-atlantică. Aceasta este o regiune de importanță strategică care joacă rolul de conector la Orientul Mijlociu, regiunea Mării Caspice, Asia Centrală, cu un rol în creșterea de tranzit de energie și securitatea energetică a Europei. Este, de asemenea, o regiune cu amenințări la adresa securității extraordinare variind de la terorismului internațional și proliferări de distrugere în masă la conflicte locale, traficul ilegal de arme, muniții și explozivi, droguri, migrație ilegală și traficul de ființe umane, precum și crimă organizată și corupție endemice.

În regiune există un uriaş deficit democratic, o lipsă de control suveran pe teritoriul acestor state, conflicte separatiste capabile să relanseze confruntări violente în Republica Moldova, Georgia, Azerbaidjan, sau sudul Federației Ruse (Caucazul de Nord). Criminalitatea transfrontalieră este legată de regimurile separatiste şi „este favorizată de prezența trupelor străine pe teritoriul noilor democrații“ şi amenință să creeze instabilitate și anarhie în noile state, acțiuni violente și posibile întreruperi ale aprovizionării cu energie. „Țările de pe malul Mării Negre trebuie să coopereze activ pentru a promova măsuri menite să construiască încrederea în regiune și să-și îndeplinească cu bună-credință obligațiile de reducere a armelor convenționale (trimitere la respectarea Tratatului CFE revizuit și angajamentele OSCE de la Istanbul Declarația finală), precum și retragerea forțelor militare staționate ilegal pe teritoriul altor state „(trimitere directă la trupele Rusiei în Georgia și Republica Moldova).

În același cadru sunt trasate unele poziții publice importante ale României: necesitatea unui „spațiu geopolitic deschis pentru toți aliații, partenerii și prietenii țării“, de asemenea, legată de „indivizibilitatea entității legitime din regiune, cum ar fi UE și NATO“ , ceea ce înseamnă o provocare directă

a Convenției de la Montreux din 1936 care împiedică intrarea în Strâmtoare a altor nave militare decât cele ale țărilor riverane sau o interpretare largă a faptului că, prin România și Bulgaria, practic, UE și NATO sunt acum organizații litorale în regiunea Mării Negre, prin urmare, capabile să-și deplaseze în mod liber capacitățile militare maritime în Marea Neagră.

Potrivit SNS, România are nevoie de promovarea unei strategii europene și euro-atlantice pentru regiunea Mării Negre, cu o strategie comună UE-NATO pentru abordare a regiunii, cu experiența din Sud-Estul Europei, cu stabilizarea acestei regiuni. România are, de asemenea, ca priorități "armonizarea proceselor instituționale în regiune, împiedicând un concurs sau tentații hegemonice în regiune", dar sprijină, de asemenea, facilități militare americane în regiune.

În ceea ce privește instituțiile, România acționează pentru instituționalizarea Forumului Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat, inclusiv promovarea obiectivelor de securitate energetică, promovarea stabilității și securității, cu o strânsă colaborare cu țările riverane, și înființarea Regiunii de Dezvoltare a Mării Negre Euro, care ar permite cooperarea cu țările UE și ar stimula dezvoltarea infrastructurii de energie și transport.

Pentru soluționarea conflictelor separatiste, România va utiliza capacitățile sale de a menține această problemă în agenda politică a actorilor de securitate din regiune și va promova mijloacele diplomatice și politice necesare pentru a fi implicate în funcționalitatea utilizată pentru soluționarea unor astfel de conflicte. Este, de asemenea, o chestiune de reconsiderare a unor astfel de mecanisme care s-au dovedit a fi ineficiente. În plus, există o declarație clară a necesității de a promova un set de principii, norme și reguli de conduită care vor avea ca angajament asumat respingerea oricărui fel de suport pentru regimurile separatiste și pentru retragerea trupelor srăine (ruse) din aceste enclave, evacuarea sub control internațional a depozitelor de arme și muniții din regiune cât mai curând posibil, împreună cu demontarea forțelor paramilitare nelegitime ale regimurilor separatiste ilegale.

România dorește să devină o parte direct implicată în procesele de soluționare pașnică a conflictelor și a litigiilor „în zona apropiată strategică"

și va sprijini puternic implicarea strategică a UE și NATO în aceste mecanisme. Pentru regiunea Mării Negre de Securitate, România are în vedere, de asemenea, securitatea energetică și dimensiunea economică. Eforturile principale vor fi legate de dezvoltarea coridoarelor de transport de energie și conectarea prin intermediul economiei și comerțului la comunitatea euro-atlantică, printr-o utilizare extinsă a porturilor maritime și fluviale.

2. Programul guvernamental de politică externă din 2005-2008[29]

Capitolul 25 al programului de guvernare este legat de politica de afaceri externe. În principalele obiective ale afacerilor de politică externă, punctul 3 este dedicat „construirii unei vecinătăți stabile, prospere și democratice" prin mai multe mijloace, inclusiv:

- Sprijinirea perspectivei europene și euro-atlantice a statelor din Balcanii de Vest
- Sprijinirea Turciei pentru aderarea la UE și alte state din regiunea Mării Negre și pentru integrarea euro-atlantică Europeană - Ucraina, Georgia, Armenia și Azerbaidjan

Sprijinirea Parteneriatul Estic, Sinergia Mării Negre, participarea românească în mecanismele de soluționare a conflictelor regionale în regiunea Mării Negre, transformarea regiunii Mării Negre într-un spațiu de importanță strategică pentru NATO și UE, fac de asemenea, parte din această strategie.

În același document, politica externă este legată, de asemenea, de obiectivul al 7-lea de promovare a intereselor economice și comerciale ale statului român și companiilor românești, inclusiv pentru a sprijini proiectul coridorului energetic Marea Neagră-Marea Caspică, deja incluse în politica UE față de Asia Centrală, în scopul de a utiliza potențialul de țară de tranzit al României și de transformare a portului Constanța într-un punct logistic important. Securitatea energetică este, de asemenea, menționată aici, cu necesitatea de a trece la faza de implementare a proiectului Nabucco, PEOP și a terminalului LNG de la Constanța.

[29] Guvernul României – programul politic www.gov.ro.

Aici putem menționa, de asemenea, că în obiectivul 5 al politicii externe românești, referitor la formele bilaterale și multilaterale de cooperare cu România, în al doilea rând este menționată necesitatea de a „promova deschiderea în relațiile bilaterale cu Federația Rusă, în special în domeniul economic, precum și contribuția activă la relațiile UE-Rusia”.

În același context, relațiile cu Rusia au fost proiectate pentru a fi „active și pragmatice“[30] pentru „relansarea relațiilor bilaterale dinamice“[31]. La nivel politic, România „a încercat să identifice mijloacele necesare pentru a aborda constructiv relațiile cu Federația Rusă pe probleme regionale“[32] și pentru a adresa la nivel economic „consolidarea relațiilor în domeniul energetic“[33]. În domeniul securității, România „susține necesitatea ca Rusia să respecte angajamentele asumate la Summitul OSCE de la Istanbul (1999) referitor la retragerea trupelor sale din Georgia și Republica Moldova“[34]**.**

II. Percepția României asupra crizei și asupra războiului ruso-georgian

Definiția crizei

Războiul ruso-georgian a fost o criză în regiune și pentru comunitatea internațională, percepută ca atare. Dar fiecare țară are propria percepție și definiție a crizei. Pentru România, au existat mai multe valori în joc, legate de interesele deja prezentate în documentele privind securitatea și afacerile externe ale României. Dar cea mai importantă provocare a fost nevoia de a se prezenta ca un actor responsabil, cu un mod echilibrat de a aborda orice criză, un actor matur și pragmatic capabil să răspundă la orice provocare sub presiune. **Acest lucru a fost o criză,** deoarece s-au observat toate condițiile pentru existența unei crize:

1. A fost o **schimbare bruscă a situației existente**. Era evident de la auto-suspendarea Rusiei din Tratatul CFE, retragerea din angajamentele CSI din

[30] Ministrul Afacerilor Externe – Raport asupra politicii externe a României 2005-2008
[31] Ibidem
[32] Ibidem
[33] Ibidem
[34] Ibidem

1996 şi începutul introducerii de noi trupe în Abhazia şi de construcţie a infrastructurii militare, că Tratatul CFE a fost contestat, situaţia conflictelor îngheţate s-a schimbat, a fost pusă în joc balanţa poziţiilor în spaţiul post-sovietic, iar războiul era inevitabil, odată ce în zona de conflict s-au înregistrat împuşcături violente, trupe ruse şi forţe militare georgiene. Atunci când aceste trupe au intrat în teritoriul controlat de autorităţile georgiene legitime, a apărut o nouă problemă, care nu a fost legată de renaşterea Rusiei şi de dorinţa sa de a-şi demonstra forţa, chiar militar, ci problema primei intervenţii militare a Rusiei în afara teritoriului său sau în locurile unde are un rol - auto asumat sau indirect, acceptate de către comunitatea internaţională, dar într-un loc în care intervenţia militară ar putea fi definită doar ca o **invazie militară rusă,** prima de după Războiul Rece.

2. Aceasta a reprezentat o **ameninţare pentru valorile de bază**. Pentru România, valorile de bază asumate au fost:
   - retragerea trupelor militare ruse din Georgia şi Republica Moldova, cu privire la Tratatul CFE şi declaraţiile şi angajamentele finale de la Istanbul din 1999
   - respectarea suveranităţii, independenţei şi integrităţii teritoriale a Georgiei, Republicii Moldova, Azerbaidjan - locuri cu conflicte îngheţate separatiste - precum şi negocierea unei soluţii paşnice a acestor conflicte
   - Respectarea prevederilor CSCE / OSCE şi a Planului pentru o nouă Europă de la frontierele europene - însemnând frontierele din Georgia, Republica Moldova, Azerbaidjan, dar şi din Ucraina, Armenia şi Belarus, şi frontierele altor ţări Europene
   - Stabilitate, securitate şi cooperare în regiunea extinsă a Mării Negre, unde România doreşte să joace un rol important.
   - Democratizarea, europenizarea statelor vecine, inclusiv Georgia şi Republica Moldova.
   - Securitatea, stabilitatea, prosperitatea Republicii Moldova, libera circulaţie a cetăţenilor acestei ţări în UE, suveranitatea, independenţa şi integritatea Republicii Moldova în drumul său spre UE şi NATO.
   - Un nou dialog şi o relaţie pragmatică cu Rusia pentru a rezolva problemele bilaterale, dar şi pentru a da o valoare adăugată aliaţilor din NATO şi partenerilor din UE, cu privire la deciziile, regulile şi procesele de consultare în ambele organizaţii.

De fapt, declarația unilaterală de independență a Kosovo și recunoașterea acesteia a contestat, la un anumit nivel, normele de stabilire a frontierelor în Europa și modul în care acestea ar putea fi schimbate, în ciuda declarației că există un „caz special“ în Kosovo (susținut de purificarea etnică și războiul din 1999). De aceea, România nu a recunoscut independența Kosovo și nu ar fi putut face acest lucru înainte de o negociere și recunoașterea formală de către Serbia. Când ocupația militară rusă a avut loc în teritoriile separatiste georgiene Abhazia și Osetia de Sud, aceasta a fost o amenințare directă la adresa acestor valori. Apoi, când Rusia a intrat pe teritoriul georgian, invazia a fost un semn al contestării regulilor comunității internaționale ca atare, subliniind nu utilizarea resurselor militare ale Rusiei, ci invadarea unei țări suverane.

Apoi, acuzațiile conform cărora România a vândut arme în Georgia, în afara normelor internaționale, acuzații provenind de la un lider abhaz, în același timp cu mai multe acuzații similare făcute de oficialii ruși împotriva altor țări - Ucraina, SUA, Israel, Turcia, etc - au fost o provocare pentru redeschiderea unui dialog cu Rusia - cu o vizită deja planificată de președintele Băsescu în septembrie la Moscova. Prezența șefilor de stat în Tbilisi, la câteva zile după declanșarea conflictului, a adăugat presiune asupra României și a aruncat-o într-un conflict de valori: pe de o parte, Georgia a fost una din cele trei țări - împreună cu Serbia și Republica Moldova – care a primit ajutor pentru dezvoltare din partea României, a existat un sentiment de conservare a leadershipului în zona extinsă a Mării Negre și a parteneriatului strategic cu SUA, dar, de asemenea, necesitatea unei coeziuni UE, precum și o bună relație sau cel puțin un dialog și proiecte pragmatice cu Rusia. Provocând Rusia, România a făcut un pas spre ruperea relațiilor, lucru care s-a întâmplat după întâlnirea extraordinară NAC NATO și întâlnirea extraordinară UE a Consiliului European.

3. Se introduce un sentiment de urgență. Războiul, violența, pierderea de vieți umane, posibilitatea de a schimba regimul din Georgia, toate dădeau sentimentul de urgență.
4. Instituțiile cărora li s-a cerut să rezolve problema au fost într-o situație de incertitudine acută. Acest lucru s-a datorat vitezei cu care aveau loc modificările situației de pe teren, dar și lipsei liderilor diplomatici UE și NATO care erau în vacanță.

2. Semnale de avertizare timpurie

Divergenţele, relaţiile proaste şi declaraţiile dure între Rusia şi Georgia sunt bine cunoscute de câţiva ani. Blocarea relaţiilor directe, inexistenţa unor zboruri directe, lipsa transferurilor poştale şi a relaţiilor comerciale, toate sunt părţi ale acestei realităţi. Dar de la acest punct, la un război de proporţii și la poziția declarată de a răsturna conducerea existentă și președintele de la putere a fost un pas uriaş.

Pentru România, care şi-a făcut public interesul pentru o regiune extinsă a Mării Negre stabilă și pașnică și pentru o soluție negociată pentru conflictele înghețate, perspectiva unui război în Osetia de Sud și apoi un război ruso-georgian au fost considerate ca amenințări directe la interesele sale în regiune, prin posibilitatea ca aceste evoluții ar putea reprezenta o schimbare directă în comportamentul actorilor din regiune, schimbul de instrumente pașnice pentru o abordare violentă, de la o retorică dură la o utilizare directă a forței, pentru ca Rusia să demonstreze poziția sa de lider în regiune și factor de decizie exclusiv în spațiul post-sovietic.

Toți acești pași au afectat situația din vecinătatea directă a României, în Republica Moldova, în relațiile cu Transnistria, anunțându-se o schimbare de echilibru și un nou val de instabilitate în regiune. Pe de altă parte, România a luptat pentru o relație pragmatică cu Rusia. Și pentru că a existat o discuție diplomatică programată între președintele Băsescu cu președintele nou ales Medvedev pentru luna septembrie, la Moscova, criza a fost, de asemenea, evaluată din acest punct de vedere de către politicienii români și de diplomația românească. Evenimentele care au anunțat problemele din Caucaz, dând un semnal de avertizare timpurie, au fost următoarele:

În primul rând, pe 6 martie 2008 Rusia s-a retras din acordurile CSI din 1996 și a renunțat unilateral la angajamentele cu privire la sancțiuni economice față de Abhazia. Acest pas a permis Rusiei să sprijine din punct de vedere economic regiunea separatistă, dar, în plus, să „vîndă“ arme și alte materiale militare Abhaziei. Din moment ce Rusia s-a retras din Tratatul CFE, această decizie a fost un pas clar în direcția ruperii regimului de control militar din Europa și militarizarea unei zone de conflict.

Al doilea avertisment a venit pe data de 8 martie, atunci când un vehicul aerian fără pilot a fost doborât deasupra teritoriului Abhaziei lângă Ochamchira. Acest lucru a semnalat, împreună cu o altă secvență de evenimente de același fel, că Rusia nu permite orice tip de supraveghere a aerului, în teritoriul separatist și că utilizează capabilitățile sale militare pentru a lovi elemente militare georgiene pe teritoriul Abhaziei, chiar dacă această regiune a fost în mod oficial o parte din teritoriul georgian, deoarece unele operațiuni militare trebuiau ascunse anchetei georgiene și internaționale.

Pe 21 martie, Duma de Stat a solicitat recunoașterea Abhaziei și Osetiei de Sud, dacă Georgia va intra în NATO. Cererile Dumei de Stat pentru recunoașterea regiunilor separatiste au fost frecvente, deoarece acesta este locul unde lobby-ul separatist acționează cel mai bine. Dar nimeni nu a mers mai departe cu acest lucru. Gestul, cu toate acestea, a subliniat presiunea parlamentarilor din Rusia cu privire la summitul NATO din 2-4 aprilie și a arătat starea de spirit a Rusiei către orice semnal NATO pentru Georgia.

Pe 31 martie, cu câteva zile înainte de summitul NATO de la București, Rusia a trimis noi trupe în Abhazia. Aceasta a fost o confirmare directă a planurilor pentru o acțiune militară în această regiune. Decizia finală a summit-ului NATO de la București pe data de 3 aprilie și declarațiile ulterioare ale președinților georgian și ucrainean au fost, din păcate, transparente. România a sprijinit MAP pentru cele două țări și a convenit la un compromis decis cu privire la declarația finală, care a garantat perspectiva aderării pentru ambele țări și a lăsat decizia de a acorda MAP organismelor politice mai puțin importante în cadrul Conferinței ministeriale pentru a evalua situația din cele două țări. În plus, România a sprijinit Georgia, în special prin sprijinirea PR-ului pregătit de guvernul său, prin comunicare și prezența unor panouri vizibile pe drumul de la Aeroportul București la locul de desfășurare în clădirea Parlamentului spunând: „Nu uitați despre Georgia".

România a crezut că acordarea MAP pentru Georgia va da în primul rând garanții politice de securitate pentru Georgia și va diminua amenințarea rusă, contribuind la un semnal direct către Rusia că există atât dorința de a

integra Georgia în structurile euro-atlantice, deoarece soluţia sa de securitate este sprijinită de populaţie şi, de asemenea, de a lega Georgia la normele NATO de acţiuni nonprovocative, soluţie paşnică a disputelor şi de a avea consultaţii cu aliaţii, o dată ce exista un sentiment de ameninţare. Chiar şi după declaraţia finală care nu acorda MAP pentru Georgia - primită ca o mare pierdere de către Georgie şi Ucraina – România a încercat să comunice conducerii georgiene că declaraţia a fost de un real ajutor şi că orice pas mai departe sau orice percepţie de ameninţare ar fi pusă pe masa de discuţii a Alianţei pentru o consultare în comun şi pentru găsirea unei soluţii.

Georgia a simţit că nu a existat „undă verde" din partea NATO, că „Rusia este pe primul loc" pentru NATO şi şi-a prezentat întreaga dezamăgire în politica sa, de altfel, declaraţiile dure după luarea deciziei finale au fost citite cu uşurinţă de către Rusia ca neînţelegeri între Georgia şi Conducerea NATO. Mai mult decât atât, deoarece MAP a fost solicitat şi nu a fost obţinut de Georgia, politicienii, autorităţile şi mass-media din Georgia au descris deja acest lucru ca pe un semnal pozitiv pentru Rusia în relaţiile bilaterale, lucru care nu a fost cazul. Acesta fost un avertisment clar pentru diplomaţia română că Georgia se simte izolată şi se va izola mai mult, bazându-se numai pe relaţia sa bilaterală cu SUA, într-un an electoral, cu un preşedinte la sfârşitul celui de-al doilea mandat.

Pe 15 aprilie, declaraţia unilaterală de independenţă a Kosovo şi recunoaşterea care decurge dintr-un număr de ţări occidentale, împreună cu împărţirea pe tabere a ţărilor NATO arătată, la Bucureşti, au fost folosite pentru a sublinia renaşterea Rusiei, interesul său şi blocarea oricărei prezenţe NATO în apropierea Georgiei , în ciuda deciziei sprijinite popular de a adera la NATO. Vladimir Putin a ordonat guvernului rus să stabilească noi legături şi să recunoască documentele oficiale eliberate de Abhazia şi Osetia de Sud, îndreptându-se spre o recunoaştere indirectă, inclusiv stabilirea de relaţii consulare cu cele două regiuni separatiste.

Trei zile mai târziu, pe 18 aprilie, Georgia a cerut Consiliului de Securitate ONU să se pronunţe în problema dintre Tbilisi şi Moscova, o dezbatere care a avut loc pe 23 aprilie, fără un rezultat vizibil. Între timp, pe 20 aprilie, un vehicul georgian fără pilot a fost doborât de un avion de vânătoare rusesc peste Abhazia.

Pe 4 mai, 1000de trupe rusești au fost trimise în Abhazia pentru a construi o cale ferată de importanță militară, atunci când 7500 de militari georgieni au fost dislocați la granița informală internă între teritoriul controlat de autoritățile legitime din Georgia și regiunea separatistă Abhazia. Dar intervențiile internaționale au făcut ca lucrurile să rămână în această poziție, fără ciocniri militare, cu doar unele schimburi de foc. Pe 12 mai, patru miniștri de afaceri externe din Slovenia, Suedia, Polonia și Lituania au mers la Tbilisi pentru a calma lucrurile și pentru a încerca să medieze tensiunile ruso-georgiene din Abhazia. În acest moment, toată lumea se putea aștepta la schimb de focuri în Abhazia sau în Kodori.

Pe 17 mai, ONU a recunoscut într-o evaluare oficială curățarea etnică a georgienilor din Abhazia. Publicarea unui astfel de document a avut un rol în calmarea tensiunilor din partea Tbilisi, consolidând poziția sa de lungă durată cu privire la refugiații din Abhazia și acțiunea continuă a autorităților separatiste, care au împiedicat revenirea georgieniilor etnici în regiune. În plus, pe 26 mai, raportul UNOMIG stabilește doborârea UAV georgian pe 20 aprilie - o agresiune directă a Rusiei față de Georgia.

În această situație tensionată în Abhazia, pe 5 iunie, Javier Solana, Înaltul Reprezentant pentru politică externă a UE, a fost în Georgia și Abhazia, cu scopul de a dovedi implicarea UE și a interesului în conflict și Parlamentul UE a adoptat o rezoluție privind Georgia. Acesta a fost un semnal clar conceput pentru a calma temerile Georgiei și pentru a arăta prezența și implicarea UE în aceste probleme pentru a realiza un dialog pașnic cu privire la aceste aspecte.

Calmarea formală a situației din Abhazia nu s-a dovedit a fi suficientă. Pe 3 iulie două persoane au fost ucise într-un schimb lung de foc în Osetia de Sud, și în ziua următoare Tshinvali a declarat „o mobilizare generală" în vederea unui război iminent. A fost un semnal că o soluție militară era probabilă, dar locul în care a fost reluată lupta a fost Osetia de Sud. Cinci zile mai târziu, pe 9 iulie, Condoleezza Rice, a sosit la Tbilisi și a avertizat Rusia ca urmare a comportamentului său, și 1000 de trupe americane au luat parte la un exercițiu militar în Georgia. Avioane militare ruse au ajuns în spațiul aerian georgian din Osetia de Sud și Moscova a recunoscut această acțiune ca fiind „un mod de calmare a administrației de la Tbilisi".

O săptămână mai târziu, pe 17 iulie, ministrul german al Afacerilor Externe, Frank-Walter Steinmeier, a mers la Tbilisi, Suhumi și Moscova cu planul său de soluționare a conflictului abhaz în trei etape. Planul său a fost respins. Două zile după, un post de poliție georgian a fost atacat cu grenade de miliția abhază.

Pe 26 iulie 2008 a început operațiunea Kavkaz; aceasta a constat în exerciții cu peste 8000 de soldați ruși în Caucazul de Nord, cu un scenariu antiterorist. Colonelul Igor Konasenkov a declarat: „Obiectivul principal al acestor exerciții este de a evalua coordonarea militară în cazul unei amenințări teroriste în sudul Rusiei, ca o consecință a unei situații modificate în Abhazia sau Osetia de Sud". Trupele militare au fost pregătite și formate pentru o posibilă participare la o „operațiune specială de menținere a păcii în zonele de conflict armat". Pentru exercițiu, au fost dislocate în regiune trupe aeriene, avioane, capacitățile antiaeriene, Flota Mării Negre și zona Mării Caspice, unități de grăniceri și unități ale Ministerului de Interne.

Acest exercițiu a fost văzut ca un răspuns direct la exercițiul Sea Breeze 2008 organizat de NATO în Ucraina și Georgia. A dovedit o provocare directă pe care Rusia o face exercițiilor NATO, voința politică și poziția clară de a merge către un conflict. În plus, în timpul exercițiilor Kavkaz 2008, au existat informații că șefii militari de unități au fost trimiși în Osetia de Sud să recunoască teritoriul și nu s-au retras din regiune. A fost un avertisment că va începe o acțiune militară, că se va întâmpla în Osetia de Sud și că prezența continuă a acestor trupe, în ciuda sprijinului direct din UE, SUA și chiar a politicienilor germani pentru integritatea Georgiei și opțiunea pentru o eventuală aderare, arăta că vor fi utilizate toate mijloacele.

Retragerea trupelor feroviare ruse din Abhazia au dovedit că acțiunea a fost terminată și infrastructura a fost pregătită pentru utilizarea planificată. Pe 1 august, un vehicul cu 6 ofițeri de poliție georgieni a fost vizat și bombardat de către separatiștii din Osetia de Sud. Acesta a fost semnalul unui schimb de foc care a dus în zilele următoare, la ciocniri militare în regiune, fără a implica alte trupe în afara voluntarilor din Caucazul de Nord. Pe 7 august dimineața, trupe ruse au intrat prin tunelul Roki. Acesta a fost mesajul clar

că vor urma confruntări militare uriașe, care nu se vor limita la Osetia de Sud, deoarece numărul de trupe era mult mai mare decât cel necesar pentru o apărare adecvată a Osetiei de Sud.

3. Momentele crizei

- *20 ianuarie 2008* – Președintele Traian Băsescu declară la întoarcerea de la Tbilisi, vizită ocazionată de alegerea lui Saakașvili în funcția de președinte, că România va sprijini Georgia, cu prilejul summitului de la București, să obțină MAP pentru accederea în NATO.
- *16 februarie 2008* – Kosovo își declară independența.
- *17 februarie 2008* – Abhazia și Osetia de Sud cer să fie recunoscute ca state independente.
- *17 martie 2008* – România, ca țară gazdă a summitului NATO, poate influența, chiar dacă nu decisiv, hotărârea care se va lua la București cu privire la acordarea MAP Georgiei, a declarat ministrul georgian pentru reintegrare, Temuri Iakobașvili.
- *27 martie 2008* **-** Președintele Traian Băsescu a pledat în favoarea unui angajament sporit al NATO în Afganistan și pentru o deschidere a Alianței către noi membri, inclusiv către Ucraina și Georgia, la summitul NATO din 2-4 aprilie de la București, transmite AFP.
- *31 martie 2008* **-** Președintele Traian Băsescu declară, la postul public de televiziune, că a dus o campanie ca în documentul final al summit-ului NATO să se menționeze susținerea de către Alianță a integrității teritoriale a Republicii Moldova, a Georgiei, Armeniei și Azerbaidjanului, afirmând totodată că aceasta este contribuția adusă de țara noastră în relația cu Republica Moldova și rezolvarea conflictului transnistrean.
- *2 aprilie 2008* – Președinții George W. Bush și Traian Băsescu s-au referit, în conferința de presă comună susținută la Neptun, și la relația cu Rusia, subliniind că este necesar să convingă Moscova că Războiul Rece s-a încheiat și că o cooperare cu NATO ar fi în interesul reciproc.
- *3 aprilie 2008* – la Summit-ul NATO de la București, aspirațiile euro-atlantice ale Georgiei sunt salutate cu respect de către membrii NATO, care și-au exprimat sprijinul pentru ca acesta să devină membru cu drepturi depline în cadrul Alianței, MAP-ul fiind următorul pas pentru Georgia pe calea directă spre aderare.

- *8 august 2008* – Ambasada Georgiei la București a informat MAE și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.
- *9 august 2008* – Rusia continuă bombardamentele pe teritoriul Georgiei; Georgia își întărește trupele de la granița cu Abhazia; Parlamentul georgian declară „starea de război”;

- Președintele Băsescu a convocat ședință CSAT pentru evenimentele din Caucaz.

- *10 august 2008* – Luptele continuă pe teritoriul Abhaziei și al Georgiei; trupele georgiene se retrag din Țhinvali;
  - Ambasada României la Tbilisi este pregătită să evacueze cei 50 de cetățeni români din Georgia;
    Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat, după ce au fost reținuți de polițiștii de frontieră la 500 de metri de punctul de graniță Nădlac.
- *11 august 2008* – Atacurile aeriene rusești continuă asupra teritoriului georgian; Rusia respinge propunerile UE pentru soluționarea conflictului georgian;
  - Guvernul Georgiei face apel la poporul României să ajute cu donații poporul georgian;
  - Ambasada Georgiei la București cere intervenția militară internațională a țărilor prietene;
  - MAE anunță începerea procedurii de evacuare a românilor din Georgia;
  - Șeful statului a afirmat la Sulina, că, din analizele făcute de România, Republica Moldova nu este în pericol să fie implicată într-o situație similară celei din Georgia.
- *12 august 2008* – Georgia anunță că părăsește Comunitatea Statelor Independente; Sarkozy și Medvedev au prezentat un plan în șase puncte pentru soluționarea conflictului din Georgia;
  - Este convocată cea de-a doua sedință CSAT privind evenimentele din Caucaz;
  - Primul grup de 15 cetățeni români evacuați din Georgia se află în siguranță în capitala armeană Erevan, MAE făcând apel la restul românilor să se prezinte de urgență la ambasada din Tbilisi pentru a fi repatriați, a declarat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu.
- *13 august 2008* – Georgia acceptă planul de pace agreat de Moscova și propus de Franța.

- *14 august 2008* – Liderul abhaz acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei;
- *15 august 2008* – MAE anunță că ambasadorul României la Tbilisi este în concediu medical, în Germania;
  - România a livrat armament și muniție de infanterie autorităților guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor legale internaționale, în condițiile în care Georgia nu este subiect al unui embargo în acest sens, a precizat Ministerul Afacerilor Externe.
- *19 august 2008* - Miniștrii de externe NATO s-au întrunit pentru a-și reafirma susținerea față de Georgia; Ministrul de Externe, Lazăr Comănescu, care a participat la reuniunea de urgență a miniștrilor de Externe ai NATO, a exprimat preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia
- *20 august 2008* - Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu și a președintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin;
  - Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbilrilor oficiale cu președintele Ucrainei, Viktor Iuscenko, la Kiev;
  - Au avut loc două mitinguri simultane de solidaritate cu populația Georgiei, unul în fața sediului Ambasadei Rusiei din București, celălalt în fața Consulatului Federației Ruse de la Constanța.
- *21 august 2008* - Conferința comună a președintelui României și a președintelui Georgiei;
  - Prima doamnă a Georgiei spune că România poate ajuta Tbilisi, printr-o voce puternică în UE;
  - Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbilrilor oficiale cu președintele Republicii Ajerbaidjanului la Baku;
- *22 august 2008* **-** Conferința comună de presă a lui Traian Băsescu și președintelui Republicii Turcia, Abdullah Gal, Istanbul;
  - Declarația de presă a Președintelui României Traian Basescu în care a prezentat concluziile vizitelor de lucru în regiunea Mării Negre;
- *27 august 2008* - Ministrul de Externe, Lazăr Comănescu, și ministrul Apărării, Teodor Meleșcanu, au fost audiați de Comisia pentru politică externă a Senatului pe tema conflictului din Georgia.

- *28 august 2008* - Premierul Călin Popescu Tăriceanu și ministrul Apărării, Teodor Meleșcanu, au vizitat, astăzi, navele NATO acostate la Constanța, afirmând că prezența acestor vase în Marea Neagră a fost plănuită de un an și nu reprezintă o consolidare a prezenței NATO în zonă, așa cum acuză Rusia.
- *1 septembrie 2008* - Conferința de presă susținută de președintele României Traian Băsescu, la Bruxelles;
  - Președintele Băsescu declară înaintea Consiliului European extraordinar că România nu va cere sancțiuni împotriva Rusiei
  - După reuniunea extraordinară a UE, președintele Băsescu apreciază că statele europene au dat dovadă de solidaritate condamnând Rusia
  - Președintele Băsescu a anunțat că Rusia a cerut României printr-o scrisoare oficială să recunoască independența Abhaziei și a Osetiei de Sud
  - Premierul Tăriceanu i-a transmis omologului său georgian că Georgia se bucură de "simpatie" în UE
- *2 septembrie 2008* - Discursul Președintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii Corpului Diplomatic Român;
- *15 septembrie 2008* - Ministrul Afacerilor Externe, Lazăr Comănescu, anunță, în cadrul reuniunii plenare a CAGRE, intenția României de a participa cu o unitate de 20 de membri în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare;
- *17 septembrie 2008* - Decizie CSAT privind trimiterea unității;
- *18 septembrie 2008* - Adoptarea HG 1130 - Baza juridică a constituirii echipei României din EUMM in Georgia. Fixeaza cadrul general al misiunii;
- *23 septembrie 2008* - Plecarea spre Tibilisi a unității cu care România va participa la Misiunea Civilă a UE în Georgia;
- *26 septembrie 2008* - Lansarea EUMM în Georgia;
- *1 octombrie 2008* - Demararea misiunilor de monitorizare în teren conform prevederilor Acordului din 12 August: Toate cele patru echipe române ies în teren.
- *31 octombrie 2008* - O echipă de monitorizare EUMM condusă de o echipă românească intră pe teritoriul Osetiei de sud, la Abrevi.
- *4 noiembrie 2008* - Patrule EUMM intră pentru prima dată pe teritoriul Abhaziei.
- *30 noiembrie 2008* - Alegeri generale în România

4. Contextul crizei

Disputa ruso-georgiană nu era un lucru nou în august 2008 și ipoteza unei posibile confruntări militare era prezentă de câțiva ani. Adevărul este că izbucnirea bruscă a surprins Occidentul și, la nivelul declarațiilor în primul rând, chiar Rusia. În ciuda tensiunilor și amenințărilor și schimburilor de declarații dure între cele două părți, conflictul armat a fost considerat a fi un instrument retoric, deoarece un număr uriaș de alte instrumente au fost folosite în relațiile bilaterale.

După primele mișcări pro-democratice în perioada dinaintea lui Putin, după sosirea sa la putere, ca președinte, încetul cu încetul, vectorul naționalist a preluat și a condus politica Federației Ruse. Este oarecum relevant faptul că în perioada înainte ca Putin să ajungă la putere, Federația Rusă a dovedit prea puțin interes pentru spațiul post-sovietic și nu a adus soluții solide pentru aceste state, chiar dacă a existat o declarație constantă că aceasta este un fel de „curte“ în cazul în care nimănui nu i-a fost permis să se joace fără acordul Moscovei.

Această perioadă a fost una cu mari probleme economice pentru Rusia, dar, de asemenea, o perioadă în care chiar UE, NATO sau SUA nu au avut o politică adecvată. Coincidența între renașterea naționalismului, a puterii economice, voința de a juca un rol principal în regiune și apoi în întreaga lume, a coincis cu extinderile UE și NATO, extinderi care interesează direct acele țări post-sovietice ca Georgia și Ucraina, Azerbaidjan și Republica Moldova, dar și un interes reciproc din partea UE și NATO, dar, de asemenea, un interes al acestor țări pentru un viitor european și euro-atlantic, fapt care a pus interesele Rusia și NATO - în cuvinte și fapte - și Rusia și UE - în fapt, chiar în cazul în care cuvintele au fost mai rezervate / într-o competiție directă, chiar și în confruntare, la anumite puncte. Dar, în întreaga perioadă, a existat un interes deosebit în Georgia (și Republica Moldova), prin regiunile separatiste, conflictele înghețate și o prezență militară în cele două țări.

În 2001, Federația Rusă a aderat la valorile de război împotriva terorismului promovat de SUA după 11 septembrie. La prima vedere, se părea că această acțiune a fost menită să reunească Rusia și Occidentul, dar în ultima vreme, efectul a fost complet opus. Cu sau fără războiul din Irak, diferențele au

devenit clare în special cu SUA, dar și cu NATO și UE. Un an mai târziu, în 2002, în Chișinău, Federația Rusă și un număr din țările CSI au semnat o Cartă care a dat naștere la Organizația Tratatului de Securitate Colectivă - CSTO. Carta a fost oarecum similară în dispoziții cu documentul care a dat naștere NATO[35], dar departe de a fi o copie a NATO, CSTO s-a dovedit a fi mai mult o organizație de securitate colectivă decât una care se va concentra pe apărarea colectivă.

Crearea CSTO a fost mai mult o dovadă vie a interesului Rusiei în problemele de securitate din spațiul post-sovietic, dar, de asemenea, un semn de concurență și o alternativă la NATO pe care Moscova a simțit nevoia de a le crea pentru țările CSI. Motivele care au condus la crearea CSTO ar putea fi dezbătute, dar, era evident, care a fost „furnizorul de securitate" și care ar fi trebuit să fie consumatorii „de securitate" în CSTO; organizarea nu a îndeplinit, în sine, acest rol, aceasta nu a putut rezolva conflictele înghețate sau să construiască capacități reale comune pentru apărare și / sau de securitate în zonă, dar a reprezentat mai mult un instrument pentru a readuce sub protectoratul „Federației Ruse" unele republici post-sovietice. Toți membrii CSI au fost încurajați să adere la organizație.

Georgia (precum nici Ucraina, Azerbaidjan și Republica Moldova, dar și alte țări neutre din Asia Centrală) nu au făcut parte din CSTO. Mai mult, „revoluția trandafirilor" a adus țara caucaziană mai aproape de drumul spre UE și NATO. În mai puțin de trei ani, Georgia a primit așa-numitul statut de „Dialog Intensificat" cu NATO"[36]. Relațiile ruso-georgiene erau deja tensionate, mai ales ca urmare a acestei divergențe fundamentale, dar și datorită situațiilor foarte evidente și vocale anti-Rusia, dar, de asemenea, și datorită acțiunilor președintelui Saakașvili, care a contestat Moscova constant. Relațiile bilaterale au fost înghețate, încetul cu încetul ajungându-se la unele puncte problemă și anunțându-se un conflict militar.

În 2006, Rusia a introdus o interdicție comercială pentru apa minerală și vinul[37] din Georgia ajungându-se la o blocadă totală a comerțului

[35] http://untreaty.un.org/unts/144078_158780/5/9/13289.pdf.
[36] http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_22173.htm?selectedLocale=en.
[37] Osborn, Andrew, *Moscow's restaurants pay the price for Georgian wine ban*, The Independent, 6 mai 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/moscows-restaurants-pay-the-price-for-georgian-wine-ban-476999.html

bilateral[38], expulzarea cetățenilor[39] și la un conflict diplomatic cu retragerea ambasadelor de ambele părți[40]. Conflictul armat a fost deja discutat la acel moment[41]. În 2007, existau doar șocuri bilaterale minore[42] fără o evoluție pozitiv majoră. În toată această perioadă, România a susținut Georgia, prin deschiderea economică și comercială, respectând calitatea sa de membru al NATO și UE. Politic și retoric, România a apărat dreptul Georgiei de a alege soluția sa de securitate proprie, drumul spre NATO și de a critica poziția Federației Ruse de a bloca o astfel de aspirație pe baza propriilor interese strategice și a unei percepții de amenințare orientată spre abordarea fizică a NATO la frontierele sale. Între timp, au existat un număr semnificativ de vizite bilaterale la cel mai înalt nivel, inclusiv unul care a salutat investirea președintelui Mihail Saakașvili, în al doilea mandat, la 20 ianuarie 2008[43].

Trebuie să menționăm aici că 2008 a început cu un eveniment major: alegerile anticipate din Georgia, care au reprezentat în sine o victorie pentru opoziție, chiar dacă aceasta a însemnat, de asemenea, că regimul Saakașvili a avut resurse pentru a negocia și a răspunde prin acțiuni cerințelor opoziției. Aceste alegeri au venit după evenimentele din 7 noiembrie 2007, când utilizarea excesivă a forței și moartea într-un conflict direct a forțelor

---

[38] Osborn, Andrew, *Russia steps up blockade on Georgia*, The Independent, 3 octombrie 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-steps-upblockade-on-georgia-418502.html

[39] Castle, Stephen, *Russia tightens screw by starting to deport Georgian 'illegals', The Independent, 7 octombrie 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-tightens-screw-by-starting-to-deport-georgian-illegals-419008.html.*

[40] Osborn, Andrew, *Putin steps up rhetoric against 'terrorist' Georgia*, The Independent, 2 octombrie 2006, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/putinsteps-up-rhetoric-against-terrorist-georgia-418438.html.

[41] Osborn, Andrew, *The Big Question: Could the stand-off between Russia and Georgia lead to military conflict?*, The Independent, 5 octombrie 2006, http: //www.independent.co.uk/news/world/europe/the-big-question-could-the-standoffbetween-russia-and-georgia-lead-to-military-conflict-418719.html.

[42] Penket, Anne, Georgia says Russia fired missile in 'act of aggression', The Independent, 8 august 2007, http://www.independent.co.uk/news/world/europe/georgia-says-russia-fired-missile-in-act-of-aggression-60672.html.

[43] http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3.

revoluţionare de opoziţie, precum şi a forţelor de poliţie, a ridicat întrebări cu privire la legitimitatea regimului[44]. Sfătuit de consilierii pro-Occidentali, președintele Saakaşvili a renunţat la un an de mandat şi a demisionat, organizând alegeri anticipate, în scopul de a consolida legitimitatea lui de către un nou mandat. Această rundă a alegerilor i-a oferit o oportunitate de a trece un referendum privind aderarea la NATO cu aceeaşi ocazie, cu potenţial de susţinere reciprocă în consecinţă între cele două sondaje.

Din păcate, victoria sa cu o diferenţă mică[45] faţă de opoziţie a fost o alarmă și un semnal de avertizare pentru președintele Mihail Saakaşvili, dar, de asemenea, a activat opoziția și i-a slăbit poziția, limitând posibilitățilr sale de reacție după aceea. Victoria a fost, cum era de așteptat, contestată de opoziție. A fost, de asemenea, un bun prilej pentru ca Rusia să continue presiunea față de conflictele înghețate și să îl facă pe Saakașvili fie să facă o greșeală, fie să se arate mai puțin sigur de poziția sa și să ofere opoziției posibilitatea de a-l elimina de la conducere.

Trebuie să recunoaştem aici, că declaraţia unilaterală de independenţă a Kosovo a introdus o nouă presiune asupra administraţiei georgiene prin retorica repetată a factorilor de decizie politică din Rusia care au legat această situaţie cu cea din teritoriile separatiste din Georgia, în ciuda declaraţiilor tuturor liderilor ţărilor care au recunoscut Kosovo și din alte ţări din regiune, inclusiv România, conform cărora, Kosovo a fost un caz special, şi nu va trebui să se regăsească în toate conflictele înghețate, deoarece situația era complet diferită.

Summit-ul NATO de la Bucureşti, unde Georgia nu a primit Membership Action Plan pe care îl dorea atât de mult, a fost primit de către Georgia și Ucraina, dar şi de către Rusia, ca un semnal al divergenţelor din interiorul Alianţei dar şi a faptului că Rusia este pe primul plan în cadrul Alianţei. Datorită relaţiilor strategice cu Alianţa. România a făcut eforturi uriaşe, în poziţia sa de gazdă[46], pentru a încerca să influenţeze rezultatul summit-ului;

[44] Articol: A president's democratic credentials are on trial, The Independent, 9 noiembrie 2007, http://www.independent.co.uk/opinion/leadingarticles/leading-article-a-presidents-democratic-credentials-are-on-trial-399601.html.
[45] Ilie, Ana, "*The reelection of Saakașvili, confirmed by the Electoral Commission*", Gândul, 8 ianuarie 2008, http://www.gandul.info/lumea/realegerea-luisaakasvili-batuta-in-cuie-de-comisia-electorala.html?3929; 2325866.
[46] http://www.mediafax.ro/politic/basescu-ucraina-si-georgia-vor-fi-in-nato-desi-acumnu-indeplinesc-criteriile-de-map.html?1687; 2517133.

apoi, pentru a da un semn pozitiv în urma declarației finale, a spus că, fără nici o îndoială, „Ucraina și Georgia vor fi membri ai NATO" , un tip de garanţie Salonic pentru Balcanii de Vest, în drumul lor către UE, aplicat la cazul NATO, o garanţie pe care nici un alt stat nu a primit-o, inclusiv România, când a fost respinsă prima sa cerere de a deveni membru NATO la summitul de la Madrid din 1997. Profitând de situaţie, liderii Rusiei au avut opţiunea de a creşte presiunea asupra Tbilisi prin activarea conflictelor separatiste, provocând Georgia, prin prezenţa lor militară în acele teritorii, când Georgia a ales să crească cu 15% forţele sale armate[47] şi pentru a schimba armele ruseşti cu cele occidentale şi ucrainene, inclusiv din România[48]. În contextul volatilităţii din regiune, acest proces putea să ducă la un singur tip de rezultat[49].

5. Percepţia şi încadrarea problemei

Contextul crizei impusese deja unele avertismente foarte clare şi unor procese în curs de dezvoltare:

- Renaşterea Rusiei şi a poziţiei revizioniste a acesteia, adaptarea rolului său în comunitatea internaţională. Provocări post-sovietice din partea vecinilor săi care au decis să adere la NATO şi UE.
- Provocări la adresa normelor de control European şi stabilitatea frontierelor de ţări europene
- Provocările Rusiei la adresa situaţiei conflictelor îngheţate şi a mecanismelor de pace şi o căutare de soluţii creative din UE şi ţările implicate, la o soluţie „linie dură" în favoarea sa şi în favoarea prezenţei continue a trupelor sale pe teren, legitimarea prezenţei lor şi creşterea numărului lor în regiunile separatiste din Georgia şi Republica Moldova sau în Armenia

[47] Necşuţu, Mădălin, *Georgiais going to increase its military troops by 15%,* "Ziua" newspaper, 14 iulie 2008, http://www.ziua.ro/news.php?data=2008-07-14&id=9342&kword=rusia+georgia.

[48] Toader, Maria, "*România sell to Georgia weapons worthing 20 de milioane de dolari*, "Gândul", 16 august 2008, on-line at http://www.gandul.info/actualitatea/romania-a-vandut-georgiei-armament-de-20-de-milioane-de-dolari-video.html?3927;2929307.

[49] http://www.mediafax.ro/externe/seful-statului-major-al-armatei-ruse-cere-nato-sa-nuinarmeze-georgia.html?3614;2637912.

- Perspectivele, schimbul de foc și conflictul militar din regiunile separatiste.
- deficitul de democrație în Georgia și creșterea conținutului opoziției, lipsa de dialog și compromis în guvern, bazându-se pe aderarea la NATO ca o garanție clară și realizarea politicii supreme.
- dorința politică a Tbilisi și deschiderea unor discuții menite a rezolva conflictele Abhazia și Osetia de Sud, ca o realizare politică.
- exagerarea situațiilor extreme din partea oficialilor din Tbilisi față de Rusia și lipsa capacității de a se angaja la o linie de dialog cu Moscova.

Percepția din România s-a mutat în perioada de criză în mai multe direcții:

a. Completa renaștere agresivă din Rusia, cu toate mijloacele, cu excepția utilizării forței militare directe. (Până la 1 august)
   - criza generală de instabilitate și revizionismul frontierelor din vecinătatea sa
   - reversul situației trupelor străine de pe teritoriul post-sovietic, alte state din regiunile separatiste și în Regiunea extinsă a Mării Negre, de la nelegitimitate și proces de retragere în conformitate cu Tratatul CFE și angajamentele de la Istanbul la un proces de legitimizare.
   - utilizarea mijloacelor politice, energetice, financiare de către Rusia în recâștigarea controlului său în spațiul post-sovietic și în a limita suveranitatea, integritatea teritorială a acestor țări și restrângerea opțiunilor lor pentru o soluție de securitate și o dezvoltare economică și prosperitate într-un cadru de NATO și UE.

b. Utilizarea de mijloace militare și provocarea unui conflict local în Osetia de Sud, în vederea prinderii Georgiei într-o capcană (1-7 august)
   - atragerea Georgiei în acest război, pentru a bloca orice tentativă de rezolvare a conflictelor din Abhazia și Osetia de Sud
   - menținerea trupelor ruse, legitimarea șederii lor pe teren, amplificarea prezenței militare ruse în teritorii separatiste
   - de-legitimizarea conducerii georgiene și prevenirea oricărei încercări a Occidentului de a acorda Tbilisi o poziție mai apropiată de NATO sau UE
   - blocarea oricărei implicări occidentale în Georgia, dar învinuirea Occidentului / NATO / SUA pentru comportamentul, pregătirea și echipamentul militar al Georgiei

c. Invazia militară rusă completă în Georgia, cu scopul de eliminare a guvernului pro-occidental și anti-rus (7-20 august)
   - divizare a Georgiei în regiunile controlate
   - controlul comerțului Est / Vest
   - încurajarea separatismului în Adjaria
   - controlul BTC / BTE rutelor alternative de tranzit la sistemul de tranzit rus
   - prezentarea unor capacități militare uriașe și a unei voințe politice de a acționa în vigoare în spațiul post-sovietic
   - crearea unei amenințări credibile „pentru a face față tuturor țărilor post-sovietice cu agende occidentale
   - trimiterea unui mesaj puternic către NATO, UE, SUA și țările occidentale cu privire la decizia Rusiei de a utiliza toate mijloacele, inclusiv cele militare, pentru a-și menține rolul în spațiul post-sovietic.

Toate aceste percepții și probleme au provocat obiectivele pe termen lung și interesele în regiune ale României, și au atacat valorile pe care România le susține în regiune și în politica sa externă și de securitate. A fost o posibilitate clară ca acest conflict să aibă un impact direct asupra situației din Republica Moldova și oricum ar putea împărți UE și NATO, ar putea crea diviziuni și diferențe de opinii, o provocare, în toate momentele, a securității românești. Aceasta a fost tema de discuție a reuniunii de urgență CSAT și deciziile consecutive de a sprijini Georgia.

În același timp, a fost un sentiment de incertitudine și o nevoie de evaluare comună a țărilor din regiunea extinsă a Mării Negre. În acest sens, președintele Băsescu a făcut o vizită de două zile în Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Azerbaidjan, Turcia, o vizită stabilită pe loc, o nevoie clară de dialog și de o poziție împărtășită de toate aceste state, și, de asemenea, un semn din România asumat (și recunoscut, de asemenea) de responsabilitate în regiune. Schimbul de opinii, nevoia de eforturi comune, conjugate, fasonarea poziției UE și NATO față de aceste evenimente au fost principalele obiective ale acestei călătorii.

6. Abordarea crizei și definirea unei soluții

Primul mod de abordare a crizei a venit din nevoia de o **evaluare coerentă** a situației. În acest sens, România a convocat ședința extraordinară a Consiliului de Securitate pe 9 august și a activat schimbul de informații și date operative în UE și în cadrul NATO.

Al doilea principiu a fost o reacție comună a UE și NATO, asupra conflictului. România a avut rolul de a pune Europa de Est laolaltă cu Europa de Vest și de a armoniza pozițiile. Acesta a fost motivul pentru care România nu a participat la reuniunea președinților din Europa de Est de la Tbilisi în timpul conflictului.

Al treilea principiu a fost să nu se antagonizeze Rusia, fără un obiectiv și un rezultat clar și tangibil, dar, în același timp, să se utilizeze toate mijloacele și declarațiile publice pentru a defini cu adevărat non-acceptabilitatea mijloacelor și soluțiilor găsite de către Rusia pentru problema definită și percepută de către aceasta.

Denumirea de „Răspuns disproporționat" în loc de „invazie rusească" a operațiunilor militare ale Rusiei in Georgia a fost rezultatul voinței politice ruse de a trasa o linie roșie dar și un rezultat al nerăbdării lui Saakașvili. Alte decizii cu privire la sprijinul pentru Georgia și mesaj coerent față de modul rus de promovare a intereselor sale în regiune au fost, de asemenea, binevenite.

Mai departe, România a decis să susțină fiecare soluție UE (sau NATO) de încetare a focului (chiar dacă acesta nu a fost consultat, iar rezultatul conținea o mulțime de greșeli și capcane ușor de dezvoltat (pentru misiunea inițială nepregătită de la Moscova), știind că unitatea UE era necesară și că vizita președintelui Sarkozy și a ministrului francez de Externe la Moscova și Tbilisi a reușit, cel puțin, să oprească focul, și că o negociere nu poate avea loc cu trupele ruse la un kilometru de la Tbilisi.

În al cincilea rând, România a sprijinit misiunea UE în Georgia pentru a monitoriza retragerea trupelor ruse, a informat cu privire la situația de pe teren pentru a preveni orice act de ostilitate și violență în regiune. România a contribuit cu trupe la sol și cu ajutor umanitar.

În paralel, România se confruntă cu primele semne ale crizei printr-un joc de învinuire pentru înarmarea Georgiei, al unei crize a refugiaților de război, dar, de asemenea, primul zvon cu privire la criza de credibilitate și imagine legate de „trădare" pentru că nu s-a alăturat celorlalți lideri din Europa de Est pe esplanada din fața președinției georgiene în timpul războiului, dar și pentru „elaborarea politicilor sale bilaterale cu Rusia" atunci când declara în public, după vizita bilaterală în Georgia, că președintele Saakașvili ar trebui să găsească o cale pentru un dialog direct cu Rusia după război. România a avut un răspuns direct la toate aceste provocări invocate de contribuția sa directă în susținerea Georgiei în EUMM și ajutorul umanitar, precum și politic, prin sprijinirea poziției echilibrate în UE și NATO, organisme de decizie.
În plus, odată ce regula „business not as usual" a fost introdusă, președintele Băsescu a renunțat la mult planificata sa vizită la Moscova din septembrie, pentru a alinia România la toate deciziile Alianței și ale UE. Dar toate aceste soluții nu au rezolvat problema principală ridicată de criză – eliminarea cauzelor crizei și o nouă relansare a ostilităților ar putea avea loc oricând.

7. Ocazii de luarea deciziilor

1. *8 august 2008 – Ambasada Georgiei la București a informat Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.*

   REACȚIE: 9 august 2008 – Ședință CSAT

   SCOP: Evoluțiile din Georgia și impactul lor asupra securității și stabilității regionale.

   POZIȚIA ADOPTATĂ:

   - se reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
   - se face apel la părțile implicate în conflict să dea dovadă de responsabilitate și să înceteze ostilitățile, în vederea creării de condiții pentru negocieri care să garanteze pacea și stabilitatea în regiune.
   - România se va alătura comunității internaționale pentru a identifica o soluție politică a crizei din Georgia.
   - Instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetățenilor români din Georgia, dacă situația o va impune.

- Prima ședință CSAT, organizată pe tema conflictului ruso-georgian, s-a caracterizat prin subreprezentare la nivelul decizional, prin lipsa Primului Ministru, Călin Popescu Tăriceanu, a Ministrului Economiei şi Finanţelor, Varujan Vosganian, prin reprezentarea prin adjuncți directoriali ai SIE și SRI și absenţa șefului Statului Major General, Gheorghe Marin[50].

  Se poate observa, de asemenea, că deciziile adoptate în cadrul aceastei ședințe au reprezentat mai degrabă o asumare de poziție. Mai mult decât atât, România ca stat membru UE și NATO a declarat alinierea acțiunilor sale la interesul comunității internaționale de identificarea a unei soluții pentru criza din Georgia.

2. *10 august 2008 – Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat.*

   CONTEXT: Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat, după ce au fost reținuți de polițiștii de frontieră la 500 de metri de punctul de graniță Nădlac. Cei patru migranți, cu vârste cuprinse între 23 și 26 de ani, au fost depistați de polițiști la frontiera cu Ungaria, aceștia încercând să iasă ilegal din România cu scopul de a ajunge într-o țară din spațiul Schengen.

   ***REACȚIE**: Chiar dacă acest caz a fost ușor de rezolvat conform legilor în vigoare în România și în UE, a născut întrebări cu privire la un posibil val de refugiați din Georgia în cazul în care războiul ar fi continuat sau dacă administrația Saakașvili ar fi fost înlocuită de o autoritate pro-rusă, lucru care ar fi dus la o criză a refugiaților în regiune.*

3. *11 august 2008: Guvernul Georgiei face apel la poporul român să ajute cu donații poporul georgian, iar ambasada Georgiei la București cere intervenția militară a țărilor prietene.*

   REACȚIE: 12 august 2008 – este convocată a doua ședință CSAT
   SCOP: analiza ultimelor evoluții ale conflictului din Caucazul de Sud, în special situația umanitară din zonă.

[50] A se vedea în acest sens comunicatul de presă din 9 august 2008 al CSAT, www.presidency.ro.

POZIȚIE ADOPTATĂ:
- CSAT hotărăște trimiterea de ajutoare umanitare la Tbilisi (medicamente și produse sanitare);
- declarația finală menționeză preocuparea față de securitatea din regiune și reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
- România se alătura UE și NATO, contribuind cu propria sa expertiză la promovarea unei soluții negociate pentru stabilitate în Caucazul de Sud.

Se remarcă că cea de-a doua ședință CSAT a fost bine reprezentată la nivel decizional, însă, exceptând ajutorul umanitar promis Georgiei, nu aduce hotărâri noi față de prima ședință CSAT din 9 august 2008[51] ceea ce înseamnă că discuțiile au fost rezervate consultațiilor cu aliații NATO și partenerii din UE.

În urma celor două ședințe ale Consiliului Suprem de Apărare, pe tema conflictului ruso-georgian, se poate observa că deciziile României se limitează mai degrabă la nivel discursiv, la nivel de declarații, de asumări de poziție, decât să contureze linii propriu-zise de acțiune în sensul unei implicări mai active în găsirea unei soluții pentru criza georgiană.

După cum se poate vedea din declarațiile publice, ambele reuniuni CSAT au fost utilizate pentru a formula poziția României și pentru a oferi sprijin la nivel declarativ Georgiei. Acest lucru înseamnă că toate deciziile spre acest scop nu au fost considerate publice, chiar dacă schimbul de informații cu aliații și partenerii a fost clar.

4. *14 august 2008: Liderul abhaz, Serghei Bagaps, acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei*

   REACȚIE: 15 august 2008- MAE: România a exportat armament în Georgia, în condiții perfect legale.

---

[51] A se vedea comunicatul de presă al sedinței CSAT din 12 august 2008, www.presidency.ro.

POZIȚIE ADOPTATĂ:

- Reprezentanții Ministerului de Externe de la București recunosc că România a livrat armament și muniție de infanterie autorităților gruzine, cu respectarea prevederilor legale internaționale, în condițiile în care Georgia nu este supusă unui embargo în acest sens.
- România a livrat armele „cu respectarea Cartei ONU, a regimului internațional de sancțiuni și a principiilor Codului de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme“, a subliniat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu, iar exporturile au fost efectuate pe bază de licențe individuale.

5. *19 august 2008: Reuniunea de urgență a miniștrilor de externe NATO*

   REACȚIE: participarea Ministrului de Externe al României, Lazăr Comănescu

   POZIȚIE ADOPTATĂ

   Lazăr Comănescu a exprimat în cadrul reuniunii de urgență a miniștrilor de externe NATO, preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia.

6. *Problematica stabilizării regiunii. Asumarea unor responsabilități în regiunea extinsă a Mării Negre*

   REACȚIE: Vizitele președintelui, Traian Băsescu, în perioada 19-22 august 2008, în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia și Republica Turcia.

   SCOP:

   - discutarea situației din Georgia și a consecințelor în plan regional;
   - dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre, prin creșterea implicării unor actori multilaterali relevanți, precum UE, NATO și OSCE.

   POZIȚIE ADOPTATĂ[52]

   - Din punctul de vedere al României, ca de altfel și al UE și NATO, organizații din care România face parte, integritatea teritorială a Georgiei este esențială și ea trebuie menținută;

---

[52] A se vedea declarațiile de presă ale Președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu Președinții Ucrainei, Georgiei, Republicii Moldova, Republicii Turcia și Republicii Azerbaidjan, din 20, 21 și 22 august 2008, www.presidency.ro.

– Prioritatea majoră este reprezentată de aplicarea acordului de încetare a focului semnat între Președintele în exercițiu al UE, Sarkozy, și Federația Rusă, pe de-o parte, și Georgia, pe de altă parte;
– Traian Băsescu face apel la toți șefii de state din regiunea Mării Negre să aibe o atitudine ponderată și înțeleaptă, pentru ca viitoarele evoluții să fie pozitive;
– Georgia ar trebui să găsească formule pentru a începe negocieri directe cu Federația Rusă;
– România se raliază inițiativei Turciei de creare a unei forțe de descurajare a terorismului, de descurajare a proliferării armelor de distrugere în masă în Marea Neagră - participarea la "Black Sea Harmony";
– Exprimarea speranței că proiectele energetice vor fi continuate în ciuda conflictului din Georgia;
– Traian Băsescu sugerează celorlalți șefi de state să adopte ca poziții oficiale ale statelor lor, Rezoluțiile CAGRE din 13 august 2008 și Rezoluția Consiliului Nord-Atlantic, adoptată la nivelul miniștrilor de externe, în data de 19 august 2008.

Se observă, în urma declarațiilor de presă susținute de Președintele României, Traian Băsescu, în urma vizitelor sale efectuate în statele cu ieșire la Marea Neagră, că România a re-exprimat poziția sa adoptată inițial, precum și faptul că nu au existat divergențe de opinie între poziția României și pozițiile celorlalte state.

7. *Problematica procesului decizional pe plan intern cu privire la Georgia*
REACȚIE: 27 august 2008 – Mircea Geoană, președintele Comisiei de Politică Externă din Senat, solicită audierea ministrului de Externe, Lazăr Comănescu, și a ministrului Apărării, Teodor Meleșcanu.
POZIȚII ASUMATE:
- Mircea Geoană acuză că reacția autorităților române a fost prea timidă;
- Lazăr Comănescu susține că la reuniunile miniștrilor de externe ai UE și NATO de la Bruxelles, din 13, respectiv 19 august 2008, România a avut o participare substanțială;

- Teodor Meleșcanu consideră că România a putut, cu ocazia acestui conflict, să demonstreze o capacitate crescută de previziune și de monitorizare.

Discuția a continuat în spatele ușilor închise. În ciuda campaniei electorale care urma să înceapă, subiectul nu a fost abordat în ceea ce privește politica internă și a existat o poziție unitară a partidelor politice referitoare la instrumentele de acțiune folosite în procesul de soluționare a conflictului ruso-georgian. Singura diferență a fost mai mult un semnal media legat de campania electorală urmat de către candidatul Social Democrat Mircea Geoană, care a fost implicat într-o cursă internă în cadrul partidului, fiind acuzat că a fost "prea moale, prea slab, prea diplomat" de către colegii săi.

8. *1 septembrie 2008: Reuniunea Consiliului de la Bruxelles*

REACȚIE: participarea Președintelui, Traian Băsescu, la această reuniune.

POZIȚII ASUMATE:

- se remarcă reacția disproporționată a Rusiei;
- este condamnată decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaște independența Osetiei de Sud și a Abhaziei;
- se solicită ca soluțiile pentru Osetia de Sud și Abhazia să țină cont de principiul independenței, al suveranității, al integrității teritoriale și al inviolabilității frontierelor;
- se apreciază că statele europene au dat dovadă de solidaritate condamnând Rusia;
- Traian Băsescu anunță că Rusia a cerut României, printr-o scrisoare oficială, să recunoască independența Abhaziei și a Osetiei de Sud.

9. *15–16 septembrie 2008: Reuniunea CAGRE de la Bruxelles*

REACȚIE: participarea Ministrului de Externe, Lazăr Comănescu

POZIȚII ASUMATE

- se anunță intenția României de a participa cu o unitate deplin operațională de 20 de membri, în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare;

- România analizează posibilitățile concrete de a participa la eforturile de reconstrucție post-conflict.

În data de 17 septembrie, se ia decizia CSAT de trimitere a unității, iar la 18 septembrie 2008, se adoptă HG 1130 ce reprezintă baza juridică a constituirii echipei românești din EUMM în Georgia.

8. Pasul practic: aplicarea unei soluții. Adaptarea la provocările practice și la reacțiile rapide

Pe lângă sprijinul politic și sprijinul constant în interiorul UE și NATO, România a avut contribuții directe practice și vizibile la conflict. Trebuie să menționăm că începând cu anul 2007, când România a aderat la UE, Georgia a fost pusă în primul grup de state (împreună cu Republica Moldova și Serbia), care vor beneficia de asistență oficială pentru dezvoltare din partea statului român[53].

România a dat, în anul 2007, din bugetul său de asistență pentru dezvoltare

- AOD - o contribuție totală de 500.000 de euro pentru proiecte de dezvoltare din Georgia către organizațiile internaționale în sistemul ONU:
- Programul Alimentar Mondial al ONU - Georgia – „Operațiunea de ajutorare și recuperare“- 100.000 EURO
- UNHCR - Programul pentru refugiați și PSI în Georgia - 100.000 EURO
- O contribuție de 300.000 de euro pentru PNUD pentru proiecte cum ar fi:
  i) dezvoltarea socială (150.000 de euro) - „dezvoltare regională în regiunea Kakheti“;
  ii) dezvoltare economică (150.000 de euro) - proiectul „Dezvoltarea economică în Republica Autonomă Adjaria“. În timpul operațiunilor militare, în august 2008, România a început, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, o campanie de asistență umanitară de urgență: - un ajutor umanitar de urgență de 1,3 milioane de EURO din

[53] Ministrul Afacerilor Externe, www.mae.ro, Relația politică dintre România și Georgia

rezerva Guvernului la buget. - o alocare de 150.000 de euro aprobat de Guvernul român, pentru Asistență pentru Dezvoltare din Ministerul român al Afacerilor Externe, 100.000 EURO prin intermediul Înaltului Comisar ONU pentru Refugiați (UNHCR) și 50.000 prin intermediul World Food Program. În cadrul Conferinței donatorilor pentru Georgia, România a anunțat un ajutor de 400.000 de euro pentru co-finanțarea proiectelor Comisiei Europene și 1 milion de euro contribuție programată pentru 2009, pentru finanțarea de proiecte în infrastructură[54].

III. Sistemul decizional

Aspecte normative, instituționale și funcționale

Prevederile constituționale și legale care acționau în momentul crizei prezentau în mod clar poziția România față de regiunea extinsă a Mării Negre, conflictele înghețate, entitățile separatiste și respectul pentru suveranitatea, independența și integritatea teritorială a țărilor în regiunea extinsă a Mării Negre. Chiar și strategia de securitate națională din România, cel mai important document al țării aprobat la București pentru stabilirea priorităților de securitate, are aceeași opinie și își asumă un rol special pentru România în acest domeniu. Problema esențială a fost și este o suprapunere de competențe și numărul mare de instituții implicate în politica externă. În acest sens, România are un președinte cu atribute de politică externă (care atrage cadrul general pentru politica externă a țării), Parlamentul (cu comisiile sale de politică externă și capacitatea să ratifice toate tratatele și acordurile internaționale) și Guvernul condus de prim-minstru, inclusiv de Ministerul român al Afacerilor Externe ca un organism specializat de politică externă). Din fericire, criza actuală a fost percepută ca o preocupare de securitate și organismul solicitat să se ocupe de acest tip de probleme este Consiliul Suprem de Apărare a Țării - CSAT, sub autoritatea președintelui, responsabil pentru procesul de luare a deciziilor privind aspectele legate de securitate.

Cum au funcționat în decursul crizei

Criza a intervenit după mai bine de doi ani de rivalitate între președinte și Guvern, care a avut drept urmare schimbarea mai multor miniștri ai

[54] Ministrul Afacerilor Externe, www.mae.ro, Relația politică dintre România și Georgia

Afacerilor Externe şi amânarea numirii unora dintre ei, o perioadă interimară atunci când primul-ministru a asumat mandatul și a lipsa de sprijin din partea preşedintelui. Acest tip de situație a stârnit primele îngrijorări cu privire la formularea unor poziții coerente în politica externă și posibilitatea ca rivalitățile interne să se reflecte în politica externă așa cum a fost cazul deciziei nefericite a partidului de guvernământ, Partidul Național Liberal, să înceapă o campanie de retragere a trupelor române din Irak.

Apropierea campaniei electorale pentru alegerile generale a fost un alt context negativ pentru deciziile care puteau dăuna unității și modifica dezbaterea cu privire la soluția pentru criza georgiană. Nu a fost cazul, deoarece în acel moment ministru al Afacerilor Externe era un diplomat de carieră acceptat de către președinte, și ministrul al Apărării era, de asemenea, un diplomat de carieră și fost ministru al Afacerilor Externe. Acest lucru a prevenit apariția unor puncte de vedere diferite, la nivel public, cu excepția momentului în care liderul Partidului Social Democrat, Mircea Geoană, a încercat să profite de aceste aspecte atunci când a convocat audierea miniștrilor pe această temă. Acest lucru s-a dovedit a fi mai degrabă o soluție pentru a-l plasa în centrul discuțiilor pentru rezolvarea aceastei probleme și mai puțin o voință politică pentru un alt tip de soluție în criză.

IV. Analiza tematică

1. Pregătirea, prevenirea și stăpânirea efectelor

Într-o declarație din octombrie 2004, Mircea Geoană, pe atunci ministru al Afacerilor Externe din România, a subliniat importanța Georgiei pentru România și pentru întreaga situație geo-strategică complexă din jurul Mării Negre. În această declarație a fost menționat faptul că Georgia este element cheie al păcii esențiale în regiunea extinsă a Mării Negre și, de aceea, România dorește să consolideze relația bilaterală. Georgia vede România ca un vecin direct peste mare și de aceea a decis să investească în „transformarea democratică din Georgia“[55] . „România a acceptat invitația

[55] Ministerul Afacerilor Externe, declarație a lui Mircea Geoană, http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364.

Georgiei pentru a lua inițiativa și de a conduce o operațiune mare de sprijin a democrației și europenizarea Georgiei[56] și s-a discutat despre implicarea Georgiei în cadrul Procesului de Cooperare în Sud-Estul Europei, cu privire la perspectivele sale europene și euro-atlantice. Pentru MAE român, „Georgia este o țară extrem de importantă. Ei sunt buni prieteni și parteneri și știm că de la Tbilisi, de asemenea, România este văzută ca o țară prietenă și foarte loială”[57].

Criza existentă după 4 ani de relații bilaterale, a ridicat întrebări cu privire la soliditatea și conținutul acestei relații bilaterale privilegiate: la ce nivel au fost instituțiile românești și factorii de decizie în măsură să prevadă și să răspundă la evenimentele din Georgia? S-au confruntat vreodată cu o astfel de criză și dacă a fost cazul, cum au format sistemul de gestionare a crizei pentru a avea un plan de acțiune adecvat și adaptat în acest scop și dacă au reușit să aibă instituții legitime și eficiente pentru acest scop? Există capacități care să identifice amenințările potențiale, să acționeze rapid pentru a preveni escaladarea unor astfel de amenințări și să găsească posibilități de a limita costurile unei astfel de operațiuni?

Nu vrem, cu siguranță, să dăm vina pentru criză pe România, deoarece vorbim despre Georgia, un stat suveran și despre Rusia, un jucător de categorie grea în regiunea Mării Negre și în lume. Dar noi avem dreptul de a vedea la ce nivel România a construit capabilitățile sale de a preveni, de a cunoaște și de a reacționa în domeniile în care sunt în joc interesele sale pentru a diminua costurile unei astfel de crize pentru planurile sale pe termen lung.

Începând cu anul 2004, România a devenit membră a NATO, iar din 2007 a Uniunii Europene. În rolul desenat pentru țara noastră, valoarea adăugată pe care România o poate aduce celor două organizații există o componentă legată de capacitățile sale de monitorizare și prevedere a evenimentelor din zona Mării Negre. Potrivit declarațiilor Ministrului Afacerilor Externe român, în timpul audierilor în fața comisiilor unificate pentru Afaceri Externe, și de Apărare și securitate ale Camerei și Senatului, România a îndeplinit rolul său în această direcție și a avertizat în timp util aliații și

[56] Ibidem
[57] Ibidem

partenerii cu privire la acțiunile care au avut loc și cunoașterea profundă a acestor fapte a dus la reacția rezervată a diplomației române, în timpul crizei, fiind mult mai activă în modelarea unei poziții comune a UE și NATO față de acest eveniment și încercând să mențină Georgia în prim-planul drumului european și euro-atlantic, cu o reconstrucție rapidă care să mențină acest important actor pe scenă, în ciuda divergențelor privind relația acesteia cu Rusia și pierderea de facto a teritoriilor Abhazia și Osetia de Sud pe termen mediu.

Din moment ce nu avem instrumentele pentru o analiză mai atentă și mai profundă a sistemului, ne putem baza doar pe declarațiile publice. În acest sens, a existat sentimentul că România a reacționat foarte târziu, după câteva alte state care au avut inițiativa de a merge și susține conducerea Georgiei. Acest lucru nu este neapărat greșit, dar aceasta depinde de evaluarea exactă a situației. Chiar și în acest caz, declarațiile președintelui Traian Băsescu condamnă agresiunea Rusiei asupra Georgiei și ignoranța evidentă a principiului integrității teritoriale a Georgiei, precum și sprijinul consecutiv pentru negocierile dintre cele două părți în conflict și pentru o soluție pașnică a conflictului au fost considerate a fi prea bune si prea slabe pentru pozițiile luate de obicei de către președinte în problemele interne. A existat un sentiment că fie a fost un interes în această abordare calmă și neprecipitată, fie alte fapte nepublice au fost cele care au modelat poziția rezervată a României.

România nu a fost la primul conflict desfășurat la frontierele sale. În 1991-1992, conflictul din Transnistria, iar mai târziu, în 1999, conflictul din Kosovo au fost evenimente care au modelat abilitatea României de a face față unor astfel de crize și de a avea o instituție potrivită pentru a reacționa. Explicația directă oferită de către factorii de decizie români în această abordare calmă a fost experiența, un fel de rutină în gestionarea unei asemenea crize și faptul că a fost o criză de securitate, mai degrabă, decât una de politică externă, dar fără o amenințare militară directă la adresa securității României. În ciuda oricărei declarații, era clar că nivelul de implicare s-a datorat, de asemenea, măsurilor de precauție de a nu afecta relațiile bilaterale în curs cu Federația Rusă. Cu toate acestea, România, împreună cu alți prieteni ai Georgiei, precum Suedia, Polonia, Republica

Cehă și statele baltice, au sprijinit fervent Georgia pentru afirmarea obiectivului de a se alătura NATO[58].

Au fost voci precum cea a membrului social democrat din Parlamentul European, Adrian Severin, care a observat că „nu suntem suficient de puternici în alianțele noastre și avem puțin spațiu de manevră“, deoarece România este incomplet integrată în structurile UE. În cazul crizei ruso-georgiene, nu s-a putut auzi nicio afirmatie susținând „importanța de a sprijini prietenii noștri din Georgia“, fapt care a ridicat semne de întrebare din partea unui număr mare de parteneri din regiune, dar și de peste ocean, deoarece astfel de momente sunt cele în care trebuie să demonstrezi parteneriat și sprijin puternic pentru prieteni și parteneri.

2. Leadership

Leadershipul în această criză specială a fost asigurat de către președintele Traian Băsescu, responsabil pentru politica de securitate, împreună cu CSAT, Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Cunoscând reacțiile președintelui român, acest lucru a presupus discuții, dezbateri și evaluări concurențiale ale situației și de proiectare a soluțiilor posibile. Ce am putea spune este că în acest caz special, instituțiile au lucrat, în ciuda răspunsului final moderat. Mai mult, Administrația Prezidențială a consultat pentru prima dată experți independenți, resurse academice și ale societății civile specializate în acest spațiu special.

3. Unităţi de luarea deciziei

Unitățile decizionale au fost Administrația Prezidențială, CSAT, Ministerul Afacerilor Externe şi Ministerul Apărării, serviciile de informaţii - în special Serviciul de Informaţii Externe - SIE - şi militare, Direcţia de Informaţii a Ministerului Apărării. Am putea adăuga comisiile Afacerilor Externe ale celor două Camere ale Parlamentului, precum și Comisiile de Apărare și Securitate.

---

[58] „Cotidianul" 13 august 2008, „The Romanian-Georgian Relation, *a sign for the foreign policy"* http://www.cotidianul.ro/relatia_romania_georgia_turnesol_pentru_politica_externa-54970.html

Criza ruso-georgiană din luna august 2008 a reprezentat o provocare majoră pentru factorii de decizie din România, din cauza campaniei pre-electorale pentru alegerile generale care se desfășura în același timp, cu amenințarea ca eventuale decizii proaste să influențeze votul și că posibila influență a dezbaterii politice interne asupra modului în care partidele și instituțiile abordează această criză să afecteze poziția României

O presiunea specială a fost exercitată asupra Ministrului Afacerilor Externe, aflat la prima sa criză, cu o oportunitate de a consolida această instituție compromisă prin mari greșeli și comentate pe larg ale predecesorului său, Adrian Cioroianu. Provocarea a fost chiar mai mare, deoarece a fost în joc strategia de politică externă a României, precum și planurile ambițioase ale președintelui pentru rolul regional al României.

Ca în majoritatea crizelor internaționale care interesează România, una dintre sarcini a fost de a proteja cetățenii români din zona de conflict și de a îi extrage din regiune, dacă doreau să se întoarcă în țară într-un mediu mai sigur. De aceea, CSAT a avertizat toate instituțiile de stat, pe 9 august, să se pregătească să evacueze cetățenii români , „dacă situația va impune o astfel de decizie". Astfel de decizii au fost luate anterior, în august 2006 (Liban) și în decembrie 2007 (Gaza). Acest lucru a fost, de asemenea, una din provocările MAE român deoarece tocmai lipsa capacității de a ajuta cetățenii români în străinătate a provocat demisia fostului ministru, Adrian Cioroianu, cu doar câteva luni înainte, în luna aprilie. Acest lucru a pus o presiune extremă pe MAE.

4. Conflictul de valori

Cele mai importante conflicte de valori au fost cele care au implicat relațiile cu Georgia și Rusia. În subsidiar alte două conflicte de valori secundare au fost cele legate de calitatea de membru al UE și de relația strategică cu SUA. Am putea adăuga conflictele de valori legate de aspirațiile de lider regional în zona Mării Negre și dorința de a modela o imagine de actor UE echilibrat și responsabil.

În primul caz, al relațiilor cu Georgia, tradițional bune, bazate pe un acord bilateral de prietenie și cooperare (1996), România fiind primul stat care a

recunoscut independența Georgiei în 1991, după căderea Uniunii Sovietice[59]. Poziția strategică a Georgiei pe coridoarele alternative de transport de energie din regiunea caspică a fost, de asemenea, importantă atât pentru România cât și UE. Conflictul de valori a apărut în dezbaterea privind modul în care să sprijine Georgia în cel mai bun mod posibil, fără a afecta reconstrucția relației cu Rusia în curs. De aceea, România a avut o poziție mai puțin vizibilă în sprijinirea intereselor Georgiei, evitându-se o susținere directă pentru președintele Saakașvili - acuzat în special în UE pentru partea sa de responsabilitate în provocarea conflictului - și acordarea de sprijin clar și vizibil pentru Georgia, ajutor politic și umanitar, dar, de asemenea, sprijin pentru reconstrucție.

În ceea ce privește relația cu Rusia, aceasta era una problematică, marcată de sincope frecvente, dar și cu perspectiva unei îmbunătățiri după întâlnirea la nivel înalt Băsescu-Putin prilejuită de summitul NATO de la București. Singurul beneficiu concret al acestei reuniuni la nivel înalt fusese invitația adresată de președintele Putin omologului său român pentru efectuarea unei vizite la Moscova, în luna septembrie; aceasta ar fi oferit ocazia mult așteptată de a da un impuls politic important "dezghețării" relației bilaterale. Se știe că Rusia reprezintă principalul exportator de energie în plan european și singurul furnizor extern pentru România, care plătește un preț ridicat în comparație cu celelalte state din UE dependente de gazul rusesc, acoperindu-și, însă, un procent important de necesități din producția internă.

De aceea, România a evitat o condamnare directă și fără echivoc a Rusiei - astfel încât să nu afecteze perspectivele sale de a îmbunătăți relațiile sale cu Rusia și pentru a evita sancțiunile economice dintr-un punct foarte critic de vedere. România a declarat întregul său sprijin pentru Georgia, dar fără a condamna în mod deschis Rusia, iar apoi s-a alăturat declarației comune a UE care critica „utilizarea disproporționată a forței". Sprijinul oferit pentru Georgia nu a fost doar unul politic în declarațiile publice, dar, mai ales, unul puternic în organizațiile internaționale și, de asemenea, ajutor umanitar în

[59] Ministrul Afacerilor Externe, Relații bilaterale cu Georgia www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3.

timpul conflictului (decizia CSAT din 12 august[60]) și o contribuție financiară la Conferința donatorilor din octombrie (1,6 milioane euro)[61]. Această atitudine a fost salutată de președintele georgian Mihail Saakașvili, care a mulțumit președintelui Traian Băsescu pentru „asistența oferită de România", cu ocazia vizitei președintelui român la Tbilisi, pe 21 august, numindu-l „un prieten foarte bun și un mare susținător al țării noastre"[62]. În același context, președintele român a declarat că „sprijinim fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei", în calitate bilaterală și în interiorul UE și NATO, organizațiile care și-au arătat deja sprijinul lor în acest sens, la reuniunile din 13 și 19 august[63].

În ciuda acestui sprijin foarte clar pentru Georgia, poziția română a fost cât s-a putut de diplomatică față de cealaltă parte implicată în conflict. Declarațiile oficiale de condamnare a Rusiei au fost evitate și apoi s-a folosit formula UE „utilizarea disproporționată a forței". În plus, la reuniunea extraordinară a Consiliului European, la 1 septembrie, poziția română a fost să se abțină de la a cere sancțiuni împotriva Rusiei[64]. Această atitudine moderată a fost o parte a planului anunțat de președintele Băsescu în declarația sa în fața comunității diplomatice românești pe 2 septembrie, când a cerut „abordarea pragmatică, de-politizarea, cât mai mult posibil", a relației cu Rusia[65].

Deci, poziția României a fost de sprijin complet pentru Georgia - nu pentru președintele Saakașvili - și de evitare a oricărei condamnări vocale a Rusiei. Aceasta a ajutat, de asemenea, în relația cu UE dar și obiectivului României de a încerca evitarea diviziunilor din interiorul UE față de criza din Georgia. Acest lucru a creat probleme cu statele care au sprijinit în mod

[60] Declarație de presă: Reuniunea CSAT din 12 august 2008, http://www.presidency.ro/pdf/date/10131_ro.pdf

[61] Declarație de presă: România la conferința donatorilor pentru Georgia, 22 octombrie 2008, http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=37255&idlnk=2&cat=4

[62] Declarație de presă comună a președinților României și Georgiei, Tbilisi, 21 august 2008, pagina 1, http://www.presidency.ro/pdf/date/10144_ro.pdf.

[63] *Ibidem*, page 1

[64] NewsIn - "Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă și solicită UE să negocieze soluții", 1 Septembrie 2008, http://www.newsin.ro/basescugeorgia-summit.php?cid=view&nid=1f6158fc-82cd-4647-8911-9d1e3de

[65] Declarația președintelui Traian Băsescu la recepția membrilor corpului diplomatic român la palatul Cotroceni, 2 septembrie 2008, pagina 3, http://www.presidency.ro/pdf/date/10183_ro.pdf.

deschis Georgia şi pe preşedintele Saakaşvili, la Tbilisi, în piaţa principală, în timpul războiului. A fost, de asemenea, o pierdere a leadershipului simbolic în percepţia acestor ţări. Chiar şi în Tbilisi, acest lucru a fost văzut ca un tip de trădare, în momentul cel mai important, şi acolo, chiar au existat intrebari despre poziţia reală a României.

Declaraţia publică a preşedintelui Traian Băsescu, la Tbilisi, în timpul vizitei în regiune, că Georgia ar trebui să găsească modalităţi de a negocia direct cu Rusia a fost, de asemenea, văzută ca un „mesaj direct pentru Rusia" emis de către Preşedintele român înaintea vizitei sale la Moscova, în septembrie, şi România a fost acuzată în spatele uşilor închise la Tbilisi, de faptul că „ face propriul joc politic cu Rusia pe seama Georgiei", şi acest lucru la un moment crucial al războiului. Aceeaşi abordare a fost adoptată de alte state est-europene. La un moment dat a existat, de asemenea, o problemă cu percepţia SUA.

Pe de o parte avem un parteneriat strategic cu SUA, cu un sprijin clar pentru preşedintele Saakaşvili şi o situaţie dificilă în Georgia în timpul războiului, dar şi SUA într-o campanie electorală, cu un preşedinte gata să părăsească Casa Albă. Acest lucru ar fi reclamat o poziţie clară privind Georgia şi pe Saakaşvili, o poziţie clară şi publică a României ca un lider în regiune pentru a suplini posibilităţile limitate de acţiune ale SUA la acel moment special. Preşedintele Traian Băsescu trebuia să conducă grupul de preşedinţi care îl sprijineau pe Mihail Saakaşvili şi Georgia în timpul conflictului, şi trebuia să emită declaraţii puternice pentru condamnarea în mod clar a Rusiei pentru invazie, precum şi să aibă o poziţie mai puternică şi vizibilă în interiorul UE şi NATO. Nu a fost cazul, şi România a ales să piardă această imagine de dragul unei relaţii mai bune în interiorul UE şi pentru o relaţie stabilă pe viitor cu Rusia. Costurile acestei alegeri vor veni în timp.

5. Comunicare şi credibilitate în criză

Comunicarea în situaţii de criză are diferite aspecte: comunicarea externă, comunicarea inter-instituţională şi comunicarea internă în criză. Vom lua în discuţie numai partea referitoare percepută de România, şi nu pe cea legată direct de războiul ruso-georgian. Preşedintele Traian Băsescu a avut rolul principal în comunicare şi, practic, în perioada de criză, nici un politician român sau alt reprezentant al unei instituţii nu a intervenit în această

comunicare. Doar după război, odată cu audierile din Parlament şi alți actori au fost implicați în comunicare. Singura excepție a fost momentul în care au apărut acuzații privind transferurile de arme către Georgia, atunci când Ministerul Afacerilor Externe – responsabil de Agenția Națională pentru comerțul și exporturtul materialelor speciale (ANCESIAC / ANCEX) - şi Ministerul Apărării au făcut declarații speciale şi comunicate de presă. Acest mod de a comunica a evitat orice conflict politico-birocratic şi a dat un sentiment de unitate în ceea ce priveşte mesajul general. Acest lucru ne-a împiedicat să avem o imagine clară a existenței unei comunicări interne inter-instituționale corecte şi oportune, din moment ce nu avem dovezi ale altor declarații care să consolideze sau să contrazică cele emise de Administrația Prezidențială.

Mass-media a fost din primele momente de partea Georgiei, chiar dacă în dezbateri au participat și persoane care au utilizat argumentele Rusiei. Preşedintele Saakaşvili a fost mai criticat, dar fără a evita sublinierea situației imposibile în care s-a aflat în timpul crizei și a faptului că a trebuit să reacționeze. Dovezile pregătirii acțiunii trupelor ruse au fost prezente și nu au existat dubii pe cine susțineau românii. Singura acuzație reală care a rezistat a fost faptul că, prin poziția sa vocală anti-rusă, s-a pus, practic, în situația de a nu avea alternative odată ce au început operațiunile militare. Dar, evaluările au vizat discutarea evenimentelor şi, în mai mică măsură poziția României sau impactul crizei pentru România. Faptul că timp de mai multe zile a fost o mediatizare completă şi că un număr mare de jurnalişti au fost trimişi pe teren au dovedit interesul foarte mare al românilor, mass-media româneşti şi oficialilor români pentru acest eveniment și criza reală creată pentru factorii de decizie români.

În ceea ce priveşte comunicarea externă, preşedintele Băsescu a fost în poziția de a sprijini faptul că „cel mai puternic răspuns" la războiul ruso-georgian, „ pe care îl poate trimite Europa este unul de unitate. Vom face în aşa fel, astfel încât UE să răspundă cu o singură voce", a declarat preşedintele citându-l pe premierul francez Francois Fillon. În cadrul dezbaterii mass-media a fost, de asemenea, citat Ministrul italian de Externe, Franco Fratini, declarând: „Eu nu cred în încercarea de a izola Rusia. Şi nu va fi cazul atât timp cât Summit-ul va urma linia franceză, împărtăşită de către Italia. Preşedintele Nicolas Sarkozy a exclus deja orice

tip de sancțiuni, pe care oricum noi nu le-am sprijini „. Au fost, de asemenea, și alte opinii: Polonia a vorbit despre sancțiuni împotriva Rusiei și premierul britanic Gordon Brown a afirmat că „în contextul acțiunilor ruse, UE ar putea revizui complet relațiile sale cu Rusia”[66]. Toate aceste poziții au fost prezentate în mod obiectiv și dezbătute la un moment dat în mass-media.

Traian Băsescu a insistat asupra rolului pe care România îl are ca actor regional. De aceea, România a propus UE și statelor membre NATO un non-paper cu analiza situației din regiunea Mării Negre și un pachet de măsuri pentru a reacționa la provocări apărute în acest context. Acesta a venit după vizita președintelui român și a reflectat pozițiile actorilor din regiune preocupați de consecințele crizei ruso-georgiene. El a propus câteva poziții precum o creștere a rolului NATO în regiunea Mării Negre, accelerarea proiectelor energetice în regiunea Mării Negre, precum Nabucco, conducta Constanța - Trieste și componentele întregului coridor sudic.

- acesta a propus crearea de surse diversificate, în cadrul rețelelor de tip puzzle, care ar trebui să prevină un mediu conflictual.
- flux permanent comun de date pentru diplomațiile statelor UE și ale regiunii
- crearea unor filtre pentru protejarea surselor
- optimizarea structurilor și organismelor care ar trebui să culeagă și să analizeze datele
- construirea unor sisteme active, pentru a avea capacitatea de a influența părțile în conflict, în scopul de a le conduce fie către o soluție pașnică, fie să înceteze luptele și să treacă la o soluție negociată.

Dar toate eforturile prezente depuse de diplomația noastră nu au împiedicat România să intre într-o zonă de credibilitate scăzută. S-a întâmplat, în special, din cauza rezervelor extreme în abordarea războiului, faptului că România nu s-a alăturat țărilor care au sprijinit deschis, în piață, Georgia și pe Președintele Georgiei, în timpul războiului, și că România nu a jucat rolul său de lider în regiune în expunerea preocupărilor Europei de Est față

[66] http://www.financiarul.com/articol_12353/romania-nu-doreste-sanctionarea-federatieiruse.html

de ofensiva rusă și poziția ei agresivă și a evitat să joace un rol similar în interiorul UE și NATO. Declarația publică de la Tbilisi a părut a fi o parte a politicii românești față de Rusia făcută pe seama Georgiei, fapt care a jucat, de asemenea, rolul său. Mai mult, această lipsă de credibilitate a făcut ca România să-și piardă imaginea de „ reprezentant al SUA" în regiune, „de lider regional" și a dus la apariția unor efecte în timp care s-au acumulat în timpul crizei ruso-ucrainene a gazului, din ianuarie 2009.

Pentru publicul român, conflictul de valori și criza unei alegeri potrivite a unei poziții a României nu a fost percepută, cu excepția dezbaterii privind poziția prin prisma relației cu Rusia, astfel încât să nu provoace Rusia și să nu-și altereze și mai mult relațiile proaste cu acest actor. Transparența nu a atins aceste niveluri în timpul crizei și chiar calitatea sau voința experților și analiștilor de a aborda această problemă a lipsit pe toată perioada de crizei și după aceasta, în ciuda campaniei electorale care ar fi putut oferi un cadru pentru aceste dezbateri. Dar din moment ce România a ajuns la un sistem de alegeri care a împiedicat o dezbatere solidă pe problemele de politică externă, această dezbatere nu a mai avut loc.

6. Efectele în timp

Așa cum am menționat deja, primele semne de avertizare cu privire la o criză de credibilitate a României ca actor, în timpul războiului ruso-georgian, au apărut prin alterarea poziției sale cunoscute – de criticare a politicii agresive a Rusiei în spațiul post-sovietic sau de utilizare a mijloacelor precum aprovizionarea cu energie în scopuri politice. Chiar dacă în acel moment, au existat suficiente semnale care puteau să explice poziția nuanțată a României, acest pas putea avea efecte cumulative în timp în relațile României cu SUA și țările UE din Europa Centrală și de Est, dar și în relațiile cu țările din Parteneriatul Estic.

Faptul că Rusia a recunoscut Abhazia și Osetia de Sud a fost de mare ajutor pentru România, deoarece i-a oferit posibilitatea unei condamnări ferme și a unei poziții clare împotriva acestei acțiuni a Rusiei, care a fost împotriva principiilor de bază ale politicii externe românești, precum și împotriva pozițiilor menționate în Strategia Națională de Securitate cu privire la conflictele înghețate, regiunile separatiste și, în general, Regiunea Extinsă a Mării Negre. Reacțiile românești față de acest eveniment au arătat o abordare diferită față de poziția și acțiunile mult mai evazive și extrem de

echilibrate în timpul războiului ruso-georgian. A reasigurat partenerii săi estici și a spulberat argumentele care ar fi condus la o criză de credibilitate. Dar riscul ca repetarea unor poziții în aceeași direcție să afecteze România este încă actual şi ţările şi actorii interesaţi au continuat să urmărească evoluțiile în această direcție pentru a ști când astfel de evenimente se vor repeta.

7. Lecții învățate

Au existat mai multe lecții învățate după această criză. Cele mai importante sunt următoarele:

- nuanțele introduse într-o declarație care se referă la două state aflate în război sunt foarte periculoase și te pot aduce într-o situație dificilă față de ambele;
- evaluarea unei situaţii în vederea formulării unei poziţii ar trebui să se bazeze întotdeauna pe valori și în nici un caz pe interese, deoarece aceasta ar putea fi interpretată ca reflectând interesele particulare pe seama unuia dintre actori, aflat într-o situație dificilă;
- ca membru al unei Alianțe sau al unei Uniuni, este întotdeauna mai bine să se stabilească poziția în interiorul aceastei entități înainte de a afirma o poziție individuală. Acest lucru ar ajuta la stabilirea celei mai bune formule și ar evita poziții radicale. Este adevărat că om asemenea situație nu ar ajuta vizibilității sau aspirațiilor de leadership ale unei țări;
- adoptarea unei poziţii comune în cadrul unei Alianţe, unui Uniuni sau parteneriat poate fi o soluție ușoară și credibilă. Dar lipsa de reacție promptă atunci când ai de a face cu ţări implicate în conflicte te pot pune lesne în poziția de a fi considerat un partener neserios. Și odată atribuită o asemenea etichetă în percepția publică ea se poate extinde la nivelul oricărui tip de relație;
- în cazul în care există un interes pentru sprijinirea poziției unei anumite țări, aceasta va însemna automat extinderea acestui sprijin și față de conducerea de la acel moment a țării respective de aceea nuanțele şi diferențele trebuie formulate mai târziu, nu în momentul crizei;
- într-o țară cu un leadership puternic nuanțele pot fi văzute fie ca un semn de slăbiciune, fie ca unul ce trădează intenția de schimbare a politicii anterioare;
- dacă în comunicarea cu un anumit actor se folosește în mod constant un ton prea vocal acest lucru ar putea crea dificultăți atunci când interesul sau realitatea de pe teren ar cere nuanțarea mesajului.

Capitolul 4

RĂZBOIUL DIN GEORGIA ȘI PROVOCĂRI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Oazu Nantoi

1. Introducere

Atât Republica Moldova cât și Georgia sunt afectate de problema separatismului regional, ce a apărut ca urmare a proceselor politice care au însoțit prăbușirea URSS. Este important de menționat faptul că esența conflictelor separatiste și regionale dintre puterea centrală și cea separatistă, în cazul Republicii Moldova și Georgia, diferă în mod substanțial. În Georgia, conflictele din Osetia de Sud și Abhazia au un colorit etnic distinct. În ceea ce privește conflictele din raioanele de est ale Republicii Moldova (Transnistria) nu există nici un conflict etnic între populația din dreapta și din stânga Nistrului.

Pe malul drept al Nistrului, problema relațiilor interetnice și-a pierdut actualitatea. De exemplu, municipiul Chișinău adăpostește o comunitate de etnici ruși mai mare decât toată Transnistria, iar acest fapt nu constituie o problemă. În plus, instituțiile de învățământ din Chișinău găzduiesc câteva mii de studenți din Transnistria. Este extrem de important faptul că zona de conflict transnistrean nu are o frontieră comună cu Rusia, sau nu e o zonă de coastă accesibilă independent de către Moscova. Transnistria este o fâșie îngustă de pământ situată între Ucraina și restul teritoriului Republicii Moldova.

Asemănările care există, din punctul de vedere al conflictelor regionale, între Georgia și Republica Moldova, se referă, în primul rând, la rolul Rusiei în cele două regiuni. În ambele cazuri, Kremlinul s-a poziționat, încă

de la bun început, de partea regimurilor separatiste anti-constituționale. Profitând de momentul de confuzie al comunității internaționale la prăbușirea imperiului sovietic și de faptul că aceasta nu a fost gata să intervină prompt în soluționarea conflictelor regionale din fosta URSS, Rusia s-a implicat atât în conflictul din Georgia, cât și în cel din Republica Moldova, arogându-și un rol important în cadrul proceselor de „mediere" și de "impunere a păcii".

În plus, în cazul Republicii Moldova, Federația Rusă continuă să-și mențină prezența militară ilegală, în timp ce regimul de la Tiraspol are un potențial militar[67] comparabil cu cel a Republicii Moldova. Ca și în alte zone de conflict, Rusia promovează politica de a oferi cetățenie rusă locuitorilor din Transnistria. Prezența cetățenilor ruși în zonele separatiste permite Rusiei să utilizeze acest factor ca pretext pentru a interveni în treburile interne ale Republicii Moldova, în timp ce în Georgia, Rusia s-a prevalat de pretextul protejarii cetățenilor ruși pentru a iniția agresiunea militară.

Analiza situației de criză în legătură cu conflictul din Georgia este imposibilă fără înțelegerea corectă a așa-zisului „format al procesului de negociere". La data de 21 iulie 1992, la Moscova, Boris Eltsin, președintele Rusiei și Mircea Snegur, președintele Republicii Moldova, au semnat „Acordul privind principiile de soluționare pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova". Acest document nu a fost semnat de către reprezentantul regimului de la Tiraspol.

Cu toate acestea, sunt menționate cele „trei părți"care urmează să participe la soluționarea conflictului, precum și unitățile militare ale acestor actori. Acest fapt înseamnă că Federația Rusă, după ce a comis un act de agresiune militară împotriva Republicii Moldova, a impus semnarea unui document care legalizează existența regimului transnistrean ca entitate distinctă in conflict, împreună cu regimul militar. Ca o continuare logică a acestui sistem de raportare la conflict, acceptat de către conducerea Republicii Moldova și de comunitatea internațională, Federația Rusă a insistat timp de 17 ani asupra faptului că "soluționarea conflictului ar trebui să fie reușită în cadrul negocierilor dintre părți".

[67] Aspectul militar în soluționarea conflictului în zona de est a Republicii Moldova, http://www.ipp.md/biblioteca.php?l=ro&ppage=2&idc=34.

În situația în care regimul transnistrean a fost creat și a reprezentat un instrument docil pentru Rusia, este inutil să așteptăm o soluționare viabilă a conflictului, în orice format de negocieri în care regimul de la Tiraspol este acceptat ca o „parte" și Rusia ca un mediator.

În 2003, beneficiind de incompetența președintelui Voronin și, probabil, de pârghii de influență asupra lui, Federația Rusă a încercat să impună semnarea unui document cunoscut ca „Memorandumul Kozak"[68]. Acest memorandum a fost aprobat de către Vladimir Voronin și Igor Smirnov, liderul administrației de la Tiraspol, și totul a fost gata pentru semnare la 25 noiembrie 2003 în prezența lui Vladimir Putin. Numai datorită intervenției prompte de către SUA, UE și OSCE, Vladimir Voronin a respins ideea semnării prezentului memorandum în noaptea din 25 noiembrie. Acest Memorandum reprezintă poziția Rusiei, din momentul în care Igor Smirnov a fost forțat de către Moscova să aprobe acest document și Vladimir Putin a fost gata pentru a fi prezent la semnarea acestuia.

Ideea memorandumului este de a lichida Republica Moldova ca stat și de a crea în locul său un conglomerat non-viabil care cuprinde „republica moldovenească transnistreană", Găgăuzia (o autonomie creată pe același model, dar inclusă în Republica Moldova) și ceea ce ar fi rămas din Republica Moldova. În plus, memorandumul prevede legalizarea prezenței militare rusești pentru o perioadă de 20 de ani.

După o pauză de aproximativ trei ani, Vladimir Putin a acceptat comunicarea directă cu Vladimir Voronin. Profitând de acest lucru, Vladimir Voronin a încercat din nou soluționarea conflictului transnistrean pe baza unui așa-zis „pachet de înțelegeri". Această afacere s-a bazat pe două principii: primul - înțelegerea va fi bazată pe un dialog direct între Vladimir Putin și Vladimir Voronin, fără participarea administrației de la Tiraspol. Al doilea - Rusia va da aprobarea pentru privatizarea ilegală a unei pleiade de agenți economici din Transnistria numai după soluționarea politică a conflictului. Singurul moment pozitiv în această tentativă a fost faptul că pachetul s-a bazat pe ideea că Rusia și nu regimul Republicii Moldovenești Nistrene („ RMN „) să fie "parte" în acest conflict. Dar, de fapt, Vladimir Voronin s-a dovedit a fi incapabil să înțeleagă că interesele

[68] Dmitrii Kozak – trimis special al lui Vladimir Putin

Rusiei sunt incompatibile cu suveranitatea şi integritatea teritorială a Republicii Moldova şi, ca urmare, ideea de a realiza un pachet a fost sortită eșecului încă de la bun început. Oricum, atunci când a izbucnit conflictul militar în Georgia, Vladimir Voronin, a continuat să mimeze optimismul în ceea ce privește realizarea acestui „pachet de înțelegeri".

Izbucnirea conflictului militar dintre Georgia și Rusia a reprezentat un test pentru capacitatea Republicii Moldova, ca stat, de a reacționa la situații de criză și, în același timp, a demonstrat că ideea unui „pachet" de acorduri cu Kremlinul este nefezabilă. În plus, a apărut probabilitatea reală de a începe un conflict similar celui din Georgia. La prima vedere, s-ar părea că Federația Rusă tratează cazul Transnistriei diferit față de Abhazia și Osetia de Sud. Cu toate acestea, Federația Rusă nu a anunțat public obiectivele sale privind această problemă, datorită controlului regimului transnistrean. Pornind de la logica comportamentală a Rusiei şi conținutul Memorandumului Kozak, rezultă univoc că Rusia nu dorește ca Republica Moldova să devină un stat suveran și indivizibil. Astfel, acest lucru nu înseamnă că Rusia nu poate ajunge la concluzia că are nevoie de recunoașterea Transnistriei ca stat independent și va începe un conflict în Zona de Securitate pentru a justifica în mod oficial acest pas.

Aici intervine din nou factorul ucrainean. Acest lucru se datorează faptului că atitudinea Rusiei față de problema transnistreană ar putea depinde de procesele politice care au loc în Ucraina și de rolul ce ar putea fi atribuit Transnistriei de către Rusia pentru a influența aceste procese. Este bine cunoscut faptul că administrația de la Kremlin a perceput „revoluția portocalie" ca un eșec și, în același timp, ca pe o amenințare directă la adresa securității sale naționale. Rusia reacționează extrem de negativ la intențiile Ucrainei de a deveni membru NATO. Rusia riscă să piardă controlul asupra Transnistriei după apropierea Ucrainiei de UE și NATO. În același timp, s-ar putea confrunta cu dificultăți în numirea și promovarea succesorului lui Igor Smirnov („președinte" al „RMN"), al cărui mandat expiră la sfârșitul anului 2011. În plus, în anul 2017, Rusia este obligată să evacueze flota sa de la Sevastopol (Crimeea). În prezent, Rusia construiește o bază militară pentru marina sa în orașul Novorossiysk. Prin urmare, nu există nici o garanție că Rusia nu va iniția politici dure împotriva Ucrainei pentru a păstra flota sa în Crimeea, inclusiv prin utilizarea regimului militar din Transnistria și prezența sa pe malul stâng al Nistrului.

Ca urmare, administraţia de la Moscova ar fi putut trata Transnistria ca pe o piesă importantă şi i-ar fi putut atribui acesteia un rol distinct în politica sa privind extinderea NATO spre Est şi pentru a-şi păstra flota în Crimeea. În plus, Republica Moldova urma să organizeze alegeri parlamentare pe 5 aprilie 2009, iar Vladimir Voronin trebuia să se retragă de la Preşedinţia ţării după expirarea mandatului său. Dacă, în urma acestor alegeri, ar fi fost format un guvern capabil sa renunțe la “statutul de neutralitate permanentă” al Republicii Moldova, cu posibilitatea ulterioară de a adera la NATO, atunci probabilitatea de a asista la unele scenarii militare dramatice în Republica Moldova creştea substanțial. În plus, posibilitatea de recunoaştere a Transnistriei de către Rusia i-ar fi dat mână liberă în ceea ce priveşte controlul politic solid asupra acestui teritoriu („Kaliningrad - 2“), inclusiv prin numirea unor marionete docile în diferite poziţii de conducere în cadrul „RMN“. Această problemă, până acum, nu a fost încă stabilită de către Rusia - este sigur că, Igor Smirnov, care este la putere din 1990, fără întreruperi, nu poate deţine preşedinţia după 2011. Prin urmare, Rusia nu are un mecanism sigur de promovare a unui succesor aservit în această poziţie.

Cele menționate mai sus conduc la ideea că probabilitatea de realizare a unui scenariu în Republica Moldova, similar cu cel din Georgia, nu este nici pe departe egală cu zero, în timp ce comportamentul Republicii Moldova, reacția societății civile și a societății în ansamblul său la evenimentele din Georgia reprezintă un test de viabilitate a statului.

2. Momentele crizei în Republica Moldova

Primele simptome ale acestei crize au apărut pe 6 martie 2008 când Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei a trimis Comitetului Executiv al CSI o notă oficială pentru a comunica faptul că Federaţia Rusă, ca urmare a împrejurărilor care au fost modificate, nu se simte obligată să respecte prevederile din Decizia Consiliului şefilor de state CSI referitoare la „măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia“, din 19 ianuarie 1996. Această decizie a interzis comerțul, tranzacţiile economico-financiare, transportul şi alte tipuri de operaţiuni cu Abhazia la nivel de stat.

Acesta a fost un semnal clar din partea Federației Ruse că a renunțat la poziția adoptată în cadrul CSI cu privire la relația cu regimurile separatiste din Georgia și a început să le sprijine fără a respecta dreptul internațional și suveranitatea Georgiei. Este adevărat că, pe 6 martie 2008, era încă dificil de prezis dacă Rusia va apela la acțiuni agresive împotriva Georgiei. Această criză a luat sfârșit pentru Republica Moldova pe 3 septembrie 2008 când Igor Smirnov a declarat, după ce s-a întâlnit cu Dmitri Medved, că Tiraspolul s-a retras din moratoriul cu privire la orice contacte oficiale cu Chișinăul iar procesul de negociere dintre Chișinău și Tiraspol va continua, în contextul dictat de către Rusia.

Conflictul armat din Georgia a provocat reacții în taberele adesea antagonice din societatea moldovenească prin războiul informațional dur, care a însoțit acțiunile militare. Oricum, este evident că razboiul din Georgia, în primul rând a provocat o criză în relațiile dintre Republica Moldova și Rusia, când nimeni nu era sigur dacă Rusia va aplica scenariul georgian, adaptat la realitățile regionale, și în cazul conflictului transnistrean. Din perspectiva de luare a deciziei, toate cele trei elemente clasice ale unei crize recunoscute în evenimente au fost analizate:

Incertitudinea - era evident că liderii Republicii Moldova nu erau siguri dacă Zona de Securitate va fi un loc de provocări care vor deveni pretextul pentru acțiuni dure întreprinse ulterior de Rusia. Conflictul armat a fost inițiat atunci când Parlamentul și Președintele țării au fost în vacanță astfel încât existau îndoieli considerabile asupra capacității statului de a reacționa în mod corespunzător în astfel de condiții.

Timpul limitat disponibil - evenimentele care au avut loc, de la începutul războiului împotriva Georgiei și până când Rusia a recunoscut independența Abhaziei și Osetiei de Sud, au fost atât de dinamice și surprinzătoare, încât statul moldovenesc nu a avut suficient timp și resurse pentru a reacționa adecvat la amenințările apărute.

Valori importante în joc - conflictul din Georgia și cele cinci principii ale politicii externe ale Rusiei anunțate de președintele Rusiei, Dmitrii Medved, au demonstrat că Federația Rusă a încercat să promoveze doctrina „suveranității limitate“ pentru statele CSI din care face parte și Republica

Moldova. Ca urmare, în cazul Republicii Moldova, Federaţia Rusă ar putea muta controlul tacit pe care îl exercită în prezent asupra Transnistriei, de la încorporarea directă la recunoaşterea acesteia ca stat independent. Cel puţin unele surse din Transnistria afirmă că decizia cu privire la organizarea referendumului la data de 17 Septembrie 2006 a fost luată în special la Moscova, loc in care au fost elaborate, de asemenea, şi intrebările adresate în cadrul acestui proces consultativ (a fost anunţat de la Tiraspol că aproximativ 97% din participanţi au pretins că au votat pentru independenţa Transnistriei şi integrarea sa ulterioară în Rusia). După aceasta, la data de 18 Septembrie 2006, Ministerul de Externe al Rusiei[69] a calificat acest referendum ca un act de democraţie directă. În acelaşi timp, realizarea scenariului georgian în cazul Republicii Moldova ar fi pus capăt proiectului politic al statalităţii Republicii Moldova.

3. **Contextul**

Analiza crizei impune studiul comportamentului diferitelor părţi interesate, atât interne, cât şi externe, precum şi a modului în care au acţionat diferiţii factori de decizie.

Republica Moldova – situaţia internă

Problema relaţiilor Republicii Moldova cu Rusia, din punct de vedere al conflictului transnistrean, a existat de peste şaptesprezece ani, din care ultimii opt ani au fost reprezentaţi de guvernarea Partidului Comuniştilor (PCRM), condus de Vladimir Voronin. Acest fapt conduce la concluzia că abilitatea Republicii Moldova de a reacţiona la situaţiile de criză este în mare măsură determinată de politica promovată de acest partid. Şi invers - potenţialul societăţii, capacitatea de auto-guvernare în condiţiile anunţate de democraţie politică, poate fi estimat pornind de la calitatea puterii, formată de societate prin intermediul unor alegeri libere şi corecte.

În acest context, trebuie menţionat că, în cadrul campaniei electorale dinainte de alegerile parlamentare din 25 februarie 2001 în care PCRM a angajat întreaga putere în Republica Moldova, Vladimir Voronin s-a întâlnit

[69] http://www.mid.ru/brp_4.nsf/sps/29DBC7152E23A322C32571ED0055D402.

în mod repetat cu Vladimir Putin la Moscova și a exploatat la maxim acest factor în cadrul campaniei electorale. PCRM a promis să atribuie limbii ruse statutul de limbă de stat și să examineze posibilitatea Republicii Moldova de a adera la Uniunea Rusia-Belarus.

După numirea din 4 aprilie 2001, Vladimir Voronin, a inițiat o serie de acțiuni în ceea ce privește problema Transnistriei, fiind ferm convins că responsabilitatea pentru inițierea conflictului aparține exclusiv „naționaliştilor“ de pe malul drept al Nistrului. Prin urmare, pe 16 mai 2001, la Tiraspol, Vladimir Voronin a semnat, împreună cu liderul de la Tiraspol, Igor Smirnov, cinci documente extrem de generoase în concesii în ceea ce privește regimul anti-constituțional. Unul dintre aceste documente, Protocol[70], cu privire la „reuniunea liderilor din Republica Moldova şi Transnistria“, a stipulat compensarea pagubelor cauzate în Transnistria în cadrul conflictelor armate din 1992. Acest lucru înseamnă că Vladimir Voronin a semnat acest document având în vedere că, în 1992, Republica Moldova a comis un act de agresiune împotriva Transnistriei.

Se poate afirma, astfel, că Vladimir Voronin a încercat să facă pasul către o politică de constrângere în legătură cu regimul de la Tiraspol, după eșecul înregistrat în soluționarea conflictului prin intermediul unui dialog cu Igor Smirnov. În acest sens, la data de 1 Septembrie 2001, Republica Moldova a introdus un nou sigiliu vamal diferit de cel folosit de regimul de la Tiraspol, după semnarea, la 7 februarie 1996, a Acordului „privind reglementarea unor probleme vamale“. Bazat pe dispozițiile prezentului acord, Tiraspolul a primit dreptul de a folosi sigiliul vamal cu inscripția Republica Moldova - Vama Tiraspol. Unii experți ai Republicii Moldova, consideră că Vladimir Voronin, înainte de a anunța schimbarea sigiliului vamal, a obținut promisiunea verbală a lui Leonid Kucima, Preşedintele Ucrainei, pentru a crea o vamă mixtă moldo - ucraineană de-a lungul părții transnistreane a frontierei (452 km).

Totuși, la data de 1 Septembrie 2001, Ucraina a refuzat să permită amplasarea pe teritoriul său a unor birouri vamale mixte moldo – ucrainene, permițând utilizarea în continuare a unor vechi sigilii deținute de administrația Transnistriei.

[70] http://www.olvia.idknet.com/energi16.htm

Realizând faptul că administrația de la Kiev nu intenționează să se implice în aplicarea unor metode de constrângere asupra Transnistriei și că introducerea unor noi sigilii vamale nu a reușit să conducă la rezultatul prevăzut, Vladimir Voronin a decis să reglementeze problema conflictului transnistrean prin intermediul unui dialog direct cu Vladimir Putin. Prima încercare în acest sens a condus la un eșec răsunator, atunci când, la 25 noiembrie 2003, Vladimir Voronin, a refuzat să semneze „Memorandumul Kozak“. Acest Memorandum a fost realizat ca urmare a unei curtoazii între Chișinău și Tiraspol, realizat de Dmitrii Kozak, trimisul special al lui Vladimir Putin. Prin urmare, în toamna anului 2006, Vladimir Voronin a decis să ajungă la soluția bazată pe un dialog direct cu Vladimir Putin.

Revenirea la un dialog direct cu Rusia însemna că Vladimir Voronin și-a dat seama că Rusia este partea reală în acest conflict, și nu regimul de la Tiraspol, și că orice negociere „cu regimul de la Tiraspol este inutilă”. Prin urmare, Vladimir Voronin s-a dovedit a fi incapabil de a trage concluzii coerente din aceste declarații și a comis o greșeală politică fundamentală atunci când a decis că problema conflictului transnistrean poate fi soluționată pe baza unui acord reciproc și prietenos între Chișinău și Kremlin. Vladimir Voronin și consilierii săi s-au dovedit incapabili să înțeleagă esența conflictului transnistrean în toată complexitatea sa și, mai mult decat atat, să evalueze punctele slabe în poziția Kremlinului și Tiraspolului astfel încât să inițieze o serie de acțiuni de gestionare, ce ar conduce la diminuarea influenței regimului și la o reducere treptată a capacității Moscovei de a controla situația în Transnistria. Prin urmare, începând cu toamna anului 2006, întreaga politică a Republicii Moldova s-a derulat sub aceste auspicii.

Pe fondul “diplomației de navetă” cu Kremlinul, conducerea Republicii Moldova a adoptat tehnici de „îmblânzire“ a Rusiei. Republica Moldova a încetat să mai participe la reuniunile GUAM, contactele cu NATO au fost reduse la minim, iar conducerea Republicii Moldova a procedat la promovarea unor politici agresive, aberante și demagogice în ceea ce privește România, UE și NATO. Conducerea Republicii Moldova nu a reacționat nici atunci când, pe 2 martie 2008, pe teritoriul Transnistriei, „alegerile“ prezidențiale din Rusia au fost efectuate la fel ca și pe teritoriul Rusiei, sfidând normele de drept internațional. Fracțiunea PCRM din Parlament a blocat toate încercările opoziției de a reacționa împotriva aceastei încălcări evidente a suveranității Republicii Moldova.

Cu puţin înainte de vizita la Moscova a Zinaidei Greceanâi, prim-ministru al Republicii Moldova, programată pentru 20 mai 2008, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat urgent Conceptul Securității Naționale a Republicii Moldova. Singurul scop al acestei etape a fost demonstrarea loialității față de Rusia. Întrucât Conceptul nu prevede nimic despre ocupaţia ilegală a trupelor ruseşti pe teritoriul Republicii Moldova, singurul scop fiind acela de a reitera fidelitatea față de CSI și de a stopa orice element care ar putea duce la o eventuală colaborare cu NATO.

Reacţia unui stat într-o situaţie de criză similară cu cea din Georgia nu se reduce exclusiv la factorul militar. Cu toate acestea, evenimentele din Georgia au demonstrat că Republica Moldova ar trebui să aibă capacitatea de a reacționa în mod adecvat la provocări similare, precum și să fie pregătită pentru situații de criză însoțită de inițierea unui conflict în Zona de Securitate, cu implicarea formaţiunilor paramilitare subordonate Transnistriei şi Rusiei. Prin urmare, de la inițierea eforturilor de a soluționa problema transnistreană bazate pe un acord comun cu Kremlinul, conducerea Republicii Moldova declara că soluționarea conflictului ar trebui să fie însoțită de demilitarizarea ambelor maluri ale Nistrului, pe baza documentului propus de OSCE, la 16 aprilie 2006. O astfel de perspectivă constituie, în mod evident, un factor demoralizator pentru Armata Națională.

Conflictul din Georgia a izbucnit la începutul lunii august 2008, când Parlamentul era în vacanță iar președintele țării a fost în străinătate în timpul unei zile de sărbătoare. În condițiile în care agresiunea militară a Rusiei împotriva Georgiei a fost însoțită de un război informațional agresiv, populația din Republica Moldova a devenit ținta acestui război. Spațiul informaţional al Republicii Moldova este dominat de canalele de televiziune rusești, care au promovat imaginea Rusiei ca țară care „a intervenit în mod legal, în scopul de a proteja cetățenii săi". La rândul său, Vladimir Voronin, a creat un holding mass-media, care cuprinde Instituția Publică Naţională a Audiovizualului (IPNA) Compania „Teleradio - Moldova", care este controlată în întregime de el. Există suficiente argumente pentru a afirma că acest trust media a primit indicații de la Președintele Vladimir Voronin de a acorda atenție minimă evenimentelor din Georgia. La rândul său, Vladimir Voronin, ca șef de stat, nu a luat atitudine față de comportamentul Rusiei.

Cu alte cuvinte, statul Republica Moldova nu este deloc pregătit pentru a reacționa în mod adecvat la situații de criză, ca urmare a politicilor promovate de Vladimir Voronin în perioada 2001-2009 ; Republica Moldova a renunțat în mod conștient la orice ar putea servi drept argument în ceea ce privește politica promovată de Rusia. Conducerea Republicii Moldova nu îndrăznește nici măcar să formuleze amenințări la adresa securității naționale a Republicii Moldova cu privire la comportamentul Rusiei. Acest lucru se întâmplă în ciuda faptului că în Constituția țării, art. 2 alineatul (2), este formulat în mod expres: „Nici o persoană privată, segment național al populației, grup social, partid politic sau organizații publice nu pot exercita puterea de stat pe cont propriu în numele lor. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului „. Aceasta înseamnă că Republica Moldova fie nu îndrăznește, fie este incapabilă să defininească uzurpatorul puterii. În consecință, statul ce se teme să definească în mod explicit amenințările la adresa securității naționale este implicit incapabil să asigure elaborarea și aplicarea unor politici eficiente pentru a garanta propria securitate.

Comportamentul Ucrainei

Factorul ucrainean este extrem de important pentru Republica Moldova, datorită faptului că regiunea transnistreană este o fâșie îngustă de pământ între Ucraina și restul teritoriului Republicii Moldova. De asemenea, Transnistria este izolată de Rusia. Reprezentanți ai administrației de la Tiraspol, de exemplu, pot ajunge în Rusia numai prin teritoriul Ucrainei. De regulă, aceştia utilizează aeroportul din Odesa. Aeroportul militar de la Tiraspol este utilizat din cauza faptului că Ucraina nu permite survolarea spațiului său aerian a avioanelor Federației Ruse cu destinația Tiraspol.

În ciuda faptului că situația politică internă din Ucraina este marcată de concurență între diverse centre de putere, statul ucrainean a avut inițial o poziție tranșantă și a fost vehement pentru oprirea agresiunii Federației Rusă și sprijinirea suveranității și integrității teritoriale a Georgiei. Această poziție a fost etalată inclusiv in vizita făcută de Victor Yushcenko, la 12 august la Tbilisi, împreună cu președinții din Polonia, Lituania, Estonia şi prim-ministrul Letoniei, cand a reconfirmat sprijinul pentru Georgia. O astfel de poziționare clară a Ucrainei nu a putut fi ignorată de către Rusia în cazul în care aceasta din urmă ar fi decis să realizeze în Republica Moldova un scenariu similar celui din Georgia.

Comportamentul Rusiei

Rusia are suficiente pârghii pe teritoriul Republicii Moldova pentru a organiza în orice moment o provocare care ar putea duce la invocarea argumentului necesar apărării cetăţenilor ruşi în Transnistria. În realitate, Rusia are un potenţial militar care include unităţile militare în mod formal subordonate „RMN“, servicii de informaţii mult mai eficiente decât cele din Republica Moldova, inclusiv o reţea de informatori în cadrul structurilor de stat. Rusia a încercat în mod repetat să obţină de la conducerea Republicii Moldova permisiunea de a deschide secţia consulară de la Tiraspol. Scopul a fost şi încă este foarte simplu - să crească la maxim numărul de cetăţeni ruşi cu viză de şedere în Transnistria.

În plus, este evident că Rusia şi Ucraina, în ciuda tensiunilor existente şi schimbului de declaraţii dure, sunt obligate să menţină un dialog pe o gamă largă de probleme, ca ţări vecine (demarcarea şi delimitarea frontierelor, problema tranzitului gazului, etc.) Prin urmare, există o ipoteză care nu poate fi exclusă, în conformitate cu care, la cel mai înalt nivel există un acord nedeclarat între Rusia şi Ucraina privind comportamentele lor în legătură cu Transnistria. Cel puţin, existau precedente din declaraţii comune (15 decembrie 2005) ale celor doi preşedinţi, Victor Yushcenko şi Vladimir Putin, declara?ii care reprezentau argumente în favoarea unei astfel de ipoteze. În plus, administraţia de la Tiraspol, subordonată politic Kremlinului, respectă politica din Ucraina în ceea ce priveşte consolidarea factorului etnic ucrainean în Transnistria.

Prin urmare, Rusia ar putea estima riscurile de a recunoaşte independenţa Transnistriei în legătură cu faptul că UE şi NATO, în parteneriat cu Ucraina, ar putea strangula acest regim prin impunerea unei blocade economice.

În momentul de faţă, această situaţie pare să fie ireversibilă, în primul rând din cauza disensiunilor interne în cadrul clasei politice din Ucraina. Însă până la expirarea termenului de evacuare a flotei ruse din Crimeea, în Ucraina au urmat atât alegerile prezidenţiale, precum şi alegerile din Rada Supremă, cu un impact major asupra situaţiei din regiune, în special după acordurile de la Harkov care au prelungit staţionarea Frotei Ruse la Sevastopol, ulterior declaraţia comună Medvedev-Yanukovici care a promis un rol Ucrainei şi a formulat explicit neutralitatea Republicii Moldova. Cert este că schimbările politice din Ucraina şi din relaţiile dintre Occident şi Rusia vor avea repercusiuni inclusiv asupra rolului său din Transnistria.

O altă ipoteză referitoare la comportamentul Rusiei în ceea ce privește Transnistria, este faptul că Rusia preferă să mențină acest conflict înghețat până la expirarea deadline-ului de evacuare a flotei rusești din Crimeea.

Oricum, comportamentul Rusiei, din 1992, dovedește că Rusia nu dorește ca Republica Moldova să devină un stat suveran și integru, și să renunțe la a mai utiliza regimul din Transnistria drept instrument pentru menținerea întregului teritoriu al Republicii Moldova sub control.

Comportamentul UE și SUA

UE, prezidată de către Franța, a devenit un actor decisiv în oprirea agresiunii Rusiei. Există suficiente argumente pentru a considera că Rusia intenționa să ocupe inclusiv Tbilisi, capitala Georgiei, pentru a-l elimina din funcție pe Mihail Saakasvili și pentru a aduce înapoi la putere în Georgia un regim marionetă similar cu cele din Osetia de Sud şi Transnistria.

Datorită intervenției prompte a UE, a autorităților din Franța, care a avut președinția UE la acel moment, și mai ales datorită lui Nicholas Sarkozy, președintele Franței, au fost evitate cele mai dure scenarii pentru Georgia. Evident, în cadrul UE a existat și încă există unanimitate în ceea ce privește aprecierea acțiunilor întreprinse de către Georgia în timpul conflictului, precum și în ceea ce privește comportamentul Rusiei. Regimul lui Vladimir Putin a promovat eficient, mai degrabă, politica de perturbare internă a UE sub mai multe aspecte, în special în ceea ce privește politica energetică. În conformitate cu faptul ca nu putem vorbi despre existența unei politici externe comune a statelor membre UE, reacția Uniunii față de agresiunea rusă nu a mers dincolo de luarea de atitudine și de negociere cu Rusia.

La momentul agresiunii ruse, SUA au fost într-o situaţie extrem de nefavorabilă (probabil Rusia a luat în considerare acest factor atunci când s-a decis să atace Georgia). Pe de o parte, Georgia, după revoluţia trandafirilor din 22-23 noiembrie 2003, a constituit un model de asistență activă în numele Statelor Unite în asigurarea consolidării statalității și rolul geopolitic al țării. Pe de altă parte, SUA, cu un președinte aflat la sfârșitul mandatului și în situația în care societatea era preocupată de campania electorală prezidențială, nu a putut interveni pentru a preveni agresiunea Rusiei.

4. Cronologia conflictului

În conformitate cu condiţiile menţionate mai sus, a fost evident că va apărea o situaţie de criză legată de interferenţele dintre comportamentul Rusiei în legătură cu Georgia şi situaţia existentă (a conflictelor nesoluţionate) în Republica Moldova. După ce Rusia a dovedit că nu au existat limite şi norme de la care să nu abdice, în condiţiile unui război informaţional dur şi a lipsei de informaţii credibile, era extrem de dificil de calculat şi anticipat comportamentul Rusiei în raport cu Republica Moldova.

6 martie 2008
Ministerul Afacerilor Externe al Rusiei trimite Comitetului Executiv CSI o notă oficială prin care comunica faptul că Federaţia Rusă, ca urmare a împrejurărilor care s-au modificat, nu se simte obligată să respecte prevederile Deciziei şefilor de state CSI referitoare la „ măsurile de soluţionare a conflictului din Abhazia, Georgia" din 19 ianuarie 1996. Această decizie a interzis comerţul, tranzacţiile economico-financiare, transportul şi alte tipuri de operaţiuni cu Abhazia la nivel de stat.

16 aprilie 2008
Moscova escaladează brusc tensiunile prin stabilirea de legături juridice dintre Rusia şi regiunile georgiene Abhazia şi Osetia de Sud; aceasta este o formă de anexare de facto a teritoriului georgian şi atrage mustrări aspre din partea întregii comunităţii internaţionale, inclusiv UE, SUA, OSCE, aceştia cerând la unison retragerea imediată a deciziei.

mai-iunie 2008
Rusia continuă să crească în mod unilateral puterea trupelor sale din Abhazia, fără să îndeplinească obligaţia legală de a solicita acordul Georgiei; printre alte evoluţii, se desfăşoară unităţi de paraşutişti, care sunt incompatibili cu formatul de menţinere a păcii existente.

iulie 2008
Pe măsură ce sunt depuse eforturi de Georgia şi comunitatea internaţionala pentru a avansa propuneri de pace pentru Abhazia, accentul de provocări ruseşti trece brusc la Osetia de Sud.

iulie 2008

Rusia lansează exerciții militare la scară mare (15iulie - 2august), „Caucaz 2008“, în imediata apropiere a frontierei de nord a Georgiei. Ministerul rus al Apărării susține că exercițiul, care implică peste 8.000 de soldați și 700 de piese de echipament militar, vizează pregătirea pentru „executarea operațiunilor de pace speciale“ în regiunile georgiene Abhazia și Osetia de Sud. În timpul exercițiului, sunt distribuite pliante anti-georgiene, intitulate „Cunoaște-ți inamicul“. Trupele rusești nu se retrag din regiune atunci când exercițiul se termină.

22-24 iulie 2008

UE încearcă să medieze discuții la Bruxelles, între reprezentanții guvernului din Georgia și separatiștii din Osetia de Sud, cu participarea Federației Ruse. Separatiștii refuză să participe, inițial având obiecții la titlul deținut de ministrul Yakobashvili - „ministru pentru reintegrare“. În replică, guvernul georgian il desemnează pe Dl. Yakobashvili ca Trimis Special pentru soluționarea conflictului. Separatiștii, din nou, refuză să participe la discuții pe baza unor motive nespecificate.

2 august 2008

Ministerul Afacerilor Externe din Transnistria emite o declarație conform căreia obiectivul real al Georgiei este „un genocid planificat meticulos al națiunii din Osetia“.

3 august 2008

Mass-media rusă trimite informații despre mobilizarea la scară larga a voluntarilor din nordul Caucazului, inclusiv angajamentele cazacilor de a disloca trupe de mercenari în Georgia.

8 august 2008

Ministerul Afacerilor Externe din Transnistria a emis o declarație prin care cere intervenția decisivă a Rusiei pentru a opri „agresorii georgieni“.”Nu putem exclude posibilitatea ca RMN să permită plecarea de voluntari în Osetia de Sud” - a adăugat MAE transnistrean.

11 august 2008
Comunicatul de presă al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova apare, aliniind Republica Moldova la Declarația Președinției franceze a UE cu privire la agravarea situației din Osetia de Sud (Georgia)

12 august 2008
„MAE al Transnistriei" a lansat un comunicat prin contactele cu Republica Moldova. Transnistria, a declarat că a fost alarmată, în mod special, de faptul că oficialii din Republica Moldova nu au condamnat până acum agresiunea Georgiei impotriva Osetiei de Sud". În aceste condiții, Transnistria a declarat introducerea moratoriului asupra contactelor dintre agențiile de stat din „ Republica Moldovenească Transnistreana „ și Republica Moldova, până la condamnarea necondiționată și decisivă a conducerii Georgiei, și întoarcerea Republicii Moldova la o atitudine echitabilă față de toți mediatorii și observatorii. În plus, a fost declarat faptul că în Transnistria se examinează posibilitatea de a elabora și de a semna un nou acord privind garanțiile de pace, securitate și stabilitate în regiune, care ar fi corespuns în întregime realităților existente.

12 august 2008
Vizita la Tbilisi a liderilor din Ucraina, Lituania, Estonia, Polonia și Letonia.

13 august 2008
Prim-ministrul Zinaida Greceanîi își ia concediu.

14 august 2008
Declarația Adunării Populare a autonomiei Găgăuze a fost lansată și și-a exprimat preocupările legate de evidentul genocid „împotriva populației pașnice" din Osetia de Sud și a politicii promovate de către administrația rusă.

19 august 2008
La Kiev, la Centrul de presă GUAM a avut loc conferința de presă a ambasadorului georgian în Ucraina, Antadze M. și a lui V. Cecelashvili, Secretarul General GUAM. Acesta a subliniat faptul că Rusia, prin acțiunile sale, a distrus CSI, BLACKSEAFOR și a închis calea către OMC, și a pierdut dreptul de a fi un mediator în soluționarea conflictului din Georgia.

20 august 2008
Vizită de lucru a preşedintelui României în Republica Moldova. După întâlnire, preşedintele Vladimir Voronin a declarat că „situaţia de conflict din Abhazia“ a fost discutată fără a evalua comportamentul Rusiei. Traian Băsescu, Preşedintele României, a subliniat importanţa UE, lipsa unui mecanism adecvat pentru a soluţiona conflictele în spaţiul post-sovietic şi faptul că „România va fi un susţinător necondiţionat al integrităţii şi suveranităţii Republicii Moldova“.

25 august 2008
Consiliul Federaţiei, camera superioară a Parlamentului rus, a adoptat în unanimitate o declaraţie adresată preşedintelui Rusiei în care se recomandă recunoaşterea independenţei Abhaziei şi Osetiei de Sud.

25 august 2008
Lângă pârâul Bociarov, la reşedinţa de la Soci, are loc întâlnirea dintre Dmitrii Medvedev, preşedintele Rusiei şi Vladimir Voronin, Preşedintele Republicii Moldova. După aceasta, Vladimir Voronin a declarat că omologul său rus a manifestat interes pentru „pachetul de propuneri“ al Chişinăului privind soluţionarea problemei transnistreane, în baza Legii „privind principiile de bază ale statutului juridic special al localităţilor de pe malul stâng al Nistrului „, care a fost aprobată în unanimitate de către Parlamentul Republicii Moldova la 22 iulie 2005. Cei doi au confirmat intenţia de a continua consultările cu participarea tuturor părţilor interesate, inclusiv „partea transnistreană“.

26 august 2008
Dmitrii Medvedev, preşedintele Rusiei a semnat decretele „privind recunoaşterea independenţei Abhaziei şi Osetiei de Sud“. În declaraţia sa, emisă cu această ocazie, Dmitrii Medvedev a afirmat încă o dată că „Saakaşvili a ales genocidul pentru a atinge propriile sale obiective politice“, şi a făcut apel la toate ţările să urmeze exemplul Rusiei.

26 august 2008
Apariţia „Poziţiei unui grup de experţi în ceea ce priveşte impactul crizei din Georgia asupra Republicii Moldova“. Aceasta subliniază faptul că criza georgiană ameninţă stabilitatea post-sovietică în mai multe ţări pe care

Rusia le percepe în mod unilateral ca făcând parte din sfera sa speciala de interese. Aceste țări se confruntă cu conflicte separatiste care au fost inițiate și sprijinite politic, economic și militar de Federația Rusă. „Conflictul armat dintre Georgia și Rusia a demonstrat clar rolul Rusiei ca un sprijinitor sau chiar una dintre părțile implicate în aceste conflicte“ și a subliniat „limitele sistemului existent pentru asigurarea stabilității în zonele de conflict înghețat“. „Având în vedere schimbările importante care au apărut în contextul relațiilor internaționale, Republica Moldova ar trebui să analizeze bine și exhaustiv semnificația acestor evoluții, să evalueze impactul lor asupra intereselor sale și să facă ajustările necesare pentru politicile sale interne și externe“, precizează raportul .

29 august 2008
A fost emisă Declarația Guvernului Republicii Moldova, în care conflictul din Georgia a fost calificat drept „unul etnic“, iar comportamentul Rusiei nu a fost luat în considerare. Guvernul Republicii Moldova a respins categoric „orice metodă de soluționare a problemelor conflictului prin forță, inclusiv reîntregirea teritoriului“. Guvernul Republicii Moldova a declarat că nu consideră, totuși, că recunoașterea internațională a Abhaziei și Osetiei de Sud „nu va fi un factor care ar putea stabiliza situația“. A fost subliniată lipsa evidentă a oricărei relații și paralele între situația creată și cea din Transnistria Declarația guvernului moldovean conform căreia procesul de reglementare a conflictului transnistrean “a creat premisele extrem de favorabile” pentru finalizarea acestuia evidențiind nevoia de voință politică și sprijin din partea tuturor participanților la procesul de soluționare.

31 august 2008
Dmitrii Medvedev anunță „cinci principii“ ale politicii externe a Rusiei. Acest lucru poate conduce la concluzia că Republica Moldova este inclusă de Rusia în „zona de interese privilegiate“. În plus, Dmitrii Medvedev a declarat că o prioritate absolută pentru Rusia este aceea de a proteja viața și demnitatea cetățenilor ruși „oriunde ar fi“.

3 septembrie 2008
“Reuniune oficială” între Dmitrii Medvedev, președintele Federației Ruse, și Igor Smirnov, liderul regimului separatist. Președintele Rusiei a subliniat importanța de a „nu permite vărsarea de sânge și de a se găsi o soluționare

pașnică a tuturor problemelor“. Igor Smirnov a declarat că „la cererea administrației rusești“, el a renunțat la moratoriul asupra contactelor cu Republica Moldova.

5. Ocazii de luarea deciziilor

Premisele conflictului

Decizia Federației Ruse de la 6 martie 2008, cu privire la retragerea unilaterală din acordul “Consiliului șefilor de state CSI privind măsurile de soluționare a conflictului din Abhazia, Georgia“, datând din 19 ianuarie 1996, a fost un semnal clar că Federația Rusă pregătește terenul pentru promovarea unei politici mult mai agresive în zona ex-sovietică, în special în ceea ce privește Georgia. Este demn de menționat faptul că Georgia a constituit un factor iritant pentru administrația Putin, deoarece SUA au investit mult în consolidarea statului georgian și a pozițiilor geopolitice ale Georgiei.

Datorită insistenței, în primul rând a SUA, Rusia a lichidat bazele sale militare pe teritoriul Georgiei. Rusia a trebuit să accepte abrogarea regimului pro-Rusia în Adjaria etc. În schimb, Georgia a fost supusă unor presiuni considerabile din partea Rusiei, cum ar fi introducerea regimului de vize, însoțite de deportări inumane de cetățeni georgieni, încetarea comunicării pe calea aerului, introducerea embargoului asupra unei game de produse georgiene, distrugerea conductelor de gaze naturale care comunicau cu Georgia, etc

Dacă leadershipul Republicii Moldova a fost capabil de o monitorizare atentă și a tras concluzii adecvate din comportamentul Rusiei în Caucaz, ar exista șansa de a consolida pozițiile din Republica Moldova cu privire la Transnistria printr-un dialog activ cu UE și Ucraina, în primul rând. Prin urmare, încercările insistente ale conducerii Republicii Moldova de a rezolva problema printr-un dialog direct cu Kremlinul a accentuat suspiciunile UE și Ucrainei în ceea ce privește intențiile comune ale Chișinăului și Moscovei.

Republica Moldova a simțit, de asemenea, consecințele politicii promovate de Rusia în perioada de timp dinainte de conflictul din Georgia. După începutul EUBAM, în martie 2006, Rusia a introdus embargoul asupra

importului de vinuri din Republica Moldova, care a constituit o lovitură grea asupra economiei şi a finanţelor publice ale Republicii Moldova. Federaţia Rusă a oferit asistenţă financiară directă regimului separatist, consolidându-i astfel poziţia.

În plus, in intervalul de timp dintre intrevederea lui Vladimir Voronin cu Vladimir Putin la reşedinţa din Novo Ogareovo, la 22 iunie 2007, şi criza provocată de războiul din Georgia, a trecut mai mult de un an. În această perioadă, conducerea Republicii Moldova, Preşedintele Vladimir Voronin, a avut suficiente argumente pentru a înţelege că orice încercare de a rezolva conflictul transnistrean prin intermediul unui dialog direct cu Rusia este un eşec şi duce numai la slăbirea poziţiilor Republicii Moldova în ceea ce priveşte politica Rusiei în zona ex-sovietică.

Este nepotrivit să analizăm conflictul din Georgia şi criza provocată de acesta începând cu momentul de iniţiere a operaţiunilor militare. Rusia a trecut la operaţiuni militare împotriva Georgiei datorita faptului că leadershipul georgian a promovat cu succes politici care au atras de partea sa populaţia din Sud. Administrarea alternativă a Osetiei de Sud a fost creată şi condusă de Dmitrii Sanakoev; Georgia a realizat cu succes o serie de proiecte care au îmbunătăţit atractivitatea pentru populaţia controlată de administraţia marionetei ruse Eduard Kokoitî. Operaţiunea Rusiei împotriva Georgiei a fost iniţiată datorită faptului că politica promovată de către Georgia în zona de conflict din Osetia de Sud a lezat poziţiile regimului lui Eduard Kokoitî.

Conducerea Republicii Moldova se găseşte într-o situa?ie mult mai bună comparativ cu Georgia, în primul rând ca urmare a vecinătăţii cu UE şi NATO şi a lipsei unei frontiere comune cu Rusia. Cu toate acestea, administraţia de la Chişinău s-a dovedit a fi incapabilă să aplice metode similare în ceea ce priveşte populaţia din regiunea separatistă, în ciuda faptului că în timpul existenţei problemei transnistrene s-a acumulat o oarecare experienţă diplomatică. Însă, în toată această perioadă, nici un guvern al Republicii Moldova nu a înţeles importanţa dialogului cu populaţia din zona de conflict, importanţa politicii de furnizare de informaţii şi opinii alternative în vederea contracarării războiului informaţional agresiv iniţiat de către regimul separatist împotriva Republicii Moldova.

Numai politica Chișinăului pentru sprijinirea satelor de pe malul stâng al Nistrului (raionul Dubăsari), sub jurisdicția Republicii Moldova, și campania de eliberare gratuită a documentelor privind cetățenia Republicii Moldova pentru locuitorii din regiunea separatistă a jucat acest rol. Prin urmare, Ministerul Reintegrării al Republicii Moldova a declarat că peste 56% din populația Transnistriei o reprezintă cetățeni ai Republicii Moldova (acest număr este vehement contestat de către regimul de la Tiraspol).

În rest, ca urmare a politicii promovate de Vladimir Voronin, începând cu anul 2001, instituțiile de stat ale Republicii Moldova au fost într-un proces de degradare continuă. Societatea moldovenească, per ansamblu, a devenit un consumator docil de mituri propagandistice lansate de Administrația Prezidențială și a pierdut capacitatea de a consolida și proteja valorile fundamentale, care servesc drept temei pentru orice stat autentic. Republica Moldova a devenit conștientă de amenințarea la adresa suveranității sale și a reacționat prompt în noiembrie 2003, când opoziția politică și societatea civilă au creat un front comun și au protestat masiv împotriva semnării Memorandumului Kozak.

Stadiul final

Intervenția energică a UE ca mediator între Georgia și Rusia, prezența UE în formatul de negocieri „5 +2“, precum și poziția fermă a Ucrainei au creat condiții favorabile pentru ca Republica Moldova să respingă încercările de a rezolva conflictul transnistrean prin căutarea unui compromis inexistent cu Federația Rusă. Ca regulă, conflictele similare cu cel din Georgia provoacă un val de atitudini emoționale care, cel puțin teoretic, aduc în lumină noi oportunități pentru impunerea unor abordări relative asupra problemelor. Dacă conducerea Republicii Moldova ar furniza cetățenilor săi informații mai ample cu privire la conflictul din Georgia, ar permite consolidarea societății și sensibilizarea opiniei publice și ar oferi Republicii Moldova posibilitatea de a se poziționa în mod clar în noua configurație a atitudinilor față de politica Rusiei în spațiul ex-sovietic. Practic, aceasta ar putea însemna repetarea situației de dinainte de alegerile parlamentare din 6 martie 2005, când Vladimir Voronin s-a poziționat ca politician cu un mesaj pro-european care s-a opus categoric încercărilor Rusiei de a influența procesul electoral.

Această transfigurare politică a lui Vladimir Voronin înainte de alegerile din 6 martie 2005, a lăsat, într-o mare măsură, opoziția fără argumente anti-comuniste în campania electorală, Vladimir Voronin asigurându-și astfel un sprijin politic extern prin asociere cu Mihail Saakașvili și Traian Băsescu. Semnarea, la 22 februarie 2005, între UE și Republica Moldova a Planului de acțiune, a constituit un test pentru PCRM, în frunte cu Vladimir Voronin. Implementarea consecventă a prevederilor acestui plan ar fi însemnat că PCRM a renunțat la metodele anti-democratice de menținere a guvernării sale, că Republica Moldova, pas cu pas, consolidează instituțiile statului de drept, că PCRM se debarasează de control abuziv asupra mass-media.

În realitate, a devenit clar de la bun început că PCRM, cu Vladimir Voronin ca lider, nu intenționează să pună în aplicare valorile europene în Republica Moldova. În cazul lui Vladimir Voronin, totul a fost subordonat scopului de a rămâne la putere. În vederea realizării acestui obiectiv, Vladimir Voronin a preferat să sugrume valorile democratice și normele statului de drept. Această tendință nu a rămas neobservată de către UE, inclusiv printre diplomații statelor membre UE acreditați la Chișinău. În consecință, la 17 iulie și 25 noiembrie 2008, declarațiile ambasadorilor statelor membre UE și SUA au încercat să atragă atenția conducerii Republicii Moldova, asupra abaterilor evidente de la normele democratice ale statului de drept care au loc în Republica Moldova.

Evident, ambele declarații au fost ignorate de către grupul lui Vladimir Voronin. Acest lucru înseamnă că Vladimir Voronin a renunțat, de fapt, la politica de aderare la UE cu mult înainte de conflictul din Georgia. Acest fapt a fost demonstrat prin respingerea conștientă a dialogului cu opoziția și societatea civilă și, implicit, respingerea observațiilor efectuate de către UE și SUA. Această politică a lui Vladimir Voronin a redus la zero șansele de a scăpa de sub controlul total al Rusiei. Mai mult, comportamentul lui Vladimir Voronin a demonstrat că, pe de o parte, el este incapabil de a percepe problema conflictului transnistrean în toată complexitatea sa. Pe de altă parte, a devenit evident că Vladimir Voronin nu vede prioritară problema reintregirii țării, ci menținerea puterii sale cu orice preț.

6. Analiza tematică

Pregătirea, prevenirea și reducerea efectelor

Criza legată de evenimentele din Georgia a demonstrat că mai multe elemente-cheie ale statului Republica Moldova există doar la nivel declarativ. Politicile promovate de PCRM în timpul perioadei 2001-2008 au dezarmat în totalitate statul moldovean și societatea în fața acestor tipuri de provocări. Republica Moldova nu este un membru NATO, și are relații extrem de sărace cu țările vecine, România și Ucraina. După revenirea la putere, odată cu alegerile parlamentare din 6 martie 2005, Vladimir Voronin a încălcat mai multe norme ale statului de drept și ale democrației politice, dorind să-și mențină puterea și după alegerile din 2009. Prin urmare, Republica Moldova nu are susținere din partea statelor membre UE și alunecă, pe zi ce trece, spre prăpastia izolaționismului.

Republica Moldova are experiența conflictului armat din primăvara-vara anului 1992. La acea vreme, atât în structurile de stat, precum nici în societate ca întreg, nu a existat o mobilizare față de amenințările la adresa integrității teritoriale a țării. Victoria Republicii Moldova, în conflictul armat cu Rusia, a cauzat prejudecăți cu privire la prioritățile societății moldovenești. Astfel, statul a ignorat pe parcursul acestor ani problema persoanelor strămutate intern. Aceasta înseamnă că cetățenii Republicii Moldova care și-au riscat viața opunându-se agresiunii ruse de pe malul stâng al Nistrului, după ce au fugit pe malul drept, au fost complet ignorate de conducerea Republicii Moldova.

La 30 august 1991, la Kiev, un grup de polițiști moldoveni l-au arestat pe Igor Smirnov, fiind ferm convinși că vor aduce în fața justiției un criminal care amenința suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova. Prin urmare, pe fondul proceselor care au fost realizate împreună cu PCRM, venit la guvernare, aceste persoane au fost forțate să fugă în România. Au urmat epurări în structurile de putere ale Republicii Moldova, care au provocat indepărtarea persoanelor care au fost implicate activ în lupta pentru integritatea teritorială și suveranitatea Republicii Moldova.

PCRM, în frunte cu Vladimir Voronin, controla efectiv mass-media, inclusiv Instituția Publică Națională a Audiovizualului (IPNA) „Teleradio-Moldova". Prin intermediul ei, PCRM promova „spălarea creierului" din

punct de vedere politic. În acest spaţiu informaţional cenzurat, nu existau dezbateri publice pe tema conflictului transnistrean, plasarea ilegală a trupelor Federaţiei Ruse pe teritoriul Republicii Moldova, a riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale și posibila aderare a Republicii Moldova la NATO.

Ca urmare a acestor politici, societatea moldovenească, fiind manipulată de mass-media rusă şi de mass-media cenzurată şi controlată de către PCRM, s-a dovedit incapabilă de a furniza o evaluare critică a evenimentelor din Georgia și estimarea repercusiunilor posibile asupra Republicii Moldova. Prin urmare, numai 17,7% din cetățenii Republicii Moldova au considerat că decizia Rusiei de a recunoaşte unilateral independenţa Osetiei de Sud și Abhaziei a fost greșită, în timp ce alții au decis fie să considere că decizia Rusiei a fost corectă (32,9%), fie nu au auzit niciodată despre această decizie (9,1%), sau sunt incapabili de a formula un răspuns (40,3%). Aceasta înseamnă că Republica Moldova s-a dovedit nepregătită pentru acest tip de crize, în timp ce politicile promovate de PCRM au afectat grav capacitatea societății din Republica Moldova de a evalua critic comportamentul Rusiei în ceea ce privește problema transnistreană.

Este evident că numirea și perpetuarea la guvernare a PCRM reflectă nivelul de cultură civică a societăţii moldoveneşti şi a capacităţii sale de a face față provocărilor externe, de a deveni o economie de piață reală şi o democraţie autentică. Aceasta înseamnă că societatea în ansamblul său nu este pregătită pentru astfel de provocări și în cazul unor evenimente similare pe teritoriul republicii, rezultatul ar fi o catastrofă națională.

Leadership: Președintele Vladimir Voronin a impus Republicii Moldova un sistem de guvernare autoritar care contravine prevederilor Constituției Republicii Moldova și sfidează noțiunile elementare ale unei norme de drept și ale democraţiei politice. Spre exemplu, opinia publică din Republica Moldova, membrii Parlamentului, inclusiv cei din PCRM, nu cunoșteau dispozițiile din „Pachetul de masuri", propus de Chișinău la Kremlin. Acest proiect nu a fost publicat nici chiar și după ce a fost prezentat lui Igor Smirnov, în cursul reuniunii ce a avut loc la 24 decembrie 2008, la Tiraspol.

Vladimir Voronin și guvernarea sa au sfidat încercările societății civile de a contribui la soluționarea crizei. Acest lucru a fost demonstrat si în cazul unor interpelări inițiate de membri ai opoziției din Parlament, cu privire la fenomenul de recunoaștere tacită, în numele Guvernului Republicii Moldova, ce a condus la privatizări ilegale ale obiectivelor strategice economice din Transnistria, și care au fost ignorate.

Capacitatea societății de a reacționa la provocări similare conflictului din Georgia a fost determinată de nivelul de competență și potențialul intelectual al unei singure persoane. În plus, criza din Georgia a lăsat deschisă problema referitoare la capacitatea societății moldovenești de a-și consolida capacitatea de a face față acestor provocări.

Unități de luarea deciziilor

Gradul de pregătire al Republicii Moldova pentru situații de criză poate fi apreciat prin analiza cadrului legislativ. În acest sens, este interesant să menționăm Legea[71] (Nr. 212 din data de 24.06.2004) privind Situațiile de Urgență, Starea de asediu și instituirea legii marțiale.

Analiza prevederilor prezentei legi demonstrează că adoptarea sa a constituit o etapă pur formală și conținutul său nu asigură funcționarea coerentă a instituțiilor statului în situațiile pentru care a fost prevăzută. În primul rând, Legea nu reușește să formuleze în mod expres motivele pentru declararea stării de urgență, de asediu și de război. Conținutul său ignoră complet existența regimului anti-constituțional în raioanele de est ale Republicii Moldova, inclusiv prezența ilegală a trupelor rusești. În plus, această lege, categoric, nu reușește să asigure un cadru juridic adecvat pentru starea de asediu și de război și a unei funcționări coordonate a structurilor de stat.

Articolul 30 (capitolul IV, Starea de Asediu) prevede că „În timpul sesizării stării de asediu, cu scopul de planificare, organizare și coordonare a activității de apărare a țării și asigurarea securității statului, Consiliul Suprem de Securitate se transformă în Consiliul Suprem de Apărare, pe

[71] Publicată în Monitorul Oficial Nr.132-137, Art. Nr. 696, 06.08.2004

baza unui decret emis de Preşedintele Republicii Moldova“. Prin urmare, Consiliul de Securitate Naţională, cu patru (!) funcţionari angajaţi, este absolut incapabil de a asigura planificarea, organizarea şi coordonarea activitățiilor legate de Apărarea Țării.

Cadrul crizei

Cadrul de dezvoltare a crizei a fost determinat, în mare măsură, de faptul că Republica Moldova este o formaţiune de stat artificială creată in 1940 de către regimul comunist sovietic, ca parte componentă a URSS. Pe teritoriul actual al Republicii Moldova nu există tradiţii şi memoria istorică a statalităţii. Din dorinţa de a legitima încorporarea Basarabiei, efectuată ca urmare a acordurilor încheiate între Hitler şi Stalin, regimul comunist al URSS a decis să creeze pe teritoriul RSS Moldoveneşti „o naţiune“ diferită de cea din România vecina. Pentru a îndeplini acest obiectiv, au fost exterminaţi intelectuali şi funcţionari publici din fosta administraţie românească (1918-1940), au fost organizate deportări repetate, precum şi foametea din 1946-47. Populaţia a fost supusă la procede de „spălarea creierului“, inocularea „culturii moldoveneasti socialiste“ şi rusificare. Mai mult, a fost impus un regim de izolare drastică a populaţiei RSS Moldova de România.

Se poate afirma că această politică a fost îndeplinită cu succes, deoarece, după prăbuşirea URSS-ului, populaţia din Republica Moldova nu s-a alăturat nici României, asemeni modelului RFG-RDG şi nici nu a reuşit să urmeze exemplul ţărilor baltice, şi anume, construirea unui stat viabil de drept. Societatea moldovenească, ca un întreg, nu percepe nici problema restabilirii suveranităţii de stat pe teritoriul de pe malul stâng al Nistrului ca o prioritate, şi nici nu este gata să îşi asume responsabilitatea pentru realizarea acestui scop.

În ciuda faptului că Federaţia Rusă a comis în 1992 un act de agresiune militară împotriva Republicii Moldova, care a dus la asasinarea a sute de cetăţeni ai Republicii Moldova, precum si a faptului că Federaţia Rusă menţine ilegal trupele pe teritoriul Republicii Moldova şi, de facto, susţine economic regimul anticonstituţional din Transnistria, Vladimir Putin şi Dmitrii Medvedev sunt liderii politici cu cel mai înalt nivel de încredere din perspectiva cetăţenilor moldoveni. Societatea globală nu reuşeşte să

perceapă Rusia ca pe o amenințare și nu există îndoieli mari cu privire la capacitatea acestei societăți să își asume responsabilitatea pentru reîntregirea țării. De exemplu, Vladimir Voronin nu s-a simțit obligat să ia o atitudine publică față de evenimentele din Georgia, în timp ce societatea a acceptat docil continuitatea întâlnirilor spectacol între Medvedev-Voronin, Voronin-Smirnov, etc.

Criza provocată de evenimentele din Georgia au adus din nou în centrul atenției povestea neterminată cu privire la unitatea administrativ-teritorială (UAT) Găgăuzia. Pe parcursul existenței acestei autonomii (începând cu 23 decembrie 1994), nu a avut succes integrarea populației găgăuze în societatea moldovenească. În timpul alegerilor parlamentare desfășurate în Republica Moldova, alegătorii din UTA Găgăuzia au votat masiv pentru formațiuni politice cu un mesaj anti-democratic și pro-rus primitiv. Acest contrast a devenit mult mai important pe fondul crizei provocate de evenimentele din Georgia.

La data de 14 august 2008, prin declarația sa, Adunarea Populară (AP) a UTA Găgăuzia a sprijinit univoc poziția Rusiei. În plus, în cadrul ședinței PA, la 19 Septembrie 2008, a fost lansat Mesajul Găgăuziei PA al ATU către Președinte și Parlamentul Republicii Moldova. Acest document exprimă solidaritatea deplină cu decizia Rusiei de a recunoaște independența Abhaziei și Osetiei de Sud, în timp ce conducerea Republicii Moldova este invitată să urmeze exemplul Rusiei, acest document demonstrând existența unor probleme grave în ceea ce privește consolidarea statului moldovenesc și a societății, chiar pe teritoriul controlat de autoritățile legale de la Chișinău.

Conflictul de valori: Criza din august 2008 a demonstrat încă o dată că fenomenul intitulat „conflictului transnistrean“ este un conflict între setul de valori pe baza cărora au fost proclamate suveranitatea (23 iunie 1990) și independența (27 august 1991) Republicii Moldova, și setul de „valori“ aflate la baza politicii din Rusia lui Putin. Este cert că societatea și guvernarea Republicii Moldova au optat pentru tactica evidentă și tacită de cedare în fața cererilor de despăgubire în numele Federației Ruse.

Ca rezultat al acestor cedări, Federaţia Rusă, prin mijloace juridice, s-a angajat să controleze sectorul energetic al Republicii Moldova. Prin intermediul problemei transnistrene, Federaţia Rusă formează şi influenţează politica externă a Republicii Moldova, în primul rând privind relaţiile Republicii Moldova cu NATO și țările vecine, România și Ucraina. Ca urmare a acestui conflict de valori, proiectul politic care vizează edificarea ca stat a Republicii Moldova rămâne neîmplinit și nu există nici o perspectivă viabilă pentru realizarea sa.

Criza de comunicare și credibilitate

Pe fondul ostilităților din Georgia, au avut loc, în Republica Moldova, o serie de evenimente care au demonstrat existența unei crize de comunicare profundă în societate. Președintele Vladimir Voronin a ales tactica de a distrage atenția opiniei publice de la evenimentele din Georgia. Cu toate acestea, este incorect să se afirme că societatea a rămas indiferentă. În cadrul societății civile, există ONG-uri și experți care au demonstrat în mod repetat, percepția lor corectă asupra proceselor legate de comportamentul Rusiei, inclusiv în ceea ce privește Georgia și Republica Moldova.

Conflictul armat din Georgia a provocat dezbateri intense în acest cerc în primul rând, datorită faptului că era neclar modul în care Rusia intenționează să se comporte în raport cu Republica Moldova şi regimul din Transnistria. Ca urmare a acestei comunicări, la 25 august 2008, a fost lansat documentul intitulat „Poziția unui grup de experți cu privire la impactul crizei din Georgia asupra intereselor Republicii Moldova". La 26 august, acest document a fost prezentat opiniei publice în cadrul unei conferințe de presă.

Autorii documentului au fost surprinşi de reacția majorității jurnaliştilor în raport cu acesta, fiind astfel constatată lipsa unor abordări critice în mass-media și dezorientarea opiniei publice. Grupul de experți, care a elaborat documentul, a încercat să inițieze dezbateri cu partidele politice parlamentare din Republica Moldova. Ideea a rămas însă nematerializată din cauza lipsei de reacţie la această propunere, la ordinul lui Vladimir Voronin, şeful PCRM. Numai ambasadorii ţărilor UE, acreditaţi la Chişinău, au reacţionat la publicarea acestui document. Pentru ei, acest

document a fost singurul punct de referință pentru evaluarea situației din Republica Moldova. La inițiativa ambasadorilor occidentali, a existat o întâlnire cu autorii documentului și a existat o discuție deschisă pe posibilele scenarii de evoluție a situației din Republica Moldova. Acest comportament al diferitelor părți interesate (societatea civilă, partidele politice, guvernarea și mass-media) a demonstrat criza profundă de comunicare, incapacitatea de a percepe riscurile și amenințările la adresa securității țării și de a se auto-consolida în fața acestor amenințări.

Trans-naționalizare și internaționalizare

Formatul „5 +2“ în sine vorbește despre faptul că problema conflictului transnistrean este una internaționalizată. Mai mult, după ultimul val de extindere a UE, situația din jurul Transnistriei a fost determinată de concurență evidentă a poziției diferitelor părți interesate. Aparția EUBAM, de-a lungul frontierei moldo-ucrainene, a devenit posibilă datorită politicii de vecinătate a UE în cadrul triunghiului Bruxelles - Chișinău – Kiev.

Este evident că negocierile în „5 +2“ nu pot conduce la o soluție viabilă a problemei transnistrene. În primul rând, acest lucru se datorează faptului că se bazează pe o percepție eronată a esenței conflictului. În această privință, este suficient să se ia în considerare decizia CEDO din data de 7 iulie 2005 privind cazul „grupului Ilașcu versus Guvernul Republicii Moldova și Rusia“. În realitate, nici regimul de marionete rusești de la Tiraspol, nici populația de pe malul stâng al Nistrului nu sunt „părți“ ale conflictului, ci Federația Rusă. În consecință, în „5 +2“, Rusia s-a poziționat ca un „mediator“ în procesul de negociere între părți și a garantat acordurile care urmează să fie atinse în timpul procesului de negociere.

Evenimentele din Georgia au subliniat unele probleme noi legate de formatul “5 +2“ de negocieri. În primul rând, a devenit clar că Rusia vrea să obțină de la Chișinău aprobarea de a negocia problema transnistreană în cadrul formatului „2 +1“, respectiv izolarea Republicii Moldova de UE și de sprijinul SUA. În această situație, „5 +2“ a devenit un scut pentru Republica Moldova împotriva presiunii Rusiei. Mai mult decât atât, insistând asupra ajungerii la un acord în „5 +2“, UE și SUA au garanția că Vladimir Voronin va evita acorduri separate cu Rusia ca în cazul „Memorandumului Kozak“ în noiembrie 2003.

Internaționalizarea problemei transnistrene, apropierea Republicii Moldova de UE și prezența factorului ucrainean, au redus riscurile pentru Republica Moldova în condițiile crizei din Georgia.

Efectele în timp

Criza provocată de agresiunea rusă din Georgia a depășit dorința lui Vladimir Voronin de a menține guvernarea lui cu orice preț după alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009 și l-a determinat să facă concesii substanțiale sub presiunea Rusiei. Acest lucru a însemnat, în primul rând, recunoașterea tacită de către Chișinău a dreptului Rusiei asupra obiectivelor strategice economice situate în Transnistria.

Pe termen lung, acest lucru afectează grav securitatea energetică a Republicii Moldova, făcând-o total dependentă de Rusia. Dacă ne imaginam că Republica Moldova din perspectiva unui viitor guvern va ataca în instanțele internaționale dreptul de proprietate al Rusiei asupra obiectivelor din Transnistria, concesiile facute de Vladimir Voronin în toamna anului 2008 vor slăbi în mod substanțial poziția Republicii Moldova.

Lecțiile învățate

Nu există motive să credem că leadershipul Republicii Moldova este capabil să evalueze experiența acumulată în cursul perioadei de criză și să o utilizeze pentru promovarea unei politici eficiente care vizează reintegrarea țării. Înainte de perioada de criză legată de evenimentele din Georgia, PCRM a avut la dispoziție opt ani de guvernare confortabili, atunci când toate ramurile puterii, mass-media și a economia țării erau controlate de Vladimir Voronin, șef al acestui partid și al țării.

În ciuda faptului că societatea civilă a oferit autorităților diferite scenarii de rezolvare a conflictului (precedente de dialoguri cu populația de pe malul stâng al râului Nistru, în colaborare cu ONG-urile, „3D“ Strategia de soluționare a conflictului, în 2004, etc), PCRM s-a dovedit incapabil de a depăși percepția conflictului transnistrean bazat pe stereotipuri eronate impuse de Federația Rusă, mentalitatea și nivelul de competență al liderilor, modelate de trecutul sovietic.

În timpul crizei, comportamentul PCRM în frunte cu Vladimir Voronin, a fost subordonat scopului de a continua dezinformarea cetățenilor Republicii Moldova, promovarea politicii de subordonare la indicațiile venite de la Moscova și continuarea concesiilor față de Rusia pentru a se asigura de sprijinul Moscovei în alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009.

Societatea civilă din Republica Moldova, de asemenea, s-a dovedit incapabilă de a învăța lecții, ca urmare a crizei din Georgia. Încercările unui grup de experți independenți să sensibilizeze opinia publică din Republica Moldova, la pericolele cauzate de evenimentele din Georgia, nu a avut nici un impact. Numai corpul diplomatic al statelor membre UE și SUA, acreditate la Chișinău, și-a dovedit interesul față de această încercare de a învăța lecții în urma evenimentelor din Georgia.

7. Concluziile

- Situația de criză a demonstrat că Republica Moldova este incapabilă să garanteze suveranitatea și integritatea teritorială. Atât instituțional, precum și din punctul de vedere al statutului spiritual al societății civile, Republica Moldova constituie un proiect politic neîmplinit, a cărui existență este determinată de conjunctura externă;

- Situația de criză a fost cauzată de incompetența conducerii Republicii Moldova, care nu a reușit să asigure un nivel minim de securitate națională. Ca urmare a faptului că un mod greșit de soluționare a conflictului transnistrean a fost selectat în ceea ce privește un dialog direct cu Rusia, conducerea Republicii Moldova a facut concesii unilaterale în multe sectoare strategice. Statul Republicii Moldova a rămas absolut neprotejat în fața eventualelor provocări din partea Rusiei și incapabil de a asigura securitatea propriilor cetățeni;

- Criza provocată de evenimentele din Georgia a demonstrat că actuala conducere a UTA Găgăuzia a sprijinit univoc poziția Federației Ruse. Aceasta conduce la concluzia că populația din această autonomie are o mentalitate care ar putea fi exploatată în scopuri politice dictate din exterior. Adoptarea Legii privind statutul juridic special al Unității Teritorial Administrative (UTA) Găgăuzia la 23 decembrie 1994 a

constituit un pas formal, care, la paisprezece ani după adoptarea legii, nu a reușit să asigure integrarea minorității găgăuze în societatea moldoveană;

- Beneficiind de pe urma incompetenței conducerii Republicii Moldova, Federația Rusă a reușit să subordoneze politica externă a ?ării propriilor sale interese și să consolideze controlul asupra economiei naționale în segmentele cele mai importante. În contextul evenimentelor din Georgia, conducerea Republicii Moldova a preferat să demonstreze eventuala sa loialitate față de Rusia și s-a subordonat de facto la doctrina „suveranității limitate“, exprimată de Dmitrii Medvedev;

- Opiniile și atitudinile față de părțile implicate în situație de criză sunt stabilite de către mass-media rusă care controlează spațiul public informațional al Republicii Moldova. Societatea este manipulată și dezinformată de către mass-media rusă și este incapabilă să reacționze în mod adecvat la situații de criză;

- **Prevenirea situațiilor de criză în viitor și posibilitatea de diminuare a riscurilor sunt posibile numai prin consolidarea statului de drept și a democrației politice în Republica Moldova. Un parteneriat eficient cu UE, NATO și SUA constituie pentru Republica Moldova un instrument eficient pentru a evita situații de criză în viitor, și ar duce la crearea premiselor pentru o soluție viabilă a conflictului transnistrean prin lichidarea prezenței militare ilegale pe teritoriul Republicii Moldova.**

Capitolul 5

RĂZBOIUL RUSO-GEORGIAN DIN AUGUST 2008: ABORDAREA UCRAINEANĂ

Oleksandr Sushko

1. Introducere

Dimineața devreme, pe 8 august 2008, trupele rusești au invadat teritoriul Georgiei. Războiul a durat 5 zile și a fost oprit numai după intervenția diplomatică și politică a Uniunii Europene. La data de 26 august 2008, Rusia a recunoscut independența Osetiei de Sud și a Abhaziei. În urma acordurilor internaționale, Rusia a retras unitățile militare din majoritatea teritoriilor ocupate din Georgia până pe 8 octombrie, dar trupele rusești au rămas staționate în Abhazia și Osetia de Sud fără mandat legitim pe plan internațional, în ciuda obligațiilor de a reveni la status-quo-ul din 7 august. Georgia a declarat Abhazia și Osetia de Sud „teritorii ocupate de Rusia“ pe 28 august 2008.

Rusia a motivat acțiunile sale prin nevoia de a-și „proteja compatrioții“ (cetățeni ruși) care trăiesc în regiunea Osetiei de Sud care, de facto, nu este controlată de guvernul central georgian de la începutul anilor 90. Cu toate acestea, fondul conflictului merge mult mai departe, dincolo de protecția populației locale sau chiar de lupta împotriva conducerii georgiene anti-ruse a președintelui georgian Mihail Saakașvili.

Conflictul ruso-georgian s-a transformat dintr-un conflict teritorial local într-un război geopolitic. Prin această acțiune, Federația Rusă a

început să pună în aplicare viziunea sa asupra “lumii multipolare „ pe baza principiului de „sfere de interese privilegiate“. Ca urmare a anexării de facto a teritoriilor legitime ale Georgiei - Abhazia şi Osetia de Nord - şi incapacitatea comunităţii mondiale de a restabili status quo-ul de dinaintea războiului, starea sistemului internaţional în această parte a lumii a fost schimbată în mod evident.

Principala consecinţă a acestei schimbări este distrugerea consensului existent înainte, recunoaşterea frontierelor Statelor Independente după prăbuşirea URSS, în limitele administrative ale fostelor frontiere ale Republicilor Sovietice. Această situaţie agravează, în esenţă, prognoza de stabilitate în regiunea Mării Negre în ansamblul său, precum şi în ceea ce priveşte Ucraina, în special.

Deşi nu există conflicte reale separatiste pe teritoriul Ucrainei, ele pot fi activate în viitor, în primul rând în Crimeea, prin utilizarea în continuare a precedentelor stabilite de către războiul ruso-georgian. Prin urmare, criza din Caucaz din august 2008 şi rezultatele acesteia sunt o problemă de importanţă crucială pentru Ucraina.

2. Semnale timpurii de avertizare

MAP din partea NATO amânat

După ce la summitul NATO de la Bucureşti (aprilie 2008), Alianţa a refuzat acordarea Ucrainei şi Georgiei a Membership Action Plan (MAP), guvernul rus a perceput această decizie ca pe un cec în alb pentru acţiunile care asigură a?a-numita „sferă de interese privilegiate“ în vecinătate. O acţiune militară, ca o modalitate de a cuceri Georgia, a devenit mai plauzibilă după ce opoziţia din Georgia a pierdut alegerile prezidenţiale în favoarea lui Mihail Saakaşvili, în ianuarie 2008. Alegerile prezidenţiale au inclus un referendum fără caracter obligatoriu privind aderarea ţării la NATO. O majoritate covârşitoare de 77% a votat în favoarea aderării, dovedindu-se astfel că Georgia este o ţară puternic hotărâtă să devină o parte a comunităţii euro-atlantice. Acest fapt a convins Rusia că acţiunea militară este singura modalitate de a preveni sau cel puţin de a amâna pentru viitorul apropiat aderarea Georgiei la NATO.

Kremlinul, care nu a făcut un secret din antipatia pentru aspirațiile Georgiei la NATO, poate să fi fost încurajat de lipsa unui pas important înainte în procesul de aderare. Alternativ, se poate să fi fost furios datorită liniștitorului angajament făcut de NATO la Tbilisi și Kiev prin care dădea asigurări că vor primi MAP în viitor - o mișcare văzută de mulți ca un gest puternic de sprijin din Occident.

Steven Pifer, fost ambasador al SUA în Ucraina, în vizită la colegii de la Brookings Institution din Washington, spunea că decizia NATO poate să fi încurajat Rusia să joace dur cu Georgia. „Cred că rușii au plecat cu percepții greșite din București“, spunea Pifer. „A existat o presiune din partea Rusiei împotriva Georgiei și Ucrainei privind obținerea Planului de Acțiune pentru Aderare cu mult înainte de summitul de la București. Am auzit că rușii privesc summitul de la București ca un succes. Și din ceea ce am văzut, după București a existat o creștere a presiunii.”[72]

În anul precedent războiului, Rusia a furnizat o serie de probe care dovedeau că se pregătește de război. De exemplu, cu exact un an înainte de invazie, pe 7 august 2007, o puternică rachetă ghidată a lovit în sudul Georgiei, fără a exploda. Oamenii din satul din apropiere, Tsitelubani, au văzut „două avioane la o altitudine mare“, și apoi o „scufundare“ și „ceva foc“. Anchetatorii georgieni au reasamblat arma, spunând că a fost o rachetă de fabricație rusă Raduga Kh-58, concepută pentru a lovi radare.

Guvernul Georgiei s-a înfuriat, dar la fel de înfuriat a fost și cel al Rusiei. Președintele georgian Mihail Saakașvili a declarat, pe 8 august, că atacul nu a fost doar o problemă pentru Georgia, ”ci pentru securitatea europeană ca un întreg.“ Moscova a negat orice implicare și Ministerul de Externe rus a sugerat chiar că avioane georgiene au tras rachete doar pentru a crește tensiunile cu Rusia.

Precedentul Kosovo

După declararea independenței provinciei Kosovo, urmată de recunoașterea acesteia de către majoritatea statelor occidentale, președintele rus Vladimir

[72] Did Russia Plan its War in Georgia? - Whitmore Brian 8/16/08 A EurasiaNet Partner, Post from RFE/RL

Putin a descris acest fapt ca ”un precedent teribil“, care va reveni pentru a da o lovitură Occidentului. Putin a descris evenimentul drept un precedent teribil, ce distruge întreg sistemul de relații internaționale, dezvoltat, nu în decursul a câteva decenii, ci timp de secole.

Reprezentantul rus pentru Afaceri Europene, Serghei Yastrzhembsky, a spus mai târziu că ‘’Precedentul Kosovo este unul terifiant. Este, în esență, o ruptură deschisă a întregului sistem de relații internaționale. Și, fără îndoială, va aduce un lanț întreg de consecințe neprevăzute,’’ a spus el în comentarii televizate. Cei care au recunoscut Kosovo nu au calculat bine consecințele.

Oficialii ruși au sugerat că declarația Kosovo ar putea susține independența regiunilor separatiste din Europa de Vest. Cu toate acestea, ideea principală a fost de a folosi acest precedent „pentru a legitima eforturile Rusiei de a submina integritatea teritorială a Georgiei și pentru a asigura motive pentru acțiuni similare în Ucraina (Crimeea), în viitor, dacă este necesar. În termeni mai largi, Rusia folosește cazul Kosovo în scopul de a reexamina frontierele de stat stabilite în fosta URSS, după prăbușirea din 1991. Această tendință este deosebit de sensibilă și periculoasă pentru Ucraina din motive evidente. La sfârșitul lunii aprilie și începutul anului 2007, Rusia a desfășurat mai mult de 1.000 de trupe suplimentare „de menținere a păcii“ în Abhazia, Georgia, fără a notifica vreo autoritate internațională. Forțele au inclus parașutiști, tancuri, obuziere, precum și baterii antiaeriene, prin multiple încălcări ale normelor acceptate pe plan internațional de menținere a păcii. Această mutare a ridicat numărul trupelor de menținere a păcii ruse la 3.000.

Pe data de 30 și 31 august, Ministerul Apărării rus a trimis trupe de cale ferată, fără a informa Georgia, în Abhazia. Mutarea a presupus 400 de persoane implicate, majoritatea din ministerul Trupelor căilor ferate și unele din trupele de inginerie militară. Acest lucru a marcat o altă mișcare în evidenta încercare de anexare a Abhaziei, prin militarizarea trupelor „de menținere a păcii“ și a altor tipuri de trupe.

Comunicatul ministerului de apărare rus, publicat pe 31 mai, a justificat trupele feroviare drept „trupe de desfășurare”, prin citarea decretului prezidențial al lui Putin din 16 aprilie, care autoriza o gamă largă de mișcări

unilaterale ruse în Abhazia și Osetia de Sud. Era citată, de asemenea, o cerere din partea autorităților abhaze pentru a reconstrui secțiuni ale căii ferate. Comunicatul susținea că aceste trupe sunt neînarmate, o declarație care nu putea fi verificată, dat fiind faptul că coloanele de vehicule de transport care făceau obiectul încărcături grele, se deplasau în zona respectivă.

Ministerul rus al Apărării a declarat, pe 31 mai, că a trimis unități neînarmate ale Forțelor feroviare – Unitatea Ministerului Apărării rus însărcinat cu protecția și reconstrucția infrastructurii feroviare - în Abhazia, ca parte a programului de „asistență umanitară" al Moscovei pentru republica nerecunoscută. „Fiecare cetățean al Georgiei înțelege foarte bine că anexarea Abhaziei este în curs de desfășurare în toate direcțiile, inclusiv comerciale, sociale, juridice și de cele economice. Și acum o componentă extrem de periculoasă militară a fost adaugată în acest proces „, a spus Grigol Vashadze. „Nimeni nu trebuie să aducă forțe feroviare pe teritoriul altei țări, în cazul în care o intervenție militară nu este în curs de elaborare."

El a spus că inginerii militari și specialiști pentru reconstrucția de drumuri și poduri au fost printre Forțele ruse feroviare trimise în Abhazia. „Am evaluat acest act ca fiind o mișcare mult mai agresivă a Rusiei pe teritoriul Georgiei. Aceste acțiuni consolidează infrastructura militară în scopul de a lansa o intervenție în Georgia", a declarat adjunctul ministrului de externe georgian. „Este o demagogie absolută, atunci când intervenția pe teritoriul unei țări limitrofe este justificată de scopuri umanitare, în timp ce infrastructura militară este în curs de reîntregire."[73]

"Dacă ne reamintim faptul că Federația Rusă a adus deja 500 parașutiști în Abhazia și dacă luăm în considerare faptul că sistemele de rachete antiaeriene și obuziere cu o rază de 50 kilometri, au fost aduse [pe teritoriul nostru în Abhazia] ilegal, este destul de clar, de ce [trimiterea forțelor feroviare] are loc"[74].

Rusia, în mod clar, intenționa să utilizeze această cale ferată, cel puțin în parte, pentru scopuri militare. Desfășurarea de trupe de cale ferată este

[73] Tbilisi Condemns Russian 'Railway Troops' in Abkhazia, Civil Georgia, Tbilisi, May 31, 2008.

[74] Ibidem

adesea un precursor pentru mişcări ofensive militare sau o indicaţie de construire a infrastructurii pentru ocuparea pe termen lung a teritoriului. Trupele căilor ferate sunt o invenţie sovietică specifică instituţiei militare, în subordinea Guvernului Căilor Ferate Federale până în 2004 şi apoi încorporate în Ministerul Apărării[75].

Misiunea declarată era de restaurare și upgradare a secțiunii Ochamchire Sokhumi. Acest lucru a permis Rusiei să transporte tancuri, artilerie, și alte componente puternice în întreaga Abhazie, până la linia de încetare a focului de-a lungul râului Inguri. Potrivit analizei lui Vladimir Socor, din iunie 2008, „deplasarea Moscovei spre relații oficiale directe cu autoritățile secesioniste, preluarea căilor ferate deținute de Georgia, operațiunile aeriene în spațiul aerian georgian Abhazia, și desfășurarea militară în creștere sunt cele mai recente măsuri, subliniind natura acestui conflict. În această situație, rolul Rusiei „de menținere a păcii“ și „mediere“ pare mai ridicol decât oricând“[76].

Câteva săptămâni înainte de război, Rusia a desfășurat exerciții militare majore, în apropierea frontierei georgiene, care au implicat 8000 de militari și 700 de piese de echipament militar.

La centrul acestor manevre a fost Armata 58 a Rusiei, chiar unitatea care, mai târziu, a jucat un rol cheie în incursiune. Aceste exerciții au fost doar părți dintr-un lanț de incidente care sugerau că acțiunile militare ale Rusiei în Georgia au fost planificate cu luni în avans, în așteptarea unui pretext pentru a da curs invaziei.

După ce s-a terminat exercițiul, personalul din Armata 58 nu s-a întors înapoi la baza lui permanentă, ci a rămas în apropierea infrastructurii de traversare a muntelui, în special tunelul Roki care leagă Rusia de teritoriul Osetiei de Sud. Datorită acestui fapt trupele rusești au ajuns la Tshinvaly doar la câteva ore după ce a fost luată decizia privind invazia.

---

[75] Vladimir Socor in Eurasia Daily Monitor Volume: 5 Issue: 105 June 3, 2008.

[76] Ibidem.

Judecând după natura acțiunilor trupelor rusești și a flotei ruse la Marea Neagră, realizarea obiectivelor politice și militare a trebuit să fie îndeplinită prin intermediul următoarelor obiective strategice:
- înfrângerea forțelor armate georgiene;
- dezorganizare administrației publice și militare a țării;
- înființarea blocadei militare din Georgia;
- asaltarea capitalei Tbilisi și răsturnarea organismelor centrale ale administrației publice în Georgia;
- ocuparea militară a Georgiei, preluarea controlului asupra comunicațiilor de transport și de importanță strategică[77].

3. Substanța crizei

Criza dintre Rusia și Georgia a fost o criză internațională majoră, care a implicat actori la nivel mondial. Pentru factorii de decizie ucrainieni acest lucru a fost o criză, deoarece îndeplinește toate condițiile:

1. A fost o schimbare bruscă a situației existente.
2. Aceasta a reprezentat o amenințare pentru valorile de bază: în primul rând, pentru principiul suveranității și integrității teritoriale cu privire la situația din apropiere, fiind vorba de un aliat politic al Ucrainei în această parte extrem de importantă a lumii. A devenit o amenințare la adresa securității Ucrainei deoarece a distrus stabilitatea în regiune și a reprezentat o potențială amenințare pentru integritatea teritorială a Ucrainei.
3. A introdus un sentiment de urgență - toate formatele existente de negociere, cooperare și de menținere a păcii au fost oprite. Trupele străine au înaintat profund pe teritoriul statului georgian cu intenția de a intra în capitală.
4. Instituțiile care trebuiau să rezolve problema au fost într-o acută situație de incertitudine din cauza lipsei de voință politică pentru a opri violența și restabilirea status-quo din Georgia și perspectivele neclare pentru pace pe termen lung.

[77] Hryhoriy Perepelytsia. *Roles Of Ukraine And EU in the Settlement of the Russian-Georgian Conflict in the Caucasus*, EU-Ukraine Relations, Foreign Policy Research Institute, Kyiv, 2008.

4. Contextul crizei

Contextul intern

Contextul intern al crizei în Ucraina va fi construit luând în calcul următoarele componente:

- Poziția oficială a Ucrainei (Președinte și MAE)
- Rolul miniștrilor din cabinet
- Părerea opoziției
- Percepția publicului

Kievul oficial a fost reprezentat de către preşedintele Iuşcenko şi MAE care au criticat vehement acțiunile Rusiei. Pe 8 august, când a început războiul, preşedintele Iuşcenko a delegat un reprezentant special al său, viceprim-ministrul Afacerilor Externe, Kostyantyn Yeliseyev, la Tbilisi. Pe 9 august, şeful statului a avut convorbiri telefonice cu Preşedintele lituanian Valdas Adamkus, preşedintele francez Nicolas Sarkozy, şi reprezentantul suprem al CE privind politica externă și de securitate Xavier Solana. Pe 10 august, Viktor Iușcenko l-a delegat pe ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, Volodymyr Ogryzko, să plece în Tbilisi personal pentru consultări cu autoritățile georgiene.

Pe 12 august, Iuşcenko a sosit la Tbilisi personal, împreună cu preşedintele polonez Lech Kaczynski, preşedintele eston Henrik Ilves, preşedintele lituanian Valdas Adamkus şi prim-ministrul leton Ivars Godmanis. În discursul său, în piaţa centrală de la Tbilisi, Iuşcenko a declarat: „Am venit mii de kilometri pentru a demonstra poporului georgian rebel cea mai sacră emoţie, solidaritatea. Aceasta înseamnă că inimile noastre vă aparţin. Libertatea este demnă de luptă. Trebuie să ne amintim întotdeauna că naţiunea georgiană merită să fie independentă. Am venit pentru a confirma suveranitatea, independenţa şi integritatea voastră teritorială. „

Potrivit analizei lui Hrygoriy Perepelytsya, sarcinile principale ale Ucrainei au fost:

- ne-admiterea asaltului trupelor rusești asupra Tbilisi;
- imediata încetare a focului;
- retragerea trupelor ruse de pe teritoriul Georgiei și încetarea ocupației militare ale acestora;

- ridicarea blocadei din Georgia;
- restaurarea integrității teritoriale a Georgiei[78]

În privința cooperării militare și tehnice, Ucraina a acordat Georgiei unele specimene de armament defensiv, în special, un complex antiaerian „BUK" de rachete. În plus, partea rusă a fost notificată cu privire la dreptul Ucrainei de a închide în apele sale teritoriale navele de război din Flota Mării Negre RF, care au participat direct la ostilități împotriva Georgiei. Astfel, Ucraina a acordat asistență militară, politică și diplomatică reală Georgiei.

Acțiunile Cabinetului de miniștri ucrainian condus de Y. Timoșenko în cursul conflictului au fost, mai întâi de toate, evacuarea cetățenilor ucrainieni din zona de conflict și acordarea ajutorului umanitar pentru Georgia, o cantitate de aproximativ 155 de tone, în valoare de 8 milioane USD (comparabil cu ajutorului umanitar al UE - 5 milioane de Euro, și SUA - 10,7 milioane USD). Guvernul a dispus, de asemenea, crearea unui program de convalescență în Ucraina pentru aproximativ 200 de copii georgieni evacuați din zona de conflict.

Poziția politică a guvernului și personală a prim-ministrului au fost diferite de cea a președintelui - Y. Timoșenko a evitat evaluări politice ale războiului, subliniind doar că poziția coincide cu cea a Uniunii Europene. Acest lucru a fost folosit de către prim-ministrul adversar (în primul rând, cei de la Secretariatul prezidențial), pentru a acuza o poziție pro-Kremlin.

În ceea ce privește opoziția, a luat o poziție critică bruscă în ceea ce privește politica oficială a Kievului. Șeful fracțiunii Partidului Regiunilor în Parlament, Viktor Ianukovici, a fost sigur că Președintele Ucrainei, Viktor Iușcenko, nu a avut dreptul de a „sprijini unilateral" Georgia în conflictul cu Rusia, în numele statului ucrainean. Ucraina poate lua parte numai în misiuni de menținere a păcii. Declarațiile liderilor ucraineni în sprijinul Georgiei au dus la un conflict cu Rusia. Petro Symonenko, prim-secretar al Ucrainei, a cerut ca un caz penal să fie deschis în legătură cu livrările de arme ucrainene Georgiei.

---

78 Hryhoriy Perepelytsia. *Roles Of Ukraine And EU in the Settlement of the Russian-Georgian Conflict in the Caucasus*, EU-Ukraine Relations, Foreign Policy Research Institute, Kyiv, 2008.

Întrebările privind furnizarea de armament ucrainean guvernului georgian sunt încă rămase fără răspuns. La inițiativa fracțiunilor de opoziție din Parlament, cu privire la acest aspect, a fost creată o comisie specială de anchetă. Cu toate acestea, activitățile sale au fost extrem de politizate, precum și gestionarea care nu a ascuns de la început că concluziile trebuie să fie conforme cu estimările declarate anterior de către Federația Rusă cu privire la nelegalitatea și inadmisibilitatea livrărilor de armament în Georgia. Cu toate acestea, astfel de evaluări nu corespund cu normele dreptului internațional: au existat și există sancțiuni în ceea ce privește livrările de armament în Georgia. Astfel, aceste fapte, precum și cooperarea pe partea tehnică militară a forțelor armate ucrainiene cu armata georgiană nu pot fi considerate încălcări ale reglementărilor privind neproliferarea și controlul exporturilor de armament.

Percepția publică. Nu a fost nici o reacție unanimă a societății civile în evaluarea conflictului din Caucaz. Cei mai mulți cetățeni au aderat la o poziție neutră. În conformitate cu un sondaj de opinie la nivel național, realizat de Institutul Național de Studii Strategice, în perioada 21-26 august 2008, 41,9% dintre cetățeni au fost în favoarea neutralității față de conflict, 20.2% au considerat că este rezonabil să se sprijine Georgia exclusiv pe cale diplomatică, 18,3% - pentru a sprijini Rusia exclusiv pe cale diplomatică, 4,0% - pentru a acorda Georgiei suport militar tehnic, 2,9% - pentru a acorda Rusiei suport militar tehnic , și 12.7% respondenți nu au avut nici o opinie clară în această privință.

5. Contextul internațional

Contextul internațional al crizei din Caucaz, privit din Ucraina, poate fi descris în următoarele dimensiuni:

- politica rusă față de vecinii apropiați și Ucraina, în special
- politica Uniunii Europene față de regiune, în special în timpul conflictului
- aspecte militare legate de Flota Mării Negre și baza Federației ruse în Sevastopol.

Politica rusă. Așa-numitul spațiu post-sovietic este considerat de către Rusia o zonă de reabilitare a sa ca forță geopolitică. În acest spațiu intenționează Rusia să reapară ca o superputere. Caucazul are în mod

evident un loc central în acest proces. Controlul Rusiei asupra Caucazului este important pentru a permite accesul direct, via Iran şi Turcia, către Orientul Mijlociu şi Orientul Apropiat. Controlul asupra Caucazului îi permite să taie rutele pentru UE şi SUA la resursele energetice din Asia Centrală, şi privează misiunea NATO de sprijin în Afganistan.

Odată realizat, controlul Caucazului ar împiedica accesul SUA la Asia Centrală, o regiune extrem de importantă pentru Washington în domeniul energiei şi geopolitic. Ambele conducte de petrol existente, cum ar fi „Baku-Ceyhan", şi cele viitoare, precum Nabucco, ar cădea sub controlul Rusiei. Deci, de fapt, Rusia ar monopoliza toate resursele energetice din Eurasia şi rutele de acces aferente. Georgia se află chiar în centrul Caucazului şi, prin ea, ar controla nu numai coridoare de transport, dar şi vectorii de influenţă pe direcţiile Sud-Vest şi Nord-Est.

Conceptual, Rusia vede Ucraina în sfera proprie de „interese privilegiate", însă aceasta înseamnă de fapt o versiune modernizată a doctrinei lui Brejnev a „suveranităţii limitate", realizate după ocuparea Cehoslovaciei în 1968. Viziunea strategică de la Kremlin prevede că suveranitatea Ucrainei (şi a altor state care nu aparţin sferei ruseşti de „interese privilegiate") nu poate fi semnificativ mai mare decât cea a membrilor Pactului de la Varşovia, înainte de prăbuşirea „taberei socialiste".

Abordarea politică din Rusia privind Ucraina este construită corespunzător. Pe 18 septembrie 2008, Preşedintele Rusiei D. Medvedev, atunci când a primit scrisorile de acreditare ale nou numitului ambasador al Ucrainei în Rusia, Kostyantyn Gryshchenko, în Sala Alexandrov de la Kremlin, a afirmat: „Popoarele din Rusia şi Ucraina sunt indisolubil legate între ele prin relaţii frăţeşti adevărate şi sentimente speciale de respect şi încredere reciprocă". Cu toate acestea, în practică, retorica şi politica oficială a Moscovei faţă de Ucraina sunt fundamental diferite şi îndepărtate de la principiile menţionate.

În ianuarie 2008, reacţionând la recursul liderilor ucraineni la NATO în ceea ce priveşte MAP, Ministerul Afacerilor Externe (MAE) din Rusia a ameninţat: „posibila integrare a Ucrainei în NATO va complica dramatic relaţia ruso-ucraineană. Vom fi nevoiţi să luăm măsuri adecvate".

La scurt timp după, premierul Vladimir Putin a definit substanța unor astfel de măsuri într-un mod mai detaliat; o parte esențială a acestora ar trebui să fie redirecționarea complexului de rachete RF cu ținta Ucraina. Pe 12 februarie, la o conferință de presă comună cu președintele Iușcenko, a declarat: „Rusia este în primul rând îngrijorată cu privire la amplasarea de baze NATO în Ucraina. Este teribil, să spun drept răspuns la astfel de pași, că rachetele rusești nu ar exclude ca țintă Ucraina."

Apoi, la conferința de presă din 14 februarie, Vladimir Putin a specificat faptul că: „personalul nostru şi specialiștii noștri sunt de părere că acest lucru (notă autor: Aderarea Ucrainei la NATO) pune în pericol securitatea națională ... În cazul în care aceasta (nota autorului: amenințarea) se va întâmpla, vom fi obligați să reacționăm în mod adecvat. Apoi, vom fi nevoiți să redirecționăm o parte din rachete către obiectivele care ne pun în pericol. „

Declarațiile președintelui Putin referitoare la Ucraina au devenit cunoscute în cursul Consiliului Rusia-NATO, din 4 aprilie 2008, desfășurat la București (în cadrul summit-ului NATO). Apoi Rusia a declarat următoarele în cadrul discuției cu președintele SUA: „George, nu înțelegi că Ucraina nu este chiar un stat! Ce este Ucraina? Parte a teritoriului său aparține Europei de Est, și o altă parte, una semnificativă, a fost dată de noi!"

Generalul Iuri Baluyevsky, şef al Marelui Stat Major rus, a declarat că intrarea Ucrainei sau Georgiei în NATO ar face Moscova „să ia, fără îndoială, măsuri pentru a asigura securitatea în apropierea frontierei de stat. Acestea vor fi atât militare cât și alte măsuri". Ministrul de Externe Serghei Lavrov a declarat, de asemenea, că Moscova „va face tot posibilul pentru a preveni aderarea Ucrainei și Georgiei la NATO."[79]

Un exemplu tipic de abordare dominantă a Rusiei în relațiile cu Ucraina, care implică, practic, întregul spectru de aspecte problematice ale relațiilor bilaterale, este Declarația MAE rus din 11 septembrie 2008. În special, se menționa: „Suntem obligați să verificăm faptul că politica urmată de curând

[79] Richard Weitz, Is Ukraine Next? Georgian War Exacerbates Russia-Ukraine Relations, 15 Aug 2008, World Politics Review Exclusive http://www.worldpoliticsreview.com/article.aspx?id=2571.

de către autoritățile ucrainene ar trebui să fie evaluată ca neprietenoasă față de Rusia". Este menționat în document că Rusia şi Ucraina ar trebui să definească abordarea lor cu privire la destinul viitorului Tratat de prietenie, cooperare şi de parteneriat din 1997 până la 1 octombrie 2008. În plus, MAE rus subliniază că aspirația oficial declarată a autorităților de la Kiev pentru aderarea la NATO „contrazice Tratatul din 1997 şi interesele de securitate ale Rusiei".

MAE rus, de asemenea, observă că, „în domeniul umanitar s-au acumulat multe fenomene negative. Chestiunea se referă la încercările autorităților ucrainene de a revizui istoria noastră într-un stil anti-rus, ceea ce îi face eroi din complici ai fasciştilor, în timp ce drepturile populației vorbitoare de limbă rusă din Ucraina sunt încălcate, iar politica urmăreşte excluderea limbii ruse din viața publică, ştiință, educație, cultură şi mass-media din țară „. Discursul politic al Kremlinului a câştigat o acuitate deosebită în cursul şi după criza din Caucaz, din august 2008.

Declarația Ministerului de Externe al Federației Ruse susține: „Statul ucrainean, care a furnizat arme către Georgia, astfel încât aceasta s-a armat până în dinți, şi a încurajat în mod direct autoritățile georgiene pentru a porni intervenția şi purificarea etnică în Osetia de Sud, nu are dreptul moral de a fi altora tutore şi de a încerca să participe la soluționarea problemei". Între timp, mass-media din Rusia a raportat că 22 de bombardiere TU au fost doborâte în Georgia cu 200 de rachete sol-aer S (SAM), care se presupune că au fost furnizate de către Ucraina. „Ştim că Kievul a vândut mai multe sisteme la Tbilisi. Printre acestea, ar putea exista sisteme S-200", a subliniat sursa.

După cum s-a spus în Declarația MAE al Federației Ruse, de la 11 septembrie, menționată mai sus „politica neprietenoasă de la Kiev față de Rusia a fost deosebit de pronunțată în cazul agresiunii Georgiei împotriva Osetiei de Sud: Noi nu am auzit nici un cuvânt de mâhnire şi compasiune în legătură cu moartea populației paşnice din Tskhinvali şi a pacificatorilor ruşi. Dimpotrivă, preşedintele ucrainean a încercat să dea vina pe Rusia pentru sacrificare. În acelaşi timp, Kievul ignoră constant faptul că, datorită armamentului lor greu furnizat armatei georgiene, Ucraina împarte responsabilitatea pentru vărsarea de sânge."

Prin urmare, Rusia a fost un jucător mai prezent în contextul internațional al crizei din Caucaz din august 2008. Substanța crizei se află în cadrul politicii ferme a Rusiei de a-și recâștiga rolul de superputere prin restabilirea „sferei de interese privilegiate"

Poziția Uniunii Europeene. UE, în ciuda greutății sale politice evidente, pentru o lungă perioadă de timp a evitat rolul de jucător activ în această parte a Europei de Est. Includerea statelor din Caucaz în Programul de Vecinătate (PEV) în 2004 a fost un prim semnal de creștere a interesului, însă succesele acestei politici nu sunt încă vizibile.

Inițiativa Sinerigia Mării Negre, lansată în 2007, suferă de lipsa evidentă de resurse active de conținut și voință politică adecvată. Parteneriatul estic, care să acopere această regiune, este în curs de elaborare pentru a fi lansat. În aceste condiții, UE, după ce a devenit inițiator în rezolvarea conflictului ruso-georgian, s-a trezit într-o anumită măsură un ostatic al acestui conflict. Desigur, după contactul cu situația din Caucaz, UE a atins un succes semnificativ. Potrivit analizei Perepelytsya Hrygory, succesele majore ale UE în acest conflict sunt următoarele:

În primul rând, inițiativa UE a făcut posibilă oprirea războiului dintr-o regiune de importanță strategică, cum este Caucazul.

În al doilea rând, UE a consolidat pozițiile sale în spațiul post-sovietic prin spargerea monopolului Rusiei privind activitatea de menținere a păcii și poziționându-se ca o organizație de securitate influentă, capabilă să rezolve crize complexe.

În al treilea rând, este evident că, în prezent, UE are șanse foarte bune pentru a-și consolida impactul economic și politic asupra acestei regiuni și fostele state sovietice.

În al patrulea rând, consolidarea unei astfel de influențe va avea ca rezultat incontestabil îmbunătățirea securității din jurul frontierelor externe ale UE din Europa de Est.

În al cincilea rând, în urmărirea politicii sale expansioniste pe teritorii post-sovietice, Rusia va ține seama de poziția Uniunii Europene și, uneori, va face compromisuri. Acest lucru este demonstrat de faptul că, după avertismente dure ale miniștrilor Afacerilor Externe ai Franței și Marii Britanii cu privire la Crimeea, oficialii din Rusia și forțele pro-ruse au schimbat tactica și strategia acțiunilor lor în Crimeea, astfel că Putin a trebuit să declare că Rusia nu are pretenții teritoriale în Ucraina.[80]

Cu toate acestea, în viitor, UE se va confrunta cu provocări serioase care decurg din noua aliniere de forțe în Europa, care a dus la războiul ruso-georgian. Prima provocare este legată de faptul că UE nu dispune de resurse adecvate în vederea consolidării pozițiilor sale în Caucaz și în partea europeană post-sovietică.

A doua provocare este că strategia „soft", cu tonul blândeții, utilizată de către UE, devine ineficientă și va da greș împotriva forței brute a Rusiei. Numai NATO este suficient de puternic pentru a se opune Rusiei. Strategia de menținere a păcii a UE în Balcani a reușit doar pentru că NATO a asigurat condițiile pentru punerea sa efectivă în aplicare. NATO a neutralizat orice manifestare de forță împotriva eforturilor de menținere a păcii intreprinse de Occident. În Caucaz, UE încearcă să acționeze independent de NATO și, prin urmare, există riscul unui eșec.

Cea de a treia provocare se referă la standardele duble ale UE față de dreptul internațional. Recunoașterea Kosovo de către Uniunea Europeană îl privează de dreptul moral de a cere Rusiei să se conformeze standardelor dreptului internațional. În cazul Georgiei, Rusia doar a repetat precedentul creat de UE atunci când a recunoscut independența Kosovo. Acesta este motivul pentru care UE a numit timid agresiunea Rusiei împotriva Georgiei drept un răspuns disproporționat.

Cea de-a patra provocare este cea mai periculoasă. Pericolul se află în faptul că vechile state membre UE sunt gata să facă un compromis cu Rusia și să îi permită să se manifeste pe teritorii post-sovietice. În acest fel, se creează

[80] Hryhoriy Perepelytsia. *Roles Of Ukraine And EU in the Settlement of the Russian-Georgian Conflict in the Caucasus*, EU-Ukraine Relations, Foreign Policy Research Institute, Kyiv, 2008.

un pericol real pentru securitatea din Europa de Est și membrii UE. În acest context nu e de mirare că acești membri ai Uniunii Europene cer o reacţie dură din partea organizatiei și impunerea de sancțiuni mai stricte împotriva Rusiei. Țări precum Polonia, Lituania, Estonia, Letonia și, în parte, România solicita UE apropierea de Ucraina și Georgia precum și aducerea forțelor internaționale de impunere a păcii în zona de securitate.

Cea de-a cincea provocare se referă la discrepanța dintre UE și amenințările sale în raport cu intențiile și posibilitățile reale de contracarare a acestor amenințări. Deși UE a amenințat cu sancțiuni împotriva Rusiei, cum ar fi, de exemplu, expulzarea din G8, refuzul de a semna un nou acord, și altele, nici una dintre aceste amenințări nu a fost pusă in practică. Iar acestea au fost exact sancțiunile de care Rusia se temea cel mai mult. Inconsecvența unei astfel de poziții a UE a dat încredere Rusiei că acțiunile sale agresive, în ceea ce privește statele vecine, vor rămâne nepedepsite. Astfel, Rusia primește avantaje semnificative pentru dezvoltarea intereselor sale geopolitice în Europa. Va folosi această slăbiciune a UE ca pe propriul avantaj competitiv geopolitic.[81]

Aspecte militare: Flota Mării Negre. După cum s-a subliniat în Declarația de la RF AMF din 11 septembrie 2008: „Suntem siguri că prezența Flotei ruse a Mării Negre din Crimeea este un factor stabilizator în relațiile ruso-ucrainene, precum și în contextul stabilității regionale.“ Cu toate acestea, în practică, Flota Mării Negre (FSB) a fost constant folosită de Rusia ca un instrument de prezență politică și presiune asupra Ucrainei. FSB prezintă un element integrant al identității Crimeii și Sevastopol este un "glorios oraș rus". Parade militare regulate au loc în Sevastopol, în contextul evident anti-ucrainean, pentru a demonstra puterea militară și pentru a mobiliza sentimentele pro-rusești în societatea din Crimeea.

Ucraina subliniază, în mod constant, că nu există nici o intenție să se prelungească Acordul privind stationarea temporară a flotei, după 2017, când acesta expiră. Pe 15 aprilie, Ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei a predat omologului său de la Moscova un memorandum cu privire la fazele și ordinea de retragere a FSB până pe 28 mai 2017 de la locurile de dislocare temporară a acesteia, pe teritoriul ucrainean. Acest document a

[81] Ibidem

provocat iritarea părții Federației Ruse, iar negocieri privind ordinul de retragere a FSB nu s-au efectuat, deoarece, susțin unii experți, este necesar un minim de cinci ani pentru retragerea unor astfel de formațiuni militare, împreună cu infrastructura.

Punctul culminant al tensiunilor a fost realizat imediat după invazia Rusiei în Georgia, atunci când un număr de nave de război ruse au plecat de la Sevastopol, cu scopul de a lua parte la o acțiune militară împotriva Georgiei. Acest fapt a fost considerat de către Ucraina o violare a Tratatului de prietenie și cooperare, care asigură că „ teritoriile părților respective nu vor fi utilizate pentru acțiuni agresive împotriva celeilalte". MAE ucrainean a fost rapid în a avertiza Rusia să nu utilizeze Flota Mării Negre în cadrul conflictului și a amenințat că navele ar putea să nu revină la baza ucraineană. În declarația sa, Kievul subliniază că Ucraina „are dreptul, în conformitate cu dreptul internațional și dreptul din Ucraina, de a interzice navelor care pot lua parte la un conflict să se întoarcă pe teritoriul Ucrainei până când conflictul este rezolvat".

Pe 13 august, președintele Iușcenko a impus restricții severe asupra circulației unităților militare ruse în Ucraina. Mai exact, navele de război ruse, avioanele, sau alte unități militare trebuie să dea un preaviz de 72 de ore înainte de a trece pe teritoriul ucrainean. Ordinul se aplică de asemenea tuturor navelor care vor încerca intrarea în baza de la Sevastopol. Ministerul rus de Externe a atacat măsurile ca fiind „un pas anti-rus serios".

Oficialii ucraineni au susținut că restricțiile nu au fost un rezultat direct al intervenției militare ruse în Georgia. În schimb, ei susțin că au căutat mult timp să reglementeze mai eficient operațiunile ruse la baza Sevastopol, dar că Moscova a amânat în mod repetat începerea discuțiilor pe această temă, pe motiv că nu avea nici un plan de a angaja Flota Mării Negre în operațiuni militare străine.

Ca răspuns la încercările părții ucrainene de a limita trimiterea navelor de război ruse care participă la operațiuni militare împotriva Georgiei, Ministerul Afacerilor Externe rus a anunțat că Decretul președintelui ucrainean privind reglementarea FSB pe teritoriul Ucrainei „lovește procesul de negociere cu privire la FSB, și, pe o scară mai largă - un

complex de relații reciproce MAE. „În opinia Rusiei, inovațiile sunt menite să creeze“ complicații grave „pentru activitățile practice ale marinei, și sunt în directă contradicție cu acordurile de bază dintre Federația Rusă și Ucraina cu privire la statutul și condițiile de prezență ale FSB pe teritoriul Ucrainei în 1997.

Cu toate acestea, Ministerul Afacerilor Externe ucrainean a declarat, la începutul războiului, că acestea nu ar permite neapărat navelor de război ruse să revină la Sevastopol, dacă au susținut operațiunile militare împotriva Georgiei. „Avem informații, confirmate de către specialiștii noștri, că mai multe nave din Flota Mării Negre care au părăsit Sevastopolul fie erau în drum spre teritoriul georgian, fie ajunseseră deja acolo în timpul evenimentelor din Georgia de pe 10 august.“ În cazul în care acest lucru este confirmat, va trebui să reconsidere condițiile în care aceste nave ar putea staționa pe teritoriul Ucrainei.“

Mai mult, pe 13 august, Consiliul Național de Securitate și Apărare al Ucrainei a emis o declarație conform căreia prezența navelor de război străine în apele sale „reprezintă o potențială amenințare pentru securitatea națională a Ucrainei, în special în cazul în care părți ale Flotei Mării Negre ruse sunt folosite împotriva unor țări terțe.“

Conflictul a fost parțial atenuat numai după un acord de încetare a focului, semnat între Rusia și Georgia. Cu toate acestea, soluția sustenabilă, în ceea ce privește posibila participare a navelor de război ruse, cu sediul în Ucraina, în operațiunile militare împotriva țărilor terțe, nu a fost atinsă încă. Prin urmare, pentru prima dată, baza armatei ruse, FSB, a fost utilizată într-o operațiune militară împotriva unui stat partener și prieten al Ucrainei, acest lucru fiind o evidentă provocare la adresa securității naționale ucrainene.

6. Momentele crizei

8 august

- începutul războiului, invazia armatei ruse, prin intermediul armatei a 58-a venită prin tunelul Roki;

- președintele Iușcenko deleagă un Reprezentant Special al său, Prim-viceprim-ministrul Afacerilor Externe, Kostyantyn Yeliseyev, la Tbilisi;
- Un număr de nave de război FSB cu sediul în Sevastopol, inclusiv „Moskva“ şi nava de debarcare „Tsezar Kunikov“, pleacă spre coasta Georgiei;
- MAE ucrainean publică o declarație învinuind „Federația Rusă că, deși a jucat un rol de mediere pentru o lungă perioadă de timp în soluționarea conflictului, se transformă într-una din părţile conflictului „.

9 august
- președintele Iușcenko are convorbiri telefonice cu Președintele lituanian Valdas Adamkus, președintele francez Nicolas Sarkozy, și cu Reprezentantul Suprem al CE privind politica externă și de securitate Xavier Solana, în materie de criză, pentru a găsi o soluție
- nave ruse FSB sosesc la Sevastopol și își încep activitatea de-a lungul litoralului, blocând porturile georgiene și atacând navele georgiene.

10 august
- președintele Iușcenko și Ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei, Volodymyr Ogryzko, pleacă la Tbilisi pentru consultări cu autoritățile georgiene

11 august
- Ministrul de Externe ucrainean, Volodymyr Ogryzko, organizează o reuniune cu președintele Saakașvili la Tbilisi. Președintele georgian își exprimă recunoștința față de Ucraina pentru „poziția clară și echitabilă“
- avioanele ruse încep atacurile aeriene la Tbilisi

12 august
- Iușcenko ajunge la Tbilisi, împreună cu președintele polonez Lech Kaczynski, președintele eston Ilves Henrik, președintele lituanian Valdas Adamkus şi prim-ministrul leton Ivars Godmanis, aceştia vorbind preşedintelui în piaţa centrală de la Tbilisi pentru a-şi exprima solidaritatea cu poporul georgian.
- trupele ruse, împreună cu unitățile militare abhaze, susținute de navele de război FSB și aviația de pe teritoriul Abhaziei, forțează intrarea în

Kodori, capturând-o pe deplin și obligând populația locală să părăsească această regiune.
- nave ruse de război din flota de la Sevastopol au atacat Garda georgiană de Coastă -nave care nu au scopuri militare.

13 august
- NSDC emite o declarație că prezența navelor de război străine în apele sale „reprezintă o potențială amenințare pentru securitatea națională a Ucrainei, în special, în cazul în care părți ale Flotei Mării Negre ruse sunt folosite împotriva unor țări terțe."
- Președintele Iușcenko impune restricții severe privind circulația unităților militare ruse în Ucraina. Mai exact, el cere ca navele de război rusești, avioanele, sau alte unități militare să dea un preaviz de 72 de ore înainte de a trece pe teritoriul ucrainean. Premierul Timoșenko s-a opus la această decizie și a refuzat să o semneze
- Drept răspuns, adjunctul ministrului de Externe, Grigori Karassin, a descris declarația Ucrainei privind Flota Mării Negre drept „cinică", insistând asupra faptului că FSB va funcționa în baza acordului existent până in 2017, fără alte noi restricții.

22 august
- Liderul opoziției, Victor Ianukovici, a declarat că președintele Iușcenko nu a avut dreptul de a sprijini Georgia în numele statului ucrainean.

26 august
- Liderul opoziției, Victor Ianukovici, sprijină decizia Rusiei de a recunoaște independența Abhaziei și Osetiei de Sud. „ Ucraina trebuie să accepte voința poporului din Abhazia și Osetia de Sud de a obține independența" a declarat acesta.

27 august
- Premierul Yulia Tymoshenko a subliniat faptul că ea personal și guvernul sprijină integritatea teritorială a Georgiei. În opinia premierului, Uniunea Europeană are cea mai înțeleaptă, moderată și argumentată poziție asupra conflictului

2 septembrie

- Parlamentul Ucrainei adoptă rezoluția privind constituirea ad-hoc a anchetei Comisiei Radei Supreme a Ucrainei pentru a investiga livrarea de echipamente militare ucrainene Georgiei, însoțite de încălcări ale legislației ucrainene și dreptului internațional
- Parlamentul nu reușește să se pună de acord asupra unui proiect de rezoluție privind declarația poziției Radei Supreme în raport cu situația din Osetia de Sud și Abhazia.
- Lipsa unui consens în coaliția de guvernământ (Ucraina noastra - Byt), în materie de evaluare a conflictului din Caucaz, a devenit unul dintre factorii care au dus la prăbușirea coaliției. Începe criza politică în Ucraina.

11 septembrie

- MAE rus dă o declarație în care critică puternic Ucraina pentru politica internă și externă, în special, pentru politica sa față de războiul ruso-georgian.

16 septembrie

- Președintele Iușcenko acuză Rusia că încearcă să destabilizeze țara după prăbușirea coaliției: „Nu voi fi un idealist care spune că nu există intenții de a provoca instabilitate internă în această sau acea regiune din Ucraina. Fără îndoială, astfel de scenarii exista. Pentru unii dintre partenerii noștri, instabilitatea în Ucraina este ca pâinea cu unt“ a spus Iușcenko.

16 octombrie

- Comisia ad-hoc NSDC publică un raport care spune că toate livrările de arme către Georgia, înainte și în timpul crizei, au fost efectuate în deplină conformitate cu legislația națională și internațională. Ofițerii militari ucraineni și persoanele civile prezente în Georgia, la acel moment, nu au fost implicate în acțiuni militare – spune NSDC în raport.

7. Ocazii de a lua decizii

Provocări majore pentru factorii de decizie ucraineni au fost următoarele:

- Reacție la însuși invazia rusă pe teritoriul legitim al Georgiei
- Reacție la utilizarea navelor de război din Flota Mării Negre „(cu sediul în Ucraina) pentru acțiuni militare împotriva Georgiei.

- Reacție la eforturile internaționale (în principal cele ale UE) pentru a asigura soluții pașnice.
- Reacție la consecințele post-război, în primul rând, recunoașterea independenței Osetiei de Sud și Abhaziei de către Rusia.

Aproape toate aceste ocazii de luare a deciziilor (cu excepția eforturile internaționale care au fost foarte bine primite) au evidențiat discrepanțe evidente, lipsă de consens, și capacitate instituțională insuficientă a autorităților statului. Criza din Caucaz a devenit un catalizator major de criză politică gravă în Ucraina, care a început, pe 2 septembrie, cu colapsul coaliției de guvernământ, care a fost soluționat abia la începutul lunii decembrie 2008.

8. Analizele tematice

Leadershipul și unitățile de luarea deciziilor

Politica Ucrainei, în ceea ce privește Rusia, Georgia și regiunea Mării Negre, este lipsită de integritate și de coerență. Acest fapt a fost evident la momentul crizei din Georgia. Sunt observate neconcordanțe și chiar unele conflicte între președinte și administrația guvernamentală cu privire la probleme cum ar fi: prezența Flotei Mării Negre în Crimeea, evaluarea războiului ruso-georgian, ordinul de trecere a frontierei de stat din Ucraina al navelelor de război BSN, unele probleme legate de aprovizionarea cu gaz și de securitate energetică, etc. Ucraina este departe de a fi întotdeauna într-un front comun cu Rusia. Aceste elemente slăbesc poziția sa ca stat, ceea ce o face vulnerabilă, având în vedere comportamentul ofensiv promovat de Kremlin. Partea rusă, de obicei, se joacă cu slăbiciunea Ucrainei prilejuită de concurența dură dintre centrele de putere de la Kiev.

În Ucraina, există cel puțin trei centre de influențare a politicii față de Rusia:

1. Secretariatul președintelui, Consiliul de Securitate Națională și Apărare (NSDC) și nou înființatul Grup strategic interdepartamental pentru relațiile ucraineano-ruse[82]

[82] Acest organism a fost stabilit după faza activă a crizei din Caucaz, cu toate acestea ar trebui să fie menționat în scopul de a înțelege competiția instituțională și inter-personală mai bine în cadrul autorităților din Ucraina.

2. Ministerul Afacerilor Externe
3. Premierul și anturajul său

Primele două aparțin sferei prezidențiale de influență și urmăresc un curs prestabilit de poziția lui Viktor Iușcenko, deși cu accente și priorități diferite.

Președintele Ucrainei a fost în mod tradițional moderatorul principal al relațiilor ruso- ucrainene și nu dorește să piardă acest rol. Pentru a neutraliza într-o oarecare măsură propria imaginea de "politician anti-Rusia „ și pentru a forma un canal alternativ de comunicare cu Moscova, el a emis un decret privind stabilirea Grupului strategic interdepartamental pentru relațiile ucraineano-ruse pe 1 decembrie 2008, sarcini care au inclus „elaborarea și depunerea în termen de o lună a unui proiect despre principiile de bază ale unei strategii pentru rezolvarea problemelor reale ale relațiilor ruse din Ucraina și direcțiile generale pentru delegațiile ucrainene pentru negocierile cu Federația Rusă; pregătirea permanentă de propuneri privind măsurile pentru normalizarea și dezvoltarea constructivă în continuare a relațiilor cu Rusia." Raisa Bogatyryova, secretarul NSDC, secretarul partii ucraineane din comisia interguvernamentală ruso-ucraineană, a fost numit șeful grupului.

Kostyantyn Gryshchenko, ambasadorul Ucrainei in FR, care deține, de asemenea, biroul de prim-adjunct al Secretarului NSDC din Ucraina, este însărcinat cu funcțiile cheie de comunicare. Stabilirea acestei organizații este, în primul rând, un semnal pentru partenerii ruși, ce indica faptul că problemele cheie ale relațiilor reciproce vor fi rezolvate pragmatic cu președintele Ucrainei (nu cu prim-ministrul); în al doilea rând, parcursul dur al MAE în relațiile cu Rusia nu este singurul mecanism de manifestare a pozițiilor oficiale ale Kievului. Nu degeaba cele două persoane-cheie ale grupului interguvernamental strategic, Bogatyryova Raisa și Gryshchenko Kostyantyn, au fost stabilite în urma discuțiilor cu Partidul Regiunilor.

Ministerul Afacerilor Externe al Ucrainei, a fost condus înainte de luna martie 2009 de către Volodymyr Ogryzko (membru al cabinetului Timoșenko, dar nominalizat, în conformitate cu Constituția, de către Președintele Ucrainei) care, în mod tradițional, apare în cele mai dificile

situaţii şi nu evită abordările încordate în relaţiile cu Rusia. Analiza acţiunilor şi declaraţiilor MAE ucrainean, pe marginea problemelor ruse, în ultimul an, este o dovadă în acest sens. În cursul războiului ruso-georgian, MAE a menţinut o abordare fără echivoc a denunţării invaziei ilegale a Rusiei pe teritoriul suveran din Georgia.

Pe 8 august, MAE a emis o declaraţie „exprimând profunda îngrijorare în legătură cu situaţia zonei de conflict“, învinuind Rusia pentru declanşarea războiului şi cerând retragerea imediată a trupelor Rusiei de pe teritoriul Georgiei. „Din păcate, informaţiile primite din zona de luptă dovedesc faptul că Federaţia Rusă, care a jucat un rol de mediere pentru o lungă perioadă de timp în soluţionarea conflictului, se transformă într-una din părţile conflictului“, conform declaraţiei.

Ca răspuns la declaraţia MAE rus, de la 11 septembrie, MAE al Ucrainei a declarat: „perspectivele relaţiilor de bună vecinătate şi egalitate între Ucraina şi Rusia depind de capacitatea părţii ruse de a realiza, în final, faptul evident că Ucraina a fost un stat independent timp de 17 ani şi, în niciun caz, nu va face parte din sfera de influenţă intitulată de „interes privilegiat“. Alegerea Ucrainei în favoarea apartenenţei la UE şi NATO este irevocabilă. Realizarea de către autorităţile oficiale de la Moscova a acestui fapt obiectiv ar promova dezvoltarea pozitivă a relaţiilor reciproce. Încercările de a destabiliza situaţia din Ucraina printr-o a cincea coloană nu au nici un viitor. Continuarea acestui curs ar submina definitiv poziţiile globale ale Federaţiei Ruse ca un partener de încredere. Aceasta, la rândul său, poate agrava relaţiile reciproce, care nu sunt în concordanţă cu interesele Ucrainei.

Ucraina, ca membru de încredere şi previzibil al comunităţii globale, va îndeplini neabătută angajamentele sale, inclusiv cele care rezultă din Tratatul de prietenie şi cooperare dintre Ucraina şi Rusia din 1997. Acelaşi lucru se aplică prezenţei temporare a FSB FR pe teritoriul Ucrainei, a cărei valabilitate, după cum se ştie, va expira în mai 2017“.

Prim-ministrul Iulia Timoşenko consideră vectorul rus ca fiind un set de oportunităţi pentru a demonstra succese evidente, consolidând astfel propria poziţie electorală (inclusiv în acest segment pro-rus al societăţii ucrainene).

Ca rezultat, ea a urmărit tactica de distanțare de întregul spectru de poziții și decizii ale președintelui. Iulia Timoșenko nu s-a pronunțat aproape niciodată public (sau a făcut-o destul de confuz), referitor la aspectele de securitate litigioase, războiul din Caucaz, integrarea euro-atlantică, termenii de retragere a Flotei Mării Negre, interpretarea istoriei, biserica, etc.

După ce Vladimir Putin a devenit prim-ministru, Yulia Timoșenko a apelat la crearea unui sistem de legături personale cu premierul Rusiei, excluzându-l pe Președintele Ucrainei din rolul principal. Dezacordurile majore între președinte și prim-ministrul Ucrainei au devenit evidente în timpul crizei din Caucaz, când Președintele a cerut măsuri de urgență care vizează limitarea participării la Flota Mării Negre RF în războiul împotriva Georgiei.

Viktor Iușcenko a cerut ca guvernul să aplice noile documente elaborate de către partea ucraineană privind noii termeni de staționare a FSB la Sevastopol. Există două asemenea inițiative: „Aprobarea ordinii de coordonare cu autoritățile ucrainene competente în legătură cu activitățile de redistribuire a formațiunilor militare ale RF BSN dincolo de locul de staționare pe teritoriul Ucrainei“, și „Modificări ale ordinului de trecere a granițelor de stat din Ucraina de către militari, nave de război (vase de aprovizionare) și aeronave din Marina rusă a Mării Negre staționate pe teritoriul Ucrainei.“

Pe măsură ce Yulia Timoșenko a întârziat decizia, la o sesiune NSDC pe 13 august, Viktor Iușcenko a semnat două decrete în acest sens. Șeful statului a aprobat ordinul de coordonare cu autoritățile ucrainene competente în legătură cu activitățile de redistribuire a formațiunilor militare ruse FSB de dincolo de locul de staționare a lor pe teritoriul Ucrainei și ordinul de trecere a granițelor de stat din Ucraina. Oficial, decizia cu privire la obligația FSB de a informa autoritățile ucrainene cu privire la utilizarea navelor a fost aprobată în 1999. Cu toate acestea, la momentul de criză Kievul a consolidat regulile, introducând un sistem unilateral bazat pe autorizare, nu doar informativ. Toate aceste elemente sunt prevăzute în decizia menționată anterior a Consiliului Național pentru Securitate și Apărare din 13 august 2008 „Problemele privind ordinul de trecere a granițelor de stat din Ucraina de către militari, nave de război (vase de aprovizionare) și aeronavele de Flota rusă a Mării Negre, staționate în pe teritoriul Ucrainei“, care a intrat în vigoare după aprobarea președintelui.

Există nevoia de a introduce un sistem bazat pe autorizare pentru trecerea frontierelor de stat din Ucraina de către militari, marfă și nave militare și aeronave din Flota rusă a Mării Negre, care ar permite colectarea de informații imparțiale privind staționarea FSB RF pe teritoriul Ucrainei, - este subliniat în decizia NSDC aprobată de către președinte. În special, se arată în decret, „nave și aeronave ale BSN FR au permisiunea de a traversa frontiera de stat a Ucrainei numai după notificarea Ministerului de Interne al Ucrainei cu 72 de ore înaintea datei de trecere a frontierei)". Notificarea trebuie să indice numărul de personal de pe nava/aeronave, precum și date despre armament, muniții, explozibili, precum și magazine militare disponibile la bord.

Este subliniat în decizia NSDC, că simplificarea ordinului pentru „trecerea granițelor de stat din Ucraina de către Flota Mării Negre a Federației Ruse acordă părții ruse posibilitatea de a trece granița și de a se muta în jurul apelor teritoriale ale Ucrainei, practic, fără control". Lipsa mecanismului corespunzător de control asupra activităților FSB, astfel cum este menționat în decret, pune în pericol securitatea națională a statului, în special, în cazul desfășurării formațiunilor militare ale FSB ruse împotriva statelor terțe."

În cazul nerespectării acestor cerințe, autoritățile din Ucraina informează de îndată Ministerul Afacerilor Externe al Ucrainei, și, în conformitate cu articolul din Convenția ONU - Navale Legea din 1982 „poate cere, în numele Ucrainei, ca nava de război (de aprovizionare) sau aeronave din Flota Mării Negre a FR să părăsescă căile și apele teritoriale ale Ucrainei sau ale spațiului aerian, imediat."

La rândul său, premierul ucrainean Iulia Timoșenko a susținut că decretele președintelui, cu privire la ordinul de trecere a frontierelor de către navele militare ale Flotei Mării Negre aparținand FR, contrazic înțelegerea dintre Kiev și Moscova cu privire la baza din Marea Neagră de pe teritoriul Ucrainei.

În același timp, primul-ministru a adus în atenția ucrainenilor experiența tristă a Georgiei: „dacă vom provoca un conflict cu propriile noastre mâini, cineva poate să răspundă în mod necorespunzător". Ea a mai declarat că nu trebuie să împingem populația din Crimeea să se unească, în semn de

protest, împotriva acţiunilor din Ucraina, fapt ce ar crea „condiţii imposibile“ pentru Flota Mării Negre. „Este primul pas în a-i determina să obțină pașapoarte, altele decât cele ucrainiene.“ Premierul a catalogat aceste politici drept iresponsabile.

O astfel de retorică, în condițiile unei crize mondiale, a subminat în mod semnificativ poziția Ucrainei. În același timp, cercul președintelui a depășit limitele corectitudinii, la sfârșitul lunii august, acuzând-o pe Timoșenko de „înaltă trădare“, poziția ei în cauza menționată anterior provocând criza politică din septembrie-octombrie 2008.

În ceea ce privește decizia Federației Ruse de a recunoaște republicile auto-proclamate din Abhazia și Osetia de Sud ca state independente, oficial, Kievul acționează pe premisa că, în primul rând, frontierele legitime ale Georgiei ar trebui să fie protejate, iar în al doilea rând, nu au fost create condițiile prealabile corespunzătoare pe teritoriul anexat de facto, pentru o expresie democratică normală a dreptului de autodeterminare, în timp ce trimiterile Rusiei către precedentul Kosovo, „fără elementele esențiale ale acestui precedent“, sună a manipulare politică.

Pe de altă parte, trebuie menționat că opoziția ucraineană (Partidul Comunist și o mare parte din Partidul Regiunilor) a exprimat sprijinul pentru decizia Rusiei. Declarația cu privire la această chestiune, de așteptare a recunoașterii Abhaziei și Osetiei de Sud ca state independente, nu a fost susținută de majoritate în Parlament. La data de 26 august, liderul opoziției, Victor Ianukovici, a cerut sprijin pentru decizia Rusiei de a recunoaște independența Abhaziei și Osetiei de Sud. „Ucraina trebuie să accepte voința poporului din Abhazia și Osetia de Sud de a obține independența“ - a spus el. Această idee nu a fost susținută de majoritate în Parlament - nici măcar în interiorul Partidului Regiunilor nu a beneficiat de majoritate.

Lecții învățate

Refuzul de a folosi forța pentru a soluționa diferendele internaționale și respingerea conflictului direct și operațiunilor militare fac parte din spiritul mesajului și valorilor Uniunii Europene[83]. Este evident aceeași situație dacă

[83] Michel Foucher, Jean-Dominique Giuliani. The European Union and the Russo-Georgian War http://www.robert-schuman.org/doc/questions_europe/qe-108-en.pdf.

considerăm Ucraina. Conflictul din Georgia implică Ucraina, dar și UE, în mod direct. Interesele sale vitale sunt în pericol, deoarece stabilitatea și pacea sunt amenințate la ușa acesteia.

În același timp, Ucraina este mult mai vulnerabilă decât UE deoarece Rusia are aici niște pârghii care nu sunt de fapt sensibile pentru UE, precum orientarea pro-rusă a unui amplu segment al societății, dominante în Sud-Est și, în special, în Crimeea; prezența afacerilor rusești controlate de către Kremlin, acoperirea unei mari părți a țării de mass-media rusă.
Rusia continuă să considere Ucraina, Georgia și alte State Independente în ograda sa. Nu există șanse rezonabile să așteptăm o astfel de schimbare de percepție într-un viitor apropiat. Folosirea forței este un instrument mai oportun ca niciodată pentru Rusia, în ceea ce privește tranșarea problemelor din această zonă, în contextul în care Occidentul nu are voință politică suficientă încat să-și apere valorile și interesele de aici mai activ (de exemplu, prin facilitarea procesului de aderarea la NATO pentru Ucraina și Georgia).

Capacitatea militară este importantă, dar nu suficientă, pentru a apăra în mod eficient suveranitatea și integritatea teritorială - bine echipată, pregătită și motivată, armata georgiană s-a dovedit a fi incapabilă să-și apere teritoriul său, chiar și numai pentru o săptămână. Asigurările internaționale sunt importante, dar nu suficiente - Rusia nu va lua în calcul angajamente (precum Memorandumul de la Budapesta din 1994 cu Ucraina), dacă vor să folosească forța la un moment dat.

9. Concluzii

Criza din Caucaz a demonstrat fragilitatea păcii, a securității și stabilității în regiunea Mării Negre, care poate constitui o amenințare evidentă pentru suveranitatea Ucrainei, și, eventual, integritatea teritorială a acesteia. Pe de o parte, Ucraina a jucat un rol semnificativ în conflict, încercând să apere principiile dreptului internațional, oferind și sprijin politic în Georgia, care avea drept scop să-și apere frontierele legitime, recunoscute de comunitatea internațională.

Pe de altă parte, consecințele războiului din Caucaz, care au schimbat status quo-ul din regiune într-o măsură semnificativă, au oferit suficiente avertismente cu privire la capacitatea instituțională a autorităților ucrainene de a dezvolta și a pune în aplicare o politică coerentă, în caz de urgență. Criza caucaziană a relevat discrepanțe în pozițiile liderilor ucraineni, lipsa de integritate, de coordonare a acțiunilor statului într-o astfel de problemă critică pentru politica externă a Ucrainei.

Ulterior, aceste probleme au fost detectate din nou, în special, în ajunul și pe parcursul crizei gazelor de la începutul anului 2009, care a fost cel mai dur conflict dintre Rusia și Ucraina în perioada de independență și care, evident, nu a îmbunătățit reputația niciuneia dintre cele două state pe scena internațională.

Partea a II-a
IMAGINEA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN ÎN SPAȚIUL PUBLIC ROMÂNESC

Monica Oproiu

Criza georgiană din august a reprezentat cel mai mediatizat eveniment al verii anului 2008 în plan internațional, captând în egală măsură atenția decidenților politici de pe continentul european și de la nivelul organizațiilor regionale, în special (în primul rând UE, apoi OSCE, dar și NATO), precum și a celor de la Washington, aflați însă la finalul mandatului.

Percepția românească asupra acestei crize poate fi reconstituită și analizată pornind atât de la pozițiile asumate de către decidenții români, cât și de la modul în care evenimentele din Georgia au fost reflectate în mass-media. Pentru aceasta, au fost utilizate site-urile oficiale ale organismelor de decizie în materie de politică externă și securitate (Președinție, Ministerul de Externe, Guvern) și edițiile electronice ale celor mai importante (ca tiraj și cotă de piață) cotidiene naționale (Adevărul, Evenimentul Zilei, Cotidianul, Gândul, Ziua), grupajele de știri online ale principalelor posturi TV din domeniu (Realitatea TV, Antena 3, TVR 1) și nu în ultimul rând, fluxul informatic de pe una dintre cele mai dinamice agenții de știri de pe piața media românească (NewsIn).

Analiza a vizat, deci, modul în care decidenții români au perceput criza și au definit-o public, pentru uzul intern și internațional, dar și imaginea oferită publicului român (interesat) de către sursele media mainstream. Metodologia s-a bazat pe evaluări cantitative, respectiv calitative ale declarațiilor, știrilor, articolelor relevante pentru această temă de pe

parcursul crizei (august), cu extensii în perioadele anterioară (ianuarie-iulie) și ulterioară (septembrie-decembrie) acesteia, ajungându-se la monitorizarea întregului an 2008.

Reacțiile românești s-au produs și au fost reflectate într-un context complex, care vizează pe de o parte apartenența la structurile europene și euro-atlantice și în special la UE - organismul care și-a asumat (prin președinția franceză) gestionarea acestei crize, pe de alta contextul intern-perioada de pre-campanie electorală și nu în ultimul rând preocuparea (cel mai adesea declarativă) pentru similitudinile ce se pot stabili cu status quo-ul din Republica Moldova sau Kosovo. Totodată, factori relevanți au constituit și actualitatea problematicii securității energetice și încercările României de a-și ameliora relația cu Federația Rusă și de a se afirma ca actor activ în regiune și pe scena internațională în general.

În mod firesc, destinatarii asumărilor de poziții ale decidenților români au fost atât interni, cât și externi. În primul caz, aceste poziții au fost propagate masiv prin media, în cel de-al doilea caz expunerea publică fiind clară prin participarea la reuniuni ad-hoc ale UE și efectuarea unor vizite oficiale de către președintele Băsescu în statele din regiune.

În ansamblu, reacțiile politice românești s-au pliat pe cele ale UE, condamnând Rusia pentru uzul disproporționat de forță și ulterior pentru recunoașterea independenței celor două regiuni separatiste, Abhazia și Osetia de Sud. Foarte vocale au fost invocările dreptului de a fi respectată integritatea teritorială a statului (a Georgiei în acest context) și a necesității rezolvării conflictelor "înghețate" (prioritatea fiind, desigur, Republica Moldova). Declarațiile oficiale au, în general, nuanțe pro-georgiene și subtil anti-rusești, fiind în asentimentul opiniei publice, pe care, de altfel, tocmai aceste luări de poziție o modelează.

Cel mai vizibil personaj a fost președintele Traian Băsescu, el fiind acela care definește parametrii receptării la nivelul României și implicațiile pe care le are criza pentru aceasta. Declarațiile lui reiterează susținerea Bucureștiului (politică și financiară) pentru Tbilisi, angajamentul pentru promovarea integrității teritoriale a statelor, prioritizarea problemei transnistrene, inclusiv la nivelul UE, și propulsarea României ca actor

regional important. Celelalte personaje (prim-ministrul, liderul opoziției, ministrul Apărării, ministrul Afacerilor Externe) își asumă poziții care le confirmă în general pe cele ale președintelui, creând aparența coerenței reacțiilor politice la această criză.

În ceea ce privește reflectarea în media a războiului ruso-georgian și a evenimentelor semnificative ante- și post-conflict, trebuie remarcată diferența (inevitabilă, de altfel) între ceea ce oferă publicului român agenția de știri, ziarele și televiziunile.

În primul rând, fluxul informațional produs de NewsIn referitor la evoluțiile din regiune este aproape constant pe tot parcursul anului 2008; în mod evident, există diferențe cantitative semnificative pe parcursul acestui interval, dar trebuie subliniat că agenția de știri monitorizează și popularizează întreaga gamă de evenimente și dezvoltări implicând protagoniștii (Georgia, Rusia, Osetia de Sud, Abhazia), care nu se regăsesc și în presa scrisă luată în considerare pentru prezenta analiză.

În al doilea rând, dat fiind statutul său, știrile sunt obiective (inclusiv în sensul proporționalității între luările de poziție ale taberelor adverse), tonul neutru, iar imaginea creată este una echilibrată, care denotă profesionalism. De remarcat că se fac foarte multe preluări de pe Reuters și AFP, ceea ce permite o conectare necesară la receptarea internațională a evenimentului și accesul la reacțiile/ declarațiile protagoniștilor emise în mass-media străină. În consecință, gama de personaje care populează știrile de pe NewsIn este foarte bogată și diversă, aducând în prim-plan și actori secundari, dar mai ales oferind protagoniștilor spațiu suficient pentru a-și susține cauza.

Prin sintezele și analizele proprii, agenția de știri oferă și imagini de ansamblu asupra evenimentelor din actualitate, lărgind astfel cadrul de percepție și înțelegere al celor interesați.

Referitor la cotidianele monitorizate (*Evenimentul Zilei*, *Adevărul*, *Ziua*, *Gândul*, *Jurnalul Național*, *Cotidianul*), se remarcă interesul relativ scăzut pentru evoluțiile din regiune în afara perioadei războiului și cea imediat următoare. Analiza cantitativă relevă un număr mic de articole dedicate acestora, cu excepția lunii august și în mai mică măsură, aprilie (când

România a găzduit summitul NATO, la care s-a pus problema aderării Georgiei și inerenta opoziție a Rusiei).

Preluând masiv declaraţiile politicienilor români, articolele din ziarele menţionate se centrează pe implicaţiile evenimentelor pentru România şi reacţiile de la Bucureşti, acordând puţin spaţiu reacţiilor şi interpretărilor internaţionale, ori analizelor asupra resorturilor mai profunde ale acestei crize. În consecinţă, unghiul de percepţie al publicului este îngustat semnificativ.

Se păstrează însă nuanţa favorabilă Georgiei din poziţiile oficiale (cu excepţia *Evenimentului Zilei*), atitudinea faţă de Rusia variind de la neutralitate spre dezavuare evidentă. Cotidianele care folosesc fluxurile de informaţii de pe agenţiile de ştiri NewsIn, Reuters sau AFP (*Cotidianul*, *Jurnalul Naţional*) produc articole obiective și mai echilibrate decât restul.

Nu în ultimul rând, trebuie remarcat că se cultivă o anumită ambiguitate (ce poate fi doar la nivel de exprimare, nu și de intenție) în ceea ce privește definirea realităților din regiune, în sensul utilizării frecvente a sintagmelor "evenimentele/ situația/ incidentele din Georgia" în paralel cu cea de "război ruso-georgian" (care identifică părțile și stabilește natura confruntării).

În ansamblu, ziarele româneşti susţin poziţiile publice ale preşedintelui Băsescu și deciziile administrației sale, oferind însă publicului o imagine relativ îngustă asupra evenimentelor și puternic coroborată cu realitățile (și implicit competiția pre-electorală) din plan intern.

Posturile TV ale căror site-uri electronice au fost monitorizate sunt TVR 1 - televiziunea publică - și Realitatea TV, respectiv Antena 3, axate pe transmisiuni informative. În cazul lor, gradul de obiectivitate înregistrat este mult mai mare, mergând până la lipsa unor imagini nuanțate în cazul televiziunii publice. O ușoară nuanță pro-georgiană se remarcă în cazul Realitatea TV, dar în ansamblu tonul rămâne unul neutru.

În concluzie, publicul român a fost expus unui flux informaţional divers, dar axat pe realitățile și personajele interne și puternic filtrat de percepţia președintelui (preluată în declarații oficiale și cultivată ulterior în presă),

care a definit criza pentru guvernul de la București. Receptarea internațională a crizei joacă un rol marginal în conturarea percepției românești de la nivelul opiniei publice, regăsindu-se în surse media mai puțin popularizate (agenții de știri, ale căror produse sunt filtrate mai departe de redactorii de presă scrisă și televiziune). Totuși, poziția UE este larg promovată, ea reprezentând de fapt și matricea declarațiilor aparținând decidenților români.

Așadar, imaginea propagată în România a fost aceea a unei crize semnificative mai degrabă prin implicațiile ce le poate avea pentru politica externă românească și a unui moment în care decidenții de la București au acționat vizibil, în concordanță cu structurile euro-atlantice, susținând într-o anumită măsură Georgia și ridicând semne de întrebare cu privire la relația Rusiei cu Europa, dar mai ales cu țara noastră.

Partea a doua conține patru capitole care tratează succesiv analiza reacțiilor oficialităților românești în mass media românească, imaginea în media a războiului ruso-georgian, analiza calitativă și cantitativă a imaginii războiului ruso-georgian în cazul agenției de știri NewsIn, cea mai importantă agenție de știri care furnizează baza de date majorității clienților din România și principalelor televiziuni de știri din România și, în fine analiza calitativă și cantitativă pe documentele emise în România și de către principalele instituții internaționale în care România este membru – NATO; UE, OSCE.

Acest al patrulea capitol are în interiorul său și analiza instituțional-normativă a sistemului de decizie în crizele internaționale în România și analiza aplicată pe cazul războiului ruso-georgian a documentelor strategice ale României, pentru a decripta trendurile și reacțiile decidenților români prin prisma documentelor programatice de securitate, care are impact, firește, pe dimensiunea de pregătire, planificare și diminuare a efectelor și impactului crizei pentru România.

Capitolul 1

ANALIZA PE MASS - MEDIA ROMÂNEASCĂ – REACȚIILE AUTORITĂȚILOR ROMÂNE ÎN TIMPUL CRIZEI GEORGIENE

Mirela-Ancuța Samoilă

1. Introducere

Alegerile generale parlamentare din 28 noiembrie 2008, calitatea României de membru al UE şi al NATO, tendinţele de autonomie ale Ţinutului Secuiesc, „dezgheţarea" conflictelor îngheţate cu trimitere către Transnistria, opinia publică anti-Rusia coroborate au determinat reacţia autorităților românești în timpul războiului ruso-georgian.
Mass media reflectă prin intermediul articolelor din perioada conflictului importanța colosală a acțiunilor întreprinse de autoritățile românești, dându-le acestora o mână de ajutor în implementarea indirectă a unei pseudo-campanii. Războiul ruso-georgian oferă posibilitatea afirmării autorităților prin reacții politice apropiate de opiniile cetățenilor, ca și când politica externă ar reflecta ca în oglindă aceste opinii. Totuși, prin analiza făcută în următoarele rânduri doresc să argumentez că, dincolo de apropierea campaniei electorale pentru alegerile generale, autoritățile românești își urmează cu succes politica pe care au prezentat-o în cadrul Summit-ului de la București în legătură cu politica de securitate regională, dar și atribuțiile care reies din calitatea de facto a statului român ca stat de frontieră pentru UE și NATO.

2. Declarațiile autorităților la escaladarea conflictului ruso-georgian

Conflictul ruso-georgian începe în noaptea de 7 spre 8 august 2008, dar primele declarații oficiale ale autorităților românești sunt făcute abia după convocarea CSAT. Astfel, se declară că „Evoluția conflictelor înghețate din zona Caucazului și a bazinului Mării Negre a constituit o preocupare constantă a politicii externe a țării noastre, iar România a atras atenția în repetate rânduri cu privire la riscul acestor conflicte în planul securității regionale. Cu privire la situația din Georgia, România reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale ale acestui stat”[1], îndemnând părțile implicate să ajungă la negocieri.

Subiectul central al discursurilor autorităților române vizează aspecte legate de respectarea integrității teritoriale, suveranitate, drepturile minorităților, îndemnul la negociere și totodată precizează faptul că România va acționa în conformitate cu acțiunile sau declarațiile făcute de forurile internaționale la care este parte: NATO și UE. Traian Băsescu este primul care vrea să alunge ideea că situația din Kosovo și cea de acum, din Georgia ar putea fi un resort al “dezmorțirii” conflictelor înghețate – Transnistria, dar și faptul că războiul ruso-georgian destabilizează întreaga zonă de la Marea Neagră amenințând serios securitatea regională. Ținând cont și de solicitarea autonomiei Ținutului Secuiesc de către Consiliul Național Secuiesc, președintele declară că „Aveți obligația ca minoritari să fiți loiali statului pe teritoriul căruia trăiți. În același timp, statul pe teritoriul căruia trăiți are obligația să vă creeze condiții să vă păstrați limba, cultura, obiceiurile și atașamentul față de patria-mama. Nu sunt permise restricții de a veni să studiezi, nu acceptăm ideea aceasta. Nu sunt permise restricții administrative de genul „dacă și-a luat și cetățenia română nu mai are voie să lucreze în aparatul de stat“. Abordarea noastră este europeană și considerăm că avem obligația să vă dam, în condițiile legii, cetățenia statului român, dar, în același timp, statele pe teritoriul cărora trăiți au obligația să vă recunoască toate drepturile de cetățeni ai lor“[2]. În contrapartidă Consiliul Național Secuiesc prin Balazs Izsak răspunde: „Este responsabilitatea organizațiilor internaționale ca statele lor membre să evite aplicarea violenței, să nu îndrepte armele împotriva propriilor cetățeni și să respecte angajamentele legate de drepturile omului. S-a dovedit în mod

---

[1] CSAT: Instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetățenilor romani din Georgia, dacă situația va impune acest lucru, în “Ziua”, 10 august 2008

[2] Băsescu: Integritatea unui stat nu poate fi afectată de jocuri în numele minorităților, în ziarul “Ziua”, 11 august 2008

repetat că problematica drepturilor colective este o chestiune a politicilor de securitate a lumii întregi“[3].

Și alte personalități ale vieții politice românești își fac cunoscută opinia în problema ruso-georgiană, Mircea Geoană specificând că războiul din Georgia „riscă să arunce în aer stabilitatea regională și reprezintă cea mai gravă criză de la războiul din Transnistria“[4], dar și că "acest lucru va avea, prin ricoșeu măcar, o influență și asupra evoluțiilor din Republica Moldova" ceea ce implică "semnificații și ramificații multiple asupra interesului național romanesc“[5]. Teodor Meleșcanu anunță încă de la debutul conflictului că "țara noastră își asumă poziția NATO“. Ion Iliescu este de părere că în conflictul cu Georgia, Rusia nu face decât să respecte niște principii istorice privind stabilirea granițelor. „Cred că Rusia folosește niște precedente create pe plan internațional. În zona aceasta a Caucazului întotdeauna lucrurile au fost neclare și tensionate“. Fostul ministru de Externe, Adrian Cioroianu, pune conflictul pe seama moștenirii epocii sovietice. „E clar că Rusia are unele pretenții în Osetia“.[6]

Dacă la începutul conflictului autoritățile românești exprimau sprijinul pentru protejarea integrității teritoriale, a suveranității, drepturile minorităților, discursurile dobândesc ulterior alt centru de interes – importanța Georgiei datorită petrolului și securitatea energetică. Prima declarație în acest sens îi aparține lui Mircea Geoană: „ Nu aș vrea să trecem sub tăcere consecințele severe pe care aceste evoluții le au asupra intereselor românești. Asupra strategiei energetice a României. Putem să spunem azi, cu o doză mare de probabilitate, că proiectul Nabucco, proiectul acelei alimentări alternative cu gaze a României în afară de gazul rusesc este azi un proiect aproape mort. Este greu de crezut că firme occidentale și parteneri din regiune vor intra într-o astfel de investiție masiva în condiții de securitate redusă pentru un astfel de proiect“.[7]

---

[3] Consiliul Național Secuiesc: „Poporul din Abhazia și Osetia are drept la autodeterminare“, în ziarul "Ziua", 11 august 2008

[4] Geoană despre razboiul din Caucaz: Când era Iliescu președinte invita liderii politici la discuții, în ziarul "Ziua", 11 august 2008

[5] Theodor Meleșcanu: În criza din Osetia de Sud, ne asumăm poziția NATO, în ziarul "Ziua", 8 august 2008

[6] Idem

[7] Mircea Geoană: Nabucco e aproape mort, South Stream ar trebui să treacă prin Oltenia, în ziarul "Ziua", 14 august 2008

Impactul pe care îl are războiul ruso-georgian asupra destabilizării securităţii energetice este semnalat şi de către Traian Băsescu ca un răspuns la sesizările pe care le făcuse acesta în cadrul Summit-ului de la Bucureşti şi la numeroasele articole apărute pe această temă în perioada de conflict. Reacţiile autorităţilor româneşti la debutul conflictului sunt prompte, iar influenţa acestuia a fost evidenţiată prin referire la Republica Moldova, dar şi la destabilizarea securităţii regionale cu implicaţii şi în sectorul de securitate energetică. O astfel de atitudine de luare de poziţie, chiar şi numai din punct de vedere al declaraţiilor, aduce România în prim plan, ea asumându-şi în perioada de conflict o atitudine mai moderată, în așteptarea declaraţiilor forurilor internaţionale: UE şi NATO. România merge în acţiunile sale în direcţia politicilor UE şi NATO, aşa cum preciza încă de la debutul conflictului Teodor Meleşcanu, deoarece România nu are forţa pentru a se impune separat în luarea unor hotărâri de acest gen, iar impulsurile de natură critică la adresa celor care încalcă integritatea teritorială, suveranitatea sau drepturile omului rămân doar la stadiul de condamnare publică şi atât.
Dacă în mediul internaţional poziţia României trebuia să fie o prelungire a ceea ce se hotăra la nivel înalt, pe plan intern declaraţiile autorităţilor și în special nivelul la care se iau hotărâri – dacă ne influențează conflictul din Georgia, modul în care să reacţionăm – este cel mai înalt – Consiliul de Securitate şi de Apărare a Ţării. Fără a mai căuta argumente care să susţină sau nu pericolul cauzat de un astfel de conflict i s-a acordat de la început importanţă pentru securitatea României.

3.Vizita lui Traian Băsescu în statele din regiunea Mării Negre

Vizita de lucru a preşedintelui Traian Băsescu în perioada 20-21 august 2008 în Georgia, Ucraina, Republica Moldova, Azerbaidjan şi Turcia a inclus convorbiri cu omologii săi, vizita fiind însă pregătită înainte de declanşarea conflictului armat din Caucaz. Această realitate a fost relevată printr-o declaraţie a ministrului apărării, Teodor Meleşcanu, care a afirmat că „A fost planificat cam de un an și jumătate și înainte de începerea lui, a fost notificată și partea rusă despre desfășurarea exercițiului în Marea Neagră…Acest exerciţiu nu are nimic în comun cu evenimentele din Georgia, însă în actualul context, fiecare încearcă să îi dea o anumită semnificaţie. Din partea Federaţiei Ruse probabil că există o anumită

sensibilitate legată de prezenţa aici, dar încă o dată vă spun că nu are nicio legătură cu conflictul din Georgia. Acest exerciţiu dovedeşte capacitatea NATO de reacţie rapidă în orice zonă de pe lume inclusiv în Marea Neagră“[8].

Agenda convorbirilor şefului statului vizează discutarea situaţiei din Georgia şi a consecinţelor în plan regional, dar şi chestiuni care ţin de specificul relaţiilor bilaterale ale României cu fiecare din statele vizitate. O temă de interes special pentru România o constituie dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre, prin creşterea implicării unor actori multilaterali relevanţi, precum Uniunea Europeană, NATO şi OSCE, se mai precizează în comunicatul Preşedinţiei.

Traian Băsescu afirmă după întâlnirea cu Victor Iuşcenko, preşedintele Ucrainei, “Actualele mecanisme de menţinere a păcii în Osetia de Sud şi Abhazia şi-au dovedit ineficienţa” şi nici statele Uniunii Europene, nici Organizaţia Naţiunilor Unite şi nici statele pe teritoriul cărora există potenţiale conflicte îngheţate nu au de ce să mai menţină aceste mecanisme.

Preşedintele Traian Băsescu a declarat că implicarea UE în Transnistria este esenţială şi fundamentală pentru soluţionarea conflictului din această regiune. El a afirmat că în Transnistria este o situaţie relativ similară cu aceea din Kosovo şi Osetia de Sud, respectiv existenţa unor majorităţi de o anume etnie sau cetăţenie şi o conducere locală „nelegitimă“ care îşi proclamă independenţa faţă de un stat.[9]

În vizita sa în Georgia, Băsescu precizează că “Discuţiile noastre au vizat realităţile din Caucaz din momentul de faţă şi împreună am făcut o analiză a evoluţiilor viitoare. Din punctul de vedere al României, al NATO şi UE, organisme din care facem parte, integritatea teritorială a Georgiei este esenţială şi trebuie menţinută. Nici un element nu justifică multiplicarea a ceea ce s-a întâmplat acolo. Susţinem fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei“[10].

Preşedintele român nu s-a ferit să critice Moscova pentru întârzierea retragerii anunţate de către preşedintele rus Medvedev, spunând că „ori se dă o citire diferită la acordul de încetare a focului, ori parcă avem de-a face

[8] Tăriceanu respinge acuzaţiile Rusiei legate de consolidarea prezenţei NATO în Marea Neagră, www.realitatea.net, 28 august 2008.

[9] Băsescu a discutat despre situaţia din Osetia şi conflictul transnistrean, în ziarul Gândul,

[10] Băsescu: Bucurestiul nu îşi va schimba poziţia faţă de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul “Ziua”, 21 august 2001

cu două documente diferite în forma în care au fost semnate“. După întâlnirea de la Baku cu șeful statului Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Traian Băsescu concluziona că “acum nu este momentul să căutăm responsabili pentru ceea ce s-a întâmplat în Georgia, ci este momentul prudenței și al acțiunii înțelepte. Avem nevoie ca, prin prudența și înțelepciunea liderilor statelor din regiune, zona să fie foarte rapid stabilizată și securizată, iar responsabilitatea pentru securitatea regiunii aparține tuturor liderilor statelor din regiune, indiferent că sunt lideri ai unor state mai mari sau mai mici, mai influente sau mai puțin influente“.[11]

Șeful statului a făcut un apel la șefii de stat din regiune pentru a avea „o atitudine ponderată și înțeleaptă“ față de conflictul din Caucaz, deoarece aproape de România există regiuni cu conflicte înghețate unde s-ar putea oricând repeta scenariul din Osetia – Transnistria, Nagorno Karabah și poate chiar Crimeea. Așa cum s-a dovedit în cazul Osetiei, izbucnirea unui conflict militar afectează grav întreaga regiune. Președintele român a încercat stând de vorbă în mod direct cu șefii statelor pe teritoriul cărora se află aceste conflicte aducerea lor la un numitor comun: opțiunea militară nu este o soluție, iar integritatea teritorială trebuie respectată.

Care a fost motorul deciziei lui Traian Băsescu de a nu participa alături de președinții Poloniei, Ucrainei și Țărilor Baltice la întâlnirea de la Tbilisi din timpul conflictului ruso-georgian – vizită anti-rusă ?

Răspunsul la această întrebare poziționează România nu în tabăra de susținătoare a Georgiei, ci în tabăra celor care susțin proiectul de pace propus de către Nicolas Sarkozy. Președintele Poloniei, Lech Karczynski, președintele ucrainian, Victor Iuscenko, președintele eston, Toomas Henrik Ilves, președintele lituanian, Valdas Adamkus și premierul leton, Ivars Godmanis și-au exprimat solidaritatea față de Georgia venind pe 12 august 2008 atunci când Sarkozy încă mai discuta cu Saakasvili despre proiectul de pace afimând în fața Parlamentului georgian că se opun planului deoarece vorbește de încetarea operațiunilor militare, dar nu și de integritatea teritorială a Georgiei, că sunt anti-Rusia pentru că 50 de ani au fost sub influența politicii imperialiste a acesteia și acum este momentul pentru a se milita pentru o poziție dură fața de Rusia.

Chiar dacă securitatea zonală era în pericolul extinderii războiului, aceștia trec peste aceste obstacole și vin la Tbilisi în timpul conflictului. După

[11] Traian Băsescu: Georgia trebuie să înceapă negocieri directe cu Federația Rusă, 21 August 2008 sursa www.realitate.net

declarațiile lui Traian Băsescu cu privire la importanța integrității, a drepturilor omului, a suveranității încălcate de către alt stat, acțiunile în fapt nu sunt așa de solidare cu "pericolul rusesc" cunoscut la un moment dat și de România. Chiar dacă Polonia este stat membru al UE acest lucru nu o oprește din a se exprima împotriva proiectului de pace, iar incitarea opiniei publice odată cu exprimarea internațională în fapt a solidarității față de Georgia nu aduce decât mulțumirea momentului pentru că peste câteva zile președintele ucrainian avea să afirme posibilitatea pericolului viitor rus pentru Ucraina, fapt deja consumat în problema energetică. Condamnarea publică a acțiunilor ruse îi costă mai târziu.

Politica adoptată de România este una de cumpătare, căci "Federația Rusă trebuie să fie partener pentru securitatea zonei, nu element de risc". Prin alăturarea cauzei georgiene necesității securizării zonei Mării Negre în general, vizitele președintelui român (20-21 august 2008) promovează România în prim planul scenei internaționale. Faptul că nu desemnează clar vinovatul, că nu se situează de o parte sau de alta a taberei vine în sprijinul și în creșterea încrederii populației românești – anti-ruse, îngrozite de ideea de "imperialism rus", dar și întărirea poziției României ca stat ce respectă, se încadrează, fără a ieși de sub politica de securitate UE.

4. Declarațiile din cadrul şi după Summit-ul NATO de la Bucureşti

În cadrul Summit-ului de la București, NATO și-a exprimat acceptul pentru aspirațiile euro-atlantice ale Ucrainei și Georgiei, ambele state având posibilitatea de a deveni membre, iar obținerea MAP-ului (Membership Action Plan) era viitorul pas. Totuși, după Summit-ul de la București din 3 aprilie 2008 apar noi tensiuni în Caucazul de Sud, punctul culminant al acestora din august 2008 făcând ca în cadrul reuniunii din 3 decembrie 2008 NATO să se arate circumspectă la adresa gestionării crizei din august, să sprijine integritatea teritorială şi suveranitatea Georgiei, condamnând acțiunile Rusiei și nerespectarea principiilor fundamentale ale unui stat, suveranitatea și integritatea teritorială. Chiar dacă traiectoria Georgiei este îngreunată de evenimentele din august, NATO recunoaște importanța relațiilor cu aceasta, poate și datorită importanței ei pentru securitatea energetică și zonală.

România a avut ocazia la summitul de la Bucuresti să-și arate susținerea pentru Georgia, propunând acordarea MAP-ului datorită importanței acestui

stat în politica de securitate regională. Războiul ruso-georgian nu aduce modificări poziției României față de primirea MAP de către Georgia, președintele Traian Băsescu specificând în cadrul vizitei din 21 august 2008 la Tbilisi că „va sprijini aspirațiile euro-atlantice"[12] ale acesteia, dar și importanța și modul în care MAP influențează securitatea în zonă.

5. Reacții înainte și după Consiliul European extraordinar din 1 septembrie

Pe 1 septembrie la Bruxelles s-a desfășurat un Consiliu European extraordinar pentru analizarea conflictului din Georgia. La reuniune au participat din partea României președintele Traian Băsescu și premierul Călin Popescu-Tăriceanu.

„S-au obținut concluzii extrem de bune care arată solidaritatea UE față de Georgia. În evaluarea noastră, criza georgiană este cea mai puternică criză din ultimii 18 ani în relația Federației Ruse cu Uniunea Europeană. Concluziile remarcă reacția disproporționată a Rusiei. Este condamnată ferm decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaște independența Osetiei de Sud și Abhaziei. Concluziile cer să se țină cont de rezoluțiile Consiliului de Securitate ONU, care consolidează ideea de integritate teritorială a Georgiei", a declarat președintele Traian Băsescu.

România susține măsurile de întărire a cooperării regionale în Marea Neagră. „Se cere punerea integrală în aplicare a planului de încetare a focului mediat de Nicolas Sarkozy cu Moscova și Georgia. Concluziile relevă că în perioada următoare UE trebuie să ia măsuri de întărire a cooperării regionale, fie utilizându-se ca vector sinergia Mării Negre, un document la care România a ținut foarte mult, fie creându-se și instrumente adiționale de întărire a cooperării cu statele din regiunea Mării Negre", a mai spus Traian Băsescu.

„Concluziile recunosc impactul crizei asupra întregii regiuni și, tot în concluzii, s-a adoptat soluția numirii unui reprezentat al UE pentru Georgia. Se recunoaște că, prin criza din Georgia, relația dintre UE-Rusia este într-un moment de răscruce. În ultima formă a concluziilor, s-a adoptat soluția de a

[12] Băsescu: Bucureștiul nu își va schimba poziția față de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul "Ziua", 21 august 2008

se amâna negocierile pentru noul parteneriat UE - Federația Rusă până la retragerea trupelor Federației Ruse pe pozițiile anterioare conflictului", a precizat președintele Traian Băsescu.

Călin Popescu Tăriceanu a adăugat că UE vrea să instituie pentru Georgia un regim special privind vizele. De asemenea, „UE a demonstrat că poate fi un actor major pe scena politică internațională", a declarat premierul Călin Popescu-Tăriceanu în cadrul conferinței de presă pe care a susținut-o alături de președintele Traian Băsescu, după încheierea lucrărilor summit-ului extraordinar al UE. Premierul a făcut referire și la întâlnirea pe care avut-o anterior cu omologul său georgian, precizând că Georgia a solicitat ajutorul UE pentru reconstrucție. De asemenea, premierul a menționat faptul că UE vrea să instituie pentru Georgia un regim special privind vizele.[13]

6. Concluzie

Opiniile autorităților românești se axează pe ideea că acest conflict nu poate fi restrâns numai la cei care sunt implicați direct, ci că este o problemă de securitate regională. Astfel, ministrul afacerilor externe, Lazăr Comănescu a declarat că „evenimentele din Georgia au arătat, totodată, că actorii regionali nu pot preveni sau soluționa singuri astfel de evoluții. De aceea, comunitatea internațională, îndeosebi UE, NATO și OSCE trebuie să se implice mai mult în asigurarea păcii și menținerea stabilității în regiune". Traian Băsescu afirmă într-un comunicat necesitatea implicării comunității internaționale, îndeosebi UE, NATO și OSCE pentru menținerea păcii și menținerea stabilității în regiune. Șeful statului a făcut și un apel la șefii de stat din regiune pentru „ a avea o atitudine ponderată și înțeleaptă" față de conflictul din Caucaz.

Autoritățile românești au încercat să fie de partea celor care apără drepturile minorităților, integritatea teritorială, suveranitatea unui stat pe fundalul conflictelor înghețate din Transnistria și Republica Moldova (care ne preocupă în mod direct) și implicit soluționarea acestora. Vizita lui Traian Băsescu în țările riverane la Marea Neagră denotă preocuparea pentru cooperarea dintre aceste state pentru a se garanta securitatea regiunii: „Moldova are pe teritoriu conflict înghețat. Azerbaidjanul are pe teritoriu conflict înghețat, Georgia are pe teritoriu două conflicte înghețate, cel din

[13] Traian Băsescu: Relația dintre UE și Rusia este într-un moment de răscruce, www.realitatea.net , Luni, 01 Septembrie 2008 20:03.

Osetia dezgheţându-se brusc, dar mai are şi Abhazia. Ucraina are probleme de prezenţă a flotei militare ruse de la Marea Neagră şi problemele deja anunţate de autorităţile de la Moscova legate de Crimeea. În sfârşit, Turcia este, în opinia noastră, ţara care alături de România are potenţial să gestioneze şi să garanteze securitatea în regiunea Mării Negre". Şeful statului şi-a motivat astfel vizita în aceste state.
Pericolul conflictului din Transnistria şi reactualizarea lui odată cu izbucnirea celui din Georgia este semnalat de Traian Băsescu: „în Transnistria nu se va întâmpla ce s-a întâmplat în Osetia de Sud şi Abhazia".
Autorităţile române sprijină prin declaraţiile făcute drepturile minorităţilor, dar în limitele dreptului internaţional, şi aici declaraţia lui Traian Băsescu este relevantă: „România nu va fi parteneră la destructurarea altor state în baza conceptului nelegitim de drepturi colective pentru minorităţi". Cât priveşte respectarea integrităţii teritoriale este de notat faptul că România va susţine soluţionarea conflictelor îngheţate din regiunea Mării Negre dacă se fac „în limitele şi în baza dreptului internaţional, cu respectarea independenţei fiecărui stat şi cu respectarea principiului inviolabilităţii frontierelor".
Autorităţile româneşti au aceleaşi declaraţii faţă de conflictul ruso-georgian, iar reacţia României ca stat va fi cea a unui membru al NATO şi al UE ghidată de reacţia oficială a acestor instituţii, inclusiv prin susţinerea Uniunii Europene pentru a căuta alte mecanisme de menţinere a păcii şi pentru a găsi soluţii la conflictele îngheţate.
Nu se încearcă îndepărtarea Rusiei şi nici nominalizarea acesteia ca răspunzătoare pentru conflictul georgian, ci se încearcă cooptarea Rusiei ca partener pentru securitatea zonei Mării Negre, şi nu ca element de risc, ceea ce denotă neutralitatea autorităţilor române. Prin absenţa incriminării, România, ca membru al UE şi NATO, favorizează viitoarele relaţii dintre aceste instituţii şi Federaţia Rusă, Bucureştiul fiind oricum doar un membru al acestora şi nu un decident internaţional.
Rezolvarea conflictului trebuie axată pe acţiuni prudente, după cum afirmă şi Traian Băsescu, „prudenţa trebuie să fie cuvântul de ordine al liderilor politici, atât în relaţiile bilaterale între statele din regiune, cât şi în relaţia cu Georgia şi Federaţia Rusă".
Convocarea CSAT, dar şi acţiunile MAE denotă reacţia autorităţilor române la toate nivelurile, iar colaborarea dintre preşedinţie şi Guvern fac ca

acţiunile să fie prompte, fapt relevat de ajutorul acordat populaţiei georgiene, dar şi sprijinul acordat prin intermediul Ambasadei din Tibilisi. Ca o concluzie a evaluării reacţiilor autorităţilor româneşti poate fi utilizată declaraţia ministrului Afacerilor Externe, Lazar Comănescu care afirmă că "modalitatea în care România a reacţionat în această situaţie a fost apreciată"[14], dar şi cea a lui Teodor Meleşcanu, care atribuie meritul gestionării crizei sistemului de informaţii român, el fiind esenţial în astfel de contexte (fără a lua în considerare declaraţia în care îşi scuza neinformarea cu privire la transportul de arme către Georgia).

Bibliografie

- Theodor Meleşcanu: În criza din Osetia de Sud, ne asumăm poziţia NATO, în ziarul "Ziua", 8 august 2008
- CSAT: Instituţiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetăţenilor români din Georgia, dacă situaţia va impune acest lucru, în "Ziua", 10 august 2008
- Băsescu: Integritatea unui stat nu poate fi afectată de jocuri în numele minorităţilor, în ziarul "Ziua", 11 august 2008
- Consiliul Naţional Secuiesc: „Poporul din Abhazia şi Osetia are drept la autodeterminare", în ziarul "Ziua", 11 august 2008
- Geoană despre războiul din Caucaz: Când era Iliescu preşedinte invita liderii politici la discuţii, în ziarul "Ziua", 11 august 2008
- Mircea Geoană: Nabucco e aproape mort, South Stream ar trebui să treacă prin Oltenia, în ziarul "Ziua", 14 august 2008
- Băsescu a discutat despre situaţia din Osetia şi conflictul transnistrean, în ziarul Gândul,
- Băsescu: Bucureştiul nu îşi va schimba poziţia faţă de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul "Ziua", 21 august 2001
- Traian Băsescu: Georgia trebuie să înceapă negocieri directe cu Federaţia Rusă**,** 21 August 2008 sursa www.realitate.net

[14] Lazăr Comănescu: Reacţia României in conflictul din Georgia a fost apreciată în străinatate, în ziarul "Ziua", 27 august 2008

- Băsescu: Bucureştiul nu îşi va schimba poziţia faţă de primirea Membership Action Plan de către Georgia, în ziarul “Ziua”, 21 august 2008
- Lazăr Comănescu: Reacţia României în conflictul din Georgia a fost apreciata în strainătate, în ziarul “ Ziua”, 27 august 2008
- Tăriceanu respinge acuzaţiile Rusiei legate de consolidarea prezenţei NATO în Marea Neagră, www.realitatea.net , 28 august 2008
- Traian Băsescu: Relația dintre UE și Rusia este într-un moment de răscruce, www.realitatea.net, Luni, 01 Septembrie 2008 20:03

Capitolul 2

ANALIZA MODULUI ÎN CARE MASS-MEDIA ROMÂNEASCĂ A REFLECTAT CRIZA GEORGIANĂ

Radu Ion Arghir
Narcis Bălăşoiu
Gabriela Radu
Mihai-Liviu Sabie

Metodologie

Scopul proiectului de cercetare este evaluarea impactului pe care ştirile prezente în media l-au avut asupra publicului din România, cât şi evaluarea ştirilor propriu-zise (obiectivitate, acurateţe etc.). Totodată am urmărit modul în care au fost prezentate de către media reacţiile statului român sau ale reprezentanţilor acestuia la evenimentele ce se desfăşurau în Georgia. Studiul a fost realizat în trei etape: documentare, centralizare şi analiză. Procesul de documentare a început cu stabilirea de comun acord a unui număr de publicaţii şi televiziuni considerate a fi cele mai importante ca tiraj şi audienţă, pentru a reflecta cât mai exact modul în care a fost prezentată criza în România. Acestea au fost împărţite în mod egal între membrii echipei.

În continuare au fost puse la punct metodele de evaluare. S-a stabilit că materialele vor fi analizate din punct de vedere cantitativ şi calitativ. Evaluarea cantitativă urmăreşte evoluţia numărului de articole pe parcursul anului 2008 şi temele recurente în media românească. Poate fi astfel identificat gradul de atenţie de care s-a bucurat criza din Georgia cât şi evenimentele pe care s-a pus accentul. Evaluarea calitativă analizează

prezența anumitor termeni cheie – stabiliți de comun acord – și conotația –pozitivă, neutră sau negativă- oferită acestora în cadrul articolului/știrii, cât și gradul de obiectivitate al acestora. Conotația este stabilită după modul în care autorul articolului prezintă acel termen. Cu toate că o astfel de evaluare presupune un grad ridicat de subiectivitate, este utilă pentru a stabili dacă per total articolele/știrile evaluate au fost echilibrate sau au înclinat în favoarea uneia din părțile implicate chiar dacă fiecare articol/știre individual(ă) sunt obiective.

Accesarea publicațiilor/televiziunilor a fost realizată de pe portalul acestora de internet.

Odată stabilit modelul de evaluare, fiecare membru al echipei a analizat publicațiile/ televiziunile care îi reveneau. Pentru analiza cantitativă au fost numărate de fiecare membru al echipei, împărțite pe luni articolele și notate temele recurente. Analiza calitativă a presupus numărarea termenilor relevante (stabiliți anterior), stabilirea conotației acestora și desigur evaluarea generală a obiectivității fiecărui articol.

Prima consultare a avut loc după adunarea materialelor relevante din publicațiile/televiziunile vizate. În timpul acesteia a fost stabilit de comun acord dacă materialele prezentate de fiecare erau relevante pentru studiu. Odată filtrate, materialele obținute au fost centralizate și introduse intr-o bază de date. De asemenea au fost împărțite sarcinile de analiză. Prin analiză se înțelege interpretarea datelor obținute. Odată stabilite domeniile de analiză s-a revenit la munca individuală. Bineînțeles membrii echipei au comunicat pe toată perioada studiului.

La finalul acestei etape a fost organizată o nouă întâlnire pentru a centraliza interpretările obținute și pentru a extrage concluziile procesului analitic. Membrii echipei au redactat de comun acord o analiză unitară a modului în care a fost reflectată criza în publicațiile românești selectate. Pentru analiza cantitativă a fost redactată o evaluare generală ce urmărește raportul evenimente număr articole/știri în perioadele pre-criză, post-criză cât și în timpul crizei, în timp ce analiza calitativă evaluează fiecare publicație/televiziune în parte.

Analiză cantitativă

Prima lună a anului 2008 nu a marcat o sporire a interesului pentru Georgia în presa românească. Alegerea lui Saakașvili nu a reprezentat un subiect important pentru ziarele și televiziunile din România, aceasta fiind

menționată doar în trecere. Luna februarie a marcat o creștere a numărului de articole din presa românească legate de regiunile separatiste din Georgia pe fondul dezbaterii legate de independența Kosovo. S-au făcut analogii, s-a menționat situația tensionată, dar nu se întrevedea o schimbare bruscă. Dezbaterile au continuat și în lunile martie și aprilie pe fondul Summit-ului NATO. De această dată, poate și ca urmare a faptului că Summit-ul se desfășura în România, iar Georgia era un punct pe agenda de discuții, numărul articolelor ce abordau tensiunile din Georgia a crescut atingând maximul perioadei pre-conflict la sfârșitul lunii martie și începutul lunii aprilie. Luna imediat următoare a început cu noi tensiuni în Abhazia ce au menținut atenția presei române asupra problemei regiunilor separatiste din Georgia, numărul articolelor înregistrând doar o ușoară scădere. S-a vorbit chiar de un posibil conflict deschis Ruso-Georgian. Tensiunile au scăzut pe parcursul lunii iunie, în urma presiunilor făcute asupra ambelor părți, fapt ce a dus la continuarea trend-ului descendent al numărului de articole din presa românească ce faceau referire la diferendul Ruso-Georgian. Luna iulie a marcat mutarea centrului atenției din Abhazia către Osetia de Sud din cauza unor ciocniri dintre trupele georgiene și trupele paramilitare osetine. Un nou val de articole din presa românească avertizau în legătură cu un posibil conflict. Numărul articolelor ce se concentrau asupra problemei Ruso-Georgiene a crescut din nou apropiindu-se de numărul maxim din perioada martie-aprilie. Creșterea constantă a numărului de articole a continuat și în luna august până la începutul ostilităților. Per total, desfășurarea operațiunilor militare și tentativele diplomatice de a pune capăt conflictului au ținut prima pagină a publicațiilor din România, numărul articolelor crescând de peste zece ori în luna august. Finalul operațiunilor militare a dus la scăderea numărului de articole ce au abordat tema Osetiei de Sud (și nu a relației Ruso-Georgiene) la jumătate. Totuși recunoașterea independenței Abkaziei și Ossetiei de către Moscova și numeroasele reacții internaționale la aceasta au avut ca efect menținerea diferendului Ruso-Georgian în centrul atenției mass-media.

Numărul referirilor la diferendul Ruso-Georgian a înregistrat o scădere sensibilă în lunile octombrie și noiembrie când au fost puse în discuție subiecte de tipul reconstrucției în Georgia sau prezența și activitatea obsevatorilor UE în Georgia. În decembrie, numărul articolelor ce abordau diferendul Ruso-Georgian a ajuns pentru prima dată de la începutul

ostilităţilor la nivelul pre-conflict, marcând revenirea la "normal" în măsura în care poate el fi perceput de mass - media românească.
Deşi au existat şi factori externi (cum ar fi proclamarea independenţei Kosovo sau Summit-ul NATO din Bucureşti) care au influenţat frecvenţa articolelor ce aveau ca temă problema regiunilor separatiste din Georgia, vârfurile au fost reprezentate de tensionarea - mai întâi a situaţiei din Abhazia - şi apoi a celei din Osetia, putându-se vorbi de o evoluţie similară, cu excepţia notabilă a faptului că în cazul Abkhaziei nu s-a ajuns la conflict deschis.

Evoluţia numărului articolelor din presa scrisă evaluată în 2008:

nr articole ziar\luna	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august
Adevărul	0	0	7	9	9	6	7	210
Cotidianul	0	2	3	4	5	8	12	19
Evenimentul Zilei	5	2	9	22	8	3	7	34
Gândul	18	13	20	40	15	10	14	168
Jurnalul Naţional	2	3	6	10	9	4	11	122
Ziua	9	11	24	12	13	13	19	259
Total	**34**	**31**	**69**	**97**	**59**	**44**	**70**	**812**

nr articole ziar\luna	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	Total 2008
Adevărul	71	20	15	13	367
Cotidianul	14	6	3	2	78
Evenimentul Zilei	8	4	1	2	105
Gândul	52	11	8	4	373
Jurnalul Naţional	76	22	11	6	282
Ziua	146	54	39	19	618
Total	**367**	**117**	**77**	**46**	**1823**

Analiză calitativă

<u>Presa scrisă:</u>

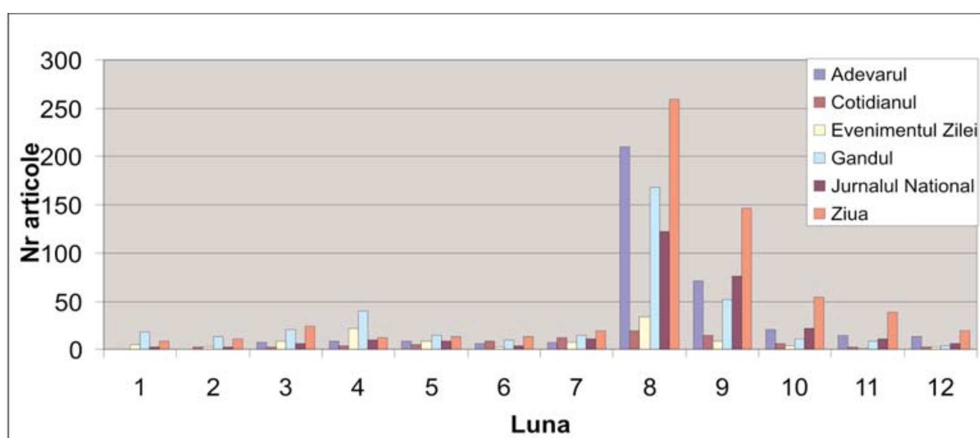
"Adevărul"

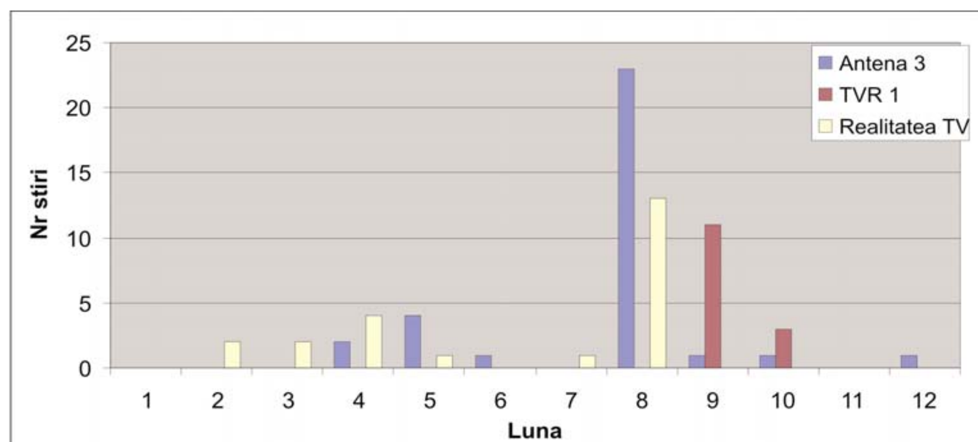
În ziarul "Adevărul" întâlnim foarte puţine editoriale în adevăratul sens al cuvântului, singurele exemple arătând un asentiment puternic împotriva Rusiei (11 august - Rusia vrea un angajament de neagresiune

Evoluţia numărului ştirilor prezente pe televiziunile evaluate în 2008:

nr ştiri TV\luna	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august
Antena 3	0	0	0	2	4	1	0	23
TVR 1	0	0	0	0	0	0	0	0
Realitatea TV	0	2	2	4	1	0	1	13
Total	**0**	**2**	**2**	**6**	**5**	**1**	**1**	**36**

nr. ştiri TV\luna	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	Total 2008
Antena 3	1	1	0	1	33
TVR 1	11	3	0	0	14
Realitatea TV	0	0	0	0	23
Total	**12**	**4**	**0**	**1**	**70**

semnat de Georgia, Osetia de Sud și Abhazia) sau punând un foarte mare accent pe pierderile omenești sau acțiunile de tip umanitar (8 august - Liderul Osetiei de Sud susține că 1.400 de persoane au murit în urma confruntărilor ; Georgia deschide un coridor pentru evacuarea civililor din zona de conflict și 4 august - Osetia de Sud a anunțat că evacuează copiii spre Rusia). Cu toate că au beneficiat de asistența redactorilor de la Foreign Policy, majoritatea analizelor, deși mai numeroase decât în alte publicații, sunt superficiale. Totuși, către finalul conflictului, spre deosebire de alte ziare, adoptă o privire de ansamblu ("Rusia nu găsește aliați", 29 august) depășind zona restrânsă a conflictului propriu-zis și a părților implicate direct(Georgia, Rusia) sau indirect (NATO, UE, SUA).

Termen\conotație	Adevărul			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	3	33	5	41
Rusia	7	14	9	30
Saakasvili	0	13	3	16
Putin	0	3	2	5
Medvedev	3	11	6	20

'Gândul"

Ziarul "Gândul" adoptă o abordare neutră în mare parte a articolelor dinaintea izbucnirii crizei (cu mici excepții printre care și preluarea termenului de republică separatistă - Abhazia cere să i se recunoască independența - 8 martie 2008, Ana Ilie; "Georgia convoacă Consiliul de Securitate al ONU împotriva Rusiei", 18 aprilie - Eliza Francu; observăm și utilizarea termenului de președinte al republicii separatiste în mai multe articole preluate de pe mediafax - „Abhazia amenință că își va mobiliza trupele la „frontiera" cu Georgia", 18 aprilie „Armata abhază, în stare de alertă după intensificarea tensiunilor în regiune", 5 mai). Și mai interesante sunt referirile la guvernul abhaz în exil (Rusia acuzată de Georgia că și-a deschis o bază militară în Abhazia, 16 iunie, preluare mediafax) sau reprezentanți ai acestui guvern sau parlamentul - „ Rusia respinge proiectul de rezoluție al ONU" - 21 august 2008. Declarațiile din partea lui Putin sunt rar preluate, mai mult fiind prezentate declarațiile lui Medvedev care, în absența celor ale fostului lider de la Kremlin nu mai par atât de „soft" („ Medvedev avertizează Georgia că aderarea la NATO nu o protejează de un nou atac", 12 septembrie; „ Medvedev învinuiește NATO pentru conflictul din

Georgia, 19 septembrie - preluări mediafax). După terminarea războiului însă, articolele din septembrie și octombrie prezintă problemele nou apărute dintr-o perspectivă anti-georgiană și anti-ucraineană în privința armelor vândute Georgiei atât de către Ucraina, cât și de către România.
Prezintă subiectul destul de obiectiv în comparație cu alte surse media mainstream. Este foarte critic la adresa președintelui Traian Băsescu și aici unele editoriale tind să prezinte activitatea lui din această perspectivă.

Termen\conotație	Gândul			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia în raport cu Rusia:	60	110	204	374
Saakasvili	24	38	25	87
Putin	11	21	9	41
Medvedev	4	27	9	40

“Ziua”

La ziarul “Ziua’ observăm o tranziție foarte rapidă de la un „război georgiano-osetin“ („Abhazia a deschis al doilea front de luptă“, 8 august) la un conflict ruso-georgian
(„Sarkozy a ajuns la o înțelegere cu Medvedev pe tema Georgiei“, 12 august). Ziarul prezintă și o altă față a crizei din Georgia și anume cea energetică, dar nu din punctul de vedere al coridorului energetic („Afacerile lui Patriciu în Georgia depășesc 100 de milioane de dolari“, 13 august), fiind singurul care menționează acest detaliu. Totodată este foarte critic și negativist la adresa actorilor menționați. Nu întâlnim decât puține editoriale, iar majoritatea acestora condamnă Rusia vehement. Sunt preluate în special declarații (“Tupeu de „pridvornic“ al Kremlinului”, 1 septembrie 2008) ce vin de la diferiții oficiali ce condamnă acțiunile Rusiei. Inițial se poate observa o oarecare neutralitate ce dispare odată cu evoluția conflictului.

Termen\conotație	Ziua			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	13	27	23	63
Rusia	11	19	32	62
Saakasvili	6	8	5	19
Putin	0	4	1	5
Medvedev	4	12	6	22

“Evenimentul Zilei”

“Evenimentul Zilei” prezintă situația din Georgia începând cu alegerile din ianuarie dintr-o perspectivă anti-Saakasvilli („Mihail Saakasvili mai vrea un trandafir:, 4 ianuarie; „Trandafirii lui Saakasvili tremură la numărătoare“, 7 ianuarie; „Proteste în Georgia“, 13 ianuarie). În ceea ce privește prezentarea crizei din Georgia, putem observa o trecere treptată de la sintagmele regiuni separatiste, teritorii secesioniste („Rusia ține NATO în șah cu pionii separatiști“, 12 martie) la autoritățile republicii separatiste („Avion-spion, doborât deasupra Mării Negre“, 19 martie) republica separatistă („Abhazia închide frontiera cu Georgia“, 1 iulie). Totodată Evenimentul Zilei este singurul cotidian care menționează declarația liderului venezuelan Hugo Chavez în legătură cu criza din Georgia (Chavez: „Bush a ordonat intervenția georgiană“ 20 august 2008) și care tratează de la început criza din Georgia drept un conflict ruso-georgian și nu oseto-georgian.

Termen\conotație	Evenimentul Zilei			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia în raport cu Rusia:	10	17	77	104
Saakasvili	17	3	3	23
Putin	22	4	2	28
Medvedev	10	2	2	14

“Jurnalul Național”

Dacă inițial articolele din “Jurnalul Național” prezintă argumente ce justifică activitatea fiecărei părți, și încearcă să determine cine a început conflictul, odată cu evoluția acestuia, tonul articolelor pune într-o lumină favorabilă Georgia și în particular pe președintele Mihail Sakaasvili.

Este prezentată poziția României, prin președintele Traian Băsescu: România susține integritatea și suveranitatea teritorială a Georgiei și a fiecărui stat european și se opune cererilor unor teritorii separatiste. De asemenea se specifică ajutorul umanitar acordat Georgiei.

Mai este prezentată și poziția Rusiei prin ambasadorul acesteia la București. Acesta este surprins de atitudinea echivocă a României în legatură cu numirea vinovatului în începerea ostilităților dintre cele două țări. Astfel

acțiunile guvernului georgian în provinciile separatiste sunt catalogate ca "xenofobe".

Într-un alt articol este prezentată poziția oficialităților georgiene și a președintelui Mihail Sakaasvili la acțiunile "reale" ale Rusiei în Georgia. Rusia este acuzată de încălcarea convențiilor internaționale și de violarea teritoriului național georgian. De asemenea, Rusia este portretizată ca fiind o putere imperialistă ce dorește să-și mențină influența în fostele republici sovietice, forțat, pe cale armată, neținând cont de suveranitatea acestora. Este relevantă și poziția antirusească și pro georgiană a SUA și a altor membri NATO prezentată în articolele ziarului.

Termen\conotație	Jurnalul Național			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	5	21	2	28
Rusia	1	29	3	33
Saakasvili	1	5	3	9
Putin	1	2	2	5
Medvedev	0	3	0	3

<u>Televiziuni:</u>

Antena 3

Reportajele prezentate de Antena 3 par obiective la prima vedere. Totuși, se observă însă o schimbare în termenii folosiți în reportaje la adresa evenimentelor din Georgia și a regiunilor separatiste. Astfel observăm o alternanță între "război", "conflict" și "incident" - termenul de război fiind folosit în articole de la începutul crizei și după terminarea acesteia. De asemenea în ceea ce privește regiunile separatiste acestea sunt menționate ca atare până la articolul din 10 august în care sunt menționate drept republici. În continuare observăm o alternanță între termenii de regiune separatistă și republică.

Termen\conotație	Antena 3			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	9	0	11	20
Rusia	6	0	30	36
Saakasvili	5	5	0	10
Putin	0	1	1	2
Medvedev	3	2	1	6

TVR1

Televiziunea Naţională prezintă ştirile cu o obiectivitate forţată, rar se observă o calitate editorială în prezentarea ştirilor, ci doar înșiruirea declaraţiilor oficiale ale reprezentanţilor statelor care intră în discuţie. Nu sunt prezentate declaraţile organizaţiilor non-guvernamentale sau preluări din presa locală (georgiană) sau internaţională.

Termen\conotaţie	TVR1			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	2	1	2	5
Rusia	1	1	5	7
Saakasvili	0	1	0	1
Putin	0	0	0	0
Medvedev	0	1	0	1

Realitatea TV

În cazul ştirilor Realitatea putem observa un oarecare grad de obiectivism, mai ales în perioada precendentă războiului, dar aceasta este înlocuită de tendinţa pro-Georgia începând cu articolele din luna aprilie. Totodată menţiunile referitoare la regiunile separatiste din Georgia trec la republici separatiste şi chiar republici separatiste georgiene în articolele din septembrie. De asemenea observăm şi menţionarea unui "guvern separatist". În ceea ce priveşte menţiunile despre Rusia, acestea sunt oarecum temperate, deşi nu se pune atât de mult accent pe termenul de "trupe de menţinere a păcii".

Termen\conotaţie	Realitatea TV			
	Pozitiv	Neutru	Negativ	Total
Georgia	7	6	6	19
Rusia	4	8	9	21
Saakasvili	1	6	2	9
Putin	1	2	2	5
Medvedev	1	0	2	3

Concluzii:

Deşi există o excepţie în cazul publicaţiei "Evenimentul Zilei", care are o atitudine pro-rusă, media românească oscilează între o neutralitate forţată şi o atitudine pro-georgiană, conformă cu direcţiile vestice de analiză a conflictului. Mai este de remarcat aici inconsistenţa în folosirea anumitor

termeni, fapt ce trădează ori minimalizarea importanței înțelesului acestora ori, mai simplu, lipsa de comunicare internă (ca în cazul "război" – "conflict", "regiune separatistă" – "republică separatistă"). Totodată, se întâlnesc anumite modele ce se respectă cel puțin de la un anumit punct din timpul conflictului, cum ar fi criticarea unei personalități (Evenimentul Zilei – Saakașvili, Gândul – Traian Băsescu) sau accentul pus pe acțiunile de tip umanitar (Adevărul). Totuși, consecvență întâlnim doar la TVR 1(neutralitate) și Evenimentul Zilei (pro Rusia), ele păstrând aceleași atitudini pe tot parcursul anului, în timp ce celelalte televiziuni/ziare evoluează de la neutralitate spre o atitudine pro-Georgia (Ziua, Adevărul, Realitatea TV) sau critică la adresa Georgiei (Gândul), cu alte cuvinte iau partea unuia dintre actorii din conflict (dacă nu au făcut-o de la început ca în cazul Evenimentul Zilei).

Capitolul 3

ANALIZĂ CANTITATIVĂ ȘI CALITATIVĂ A ȘTIRILOR DE PE AGENȚIA DE ȘTIRI NEWSIN REFERITOARE LA CRIZA GEORGIANĂ DIN AUGUST 2008

Șeila Abdișa
Elis Bekir
Monica Oproiu

Introducere

În scopul cercetării percepției și a deciziilor politice românești în criza georgiană din august 2008 a fost aleasă ca sursă de documentare agenția de știri NewsIn. Parte a trustului media Realitatea-Cațavencu, agenția oferă fluxul informațional din actualitatea zilnică pentru posturile de televiziune Realitatea TV și Antena 3, precum și pentru majoritatea ziarelor din România. Sistemul atestat pentru managementul calității pe domeniul de activitate al NewsIn a reprezentat un argument în plus pentru alegerea acestei surse.

Analiza s-a bazat pe o bază de date cuprinzând știrile relevante despre Rusia, Georgia, reacția comunității internaționale și a establishmentului politic românesc în perioada 1 ianuarie-31 decembrie 2008. Intervalul ales a fost structurat în 3 secvențe: pre-conflict (1 ianuarie-31 iulie), conflictul propriu-zis (1-31 august) și post-conflict (1 septembrie -31 decembrie). Metodologia de analiză a fost identică, însă, datorită specificului evenimentelor și al pozițiilor asumate public de către actori în fiecare dintre

intervalele stabilite, au existat variații cu privire la aspectele asupra cărora s-a pus accentul. Rezultatele au fost cuantificate separat, tocmai pentru a arăta evoluția receptării evenimentelor analizate pe parcursul întregului interval propus. Concluziile au fost concepute în mod specific pentru fiecare dintre secvențele identificate, la final fiind subliniate elementele de unitate, respectiv discrepanțele.

Faza pre-conflict: 1 ianuarie- 31 iulie 2008

I. Metodologie

A fost urmărită obținerea de date privind:

- cantitatea de articole segmentate pe cele două țări implicate (Georgia și Rusia) și pe sursa articolului;
- cuantumul de mențiuni pozitive, neutre, negative;
- măsura (sau tendințele) care caracterizează relatările agenției de presă NewsIn cu privire la conflictul din Georgia.

Au fost înregistrate articolele care au relatat despre teme relevante perioadei de pre-conflict din Georgia: situația politică din țară, relația dintre Georgia, Rusia, Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii, Summit-ul NATO și declarațiile unor diplomați cu privire la situația din Georgia.

II. Analiza cantitativă:

În perioada monitorizată de pre-conflict au fost identificate 409 articole. Rezultatele sunt prezentate în tabelele de mai jos:

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
2 ianuarie	1	pozitiv			Georgia + Rusia	cotidianul canadian The Globe and Mail	
3 ianuarie	1		Neutru		Georgia	AFP	
4 ianuarie	7	pozitiv	4 neutre	2 negative	7 Georgia	7 AFP	2 Mihail Saakașvili; 1 președintele abhaz Serghei Bagapș;
5 ianuarie	2		Neutru	negativ	Georgia	2 AFP	

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
6 ianuarie	4	pozitiv	2 neutre	negativ	3Georgia+ 1 Rusia	4 AFP	1 Ministerul rus de Externe
7 ianuarie	1	pozitiv			Georgia	AFP	1 Javier Solana
8 ianuarie	1	pozitiv			Georgia	Reuters	1 Mihail Saakașvili
10 ianuarie	2		neutru	negativ	Rusia; Georgia	2 AFP	1 viceministru rus pentru afaceri externe; 1 Șeful OSCE
11 ianuarie	1		neutru		Georgia	AFP	
13 ianuarie	1		neutru		Georgia	AFP	
14 ianuarie	1		neutru		Georgia	Reuters	consilierul american pentru securitate națională
17 ianuarie	1		neutru		Georgia+ Rusia	AFP	Vladimir Putin
18 ianuarie	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	ambasadorul rus la NATO, Dmitri Rogozin
20 ianuarie	6		5 Neutre	1 negativ	6 Georgia+ 1 Rusia	5 AFP 1 fără sursă	1 Responsabil din Departa-mentul de Stat, 1 Traian Băsescu, 1 Lavrov
23 ianuarie	2		2 neutre		2 Georgia	1AFP 1 fără sursă	Traian Băsescu
24 ianuarie	1	pozitiv			Georgia	AFP	Eduard Kokoiti, președinte Osetia S
25 ianuarie	1		neutru		Rusia	AFP	Dmitri Rogozin
26 ianuarie	1		neutru		Georgia	AFP	Mihail Saakașvili
TOTAL ianuarie	36	6	24	6	Georgia: 32; Rusia: 6	AFP: 31; Reuters: 2; 1 ziar Canadian; 2 fără sursă	17 oficiali
1 februarie	1	pozitiv			Georgia	AFP	Mihail Saakașvili
10 februarie	1		neutru		Georgia + Rusia	AFP	Serghei Ivanov

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
13 februarie	1		neutru		Georgia	Reuters	
15 februarie	2		2 neutre		2 Rusia	2 AFP	2 Serghei Ivanov
16 februarie	1		neutru		Georgia	AFP	
17 februarie	2		2 neutre		2Georgia	2 AFP	1 Serghei Bagapş
18 februarie	3		3 neutre		2 Georgia+ 2 Rusia	3 AFP	1 analisti; 1 Mihail Saakaşvili; 1Parlamentul rus
19 februarie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2AFP Bakradze,	1 David 1 Constantin Kosacev
21 februarie	3		3 neutre		2 Georgia+ 3 Rusia	3 AFP	1 Serghei Lavrov
22 februarie	2		2neutru		1 Rusia 1 Georgia	2 AFP	1 Eduard Kokoiti 1 David Bakradze
27 februarie	1		neutru		Georgia	AFP	David Bakradze
TOTAL februarie	19	1	18	0	Georgia:13 Rusia:10	AFP:19	13 oficiali, 1 analişti
3 martie	1		neutru		Georgia	AFP	Mihail Saakaşvili
5 martie	3		3 neutre		3Georgia	Newsin, Regnum AFP	1 Robert Simmons
6 martie	6		6 neutre		4 Georgia 2 Rusia	5 AFP; 1 fără sursă	2 Rice, 1 miniştri de externe ai NATO, 2 Lavrov, 1 Jaap de Hoop Scheffer
7 martie	4		4 neutre		4 Georgia	3AFP 1 fără sursă	1 Nino Burdjandze
8 martie	3		3 neutre		1 Georgia + 2 Rusia	3 AFP	1 Dmitri Rogozin 2 Vladimir Putin
9 martie	1		neutru		Georgia	AFP	
10 martie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 Reuters 1 AFP	1 Benita Ferrero-Waldner, 1 Angela Merkel

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
11 martie	3		3 neutre		3 Georgia	2 Reuters 1AFP	2 Dmitri Rogozin
12 martie	1		neutru		Rusia	AFP	1 Elene Hoştaria
13 martie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	1 Newsin 1 fără sursă	
14 martie	2		2 neutre		2 Rusia+ 1 Georgia	1 Reuters 1 fără sursă	1 Jaap de Hoop Scheffer, 1 Paul Gallis, expert
15 martie	2		2 neutre		2 Rusia	2 AFP	1 Dmitri Peskov, purtător cuvânt Dumă
16 martie	3		3 neutre		3 Georgia	3 AFP	2 Mihail Saakaşvili 1 Jaap de Hoop Scheffer
17 martie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	Newsin, AFP	1 Temuri Iakobaşvili, 1 Aleksei Ostrovski
18 martie	1		1neutru		Rusia	Itar-tass	1 Aleksei Ostrovski
19 martie	2	1 pozitiv	1 neutru		1 Rusia 1Georgia	1 Newsin 1 AFP	1 Craig Kennedy, 1 George W. Bush
20 martie	2		2 neutre		2 Rusia	1 Reuters, 1 AFP	1 analişti
21 martie	6		6 neutre		3 Georgia 3 Rusia	2 RIA Novosti, 3 AFP, 1 fără sursă,	1 Lavrov, 1 proiect de declaraţie, 1 Konstantin Gabaşvili
22 martie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	
23 martie	1			1 negativ	1 Georgia	AFP	
24 martie	1			1 negativ	Georgia + Rusia	Washing-ton Post	
25 martie	4		4 neutre		4 Rusia+ 1 Georgia	3 AFP, 1 fără sursă	3 Dmitri Medvedev
26 martie	4		3 neutre	1 negativ	2 Georgia 2 Rusia	1 The Georgian Times, 1 Reuters 1 AFP, 1 GMF	1 David Bakradze, 1 Mihail Kaminin

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
27 martie	6	1 pozitiv	5 neutre		3 Georgia 3 Rusia	3 AFP, 1 fără sursă 1 Newsin, 1 Reuters	1 David Bakradze 1 Stephen Hadley 1 Jaap Werner 1 Serghei Lavrov 1 Băsescu 1 De Hoop Scheffer
28 martie	7	1 pozitiv	5 neutre	1 negativ	4 Georgia 3 Rusia	2 Reuters 5 AFP, 1 Newsin	2 Aleksandr Gruşko 1 Lavrov 1 Daniel Korski, expert 1 Mihail Saakaşvili
29 martie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	1 fără sursă 1 AFP	1 Serghei Bagapş
30 martie	3		1 neutru	2 negative	1 Rusia 2 Georgia	3 AFP	1 Lavrov 1 Mihail Saakaşvili
31 martie	9	1 pozitiv	8 neutre		2 Rusia 7 Georgia	2 AFP 1 Financial Times 5 Reuters 1 TVR	1 Lavrov 1 Mihail Saakaşvili 1 Băsescu
TOTAL martie	84	4	74	6	Georgia:51 Rusia: 36	TVR:1 Financial Times:1 Newsin:6 Farasursa: 8, GMF:1 Itar-Tass:1 Ria No - vosti:1 The Georgian Times:1 Regnum:1 Washing- ton Post:1 Reuters:14 AFP:48	48 oficiali 3 experţi 1 proiect de declaraţie

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
1 aprilie	3		3 neutre		3 Georgia	2 Newsin 1 AFP	1 Steven Pifer 1 George Bush
2 aprilie	7		7 neutre		3 Georgia 4 Rusia	2 AFP 1 RIA Novosti 4 Newsin	1 Frank-Walter Steinmeier 1 Lavrov 1 Bruce Jackson, expert 1 Geoană 1 Băsescu 1 Mihail Saakaşvili
3 aprilie	7	1 pozitiv	5 neutre	1 negativ	7 Georgia	4 AFP 2 Newsin 1 Reuters	1 Lech Kaczynski 1 Mihail Saakaşvili 1 Jaap de Hoop Scheffer 1 Geoană 1 Putin
4 aprilie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Rogozin
9 aprilie	3		2 neutre	1 negativ	2 Georgia 1 Rusia	1 Reuters 1 RIA Novosti 1 AFP	1 Serghei Lavrov 1 David Bakradze
11 aprilie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 Reuters 1 AFP	2 generalul Iuri Baluevski
13 aprilie	2		2 neutre		2 Georgia	2 Reuters	1 Mihail Saakaşvili 1 Serghei Bagapş
14 aprilie	1		1 neutru		1 Georgia	1 Reuters	1 Batu Kutelia, ministrul adjunct al apărării
16 aprilie	8		7 neutre	1 negativ	2 Georgia 6 Rusia	3 AFP 5 Reuters	1 Lavrov 1 David Bakradze 1 Solana 1 Jaap de Hoop Scheffer
17 aprilie	6		6 neutre		5 Georgia 1 Rusia	1 Wall Street Journal 1 Reuters 4 AFP	3 David Bakradze 1 Mihail Saakaşvili

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
18 aprilie	6	1 pozitiv	5 neutre		4 Georgia 2 Rusia	4 AFP 2 Reuters	1 Serghei Bagapș 2 Domisani Kumalo, amb. 1 James Appathurai, NATO 1 Lavrov 1 David Bakradze
19 aprilie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	2 AFP	1 Condoleeza Rice
20 aprilie	3		3 neutre		3 Georgia	2AFP 1RADOR	1 Șeful armatei abhaze, Anatoli Zaițev 1 Temur Iakobașvili
21 aprilie	5		5 neutre		4 Georgia 1 Rusia	2 Reuters 3 AFP	1 colonelul David Nairașvili 1 Putin 1 Tom Casey, State Dept.
22 aprilie	4		4 neutre		2 Georgia + 4 Rusia	4 AFP	1 David Bakradze 1 Lavrov
23 aprilie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2 AFP	1 David Bakradze 1 Terry Davis, CE
24 aprilie	4		4 neutre		2 Rusia 2 Georgia	3 AFP 1 Reuters	1 Mihail Saakașvili
26 aprilie	1			1 negativ	1 Rusia	1 fără sursă	
28 aprilie	1		1 neutru		1 Georgia	1AFP	1 Serghei Șamba
29 aprilie	3		3 neutre		3 Rusia	2 AFP 1 Reuters	1 Ministerul rus al Apărării 1 Lado Gurgenidze

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
30 aprilie	12		11 neutre	1 negativ	7 Rusia + 7 Georgia	10 AFP 1 RIA Novosti 1 Reuters	1 Lavrov 1 Solana 1 Mihail Saakașvili 1 David Bakradze 2 James Appathurai 1 Terry Davis 1 Gordon Johndroe, Casa Albă 1 Grigol Vașadze, new FA minister
TOTAL aprilie	83	2	76	5	Rusia: 34 Georgia:51	AFP: 50 Reuters:19 RIA Novosti: 3 Fără:1 Wall Street J:1 Rador:1 Newsin:8	56 oficiali, 1 expert

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
1 mai	2		1 neutru	1 negativ	1 Georgia 1 Rusia	1 Reuters 1 AFP	
2 mai	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Tony Fratto
3 mai	1			1 negativ	1 Rusia	1 AFP	1 Tom Casey
4 mai	7		7 neutre		5Georgia 2 Rusia	5 AFP 2 RIA Novosti	1 Nika Sturua 1 Viaceslav Sedov 1 Merab Kişmaria
5 mai	3		3 neutre		3 Georgia + 1 Rusia	3 AFP	1 Tony Fratto
6 mai	4		4neutre		2 Georgia 2 Rusia	2 AFP 2 Reuters	1 ministru externe 1 Nino Burjanadze 1 Temur Iakobaşvili
7 mai	3		3 neutre		3 Georgia + 1 Rusia	3 AFP	1 Georgi Baramidze
8 mai	8		7 neutre	1 negativ	5 Georgia 3 Rusia	7 AFP 1 Reuters	1 Gheorghi Baramidze 1 ministru rus 1 ministru Georgian 1 Mihail Saakaşvili 1 diplomat Europa
9 mai	2		2 neutre		2 Georgia	1 Reuters	1 Gari Kupalba
12 mai	3		3 neutre		3 Georgia	3 AFP	1 Daiva Rimasauskaite 1 Merab Kişmaria 1 miniştri externe
13 mai	1		1 neutru		1 Rusia	1 Reuters	1 Serghei Bagapş
14 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Temur Iakobaşvili
15 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 ministru rus apărare
16 mai	4		4 neutre		2 Georgia 2 Rusia	4 AFP	1 generalul Iuri Baluievski 1 Şota Utiaşvili

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
17 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Mihail Saakașvili
19 mai	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	
20 mai	5		5 neutre		3 Georgia 2 Rusia	4 AFP 1 RIA Novosti	2 Mihail Saakașvili 2 Serghei Lavrov
21 mai	4		4 neutre		1 Rusia 3 Georgia	2 Reuters 2 AFP	1 Șota Utiașvili
22 mai	2		2 neutre		2 Georgia	2AFP	
23 mai	5	2pozitive	3 neutre		2 Rusia 3 Georgia	5 AFP	1 președinți 1 Ekateriné Zguladze 1 Mihail Saakașvili 1 Eka Tkeșelașvili
26 mai	5		4 neutre	1 negativ	4 Rusia 1Georgia	4AFP 1 Reuters	1 Aleksandr Dobricevski 1 Președinția Slovenia
27 mai	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2 AFP	1 ministru externe georgian 1 Serghei Lavrov
28 mai	3		3 neutre		1 Rusia 2 Georgia	3 AFP	1 Vano Merabișvili 1 Jaap de Hoop Scheffer 1 Irakli Alasania
29 mai	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	1 Serghei Bagapș
30 mai	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 AFP 1 Reuters	1 Serghei Lavrov
31 mai	3		3 neutre		3 Rusia	1 Reuters 2 AFP	1 Vladimir Putin 1 Serghei Șamba
TOTAL	76	2	70	4	Rusia: 30	AFP: 62	
mai					Georgia: 46	Reuters:11 RIA Novosti: 3	43 oficiali

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
1 iunie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	
2 iunie	1		1 neutru		1Georgia	1 Reuters	
3 iunie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Jaap de Hoopr Scheffer
4 iunie	4		4 neutre		3 Rusia 1 Georgia	4 AFP	2 Benita Ferrero-Waldner 1 diplomat american
5 iunie	6		6 neutre		4 Georgia 2 Rusia	2 Reuters 4 AFP	1 oficial American 1 Dmitri Rogozin 1 Solana 1 Dmitri Medvedev
6 iunie	4		4 neutre		2 Georgia + 2 Rusia	4 AFP	1 Solana 1 Dmitri Medvedev 1 Lavrov
7 iunie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Dmitri Medvedev
16 iunie	1	1 pozitiv			1 Rusia	1 AFP	
17 iunie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	
18 iunie	4		4 neutre		2 Rusia 2 Georgia	2 AFP 2 Reuters	1 Lavrov 2 Șota Utiaşvili 1 colonelul Igor Konașenkov
19 iunie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	1 Dmitri Medvedev
21 iunie	2		2 neutre		1 Georgia 1 Rusia	2 AFP	1 Dmitri Medvedev
25 iunie	2		2 neutre		2 Rusia	1 AFP 1 Reuters	
26 iunie	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	1 Mihail Saakaşvili
27 iunie	4	1 pozitiv	3 neutre		2 Georgia 2 Rusia	1 Reuters 3 AFP	2 Dmitri Medvedev
28 iunie	1				1 Georgia	1 AFP	1 Mihail Saakaşvili,
29 iunie	1			1 negativ	1 Georgia	1 AFP	1 Serghei Bagapş
30 iunie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	
TOTAL iunie	38	2	35	1	Georgia: 20 Rusia:18	AFP: 31 Reuters:7	23 oficiali

zi	Nr. articole	Menţiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declaraţii oficiali/experţi/ documente oficiale
1 iulie	1		1 neutru		1 Georgia	1 AFP	1 Şota Utiaşvili
4 iulie	12		11neutre	1 negativ	8 Georgia+ 4 Rusia	3Reuters 9 AFP	1 Irina Gagloieva 1 Serghei Lavrov 1 Serghei Şamba 1 Şota Utiaşvili 1 Terry Davis 1 Eduard Kokoiti 1 Eric Chevallier.
5 iulie	3		3 neutre		1 Georgia 2 Rusia	2 Reuters 1 AFP	1 Serghei Bagapş 1 Dmitri Medvedev
6 iulie	1		1 neutru		1 Rusia	1 AFP	
7 iulie	4		4 neutru		3 Georgia 1Rusia	4 AFP	1 oficial local abhaz 1 Serghei Bagapş 1 Stanislas de Laboulaye. amb
8 iulie	7		5 neutre	2negative	6 Georgia 1 Rusia	7 AFP	1 Rice 1 Javier Solana 1 Eduard Kokoiti
9 iulie	8		7 neutre	1 negativ	5 Rusia 3 Georgia	7 AFP 1 Reuters	1 Vitali Ciurkin 1 Serghei Şamba 1 Condoleezza Rice 1diplomat american
10 iulie	10		9 neutre	1 negativ	7 Georgia 2 Rusia	3 Reuters 6 AFP	1 Condoleeza Rice 1 înalt oficial abhaz 1 Eduard Kokoiti 2 Lavrov

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
11 iulie	4	1pozitiv	3 neutre		3 Georgia 1Rusia	1 Reuters 3 AFP	1 Mihail Saakașvili 1 Benita Ferrero-Waldner 1 Grigol Vașadze
12 iulie	1		1 neutru		1 Georgia +Rusia	1 AFP	
14 iulie	3	1pozitiv	1 neutru	1 negativ	2 Georgia 1 Rusia	3 AFP	1 Nicoloz Rurua 1 Lavrov
15 iulie	4		3 neutru	1 negativ	4 Georgia	2 AFP 2 Reuters	1 colonelul Igor Konacenkov 1 Bernard Kouchner
16 iulie	2		2 neutre		2 Georgia	2 AFP	1 Lavrov
17 iulie	2		2 neutre		1 Rusia 1 Georgia	1 AFP 1Reuters	1 Serghei Lavrov
18 iulie	4		2 neutre	2 negativ	4Georgia	4 AFP	1 lider abhaz 1 Serghei Lavrov
22 iulie	1		1 neutru		Georgia +Rusia	1 AFP	
24 iulie	2		2 neutre		Georgia +Rusia		2 Reuters 1 Ministerul rus al Apărării
26 iulie	1		1 neutru		Georgia +Rusia	Reuters	1 înalt oficial american,
28 iulie	1		1 neutru		1 Rusia	1AFP	1 Rogozin
30 iulie	2	1pozitiv	1 neutru		1 Rusia 1 Georgia	2 AFP	1 Guram Gubaz1 purtător de cuvânt german
TOTAL iulie	73	3	61	9	Georgia: 50 Rusia: 25	AFP: 56 Reuters: 17	41 oficiali

zi	Nr. articole	Mențiuni pozitive/neutre /negative			Georgia/ Rusia	Sursa	Declarații oficiali/experți/ documente oficiale
TOTAL Ianuarie-Iulie 2008	**409**	**20**	**358**	**31**	**Georgia:263 Rusia: 151**	**AFP:297 Reuters: 70**	**185 oficiali 4 experți 1 proiect de declarație**

III. Analiza calitativă:

În interpretarea temelor am avut în vedere următoarele definiții de lucru:

➤ Articolul a fost considerat pozitiv atunci când jurnalistul a prezentat știrea punând accent încă din titlu pe avantaje, victorie, evitarea unui conflict, din perspectiva unei singure surse de informație:
  - "Georgia speră", "Saakașvili, reales pentru al doilea mandat la 5 ianuarie, pare să aibă o abordare mai flexibilă acum față de Moscova.", "se mobilizează pentru a apăra", "salută anunțul", "situația a revenit la normal", "România va avea de câștigat", "speră să-și îmbunătățească relațiile", "e dispus să participe"

"Această mână întinsă Georgiei reprezintă o ruptură față de declarațiile anterioare în general acerbe și de acuzațiile de atentate comise pe teritoriul oset de serviciile speciale georgiene." (AFP) [15];

"Președintele georgian Mihail Saakașvili a declarat vineri că speră să își amelioreze relațiile cu Rusia." (AFP)[16];

"Saakașvili, reales pentru al doilea mandat la 5 ianuarie, pare să aibă o abordare mai flexibilă acum față de Moscova."(AFP) [17].

- Articolul a fost considerat neutru atunci când jurnalistul a redactat știrea cu detașare și a expus toate punctele de vedere
- Articolul a fost considerat negativ atunci când jurnalistul a prezentat dezavantaje, pierderi, izbucnirea conflictului din perspectiva unui singure surse de informații:

[15] *Președintele republicii autoproclamate Osetia de Sud este dispus să negocieze cu Saakașvili,* 23 ianuarie 2008
[16] *Președintele georgian Saakașvili speră să amelioreze relațiile cu Moscova,* 25 ianuarie 2008
[17] *Georgia a înființat un departament special pentru ameliorarea relațiilor cu Rusia,* 1 februarie 2008

- “acuză, amenintă, se opune, pierde, avertizează, refuză, aprofundează divergențele, suspectează, afectează, riscă să provoace o criză, sfidează, au speranțe puține și multă amărăciune, va fi dezastruoasă”
  “Imaginea de democrat de care Saakașvili se bucura în Occident a fost umbrită de tulburările care au precedat scrutinul anticipat din 5 ianuarie - manifestații ale opoziției au fost dispersate cu violență și a fost proclamată starea de urgență, relatează AFP.” [18];

“El a amenințat cu un răspuns „adecvat“ al Moscovei, dacă aceste foste republici sovietice se alătură Alianței.”(AFP)[19];

“Guvernul georgian s-a declarat îngrijorat de o eventuală schimbare a politicii ruse față de teritoriile separatiste proruse Osetia de Sud și Abhazia, dacă independența Kosovo este recunoscută și a protestat pe lângă ambasadorul rus la Tbilisi, relatează AFP.”[20];

“O Alianță extinsă nu dăunează Rusiei direct, dar afectează abilitatea sa de a-și urmări o agendă antidemocratică și îngrădește opțiunile Moscovei, NATO fiind așadar atât antirusă, cât și prodemocratică, scriu experți britanici într-un studiu GMF publicat marți, în marja summitului NATO.”[21];

“Președintele Eduard Kokoiti a minimalizat vineri seară gravitatea situației din Osetia de Sud, după tirurile georgiene din noaptea precedentă, afirmând că nu este nevoie de mobilizarea generală anunțată în cursul dimineții, transmite AFP.” [22];

“Abhazia a respins luni un plan de rezolvare a conflictului cu Georgia propus de Grupul de prieteni ai secretarului general al ONU (Germania, Franța, Rusia, Marea Britanie, SUA), au informat agențiile ruse, relatează AFP.”[23]

---

[18] *SUA reafirmă sprijinul pentru aderarea Georgiei la NATO, în ajunul învestirii lui Saakașvili,* 20 ianuarie 2008
[19] *Rusia avertizează că nu vrea surprize la summitul NATO de la București,* 24 ianuarie 2008
[20] *Tbilisi se teme de o schimbare a politicii Rusiei față de Osetia de Sud și Abhazia*, 16 februarie 2008
[21] *Extinderea NATO afectează capacitatea Rusiei de a urmări o agendă antidemocratică - studiu GMF*, 26 martie 2008
[22] *Președintele oset minimalizează gravitatea situației, după incidentele din cursul nopții*, 4 iulie 2008
[23] *Abhazia respinge un plan internațional de rezolvare a conflictului cu Georgia*, 15 iulie 2008

IV. Concluzii

Cercetarea pune la dispoziția cititorului date despre măsura și contextul în care presa scrisă relatează despre un conflict internațional, în care sunt multe implicații politice şi militare. Se remarcă trendul ascendent de menționare a problemelor conflictuale, a unei crize mondiale de securitate, cu declarațiile unor lideri precum președintele georgian Mihail Saakaşvili, președintele Vladimir Putin, şi succesorul său Dmitri Medvedev, precum şi miniştri şi președinti ai celor două regiuni separatiste, Secretarul general al NATO Jaap de Hoop Scheffer, ambasadorul rus la NATO Dmitri Rogozin, comisarul european Benita Ferrero-Waldner, şeful diplomației europene Javier Solana.
Articolele ce vizează Georgia predomină, înregistrându-se un număr aproape dublu față de cele ce vizează Rusia (263/151). Știrile sunt abundente în perioada alegerii președintelui Mihail Saakașvili și a referendumului pentru aderarea la NATO a Georgiei, a Summit-ului NATO de la Bucureşti, a înrăutățirii relațiilor dintre Georgia si Rusia pe tema recunoaşterii independenței de către Rusia a Abhaziei şi Osetia de Sud. Declarațiile unor lideri politici mondiali sunt subiectul a 185 de articole, fiind mai numeroase în primele luni ale anului. Opiniile unor experți sunt însă în număr foarte mic, înregistrându-se doar 4 în decursul celor șapte luni. Declarațiile președintelui român Traian Băsescu, cele de sprijin pentru Georgia de păstrare a integrității sale teritoriale și pentru aderarea la NATO, apar ca subiectul a 4 articole, iar cea a președintelui PSD Mircea Geoană reprezintă subiectul a 2 articole, în care vorbește despre sprijinul pentru Georgia și Ucraina și de eșecul Statelor Unite și a aliaților ce nu au reușit cooptarea celor două țări de la Marea Neagră la NATO. 23 de mențiuni sunt cu referire la declarații ale președintelui georgian Mihail Saakașvili, 5 ale lui Vladimir Putin și 8 ale lui Dmitri Medvedev, cele mai vehemente venind din partea Rusiei. Cel mai des citat este ministrul rus de externe, Serghei Lavrov cu 25 de mențiuni, care aruncă acuzații și avertismente către Georgia și țărilor membre NATO, urmat de Ministrul georgian de externe, David Bakradze cu 12 menţiuni, care se apară și acuză la rândul său pe omologii ruși de încălcarea integrității, dar și pe cei din Consiliul de Securitate si Uniunea Europeană că nu se implică pentru protejarea siguranței georgienilor din regiunile separatiste și din zonele de graniță.

Sursele articolelor sunt în mare măsură agențiile France-Press și Reuters, pe primul loc situându-se AFP cu 297, urmată de Reuters cu 70. Restul sunt: sursă nemenționată – 11, Newsin- 8, RIA Novosti – 4, Wall Street Journal – 1, Washington Post – 1, Itar-Tass – 1, Regnum -1, The Georgian Times – 1, TVR – 1, The Globe & Mail – 1. Luna februarie este cea mai săracă în articole despre perioada de pre-conflict din Georgia, înregistrându-se doar 19 articole.

Faza de conflict: 1-31 august 2008

I. Metodologie

Primul pas l-a reprezentat crearea bazei de date cu toate articolele relevante pentru perioada de conflict și perioada imediat următoare (1 august – 1 septembrie). Odată creată această bază de date, ce totalizează un număr de 431 de articole, s-a trecut la realizarea analizei cantitative și a celei calitative.

Pentru realizarea analizei cantitative s-au urmărit următoarele elemente:

- Împărțirea numărului total de articole pe zile, în funcție de data publicării lor;
- Cuantificarea mențiunilor făcute despre Georgia și a celor despre Rusia; această cunatificare s-a realizat în funcție de actorul care a generat o anumită acțiune, fie Rusia sau Georgia;
- Cuantificarea calității (pozitive, negative, neutru) a mențiunilor făcute asupra subiecților de analiză; această cuantificare s-a realizat în funcție de percepția atitudinii autorilor articolelor asupra subiecților avuți în discuție;
- Cuantificarea declarațiilor făcute de către Georgia și Rusia; s-a realizat în baza sintagmelor "anunță Tbilisi", "afirmă Georgia", "acuză/declară/solicită Saakașvili", "Rusia cere/acuză/avertizează", "Medvedev anunță", "Putin declară", "Lavrov spune", "anunță Moscova", etc.
- Cuantificarea mențiunilor referitoare la terțe părți *implicate în* sau *afectate de* soluționarea conflictului ruso-georgian;
- Cuantificarea declarațiilor făcute în perioada de conflict și cea imediat următoare de actori din cele două regiuni separatiste- Osetia de Sud și Abhazia;
- Cuantificarea mențiunilor referitoare la Vladimir Putin și la Dmitri Medvedev.

Pentru realizarea analizei calitative s-au urmărit elemente precum: cele mai utilizate sintagme, dinamica textelor, obiectivitatea lor, epitete asociate actorilor, particularitățile informațiilor transmise, etc.

II. Analiza cantitativă

Număr total de articole relevante în perioada 1 august-1 septembrie 2008 : **431,** împărțite astfel[24]:

Data	Nr. articole	Nr. mențiuni Georgia	Nr. mențiuni Rusia
2 august	2	1	1
3 august	2	1	1
4 august	2	1	1
5 august	1	1	-
6 august	2	1	1
7 august	6	4	2
8 august	98	46	52
9 august	82	34	48
10 august	63	28	35
11 august	57	25	32
12 august	25	13	12
13 august	10	4	6
14 august	8	3	5
15 august	13	4	9
16 august	3	2	1
17 august	5	2	3
18 august	2	2	-
19 august	7	3	4
20 august	5	2	3
21 august	6	3	3
22 august	3	2	1
23 august	3	1	2
24 august	2	1	1
25 august	3	2	1
26 august	4	-	4
27 august	8	1	7
28 august	2	-	2
29 august	2	2	-
30 august	2	-	2
31 august	3	-	3
TOTAL	431	189	242

[24] Numărul de articole ce menționează Georgia/Rusia este cuantificat avându-se în vedere actorul ce a generat o anumită acțiune.

Cuantificarea calității (pozitive, negative, neutru) mențiunilor făcute asupra subiecților de analiză[25]:

1. **Pentru RUSIA:**

Pozitiv	Neutru	Negativ
3	228	11

2. **Pentru GEORGIA:**

Pozitiv	Neutru	Negativ
3	180	6

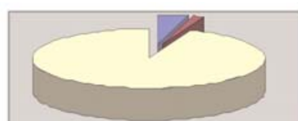

Fig. 1: Reprezentare proporțională a naturii mențiunilor despre Rusia

Fig.2: Reprezentare proporțională a naturii mențiunilor despre Georgia

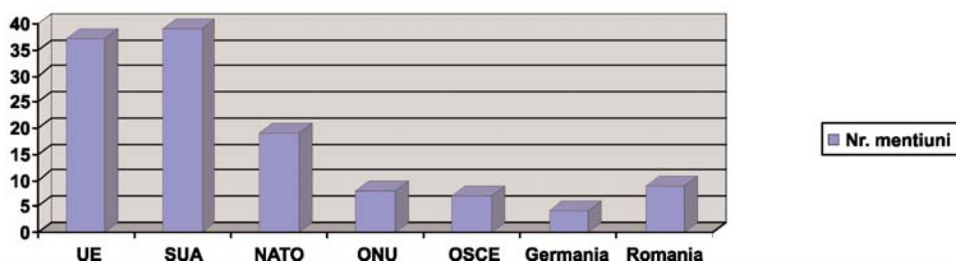
Cuantificarea declarațiilor făcute de către Georgia și Rusia, redată în următorul tabel, se face în baza sintagmelor "anunță Tbilisi", "afirmă Georgia", "acuză/declară/solicită Saakașvili", "Rusia cere/acuză/avertizează", "Medvedev anunță", "Putin declară", "Lavrov spune", "anunță Moscova", etc.

Nr. declarații Georgia	Nr. declarații Rusia
82	72

În ceea ce urmează au fost cuantificate mențiunile referitoare la terțe părți *implicate în* sau *afectate de* soluționarea conflictului ruso-georgian:

Nr. mențiuni Uniunea Europeană/Sarkozy/Franța	37
Nr. mențiuni SUA/Bush/Condoleezza Rice	39
Nr. mențiuni NATO	19
Nr. mențiuni ONU	8
Nr. mențiuni OSCE	7
Nr. mențiuni Germania/Angela Merke	14
Nr. mențiuni România/MAE/Traian Băsescu	9

[25] Această cuantificare s-a realizat în funcție de percepția atitudinii autorilor articolelor asupra subiecților avuți în discuție.

De asemenea, s-a realizat cuantificarea declarațiilor făcute în perioada de conflict și perioada imediat următoare de către cele două regiuni separatiste Osetia de Sud și Abhazia, rezultatul fiind următorul:

Nr. declarații Osetia de Sud	Nr. declarații Abhazia
13	11

În scopul identificării principalului actor de pe scena Rusiei în perioada conflictului ruso-georgian, a fost realizată următoarea comparație cantitativă a mențiunilor făcute în articolele agenției de știri NewsIn referitoare la Vladimir Putin și la Dmitri Medvedev:

III. Analiză calitativă

Dat fiind faptul că perioada de analiză, 1 august – 1 septembrie 2008, a reprezentat perioada de conflict și cea imediat următoare, principalele caracteristici ale articolelor selectate sunt următoarele:

- folosirea *verbelor de dinamică* pentru descrierea acțiunilor din cadrul conflictului Exemple: a lansa, a bombarda, a doborî, a convoca, a se implica, a se retrage, a înainta, etc., verbe folosite în următoarele contexte: "trei avioane Suhoi-24 au bombardat o poziție de pe teritoriul Georgiei"[26], "avioane rusești au bombardat și orașul Gori"[27], "Georgia a doborât două avioane ruse"[28], etc.

[26] Rusia atacă Georgia - trei avioane Suhoi-24 - au bombardat o poziție de pe teritoriul Georgian, 8 august 2008

[27] *Două avioane militare bombardează o zonă din apropierea orașului Georgian Gori – martor*, 9 august 2008

[28] *Rusia atac Georgia – Georgia a doborât două avioane ruse, anunță Saakașvili*, 8 august 2008

- *obiectivitatea* faţă de subiectul analizat - lucru demonstrat şi de caracterul neutru al acestor texte;
- preponderenţa *verbelor ce exprimă acţiunea de comunicare*; Exemple: a anunţa, a comunica, a acuza, a solicita, a afirma, a spune, a avertiza, etc. Acestea sunt folosite în următoarele contexte: "Saakaşvili anunţă că Georgia controlează majoritatea teritoriului Osetiei de Sud"[29], "Putin a vorbit cu Bush despre ce se întâmplă în Georgia"[30], "Medvedev spune că Osetia de Sud se confruntă cu o catastrofă umanitară"[31], etc.
- Una dintre cele mai utilizate sintagme ce se regăseşte în articolele din perioada de la începutul conflictului este următoarea: "încetarea imediată a operaţiunilor militare", venind din partea diverselor organizaţii internaţionale sau alte state; astfel, "Casa Albă cere încetarea imediată a violenţelor din Osetia de Sud"[32], "UE depune eforturi pentru încetarea violenţelor în Osetia de Sud"[33], "Papa cere încetarea imediată a operaţiunilor militare în conflictul ruso-georgian"[34], etc.
- O alta sintagmă întâlnită frecvent este aceea de "uz disproporţionat de forţă"; Exemple: "Rusia acuză Georgia că face uz disproporţionat de forţă"[35], "Statele Unite consideră că Rusia foloseşte o forţă disproporţionată în Georgia"[36];
- Se sesizează de asemenea la nivel discursiv un ton ameninţător din ambele părţi, redată prin expresii precum: "Agresiunea georgiană din Osetia de Sud nu va rămâne fără răspuns" – Putin[37], "Medvedev avertizează că moartea cetăţeniilor rusi nu va rămâne fără raspuns"[38], <Georgia "nu se va preda niciodată" jură Saakaşvili>[39];

---

[29] Saakaşvili anunţă că Georgia controlează aproape întreg teritoriul Osetiei de Sud, 8 august 2008
[30] Putin i-a spus lui Bush că voluntarii ruşi care vor să plece în Georgia, vor fi greu de oprit, 8 august 2008
[31] Medvedev spune că Osetia de Sud se confruntă cu o catastrofă umanitară, 9 august 2008
[32] Casa Albă cere încetarea imediată a violenţelor din Osetia de Sud, 8 august 2008
[33] Uniunea Europeană cere încetarea imediată a violenţelor din Osetia de Sud, 8 august 2008
[34] Papa cere încetarea imediată a violenţelor din Osetia de Sud, 10 august 2008
[35] Rusia acuză Georgia că face uz disproporţionat de forţă în Osetia de Sud, 4 august 2008
[36] Statele unite consideră că Rusia foloseşte o forţă <disproporţionată> în conflictul cu Georgia, 10 august 2008
[37] Putin cere anchetarea <genocidului> din Osetia de Sud, 10 august 2008
[38] Medvedev avertizează că moartea cetăţenilor ruşi nu va rămâne nepedepsită, 8 august 2008
[39] Georgia <nu se va preda niciodată>, jură Saakaşvili, 12 august 2008

- Alte expresii des întâlnite pentru redarea conflictului ruso-georgian sunt: "ofensiva georgiană", "asaltul din Osetia de Sud", "bombardament rusesc", "eliberarea Țhinvali", "agresiunea rusă", "epurare etnică", etc. Exemple: "Rusia acuză Ucraina că încurajează epurări etnice în Osetia de Sud"[40], "Georgia acuză la rândul său Rusia de epurare etnică"[41], etc·

IV. Concluzii

În urma realizării analizei de text asupra informațiilor furnizate de către agenția de știri NewsIn, s-a ajuns la o serie de concluzii referitoare la cantitatea de informație furnizată și la caracteristicile ce țin de conținutul acestor informații.

Se poate remarca faptul că fluxul de informații în zilele de conflict a fost mult mai abundent decât în restul perioadei de analiză. De asemenea, se remarcă și caracterul neutru în ceea ce privește abordarea subiectului de analiză. Analiza calitativă ne mai indică faptul că numărul declarațiilor făcute de către Georgia îl depășește cu puțin pe cel al declarațiilor făcute de Rusia, însă analiza calitativă ne arată ca Rusia a câștigat războiul mediatic în fața Georgiei. Se poate observa și faptul că în ceea ce privește scena politică din Rusia, Putin deși a avut mai puține declarații decât Medvedev, acesta l-a eclipsat pe cel din urmă prin conținutul lor.

Vorbind despre mediatizarea acțiunilor României referitoare la acest conflict, se poate remarca faptul că aceste acțiuni se referă cu preponderență la preocuparea pentru cetățenii români din Georgia, la manifestații pro-georgiene realizate pe teritoriul României și la întâlniri bilaterale între șeful statului, Traian Băsescu, și omologul său georgian, Saakașvili.

Analiza calitativă ne relevă o situație de conflict caracterizată printr-o dinamică rapidă, prin schimbări de situație, prin declarații, acuzații precum și implicarea masivă a organizațiilor internaționale în soluționarea acestui conflict.

---

[40] Rusia acuză Ucraina că <încurajează> epurări etnice în Osetia, furnizând arme Georgiei, 9 august 2008

[41] Georgia acuză la rândul său Rusia de epurare etnică, 9 august 2008

Faza post-conflict: 1 septembrie-31 decembrie 2008

I. Metodologie

Analiza s-a bazat pe monitorizarea știrilor publicate de agenția NewsIn în perioada menționată. În acest scop, am selectat știrile relevante din fiecare lună a intervalului stabilit, efectuând inițial un studiu cantitativ care arată numărul acestora pe zile și luni și frecvența conținutului neutru, respectiv a mențiunilor negative sau pozitive la adresa protagoniștilor (Rusia și Georgia, cu figurile politice proeminente). Am considerat că orice știre în care se fac referiri pozitive sau negative la adresa unui actor nu mai este neutră. Ulterior, analiza de conținut a știrilor a vizat identificarea formulărilor utilizate pentru a descrie acțiunile actorilor implicați, modul în care aceștia se percep reciproc și receptarea lor la nivel internațional. Concomitent, aceste sintagme au fost clasificate în funcție de sursa care le-a emis- oficiali, experți/analiști sau asumări ale agențiilor de știri (atât NewsIn, obiectul cercetării, cât și Reuters sau AFP, din care se citează frecvent). Rezultatele acestui studiu sunt prezentate în tabelele de mai jos.

Luna	Mențiuni Rusia	Mențiuni Georgia	Conținut neutru	Nr. știri
septembrie	61 negative 3 pozitive	22 negative 6 pozitive	28	95
octombrie	25 negative 4 pozitive	6 negative 1 pozitivă	18	37
noiembrie	10 negative	11 negative	6	18
decembrie	13 negative 1 pozitivă	6 negative	6	19
Total	109 negative/ 8 pozitive	45 negative/ 7 pozitive	58	169

Data (septembrie)	Nr. știri	Mențiuni Rusia	Mențiuni Georgia	Conținut neutru
1 sept	9	Neg: 1 (Sarkozy, AFP)+ 1 (Saakașvili, AFP)+ 2 (NewsIn)+ 1 (Steinmeier) + 1 (Băsescu)	Neg: 1 (NewsIn); Poz: 2 (Băsescu)+ 1 (Tăriceanu)	2
2 sept	7	Neg: 1 ("analiștii"); Poz: 1 (Lavrov)	Neg: 1 (Mevedev, RAI)+ 1 (Lavrov)	4
3 sept	5	Neg: 2 (NewsIn)	Neg:1 (Medvedev,RAI)	3
4 sept	2	Poz: 1 (Ortega)*; (Cheney)	Poz: 2 (Cheney)	
5 sept	5	Poz: 1 (Medvedev); Neg: 1 (Gunnar Aden)** + 2 (Rice)	Neg: 1 (Medvedev)+ 1 (Nestrenko)***	1
6 sept	1	Neg: 1 (Cheney,Reuters)		
7 sept	1	Neg: 1 (Cheney)		
8 sept	10	Neg: 1 (Sarkozy)+ 2 (NewsIn)	Neg: 1 (Kolodkin)+ 1 (Medvedev)	5
9 sept	5			5
10 sept	2	Neg: 1 (McCormack, Dep. de Stat))		1
11 sept	3	Neg: 2 (NewsIn); Poz: 1 (Kokoitî, Osetia de Sud)		
12 sept	2	Neg:1 (NewsIn)	Neg: 1 (Newsin)	
14 sept	2	Neg: 1 (NewsIn) + 1 (Tșekașvili)		
15 sept	3	Neg: 1 (de Hoop Scheffer) +1 (NewsIn)	Neg: 2 (Lavrov)	1
16 sept	3	Neg: 1 (Saaka?vili)+ 1 (Lavrov)+ 1 (de Hoop Scheffer)	Neg: 1 (Lavrov)	
17 sept	8	Neg: 1 (Appathurai, NATO)+ 3 (de Hoop Scheffer)+1 (Lomaia)	Neg: 2 (Medvedev, AFP)	1
18 sept	7	Neg: 4 (Rice, Reuters) + 1 (Kouchner, AFP)+ 1 (de Hoop Scheffer)+ 2 (Burns, Dep. de Stat)+ 1 (ISS)	Neg: 1 (Rohrabacher)+ 2 (Institutul de Studii Strategice,AFP)	1
19 sept	3	Neg: 1 (Rice)	Neg: 1 (Newsin)+ 1 (ministerul rus de Externe	1
20 sept	2	Neg: 1 (de Hoop Scheffer) + 2 (Gates, Reuters)		
23 sept	3	Neg: 2 (NewsIn)+ 1 (Bush, AFP)+ 1 (Sarkozy, Reuters)		

24 sept	1	Neg: 1 (Saakaşvili, Reuters)	Poz: 1 (Saakaşvili); Neg: 1 (NewsIn)	
25 sept	3	Neg: 1 (Lomaia)+1 (Rice, Reuters)	Neg: 1 (Bastrîkin, AFP)	1
26 sept	1			1
28 sept	3	Neg: 3 (NewsIn)+ 1 (Schwarzenberg, Cehia)		
29 sept	2	Neg: 2 (Newsin); Poz: 1 (NewsIn)		1
30 sept	2	Neg: 1 (APCE, AFP)+ 1 (NewsIn)	Neg: 1 (APCE, AFP)	
Total	90	61 negative; 3 pozitive/ 17 asumate de agenţia de ştiri; 45 făcute de oficiali; 2 făcute de experţi/analişti	22 negative; 6 pozitive/ 22 făcute de oficiali; 4 asumate de agenţia de ştiri; 2 făcute de experţi	27

* preşedintele Nicaraguei

** ambasadorul Suediei în Georgia

*** purtător de cuvânt al Ministerului rus de Externe

Data (octombrie)	Nr. ştiri	Menţiuni Rusia	Menţiuni Georgia	Conţinut neutru
1 oct	3			3
2 oct	1			1
5 oct	1	Neg: 1 (autorităţile georgiene, parafrazate de NewsIn)	Neg: 1 (Parchetul rus, parafrazat de Newsin)	
6 oct	1		Neg:1 (Ministerul rus de Externe, citat de AFP)	
7 oct	1			1
8 oct	2	Poz: 1 (Sarkozy, parafrazat de AFP)+ 1 (NewsIn)		1
9 oct	1			1
10 oct	3	Neg: 1 (un diplomat european nenumit) + 2 (Kouchner, citat de AFP) +1 (analişti nenumiţi)		1
11 oct	1	Neg: 3 (Iakobaşvili)		
12 oct	1			1
13 oct	1			1
14 oct	1	Neg: 1 (Saakaşvili, citat de AFP); Poz: 1 (NewsIn)		
15 oct	4	Neg: 1 (Bokeria*)+ 1 (McCormack**)		2
16 oct	1	Neg: 1 (Saakaşvili)	Neg: 1 (Karasin***)	
20 oct	1	Neg: 1 (Fried)	Neg: 1 (Fried)+ 1 (NewsIn)	

22 oct	7	Neg: 1 (NewsIn)+ 1 (Utiaşvili)+1 (Kouchner)	Poz: 1 (Baroso)	5
23 oct	1	Neg: 1 (Utiaşvili, citat de Reuters)+ 1 (NewsIn)		
24 oct	2	Neg: 1 (Utiaşvili)+ 4 (raport independent experţi militari, citat de Reuters); Poz: 1 (Reuters)		
27 oct	1	Neg: 1 (NewsIn)		
28 oct	1			1
29 oct	2	Neg: 1 (Kouchner, citat de AFP)	Neg: 1 (Gill, expert Human Rights Watch)	
Total	37	25 negative; 4 pozitive/ 18 făcute de oficiali; 6 făcute de agenţii de ştiri; 5 făcute de analişti/experţi	6 negative; 1 pozitivă/ 5 făcute de oficiali; 1 făcută de experţi; 1 asumată de agenţia de ştiri	18

* viceministru georgian de Externe
** purtător de cuvânt Departamentul de Stat SUA
*** viceministru rus de Externe

Data (noiembrie)	Nr. ştiri	Menţiuni Rusia	Menţiuni Georgia	Conţinut neutru
4 nov	1	Neg: 1 (Samadaşvili**)	Neg: 1 (Lukov*)	
5 nov	1			1
6 nov	1			1
13 nov	3	Neg: 1 (oficial georgian)+ 1 (NewsIn)	Neg: 1 (Ciurkin***)+ 1 (NewsIn)	1
15 nov	1		Neg: 1 (Peskov, purtător de cuvânt Putin)	
18 nov	3	Neg: 1 (NewsIn)+ 1 (Saakaşvili)		1
19 nov	2		Neg: 1 (Morel, reprezentant UE la discuţiile de la Geneva)	1
20 nov	1		Neg: 1 (AFP)+1 (Lipman, analist)+ 1 (Serdiukov, ministrul rus al Apărării)+ 1 (Pelgenhauer, expert militar)	

21 nov	1	Neg: 2 (Fried, Subsecretar de Stat american)		
24 nov	1	Neg: 1 (Saakaşvili)	Neg: 1 (Reuters)	
25 nov	1			1
27 nov	1	Neg: 1 (ministrul de Externe georgian)		
28 nov	1	Neg: 1 (NewsIn)	Neg: 2 (NewsIn)	
Total	18	10 negative/7 făcute de oficiali, 3 asumate de agenţie	11 negative/ 5 făcute de oficiali, 2 de analişti/ experţi şi 4 asumate de agenţii de ştiri	6

* ambasador rus în Belgia
** ambasador georgian în Belgia
*** reprezentantul rus la ONU

Data (decembrie)	Nr. ştiri	Menţiuni Rusia	Menţiuni Georgia	Conţinut neutru
2 dec	3	Neg:1 (Sarkozy)	Neg: 2 (experţi/analişti nenumiţi)	1
3 dec	2	Neg: 1 (de Hoop Scheffer) + 1 (AFP)		1
4 dec	2	Neg: 1 (Tkeşelaşvili)+ 1 (Kouchner); Poz: 1 (NewsIn)		
8 dec	2			2
18 dec	2	Neg: 1 (Saakaşvili)+ 1 (NewsIn)	Neg: 1 ("surse diplomatice" neprecizate)+1(NewsIn)	
19 dec	1	Neg: 1 (NewsIn)		
20 dec	1	Neg: 1 (NewsIn)		
22 dec	1	Neg: 1 (Iakobaşvili-AFP)+ 1 (NewsIn)		
23 dec	4	Neg: 1 (ambasador georgian la ONU-AFP)	Neg: 1 (Bastrîkin-AFP)	2
24 dec	1	Neg: 1 (NewsIn)	Neg: 1 (Medvedev)	
Total	19	13 negative; 1 pozitivă/ 7 făcute de oficiali, 6 asumate de agenţie	6 negative/2 făcute de oficiali, 1 de surse diplomatice neprecizate, 1 de agenţie, 2 de experţi/ analişti nenumiţi	5

II. Analiza cantitativă

Numărul total de știri relevante pentru intervalul ales a fost de 169, distribuite astfel: 95 în septembrie, 37 în octombrie, 18 în noiembrie și 19 în decembrie. Așa cum era de așteptat, numărul știrilor a scăzut pe măsură ce criza s-a îndepărtat temporal, continuând totuși să rămână un subiect important pe agenda internațională și implicit pe cea a agenției de știri monitorizate.

Rezultate surprinzătoare însă au fost relevate de analiza calitativă, care a arătat o modificare a percepției asupra actorilor spre sfârșitul anului.

- În general, știrile cu caracter neutru au avut o pondere semnificativă în fiecare lună, reprezentând aproximativ o treime din știrile luate în considerare, inclusiv din numărul total (58 din 169 pe întreaga perioadă monitorizată).
- Mențiunile negative au fost inegal distribuite între cei doi actori în tot intervalul stabilit, cu o discrepanță majoră la nivelul lunii septembrie (61 de mențiuni negative la adresa Rusiei față de doar 22 pentru Georgia). În ansamblu, **evaluările negative pentru Rusia au fost de două ori mai numeroase decât cele pentru Georgia (109 la 45).**
- **Mențiunile pozitive** au fost puține pentru fiecare actor, cu observația că ele au dispărut **în cazul Georgiei** în ultimele două luni ale intervalului (noiembrie si decembrie), rezultatul final arătând că **au fost aproape egale (7 la 8).** Astfel, în intervalul septembrie-decembrie, Rusia a fost menționată în sens pozitiv de 8 ori și de 109 ori în sens negativ (proporția fiind de 1/13), iar Georgia, de 7 ori în sens pozitiv și de 45 de ori în sens negativ (cu proporția de 1/6).

III. Analiza calitativă

În aceea ce privește analiza de conținut, am urmărit tipurile de mențiuni pentru fiecare actor (cu accent pe declarațiile publice) și sursa care le-a emis, dar și formulările-standard utilizate de autorii știrilor pentru a descrie evenimentele, actorii și reacțiile internaționale. Rezultatele obținute au fost următoarele:

1) O “diluare”(în sensul eliminării detaliilor), spre sfârșitul intervalului studiat, a formulelor-standard descriptive referitoare la confruntarea militară, prezente în majoritatea știrilor.

- În luna septembrie, războiul ruso-georgian era numit “conflict armat” şi definit prin formula “ofensiva rusă în replică la tentativa Georgiei de a prelua controlul asupra Osetiei de Sud”. Acţiunea Rusiei era însoţită cel mai adesea de epitetele “masivă/ de amploare”, fiind calificată drept “ripostă/ intervenţie/ ofensivă”; ca o variaţie, se arăta că Rusia a intervenit “cu tancuri şi trupe”, “pe teritoriul georgian”, ceea ce creează o imagine foarte concretă în mintea celui care citeşte aceste ştiri. Acţiunea Georgiei era definită ca “ofensivă militară”, dar cel mai frecvent era calificată drept “tentativă eşuată de a prelua controlul (cu forţa) asupra provincilor separatiste”.
- În octombrie, formulele devin mai succinte: Georgia a întreprins “o ofensivă militară pentru a prelua controlul asupra regiunilor separatiste”, căreia Rusia i-a răspuns prin “contraofensivă/contraatac”, însoţite în continuare de calificările “majoră/puternică”.
- În luna noiembrie, formulele sunt sumare, reduse la “ofensiva georgiană”, respectiv “intervenţia rusă”; lipsesc epitetele, dar se subliniază că “s-a ocupat teritoriu georgian” şi apare ca noutate menţiunea “înfrângere umilitoare a Georgiei”.
- În decembrie, se revine la formula “Georgia a încercat să preia cu forţa controlul asupra...”, respectiv “Rusia a ripostat/ intervenit masiv”.

2) Calificările asumate de agenţia de ştiri rămân constante pe tot parcursul intervalului.
   - Abhazia şi Osetia de Sud sunt identificate drept “teritorii/regiuni/ republici” “separatiste/rebele”
   - Georgia este calificată drept “fostă republică sovietică”.
   - La Rusia, ştirile adaugă faptul că “a fost criticată de Occident” (cu variaţiile “condamnată”/ “şi-a atras un cor de critici”) pentru “reacţia *disproporţionată*”, respectiv “recunoaşterea independenţei celor două republici separatiste”.
3) În general, menţiunile negative la adresa Rusiei vin din declaraţii publice făcute de preşedintele Saakaşvili (şi alţi oficiali) din Georgia, de oficiali francezi (Sarkozy şi Kouchner, care deţineau presedinţia UE în acel moment) şi americani (Bush, Cheney, Gates, Rice şi alţii din Departamentul de Stat-Burns, Fried,) ori de Secretarul General al NATO, Jaap de Hoop Scheffer. Aceste evaluări negative se referă cel

mai adesea la “reacția disproporționată” din august și ulterior recunoașterea independenței Abhaziei și a Osetiei de Sud, respectiv menținerea unui număr mare de militari în aceste regiuni[42].

- Calificările sunt foarte dure în cazul oficialilor americani, în special Cheney și Rice, care acuză Rusia de comportament “autoritar și agresiv”[43], “tentativă ilegitimă de a schimba frontierele Georgiei prin forță”[44] și că a comis “acte de război împotriva democrației din Georgia”[45]
- Secretarul General al NATO Jaap de Hoop Scheffer reproșează Rusiei “că a făcut uz de forță fără discernământ”[46] și o critică pentru “folosirea nediscriminatorie a forței”[47] în Georgia
- Declarațiile georgiene adaugă acuzații de “epurare etnică”[48] în Osetia de Sud și încercări de “destabilizare/ răsturnare”[49] a guvernului de la Tbilisi ori “modificare a frontierelor prin forță”[50], precum și “încălcare/ nesocotire a dreptului internațional”[51], respectiv a acordului de încetare a focului.

4) Evaluările pozitive (puține la număr) vin, nu întâmplător, din partea președintelui Sarkozy, cel care a mediat acordul de încetare a focului și ulterior retragerea trupelor ruse de pe teritoriul georgian și trimiterea unei misiuni UE de verificare. Acesta caută să păstreze o atitudine

[42] *Principalele puncte ale declarației summitului extraordinar UE consacrat Georgiei,* 2 septembrie
[43] *<Rusia este din ce în ce mai autoritară și agresivă>, consideră Rice*, 18 septembrie 2008
[44] *Cheney acuză Rusia de tentativă de schimbare ilegitimă a frontierelor Georgiei*, 4 septembrie
[45] *ANALIZĂ - La o lună de la declanșare, criza georgiană se tranformă într-un conflict SUA – Rusia*, 7 septembrie
[46] *NATO își exprimă sprijinul pentru Georgia, dar se ferește să îi dea garanții de aderare*, 16 septembrie
[47] *Secretarul general al NATO promite aprofundarea relațiilor cu Georgia și critică Rusia*, 15 septembrie
[48] *Observatorii UE nu vor avea acces deocamdată în zona din jurul Osetiei de Sud - armata rusă*, 30 septembrie
[49] *Misiunea UE se pregătește să înceapă să „monitorizeze“ retragerea rusă din Georgia*, 29 septembrie
[50] *Ambasada Rusiei la Tbilisi și-a încetat activitatea*, 3 septembrie
[51] *SINTEZĂ - Rusia își consolidează prin acorduri influența asupra teritoriilor separatiste georgiene*, 17 septembrie; *Georgia acuză Rusia că „anexează de facto“ regiunile separatiste, prin semnarea de acorduri*, 17 septembrie

ambivalentă față de Rusia, sancționând sau lăudând (când e cazul) acțiunile întreprinse de Moscova.

- Criticile lui Sarkozy se leagă de recunoașterea independenței republicilor separatiste și menținerea militarilor ruși acolo, iar mențiunile pozitive ("l-a felicitat pe Medvedev"[52]) vizează retragerea trupelor ruse de pe teritoriul georgian înaintea termenului stabilit cu Medvedev.
- De remarcat că o altă mențiune pozitivă provine de la reporterii Reuters, care arată că trupele ruse erau "foarte motivate" în a respecta termenul retragerii din Georgia.
- Cum era și firesc, Lavrov subliniază în luna septembrie că Rusia "a revenit pe scena internațională ca țară responsabilă ce își poate apăra cetățenii"[53], iar Medvedev arată că Rusia se bucură de "susținerea unanimă" a statelor membre din Organizația Tratatului de Securitate[54], cărora li se adaugă Nicaragua (singura care a mai recunoscut independența celor două entități separatiste).

5) Există puține mențiuni oferite de analiști politici și experți militari în cazul Rusiei; aceștia o critică în general pentru modul "disproporționat" în care a răspuns "provocării" Georgiei (raport al Institutului de Studii Strategice, Londra)[55], respectiv din cauza "slăbiciunilor adânc înrădăcinate ale armatei", care utilizează încă "tactici sovietice" (raport al Jane's Strategic Advisory Services)[56]; de asemenea, analiștii fac observația că Rusia "pare să redescopere gustul puterii"[57]

[52] *Rusia a încheiat retragerea trupelor din zonele tampon din Georgia*, 8 octombrie
[53] *Rusia denunță „centralismul NATO" și este pregătită să acționeze pe cont propriu*, 2 septembrie
[54] *Medvedev avertizează în legătură cu tentativele de „reînarmare" a Georgiei*, 5 septembrie
[55] *NATO trebuie să își reevalueze politica de extindere după conflictul din Georgia, potrivit IISS*, 18 septembrie
[56] *Armata rusă nu ar face față unui inamic mai numeros și mai bine pregătit decât Georgia – raport*, 24 octombrie
[57] *Rusia denunță „centralismul NATO" și este pregătită să acționeze pe cont propriu*, 2 septembrie

6) Mențiunile sunt mult mai nuanțate în ceea ce privește Georgia:
   - Cele negative tind, începând cu luna noiembrie, să-l aibă ca destinatar pe Saakașvili. Cel mai adesea, evaluările negative la adresa Georgiei și a lui Saakașvili provin de la oficialii ruși (în special Medvedev și Lavrov, mult mai puțin Putin sau alții din establishementul politic) sau liderii entităților separatiste. Aceste declarații denunță "provocările" Tbilisiului, "epurarea etnică" din Osetia de Sud, dorința de a adera la NATO, căruia i se atrage atenția că Georgia este "un partener imprevizibil și surprinzător de agresiv"[58] (Lukov, ambasador în Belgia). Oficialii ruși califică Georgia drept stat "agresor"[59] și o învinovățesc pentru evenimentele din august, când "a declanșat conflictul sub un fals pretext"[60]. De asemenea, aceștia sunt foarte duri în retorica față de Saakașvili, pe care Medvedev îl numește chiar "cadavru politic"[61], iar ceilalți îl acuză de "ambiții periculoase"[62].
   - De cealaltă parte, oficialii occidentali sunt cei care fac mențiuni pozitive la adresa Georgiei, pe care vicepreședintele american Cheney o numește "o democrație tânără și curajoasă"[63], iar Baroso, "cea mai occidentalizată din Caucaz"[64], Saakașvili însuși adăugând că este "o democrație reușită în acea parte a lumii"[65].
   - Această idee este contrazisă de numeroasele mențiuni negative asumate de agenția de știri, care frecvent reamintește faptul că Saakașvili este intens criticat de opoziția din Georgia din cauza limitării libertății de exprimare și a declanșării conflictului din august[66].

---

[58] *Ambasadorii rus și georgian în Belgia au avut un schimb dur de replici în Senatul de la Bruxelles*, 4 noiembrie
[59] *Medvedev avertizează în legătură cu tentativele de „reînarmare“ a Georgiei",* 5 septembrie
[60] *Rusia se bucură că, în sfârșit, presa occidentală „scrie adevărul“ despre conflictul ruso-georgian*, 13 noiembrie
[61] *Medvedev nu îl mai consideră pe Saakașvili președintele Georgiei, ci un „cadavru politic*“, 3 septembrie
[62] *Rusia este din ce în ce mai izolată pe plan internațional, afirmă Rice*, 5 septembrie
[63] *Cheney acuză Rusia de tentativă de schimbare ilegitimă a frontierelor Georgiei*, 4 septembrie
[64] *Occidentul asigură Georgia de sprijinul său, cel puțin economic*, 22 octombrie
[65] *Saakașvili promite în fața ONU o a doua „revoluție a trandafirilor“,* 24 septembrie
[66] *Ibidem*

- Majoritar mențiuni negative oferă și analiștii/ experții citați, fie de la Human Rights Watch (care denunță conduita armatei georgiene în Osetia de Sud)[67] sau Institutul de Studii Strategice (care critică Georgia pentru "decizia iresponsabilă de a ataca Osetia de Sud" și arată că prin aceasta "și-a slăbit dosarul de candidatură la NATO")[68]. Analiști politici precum Maria Lipman (Centrul Carnegie, Moscova) subliniază faptul că Rusia este "iritată"/ "agasată" de ambițiile lui Saakașvili legate de NATO[69], arătând (ca și expertul militar rus Peter Felgenhauer) că Georgia și conflictul ruso-georgian reprezintă problema "majoră"[70] în relațiile Rusiei cu Occidentul
- Oficialii români (Băsescu, Tăriceanu) fac și ei mențiuni pozitive la adresa Georgiei, cu ocazia summitului extraordinar al UE din 1 septembrie; președintele reamintește că "susținem în continuare acordarea MAP Georgiei"[71], iar premierul subliniază că statul caucazian "se bucură de simpatie în UE"[72].

IV. Concluzii

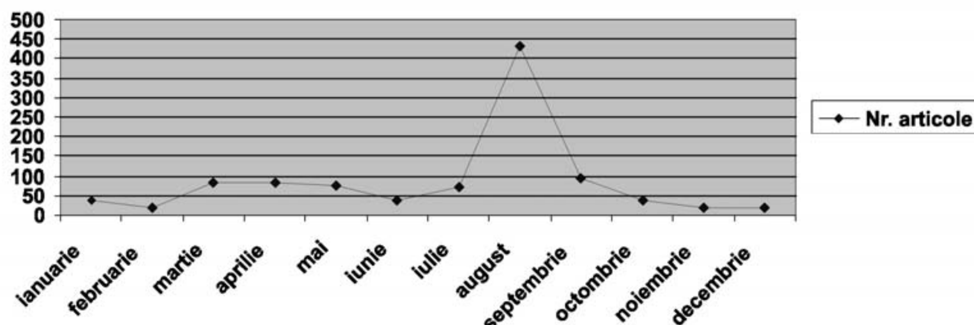
Concluziile care se desprind în urma acestei analize sunt următoarele: agenția de știri NewsIn a oferit în intervalul monitorizat o viziune relativ obiectivă asupra problematicii studiate, reunind în materialele postate online atât știri cu conținut neutru, cât și luări de poziție ale ambelor tabere în proporții egale, cărora li se adaugă reacții internaționale, acestea fiind preluate de la alte agenții, în special AFP și Reuters. Formulările proprii NewsIn sunt în general echilibrate, fiind utilizate în mod repetat pe parcursul fiecăreia dintre subperioadele stabilite.
În mod firesc, numărul știrilor relevante s-a redus în fiecare lună, dar și în ansamblu, în comparație cu fazele anterioare.

[67] *Georgia ar fi vizat direct civili când a atacat Țhinvali, potrivit BBC și Human Rights Watch*, 29 octombrie
[68] *NATO trebuie să își reevalueze politica de extindere după conflictul din Georgia, potrivit IISS*, 18 septembrie
[69] *Rusia este încă furioasă, la cinci ani de la revoluția trandafirilor din Georgia*, 20 noiembrie
[70] *Ibidem*
[71] *Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă și solicită UE să negocieze soluții*, 1 septembrie
[72] *Tăriceanu i-a transmis premierului georgian că țara sa se bucură de „simpatie" în UE* , 1 septembrie

De asemenea, datorită depărtării temporale de faza conflictului armat, accentul s-a mutat de pe *acțiunile* actorilor implicați (inclusiv ale terților) pe *declarațiile* acestora, continuând confruntările mediatice din etapa anterioară. În consecință, a scăzut numărul știrilor neutre, stabilizându-se la proporția de 1/3 din totalul aferent fiecărei luni a intervalului.
Totodată, din cauza acestei modificări, centrul de interes e reprezentat, în ultimele două luni ale intervalului, de *personajele politice* implicate- cu pozițiile asumate, declarațiile proprii și ale celorlalți despre ele. În acest sens, au fost utilizate mult mai puțin noțiuni generice precum "Georgia/Tbilisi", respectiv "Rusia/Moscova". În plus, și conflictul propriu-zis a fost redus la formule succinte de tipul "ofensiva georgiană"/ "intervenția rusă" spre sfârșitul perioadei monitorizate.
În cazul Rusiei, în 3 din cele 4 luni ale intervalului apar atât mențiuni negative, cât și pozitive. În cel al Georgiei, ultimele două luni luate în considerare marchează absența evaluărilor pozitive. În plus, aici se remarcă evoluția receptării, în sensul că Saakașvili devine, mai mult decât în lunile precedente, *protagonistul*, respectiv *emițătorul*, declarațiilor oficiale.
În concluzie, analiza știrilor din perioada stabilită arată menținerea interesului față de această problematică și după încheierea conflictului armat și faptul că se oferă publicului român o imagine complexă, dar echilibrată a confruntărilor politice și mediatice post-conflict ale actorilor implicați, alături de evaluări ale analiștilor și experților străini.

Observații finale privind știrile de pe NewsIn

Lună a anului 2008	Număr articole relevante
Ianuarie	36
Februarie	19
Martie	84
Aprilie	83
Mai	76
Iunie	38
Iulie	73
August	431
Septembrie	95
Octombrie	37
Noiembrie	18
Decembrie	19

La final, trebuie subliniate câteva aspecte. În primul rând, fiecare dintre cele 3 intervaluri monitorizate este marcat de o dinamică specifică a știrilor, cu un flux informațional maxim în perioada războiului propriu-zis și o descreștere inerentă spre sfârșitul anului.

În al doilea rând, imaginea crizei și a reacțiilor românești se desprinde atât din evenimentele relatate, cât și din declarațiile celor două tabere și ale celorlalte părți interesate, fiind completate cu analizele proprii ale agenției de știri. În consecință, publicul român are acces la o imagine complexă, dar echilibrată, a crizei și a protagoniștilor.

Știrile redau și războiul mediatic aferent unor asemenea evenimente, menținând un flux informațional consistent și dincolo de încheierea fazei armate a conflictului.

În ansamblu, cuantificând rezultatele analizei cantitative, se observă că predomină mențiunile pozitive la adresa Tbilisi, provenite în general din declarații ale oficialilor implicați sau ale factorilor interesați (inclusiv români), care subliniază susținerea pentru cauza georgiană. Acest lucru este în concordanță cu imaginea din plan internațional, dar și intern. Imaginea predominant negativă a Moscovei este propagată în special prin formulele „agresiunea rusă”, respectiv „utilizarea disproporționată a forței”, emise la nivelul organizațiilor internaționale și adoptate ca „etichete” în conținutul știrilor.

Bilanțul calitativ reflectă o varietate de calificări ale celor 2 protagoniști, provenite din poziții asumate de oficiali sau experți, dar și anumite expresii standardizate utilizate de autorii știrilor.

În concluzie, agenția de știri NewsIn a oferit pe parcursul perioadei delimitate un flux informațional constant și coerent, ce urmărește fidel evoluțiile politice și militare din spațiul aflat în atenție, dar și cele conexe acestuia (reacții ale organizațiilor internaționale, ale României). Calitatea principală a acestui flux de informații este obiectivitatea lui, ilustrată atât de redarea în proporții egale a reacțiilor/pozițiilor (pro-)georgiene și (pro-)ruse, cât și de forma pe care o iau aprecierile și analizele proprii ale autorilor știrilor.

Capitolul 4

ANALIZA CALITATIVĂ ȘI CANTITATIVĂ DE DOCUMENTE

UNIUNEA EUROPEANĂ
NATO
OSCE
ROMÂNIA

Florentina Mitea
Adriana Sauliuc

I. METODOLOGIA

Cercetarea se bazează pe documente extrase de pe site-urile oficiale ale principalelor instituţiilor europene care descriu evenimentele pre-conflict, din timpul conflictului şi post-conflict. În următorul tabel avem ilustrat numărul de documente oficiale utilizate în analiza noastră:

Instituţie	Nr. de documente
NATO	26
OSCE	24
UE	40
ONU	5
CRS-SUA	1
INSTITUŢIA PREŞEDINTELUI	18
MAE	2
GENERALE	2
TOTAL	118

Metodologia folosită a fost de selectare a celor mai importante documente emise de cele două organizații internaționale în legătură cu evenimentele care au avut loc în Georgia, precum și a declarațiilor oficiale date de persoanele sau instituțiile care aveau competență în această direcție: pentru NATO, Secretarul General, precum și Consiliul Atlanticului de Nord, iar pentru OSCE, președintele în exercițiu al OSCE, precum și trimisul special în Caucaz.

Documentele nu se referă doar la perioada când au început ostilitățile, pe teritoriul georgian, adică în august 2008, ci cuprind toate evenimentele care au avut loc în anul 2008 și care au legătură cu conflictul propriu zis: recunoașterea Abhaziei și a Osetiei de Sud de către Rusia, doborârea avionului de recunoaștere georgian de către un avion de luptă rusesc, mișcările de trupe rusești pe teritoriul Abhaziei - evenimente care au avut loc în luna aprilie a anului 2008 și care au crescut tensiunile dintre cei doi actori implicați în conflictul din august, atrăgând, de asemenea atenția organizațiilor responsabile de stabilitatea în regiune. Toate aceste evenimente fac parte din perioada pre-război, în care tensiunile în regiune au avut o creștere semnificativă, iar NATO și OSCE au luat cunoștință de acest fapt, recurgând la acțiuni prin care au încercat să calmeze ambele părți implicate.

Perioada războiului cuprinde declarațiile pe care oficialii celor două organizații le-au făcut, precum și documentele emise în această perioadă, toate având menirea să ducă la încetarea focului, precum și la gasirea unei soluții politice care să aducă pacea într-o regiune în care tensiunile și divergențele dintre cele două părți păreau să se amplifice și nu să scadă.

Perioada post-conflict se referă la acțiunile întreprinse de ambele organizații de a oferi, în primul rând ajutor umanitar civililor afectați de război, precum și facilitarea unui dialog direct între părți.

Perioada la care se referă documentele cuprinde anul 2008 și parcurge evenimentele de după conflict până în anul 2009.

Documentele relevante pentru perioada pre-conflict încep printr-o serie de declarații ale oficialilor Uniunii, precum și prin demararea unor strategii de evitare a conflictului sau care definesc politica UE în zona respectivă. Conflictul în sine se desfășoară începând cu luna august, parte în care UE se implică direct prin medierea acordului de încetare a focului. Documentele din această perioadă sunt mult mai numeroase și pun în evidență promptitudinea acțiunii UE în cadrul crizei georgiene. Perioada

post-conflict impune prezența unor documente care abordează reconstrucția și integrarea; se întreved dialog și intermediere.

Traducerea și interpretarea cât mai apropiată de realitate, a făcut parte, de asemenea, din metodologia folosită, niciun document nefiind publicat în limba română.

II. ANALIZA DE DOCUMENTE PE UNIUNEA EUROPEANĂ

Parlamentul European subliniază faptul că politica de vecinătate trebuie să suprevegheze aplicarea drepturilor omului, a legilor și cooperarea între state. Obiectivul politicii de vecinătate în partea estică a fost identificat drept întărirea stabilității în zonă.

UE a dovedit unitate politică, ținând cont că relația cu Rusia e sursa celor mai mari diviziuni în UE, mai ales după extindere. Dar dacă ținem cont de vidul în care a erupt războiul, fără intervenții ONU și cu o foarte jenantă poziție în care a fost pusă și SUA, prin comparație, UE s-a descurcat bine.

Se consideră că politica de schimb este o componentă importantă pentru a asigura stabilitate și dezvoltare economică, ducând la reducerea sărăciei în sudul Caucazului și este astfel crucială pentru integrarea în UE. [73] Concluzionând ca Georgia a fost sub presiune majoră din cauza emarbogului rusesc, Parlamentul afirmă că este necesar să se grăbească încheierea unui acord cu Georgia pentru a întări relațiile UE-Rusia. Crearea unui context favorabil de a rezolva acest conflict înghețat reprezintă o soluție, de aceea este necesară deschiderea conductei de gaz Baku-Tbilisi-Erzurum și a conductei de petrol Baku-Tbilisi-Ceyhan, proiecte trans-caspice energetice care să contracareze poziția Rusiei.[74]

Să concluzionăm prin ceea ce a declarat Saakasvili[75]: „timpul sferei influențelor a trecut."

Compararea situației din Abhazia și Osetia de Sud cu Kosovo nu poate fi relevantă. UE se concentrează asupra perspectivei de soluționare a conflictului pe termen lung, care presupune consolidarea propriului rol în acest conflict și suport adițional pentru proiecte care să îi coordoneze în direcția unei înțelegeri mutuale. Ce este cel mai important este timpul. UE

[73] EP non-legislative resolution, 17.01.2008, accesat de pe site-ul www.europarl.europa.eu, , la data de 16.02.2008 , http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5478752

[74] ibidem

[75] Apud, Mikheil Saakashvili: "Georgia is an ancient European nation"External relations - 20-11-2006 - 16:07, speaking to a formal sitting of the European Parliament, , accesat la data de 16.02.2008

crede că nerăbdarea Georgiei poate fi un factor care să conducă la escaladarea conflictului spre un nivel violent. Georgia pe de altă parte crede că prea multă moderație din partea UE poate să mențină conflictul la nivelul actual, fară modificări. [76]

Conflictele din Georgia fac parte dintr-o serie de conflicte secesioniste care au implicații deosebite pentru zona Caucazului. Părțile implicate în acest conflict deschis cu referire la Georgia și Rusia nu pot ajunge la un compromis, iar actorii implicați în soluționarea conflictului sunt caracterizați de interese și identități care par sau chiar sunt incompatibile.

Consiliul European s-a arătat preocupat de acest conflict, dar mai ales de reacția disproporționată a Rusiei. Consiliul a condamnat decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaște Abhazia și Osetia. S-a făcut apel la toate statele să nu accepte această independență proclamată, invicându-se respectarea actului final de la Helsinki.[77] Comunicarea atât a UE, cât și a Consiliului, deși dură, este totuși moderată. Începe printr-o condamnare a reacției părții rusești, discursul continuând pe un ton mai puțin alarmant și anume prin afirmația: „statele europene au dreptul să își determine politica externă și alianțele, respectând legile interne și principiile vecinătății și cooperării în mod pașnic."[78]

Kosovo a creat într-adevăr un precedent, dar situația în Georgia este oare la fel încât Rusia să faca un pas atât de mare în recunoșterea celor două teritorii?

Recunoașterea celor două – Abhazia și Osetia de Sud - ca state independente, părți ale confederației Georgia, ar putea oferi celor două un grad mai mare de protecție internațională și va crea relații egale între cele două teritorii și Georgia prin includerea lor în organisme internaționale. În afară de opoziția Georgiei, Uniunea s-ar lovi de guvernul Abhaziei de a respecta drepturile populației minoritare. Seamănă cu situația din Kosovo, dar conflictul georgian are o intensitate mai mare, iar independența supervizată garantează protecția minorităților albaneze, în timp ce comunitățile georgiene nu au aceste drepturi în Abhazia și Osetia de sud.

---

[76] Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies

[77] Notă asupra întâlnirii extraordinare a Consiliului de la Bruxelles de pe data de 1 septembrie 2008, concluziile presidențiale, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf

[78] Ibidem

Ar putea fi integrarea statelor independente în Georgia o soluție așa cum a fost republica Srpska în Bosnia sau ar putea fi NATO o soluție asta în cazul în care acesta s-ar ocupa de conflicte înghețate?[79]. Sunt întrebări care complică situația actuală, iar repercusiunile pe care le crează Kosovo se manifestă asupra politicii georgiene. Rusia nu a făcut nicio afirmație în această privință, a promovat unele propuneri făcute de ministrul de externe, Jevgeny Primakov și anume de a crea un stat comun, Rusia asigurând și chiar garantând securitatea acestui construct federal. Reacția lui Saakasvili a fost foarte obiectivă: „UE garant al păcii, fără a-i lăsa Rusiei vreo funcție."
În cadrul analizei de documente referitoare la UE vom apela la 5 întrebări esențiale conform teoriei lui Laswell:
→ Cine spune?
→ Ce spune?
→ Prin ce canal?
→ Cui?
→ Cu ce efecte?

Comunicarea în cadrul documentelor noastre este una deontologică, în care autoritatea Uniunii Europene este prezentă prin coerciție si persuasiune, exemplificând în paginile care vor urma. Este exercitată de instituții ca Parlament, Consiliu, Președinție față de statul național (ex. România) în care comunicarea se realizează prin intermediul funcționarilor publici sau agenților de comunicare care sunt de obicei, indivizi.

Moscova este preocupată de proiecte de transformare a conflictelor promovate de Uniune doar dacă privește propriile interese. Practic, lipsa formulării unei rezoluții privind acest conflict duce la dorința de a păstra status-quoul. Includerea Abhaziei în pregătirile pentru Olimpiada de Iarnă din 2014 se potrivește perfect cu politica „așteaptă și vei vedea"[80]:
Modul de rezolvare a conflictului are la bază modelul european democratic de soluționare a conflictelor înghețate. Acest lucru cere mai multe garanții[81]

[79] Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies

[80] Ibidem

[81] Peaceful resolution of the conflict in the Tskhinvali Region/South Osetia, Information Note, 28.10.2008

- auto-guvernare, prezervarea identităţii naţionale şi a drepturilor culturale în zonă
- protecţia drepturilor omului
- integritatea şi inviolabilitatea statului

Perioada pre-conflict este dominată de incidente care marchează începutul real al războiului din august. Implicarea Uniunii Europene este semnificativă mai ales în alegerile care au avut loc pentru Parlamentul Georgiei. Într-un comunicat, Parlamentul European afirmă că aceste alegeri s-au desfăşurat într-un cadru democratic comparând situaţia de acum cu alegerile prezidenţiale din luna ianuarie. [82]

Summit-ul UE-SUA din 10 iunie 2008 trasează câteva caracteristici ale politicii întreprinse de Rusia. Se constată că aceasta şi-a întărit prezenţa în ultimele trei luni în Abhazia, încălcând acordurile internaţionale.

Evenimentele din aprilie 2008, mai exact din data de 20, au trasat noua metodă de abordare a conflictului de către partea rusă. Echipa de cercetare trimisă pe teren pentru investigarea situaţiei va aduce în prim plan colaborarea cu cele două părţi: georgiană şi abhază[83]. ONU avea să confirme mai târziu că evenimentul din data de 20 aprilie s-a soldat cu doborârea de către Rusia a unei drone aflate în misiune de supraveghere asupra spaţiului georgian[84].

O serie de mişcări ilegale ale Federaţiei Ruse au degradat zona de securitate a Abhaziei. Retragerea sancţiunilor din partea acestuia chiar şi a celor militare a dus la un aflux de bani legat de activităţi criminale. Se pare că o parte din oficialii ruşi şi reprezentanţi ai separatiştilor au sprijinit activităţi ilegale care fac parte dintr-o serie de atacuri desfăşurate în zonă.[85]

---

[82] International Election Monitors Hail Significant Improvements in Georgia's Electoral Process, Declare Vote Free & Fair ,Serious irregularities reported in only 13 of 3,558 electoral precincts; "If ever there was a transparent election, it was this one" says Swedish monitor, 22 mai 2008, ora 08:00

[83] Report of UNOMIG on the incident of 20 april involving the downing of a georgian unmanned aerial vehicle over the zone of conflict

[84] European Parliament Calls for Replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit Calls on Russia to Respect Georgia's Borders "Russian troops have lost their role of neutral and impartial peacekeepers," Parliament declares; Ferrero-Waldner applauds Georgian peace initiative for Abhazia, 12 iunie 2008, ora 12:30, Tbilisi

[85] Russia Expands Illegal Activity in Abhazia as Bombs Rock Territory; Moscow's "Absolute Control" Thwarts Peace Efforts, Says Georgian FM Separatist rebels close border with Georgia following outbreak of gang warfare; OSCE Parliamentary Assembly & Georgian Patriarch criticize Moscow, 2 iulie 2008, ora 17:00 Tbilisi

În schimb, avem și implicări legale ale Rusiei în teritoriu pentru că se dorea de fapt o anexare de facto a acestei provincii. Chiar în luna martie Rusia se va retrage dintr-un embargo împotriva Abhaziei care exista încă din anul 1996 și care oprea transferul de arme ilegale. Acordul din 16 aprilie a lui Putin va duce la întărirea relațiilor cu teritoriile Abhazia și Osetia de Sud, lucru care va declanșa reacția oficialilor europeni.

„Un aflux de petro-dolari - este declarația dură pe care o face Jacek Saryusz-Wolski[86] membru al Parlamentului European - care face din Rusia **„resurgent power”**, dar din păcate vede totul în termeni de joc de sumă zero. Prioritatea lui Putin în politica externă este de a construi ceva care seamănă cu fosta URSS.”

Însă așa cum a afirmat și Saakasvili, timpul sferei influențelor a trecut.

Georgia a făcut tot posibilul să internaționalizeze acest conflict, pentru că dorea să facă presiuni asupra Rusiei. Dar internaționalizarea poate să facă și mai dificilă recăpătarea controlului asupra politicilor domestice. Actorii externi implicați sunt tentați să angajeze comunitățile în procesul de soluționare a conflictului sau chiar să le recunoscă cererile.

Implicarea OSCE în situația din Georgia nu este chiar atât de activă și se va face prin intermediul statelor UE. Finanțarea de către Uniune este semnificativă, vorbim de 223.000 de euro, dar în principiu s-a rezumat și la asigurarea funcționării Secretariatelor Permanente ale reprezentanților georgieni și osetieni, precum și facilitarea dialogului în cadrul Comisiei de Control Comun care este principalul forum de stabilizare.[87]

În perioada de conflict și post-conflict, Uniunea este mult mai activă în declarații. Implicarea ei în procesul de soluționare se face prin delegați. La 12 august, la câteva zile după începerea războiului, președintele Sarkozy îi prezintă lui Medvedev un plan de acțiune. Planul susține încetarea focului, retragerea trupelor și accesul ajutorului umanitar. Deși acest acord militează pentru părăsirea teritoriului de către trupele rusești se dorește totuși o implicare activă a acestora în stabilizarea teritoriului. Specificații privind încălcarea integrității sau a pătrunderii observatorilor pe teritoiul de conflict nu se fac.

---

[86] Apud, European Parliament Calls for Replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit Calls on Russia to Respect Georgia's Borders "Russian troops have lost their role of neutral and impartial peacekeepers," Parliament declares; Ferrero-Waldner applauds Georgian peace initiative for Abkhazia, 12 iunie 2008, ora 12:30, Tbilisi

[87] COUNCIL JOINT ACTION 2008/…/CFSP regarding a further contribution of the European Union to the conflict settlement process in Georgia/South Ossetia, Brusseles, 9 iunie 2008, Council of the European Union, PESC 439, http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008E0450:EN:HTM

Deşi la 22 august asistăm la retragerea trupelor din Osetia de Sud şi Abhazia, la 25 august avem de a face cu recunoaşterea independenţei celor două teritorii. Cum putem delimita linia de demarcaţie între cauză justă şi argumente? La 8 august Medvedev afirma că doreşte pedepsirea Georgiei, ceea ce demonstrează intenţia de a readuce în prim plan controlul asupra Osetiei de sud. Ca urmare a încetării focului la 12 august, Medvedev a subliniat faptul că Rusia a terminat de pedepsit agresorul. Cauza aplicării acestei pedepse a fost dorinţa Rusiei de a limita politica Georgiei. Practic, se dorea acceptarea statutului regiunilor, evitarea aderării ei la NATO şi distrugerea procesului de democratizare. În particular, Rusia a dorit să pedepsească Vestul pentru recunoşterea teritoriului Kosovo, pentru integrarea statelor succesoare URSS în instituţiile europene şi pentru dorinţa europenilor de a dezvolta un proiect de construire a unor conducte de gaz şi petrol care contracarau Rusia. Conflictul Rusia-Georgia arată că Putin este o figură dominantă a guvernului rus. [88]

Cel mai important lucru este faptul că UE este limitată uneori în a aduce împreună identităţile şi interesele numeroasei comunităţi, acest lucru datorându-se naturii transformării conflictului în conflict secesionist. Această politică de dialog promovează reunirea părţilor pornind de la premisa că ele nu o pot face singure. Pentru transformarea conflictului, dar mai ales pentru implementarea politicii, actorii externi sunt dependenţi de autorizarea pe care le-o dau părţile, dar mai ales din partea guvernului recunoscut legal. De aici greutăţile pe care le implică UE în luarea deciziilor privind conflictul. Mai mult, guvernul georgian crede că o transformare a conflictului pe care o propune UE poate să pună capăt legitimităţii entităţilor dispersate, acest lucru având o consecinţă negativă asupra abilităţii UE de a influenţa elitele politice din Abhazia şi Osetia. Activităţile lansate de Comisia Europeană au loc „în" şi „nu" printre comunităţi. UE a demonstrat că doreşte în principiu o abordare în ceea ce priveşte negocierile cu părţile, în ciuda limitărilor structurale cauzate de natura intervenţiei externe.[89]

Lipsa formulării unei rezoluţii privind conflictul din partea Rusiei duce la dorinţa acesteia de păstrare a status qou-lui. Includerea Abkhaziei în pregătirile pentru Olimpiada de Iarnă din 2014 se potriveşte perfect cu politica ei „aşteaptă şi vezi".

[88] Jim Nichol Specialist in Russian and Eurasian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, CRS Report for Congress, Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for U.S. Interests,29 august 2008

[89] Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies

Pornind de la afirmațiile de mai sus rezumăm astfel:

Comunicarea este realizată în cazul nostru de către o instituție a Uniunii, cu precădere Consiliul European, care, prin intermediul unor directive și acte sau uneori comunicate de presă, transmite informații referitoare la stadiul negocierilor și al situației din Georgia. Comunicarea, indiferent de modul în care se transmite informația, este și rămâne pe tot parcursul ei controlată de instituția precizată mai sus.

Conținutul sau ce spune instituția are la bază o sursă de informare precisă: misiunea de monitorizare în Georgia. Se merge pe un conținut descriptiv, fiecare document având la bază argumente. Conținutul este de asemenea obiectiv sau subiectiv - obiectiv atunci când UE vorbește despre Georgia ca zonă de conflict și subiectiv când face referire la Georgia ca membră a politicii de vecinătate sau implicarea ei în marele plan privind energia.

Canalul de transmitere este cel mediatic: ziare, documente publicate pe site-ul Uniunii. Spațiul de transmitere este delimitat și depinde de comunicarea propriu-zisă. Se face fie oficial, prin comunicări de presă ale unor reprezentanți sau în cadru neoficial prin presă și internet. Produsul final este transmis direct, dar în unele documente se poate vedea și un discurs distorsionat care are la bază interese ca cele precizate mai sus: economice, politice, etc.

Publicul țintă este variat: vorbim de state naționale, de instituții, indivizi. Care sunt așteptările? Esența documentelor în sine este importanța pe care o are Georgia pe noua hartă geopolitică ilustrată prin expresii ca: „utmost importance”, „highest priority, not least in matters of energy”.

Efectele produse de această comunicare reprezintă atitudinea pe care a luat-o fiecare stat european: implicarea în procesul de monitorizare.

În cadrul comunicării este importantă perspectiva celor implicați pentru că aceasta influențează comunicarea exercitată de instituție. În cadrul nostru perspectiva statelor se reduce la timp, la faptul că ele nu au aceeași perspectivă temporală. UE dorește integritate teritorială la fel ca și Georgia, dar nu în concordanță cu schema de timp oferită de cea din urmă. UE reduce esența comunicării la dorința de a nu pune în pericol relațiile deja precare cu Rusia. Vedem pe tot parcursul comunicării că Rusia nu este atacată direct decât atunci când produce diferite incidente ca cel de la Dvani

sau Perevi. Aluziile sunt clare „we are confident that the Russian side will respect its commitment”

Persusiunea este realizată prin expresiile pe care le întâlnim în aproape fiecare document: „stabilization, normalization and building trust”

Definiții clare a situației din Georgia nu există, avem o trecere de la conflictul din Georgia la conflictele din Georgia. „Conflict” sau „war” sunt termeni clari care definesc ideea de agresiune, idee la care se renunță ușor pe parcursul discursurilor și documentelor. Apar termeni ca „hostilities” sau „incidents”.

Declarațiile ambasadorului Haber sunt uneori mult prea personale și urmăresc linia politică promovată de UE: politica de vecinătate. Apare tendința aceea de distorsionare a comunicării pliată pe interese. Rusia nu apare ca stat agresor iar acuzațiile directe sunt evitate pe cât posibil. Acțiunile sunt definite ca provocări.

Comunicarea definește poziția fiecărui stat față de UE și de asemenea tendința pe care o urmărește fiecare parte în conflict. UE ca instituție nu se vede intermediar între cele două părți, statutul său fiind definit ca observator, deși de multe ori subiectivitatea explică rolul de aliat al Georgiei.

Asistența Uniunii Europene continuă și în perioada următoare prin efortul susținut de țări ca Estonia, Polonia, Cehia, Grecia, Ungaria, asistență care va consta în materiale de construcție, mâncare, medicamente. [90]

Precizările UE la fiecare discurs fac referire la nerecurgerea la forță și la deschiderea dialogului pentru securitate și stabilitate în zonă. Principiile invocate nu se îndepărtează de politica de pace susținută. Retragerea trupelor ambilor actori la poziția deținută anterior se menține pe tot parcursul comunicatelor de presă. Se atrage atenția asupra respectării normelor internaționale privind asistența umanitară și prezența activității observatorilor[91].

[90] Georgia: EU continues to deploy assistance to the conflict-stricken area, 21 august 2008 Bruselles, http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1269&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en

[91] Council Conclusions on the situation in Georgia, GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS,Council meeting Brussels, 13 August 2008, Council of European Union, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/98818.pdf

Acordul din 12 august pentru încetarea focului a fost o mulțumire adusă eforturilor UE pentru oprirea războiului. Se reiterează ideea că oprirea conflictului să se facă în concordanță cu principiile independenței, suveranității. În urma întâlnirii extraordinare din 1 septembrie a Consiliului s-a decis trimiterea unei misiuni civile care să sprijine acțiunile deja existente ale ONU și OSCE. [92] Numirea lui Haber în fruntea misiunii este acreditată și de declarația lui Solana[93] prin care se afirmă că experiența lui Haber în diplomație și managementul crizei este esențială pentru misiune. Principale atribuții ale misiunii rămân anexate valorilor Uniunii: stabilizare, monitorizare, întărirea relațiilor.[94]

Uniunea este foarte sigură în declarații, mai ales în perioada post-conflict. Își promovează cu vehemență principiile pe care este construită. Javier Solana[95] transformă statutul misiunii într-un cumul de principii care va aduce în prim plan spiritul european.

Perioada post conflict începe cu desființarea primelor posturi de control și retragerea trupelor rusești. Detaliile tehnice sunt prezente în declarații ale lui Haber care, începând cu acest moment, este tot mai prezent în comunicatele de presă ale UE. Evenimentele sunt descrise ca „facilitări ale unui proces ordonat”[96].

---

[92] Council Conclusions on Georgia 2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 15 and 16 September 2008, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/102749.pdf

[93] Apud, Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, welcomes the appointment of Hansjörg HABER as Head of the EU Monitoring Mission in Georgia, Brusseles, 17 septembrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/esdp/102810.pdf

[94] European Union Monitoring Mission (EUMM) 29 September 2008, www.eumm.eu , http://www.eumm.eu/data/factsheets/factsheet-eng.pdf

[95] Apud, Address by Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM) Headquarters in Georgia, 30 septembrie 2008, Tbilisi, http://www.delgeo.ec.europa.eu/en/press2008/30sept2008.html

[96] EUMM confirms first checkpoint to be dismantled, 5 octombrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/081005-First_CP_Dismantled.pdf

Comunicatele de presă doresc să atragă atenția asupra modului în care UE se implică în soluționarea conflictului. Ea vorbește tot mai mult de impactul pe care îl creeză criza. Odată cu aplanarea conflictului, ca și de altfel la început, UE se axează din nou pe cooperare regională și pe relațiile de vecinătate, dar mai ales pe dorința de a înființa Parteneriatul Estic pe care UE dorește să îl adopte în martie 2009. În documentul oficial din 6 octombrie pentru prima dată în conflict se recunoaște necesitatea ca UE să-și intensifice eforturile cu privire la securitate și energie.[97]

Evenimentul este tratat din perspectivă personală UE, punându-se accent pe politica de securitate, pe importanța strategică a Georgiei. Nu se dau calificative statelor implicate și nici evenimentului în sine și nu se urmărește reacția vreunui actor. Se merge pe o formulare clară a directivelor UE, nu și a directivelor celor două state. Consultările și comunicările se precizează în documente, dar nu între cele două state, ci între UE și fiecare stat în parte. Tendința de personalizare a comunicării există în aproape toate documentele.

Retragerea trupelor și desființarea posturilor de control este confirmată în data de 10 octombrie de Javier Solana. Dorința de a rămâne un actor activ este manifestată pe tot parcursul desfășurării evenimentelor. Implicarea tutoror instituțiilor se face mai vizibil pe 14 septembrie când se iau în discuție 2 chestiuni importante: securitate și situația refugiaților.

Declarațiile de condamnare făcute de către UE cu ocazia situației din Perevi, Dvani sau Pakhulani nu vizează o atitudine îndreptată spre Rusia ca și agresor, ci condamnă acțiunea de utilizare a focului pentru rezolvarea diferendelor. Deși Rusia întreține numeroase incidente, este salutată pentru activitatea de supraveghere pe care o începe în data de 16 noiembrie 2008.

Anul 2009 începe pentru Uniunea Europeană printr-o declarație care vizează politica rusească privind situația din Georgia. Subiectul integrității statului georgian este adus din nou în discuție odată cu decizia Rusiei de a constitui o prezență permanentă din punct de vedere militar în Osetia de Sud.

---

[97] EXTRAORDINARY EUROPEAN COUNCIL, BRUSSELS 1 SEPTEMBER 2008, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf

America s-a dovedit interesată foarte mult de prezența Rusiei în teritoriu. Zalmay Khalizad a denunțat atacul Rusiei și a avertizat-o cu privire la impactul asupra relației cu SUA. Churkin mentionează că declarația SUA de a condamna Rusia pentru campanie a terorii este inacceptabilă, mai ales că vine din partea unei țări ale cărei acțiuni sunt cunoscute în Irak, Bosnia, Afganistan. [98] De altfel America a susținut mereu că Europa se află într-o competiție geopolitică nouă în sfera de influență a Rusiei: „Vom pierde în noua politică, iar Rusia se va îndreptata spre Ucraina".

III. ANALIZA DE DOCUMENTE NATO ȘI OSCE

Evenimentele care au avut loc în august 2008 în Georgia reprezintă un moment important, care a determinat comunitatea internațională să intervină în vederea soluționării cât mai rapide a conflictului din Caucaz.

În ceea ce privește **NATO,** organizația s-a implicat în încercarea de a detensiona relațiile dintre cei doi actori implicați direct, Georgia și Rusia, făcând apel la ambele părți să acționeze în vederea unei reglementări a situației care destabiliza zona Caucazului.

Comunicarea a fost realizată în principal prin intermediul declarațiilor date de Secretarul General al Alianței și care exprimau în mod clar poziția organizației față evenimentele din Caucaz.

Pre-conflict

În luna martie a anului 2008, au loc întâlniri între oficialii georgieni și NATO. La 3 martie, șeful parlamentului georgian, dna Nino Burjanadze, împreună cu ministrul Afacerilor Externe, David Bakradze, se întâlnesc cu Secretarul General al NATO, pentru discuții. La 26 martie, tot în cadrul unei vizite a oficialior georgieni, au loc consultări cu Secretarul General și reprezentanții Consiliului Atlanticului de Nord, în legătură cu implementarea Planului de Acțiune pentru Parteneriatul Individual (Individual Partnership Action Plan –IPAP).

În cadrul Summit-ului NATO de la București, 3 aprilie 2008, Alianța a salutat aspirațiile euro-atlantice ale Georgiei și Ucrainei, în cadrul întâlnirilor care au avut loc, luându-se decizia că ambele state vor deveni

---

[98] Jim Nichol Specialist in Russian and Eurasian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, CRS Report for Congress, Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for U.S. Interests,29 august 2008

membre NATO, acordarea MAP-ului fiind următorul pas atât pentru Georgia cât și pentru Ucraina. În ciuda apropierii Georgiei de structura nord-atlantică, în Caucazul de Sud evenimentele nu păreau să detensioneze situația din regiune, din contră, erau semnale clare a unor amplificări ale tensiunilor deja existente.

La 16 aprilie 2008, Alianța și-a exprimat îngrijorarea referitor la evenimentele care aveau loc în zona caucaziană, mai exact acțiunile Rusiei de a stabili relații oficiale cu Abhazia și Osetia de Sud, Secretarul General al NATO considerând că **recentele acțiuni ale Rusiei subminează în mod clar suveranitatea statului georgian**[99], astfel că acesta îndeamnă Federația Rusă să înceteze acțiunile începute și face apel la autoritățile georgiene să acționeze cu prudență și reținere în acestă chestiune.

Pe fondul acestor evenimente, la 28 aprilie 2008, trimisul special al Georgiei, David Bakradze, face o vizită la Sediul Central al NATO, unde, în cadrul unei întâlniri bilaterale cu Secretarul General, Jaap de Hoop Scheffer, au loc o serie de consultări între cei doi. Pe agenda de discuții se regăsesc două subiecte importante: reuniunea miniștrilor Afacerilor Externe, din luna decembrie, unde urmează să se decidă acordarea MAP-ului pentru Georgia, precum și situația din regiunea caucaziană. Trimisul special, David Bakradze, furnizează informații cu privire la poziția statului său în legătură cu situația curentă, atât de pe teritoriul Georgiei, cât și din vecinătatea acesteia, inclusiv informații despre evoluțiile recente din Abhazia și Osetia de Sud. În cadrul aceleiași întâlniri, ambasadorul georgian a vorbit despre planul de pace pentru Abhazia, propus de președintele georgian. În urma acestor discuții, reprezentantul Georgiei a fost asigurat de sprijinul ferm al Alianței pentru suveranitatea și integritatea teritorială a statului său, NATO exprimându-și dezacordul în legătură cu acțiunile recente întreprinse de Federația Rusă, care subminau suveranitatea statului georgian.

La 3 iunie 2008, prin intermediul unei declarații oficiale, Jaap de Hoop Scheffer se declară îngrijorat în legătură cu detașarea a câteva sute de militari ruși în regiunea georgiană Abhazia, acțiune care contribuie la

---

[99] Statementby the NATO Secretary General on Abhazia and South Ossetia, 16 aprilie 2008,http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-056e.html

NATO Secretary General's statementon the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia, 3 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-076e.html.

Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia , 8 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-100e.html

creșterea instabilității într-o zonă deja tensionată, Secretarul General al NATO considerând că această detașare a trupelor rusești nu are nicio bază legală, nu face parte din misiunea de menținere a păcii și este contrară dorințelor exprimate de către guvernul georgian[100]. Ca atare, acțiunea Rusiei, este considerată de către Alianță ca fiind în contradicție cu suveranitatea și integritatea teritorială a Georgiei, NATO declarându-se un susținător al acestor principii. Jaap de Hoop Scheffer declară că trupele rusești trebuie retrase, iar Rusia și Georgia trebuie să se angajeze rapid într-un dialog la nivel înalt, care să detensioneze relațiile bilaterale.

La 18 iunie 2008, este semnat acordul de management financiar din cadrul Trust Fund Project al NATO, pentru Georgia, acesta reprezentând a doua parte a Trust Fund Project a Parteneriatului pentru Pace și are ca scop distrugerea stocurilor de rachete din Georgia, contribuindu-se astfel în mod semnificativ la securitatea și stabilitatea în întreaga regiune.

La 20 iunie 2008, pentru a intensifica relațiile dintre cele două părți și a se asigura de o mai bună colaborare, președintele Georgiei, Mikhail Saakashvili are o întâlnire cu Secretarul General la sediul central al NATO.

Faza de conflict

La 8 august, în momentul în care tensiunile din Georgia au escaladat și au dus la confruntări armate, Secretarul General al NATO și-a exprimat profunda îngrijorare în legătură cu recentele evenimente și face apel la părțile implicate să **înceteze imediat confruntările armate și să înceapă discuții directe în vederea reconcilierii între părți.**[101]

Pe fondul acestei situații, în care una dintre părțile implicate, Georgia, ale cărei ambiții euro-atlantice au determinat o mai mare apropiere de Alianță, NATO se vede pus în situația de a se declara susținătorul uneia dintre părți și în mod clar, împotriva celeilate.

Informarea în legătură cu situația reală din zona de conflict s-a făcut mai întâi prin intermediul ambasadorului georgian, care a fost chemat la o întrevedere cu Consiliul Atlanticului de Nord, iar în urma acesteia și a ședințelor cu reprezentanții statelor membre din 12 august 2008, Alianța și-a exprimat profunda îngrijorare în legătură cu escaladarea situației din

[100] Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia, 8 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-100e.html

[101] Ibidem

Georgia, exprimându-şi totodată suportul pentru eforturile UE şi OSCE de a pune capăt violenţelor şi pentru găsirea unei soluţii politice pentru o pace durabilă. De asemenea, oficialii NATO şi-au exprimat dezacordul faţă de acţiunile Rusiei de folosire a unei forţe armate disproporţionate, făcându-şi cunoscută, înca o dată, susţinerea suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei şi au îndemnat Rusia să respecte aceste principii.

În încheierea discuţiilor avute în cadrul CAN, Secretarul General al NATO a cerut î**ncetarea imediată a focului, revenirea la status-quo-ul anterior din Georgia, precum şi accesul umanitar deplin pentru persoanele rănite şi strămutate din zona de conflict.**[102]Alianţa se declară în mod clar de partea Georgiei, pe care este decisă să o susţină şi împotriva acţiunilor întreprinse de Rusia, care pun sub semnul întrebării suveranitatea şi integritatea statului din Caucazul de Sud. Expresiile folosite în cadrul declaraţiilor oficiale date de NATO, precum "undermine that sovereignty", "this is in direct violation", "the North Atlantic Council condemns the decision", "Russia's decision violates the many UN Security Council resolutions", nu lasă loc la o altfel de interpretare.

Faza post-conflict

Acordul de încetare a focului, cu care ambele părţi implicate au fost de acord, a fost salutat de CAN, care a **subliniat nevoia urgentă de punere în aplicare a acestuia în mod rapid şi complet, NATO reafirmându-şi suportul pentru integritatea teritorială a Georgiei şi pentru suveranitatea şi independenţa acesteia.**[103]

Alianţa a ţinut o strânsă legătură cu statul partener agresat, pe tot parcursul evenimentelor, cât şi după, ceea ce i-a permis o mai bună informare în legătură cu evoluţia evenimentelor din zona de conflict. La sfârşitul lunii august, reprezentatnul NATO pentru zona Caucazului şi a Asiei Centrale a făcut o vizită în Georgia, unde s-a întâlnit cu şefii guvernului şi parlamentului georgian, făcând totodată o vizită la centrul

---

[102] The North Atlantic Council (NAC) meeting, "North Atlantic Council discusses situation in Georgia", 12 august 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0812a.html.

[103] The North Atlantic Council (NAC) meeting, "NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia", 19 august, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0819a.html.

situat la marginea capitalei unde erau adăpostite persoanele strămutate din zona de război. Aici s-a informat în legătură cu experiențele unora dintre oamenii care au fost cei mai afectați de evenimente.

Reuniunea specială a Consiliului Atlanticului de Nord, care a avut loc la 19 august 2008 pentru a dezbate situația din **Georgia avea să dea un "ultimatum" Rusiei, căreia i se cerea să recurgă numaidecât la acțiuni de retragere a trupelor, în caz contrar, NATO avea să renunțe la relațiile pe care le avea cu Rusia, până la o reglementare a situației.**[104]

Reprezentantul special al NATO pentru zona Caucazului și a Asiei Centrale, Robert Simmons, a întreprins o vizită de trei zile (20-23 august 2008) în Georgia, care a urmat întâlnirii miniștrilor Afacerilor Externe ai NATO de la Bruxelles din 19 august. Robert Simmons a **reasigurat Georgia de suportul NATO, în ceea ce privește suveranitatea și integritatea acesteia, punctând totodată că Rusia trebuie să respecte în totalitate acordul de încetare a focului, fără întârziere.**

La 26 august 2008, prin intermediul unei declarații oficiale, NATO **respinge în mod clar decizia guvernului de la Kremlin de recunoaștere a independenței Osetiei de Sud și a Abhaziei, declarând că reprezintă o încălcare flagrantă a rezoluțiilor adoptate de Consiliul de Securitate al ONU, cu privire la integritatea teritorială a Georgiei, rezoluții pe care însăși Rusia le-a semnat.**[105] În cadrul aceleași declarații, Secretarul General reafirmă susținerea Alianței pentru suveranitatea și integritatea teritorială a statului partener și **invită Rusia să respecte aceste principii.**

La rândul său, Consiliul Atlanticului de Nord dă o declarație oficială la **27 august 2008, prin care condamnă decizia Federației Ruse de a-și extinde recunoașterea asupra Osetiei de Sud și Abhazia**, regiuni din Georgia și **invită Rusia să își retragă recunoașterea**. Asemeni Secretarului General al NATO, CAN consideră că decizia Rusiei **încalcă numeroasele rezoluții adoptate de Consiliul de Securitate al ONU și nu este compatibilă cu principiile fundamentale ale OSCE, pe care se bazează stabilitatea europeană**, **acțiunile întreprinse de Rusia ridicând semne de întrebare în ceea ce privește angajamentul acesteia pentru pace și securitate în Caucaz**. În aceeași declarație, CAN afirmă că **redresarea**

---

[104] *Ibidem.*

[105] Statement by the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abhazia and South Ossetia, 26 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-107e.html.

Georgiei, precum și securitatea și stabilitatea acesteia sunt importante pentru Alianță, fapt pentru care NATO cere Federației Ruse să respecte integritatea teritorială a statului georgian, cerându-i totodată acesteia să își îndeplinească angajamentele asumate prin acordul semnat de președinții Saakashvili și Medvedev.[106]

La 9 septembrie 2008, NATO și Georgia au finalizat implementarea programului Air Situation Data Exchange – ASDE, program care facilitează schimbul reciproc de informații legate de situația aeriană, Georgia fiind, după Austria, al doilea stat partener NATO care a devenit parte a programului ASDE.

La 10 septembrie 2008, ca urmare a solicitării făcute de Georgia la 10 august 2008, NATO a coordonat livrarea de ajutor umanitar prin intermediul Civil Emergency Planning – CEP. Câteva tone de lucruri necesare, precum 500 de corturi, 10.500 de pături, 3.700 de saci de dormit, haine, produse alimentare și apă potabilă, precum și produse medicale: 180.000 de bandaje, 8.000 unitați de sânge, medicamente și dezinfectanți au fost trimise Georgiei de către NATO și statele partenere.

La 11 septembrie 2008, au avut loc consultări NATO-Georgia, în cadrul unei întâlniri a Consiliului Atlanticului de Nord cu ambasadorul georgian Beshidze, întâlnire care i-a urmat ședinței ambasadorilor din 12 august. S-a discutat despre situația din Georgia și evoluția actuală a acesteia, precum și despre faptul că NATO va continua să ofere asistență în mai multe domenii, inclusiv cel umanitar. De asemenea, au existat discuții referitoare la pregătirile pentru viitoarea vizită CAN în Georgia, stabilită pentru 15-16 septembrie 2008.

La 15 septembrie 2008, Secretarul General al NATO și reprezentanții Consiliului Atlanticului de Nord au ajuns la Tbilisi pentru o vizită de două zile. Vizita a început cu o întrevedere a CAN cu președintele georgian Saakashvili, pentru a discuta despre progresele Georgiei în ceea ce privește reformele în cadrul parteneriatului cu NATO, precum și despre situația din țară, ca urmare a conflictului din august. Încă o dată, **Aliații și-au exprimat sprijinul pentru integritatea teritorială a Georgiei, precum și pentru aspirațiile euro-atlantice ale acesteia.**[107] La rândul său, Secretarul

[106] Statement by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abhazia regions of Georgia, 27 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-108e.html.

[107] Visit of the North Atlantic Council in Georgia, 15 septembrie 2008, [107] Visit of the North Atlantic Council in Georgia, 15 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0915a.html

General al NATO a avut o întâlnire bilaterală cu președintele Georgiei, vizita reprezentanților Alianței având loc în contextul Dialogului Intensificat al Georgiei cu NATO.

Tot în aceeași zi, la 15 septembrie 2008, are loc prima ședință a Comisiei NATO-Georgia, care este în mod oficial înființată prin semnarea unui document-cadru, de către Secretarul General al Alianței și prim-ministrul Georgiei, Vladimer Gurgenidze. Principalele obiective ale CNG sunt aprofundarea dialogului politic între NATO și Georgia, precum și supravegherea procesului referitor la aspirațiile Georgiei de a deveni membru NATO. CNG are, de asemenea, un rol important în aprofundarea cooperării dintre Alianță și Georgia, în eforturile acesteia din urmă de a îndeplini reformele necesare, precum și coordonarea asistenței oferite de NATO pentru refacerea statului partener după recentul conflict.

În cea de-a doua zi a vizitei, la 16 septembrie 2008, au avut loc întâlniri între reprezentanții NATO și membri ai parlamentului georgian, precum și între CAN și reprezentații UE, OSCE, ONU, prezenți în Georgia, în cadrul celei de de a doua întâlniri, discuțiile referindu-se la eforturile pe care comunitatea internațională le-a depus în vederea ajutorării post-conflict a Georgiei.

La 10 octombrie 2008, a avut loc prima întâlnire a Comisiei NATO-Georgia la nivelul miniștrilor Apărării. S-a discutat despre asistența oferită de Alianță Georgiei în procesul de reconstrucție după conflictul din august. Miniștrii statelor NATO au discutat cu omologul lor georgian despre coordonarea ajutorului în arii precum: apărare și cooperarea în domeniul securității, reforma în sectorul securității, precum și despre managementul spațiului aerian. Miniștrii NATO și-au reafirmat sprijinul pentru integritatea teritorială a Georgiei, precum și angajamentul pentru supravegherea procesului stabilit în cadrul Summit-ului de la București, referitor la aspirațiile euro-atlantice ale statului partener.

La **3 decembrie 2008** au avut loc discuții referitoare la statutul Georgiei și Ucrainei, state care doresc să devină membri cu drepturi depline ai NATO, Alianța reafirmând că toate deciziile luate la București în ceea ce privește ambițiile euro-atlantice ale acestora au rămas valabile. În cadrul aceleiași întâlniri, oficialii Alianței își exprimă aprecierea în ceea ce privește eforturile depuse de ambele state, dar afirmă că mai au multe eforturi importante de depus în continuare. În cadrul reuniunii, au loc schimburi de opinii referitor la viitoarele consultări politice, de cooperare și

angajamente luate. În ceea ce privește Rusia, miniștrii NATO **au subliniat importanța relațiilor cu acesta, dar și-au exprimat aprecierea negativă în legătură cu evenimentele și declarațiile recent făcute de autoritățile rusești.** Aliații au cerut, în special Rusiei, **să respecte valorile și principiile pe care se bazează securitatea internațională, punerea în aplicare pe deplin a angajamentelor pe care aceasta le-a semnat cu Georgia, precum și abținerea de la declarații conflictuale și amenințări la adresa securității Aliaților și a statelor partenere acestora.**[108]

Astfel, în ceea ce privește evenimentele din august 2008, NATO s-a declarat de partea Georgiei și a respectării principiilor suveranității și integrității teritoriului acesteia, acționând în vederea susținerii acesteia, ca stat agresat de către Rusia, ale cărei acțiuni au încălcat atât normele dreptului internațional, cât și rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU, în legătură cu teritoriul Georgiei.

La rândul său, **OSCE** s-a implicat la fel de mult în încercarea de a soluționa conflictul din Caucazul de Sud și găsirea unei soluții politice care să asigure o pace de durată în zonă.

Comunicarea în cadrul OSCE s-a făcut în cea mai mare parte prin intermediul comunicatelor de presă, date de președintele OSCE în exercițiu, ministrul de Externe al Finlandei, Alexander Stubb, care a exprimat poziția OSCE în legătură cu evenimentele din Georgia.

Pre-conflict

La fel ca și NATO, OSCE se implică în încercarea de detensionare a evenimentelor din Caucazul de Sud, înca dinaintea începerii confruntărilor armate directe, în august 2008.

La 17 aprilie 2008, într-o conferință de presă, președintele OSCE în exercițiu, Alexander Stubb, își exprimă îngrijorarea în legătură cu decizia Federației Ruse de a stabili legături oficiale cu autoritățile din regiunile separatiste de pe teritoriul georgian, Osetia de Sud și Abhazia. Reprezentatul OSCE și-a **exprimat sprijinul deplin pentru mecanismele de negociere existente, precum și regretul că nu au fost pe deplin utilizate.** De asemenea, a declarat că OSCE **sprijină suveranitatea și**

[108] NATO Meeting, "Allies discuss relations with Ukraine and Georgia and send a signal to Russia", 3 decembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/12-december/e1203b.html

integritatea teritorială a Georgiei și îndeamnă părțile implicate să se abțină de la acțiuni care ar putea destabiliza și mai mult situația deja tensionată.[109]
Trei zile mai târziu, un incident în urma căruia un avion de luptă rusesc a doborât un avion de recunoaștere georgian, care survola spațiul aerian al Abhaziei, a dus la o creștere a tensiunilor în zonă. Astfel că, în cadrul celei de a 544-a întâlniri a Forumului de cooperare în domeniul securității, la 30 aprilie 2008, SUA își face cunoscută poziția în legătură cu acest incident, declarând că tensiunile produse de acesta pot fi scăpate din mână și face apel la ambele părți să acționeze cu reținere, declarându-și totodată convingerea că transparența completă a anchetei incidentului va sprijini detensionarea situației.

La rândul său, OSCE-ul, prin intermediul unui comunicat de presă al președintelui în exercițiu, la 30 aprilie 2008, își declară îngrijorarea în legătură cu recenta evoluție a evenimentelor din Georgia: extinderea de către Rusia a recunoașterii asupra teritoriilor Osetiei de Sud și Abhaziei, incidentul cu avionul de recunoaștere georgian, precum și mișcările de trupe rusești în Abhazia, declarând că toate acestea duc la o creștere considerabilă a tensiunii într-o zonă deja inflamată. Președintele OSCE a făcut public faptul că organizația **abordează evenimentele din Georgia ca pe o prioritate**[110]. În acest sens, un trimis special a făcut o vizită în zonă, cu scopul de a detensiona relațiile și de a calma tensiunile. La rândul său, Forumul de cooperare în domeniul securității a deschis de urgență o ședință pentru discuții în legătură cu evenimentele recente. Cu aceleași intenții, Alexander Stubb **a vorbit la telefon cu președintele Georgiei, M. Saakashvili și cu ministrul de Externe rus, Serghei Lavrov, cerându-le evitarea oricăror altor acțiuni care ar duce la o escaladare a tensiunilor.**

Faza de conflict

Începerea ostilităților pe teritoriul georgian în luna august a anului 2008, este văzută de OSCE ca un eveniment care trebuie să înceteze imediat, astfel că la 12 august, în urma deciziei președintelui rus de încetare a focului, președintele în exercițiu al OSCE **salută decizia acestuia de a**

[109] Press release – OSCE Chairman expresses concern about recent developments in the Georgian conflict areas, HELSINKI, 17 Aprilie 2008, http://www.osce.org/item/30738.html.
[110] Press release - OSCE Chairman urges de-escalation of situation in Georgia, HELSINKI, 30 April 2008, http://www.osce.org/item/30929.html.

pune capăt operațiunilor militare din Georgia și declară că organizația este gata să ajute la monitorizarea încetării focului și să asigure ajutor umanitar.[111] Decizia de încetare a focului este văzută de OSCE ca un rezultat al eforturilor intense ale organizației, precum și a celorlalți actori implicați, UE și NATO, de a pune capăt confruntărilor din Georgia. Astfel, prioritatea OSCE și UE o reprezintă încetarea cât mai curând posibil a focului și inițierea unei acțiuni umanitare, având în vedere numărul mare de civili care au avut de suferit în urma confruntărilor. În cadrul aceleiași comunicat de presă, Stubb a declarat că OSCE este singura organizație internațională cu infrastructură, personal și experientă aflată deja în Georgia și care poate, în mod cert, să joace un rol în medieri, monitorizări și activitatea umanitară viitoare. De asemenea, a subliniat faptul că este nevoie de un numar suplimentar de ofițeri pentru monitorizare, pe lângă cei nouă deja prezenți pe teritoriul georgian.

Faza post-conflict

La 19 august 2008, printr-un comunicat de presă, s-au făcut publice deciziile Consiliului Permanent al OSCE întrunit la Viena. În cadrul ședinței, cele 56 de state participante au căzut de acord să crească numărul de ofițeri de monitorizare la 100, aceștia având ca sarcini monitorizarea punerii în aplicare a acordului de încetare a focului, precum și sprijinirea acțiunilor de asistență umanitară. Totodată, Consiliul Permanent al OSCE a **decis ca 20 de ofițeri militari neînarmați pentru monitorizare să fie imediat detașați în zonele adiacente din Osetia de Sud.**[112]

La 22 august 2008, președintele în exercițiu al OSCE, reafirmă angajamentul pentru stabilizarea Caucazului de Sud, în faza post-conflict, declarând că organizația a fost și rămâne **puternic angajată să contribuie la stabilitatea situației prezente din Georgia**. Aflat în Georgia pentru a se informa în mod direct despre situația de pe teritoriul acesteia și a se întâlni pentru discuții cu oficialii georgieni, Stubb a declarat că OSCE are trei priorități în zonă: **extinderea operațiunii OSCE de monitorizare în Georgia, monitorizarea implementării acordului de încetare a focului,**

---

[111] Press release - OSCE Chairman welcomes Russian President's decision to end military operation in Georgia, Moscova, 12 August 2008, http://www.osce.org/item/32564.html.

[112] Press release – OSCE States agree up to 100 monitors to Georgia, VIENA, 19 august 2008, http://www.osce.org/item/32606.html

angajarea comunității internaționale într-o discuție pe tema Osetiei de Sud.[113] Alexander Stubb s-a întâlnit cu președintele georgian Mikheil Saakashvili, cu prim-ministrul și cu ministrul de Externe, precum și cu alți oficiali georgieni. De asemenea, a vizitat orașul Gori și a luat contact cu persoanele strămutate din oraș și din satele georgiene din Osetia de Sud. Ofițerii pentru monitorizare trimiși de OSCE în Georgia contribuiau la reducerea tensiunilor în zonă, ușurau criza umanitară și încurajau dialogul politic în vederea găsirii unei soluții pe termen lung pentru conflictul din Caucaz.

La 28 august 2008 s-a decis ca președintele Adunării Parlamentare a OSCE, Goran Lennmarker, să facă o vizită în săptămâna următoare în toate cele trei state din Caucazul de Sud: Georgia, Azerbaidjan și Armenia. Numit recent Trimis special pentru Georgia, acesta este angajat și în căutarea unei soluții pentru conflictul dintre Azerbaidjan și Armenia, privind Nagorno-Karabakh. La întoarcerea din vizita din Caucazul de Sud, el va trebui să prezinte un raport în legătură cu situația din Georgia.

La 28 august 2008, în cadrul întâlnirii Consiliului Permanent al OSCE privind situația din Georgia, reprezentantul UE anunță că a luat cunoștință de d**ecizia autorităților rusești de recunoaștere a independenței Osetiei de Sud și a Abhaziei, președinția Consiliului UE condamnând cu fermitate această decizie, considerată contrară principiului independenței Georgiei, precum și suveranității și integrității teritoriale a acesteia. De asemenea, președinția face apel la o soluționare politică a conflictului din Georgia și declară că va examina consecințele deciziei Federației Ruse, din acest punct de vedere.**[114]

În cadrul întâlnirii de la Viena din 10 septembrie, OSCE își face cunoscută convingerea că evenimentele **din Georgia au schimbat situația politico-militară în zona Caucazului într-un mod care trebuie luat în**

---

[113] Press release - OSCE Chairman reaffirms Organization's commitment to stabilize post-conflict situation in South Caucasus, TBILISI, 22 August 2008, http://www.osce.org/item/32647.html

[114] Statement by the European Union at the Special Meeting of the OSCE Permanent Council, 28 august 2008, Regarding situation in Georgia, http://www.delvie.ec.europa.eu/en/eu_osce/eu_statements/2008/August/PC%20no.729%20-%20EU%20statement%20regarding%20situation%20in%20Georgia.pdf.

considerare de către acesta şi Forumul de cooperare în domeniul securităţii.[115]Este menţionat, de asemenea, că evenimentele actuale din Georgia, reprezintă o provocare în ceea ce priveşte controlul armelor, precum și consolidarea încrederii în regimurile susţinute de OSCE şi FCS. S-a specificat, de asemenea, că din acel moment atenţia trebuie să fie îndreptată asupra modului în care se asigură punerea efectivă în aplicare a acestor regimuri în noua și mult mai dificila situație.

La 23 septembrie 2008, miniştrii Afacerilor Externe ai statelor deținătoare a președinției OSCE în perioada 2007-2011 s-au întâlnit la invitația președintelui OSCE în exercițiu la New York pentru a discuta situația din Georgia. Pe agenda de lucru s-au regăsit acțiunile OSCE de pe teritoriul Georgiei, aceştia recunoscând rolul important pe care organizaţia l-a avut în ajungerea la semnarea acordului de încetare a focului, precum și în suplimentarea numărului de ofițeri pentru monitorizare în Georgia. Miniştrii participanţi **au fost de acord că OSCE trebuie să continue să aibă un rol activ în punerea în aplicare a acordului de încetare a focului, precum și în încercarea de a găsi o soluție de durată pentru conflictele din Osetia de Sud şi Abhazia, prin coordonarea eforturilor cu ONU și UE.**[116]

La 4 octombrie 2008, printr-un comunicat de presă, președintele în exercițiu al OSCE condamnă recentele incidente violente care au avut loc în Georgia și în urma cărora militari ruși și ai forțelor de ordine georgiene și-au pierdut viața. Totodată, **solicită în continuare accesul în Osetia de Sud, pentru a putea sa contribuie la construirea păcii și securității pe întreg teritoriul Georgiei.**[117]

La 9 octombrie 2008, printr-un comunicat de presă, președintele OSCE **salută acţiunea trupelor ruseşti de retragere din posturile aflate de-a lungul frontierei sudice a Ariei de responsabilitate a Forțelor de**

[115] Press release - Crisis in Georgia challenge for OSCE arms control and confidence-building regime, Finnish official says, VIENNA, 10 September 2008, http://www.osce.org/item/32900.html

[116] Press release - OSCE Chairmanship countries discuss Georgia, pledge enhanced co-ordination ahead of December Ministerial Council, NEW YORK, 23 septembrie 2008, http://www.osce.org/item/33113.html

[117] Press release - OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm, HELSINKI, 4 Octombrie 2008, http://www.osce.org/item/33843.html.

menţinere a păcii, în conformitate cu termenul limită 10 octombrie 2008, stabilit în acordul semnat de Sarkozy şi Medvedev.[118] Stubb a declarat de asemenea că un număr de 28 de ofiţeri vor continua să monitorizeze zona. În ceea ce îi priveşte pe cei 8 ofiţeri pentru Osetia de Sud, preşedintele OSCE în exerciţiu a declarat că se aşteaptă să fie primiţi fără nicio întârziere, apreciind un ajutor din partea Rusiei în acest sens. Referitor la Abhazia, oficialii responsabili cu monitorizarea au raportat că trupele ruseşti nu s-au retras şi din această regiune.

Discuțiile care au avut loc la Geneva în luna noiembrie a anului 2008 au reprezentat un pas important în încercarea de normalizare a situației din Georgia. La discuții au participat reprezentanți ai OSCE, ONU și UE, reușindu-se **trecerea la pasul următor, la faza operațională, trecându-se astfel de la discuțiile procedurale la chestiuni practice.**[119]

Discuțiile au avut loc pe două grupuri de lucru: unul care dezbătea securitatea și stabilitatea în zonă, iar celălalt care s-a ocupat de situația persoanelor strămutate și refugiate.

În cadrul întâlnirii care a avut loc în decembrie, Alexander Stubb s-a declarat mulțumit de rezultatatele înregistrate de discuțiile cu privire la Georgia din cadrul întâlnirilor de la Geneva (17-18 dec). În cadrul întâlnirii au fost abordate probleme concrete și punctuale, referitoare la populația din regiune și alte chestiuni care privesc Georgia post-conflict. Întâlnirea a reunit participanți ai ONU, OSCE, UE, ai SUA, Federației Ruse și Georgiei, dar și reprezentanți ai Abhaziei și Osetiei de Sud. În cadrul întâlnirii, președintele OSCE a făcut apel la **continuarea misiunii de monitorizare din Georgia.**

IV. CONCLUZII ASUPRA DOCUMENTELOR PRINCIPALELOR INSTITUȚII EUROPENE

În ceea ce privește concluziile extrase din documentele emise de structurile NATO și OSCE și declarațiile date de oficialii acestor organizații, se poate observa faptul că ambele au apreciat acțiunile

[118]Press release - OSCE Chairman welcomes Russian withdrawal as an important step, HELSINKI, 9 October 2008, http://www.osce.org/item/34187.html.

[119] Press release - OSCE Chairman welcomes important step forward in Georgia discussions in Geneva, HELSINKI, 19 November 2008, http://www.osce.org/item/35000.html

întreprinse de Federaţia Rusă ca fiind o încălcare a suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei, precum şi a rezoluţiilor Consiliului de Securitate al ONU, referitoare la graniţele statului georgian. Ambele organisme internaţionale au luat partea Georgiei, pe care au considerat-o stat victimă a agresiunii militare a Rusiei, acţiunile acesteia fiind percepute în mod negativ atât de către NATO, cât şi de către OSCE. Modul în care a acţionat Rusia în conflictul din august 2008, dar şi atitudinea acesteia în perioada pre-război, au dus la o calificare negativă a implicării acesteia în evenimentele din Georgia.

Astfel**, NATO** a acuzat Federaţia Rusă că prin acţiunile ei **subminează în mod clar suveranitatea statului georgian, acţiuni care nu au nicio bază legală, nu fac parte din misiunea de menţinere a păcii şi sunt contrare dorinţelor exprimate de către guvernul georgian, fiind în contradicţie cu suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei**, NATO declarându-se un susţinător al acestor principii.

De asemenea, oficialii NATO, şi-au exprimat dezacordul faţă de acţiunile Rusiei de **folosire a unei forţe armate disproporţionate**, făcându-şi cunoscută susţinerea pentru **suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei** şi au îndemnat Rusia să respecte aceste principii. De asemenea, era respinsă în mod clar decizia guvernului de la Kremlin de recunoaştere a independenţei Osetiei de Sud şi a Abhaziei, declarând că reprezintă o **încălcare flagrantă a rezoluţiilor adoptate de Consiliul de Securitate al ONU, cu privire la integritatea teritorială a Georgiei, rezoluţii pe care însăşi Rusia le-a semnat şi nu este compatibilă cu principiile fundamentale ale OSCE, pe care se bazează stabilitatea în Europa, acţiunile Rusiei ridicând mari semne de întrebare în ceea ce priveşte angajamentul acesteia pentru pace şi securitate în zona Caucazului.**

În ceea ce priveşte perioada post-conflict, în cadrul discuţiilor NATO-Georgia, care au avut loc în urma vizitelor reprezentanţilor NATO în Georgia, cel mai important eveniment a fost reprezentat de **înfiinţarea Comisiei NATO-Georgia**, care a fost creată pentru aprofundarea dialogului dintre cele două părţi semnatare, precum şi pentru **coordonarea asistenţei oferite de NATO pentru refacerea statului partener**, Alianţa oferindu-şi sprijin în domeniul umanitar.

OSCE la rândul său a încercat să detensioneze situația creată de evenimentele din Caucaz, din anul 2008, oferindu-și **sprijinul total pentru mecanismele de negociere** și asigurând Georgia de susținerea **suveranității și integrității ei teritoriale.** Acțiunile Federației Ruse au îndemnat organizația să trateze problema din Caucaz **ca pe o prioritate** în întâlnirile cu reprezentanții celor două părți opozante, transmițându-se din partea OSCE, un mesaj clar: **evitarea oricăror acțiuni care ar duce la escaladarea tensiunilor deja existente.** Organizația și-a oferit sprijinul pentru **monitorizarea punerii în practică a acordului de încetare a focului** și, asemenea NATO, **a declarat că va oferi ajutor umanitar civililor afectați de conflict.** Criza din Georgia (august 2008) a schimbat situația politico-militară în zona OSCE într-un mod care trebuie luat în considerare de către acesta și Forumul de cooperare în domeniul securității, reprezentând o prioritate atât pentru NATO, cât și pentru OSCE, care doreau securitate și stabilitate în zonă.

Pentru o mai bună informare în legătură cu evenimentele din Caucazul de Sud, atât NATO cât și OSCE au avut întâlniri cu ambasadorul georgian și au trimis un reprezentant special în zona de conflict care să întocmească rapoarte detaliate în legătură cu situația din Georgia. De asemenea, au avut loc întâlniri atât la nivel înalt - întâlnirea reprezentanților NATO și OSCE cu președintele Saakashvili -, cât și la nivelul reprezentanților parlamentului si guvernului georgian.

Concluziile trase ca urmare a parcurgerii fiecărui document UE reliefează necesitatea de a pune bazele unei zone energetice care să contracareze partea rusească. Atitudinea Rusiei este condamnată în majoritatea declarațiilor, însă cu o moderație care se resimte pe tot parcursul războiul. Este clar că majoritatea documentelor oficiale și a declarațiilor vor trasa o nouă politică UE-Rusia. Prin intermediul politicii de transformare a conflictului, UE demonstrează că dorește în principiu o abordare în ceea ce privește negocierile cu părțile în ciuda limitărilor structurale cauzate de natura intervenției externe.

Uniunea oscilează în declarații în ceea ce privește atitudinea față de Rusia: fie este fermă și acuză politica acesteia, fie este moderată. Schimbarea aceasta de atitudine vine pe fondul noii relații cu Rusia, care va suferi modificări datorită acestui război cu Georgia. Însă UE este precaută, deși Rusia a încălcat orice principiu internațional, deoarece este conștientă că izolarea Rusiei nu va face bine continentului european.

V. ANALIZA DE DOCUMENTE - ROMÂNIA

Până în momentul declanșării conflictului din Georgia, România a oferit sprijinul necesar acestei ţări pentru a putea adera la NATO în cadrul Noului Grup de Prieteni ai Georgiei, alături de Suedia, Polonia, Cehia şi statele baltice. România mai face parte, alături de Georgia, din Organizaţia de Cooperare Economică la Marea Neagră, Fondul Mării Negre și inițiativa europeană Sinergia la Marea Neagră sau Blackseafor. Nici una dintre aceste organizații nu a reacționat față de conflictul deschis dintre Georgia și Rusia, demonstrându-și ineficiența în contextul reafirmării influenței rusești. În tot acest timp România nu a acuzat deschis poziția Rusiei, dar s-a alăturat poziției Uniunii și celei a NATO.

Această poziție destul de prudentă va servi poate mai târziu României în conflictul din Transnistria. Statele care au lansat poziții dure față de atacurile ruse sunt cele care au promovat parteneriatul estic, iar această poziție poate face loc includerii Republicii Moldova în cadrul noii politici a Uniunii Europene care se îndreaptă tot mai mult spre Balcani.

România a tratat criza din Georgia prin două ședințe CSAT - una care a avut loc în 9 august și cealaltă pe 12 august și de asemenea prin prezența lui Lazăr Comănescu la reuniunea miniștrilor de externe din statele membre, respectiv 12 august (UE) și 19 august (NATO).

De asemenea prezența minoră în structurile europene poate fi considerată și ea o cauză a neimplicării României în acest conflict. Criticile dure față de conflict au existat, însă față de poziția Rusiei acestea au fost făcute indirect. Traian Băsescu a subliniat faptul că nu este corectă intervenția acelor state care încalcă principiul integrității teritoriale în numele apărării intereselor minorităților.

Relația noastră cu Georgia a existat încă din 1996 pe baza unui acord semnat la 26 martie care vorbește de prietenie și cooperare, ratificat de România în 1997. Acordul avea la bază dezvoltarea unor raporturi bilaterale în domenii de interes reciproc. În tratatul respectiv, cooperarea celor două părți contractante reprezintă un model de acțiune pentru promovarea democrației în fostele state comuniste. [120]

În ceea ce privește declarațiile Georgiei, România rămâne un partener de nădejde în asigurarea stabilității acestei regiuni și un sprijin important

[120] http://untreaty.un.org/unts/120001_144071/28/8/00023575.pdf

pentru această țară de a ajunge în structurile Uniunii. Conceptul de Sinergie a Mării Negre este un concept cheie pentru cele două state și reprezintă o responsabilitate colectivă.[121]

În analiza pe care o vom desfăşura vom lua în considerare comunicatele de presă ale preşedintelui Traian Băsescu, documente oficiale ale Ministerului Afacerilor Externe precum şi cele ale guvernului României şi principalele declarații ale oficialilor români. Agenții comunicării sunt definiți fie ca indivizi, fie ca instituție, fiecare trădând apartenența la un grup de valori și acțiuni.

În urma întâlnirii CSAT, România își afirmă suportul oferit Georgiei şi alăturarea la eforturile comunităților pentru identificarea de soluții politice. Tot în cadrul acestor ședințe se oferă sprijin românilor din Georgia și se stabilește evacuarea lor imediată din zona de conflict.[122] Reuniunea CSAT a fost prezidata de şeful statului şi a durat aproximativ două ore, făra să beneficieze de prezența premierului Tăriceanu sau a șefului serviciilor secrete, ori cea a ministrului de finanțe. Reuniunea se desfășoară în contextul decretării de către Preşedintele Saakasvili a stării de urgență precum și în cadrul cererii acestuia de a se aproba legea marțială. Cea de a doua reuniune[123] din cadrul CSAT va adopta și niște directive în ceea ce priveşte situaţia din Georgia. Asumându-și statutul de țară membră, România va acorda sprijin umanitar şi se va alătura deciziilor Uniunii Europene şi a NATO, decizie confirmată şi de Teodor Meleşcanu în declarația sa pentru presă: *„In criza din Osetia de Sud, țara noastră își asumă poziția NATO“* [124].

Vizitele lui Traian Băsescu în zona Caucazului, respectiv Marea Neagră, au ca scop identificarea unor soluții comune privind securizarea acestora, precum și analizarea situației din Georgia și repercusiunile pe care aceasta le are asupra conflictelor înghețate din zonă. Comunicatul de presă făcut la data de 19 august vine ca urmare a reuniunii de urgență a miniștrilor de externe a NATO care susțin retragerea trupelor rusești de pe teritoriul Georgiei.

[121] Georgia and Its Euro-Atlantic Aspiration, Remarks at Casa NATO by H.E. President Mihail Saakashvili

[122] COMUNICAT DE PRESĂ (09 august 2008)REF: Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, http://csat.presidency.ro/

[123] COMUNICAT DE PRESĂ (12 august 2008)REF: Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, http://csat.presidency.ro/

[124] Theodor Meleșcanu: În criza din Osetia de Sud, ne asumăm poziția NATO 8 august 2008, www.ziua.ro

În majoritatea declaraţiilor făcute, Traian Băsescu a afirmat că situaţia Transnistriei nu este asemănătoare cu evenimentele din Georgia. Deşi escladarea a ajuns la un nivel înalt, Transnistriei îi lipsesc condiţiile necesare pentru ca acest conflict îngheţat să se transforme în violenţă. Discuția de la Kiev[125] a pus față în față o chestiune comună: prevenirea conflictelor înghețate din zona Mării Negre şi respectiv Caucaz. În urma întrevederii Băsescu- Iuscenko, Ucraina şi România vor cere înlocuirea trupelor ruseşti din Osetia de Sud cu forțe aflate sub mandat OSCE și ONU. Ceea ce doreşte de fapt Traian Băsescu este crearea unui precedent pentru situația din Transnistria.

Vizita de la Chișinău a însemnat trasarea unor linii privind politica externă a României. România va sprijini în continuare aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, la fel a angajat şi poziţia Uniunii faţă de problema din Transnistria.

Pe fondul legăturilor bune existente cu Azerbaidjanul, s-a accentuat consolidarea lor. Politica energetică în această zonă reprezintă un punct de plecare în acordurile bilaterale create între ţările din regiune. Întâlnirea de la Baku[126] a pus în balanţa capacitatea ţărilor din regiune de a construi o piaţă energetică la fel de importantă ca cea a Rusiei. Vizita a confirmat punctele de vedere comune ale României cu cele ale Azerbaidjanului şi au asigurat continuarea proiectelor energetice într-un cadru de securitate colectivă.

Traian Băsescu a afirmat în numeroase declaraţii că susţine integritatea Georgiei, însă este necesară o negociere directă cu Rusia, deşi în urma întâlnirii cu omologul său din Tbilisi acesta doreşte ca participarea Rusiei să fie în continuare activă în ceea ce priveşte securizarea zonei Caucazului.[127.]

Ultima vizită de lucru în Turcia a fost şi ea încununată de succes. Declaraţiile lui Băsescu au trasat din nou linii de politică externă : România se va ralia initiativei Turciei de a crea o forta de descurajare a terorismului si a proliferarii armelor de distrugere in masa in regiunea Marii Negre, initiativa cunoscuta sub numele de „Black Sea Harmony“.[128]

---

[125] Declaraţie de presă a preşedintelui României,Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Ucrainei, Viktor Iuscenko, Kiev, 20 august 2008, http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=10140&_PRID=ag

[126] Declaraţie de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu preşedintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku, 21 august 2008, http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=10142&_PRID=ag

[127] Conferinţă comună de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, şi a preşedintelui Georgiei, Mihail Saakashvili, Tbilisi, 21 august 2008, http://presidency.ro/?RID=det&tb=date&id=10144&_PRID=lazi

[128] Conferinţă comună de presă a preşedintelui României, Traian Băsescu, şi a preşedintelui Republicii Turcia, Abdullah Gül (Istanbul, 22 august 2008, www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=10147&_PRID=ag

Relațiile economice cu Turcia ne-au asigurat succesul continuării unui parteneriat în cadrul zonei Mării Negre.

Urmarea vizitelor de lucru a fost continuarea relațiilor cu țările din zonă pentru fructificarea planului privind situația energetică și identificarea unor soluții de securizare în zonă.

În urma reuniunii de la Bruxelles[129], președintele Traian Băsescu este mult mai explicit în declarațiile sale. Vorbește direct despre planul Kozak și despre atitudinea României față de scrisoarea primită din partea Rusiei pentru recunoașterea independenței celor două teritorii. Problema în ceea ce privește consecințele asupra Transnistriei este din nou supusă atenției auditoriului. România s-a arătat dispusă să ofere soluții prin discuții la nivel global și mai ales prin noi metode de abordare a zonei de conflict. În data de 15 septembrie prin anunțul făcut de Lazăr Comănescu, România și-a arătat sprijinul pentru Georgia prin trimiterea unei misiuni de observatori. Misiunea de monitorizare este începutul unui proces de implicare mai substanțială a Uniunii în evoluțiile din Georgia. Prin lansarea acestei operațiuni, prin maniera și viteza cu care a acționat în legătură cu criza din Georgia, Uniunea Europeană a confirmat capacitatea crescândă de a se profila și acționa ca actor global.[130]

În acest cadru, ministrul Lazăr Comănescu a reiterat propunerea României de a include ca subiect pe agenda Consiliului European de toamnă viitorul relațiilor Uniunii Europene cu Republica Moldova, în contextul consolidării relațiilor dintre Uniune și țările din vecinătatea estică.

Comunicarea în ceea ce privește România se face pe baza dorinței unei alinieri la o chestiune care ține cont de principii: apartenența la comunitatea europeană. Sursele folosite în acest sens nu sunt unele directe. România preia informații fie din presă sau din documentele Uniunii, cu excepții când vorbim de vizitele de lucru efectuate de Traian Băsescu în teritoriu. Cadrul de desfășurare al comunicării este unul public realizându-se prin intermediul mass-mediei. Documentele oficiale au fost menționate în analiza noastră, dar accesul la diferite decizii ca cele ale CSAT nu au fost permise din lipsa actualizării site-urilor oficiale sau a conținutului lor secret.

[129] COMUNICAT DE PRESĂ (1 septembrie 2008) REF: Conferința de presă susținută de președintele României, Traian Băsescu, la Bruxelles, www.presidency.ro/?_RID=lazi&exp5=presa

[130] Participarea ministrului afacerilor externe la Reuniunea Consiliului Afaceri Generale și Relații Externe (CAGRE) Bruxelles (15 septembrie 2008), www.mae.ro

Reacția întârziată a oficialităților românești este evidentă mai ales prin lipsa unor declarații oficiale, dar și prin lipsa de documente.

Deși avem o reuniune a CSAT în care era necesară prezența oamenilor politici, România face din nou o gafă, dacă stăm să ne gândim că vorbim de siguranța energetică a Europei: lipsa participării în cadrul adunării. În urma analizării site-urilor principalelor partide politice, comunicarea este făcută în scopul menținerii imaginii, ca să nu mai vorbim de site-ul guvernului care nu beneficiază măcar de update.

Mass-media este presărată cu câteva declarații sumare ale unor oficiali care reiau sau redau declarațiile Uniunii sau principalelor instituții europene fără să adopte o poziție fermă în cadrul acestui conflict.

VI. CONCLUZII PE ROMÂNIA

Războiul care s-a declanșat între Georgia și Rusia a fost din dorința celei de-a doua de a pedepsi alinierea la politica prooccidentală a guvernului georgian. Trei scopuri a avut de îndeplinit acțiunea rusă: îndepărtarea lui Saakasvili (până la urmă s-a dovedit a fi un insucces), distrugerea oportunităților economice ale comunității georgiene și de asemenea distrugerea credibilității Uniuniii Europene în ceea ce privește politica de securitate comună și bineînțeles pe cea a Statelor Unite.

Reacția statelor europene în acest conflict a fost una destul de întârziată, deși Georgia face parte din Consiliul European și OSCE. Moscova a arătat încă odată că nu îi este frică de izolare sau de vreun conflict cu țările occidentale. În acest cadru, Uniunea Europeană s-a dovedit a fi mult mai precaută deoarece ea depinde foarte mult de conducta de gaz rusească. Toleranța a fost cuvântul de ordine a unor state precum Franța sau Germania care au dorit pe perioada conflictului reluarea discuțiilor cu Rusia.

Invazia Georgiei de către trupele rusești a dus la instabilitate în Caucaz. Azerbaidjanul, deși are aranjamente comerciale importante cu țările din Vest, a evitat să aibă relații tensionate cu Moscova. Cu toate acestea, el a solicitat UE să se implice financiar pentru construirea gazoductului Nabucco, care ar concura direct cu sistemul de conducte South Stream elaborat la Moscova. De altfel alte țări exportatoare de gaze naturale, precum Turkmenistan și Iran, s-ar putea conecta la Nabucco. Rusia este deranjată de faptul că Azerbaidjanul aprovizionează Georgia cu gaze, invalidând subordonarea energetică a Georgiei față de Moscova.

Deși aliată cu Rusia, Armenia încearcă discret să stabilească noi relații în exterior. Recent, Erevanul a contactat oficiali din Turcia cu intenția de a normaliza relațiile interstatale și de a deschide granița dintre cele două țări. Ca să-și diminueze dependența energetică de Rusia, Armenia a elaborat un plan ca să importe gaze naturale din Iran.

Chiar și provinciile caucaziene aparținând Federației Ruse, precum Cecenia și Daghestan, sunt menținute în cadrul Federației prin încorsetarea populațiilor respective, prin anihilarea brutală a aspirațiilor de afirmare a identității etnice și prin tirania necruțătoare a serviciilor de securitate ruse.

Regiunea caucaziană a devenit importantă atât pentru occidentali, cât și pentru Rusia. Transportul de petrol și gaze dinspre bazinul Mării Caspice spre Vest, prin Azerbaidjan și Georgia, ocolind teritoriul Rusiei, permite consumatorilor să evite monopolul energetic și posibilitatea de șantaj a Moscovei. Conducta Baku-Tbilisi-Ceyhan transportă deja un milion de barili de petrol zilnic.[131]

În ceea ce privește România, aceasta s-a dovedit a fi un aliat important al Georgiei în ceea ce privește integrarea sa în instituțiile europene. România a afirmat în numeroase rânduri că integrarea Georgiei în structurile NATO va aduce stabilitate regiunii.

Preocuparea României pentru Georgia a venit odată cu integrarea acesteia în 2003 în politica de vecinătate și mai ales pe baza raporturilor stabilite de țara noastră cu Uniunea Europeană și cu NATO.

În relațiile România–Georgia pot fi identificate două tipuri de interese pe care le asumă statul român: interese directe (actor regional important și asigurarea accesului la rutele energetice din bazinul caspic sau Asia Centrală) și interese asociate calității de membru al structurilor euro-atlantice (soluționarea conflictelor înghețate, prevenirea proliferării nucleare și lupta împotriva terorismului). Acestea două le întâlnim în strategia de securitate națională și în politica externă.

În același timp, România a promovat intens proiectul Nabucco, care ar fi trebuit să tranziteze teritoriul georgian (referințele la acest proiect nu au fost incluse în discursurile referitoare la inițiativele la Marea Neagră). Tot în 2005, România a aderat la Noul Grup de prieteni ai Georgiei (care include și Cehia, Lituania, Letonia, Estonia, Bulgaria, Suedia și Slovacia)

[131] http://www.revista22.ro/consecintele-razboiului-din-georgia-5142.html

pentru a sprijini statul georgian „în procesul de integrare în structurile nord-atlantice și europene". Contactele privilegiate România–Georgia au atins cel mai înalt nivel cu prilejul Summit-ului NATO de la București din 2008, când statul român a susținut acordarea statutului de MAP pentru Georgia.

În timpul ostilităţilor ruso-georgiene, din august 2008, președinția de la București a emis un comunicat în care „a reafirmat necesitatea respectării suveranităţii și integrităţii teritoriale a Georgiei". Spre deosebire de România, președinţii ţărilor baltice și Poloniei au semnat o scrisoare comună în care „au condamnat cu tărie acţiunile forţelor militare rusești împotriva suveranităţii și independenţei" Georgiei, chemând „NATO și UE să se opună politicii expansioniste și revizioniste în Estul Europei". În august 2008, președintele Băsescu a întreprins prima vizita oficială la Tbilisi după încheierea conflictului ruso-georgian (șefii de stat din Polonia, Ucraina și Țările Baltice s-au deplasat la Tbilisi în timpul conflictului).

Rolul de stabilizare în cadrul regiunii pe care ni l-am asumat a fost promovat și de SUA. Thomas Delare afirma în cadrul unei conferințe[132] care sunt principalele obiective strategice pe care SUA și le asumă în regiunea baltică, dar în care este implicată și România:

- Soluții privind rezolvarea conflictelor înghețate, oferind ca exemplu Transnistria și Georgia
- Consolidarea instituțiilor democratice, mai ales în Georgia, pentru care România reprezintă un model, dar mai ales un sprijin
- Dezvoltarea economică, în care locul principal îl ocupă coridorul de energie care leagă statele din regiune Mării Negre

Deși ne-am asumat un rol de pacificare la Marea Neagră, România a preferat să rămână cumva în umbra UE și NATO, adoptând fără prea mare tărie atitudinea occidentală, spre deosebire de Polonia sau statele baltice, care și-au exprimat loialitatea față de aliatul georgian prin adevărate strigăte de indignare la adresa Rusiei. Ne-am văzut totuși obligați în a ne alinia valorilor europene, iar poziția adoptată a fost: „România face un apel la toate părțile să dea dovadă de responsabilitate și să înceteze imediat ostilitățile, în vederea creării de condiții pentru negocieri care să garanteze

[132] REMARKS ON "THE BLACK SEA REGION AND BEYOND - WHAT ROLE AMERICA AND NATO? By Charge d'Affaires Thomas Delare, Presented at the Conference on „BLACK SEA AREA AND EURO ATLANTIC SECURITY: STRATEGIC OPPORTUNITIES" Bucharest, Romania April 20, 2005

pacea şi stabilitatea în regiune”. Mesajul a fost unul fără conţinut. Nu am adoptat o poziţie fermă sau directă în ceea ce priveşte agresiunea Rusiei.

Faţă de alte state, care au deja o relatie compromisă cu Rusia, iar cel mai bun exemplu este Marea Britanie[133] sau statele balticele, care au puternice resentimente postsovietice - România este încă dependentă de gazul rusesc. Poziţia prudentă este afirmată mai ales şi pe fondul situaţiei cu Republica Moldova. De altfel preşedintele Traian Băsescu a afirmat că nu doreşte crearea unui precedent pentru Transnistria.

Această lipsă de atitudine a statelor europene a fost explicată mai sus. Din păcate, perspectivele unei condamnări nu se întrevăd în viitorul apropiat. Italia, prin declaraţiile lui Franco Frattini, nu vrea ca Occidentul să clădească o coaliţie împotriva Rusiei. La fel a făcut şi George W. Bush. De ce ar fi România cea care ar adopta o altfel de atitudine?

Însă România a avut totuşi nişte mize în acest război, care au condus la acuzaţii din partea ambasadorului rus la Bucureşti. Teodor Meleşcanu a negat implicarea Bucureştiului în transportul de muniţie în Georgia, însă ulterior MAE a recunoscut, spunând că România a livrat armament şi muniţie de infanterie autorităţilor guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor Cartei ONU, a regimului internaţional de sancţiuni şi a Codului de conduită al UE privind exporturile de armament.

România nu face declaraţii oficiale decât prin intermediul preşedintelui Traian Băsescu, iar lipsa unor documente oficiale se întrevede pe site-ul oficial al Ministerului de Externe. Ajutorul umanitar a fost semnificativ şi prompt, iar declaraţiile preşedintelui român atestă dorinţa noastră de a participa la reconstrucţia Georgiei. Lipsa declaraţiilor oficiale seamănă un pic cu invadarea Iraqului în care din nou România nu a reacţionat, iar scuzele au fost găsite ulterior. Actul final de la Helsinki a fost cel care au ghidat poziţia României în cazul crizei din Georgia, cel puţin aşa a afirmat Traian Băsescu la întâlnirea pe care a avut-o cu Corpul Diplomatic Român.

Campania electorală a oferit o portiţă pentru partidele din România de a nu se implica în adoptarea unei atitudini, dar s-au întrevăzut câteva declaraţii ale unor oficiali români care au dorit sa păstreze imaginea partidului.

Însă România, confruntându-se chiar şi acum cu amintirea dominaţiei sovietice, a dorit să îşi modereze atitudinea faţă o putere mondială care încă

[133] dosarul Litvinenko

mai face ordine în bazinul Mării Negre. Relațiile cu Rusia ar trebui să fie o prioritate a agendei de zi a președintelui, mai ales că și politica Uniunii este regândită pe fondul acestui conflict din Georgia.

România și-a îndreptat privirile spre Georgia în contextul în care ele împărtășesc un trecut comun de dominație sovietică. Se întrevedea un fel de luptă comună a țărilor din est. Odată ce politica Rusiei pentru aceste țări s-a schimbat și s-a îndreptat din nou spre această zonă, România adoptă o poziție mult mai precaută față de Georgia. Poate fi aceasta motivul pentru care oficialii români nu au dat declarații sau nu au condamnat Rusia?

Campania electorală nu este răspunsul la întrebarea de mai sus, ci lipsa cunoașterii a ceea ce reprezintă zona pentru interesele României. Planul de energie este lăsat undeva deoparte, asta se vede și din strategiile de securitate și cea de politică externă. Traian Băsescu vede prin vizitele de lucru și ajutorul umanitar un mod de a salva atitudinea României față de conflict. Lipsesc cu desăvârșire documente sau declarații ferme, deși interesele României în zona Caucazului ar trebui să primeze din două motive: lupta împotriva comunismului și resursele energetice.

VII. ANALIZA ASUPRA STRATEGIEI DE SECURITATE NAȚIONALĂ ȘI ASUPRA STRATEGIEI DE POLITICĂ EXTERNĂ

Strategia de Securitate Națională a României

Politica de securitate națională a României reprezintă acea parte a politicii generale prin care se fundamentează teoretic și se îndeplinesc practic măsurile întreprinse în toate domeniile de activitate (politic, diplomatic, economic, militar, cultural, științific, informațional, ecologic, sanitar etc.), atât în timp de pace, cât și în timp de război sau de criză, măsuri care să asigure promovarea intereselor naționale fundamentale și apărarea lor împotriva oricăror agresiuni, pericole, amenințări și riscuri. O srategie de securitate națională este un document de poziție care, pornind de la identificarea elementelor esențiale unei națiuni, stabilește interese și obiective pe termen lung.

Strategia de securitate a fost prezentată de Administrația Prezidențială în data de 21 februarie 2007 și conține 12 capitole desfășurate pe 56 de pagini. Structura acestei strategii nu este sistematizată și conține idei sau

fraze greu de descifrat pentru o persoană care nu are cunoștințe în cauză. Repetabilitatea, deși în unele cazuri poate produce ideea de persuasiune, în cazul de față este agasantă, aceeași idee regăsindu-se în diverse capitole sub altă formă. Fiecare capitol este definit de o altă scriitură, o compilație cu mai mulți autori, care folosesc termeni specifici limbii engleze și care nu pot fi traduși ca atare sau își pierd semnificația în limba română. Se pot identifica în fiecare capitol concepte care nu sunt definite și care se repetă fără să fie integrate într-un context. O expunere mult prea literară cu multe imperfecțiuni de formă fac ca mesajul să fie greu perceput de cititor.

Conținutul este dominat de concepte de guvernare, seamănând cu un program politic într-o campanie electorală. Atacurile opoziției sunt destul de evidente în fraze ca: „identificarea corupției ca factor de risc la adresa securității naționale, încă de la începutul activității actualei administrații, a creat condiții....” Seamănă foarte bine cu un raport de evaluare întocmit de domnul Băsescu pentru discreditarea opoziției. Un alt aspect semnificativ este absența identificării unor principii sau valori care definesc poporul român. Documentul relevă clar inexistența unei corelări între conceptul de securitate și instituțiile însărcinate cu consolidarea conceptului. CSAT este o instituție care, potrivit strategiei, se ocupă de securitatea națională, dar care are și atribuții de guvernare, spre exemplu: „îmbunătățirea actului de guvernare” . Documentul de față este structurat pe două concepte: act de guvernare și program politic, cu accente de securitate.

Lipsa logii interne, precum și stilul ecletic pun cititorii față în față cu un document confuz, care conține pe ici pe colo câteva concepte de securitate, cu o tentă conflictuală în care amenințarea teroristă și corupția sunt principalele caracteristici ale securității românești.

Strategia de securitate vede România într-o poziție de stat frontieră al UE și NATO care are rolul de stat civilizator în regiunea Mării Negre. Deși vorbim de adoptarea identității euroatlantice, trasăm o linie de frontieră între noi și celelalte state, care face din România un stat marginalizat. Abordarea unei identități marginale pune față în față o Românie care este unificatoare, civilizatoare cu o Românie care luptă împotiva forțelor răului. Conceptul de stat-punte este folosit destul de frecvent în strategia de securitate, precum și în politica externă. Traian Băsescu se raportează la două spații diferite fără să aibă o implicare la fel de importantă în ambele, de asemenea își asumă niște roluri care nu au fost

impuse de niciunul dintre cele două spaţii. Rolul acesta exclusivist nu este tocmai benefic în contextul menţionat. Se contrazice prin asumarea rolului când face din România un stat de graniţă dar care tinde să fie tot mai mult un stat marginal.

Marea Neagră, deşi menţionată de multe ori ca sub-regiune, este o zonă definită în termeni realişti, ca să nu mai vorbim că întreg conceptul de securitate apare în termeni de hard-power sau hard-security - concepte des întâlnite în politica americană, dar care contravin orientării Uniunii Europene. De asemenea, politica UE îndreptată spre Balcani este minimalizată de România şi nu beneficiază de atenţie în documentul românesc.

Cea mai mare greşeală se dovedeşte a fi folosirea unor directive de guvernare. Utilizarea termenului de „good governance" nu are legătură cu strategia de securiatte. Pe lângă faptul că nu este folosit corect, termenul evaluează succesele pe care le-a avut guvernarea actuală. Extinderea maximă a acestui concept face din politica externă şi cea internă două concepte care pot fi tratate împreună, fără nici un fel de grad de departajare.

De multe ori buna guvernare se întrepătrunde cu conceptul de securitate.

Viziunea lui Traian Băsescu despre politica românească se citeşte printre rândurile documentului. Dacă dânsul doreşte o campanie politică cred că aceasta nu ar trebui făcută printr-un document cu o valoare internaţională.

Strategia propune un caracter democratic, care tratează securitatea în termeni interni, dar care ţine de asemenea de funcţionarea actualei guvernări. Nu vi se pare că o linie comunistă se întrevede în acest document: implicarea statului în domeniul public. O doctrină populistă promovată de acest document este mai mult decât vizibilă.

Strategia propune reglementări de ordin intern însă uite să menţioneze probleme legate de energie, minorităţi, demografie şi evoluţii educaţionale sau tehnice. Cum am afirmat şi mai sus , domnul Traian Băsescu merge pe principiul hard security, ceea ce nu promovează politica Uniunii bazată pe conceptul de soft. Se ştie clar că principiul nerecurgerii la forţă folosit decât ca soluţie extremă, este principiul care validează acţiunea în teritoriu al UE. Eficienţa este criteriul legitimităţii Americii, iar termenul de anticipare defineşte tot politica SUA. Uniunea merge pe conceptul de nerecurgere la

forță și este pe deplin corelat cu politica de vecinătate. Se merge pe strategii comune şi pe consolidarea securității, nicidecum pe o acţiune preventivă bazată pe intervenţie militară. România nu vede totul în concepţie universalistă, ci regională, pe o asumare de resposabilităţi regionale ce contravine din nou politicii UE. Lupta împotriva corupţiei şi asumarea rolului regional seamănă foarte bine cu rolul activ și pacificator al Americii în Europa.

De aici putem justifica faptul că asumarea rolului militar în regiune care este dincolo de măsura capacităţilor noastre duce la transformarea României dintr-un stat-punte în unul ţintă.

Structura documentului este încărcată, multe capitole neintroduse într-o problematică anume, un stil eclectic cu termeni americanizaţi, care fac din el, datorită conceptelor de guvernare mai degrabă un manifest politic decât o strategie. Seamănă foarte mult cu un plan de acțiuni valabile pe timp îndelungat.

Strategia de Politică Externă a României

La nivel analitic, politica externă a României poate fi analizată din două puncte de vedere: vorbește despre situația României pe plan internațional și dorește să stabilească un rol tot mai evident pe plan mondial în următorii ani.

Din punct de vedere al structurii ne manifestăm obiecția față de prezența motto-ului care se află la începutul documentului, motto a cărui prezență nu este justificat sub nicio formă în document. Valoarea acestei strategii nu este dată de acest motto şi nici măcar nu se întrevede originalitatea. Strategia este compusă dintr-un preambul şi două părţi aşa cum am exemplificat mai sus.

Preambulul este foarte scurt și nu explică necesitatea acestui document. Stilul este la fel de ecletic ca cel din strategia de securitate și nu se întelege cu exactitate care sunt problemele majore ale lumii, de ce au loc anumite evenimente. Sunt folosite tot felul de afirmații fără a fi explicate în vreun fel. Acest preambul oferă nişte generalităţi despre teme care nu își au rost în strategia de politică externă. Sunt deplin de acord că documentarea este necesară dar care este rolul de a aduce în discuţie procesul de migraţie sau drepturile omului.

Prima parte este una destul de aprofundată. Vorbește despre fiecare instituție în parte, însă Uniunea este tratată în mod diferit. De altfel nu se oferă nici o explicație în document despre acest lucru. Problemele care sunt definitorii pentru politica Uniunii ocupă o descriere mai puțin amănunțită , deși sunt de interes principal pentru statele europene. Trecând peste lipsa acestei abordări avem de-a face cu o afirmație care este de-a dreptul interesantă și care am putea spune că aparține unui necunoscător în relații internaționale: „relația dintre UE și SUA tinde spre armonizare". Această tendință despre care vorbește MAE este chiar nefondată și lipsită de argumente, mai ales când știm că relația depinde de puterea exercitată de un stat în cadrul președenției UE.

România ca și politică de vecinătate se vede îndreptățită să acorde o atenție mai mare Republicii Moldova, reducând importanța unei relații cu Rusia. Interesant de văzut ce a mai făcut România în ultimul timp pentru Republica Moldova.

Tratarea subiectelor internaționale sunt lipsite de logică și coerență dar mai ales se vede lipsa cunoșterii problemelor de ordin mondial.

A doua parte tratează obiectivele României pe termen lung. Se fac niște afirmații care nu au o bază, spre exemplu se vorbește de competiție, de resurse, dar care sunt ele, cine sunt cei cu care concurăm, astfel nu se face o mențiune clară a relațiilor noastre pe plan mondial. Pe tot parcursul documentului MAE menționează o serie de chestiuni care nu beneficiază de explicații sau să nu mai vorbim de definerea unor poziții în politica Uniunii. Se vorbește pe alocuri de unele responsabilități pe care trebuie să le adoptăm, care de fapt erau necesare pentru integrarea noastră în instituțiile europene și drept urmare ni le asumasem deja.

Problema terorismului beneficiază de incoerență. Este sau nu o problemă de interes? Deși nu există atacuri teroriste este bine să combatem riscurile dar nu este necesar să avem o strategie.

Relațiile cu Ucraina și Republica Moldova sunt tratate expeditiv. Nu se oferă metode de acțiune, nu există directive, nu există o politică îndreptată spre aceste state. Ca să nu mai vorbim de cea mai mare gafă în momentul în care România dorește să promoveze islamismul moderat, asta în condițiile în care se dorește combaterea radicalismului islamist.

Migrația este și ea tratată superficial, mai ales când știm de problemele din Italia și Spania. Dacă stăm să reflectăm acestea afectează credibilitatea și identitatea României.

Documentul de față este unul descriptiv, fără a oferi obiective clare și concrete.

Omiterea unor evoluții și consecințele care apar datorită globalizării nu sunt menționate în document. La fel ca și strategia de securiate, evenimentele cu impact sunt tratate intr-un mod general.

VIII. PROCESUL DECIZIONAL ÎN POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

În ceea ce privește luarea deciziilor în politica externă a României , instituțiile cu o asemenea competență sunt reprezentate de către forul consultativ CSAT și Parlament, puterea legislativă a statului.

Având în vedere importanța Consiliului Suprem de Apărare Națională în procesul decizional al politicii externe a României, analizarea modului în care acesta își desfășoară activitatea prezintă o deosebită importanță în scopul studiului de față.

Astfel că, pentru a putea propune implementarea unui proces decizional eficient în politica externă a României, mai ales în cazul unor situații de criză trebuie analizată, mai întâi procedura existentă. Constituția României, modificată în 2003, stabilește la art. 119: „*Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii”*.[134]

Pentru început un rol important în derularea procesului decizional este reprezentat de către raportul dintre CSAT și Parlamentul României. Conform Legii nr. 415, „activitatea CSAT este supusă examinării și verificării parlamentare” .Astfel se precizează imediat că felul în care Parlamentul controlează CSAT se realizează doar pe calea examinării rapoartelor de activitate ale CSAT. Aceste rapoarte se prezintă obligatoriu anual sau la cererea comisiilor permanente de specialitate ale Parlamentului sau „ori de câte ori se consideră necesar”. Formularea finală este, evident,

[134] Constituția României 2003

vagă, căci, în general, formulările impersonale de genul „se consideră necesar”, „se constată” sau „se decide”, fără a se specifica cine consideră necesar, constată sau decide duc la o practică leneșă și dezordonată. În fine, rapoartele CSAT se prezintă,întotdeauna, în ședința comună a celor două Camere (art. 2 din Legea 415 coroborat cu art. 62, alin. 2, lit. F din Constituția din 1991). Aceasta presupune, firesc, că nu se vor putea examina aspecte care implică informații clasificate. Cum lucrul cu asemenea informații ține de esența activității CSAT, deducem, limpede, că controlul parlamentar, deși definit drept „examinare și verificare”, nu poate fi decât de ordin superficial.

Practica a mai evidențiat un alt mod de control parlamentar asupra CSAT, pe care l-am putea denumi, mai potrivit, controlul parlamentar asupra membrilor CSAT, pentru că vizează pe membrii Consiliului, fiecare în parte și nu direct instituția, Consiliul.

Astfel, conform legii, CSAT are în componență mai ales membri ai Guvernului, la care se adaugă șefi ai serviciilor secrete. Atât membrii Guvernului, cât și șefii serviciilor secrete sunt supuși controlului parlamentar în virtutea acestor funcții. Ei pot fi oricând chemați în fața comisiilor parlamentare de specialitate pentru a fi audiați în legătură cu orice chestiune care ține de funcția lor. Cum tot în virtutea acestor funcții ei sunt și membri ai CSAT, atunci rezultă, pe cale logică, că ei pot fi audiați în comisii și pentru activitatea lor din cadrul Consiliului. Astfel, în data de 28 februarie 2005 CSAT s-a reunit și a discutat, la inițiativa Președintelui posibilitatea modificării strategiei de securitate națională a României prin introducerea în acest document a posibilității ca România să participe, alături de alte state aliate, la desfășurarea unor operațiuni militare cu caracter preventiv. Cum chestiunea este foarte controversată în România, așa cum este și pe plan internațional, opoziția a reacționat imediat criticând propunerea Președintelui și a folosit mijloacele parlamentare pe care le are la dispoziție. Președinția Comisiei de politică externă din Senatul României aparține opoziției, ceea ce a permis acestei comisii să-l convoace pentru audieri pe ministrul de externe, care este conform legii membru în CSAT, căruia i s-au cerut lămuriri cu privire la cele dezbătute în Ședința Consiliului și la poziția sa în această problemă.[135]

[135] Institutul Pro “Arhiva Analize 2006”, Analize

Astfel, printr-o procedură perfect constituțională, Parlamentul și-a exercitat controlul asupra ministrului de externe, membru al Guvernului, în legătură cu activitatea sa în CSAT, realizând, de fapt, un control asupra CSAT.[136]

Totuși, nu există un control parlamentar riguros asupra activităţii CSAT. Desigur, această discuție comportă nuanțe diferite în funcție de sistemul constituțional-politic în care lucrăm. După standardele unei republici parlamentare, controlul Parlamentului României asupra CSAT este ca și inexistent. După standardele unei republici prezidențiale, controlul Parlamentului României asupra CSAT este satisfăcător. Cum majoritatea experților agreează că România este o republică „semiprezidențială”, ceea ce înseamnă, desigur, că este și „semiparlamentară”, rămâne de apreciat felul în care practica şi Constituția permit desfăşurarea unui control parlamentar asupra CSAT în funcție de standardele generale ale democrației. Unul dintre criterii, în acest caz, ar putea fi acela al importanței pe care CSAT o acordă acestui control, adică prezentării rapoartelor anuale în Parlament. Este elocvent în acest sens faptul că, în practică, secretarul CSAT, care are rang de consilier de stat în administrația prezidențială, echivalent al secretarului de stat, este cel care prezintă Plenului acest raport. Se pare firesc ca, în fața Parlamentului, Președintele României/Președintele CSAT să fie cel care prezintă raportul sau, în lipsa lui, Vicepreședintele CSAT, pentru că ei sunt cei care conduc această structură și cei care poartă, în principal, răspunderea activității ei. Delegarea prezentării raportului anual al CSAT în Parlament către Secretarul CSAT dovedește nu doar că Președintele CSAT socotește acest raport drept o formalitate (și aici e și culpa parlamentarilor care votează fără să aprofundeze serios acest raport), ci și faptul că, din punct de vedere politic, controlul parlamentar al activității CSAT este socotit a avea potențial minor.

În ceea ce priveşte raportul dintre Guvernul României şi CSAT, deşi nu există nicăieri vreo prevedere expresă care să definească exact raportul dintre aceste două instituții, totuși, normele legale care leagă Guvernul de CSAT și stabilesc mecanisme de lucru între cele două structuri ale administrației centrale nu lipsesc. Există, în principal, două tipuri de raporturi, așa cum ele se desprind din Legea nr. 415.[137]

[136] Regulament privind funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării aprobat prin hotărârea CSAT nr.4/2003

[137] Legea nr.415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării

Mai întâi, există un raport clar de subordonare stabilit prin exprimarea fără echivoc din art. 3 unde se spune că hotărârile CSAT „sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice centrale și instituțiile publice la care se referă”. Și raportul de subordonare care este întărit de teza a doua, care stabilește că aceste autorități „răspund, în condițiile legii” pentru aplicarea hotărârilor Consiliului. Apoi, există un raport de coordonare, de colaborare, dat de faptul că membrii CSAT sunt, în marea lor majoritate, membri ai Guvernului. Astfel, potrivit art. 5 din Legea nr. 415, CSAT este compus din 10 membri. 6 dintre ei sunt miniștri (deținătorii portofoliilor apărării, internelor, externelor, justiției, industriei și finanțelor), 2 sunt directori de servicii de informații (conducătorii Serviciului Român de Informații și ai Serviciului de Informații Externe), Șeful Statului-Major General și consilierul prezidențial pentru probleme de securitate națională. Președintele României este Președinte al CSAT, iar Prim-Ministrul este Vicepreședinte. Cum majoritatea CSAT revine membrilor Guvernului, iar șeful Guvernului este Vicepreședinte al CSAT, se poate deduce că, în fond, activitatea CSAT este de natură guvernamentală. În orice caz, CSAT este o structură aparținătoare puterii executive și pentru aceasta sunt multe argumente; compoziția sa, subordonarea sa față de Președinte (unul din cele două vârfuri ale puterii executive în România) și capitolul din Constituție în care se găsește dispoziția referitoare la CSAT sunt, poate, cele mai convingătoare dintre argumente.

Pe de altă parte, ca pentru a tempera majoritatea pe care membrii Guvernului o au în CSAT, legea stabilește că hotărârile Consiliului se iau „prin consens”, iar Consiliul este legal întrunit în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi, ceea ce înseamnă cel puțin 7 membri. Conform legii 129, Președintele României, care este Președinte al CSAT și Prim-Ministrul, care este Vicepreședinte al CSAT, nu sunt socotiți membri ai CSAT.

Atribuțiile CSAT sunt stabilite conform Legii nr. 415, în patru categorii de competențe[138]:

- competența de a analiza și de a propune spre dezbatere și aprobare altor instituții ale statului anumite documente care vizează securitatea țării și ordinea de drept;
- competența de a aproba anumite documente și măsuri de același gen;

[138] Idem

- competența de a coordona anumite activități care țin de integrarea României în structurile de securitate europene și euroatlantice;
- competența de a numi/revoca în/din funcții, în cazurile stabilite de lege.

În cadrul primei categorii de competențe, aceea de a analiza și a propune spre dezbatere și aprobare altor instituții ale statului, anumite documente care vizează securitatea țării și ordinea de drept, CSAT acționează ca:

a) inițiator al acestor propuneri pentru:
   - strategia de securitate națională a României;
   - strategia militară a României;
   - strategiile de ordine publică și siguranță națională ale României, în raport cu răspunderile instituțiilor abilitate;
   - datele, informările și evaluările furnizate de serviciile de informații și de celelalte structuri cu atribuții în domeniul siguranței naționale.

b) răspunde la solicitarea Președintelui de a analiza și a propune pentru:
   - instituirea stării de asediu sau a stării de urgență în întreaga țară ori în unele localități;
   - declararea mobilizării parțiale sau generale a forțelor armate;
   - respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva țării;
   - declararea stării de război și încetarea sa;
   - inițierea, suspendarea sau încetarea acțiunilor militare.

c) avizează proiectele de acte normative inițiate sau emise de Guvern privind securitatea națională care se referă la:
   - organizarea generală a forțelor armate și a celorlalte instituții cu atribuții în domeniul securității naționale;
   - organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
   - pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare;
   - propunerile de buget ale instituțiilor cu atribuții în domeniul securității naționale;
   - alocațiile bugetare destinate ministerelor și serviciilor cu atribuții în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale;
   - condițiile de intrare, trecere sau staționare pe teritoriul României a trupelor străine;
   - numirea în funcțiile prevăzute în statele de organizare cu grad de general-locotenent, viceamiral, similare și superioare acestora.

În cadrul celei de-a doua categorii de competenţe, aceea de a aproba anumite documente, CSAT are în responsabilitate exclusivă:

- orientările de bază în domeniul relaţiilor internaţionale privind securitatea naţională;
- proiectele tratatelor şi acordurilor internaţionale în domeniul securităţii naţionale sau cu incidenţe în acest domeniu;
- stabilirea de relaţii cu organisme similare din străinătate;

Evoluțiile politice interne și externe de după 2002 au impus o evoluție a instituțiilor și procedurilor din sistemul național de securitate. Practic, în ultimii trei ani, principalele evenimente care au afectat direct România și care au impus ajustarea cadrului legislativ în materia securității naționale au fost:

- implicarea României, alături de SUA și de aliații săi, în lupta împotriva terorismului;
- diversificarea amenințărilor la adresa României și a stabilității internaţionale în general;
- aderarea României la NATO.

Sub influența acestor trei factori, au fost atribuite CSAT competențe noi sau au fost în plus precizate cele deja enumerate în Legea nr. 514. Aceste noi atribuții însă nu au contribuit la limpezirea naturii și rolului CSAT în ansamblul sistemului instituțiilor noastre de securitate. Atribuirea de noi competențe către CSAT are la bază, după aprecierea noastră, mai degrabă o intuiție despre ceea ce ar trebui să fie CSAT, decât un studiu asumat la nivel politic înalt despre ceea ce acest Consiliu trebuie să devină în contextul general al administrației centrale din România.

BIBLIOGRAFIE

I. Documente UE:

1. EP non-legislative resolution, 17.01.2008, accesat de pe site-ul www.europarl.europa.eu, la data de 16.02.2008 , http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5478752
2. Mikheil Saakashvili: "Georgia is an ancient European nation"External relations - 20-11-2006 - 16:07, speaking to a formal sitting of the European Parliament, www.europarl.europa.eu, accesat la data de 16.02.2008
3. Bruno Coppieters, "The EU and Georgia: time perspectives in conflict resolution, occasional paper, no.70, December 2007, Institute for Security studies
4. Notă asupra întâlnirii extraordinare a Consiliului de la Bruxelles de pe data de 1 septembrie 2008, concluziile presidențiale, http://www.ue 2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf
5. Peaceful resolution of the conflict in the Tskhinvali Region/South Osetia, Information Note, 28.10.2008
6. International Election Monitors Hail Significant Improvements in Georgia's Electoral Process, Declare Vote Free & Fair ,Serious irregularities reported in only 13 of 3,558 electoral precincts; "If ever there was a transparent election, it was this one" says Swedish monitor, 22 mai 2008, ora 08:00
7. Report of UNOMIG on the incident of 20 april involving the downing of a georgian unmanned aerial vehicle over the zone of conflict
8. European Parliament Calls for Replacement of Russian Troops in Georgia; EU-US Summit Calls on Russia to Respect Georgia's Borders "Russian troops have lost their role of neutral and impartial peace-keepers," Parliament declares; Ferrero-Waldner applauds Georgian peace initiative for Abkhazia, 12 iunie 2008, ora 12:30, Tbilisi
9. Russia Expands Illegal Activity in Abkhazia as Bombs Rock Territory; Moscow's "Absolute Control" Thwarts Peace Efforts, Says Georgian FM Separatist rebels close border with Georgia following outbreak of

gang warfare; OSCE Parliamentary Assembly & Georgian Patriarch criticize Moscow, 2 iulie 2008, ora 17:00 Tbilisi

10. COUNCIL JOINT ACTION 2008/…/CFSP regarding a further contribution of the European Union to the conflict settlement process in Georgia/South Ossetia, Brusseles, 9 iunie 2008, Council of the European Union, PESC 439, http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008E0450:EN:HTM
11. Jim Nichol Specialist in Russian and Eurasian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, CRS Report for Congress, Russia-Georgia Conflict in South Ossetia: Context and Implications for U.S. Interests,29 august 2008
12. Georgia: EU continues to deploy assistance to the conflict-stricken area, 21 august 2008 Bruselles, http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1269&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en
13. Council Conclusions on the situation in Georgia, GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS,Council meeting Brussels, 13 August 2008, Council of European Union, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/98818.pdf
14. Council Conclusions on Georgia 2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 15 and 16 September 2008, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/102749.pdf
15. Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, welcomes the appointment of Hansjörg HABER as Head of the EU Monitoring Mission in Georgia, Brusseles, 17 septembrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/esdp/102810.pdf
16. European Union Monitoring Mission (EUMM) 29 September 2008, www.eumm.eu , http://www.eumm.eu/data/factsheets/factsheet-eng.pdf
17. Address by Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM) Headquarters in Georgia, 30 septembrie 2008, Tbilisi, http://www.delgeo.ec.europa.eu/en/press2008/30sept2008.html
18. EUMM confirms first checkpoint to be dismantled, 5 octombrie 2008, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/081005-First_CP_Dismantled.pdf

19. EXTRAORDINARY EUROPEAN COUNCIL, BRUSSELS 1 SEPTEMBER 2008, http://www.ue2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/09/0901_conseil_europeen_extraordinaire/Extraordinary%20European%20Council%20-%20Conclusions%20of%20the%20Presidency_EN.pdf

II. Documente NATO:

Note subsol:

1. Statement by the NATO Secretary General on Abkhazia and South Ossetia, 16 aprilie 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-056e.html.
2. NATO Secretary General's statementon the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia, 3 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-076e.html.
3. Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia , 8 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-100e.html.
4. The North Atlantic Council (NAC) meeting, "North Atlantic Council discusses situation in Georgia", 12 august 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0812a.html.
5. The North Atlantic Council (NAC) meeting, "NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia", 19 august, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0819a.html.
6. Statementby the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abkhazia and South Ossetia, 26 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-107e.html.
7. Statement by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia, 27 august 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-108e.html.
8. 9.Visit of the North Atlantic Council in Georgia, 15 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0915a.html.
9. NATO Meeting, "Allies discuss relations with Ukraine and Georgia and send a signal to Russia", 3 decembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/12-december/e1203b.html
10. Georgian officials visit NATO, 3 Mar. 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/03-march/e0305a.html

11. Georgian officials visit NATO, 26 martie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/03-march/e0326a.html.
12. Bucharest Summit Declaration, 3 Apr. 2008, http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html
13. NATO consultations with Georgia, 28 Apr. 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/04-april/e0428a.html
14. Milestone agreement signed for Georgia Trust Fund Project, 18 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/06-june/e0618b.html
15. President of Georgia visits NATO, 20 iunie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/06-june/e0620a.html
16. Senior NATO official and civil emergency planning team visit Georgia, 20-23 august 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/08-august/e0820a.html
17. Georgia and NATO start Air Situation Data Exchange programme, 9 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0909b.html
18. NATO humanitarian support to Georgia, 10 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0910c.html
19. NATO-Georgia consultations, 11 septembrie 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0911b.html
20. North Atlantic Council in Georgia, 16 septembrei 2008, http://www.nato.int/docu/update/2008/09-september/e0916b.html

III. Documente OSCE:

1. Press release - OSCE Chairman expresses concern about recent developments in the Georgian conflict areas, HELSINKI, 17 Aprilie 2008, http://www.osce.org/item/30738.html.
2. Press release - OSCE Chairman urges de-escalation of situation in Georgia, HELSINKI, 30 April 2008, http://www.osce.org/item/30929.html.
3. Press release - OSCE Chairman welcomes Russian President's decision to end military operation in Georgia, Moscova, 12 August 2008, http://www.osce.org/item/32564.html.
4. Press release - OSCE States agree up to 100 monitors to Georgia, VIENA, 19 august 2008, http://www.osce.org/item/32606.html.

5. Press release - OSCE Chairman reaffirms Organization's commitment to stabilize post-conflict situation in South Caucasus, TBILISI, 22 August 2008, http://www.osce.org/item/32647.html.
6. Statement by the European Union at the Special Meeting of the OSCE Permanent Council, 28 august 2008, Regarding situation in Georgia, http://www.delvie.ec.europa.eu/en/eu_osce/eu_statements/2008/August/PC%20no.729%20-%20EU%20statement%20regarding%20situation%20in%20Georgia.pdf.
7. Press release - Crisis in Georgia challenge for OSCE arms control and confidence-building regime, Finnish official says, VIENNA, 10 September 2008, http://www.osce.org/item/32900.html.
8. Press release - OSCE Chairmanship countries discuss Georgia, pledge enhanced co-ordination ahead of December Ministerial Council, NEW YORK, 23 septembrie 2008, http://www.osce.org/item/33113.html
9. Press release - OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm, HELSINKI, 4 Octombrie 2008, http://www.osce.org/item/33843.html..
10. Press release - OSCE Chairman welcomes Russian withdrawal as an important step, HELSINKI, 9 October 2008, http://www.osce.org/item/34187.html.
11. Press release - OSCE Chairman welcomes important step forward in Georgia discussions in Geneva, HELSINKI, 19 November 2008, http://www.osce.org/item/35000.html.

Partea a III-a

ANALIZE CONTEXTUALE, INSTITUȚIONALE ȘI TEMATICE ALE CRIZEI RUSO-GEORGIENE, PERCEPUTĂ ÎN ROMÂNIA

După cum am văzut în descrierea metodologiei din partea întâi, modelul de analiză care vizează descompunerea modului în care a evoluat criza și recompunerea ei ulterioară cuprinde un pas care se referă la privirea din unghiuri de vedere diferite a crizei, prin metoda „fantei de lumină”, respectiv a urmăririi exclusive a unui singur aspect și impactului său asupra crizei.

Aceste teme sunt după cum urmează:
- Pregătirea, prevenirea și atenuarea crizelor
- Leadership
- Unități de luare a deciziei
- Percepția și încadrarea problemei
- Conflictul de valori
- Conflict și cooperare politico-birocratică
- Comunicarea în criză și credibilitatea
- Transnaționalizare și internaționalizare
- Efectele în timp și managementul crizei
- Lecții învățate

Aceste analize tematice sunt o formulă de analiză de tip tomograf care, la reunirea lor, permit analiza mult mai aprofundată a elementelor crizei prin recompunerea acestor argumente și implicații în funcție de relevanța fiecărei analize tematice în parte.

În partea a treia am procedat la analiza tematică pe diferitele secvențe a crizei Războiului ruso-georgian din punctul de vedere al României. De asemenea, am adăugat analizele de context, cadru instituțional al deciziei de securitate, apărare și politică externă în România și elemente ce se puteau constitui în avertizări timpurii ale crizei – early warning. Analizele relevante sunt prezentate în cele ce urmează.

Capitolul 1
CONTEXTUL CRIZEI

Radu Arghir

Tensiunile ruso - georgiene nu erau o noutate în august 2008, iar ipoteza iminenței unei confruntări militare era prezentă de mai bine de doi ani. Totuși, izbucnirea conflictului pare să fi luat Occidentul (și la nivel declarativ și Rusia) prin surprindere. În ciuda tensiunilor recurente și a amenințărilor din partea ambelor tabere, perspectiva unui conflict armat era considerată un instrument retoric. De altfel, multitudinea mijloacelor diplomatice și economice folosite până atunci în dispută părea să facă redundant conflictul armat. Cu toate acestea, el a avut loc.

Primul și poate cel mai important actor internațional implicat în acest conflict este Federația Rusă. Pentru a analiza acțiunile ei, este important să identificăm principalii vectori ai politicii externe ruse în perioada pre-conflict. Fără a intra în detalii - care oricum nu sunt relevante pentru studiul nostru - respectivii vectori au fost pro-occidentali și naționaliști. Vectorul pro-occidental este prezent în perioada premergătoare lui Putin, în timp ce după venirea acestuia la putere, treptat, vectorul naționalist a acaparat puterea[1]. Relevant aici este faptul că în perioada dominației vectorului pro-occidental spațiul post-sovietic din Asia nu s-a bucurat de multă atenție din partea Moscovei, primordiale fiind relațiile cu Europa. Cu toate acestea, Georgia a avut de la început un statut special (în ceea ce privește atenția acordată de Moscova) datorită regiunilor sale separatiste.

[1] Tudoroiu, Theodor, "Importanța puterilor exterioare pentru securitatea spațiului balcanic", în Cornel Codiță (coordonator), *Balcanii. Ieșirea din trecut,* Editura ISIS, București, 1999, pg 160 -162

După destrămarea URSS, regiunile Abhazia și Ossetia de Sud au cerut să li se acorde independența. La acea vreme exista în Georgia un puternic sentiment naționalist, astfel că incidentele violente au fost inevitabile. Mai mult, ciocnirile s-au transformat în război civil. Susținuți (neoficial) de armata rusă, separatiștii au reușit să învingă armata georgiană. Pacea a fost mediată de Moscova, iar în cele două regiuni au fost trimise misiuni de menținere a păcii cu o puternică prezență rusească. Regiunile nu se mai aflau practic sub control georgian. Începând din acel moment, Federația Rusă a folosit cele două regiuni pentru a exercita presiuni aspra Georgiei când considera necesar.

În 2001, Federația Rusă a aderat la valorile războiului anti-terorist promovat de Statele Unite. Deși inițial pericolul comun al terorismului părea să fi apropiat Rusia de Occident, pe termen lung acesta a avut efectul invers. La doar un an după declanșarea războiului împotriva „terorii", Federația Rusă și un număr de țări membre CSI semnau la Chișinău Charta ce dădea naștere Organizației Tratatului Securității Colective (OTSC). Carta este asemănătoare ca prevederi cu cea care a stat la baza înființării NATO[2]. Deși e departe de a fi o copie a cartei NATO (fiind mai degrabă o organizație de securitate colectivă decât de apărare colectivă), crearea OTSC marchează reactivarea interesului Rusiei pentru spațiul ex-sovietic, mai ales în ceea ce privește securitatea.

Motivele creării OTSC sunt discutabile, dar cert este că, folosind o terminologie vestică, este evident cine este "security provider" ("furnizor" de securitate) și "security consumer" (consumator de securitate) în OTSC; organizația constituie practic instrumentul prin care sunt readuse sub protecția Federației Ruse anumite republici foste sovietice membre ale CSI (cu alte cuvinte, ea reprezintă un indicator fizic al sferei de influență a Federației Ruse). Orice membru CSI nu numai că era binevenit, era chiar încurajat să adere.

Georgia, asemeni Azerbaidjanului și Ucrainei, deși fostă membră a spațiului sovietic, nu a luat parte la tratat. Mai mult, "revoluția trandafirilor" a dus-o rapid pe calea integrării euroatlantice – zona de influență a unui alt "security provider", SUA. În mai puțin de trei ani a primit "Dialog intensificat" din partea NATO"[3] Relațiile ruso - georgiene, și așa tensionate, s-au răcit dramatic, ducând la măsuri ce pot fi considerate ca premergătoare

[2] http://untreaty.un.org/unts/144078_158780/5/9/13289.pdf

[3] http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_22173.htm?selectedLocale=en

sau chiar echivalente conflictului armat. În 2006, Rusia a introdus restricții pentru apa minerală și vinul[4] importate din Georgia (principalele produse exportate de Georgia către Rusia) - ajungându-se până la blocadă totală[5], expulzări[6] reciproce și conflict diplomatic[7]. Era adusă deja în discuție tema unui conflict armat[8] fiind dictate argumente pro și contra izbucnirii unui război.

Anul 2007, cu excepția unor ciocniri minore[9], nu aduce nici o evoluție majoră în bine sau în rău, deși s-ar putea afirma că nu mai existau practic modalități prin care relațiile dintre cele două state să se înrăutățească și mai mult, excluzând conflictul deschis, desigur.

În această ecuație, România și-a îndeplinit rolul de membru NATO și a susținut, deși mai mult la nivel retoric, dezideratul Georgiei de a adera la NATO, intrând de multe ori în antiteză cu pozițiile adoptate de Federația Rusă. A existat un număr semnificativ de vizite bilaterale la cel mai înalt nivel, printre care semnificativă pentru implicarea României a fost participarea lui Traian Băsescu la învestirea președintelui georgian Mihail Saakașvili pe 20 ianuarie 2008.[10]

---

4 Osborn, Andrew, *Moscow's restaurants pay the price for Georgian wine ban*, The Independent, 6 mai 2006, disponibil on-line la http://www.independent.co.uk/news/world/europe/moscows-restaurants-pay-the-price-for-georgian-wine-ban-476999.html

5 Osborn, Andrew, *Russia steps up blockade on Georgia*, The Independent, 3 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-steps-up-blockade-on-georgia-418502.html

6 Castle, Stephen, *Russia tightens screw by starting to deport Georgian 'illegals',* The Independent, 7 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-tightens-screw-by-starting-to-deport-georgian-illegals-419008.html

7 Osborn, Andrew, *Putin steps up rhetoric against 'terrorist' Georgia*, The Independent, 2 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/putin-steps-up-rhetoric-against-terrorist-georgia-418438.html

8 Osborn, Andrew, *The Big Question:Could the stand-off between Russia and Georgia lead to military conflict?*, The Independent, 5 octombrie 2006, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-big-question-could-the-standoff-between-russia-and-georgia-lead-to-military-conflict-418719.html

9 Penket ,Anne, *Georgia says Russia fired missile in 'act of aggression',* The Independent, 8 august 2007, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/news/world/europe/georgia-says-russia-fired-missile-in-act-of-aggression-460672.html

10 http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3

Trebuie mentionat că luptele interne pentru putere din România au dus la schimbarea a doi miniştri de Externe în perioada 2006-2008, fragmentând politica externă a României. Totuşi politica faţă de Georgia a rămas neschimbată.

Anul 2008 a debutat cu trei evenimente majore ce au avut implicații asupra evoluției conflictului ruso -georgian. Primul îl reprezintă alegerile anticipate din Georgia. Organizarea alegerilor în sine a reprezentat o victorie pentru opoziție, mai ales după evenimentele de la finalul anului 2007 – susținute vizibil și probat de către Moscova – soldate cu ciocniri de stradă ce au lăsat o imagine sumbră asupra regimului lui Saakaşvili[11]. Liderul de la Tbilisi a acționat pentru suprimarea protestelor violente ale opoziției ce atacase forțele de ordine.

Cu mandatul pus din nou în joc, Președintele Saakashvili și-a validat din nou sprijinul popular[12] dar contextul în care s-a desfășurat scrutinul a arătat o anume fragilitate. Dacă Saakaşvili ar fi obținut cu 4 procente mai puțin exista riscul real al unei înfrângeri.

Aceste rezultate au avut implicații asupra ambelor tabere. Ele indicau faptul că leadershipul georgian avea nevoie urgentă de o modalitate de a-și îmbunătăți imaginea. Se făceau simțite efectele campaniei rusești împotriva liderului de la Tbilisi, iar liderul georgian era nevoit să acționeze. De partea cealaltă, pentru Federația Rusă existau două căi de acțiune posibile: continuarea presiunilor în același ritm sau intensificarea lor pentru a grăbi rezultatul preconizat, respectiv schimbarea de regim la Tbilisi.

Al doilea eveniment major a fost proclamarea independenței Kosovo, care, deși nu poate fi legat direct de disputa ruso – georgiană, a fost prezent la nivel retoric și a reprezentat un nou motiv de discordie între NATO și OTSC/Rusia. Al treilea eveniment a fost Summitul NATO de la București unde, cu toate că Georgia nu a primit MAP, i s-au dat totuși asigurări că va intra în NATO. Aici se regăsesc și eforturile României care, prin statutul de țară gazdă, a avut o influență considerabilă asupra rezultatului Summitului

---

[11] Leading article: A president's democratic credentials are on trial, The independent, 9 noiembrie 2007, disponibil on-line http://www.independent.co.uk/opinion/leading-articles/leading-article-a-presidents-democratic-credentials-are-on-trial-399601.html

[12] Ilie, Ana, *Realegerea lui Saakașvili, bătută în cuie de Comisia electorală*, Gândul, 8 ianuarie 2008 disponibil on-line http://www.gandul.info/lumea/realegerea-lui-saakasvili-batuta-in-cuie-de-comisia-electorala.html?3929;2325866

și printre punctele susținute se număra și garantarea perspectivei de aderare la NATO a Ucrainei și a Georgiei.[13]
Dintre căile de acțiune prezentate mai sus ca posibile, liderii de la Moscova au ales-o pe cea de-a doua, ajutând regiunile separatiste să sporească presiunile asupra regimului de la Tbilisi. Acțiunile Rusiei au fost motivate de Moscova prin prisma faptului că Georgia și-a suplimentat forțele armate[14] - cu caracter defensiv, e adevărat - folosind arme primite în special de la state membre NATO, printre care și România[15] - deși dotările tehnologice și capabilitățile nu puneau nici o problemă trupelor ruse „de menținere a păcii" din cele două regiuni separatiste.
Pe fondul volatilității din regiune, acest proces a fost împins într-un sens unic[16] Încă de la începutul anului 2008, Federația Rusă a anunțat că, dacă este continuată înarmarea Georgiei, un război este inevitabil, dar puțini se așteptau ca Federația Rusă să treacă și la fapte.
Tensiunile au apărut mai întâi în teritoriul separatist abhaz, dar nu s-a ajuns la conflict armat.[17] Liniștea ce a urmat a fost de scurtă durată deoarece noi tensiuni au reapărut în Ossetia de Sud. Mai mult, pe fondul acestor tensiuni, a fost organizat un exercițiu militar bilateral S.U.A – Georgia[18] menit să descurajeze o intrare în forță și să arate susținerea Washingtonului pentru președintele ales și revalidat democratic la Tbilisi. Cu toate că exercițiul în sine nu reprezenta nimic deosebit, desfășurarea lui pe fundalul tensiunilor existente, nu a fost în măsură să determine dezescaladarea situației.
Conflictul armat ruso – georgian a fost declanșat pe 7 august 2008, ironic, la câteva ore după semnarea unui acord ce trebuia să pună capăt tensiunilor dintre Tbilisi și Țînvali.

---

[13] http://www.mediafax.ro/politic/basescu-ucraina-si-georgia-vor-fi-in-nato-desi-acum-nu-indeplinesc-criteriile-de-map.html?1687;2517133
[14] Necsutu, Mădălin, *Georgia isi va suplimenta efectivele militare cu 15%, Ziua, 14 iulie 2008, disponibil on-line http://www.ziua.ro/news.php?data=2008-07-14&id=9342&kword=rusia+georgia*
[15] Toader, Maria, *România a vândut Georgiei armament de 20 de milioane de dolari*, Gândul, 16 august 2008, disponibil on-line http://www.gandul.info/actualitatea/romania-a-vandut-georgiei-armament-de-20-de-milioane-de-dolari-video.html?3927;2929307
[16] http://www.mediafax.ro/externe/seful-statului-major-al-armatei-ruse-cere-nato-sa-nu-inarmeze-georgia.html?3614;2637912
[17] http://www.mediafax.ro/externe/un-razboi-a-fost-evitat-in-abhazia-datorita-interventiei-frantei.html?3614;2633674
[18] Kerdzevadze, Tea, *International Large-Scale Military Exercise 'Immediate Response 2008'*, Georgian Daily, 1 august 2008,disponibil on-line http://georgiandaily.com/index.php?option=com_content&task=view&id=4981&Itemid=65

Capitolul 2

MECANISMUL DECIZIONAL ÎN POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

Walter Römer, Alexandru Csaki

În cazul politicii externe, mecanismul decizional este unul complex prin însuși modul de formulare la nivelul Constituției. Mecanismele decizionale în politica externă sunt, în mod necesar, diferite de cele din politica internă, de obicei evitându-se în acest sector de decizie angajarea unor proceduri plebiscitare specifice democrației directe; așadar, sunt constituite aranjamente instituționale complexe, desfășurate pe mai multe nivele ce filtrează și administrează informația, analiza și decizia privind relațiile internaționale ale statului respectiv.
Aceste aranjamente constau într-o combinație de instituții de stat, organizații partinice, segmente ale societății civile precum și rețele transpartinice și transsectoriale (alcătuind împreună *establishmentul* de politică externă). În toate situațiile se încearcă protejarea zonei de decizie de politică externă în fața fluctuațiilor opiniei publice, a impulsivității și volatilității emoțiilor colective sau a instabilității preferințelor și a disputelor politice interne; de asemenea, se încearcă, în această zonă, constituirea unui spațiu procedural al stabilității, predictibilității și al dezbaterii informate și echilibrate.
În acest context, formele de decizie colectivă de tipul referendumului sunt cu totul excepționale, nefiind însă vorba despre o cădere în elitism, ci de simplul fapt că sistemele de agregare a preferințelor colective de acest tip sunt funcționale în anumite domenii și în altele nu. Atât teoria, cât și istoria

spun că politica externă este unul dintre domeniile unde referendumul sau pornirile excesiv populiste nu sunt nici funcționale, nici dezirabile.
În consecință, acest statut special al domeniului eludează democrația directă, introducând forme decizionale indirecte și de multe ori tehnocratice, fapt ce expune sfera politici externe unui continuu asalt al populiștilor și al demagogilor ce imaginează modele mai mult sau mai puțin fanteziste de democrație directă, însă este un cost asumat și acceptat întrucât prin decizia plebiscitară la nivelul politicii externe țeluri precum obiectivitatea, profesionalismul și pragmatismul ar rămâne doar deziderate.
Printre factorii de decizie în politica externă a României se numără: Preşedintele, Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Guvernul, Preşedinția, Comisiile parlamentare de politică externă (cu rol consultativ dar și de control al deciziilor executive). În acest proces sunt implicate și alte organisme de stat precum serviciile de informații - în special Serviciul de Informații Externe, a cărui activitate este organizată și coordonată de CSAT (conf. Legii Nr. 1/1998, Cap.1, art. 2, alin.1).

Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Consiliul Suprem de Apărare a Țării este o autoritate administrativă autonomă ce are ca scop organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și siguranța națională. (Legea nr. 415 din 27 iunie 2002, Cap.1, art. 1).
Întrucât acest Consiliu este răspunzător pentru strategia de securitate națională și pentru strategia de apărare a țării (conf. Cap 2 art 4 lit. A, alin.1), este imperios necesar ca acest consiliu să facă parte din mecanismul decizional al politicii externe.
Conform Cap. 1, art. 4, lit. F, alin.1, CSAT aprobă orientările de bază în domeniul relațiilor internaționale privind securitatea internațională.
Pentru realizarea unei balanțe de putere cât mai echilibrate, Preşedintele Senatului(pentru o scurtă perioadă în anul 2009) și Prim-ministrul Guvernului îndeplinesc funcțiile de vicepreședinți ai Consiliului (conf. Cap3. art. 5, alin. 2). Prevederea relativă la participarea Preşedintelui Senatului ca membru al CSAT a fost declarată neconstituțională deoarece CSAT este un organism executiv iar Preşedintele Senatului, camera decizională în materie de politică externă, securitate și apărare nu putea fi în

același timp membru al unui organism executiv și al organismului Legislativ, cu rol de control al executivului.

Consiliul se convoacă de către președintele acestuia trimestrial sau ori de câte ori este necesar, putând fi convocat și la inițiativa a cel puțin patru membri din componența sa (conf. Regulamentului de Funcționare Art.1, alin. 1-2).

Consiliul lucrează în prezența a cel puțin două treimi din membrii săi și adoptă hotărâri prin consens cu acordul individual al acestora (conf. Regulamentului de Funcționare Art.2, alin. 1-2).

Ordinea de zi se stabilește de președinte, cu consultarea vicepreședintelui, iar propunerile ministerelor trebuie avizate de primul-ministru pentru a fi înscrise pe ordinea de zi. (conf. Cap. 3 art. 7, alin.2-3.)

La lucrările Consiliului Suprem de Apărare a Țării pot participa ca invitați, cu aprobarea președintelui, reprezentanți ai Parlamentului, administrației publice centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale, ai altor instituții publice cu atribuții în domeniul apărării și siguranței naționale, precum și ai societății civile, persoane a căror prezență este necesară în raport cu problemele aflate pe agenda de lucru. (conf. Cap. 3 art. 9).

Consiliul Suprem de Apărare a Țării dispune de un secretariat (Anexa Nr. 1) care funcționează în cadrul Administrației Prezidențiale, fiind coordonat de secretarul Consiliului Suprem de Apărare a Țării. (conf. Cap. 3 art. 11, alin. 1).

În ciuda faptului ca în organigramă este prevăzută o balanță de putere în interiorul Consiliului, în practică acesta întărește rolul Președinției în mecanismul decizional al politicii externe, de securitate și apărare și reprezintă instrumentul prin care Președintele exercită rolurile sale executive constituționale în aceste domenii.

Având în vederea importanța Consiliului Suprem de Apărare a Țării în procesul decizional al politicii externe a României, analiza modului în care acesta își desfășoară activitatea prezintă o deosebită importanță în scopul studiului de față. Astfel că, pentru a putea propune implementarea unui proces decizional eficient în politica externă a României, mai ales în cazul unor situații de criză, trebuie analizată mai întâi procedura existentă.

Constituția României, modificată în 2003, stabilește la art. 119: „*Consiliul Suprem de Apărare a Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele*

de alianţă militară, precum şi la acţiuni de menţinere sau de restabilire a păcii”.[19]

Pentru început, un element important în derularea procesului decizional îl reprezintă raportul dintre CSAT şi Parlamentul României. Conform Legii nr. 415, *„activitatea CSAT este supusă examinării şi verificării parlamentare”*. Astfel, se precizează imediat că modul în care Parlamentul controlează CSAT se realizează doar pe calea examinării rapoartelor de activitate ale CSAT. Aceste rapoarte se prezintă obligatoriu anual sau la cererea comisiilor permanente de specialitate ale Parlamentului sau *„ori de câte ori se consideră necesar”.*

Formularea finală este, evident, vagă, căci, în general, formulările impersonale de genul „se consideră necesar”, „se constată” sau „se decide”, fără a se specifica cine consideră necesar, constată sau decide duc la o practică leneşă şi dezordonată, în orice caz slab instituţionalizată şi precizată. În fine, rapoartele CSAT se prezintă, întotdeauna, în şedinţa comună a celor două Camere (art. 2 din Legea 415 coroborat cu art. 62, alin. 2, lit. F din Constituţia din 1991). Aceasta presupune, firesc, că nu se vor putea examina aspecte care implică informaţii clasificate. Cum lucrul cu asemenea elemente ţine de esenţa activităţii CSAT, deducem, limpede, că activitatea de controlul parlamentar, deşi definit drept „examinare şi verificare”, nu poate fi decât de ordin superficial şi formal.

Practica a mai evidenţiat un alt mod de control parlamentar asupra CSAT, pe care l-am putea denumi, mai potrivit, *controlul parlamentar asupra membrilor CSAT,* pentru că îi vizează pe membrii Consiliului, fiecare în parte şi nu direct instituţia Consiliului.

Astfel, conform legii, CSAT are în componenţă mai ales membri ai Guvernului, la care se adaugă şefi ai serviciilor secrete. Atât membrii Guvernului, cât şi şefii serviciilor secrete, sunt supuşi controlului parlamentar în virtutea acestor funcţii. Ei pot fi oricând chemaţi în faţa comisiilor parlamentare de specialitate pentru a fi audiaţi în legătură cu orice chestiune care ţine de funcţia lor. Cum tot în virtutea acestor funcţii ei sunt şi membri ai CSAT, atunci rezultă, pe cale logică, faptul că ei pot fi audiaţi în comisii şi pentru activitatea lor din cadrul Consiliului.

Astfel, în data de 28 februarie 2005, CSAT s-a reunit şi a discutat, la iniţiativa Preşedintelui, posibilitatea modificării strategiei de securitate

[19] Constituţia României 2003

națională a României prin introducerea în acest document a posibilității ca România să participe, alături de alte state aliate, la desfășurarea unor operațiuni militare cu caracter preventiv. Opoziția a reacționat imediat criticând propunerea Președintelui și a folosit mijloacele parlamentare pe care le are la dispoziție. Cum Președinția Comisiei de politică externă din Senatul României aparținea opoziției, ceea ce a permis acestei comisii să-l convoace pentru audieri pe ministrul de Externe, acesta fiind, conform legii, membru în CSAT; cu acea ocazie i s-au cerut lămuriri cu privire la cele dezbătute în ședința Consiliului și la poziția sa în această problemă.[20]

Astfel, printr-o procedură perfect constituțională, Parlamentul și-a exercitat controlul asupra ministrului de Externe, membru al Guvernului, în legătură cu activitatea sa în CSAT, realizând, de fapt, un control indirect diferit și mai eficace asupra CSAT.[21]

Totuși, nu există un control parlamentar riguros asupra activității CSAT. Desigur, această discuție comportă nuanțe diferite în funcție de sistemul constituțional-politic în care lucrăm. După standardele unei republici parlamentare, controlul Parlamentului României asupra CSAT este ca și inexistent. După standardele unei republici prezidențiale, controlul Parlamentului României asupra CSAT este satisfăcător.

Cum majoritatea experților agreează că România este o republică „semi-prezidențială", ceea ce înseamnă, desigur, că este și „semiparlamentară", rămâne de apreciat felul în care practica și Constituția permit desfășurarea unui control parlamentar real asupra CSAT în funcție de standardele generale ale democrației.

Unul dintre criterii, în acest caz, ar putea fi acela al importanței pe care CSAT o acordă acestui control, adică prezentării rapoartelor anuale în Parlament. Este elocvent în acest sens faptul că, în practică, secretarul CSAT - care are rang de consilier de stat în administrația prezidențială, echivalent al secretarului de stat, este cel care prezintă plenului acest raport. Ar părea firesc faptul ca, în fața Parlamentului, Președintele României/Președintele CSAT să fie cel care prezintă raportul său, iar în lipsa lui, vicepreședintele CSAT, pentru că ei sunt cei care conduc această

[20] Institutul Pro "Arhiva Analize 2006", Analize

[21] Regulament privind funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării aprobat prin hotărârea CSAT nr.4/2003

structură și cei care poartă, în principal, răspunderea activității ei. Delegarea prezentării raportului anual al CSAT în Parlament către Secretarul CSAT dovedește nu doar că Președintele CSAT socotește acest raport drept o formalitate (și aici e și culpa parlamentarilor care votează fără să aprofundeze serios acest raport), ci și faptul că, din punct de vedere politic, controlul parlamentar al activității CSAT este socotit a avea potențial minor de relevanță în lupta politică.

În ceea ce privește raportul dintre Guvernul României și CSAT, deși nu există nicăieri vreo prevedere specială care să îl definească, totuși normele legale care leagă Guvernul de CSAT și stabilesc mecanisme de lucru între cele două structuri ale administrației centrale, nu lipsesc. Există, în principal, două tipuri de raporturi, așa cum se desprind ele din Legea nr. 415.[22]

Mai întâi, există un raport clar de subordonare stabilit prin exprimarea fără echivoc din art. 3 unde se arată că hotărârile CSAT *„sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice centrale și instituțiile publice la care se referă". Acest raport de subordonare este întărit de teza a doua, care stabilește că autoritățile „răspund, în condițiile legii"* pentru aplicarea hotărârilor Consiliului.

Apoi, există un raport de coordonare, de colaborare, dat de faptul că membrii CSAT sunt, în marea lor majoritate, membri ai Guvernului. Astfel, potrivit art. 5 din Legea nr.415, CSAT este compus din 10 membri. Șase dintre ei sunt miniștri (deținătorii portofoliilor Apărării, Internelor, Externelor, Justiției, Industriei și Finanțelor), 2 sunt directori ai Serviciilor de informații (conducătoriul Serviciului Român de Informații și al Serviciului de Informații Externe), Șeful Statului-Major General și consilierul prezidențial pentru probleme de securitate națională.

Președintele României este Președinte al CSAT, iar Prim-Ministrul este Vicepreședinte. Cum majoritatea CSAT revine membrilor Guvernului, iar șeful Guvernului este Vicepreședinte al CSAT, se poate deduce că, în fond, activitatea CSAT este de natură guvernamentală. În orice caz, CSAT este o structură aparținătoare puterii executive și pentru aceasta sunt multe argumente; compoziția sa, subordonarea față de Președinte (unul din cele două vârfuri ale puterii executive în România) și capitolul din Constituție în care se găsește dispoziția referitoare la CSAT sunt, poate, cele mai convingătoare dintre argumente.

---

[22] Legea nr.415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării

Pe de altă parte, ca pentru a tempera majoritatea pe care membrii Guvernului o au în CSAT, legea stabilește că hotărârile Consiliului se iau „prin consens”, iar Consiliul este legal întrunit în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi, ceea ce înseamnă cel puțin 7 membri. Conform legii 129, Președintele României, care este Președinte al CSAT și Prim-Ministrul, care este Vicepreședinte al CSAT, nu sunt socotiți membri ai CSAT.
Atribuțiile CSAT sunt stabilite conform Legii nr. 415 în patru categorii de competențe[23]:

- competența de a analiza și de a propune spre dezbatere și aprobare altor instituții ale statului anumite documente care vizează securitatea țării și ordinea de drept;
- competența de a aproba anumite documente și măsuri de același gen;
- competența de a coordona anumite activități care țin de integrarea României în structurile de securitate europene și euroatlantice;
- competența de a numi/revoca în/din funcții, în cazurile stabilite de lege.

În cadrul primei categorii de competențe - aceea de a analiza și a propune spre dezbatere și aprobare altor instituții ale statului anumite documente care vizează securitatea țării și ordinea de drept - CSAT acționează ca:

a) inițiator al acestor propuneri pentru:
   - strategia de securitate națională a României;
   - strategia militară a României;
   - strategiile de ordine publică și siguranță națională ale României, în raport cu răspunderile instituțiilor abilitate;
   - datele, informările și evaluările furnizate de serviciile de informații și de celelalte structuri cu atribuții în domeniul siguranței naționale.
b) răspunde la solicitarea Președintelui de a analiza și a propune pentru:
   - instituirea stării de asediu sau a stării de urgență în întreaga țară ori în unele localități;
   - declararea mobilizării parțiale sau generale a forțelor armate;
   - respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva țării;
   - declararea stării de război și încetarea sa;
   - inițierea, suspendarea sau încetarea acțiunilor militare.
c) avizează proiectele de acte normative inițiate sau emise de Guvern privind securitatea națională care se referă la:
   - organizarea generală a forțelor armate și a celorlalte instituții cu atribuții în domeniul securității naționale;

[23] Idem

- organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare;
- propunerile de buget ale instituțiilor cu atribuții în domeniul securității naționale;
- alocațiile bugetare destinate ministerelor și serviciilor cu atribuții în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale;
- condițiile de intrare, trecere sau staționare pe teritoriul României a trupelor străine;
- numirea în funcțiile prevăzute în statele de organizare cu grad de general-locotenent, viceamiral, similare și superioare acestora.

În cadrul celei de-a doua categorii de competențe - aceea de a aproba anumite documente - CSAT are în responsabilitate exclusivă:

- orientările de bază în domeniul relațiilor internaționale privind securitatea națională;
- proiectele tratatelor și acordurilor internaționale în domeniul securității naționale sau cu incidențe în acest domeniu;
- stabilirea de relații cu organisme similare din străinătate.

Evoluțiile politice interne și externe de după 2002 au impus o dezvoltare a instituțiilor și procedurilor din sistemul național de securitate. Practic, în ultimii ani, principalele evenimente care au afectat direct România și care au impus ajustarea cadrului legislativ în materie de securitate națională au fost:

- implicarea României, alături de SUA și de aliații săi, în lupta împotriva terorismului;
- diversificarea amenințărilor la adresa României și a stabilității internaționale în general;
- aderarea României la NATO.

Sub influența acestor trei factori, au fost atribuite CSAT competențe noi sau au fost adăugate precizări la cele deja enumerate în Legea nr. 514. Însă aceste noi atribuții nu au contribuit la limpezirea naturii și a rolului CSAT în ansamblul sistemului instituțiilor noastre de securitate.

Atribuirea de noi competențe către CSAT are la bază, după aprecierea noastră, mai degrabă o intuiție despre ceea ce ar trebui să fie CSAT decât un studiu asumat la nivel politic înalt cu privire la ceea ce acest Consiliu trebuie să devină în contextul general al administrației centrale din România.

Guvernul și Parlamentul

Guvernul reprezintă autoritatea publică a puterii executive, care funcționează în baza votului de încredere acordat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice. Cum existența și activitatea sa depinde de votul de încredere al Parlamentului, și politica guvernamentală externă trebuie să treacă prin niște filtre de verificare, reprezentate de aceste două Comisii de Politică Externă ale Senatului și Camerei Deputaților, cu rol exclusiv consultativ și de referință profesională pentru controlul parlamentar.

Astfel, Guvernul României asigură realizarea politicii externe a țării și, în acest cadru, adaptarea legislativă și socială a României în structurile europene și internaționale, negociază tratatele, acordurile și convențiile internaționale care angajează statul român; negociază și încheie, în condițiile legii, convenții și alte înțelegeri internaționale la nivel guvernamental[24].

Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbat probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații. Președintele României prezidează ședintele Guvernului la care participă. În cadrul ședințelor Guvernului se dezbat probleme ale politicii interne și externe ale țării, precum și aspecte privind conducerea generală a administrației publice, adoptându-se măsurile corespunzătoare.

În cadrul structurii aparatului de lucru al guvernului pentru domeniul politicii externe sunt cuprinse: Departamentul pentru Afaceri Europene și Departamentul Relații internaționale, acesta din urmă fiind inclus – până la desființarea sa, în 2009, în Cancelaria primului-ministru. Cu tot acest aparat, Guvernul României are cea mai largă competența în relațiile externe prin consolidarea poziției României în cadrul NATO, în corelație cu respectarea angajamentelor asumate și asocierea în acțiuni comune, inclusiv oferirea și dezvoltarea facilităților de infrastructură și logistică pentru trupele NATO.

Acest aport consecvent al guvernului a promovat:

- implicarea diplomației românești în restructurarea sistemului internațional de securitate, cooperare economică și adaptarea normelor și principiilor de drept internațional la evoluțiile determinate de procesul

[24] „*Constituția României*”, art. 102, Capitolul III, Secțiunea III, Titlul III.

globalizării. Se acordă atenție reformei structurilor ONU, respectiv redimensionării comisiilor și organismelor sale de specialitate, precum și lărgirii Consiliului de Securitate cu noi membri permanenți, cum ar fi Japonia și Germania;

- sprijinirea Curții Internaționale de Justiție, a Curții Penale Internaționale, precum și a Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv respectarea hotărârilor acesteia;
- fundamentarea diplomației globalizării care să ia în considerare :
  a) obținerea pentru România a statutului de membru OECD;
  b) implicarea mai activ în activitatea OMC, OSCE, UE, NATO și în structurile specializate ale ONU;
  c) propuneri ofensive pentru alegerea României ca sediu pentru diferite Secretariate ale Convențiilor/Protocoalelor ONU, Programe OSCE, UE, NATO, OMC, OECD, precum și pentru organizarea în România a unor reuniuni internaționale de impact sub egida și cu finanțarea organizațiilor internaționale.

Guvernul României va colabora cu Parlamentul pentru a fixa mecanismele de informare, comunicare, gestiune a informațiilor și monitorizare, în scopul promovării de o manieră coerentă a intereselor economice și politice ale României în străinătate prin relațiile parlamentare bi - și multilaterale, precum și pentru a urmări modul în care inițiativele parlamentare ori guvernamentale în planul cooperării economice și politice pot fi sincronizate și susținute reciproc.

În acest sens, Parlamentul, prin comisiile de specialitate ale celor două camere, are un rol consultativ, care evidențează tendințele și atitudinile din interiorul puterii legislative.

Comisia pentru politica externă a Camerei Deputaților analizează probleme și programe de politică externă a României; dialogul bilateral cu comisiile similare ale parlamentelor altor state și ale organismelor parlamentare internaționale; avizarea tratatelor, convențiilor și altor instrumente internaționale la care aderă România; audierea persoanelor propuse a fi numite în funcția de ambasador al României în străinătate, în urma căreia dă un aviz consultativ.

Comisia de politică externă a Senatului, în a cărei componență se regăsesc reprezentanți din toate partidele parlamentare, are aceleași prerogative ca și cea a Camerei Deputaților dar are, după adoptarea modificărilor constituționale din 2003, rol de cameră decizională pentru politicile externe, de Apărare și Securitate Națională și exprimă poziția Camerei Superioare a

Parlamentului în politica externă, stabilește legături cu organele corespondente ale parlamentelor din celelalte țări, are rol consultativ.
Serviciul de Analiză și Sinteză – la Cameră și Senat - participă, prin atribuțiile și în limitele competențelor sale, la realizarea activității de relații externe a Senatului, în general, și a Comisiei pentru politică externă în special, pe dimensiunea diplomației parlamentare. În acest scop, colaborează cu Direcția generală pentru relatii parlamentare externe a Camerei Deputatilor, cu structuri omoloage de la Cancelaria Președintiei României, Secretariatul General al Guvernului si Ministerul Afacerilor Externe, precum și cu alte instituții centrale implicate în activitățile de relații externe ale celeilalte camere. De asemenea, pentru realizarea sarcinilor sale, serviciul întreține relații functionale cu celelalte structuri organizatorice ale aparatului celeilalte camere a Parlamentului. În principal, Serviciul are următoarele atribuții:

- elaborează materiale de analiză, sinteză și documentare privind probleme interne și internaționale aflate în atenția Comisiei pentru politica externă cu sprijinul direcțiilor de specialitate ale MAE;
- satisface cererile de documentare ale membrilor Comisiei pentru politică externă, ca și ale celorlalți senatori, pe probleme vizând scopul și mijloacele politicii externe și situația internațională, prin servicii de expertiză, consultanță și documentare;
- asigură asistența de specialitate în elaborarea rapoartelor și a avizelor la proiectele de lege pentru ratificarea tratatelor și a altor proiecte de lege privind domeniul relațiilor internaționale trimise pentru dezbatere și avizare Comisiei pentru politică externă;
- elaborează materiale de sinteză vizând activitatea Comisiei pentru politică externă pentru delegațiile parlamentare române participante la diverse manifestări internaționale (conferințe, simpozioane, sesiuni, mese rotunde, colocvii);
- elaborează, pentru Comisia de politică externă a Senatului, proiecte de declarații, mesaje, comunicate de presă, apeluri, memorandumuri, luări de poziții în probleme de politică externă;
- ține evidența pozițiilor, declarațiilor, mesajelor și a altor documente adoptate de Parlament, Presedinție, Guvern sau alte instituții guvernamentale și neguvernamentale, în materie de politică externă;
- perfectează contactele și urmărește realizarea acțiunilor de relații cu Comisiile de politică externă ale altor Parlamente naționale, aprobate

prin Programul de relaţii externe al Parlamentului, ca şi a altor acţiuni iniţiate în afara Programului;
- perfectează contactele şi urmăreşte realizarea acţiunilor de relaţii ale Comisiilor permanente ale Senatului cu Comisiile omoloage ale altor Parlamente naţionale;
- pregăteşte materialele necesare pentru delegaţiile Comisiei pentru politică externă care efectuează vizite în străinătate, ca şi pentru delegaţiile străine care vizitează România, pe linia Comisiei: mandate, sinteze, punctaje pentru discuţii, documentare; asigură perfectarea acţiunilor din programele vizitelor şi însoţirea delegaţiilor – prerogativă suspendată de facto după 2009, odată cu intrarea în criza financiară şi reducerea bugetelor celor două camere; întocmeşte rapoarte finale după încheierea vizitelor;
- colaborează cu Grupul Român al Uniunii Interparlamentare la realizarea acţiunilor pe linia grupurilor parlamentare de prietenie cu ţările fiecărui spaţiu georgrafic;
- colaborează cu Serviciul relaţii bilaterale la perfectarea şi realizarea acţiunilor bilaterale;
- colaborează cu experţii comisiilor permanente ale Senatului la perfectarea şi realizarea acţiunilor bilaterale pe linia acestora;
- urmăreşte presa internă şi internaţională, selectează articole de interes şi elaborează sinteze periodice în probleme de politică externp.

Ministerul Afacerilor Externe

Ministerul Afacerilor Externe (MAE) este organizat şi funcţionează în conformitate cu Hotărîrea de Guvern nr. 100/2004 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Afacerilor Externe (Anexa Nr. 2).

Întreaga activitate a ministerului este condusă de ministrul Afacerilor Externe, care totodată îl reprezintă în raporturile cu celelalte autorităţi publice, cu persoanele juridice şi fizice din ţară şi din străinătate, precum şi în justiţie. De asemenea, ministrul Afacerilor Externe răspunde de întreaga activitate a ministerului în faţa Guvernului, precum şi, în calitate de membru al Guvernului, în faţa Parlamentului.

Activitatea specifică a ministerului este desfăşurată de personalul diplomatic şi consular, ale cărui statut, drepturi şi obligaţii sunt stabilite de Legea nr. 269/2003 privind Statutul corpului diplomatic şi consular al

României. Personalul diplomatic și consular activează în administrația centrală sau în serviciul exterior[25].

Membrii Corpului diplomatic și consular sunt, de regulă, diplomați de carieră și au un statut socioprofesional specific, conferit de atribuțiile și răspunderile ce le revin pentru înfăptuirea politicii externe a României, conform prevederilor Legii Nr. 269 din 17 iunie 2003, Cap. 1, art.1, alin. 2.

Mandatul Ministerului Afacerilor Externe este de a asigura realizarea politicii externe a statului român în concordanță cu interesele naționale și cu statutul României de membru în structurile europene și euroatlantice.

Conform actelor normative în vigoare, Ministerul Afacerilor Externe asigură realizarea politicii externe a statului român, inclusiv participarea la procesul de integrare europeană și euroatlantică a României, și colaborează la elaborarea, fundamentarea și realizarea politicii economice a României, în conformitate cu reglementările legale în vigoare și cu Programul de guvernare.

Ministerul Afacerilor Externe acționează pe plan extern pentru promovarea și protejarea intereselor României, ale cetățenilor săi și ale persoanelor juridice.

Pentru materializarea direcțiilor de activitate, sunt urmărite cu prioritate următoarele obiective**:**

- Asigurarea securității României prin intermediul politicii externe
- Promovarea intereselor României și a poziției internaționale a României în relațiile bilaterale
- Urmărirea intereselor internaționale și interne ale României în plan multilateral și prin proiecte speciale de politică externă
- Promovarea și sprijinirea intereselor cetățenilor români și realizarea activităților consulare
- Realizarea diplomației culturale și a diplomației publice, promovarea imaginii României și a românilor de pretutindeni[26].

---

[25] (http://www.mae.ro /index.php?unde=doc&id=5013&idlnk=0&cat=2)

[26] http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5013&idlnk=0&cat=2

Capitolul 3

EARLY WARNING ÎN CRIZA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN PENTRU ROMÂNIA

Narciz Bălășoiu

Pentru a reda o imagine cât mai amplă a conflictului ruso-georgian este oportună identificarea elementelor ce au prefigurat și au condus nemijlocit către deznodământul din luna august a anului 2008. Chiar și în urma unei analize frugale a evenimentelor din perioada pre-conflict, se observă abundența semnalelor al căror efect a contribuit din plin la escalarea situației. Evenimentele s-au derulat cu o dinamică relativ constantă pe parcursul anului 2007 și de la începutul lui 2008, urmând ca, în vara celui din urmă an, ostilitățile să se succeadă cu o viteza halucinantă. Deși tensiunile și-au făcut simțită prezența pe toate palierele – politic, social și militar - este necesară distincția episoadelor care au contribuit în mod direct la escalarea conflictului, în raport cu acelea care au constituit cadrul contextual al desfășurării ostilităților.

Presa a acordat spații extinse acestui subiect, fapt ce a conferit posibilitatea unei analize consistente și judicioase, dificultatea persistând astfel mai degrabă în sfera decantării informațiilor. Mass-media din România a tratat de asemenea cu deosebit interes subiectul, simțind importanța regională a conflictului și, totodată pericolele mai mult sau mai puțin directe la adresa României sau a intereselor sale.

Asemenea conflictului din Kosovo, cel din Caucaz are un impact semnificativ în plan regional sau internațional nu atât prin efectele sale directe, cât mai ales prin forța precedentului și a mesajului pe care le incumbă. Autoritățile române au urmărit cu maximă atenție fiecare pas făcut

de cei doi beligeranți pe parcursul derulării evenimentelor, având însă privirea îndreptată spre zona relativ tulbure a relațiilor cu Republica Moldova și Transnistria.

Primul semnal ce poate fi încadrat în sfera evenimentelor de avertizare timpurie îl constituie momentul exprimării intenției Georgiei de a se retrage din Comunitatea Statelor Independente (CSI). Astfel, în luna octombrie 2007, președintele Comisiei pentru Integrare Europeană din Parlamentul georgian, Nino Nakașidze, declara că apartenența Georgiei la CSI este nerațională și inoportună.

Lipsa unor evoluții pozitive în relațiile dintre Rusia și Georgia este unul din factorii care, în opinia lui Nino Nakașidze, nu putea permite Georgiei să mai participe la lucrările acestei comunități, lăsând să se înțeleagă că momentul retragerii este iminent. Potrivit parlamentarului georgian, multe dintre subiectele puse în discuție la summit-ul CSI din Dușanbe de la acea dată nu aveau nici un efect asupra dezvoltării Georgiei ca parte componentă a organizației, fiind totodată semnalate o serie de decizii cu caracter discriminatoriu la adresa georgienilor, ca apartenență etnică.

Mai mult, Rusia a introdus un embargo la mărfurile provenite din Georgia, astfel că Nakașidze a încercat să demonstreze imposibilitatea creării unei zone de comerț liber cu Federația Rusă care ar fi fost benefică și altor state cu excepția Rusiei. Trebuie de asemenea menționat că la summitul CSI din Dușanbe, din 5 octombrie 2007, președintele Georgiei, Mihail Saakașvili, a refuzat să semneze majoritatea documentelor elaborate în cadrul reuniunii și a plecat fără a se întâlni cu președintele rus de atunci, Vladimir Putin.

Începutul anului 2008 a adus un eveniment extrem de important în inventarul conflictului, și anume realegerea lui Mihail Saakașvili în funcția de președinte al statului georgian. Declarațiile acestuia dinaintea și de după alegeri sunt de o fermitate și un optimism specific contextului electoral, promițând, pe de o parte, un bilet câștigător în problema Abhaziei, iar pe de altă parte, în mod oarecum contradictoriu, reiterând necesitatea ameliorării relațiilor cu Federația Rusă.

Proaspătul mandat al președintelui Saakașvili aducea în prim plan și o abordare mult mai pragmatică a problematicii legate de situația conflictuală. Un prim pas îl reprezentau rezultatele referendumului pe tema aderării la NATO, moment pe care Kremlinul l-a calificat drept tendențios și cu implicații directe pentru adâncirea faliei separatiste din Georgia.

Un alt moment cu încărcătură simbolică l-a constituit decizia din 18 ianuarie de a se renunța la Kalaşnikov ca arma principală din dotarea forțelor armate georgiene în favoarea unei arme americane. De cealaltă parte, Statele Unite au făcut un anunț în care reafirmau sprijinul pentru aderarea Georgiei la NATO, chiar în ajunul investirii preşedintelui Mihail Saakaşvili. Aceste momente au consfințit calea pro-americană pe care liderii georgieni au ales atunci să-şi continue drumul în materie de politică externă.
Mijlocul lunii februarie este marcat de gestul îndrăzneț al provinciei Kosovo de a-şi proclama independența. Evenimentul a creat o serie de tensiuni pe plan internațional, punând chiar şi Uniunea Europeană în incapacitatea de a adpopta un ton comun în legătură cu acest subiect. Precedentul, periculos sau nu, fusese creat.
Georgia, alături de România şi de o serie de state cu interese în probleme de natură separatistă, au declarat că nu vor recunoaşte independența Kosovo. Acestă mutare a provinciei ex-iugoslave nu a rămas însă fără ecou, ducând la intensificarea eforturilor Abhaziei şi Osetiei de Sud de a-i urma exemplul şi cerând în mod deschis, pe 17 februarie 2008, să le fie recunoscută independența pe baza precedentului Kosovo. În paralel, Rusia a făcut şi ea un pas important, constituind pe teritoriul abhaz şi osetin secții de votare în vederea desfăşurării alegerilor prezidențiale ruse, fără însă a avea formal acordul autorităților georgiene.
Ziua de 8 martie este depozitara unui eveniment extrem de important, fiind pentru prima dată când disputa excede cadrul declarativ, locul fiind luat de acțiuni cu caracter militar. Un avion de recunoaştere fără pilot a fost doborât pe teritoriul Abhaziei, lângă Ochamchira. Abhazia a acuzat Georgia de survolarea ilegală a spațiului său aerian iar Georgia a negat acuzația, amintind însă că teritoriul în cauză îi aparține de jure. UNOMIG a deschis o anchetă în acest sens, dar „insuficiența probelor" a împiedicat stabilirea cu exactitate şi certitudine a identității şi apartenenței avionului.
În contextul summitului NATO desfăşurat la Bucureşti în perioada 2-4 aprilie 2008, relațiile au devenit cu atât mai încordate cu cât Georgia şi-a exprimat cu vehemență dorința de a intra sub umbrela de securitate a Alianței, fapt ce a stârnit reacții dure din partea liderilor de la Kremlin, astfel că, pe 21 martie, parlamentarii ruşi au cerut recunoaşterea Abhaziei şi Osetiei de Sud dacă Georgia aderă la NATO.
În perioada premergătoare summitului NATO de la Bucureşti, liderii georgieni au demarat o serie de discuții cu principalii factori de decizie din

cadrul Alianței, scopul principal fiind acela de a convinge liderii forului Nord-Atlantic să-i ofere accederea în Membership Action Plan (MAP) considerat un pas simbolic și consistent spre aderarea la Alianță – din cauza precedentului aderării imediate a tuturor statelor cuprinse în acest program – dar și o garanție mai importantă, chiar dacă neangajantă și doar simbolică, pentru securitatea Georgiei.

Pe acealeași coordonate, Mihail Saakașvili a încercat să „îndulcească" atitudinea Federatiei Ruse și NATO deopotrivă cu privire la planul său de aderare, propunând formule de autonomie nelimitată Abhaziei, ba mai mult, pe 29 martie, propunerea acestuia fiind completată și de vicepreședinția provinciei. Deși în mod formal Putin a agreat propunerea constructivă a lui Saakașvili, aproape concomitent Președintele rus a luat decizia sporirii trupelor din Abhazia, fapt ce a stârnit proteste îndreptățite în tabăra georgiană.

Indiferent de motivele reale - respectiv incompatibilitatea cu politicile de extindere ale NATO sau presiunile extrem de puternică venite din partea Rusiei - cert este că la data de 3 aprilie, Georgia și Ucraina nu au primit MAP-ul. În schimb a fost înregistrat angajamentul Alianței că ambele state vor fi primite în NATO. Acest fapt a fost contabilizat ca o neîmplinire, ca rezultat al negocierilor, și pentru România, de către autorități, dar și ca un eșec de către opoziția de la București și o mare parte a presei, din cauza asumării publice, în mod public, alături de SUA, a susținerii pentru aderarea Georgiei la dobândirea MAP al NATO.

În lumina noilor evenimente, Abhazia a respins, în cele din urmă, oferta de reconciliere și acord a președintelui Saakașvili, reiterând dorința și ambiția absolută de a dobândi suveranitate deplină, nefiind luată în calcul nici posibilitatea de a primi responsabilități în administrația de la Tibilisi după reintegrare.

În urma rezultatelor summitului de la București, lucrurile s-au precipitat cu o viteză îngrijorătoare astfel că, din luna aprilie a anului 2008, evenimentele capătă conotații din ce în ce mai ostile și confruntaționale între Moscova și Tbilisi, calea către o confruntare militară fiind larg deschisă.

Incidentul dronei a revenit în actualitate când, pe 20 aprilie, Abhazia a informat UNOMIG că pe teritoriul său a fost doborât în aceeași zi, la ora 9:57 un avion fără pilot aparținând Georgiei, care intrase „fraudulos" pe teritoriul regiunii autonome. Georgia neagă la început, pentru ca mai apoi să admită acest incident, însă se prevalează de aflarea avionului pe teritoriul

georgian și acuză faptul că avionul fără pilot a fost doborât de un avion de vânătoare rusesc. UNIMOG deschide o anchetă în care solicită implicarea celor două părți, dar Georgia refuză sub mențiunea că o astfel de implicare ar influența ancheta.

Spre sfârșitul lunii aprilie, tonul retoricii Rusiei s-a acutizat, dovada constituind-o declarația din 26 prin care se evoca posibilitatea unei intervenții militare în Abhazia sub pretextul asigurării securității propriilor cetățeni. În acest context, Moscova lansează o serie de alegații menite să tragă un semnal de alarmă cu privire la faptul ca Georgia se pregătește de război, fiind urmate de replici în plan concret, Rusia mărindu-și efectivele militare în zonă, concomitent cu deschiderea a încă 15 noi posturi de supraveghere și control între Abhazia și Georgia.

Ca efect al acestei suplimentări, la începutul lunii mai, în Abhazia se aflau mai bine de 1000 de militari ruși, de partea cealalată întreaga armată a Georgiei având peste 7000 de militari desfășurați în poziții defensive de-a lungul graniței cu regiunea separatistă. În condițiile unei situații de maximă tensiune, cele două părți se acuzau reciproc de provocări, în timp ce comunitatea internațională, în frunte cu SUA, a făcut apel la calm și cooperare.

La mijlocul lunii, au mai avut loc de asemenea o serie de incidente grave. Pe 15 mai, o persoană și-a pierdut viața într-un schimb de focuri între forțele osetine și cele georgiene, pentru ca ulterior să survină anunțul Rusiei că ar fi reținut un spion georgian pe teritoriul său. În zilele următoare, forțele georgiene au operat arestări în rândul trupelor de menținere a păcii ruse, demersul fiind catalogat de către președintele Medvedev drept *„o provocare inadmisibilă”*.

Pe 26 mai, ONU a făcut publice concluziile raportului cu privire la incidentul aviatic din 20 aprilie. Raportul UNOMIG a stabilit că un avion rus a doborât avionul georgian pe data de 20 aprilie. Misiunea ONU a alcătuit un raport în care acuza direct Rusia de agresiune împotriva Georgiei, moment prielnic pentru Saakashvili ca să declare că *“Pentru prima dată ONU, direct și irevocabil, arată Rusia cu degetul”*. În raport se mai stipula că avionul aparținea Ministerului de Interne și nu Ministerului Apărării, deci nu era un zbor militar.

Sfârșitul lunii mai este marcat de o serie de explozii pe teritoriul Abhaziei, soldate cu 6 răniți, din cauza cărora Georgia este acuzată de “terorism de stat”. În perioada imediat următoare, Rusia a desfășurat în mod ilegal 400

de trupe în Abhazia încălcând, în mod flagrant și unilateral, înțelegerile internaționale.

Georgia a cerut ajutorul Occidentului, însă în contextul întâlnirii care urma să aibă loc pe 7 iunie, la Sankt Petersburg, între Medvedev și Saakashvili, cel din urma a decis să nu întreprinda nici o acțiune cu caracter provocator la adresa Federației Rusie. Moscova declara că acelea erau trupe ce vor ajuta la reabilitarea infrastructurii strategice.

Luna iunie a fost deschisă de întâlnirea la cel mai înalt nivel între cele două state în vizibil conflict de poziții fundamentale însă, în mod surprinzător, cadrul desfășurării întrevederii, precum și tonul discuțiilor dintre cei doi lideri - Saakashvili și Medvedev - este unul deosebit de amical. Principala propunere formulată de Georgia a fost aceea de a înlocui trupele de menținere a păcii din cele două regiuni separatiste cu o poliție civilă supervizată de UE si OSCE, urmând că Rusia să joace un rol activ în aceasta construcție.

Pe 15 iunie, sunt semnalate schimburi de focuri între Georgia și Osetia de Sud, în presă apărând, totodată, informații conform cărora Rusia a deschis o bază militară în Abhazia și a înarmat zona respectivă.

Prima zi a lunii iulie prefigurează o problemă umanitară de proporții prin decizia autorităților abhaze de a închide granițele informale ce separă regiunea de teritoriul aflat sub autorităților legitime ale Georgiei, fapt ce nu i-a împiedicat pe abhazi să stabilească legături maritime cu rușii de la Soci la Gagra. Două zile mai târziu, au avut loc schimburi de focuri prelungite între osetini și georgieni soldate de aceasta dată cu două victime. Pe 4 iulie, Osetia de Sud declara „mobilizarea generală” în fața Georgiei, abhazii declarându-se, la rândul lor, pregătiți în orice moment să le sară în ajutor pentru a respinge un eventualul atac militar.

Un atentat cu bombă în orasul abhaz Gali lăsa în urmă patru victime, printre care și un traducător oficial al ONU. Din acest moment, dinamica ostilităților pare să fi scapat de sub control, evenimentele escaladând haotic de la o zi la alta.

Sub titulatura Kavkaz-2008 și sub acoperirea unor exerciții militare, peste 8.000 de soldați ruși au participat, la mijlocul lunii iulie, la ample manevre antiteroriste în Caucazul rusesc. Colonelul Igor Konasenkov declara, cu privire la aceste simulări, că „*obiectivul principal al acestor exerciții este de a evalua coordonarea conducerii militare în caz de amenințare teroristă în sudul Rusiei și, că urmare a agravării situației în zonele de conflict din*

Abhazia și Osetia de Sud. Forțele armate ruse se vor antrena în vederea unei eventuale participări la operațiuni speciale de menținere a păcii în zonele de conflict armat".

La manevrele ruse au participat și trupe aeropurtate, forțe aeriene și antiaeriene, Flota Rusă a Mării Negre și cea a Mării Caspice, precum și unități de grăniceri și unități ale Ministerului de Interne desfășurate deja în regiune. Amploarea operațiunilor militare efectuate sub acest pretext, ca replică la exercițiul Sea Breeze 2008, desfășurat de NATO în Ucraina și Georgia, reprezenta un semnal de alarmă menit să-i convingă pe cei care mai aveau îndoieli cu privire la cât de departe este dispusă Rusia să meargă în acest conflict.

Încercările din zilele următoare ale Secretarului american de Stat Condoleeza Rice și ale șefului diplomației germane de a detensiona situația prin întreprinderea unor turnee diplomatice, adevărate tururi de forță în capitalele statelor implicate și a regiunilor separatiste rămân fără ecou. Pe 19 iulie s-a consumat un incident deosebit de violent, constând în atacarea cu grenade a unui post de poliție georgian de către milițiile abhaze, informația nefiind însă asumată oficial de atacatori.

Luna august debutează cu un incident a cărui gravitate reprezintă un semnal ce aruncă inerentul război în sfera certitudinii. Un vehicul ce transporta 6 ofițeri de poliție georgieni a fost atacat de separatiști în apropiere de Tskhinvali. Cinci dintre cei șase au fost răniți grav. Forțele georgiene au decis, pe moment, să nu riposteze pentru a nu potența escaladarea conflictului în mod ireversibil.

În ziua următoare, șase sud-osetini își pierd viața în republica separatistă ca urmare a tirurilor georgiene, după ce tiruri de mortiere lansate de pe teritoriul Osetiei de Sud, sub responsabilitatea forțelor de menținere a păcii ruse, au lovit o serie de așezări gruzine aflate la granița cu provincia separatistă. Pe 3 august, odată cu exprimarea îngrijorărilor Rusiei cu privire la declanșarea unui conflict armat de mare anvergură între Osetia de Sud și Georgia, sute de persoane din provincia separatistă au ales să se pună la adăpost din calea războiului perceput ca inevitabil.

Pe data de 7 august, au fost interceptate o serie de convorbiri telefonice, al căror protagonist era un paznic al tunelului Roki, ce raporta superiorilor săi "aglomerarea" tunelului aflat în obiectiv confirmând, pe această cale, prezența trupelor și a blindatelor rusești ce pătrundeau pe teritoriul statului georgian.

Conflictul ruso-georgian a început ca o dispută purtată la nivel retoric și a sfârșit printr-un război sângeros. Elementele enumerate anterior incumbă o serie de informații cu valoare de indiciu prin care se putea lesne prefigura deznodământul dramatic.

Evenimentele s-au derulat cu intensitatea crescândă în progresie geometrică, astfel că, în proximitatea verii lui 2008, mediile avizate chiar și într-o mai mică măsură anticipau faptul că soluția violenței va prevala. Poziția României a contat proporțional cu forța sa pe plan internațional și a avut în vedere interesele sale regionale, cu predilecție pe cele în regiunea extinsă a Mării Negre, Republica Moldova și Transnistria.

Capitolul 4

PERCEPȚIA ASUPRA CRIZEI

Narciz Bălășoiu

Dincolo de aspectul referitor la capacitatea României de a intui gravitatea evenimentelor aflate în derulare, Bucureștiul a resimțit fără îndoială eforturile de revenire a Rusiei în prim-planul politicii internaţionale. Asemenea celorlaltor state aflate la granița fostului imperiu sovietic, România privea cu îngrijorare consolidarea influenței ruse într-o zonă pe care aceasta nu s-a ferit să o numească "de interes critic".

Ingerința Occidentului în acest spațiu, materializată adesea prin instalarea unor regimuri democratice, a fost catalogată de Kremlin drept o încălcare a "jurisdicției" sale. După destrămarea URSS, la începutul anilor '90, Moscova și-a pierdut capacitatea de a contrabalansa influența Occidentului, chiar şi în spatele Cortinei de fier, astfel că începutul mileniului trei a găsit Federaţia Rusă în postura de a avea la porţile sale principala organizaţie politico-militară la nivel global - NATO.

Faptul că Alianța Nord - Atlantică este percepută ca reprezentând principala amenințare la adresa securității Rusiei nu constituie un secret pentru nimeni, acest aspect fiind făcut public în cadrul unui document oficial de maximă importanță, și anume Doctrina Militară.

Acesta a fost tabloul pe care România l-a avut în vedere în perioada premergătoare conflictului propriu-zis, fiind pe de altă parte conștientă de faptul că frustrările acumulate de-a lungul ultimelor două decenii de către fostul mare imperiu ar putea conduce către un deznodământ dramatic.

Această perspectivă asupra crizei ruso-georgiene s-a consumat până în momenul în care evenimentele au început să se precipite iar conflictul militar violent direct să escaleze, devenind astfel evident faptul că pârghiile

de intervenție prin care Federația Rusă purtase această confruntare erau pe cale să exceadă spațiul declarativ, economic și diplomatic.

O schimbare de optică a României asupra evenimentelor din Caucaz avea să survină o dată cu declanșarea primelor episoade cu caracter violent. Începutul lunii august a fost marcat de un incident grav, când un vehicul ce transporta 6 ofițeri de poliție georgieni a fost aruncat în aer de separatiști în apropiere de Tskhinvali. Deși acest eveniment putea conduce la declanșarea conflictului armat, autoritățile georgiene au luat decizia să nu riposteze cu aceași intensitate, pentru a nu arunca situația pe un drum fără întoarcere. Nici zilele ce au urmat nu au fost scutite de astfel de evenimente, astfel că pe 2 august au fost înregistrate 6 victime în Osetia de Sud, ca urmare a unui schimb de focuri la graniță cu trupele gerogiene. În paralel, Rusia a făcut eforturi susținute pentru a duce evenimentele într-o zonă care să-i permită o implicare totală. În timp ce concentra trupe de "menținere a păcii" în zona de conflict, Moscova nu mai contenea în a aduce acuzații Occidentului privind o implicare "în mod iresponsabil" în această problemă (inclusiv livrări de armament), creâdu-și astfel premisele pentru o intervenție militară pe care probabil o avea în plan indiferent de reacțiile Georgiei.

Această perioadă de aproximativ o săptămână a fost un soi de preambul pentru ceea ce avea să se declanșeze în noaptea de 7 spre 8 august, când situația a devenit pe cât de clară, pe atât de gravă - pe teritoriul Europei se purta din nou un război. Invazia Georgiei de către Federația Rusă a fost momentul simbolic prin care fostul imperiu sovietic își reintra în drepturi, în forma pe care o preconiza, violent, agresiv, contra unui dușman simbolic, cu ocuparea unor zone strategice de control al culoarului Est-Vest prin Caucazul de Sud, pentru a arăta tuturor că și-a redobândit statutul, voința și capabilitățile de superputere.

Dincolo de repercusiunile directe și imediate ale acestui episod, efectele sale au produs o schimbare de percepție nu numai în rândul statelor aflate în proximitatea teatrului de război, precum România, ci și la nivelul întregii comunități internaționale. În traducere liberă, mesajul pe care Federația Rusă a dorit să-l transmită cu acest prilej Uniunii Europene, NATO, Statelor Unite ale Americii - într-un cuvânt, Occidentului - a fost acela că nu mai are de gând să facă nici un compromis în privința spațiului post-sovietic și că va utiliza la nevoie și mijloacele militare pentru a-și prezerva și consolida influența în respectiva regiune.

Această abordare a pus sub semnul întrebării valorile și interesele pe care România le are în zonă din perspectiva politicii externe și de securitate. Din nevoia de a oferi un răspuns puternic din partea statelor din zonă Mării Negre, președintele României, Traian Băsescu a întreprins un turneu-organizat foarte repede în aceste țări cu scopul de a evalua situația și evoluțiile din jur, pentru ca la finele vizitei în statele litorale Mării Negre să elaboreze un mesaj de susținere pentru Georgia.

Pe toată perioada acestui război ruso-georgian, România a avut privirea ațintită către Republica Moldova și Transnistria a căror situație deja precară și se putea deteriora în orice clipă pe fondul unui astfel de moment generator de instabilitate.

Capitolul 5

MOMENTELE/OCAZIILE DE LUARE A DECIZIILOR

Șeila Abdișa

Putem identifica mai multe momente care reprezintă ocazii de luare a deciziilor, în unele cazuri existând și măsurile aferente, în lectura autorităților de la București:

1. Ambasada Georgiei la București informeză Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.
2. Patru tineri georgieni cer autorităților române acordarea statutului de refugiat.
3. Guvernul Georgiei face apel la poporul român să ajute cu donații poporul georgian. De asemenea, ambasada Georgiei la București cere intervenția militară a țărilor prietene.
4. Liderul abhaz acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei.
5. Reuniunea de urgență a miniștrilor de externe NATO.
6. Problematica stabilizării regiunii.
7. Problematica procesului decizional pe plan intern relativ la criză.
8. Reuniunea Consiliului European de la Bruxelles.
9. Reuniunea CAGRE de la Bruxelles.

1. *8 august 2008 – Ambasada Georgiei la București a informat Ministerul Afacerilor Externe și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud.*

REACȚIE: 9 august 2008 – Ședință CSAT
SCOP: Evaluarea evoluțiilor din Georgia și impactul lor asupra securității și stabilității regionale.
POZIȚIA ADOPTATĂ:

- se reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
- se face apel la părţile implicate în conflict să dea dovadă de responsabilitate și să înceteze ostilitățile, în vederea creării de condiții pentru negocieri care să garanteze pacea și stabilitatea în regiune.
- România se va alătura comunității internaționale pentru a identifica o soluție politică a crizei din Georgia.
- Instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetățenilor români din Georgia, dacă situația o va impune.

Prima ședință CSAT, organizată pe tema conflictului ruso-georgian, s-a caracterizat prin sub-reprezentare la nivelul decizional prin lipsa Primului Ministru, Călin Popescu Tăriceanu, a Ministrului Economiei și Finanțelor, Varujan Vosganian, prin reprezentarea la nivel de adjuncți directoriali ai SIE și SRI și prin absența șefului Statului Major General, Gheorghe Marin[27]. Se poate observa, de asemenea, că deciziile adoptate în cadrul aceastei ședințe au reprezentat mai degrabă o asumare de poziție. În fapt, România a reiterat opiniile sale referitoare la respectarea suveranității și a integrității teritoriale a Georgiei. Mai mult, România - ca stat membru UE și NATO - a declarat alinierea acțiunilor sale la interesul comunității internaționale de identificare a unei soluții pentru criza din Georgia. Se poate afirma, așadar, că la acest moment, România s-a axat mai mult pe calitatea sa de membru UE și NATO, decât pe luarea unor decizii individuale publice la nivelul relației bilaterale cu Georgia.

2. *10 august 2008 – Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat.*

CONTEXT: Patru tineri georgieni au cerut autorităților române să le acorde statutul de refugiat, după ce au fost reținuți de polițiștii de frontieră

[27] A se vedea în acest sens comunicatul de presa din 9 august 2008 al CSAT, www.presidency.ro.

la 500 de metri de punctul de graniță Nădlac. Cei patru migranți, cu vârste cuprinse între 23 și 26 de ani, au fost depistați de polițiști la frontiera cu Ungaria, aceștia încercând să iasă ilegal din România cu scopul de a ajunge într-o țară din spațiul Schengen.

3. *11 august 2008: Guvernul Georgiei face apel la poporul român să ajute cu donații poporul georgian, iar ambasada Georgiei la București cere intervenția militară a țărilor prietene.*

REACȚIE: 12 august 2008 – este convocată a doua ședință CSAT
SCOP: analiza ultimelor evoluții ale conflictului din Caucazul de Sud, în special situația umanitară din zonă.
POZIȚIE ADOPTATĂ: - CSAT hotărăște trimiterea de ajutoare umanitare la Tbilisi (medicamente și produse sanitare);
- se manifestă preocuparea față de securitatea din regiune și se reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale a Georgiei;
- România se va alătura UE și NATO, contribuind cu propria sa expertiză la promovarea unei soluții negociate pentru stabilitate în Caucazul de Sud.

Se remarcă faptul că cea de-a doua ședință CSAT a fost bine reprezentată la nivel decizional, însă, exceptând ajutorul umanitar promis Georgiei, nu aduce hotărâri publice noi față de prima ședință CSAT din 9 august 2008[28]. Această ședință vine, în mod evident, ca un răspuns la solicitarea Georgiei de ajutor umanitar și, așa cum am menționat anterior, la nivel decizional este singurul element de noutate pe care îl aduce cea de-a doua ședință CSAT.
În urma celor două ședințe ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării, pe tema conflictului ruso-georgian, se poate observa că deciziile României se limitează mai degrabă la elemente publice la nivel discursiv, la nivel de declarații, de asumări de poziție, decât să contureze linii propriu-zise de acțiune în sensul unei implicări mai active în găsirea unei soluții pentru criza georgiană.

[28] A se vedea comunicatul de presa al sedinței CSAT din 12 august 2008, www.presidency.ro.

4. *14 august 2008: Liderul abhaz, Seghei Bagapș, acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei.*

REACȚIE: 15 august 2008- MAE: România a exportat armament în Georgia, în condiții perfect legale.
POZIȚIE ADOPTATĂ: - Reprezentanții Ministerului de Externe de la București recunosc că România a livrat armament și muniție de infanterie autorităților georgiene, cu respectarea prevederilor legale internaționale, în condițiile în care Georgia nu este supusă unui embargo în acest sens.
- România a livrat armele „cu respectarea Cartei ONU, a regimului internațional de sancțiuni și a principiilor Codului de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme“, a subliniat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu, afirmând, de asemenea, că exporturile au fost efectuate pe bază de licențe individuale.

5. *19 august 2008: Reuniunea de urgență a miniștriilor de externe NATO*

REACȚIE: participarea Ministrului de Externe al României, Lazăr Comănescu.
POZIȚIE ADOPTATĂ: Lazăr Comănescu a exprimat în cadrul reuniunii de urgență a miniștrilor de externe NATO, preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia.

Reuniunea de urgență a miniștrilor de externe ai NATO, a reprezentat un nou prilej pentru România de a întări poziția sa referitoare la necesitatea respectării suveranității și a integrității teritoriale a Georgiei. Conform ministrului de externe, Lazăr Comănescu, România a avut o participare substanțială în cadrul acestei reuniuni, tocmai prin tăria cu care și-a susținut convingerile.

6. *Problematica stabilizării regiunii*

REACȚIE: Vizitele președintelui, Traian Băsescu, în perioada 19-22 august 2008, în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia și Republica Turcia.
SCOP:
- discutarea situației din Georgia și a consecințelor în plan regional;

- dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre, prin creșterea implicării unor actori multilaterali relevanți, precum UE, NATO și OSCE.

POZIȚIE ADOPTATĂ[29]:

- Din punctul de vedere al României, ca de altfel și al UE și NATO, organizații din care România face parte, integritatea teritorială a Georgiei este esențială și ea trebuie menținută;
- Prioritatea majoră era reprezentată de aplicarea acordului de încetare a focului semnat între Președintele în exercițiu al UE, Sarkozy, și Federația Rusă, pe de-o parte și Georgia, pe de altă parte;
- Traian Băsescu a făcut apel la toți șefii de state din regiunea Mării Negre să aibe o atitudine ponderată și înțeleaptă, pentru ca viitoarele evoluții să fie pozitive;
- Președintele României a susținut că Georgia ar trebui să găsească formule pentru a începe negocieri directe cu Federația Rusă;
- România se va ralia inițiativei Turciei de creare a unei forțe de descurajare a terorismului, de descurajare a proliferării armelor de distrugere în masă în Marea Neagră, fiind deblocată participarea țării noastre la operațiunea "Black Sea Harmony" – după Campania de susținere a extinderii Operațiunea Active Endeavour în Marea Neagră, în anii 2005-2006;
- Exprimarea speranței că proiectele energetice vor fi continuate în ciuda conflictului din Georgia;
- Traian Băsescu a sugerat celorlalți șefi de state să adopte, ca poziții oficiale ale statelor lor, elementele și nuanțele de abordare cuprinse în Rezoluțiile CAGRE din 13 august 2008 și Rezoluția Consiliului Nord-Atlantic, adoptată la nivelul miniștriilor de externe, în data de 19 august 2008.
- Se observă, în urma declarațiilor de presă susținute de Președintele României, Traian Băsescu, în urma vizitelor sale efectuate în statele cu ieșire la Marea Neagră, că România a reiterat poziția adoptată inițial, precum și faptul că nu au existat divergențe de opinie între poziția României și pozițiile celorlalte state.

[29] A se vedea declarațiile de presă ale Președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu Președinții Ucrainei, Georgiei, Republicii Moldova, Republicii Turcia și Republicii Azerbaidjan, din 20, 21 și 22 august 2008, www.presidency.ro.

7. *Problematica procesului decizional pe plan intern.*

REACȚIE: 27 august 2008 – Mircea Geoană, președintele Comisiei de Politică Externă din Senat solicită audierea ministrului de externe, Lazăr Comănescu și a ministrului Apărării, Teodor Meleșcanu.
POZIȚII ASUMATE:
- Mircea Geoană acuză că reacția autorităților române a fost prea timidă;
- Lazăr Comănescu susține că la reuniunile miniștriilor de externe ai UE și NATO de la Bruxelles, din 13, respectiv 19 august 2008, România a avut o participare substanțială;
- Teodor Meleșcanu consideră că România a putut, cu ocazia acestui conflict, să demonstreze o capacitate crescută de previziune și de monitorizare.

Așa cum se poate observa, România nu a avut o poziție unitară pe plan intern referitoare la instrumentele de acțiune folosite în procesul de soluționare a conflictului ruso-georgian. Aceste disensiuni își pot avea originile în proximitatea alegerilor parlamentare și a debutului campaniei electorale. Se poate vorbi despre acuze ale liderului opoziției, ce sunt aduse cu scopul discreditării și a periclitării imaginii principalilor decidenți din această criză.

8. *1 septembrie 2008: Reuniunea Consiliului de la Bruxelles*

REACȚIE: participarea Președintelui, Traian Băsescu, la această reuniune.
POZIȚII ASUMATE:
- se remarcă reacția disproporționată a Rusiei;
- este condamnată decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaște independența Osetiei de Sud și a Abhaziei;
- se solicită ca soluțiile pentru Osetia de Sud și Abhazia să țină cont de principiul independenței, al suveranității, al integrității teritoriale și al inviolabilității frontierelor;
- se apreciază că statele europene au dat dovadă de solidaritate condamnând Rusia;
- Traian Băsescu anunță că Rusia a cerut României, printr-o scrisoare oficială, să recunoască independența Abhaziei și a Osetiei de Sud.

Încă o dată, cu ocazia reuniunii Consiliului de la Bruxelles, România dă dovadă de aliniere la acțiunile și pozițiile UE, condamnând Rusia pentru uzul de forță disproporționată, dar și pentru recunoașterea unilaterală a independenței Abhaziei și Osetiei de Sud.

9. *15 – 16 septembrie 2008: Reuniunea CAGRE de la Bruxelles*

REACȚIE: participarea Ministrului de Externe, Lazăr Comănescu
POZIȚII ASUMATE:
- șeful diplomației române anunță intenția României de a participa cu o unitate deplin operațională de 20 de membri, în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare;
- România analizează posibilitățile concrete de a participa la eforturile de reconstrucție post-conflict.

În data de 17 septembrie se ia decizia CSAT de trimitere a unității, iar la 18 septembrie 2008 se adoptă HG 1130 ce reprezintă baza juridică a constituirii echipei românești din EUMM în Georgia.
Participarea unei unități românești la eforturile de monitorizare, în urma încheierii conflictului, reprezintă una dintre singurele decizii adoptate de România în cadrul acestei crize, cu efecte in plan concret.

Capitolul 6
LEADERSHIP

Șeila Abdișa

Pentru ca statul român să își asume o poziție cu privire la situația din vara anului 2008, din Georgia, era necesar consensul instituțiilor ce dețin o pondere în decizia de politică externă. Pentru a putea identifica principalele trăsături ale leadership-ului român, trebuie amintit faptul că în această criză centrul de comanadă a fost asigurat de Președintele României, Traian Băsescu, împreună cu Consiliul Suprem pentru Apărarea Țării (CSAT), instituție care, conform Constituției, este condusă tot de Președintele statului. Așadar și în cadrul acestei crize ca și în alte situații precedente de criză internă sau internațională, președintele Băsescu și-a asumat rolul principal.

Analizând retrospectiv acțiunile președintelui Romaniei în situații de criză se pot desprinde câteva regularități: în primul rând, Traian Băsescu, „omul poporului" își asigura maximum de vizibilitate în acțiunile pe care le inițiază și are tendința de a se poziționa în rolul „eroului salvator", poziție specifică unui mit politic cu mare influență asupra votanților. În al doilea rând, se remarcă abilitatea președintelui de a-și imprima autoritatea păstrând limitele legalității constituționale (a se vedea prezidarea Comitetului Național pentru Situații de Urgență în criza inundațiilor din 2005 în absența premierului de la acea vreme, Călin Popescu Tăriceanu).

Revenind la criza determinată de conflictul ruso-georgian din august 2008, se poate afirma că leadershipul român a fost *vizibil* (prin turneul pe care președintele Băsescu l-a efectuat în statele din jurul Mării Negre, prin ajutorul umanitar acordat Georgiei, ș.a.), dar în același timp răspunsul leadershipului la această criză a fost unul *moderat* (președintele României

face apel la șefii statelor din regiune pentru a avea o atitudine „ponderată și înțeleaptă”) și *simbolic.*

De altfel merită remarcat faptul că leadershipul român a formulat o poziție oficială ce a fost menținută pe parcursul întregului conflict dar și în perioada postconflictuală, astfel România, prin leadershipul său, având o poziție *constantă*. Tot în legătură cu poziția oficială a României pe parcursul ostilităților ruso-georgiene, trebuie menționat faptul că aceasta a adoptat o poziție *aliniată* la cea a Uniunii Europene, in spiritul calității României de membră a UE (România *„va susține fără rezerve poziția Uniunii Europene de a se căuta un alt mecanism; alte mecanisme trebuie dezvoltate pentru a găsi soluții conflictelor înghețate și nu pentru a le menține și a crea condiții ca ele să izbucnească neprevăzut și cu urmări extrem de importante pentru securitatea statelor).*

Mai poate fi adăugat în legătură cu leadership-ul român pe parcursul crizei, faptul că instituțiile implicate au funcționat și colaborat în conformitate cu prevederile constituționale. Cu toate acestea, prima ședință CSAT a fost caracterizată prin subreprezentare, acest aspect fiind motivul ce a determinat organizarea si celei de-a doua sedințe CSAT. Un element de premieră în abordarea crizei l-a constiuit demersul Administrației Prezidențiale de a consulta experți independenți in regiunea Caucazului, reprezentanți ai lumii academice și societatea civilă, în vederea formulării unui răspuns coerent și pe măsura complexitații situației.

Capitolul 7

CONFLICTUL DE VALORI

Monica Oproiu

Criza georgiană din august 2008 a reprezentat pentru decidenții români o provocare imensă din mai multe puncte de vedere, desfășurându-se pe fundalul precampaniei electorale pentru alegerile generale din noiembrie, la momentul apropierii de bilanț a guvernului în funcție. Totodată, a constituit primul test serios pentru noul ministru de Externe și ocazia de a reabilita această instituție, după eșecurile amplu comentate de presă ale fostului deținător al portofoliulu. În plus, criza s-a produs într-un spațiu vizat în mod deosebit de strategia română de politică externă și respectiv de securitate, dar mai ales de planurile ambițioase ale președintelui de a promova România ca actor regional important.

Reacția autorităților române trebuia deci să fie pe măsura acestor provocări, cu atât mai mult cu cât UE (din care România face parte) și-a asumat de timpuriu gestionarea crizei georgiene. Preocuparea pentru menținerea liniei adoptate de președinția franceză a UE trebuia îmbinată cu protejarea intereselor românești, definite la nivelul Președinției și ulterior al CSAT, întrunit de două ori pe parcursul conflictului armat, pe 9 și 12 august.

Conflictul ruso-georgian a fost receptat cu îngrijorare în mediile decizionale de la București din cauza scenariului "țară mare versus țară mică"/"război interstatal în Europa" și a posibilității de contaminare în regiune, ceea ce putea antrena un episod similar în Republica Moldova. Pe măsură ce lucrurile au evoluat, s-a stabilit că războiul nu afectează direct interesele de securitate ale României și nici nu implică direct, în zona de conflict, un număr mare de cetățeni români cărora să trebuiască a li se acorda asistență consulară de anvergură, miza Bucureștiului fiind una care ținea de

implicațiile indirecte prin atacul asupra Georgiei dar și de imaginea României și de capacitatea de proiecție a stabilității în regiune.

Personajul cel mai vizibil a fost Președintele, tot el fiind acela care a definit parametrii receptării conflictului pentru publicul român și a stabilit poziția oficială asumată în plan internațional. Din declarațiile sale de pe parcursul lunii august - și ulterior din cele făcute la Bruxelles, cu ocazia reuniunii extraordinare a Consiliului European (1 septembrie) - transpare **conflictul de valori** care a influențat deciziile și pozițiile adoptate de România în această criză. Acesta se referă în primul rând la relația României cu Georgia și cu Rusia, iar în al doilea rând la parteneriatul strategic cu SUA și apartenența la NATO și UE, realități ce reclamau acțiuni mai vizibile și poziții mai clare și ferme ale Bucureștiului pe parcursul acestei crize. În plan secundar, conflictul de valori era alimentat de aspirațiile de lider regional ale României și de actor responsabil, cu valoare adăugată, în cadrul UE.

Relația României cu Georgia era una în mod tradițional bună, reglementată printr-un acord politic de prietenie și cooperare (1996) și marcată de faptul că guvernul de la București fusese primul care a recunoscut independența Georgiei în 1991, după destrămarea URSS[30]. Mai mult, România face parte din Grupul de Prieteni ai Georgiei, alături de Suedia și Polonia, incluzând Tbilisi-ul pe lista statelor care beneficiază de ajutor economic din partea autorităților de la București.

De asemenea, poziția strategică a Georgiei pe culoarele de transport al energiei din zona caspică în spațiul comunitar și interesul evident al României pentru securizarea importurilor sale implicau o atitudine favorabilă a decidenților de la București față de statul caucazian, a cărui prietenie era deci cu atât mai valoroasă cu cât putea aduce beneficii importante Bucureștiului.

De cealaltă parte, relația cu Rusia era una problematică, marcată de sincope frecvente, dar și cu perspectiva unei îmbunătățiri după întâlnirea la nivel înalt Băsescu-Putin prilejuită de summitul NATO de la București. Singurul beneficiu concret al acestei reuniuni la nivel înalt fusese invitația adresată de președintele Putin omologului său român pentru efectuarea unei vizite la Moscova, în luna septembrie; aceasta ar fi oferit ocazia mult așteptată de a da un impuls politic important "dezghețării" relației bilaterale. Se știe că

[30]Ministerul Afacerilor Externe- Relații bilaterale cu Georgia, online pe www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5582&idlnk=1&cat=3

Rusia reprezintă principalul exportator de energie în plan european și singurul furnizor extern pentru România, care plătește un preț ridicat în comparație cu celelalte state din UE dependente de gazul rusesc, acoperindu-și, însă, un procent important de necesități din producția internă. Totuși, o condamnare fără echivoc a acțiunii Rusiei în Georgia însemna o periclitare serioasă a perspectivelor firave de ameliorare a relației bilaterale, întrezărite în aprilie și putea antrena represalii de ordin economic, în special.

Astfel, România a ales să-și reafirme sprijinul pentru Georgia, fără însă a condamna fățiș Rusia, mai târziu aliniindu-se poziției UE care a criticat "folosirea disproporționată a forței". Sprijinul acordat Georgiei a fost nu numai politic, declarativ, ci și concret, sub forma ajutorului umanitar oferit în timpul conflictului (în urma deciziei CSAT din 12 august[31]) și a contribuției financiare stabilite la Conferința donatorilor din octombrie (1,6 milioane de euro)[32]. Această atitudine a fost salutată de președintele georgian Saakașvili, care i-a mulțumit lui Traian Băsescu pentru "asistența oferită de România" cu ocazia vizitei acestuia la Tbilisi pe 21 august, numindu-l "un prieten foarte bun și un mare susținător al țării noastre"[33]. În același context, președintele român a arătat că "susținem fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei", atât în relațiile bilaterale, cât și în interiorul UE și NATO, care și-au afirmat angajamentul în acest sens la 13 și 19 august[34].

Cu toate acestea, trebuie explicată absența președintelui român de la reuniunea de solidarizare cu Saakașvili din timpul conflictului, la care au participat șefii statelor prietene Georgiei. Percepută ca un fel de "trădare" de către participanți, absența lui Băsescu ar putea fi explicată prin dorința de a face, conform tradiției istorice românești, un joc diplomatic abil și complex, care să mulțumească pe toată lumea și prin care să fie evitate orice poziții ferme ce ar putea antagoniza vreunul din actorii importanți pentru interesele naționale ale României.

---

[31] Comunicat de presă: Ședința CSAT din 12 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10131_ro.pdf

[32] Comunicat: Participarea României la Conferința donatorilor pentru Georgia, 22 octombrie 2008, http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=37255&idlnk=2&cat=4

[33] Comunicat de presă: Conferința comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei, Tbilisi, 21 august 2008, pag 1, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10144_ro.pdf

[34] *Ibidem*, pag 1

Astfel, Bucureştiul nu putea fi acuzat de lipsă de solidaritate, dat fiind ajutorul concret oferit Georgiei în timpul crizei, dar nici preşedintele Băsescu nu risca să fie asociat cu susținerea neechivocă a lui Saakaşvili de către ruși, a căror bunăvoință trebuia menținută în perspectiva unei viitoare îmbunătățiri a relației bilaterale. O altă explicație plauzibilă se referă la faptul că plănuita vizită a președintelui Băsescu în statele riverane Mării Negre urma oricum să includă Georgia, prezența acestuia pe esplanadă alături de Saakaşvili nefiind deci indispensabilă. Astfel, preşedintele român a evitat un demers ce s-ar fi putut dovedi neproductiv și dezavantajos pe termen mediu și lung, chiar dacă absența sa a ridicat inițial câteva semen de întrebare.

De asemenea, România nu a răspuns pozitiv - şi nici nu avea cum - la cererea de ajutor militar lansată de Saakaşvili; în primul rând, inițiativa președintelui georgian era nerealistă şi stânjenitoare pentru destinatari, iar în al doilea rând, ca stat membru NATO, România nu putea furniza ajutor militar într-un teatru de război fără acordul aliaților, care în mod previzibil nu ar fi fost acordat.

Un alt aspect semnificativ ce trebuie menționat aici îl constituie remarca lui Traian Băsescu prin care l-a îndemnat pe Saakaşvili să înceapă negocierile cu Rusia[35]. Dincolo de motivațiile asupra cărora nu putem decât să speculăm, importante sunt efectele produse - România a fost acuzată neoficial că prin aceasta face politica Rusiei, fapt care, coroborat cu ecourile negative ale absenței preşedintelui Băsescu de la evenimentul mai sus menționat, a aruncat o umbră de îndoială asupra capacității Bucureştiului de a fi loial, pe de o parte, și de a fi convingător în rolul de lider regional, pe de altă parte. În plus, o astfel de remarcă depășea mandatul stabilit în cadrul UE şi NATO, reprezentând o nefericită contribuție proprie românească, ce amintea de îndemnul adresat președintelui sârb de a negocia cu liderii kosovari după proclamarea independenței provinciei Kosovo în februarie 2007.

În ciuda susținerii declarate pentru Georgia, poziția României a fost cât se poate de diplomatică față de cealaltă parte implicată. Astfel, în intervențiile oficiale s-a evitat culpabilizarea Federației Ruse, preşedintele fiind sfătuit să se abțină de la declarații care să o vizeze direct. La reuniunea extraordinară a Consiliului European din 1 septembrie, poziția României a

[35] *Ibidem,* pag 2

fost aceea de a condamna utilizarea disproporționată a forței în Georgia (la unison cu UE), fără a cere însă sancțiuni împotriva Rusiei[36]. Această atitudine moderată se înscria în planul președintelui Băsescu de "pragmatism și depolitizare, pe cât posibil" a relației cu Rusia, expus cu ocazia primirii corpului diplomatic român la Cotroceni, pe 2 septembrie[37].
A doua componentă a conflictului de valori se referă la poziționarea României ca partener strategic al SUA și membru al UE și la modalitatea în care decidenții de la București trebuiau să acționeze din această perspectivă.
În primul caz, situația era dificilă, dat fiind faptul că mandatul administrației Bush jr - susținător ferm al Georgiei și al președintelui Saakașvili - se apropia de sfârșit, influența acestuia fiind în consecință foarte mult diminuată și posibilitățile de acțiune, limitate. În acest context, statutul României de partener al SUA în această regiune și de prieten al Georgiei obliga autoritățile de la București să își asume susținerea fără echivoc a leadershipului de la Tbilisi și să adopte o poziție fermă de condamnare a Rusiei.
Din cealaltă perspectivă, ambițiile Bucureștiului de a aduce plus-valoare în cadrul UE trebuiau împăcate cu preocuparea de a nu alimenta divergențele de la Bruxelles între statele care ar fi ales să susțină Georgia și pe Saakașvili și cele pentru care evitarea antagonizării Rusiei reprezenta prioritatea. În consecință, soluția a constituit-o adoptarea unei poziții moderate, de condamnare a acțiunilor Rusiei fără a cere sancțiuni împotriva ei, prin care România a părut că nu face altceva decât să urmeze linia Bruxelles-ului și propriul interes de a nu periclita ireversibil relația cu Moscova.
La nivel declarativ, decidenții români au ales să promoveze intens principii de drept internațional precum integritatea teritorială, prin care au transmis un mesaj clar și celor care mizează pe cartea autonomiei ținutului secuiesc. Astfel, președintele a subliniat că *"România rămâne o țară credincioasă principiului că integritatea teritorială, suveranitatea, inviolabilitatea frontierelor sunt principii care garantează pacea în Europa și abandonarea lor poate duce la evoluții care să afecteze securitatea multor state*", arătând

[36] NewsIn - "Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă și solicită UE să negocieze soluții", 1 septembrie 2008, online pe http://www.newsin.ro/basescu-georgia-summit.php?cid=view&nid=1f6158fc-82cd-4647-8911-9d1e3de8113f&hid=media

[37] Discursul președintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii membrilor Corpului Diplomatic român, Palatul Cotroceni, 2 septembrie 2008, pag 3, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10183_ro.pdf

că ceea ce s-a întâmplat în Serbia (recunoaşterea independenţei Kosovo) nu trebuie să se repete în Georgia sau în altă parte[38]. Miza era însă aceea de a găsi un echilibru între principialitate şi eficienţă; în plus, susţinerea integrităţii teritoriale a republicii caucaziene era pusă în dificultate de faptul că europenii şi ruşii nu mai înţelegeau acelaşi lucru prin noţiunea de teritoriu al Georgiei, aceştia din urmă consfinţind discrepanţa prin recunoaşterea independenţei Abhaziei şi a Osetiei de Sud.

Cea de-a treia componentă a conflictului de valori se referă la modul în care criza putea afecta două paliere importante ale ambiţiilor preşedintelui Băsescu - strategia pentru zona Mării Negre şi implicit rolul de promotor al securităţii regionale asumat la Bucureşti, respectiv măsura în care acţiunea separatiştilor şi intervenţia Moscovei se pot repeta şi în cazul Republicii Moldova, al cărei conflict îngheţat din Transnistria prezenta similarităţi importante cu cel din Caucaz. În acest context, deciziile de la Bucureşti trebuiau să probeze capacitatea României de a se manifesta ca un actor credibil în regiune, fidel poziţiilor asumate anterior, dar şi abilitatea de a menaja susceptibilităţile de la Chişinău, oferind în acelaşi timp sprijin pentru evitarea unui scenariu de tip "Osetia de Sud" la graniţa sa estică.

În Stategia de Securitate Naţională adoptată în 2007, regiunea Mării Negre este caracterizată drept *"cea mai bogată parte a Europei în conflicte separatiste, dispute sau stări tensionate"*, exemplele vizând situaţia din Transnistria, Abhazia şi Osetia de Sud, Cecenia sau Nagorno-Karabah, care *"reprezintă grave ameninţări la securitatea regiunii şi creează pericolul declanşării sau reizbucnirii unor confruntări violente"*[39]. În consecinţă, autorii *Strategiei* identificau drept soluţie, printre altele, *"abţinerea (ţărilor riverane) de la sprijinirea în orice fel a mişcărilor separatiste, a organizaţiilor extremiste şi a activităţilor infracţionale"*[40] din regiune.

Mai mult, priorităţile României pentru acest spaţiu erau, conform aceluiaşi document, crearea unui climat de stabilitate, securitate şi prosperitate, respectiv stimularea unei implicări europene si euroatlantice mai puternice şi mai productive[41]. Totodată, regiunea prezintă un interes deosebit şi datorită calităţii sale de *"principal spaţiu de tranzit şi sursă pentru energia din Europa"*, sporind miza în cazul unui conflict[42]. Odată cu integrarea în

---

[38] *Ibidem*, pag 1
[39] *Strategia de securitate naţională a României,* 2007*,* pag 33, online pe http://www.presidency.ro/static/ordine/SSNR/SSNR.pdf
[40] *Ibidem,* pp 33-34
[41] *Ibidem,* pag 32
[42] *Ibidem,* pag 32

NATO și UE, Bucureștiul a încercat să înainteze propria agendă cuprinzând revizuirea mecanismelor de rezolvare a conflictelor înghețate și avertizările privind posibilitatea reizbucnirii lor. Drept urmare, România trebuia să acționeze ca un actor capabil să concretizeze aceste preocupări și să ofere rezultate pe măsura retoricii promovate.

Vizitele de lucru ale președintelui Băsescu în statele riverane Mării Negre pe 20 și 21 august au reprezentat acțiunea cea mai vizibilă a României în litera strategiei de securitate, în cadrul crizei georgiene. Întrevederile cu omologii săi Președintele Republicii Moldova, Ucrainei, Georgiei, Azerbaidjanului și Turciei i-au prilejuit președintelui român reiterarea preocupărilor față de problemele din regiune și instrumentalizarea cooperării văzută ca panaceu pentru acestea.

Obiectivul comun al acestor vizite a fost enunțat astfel: *"discutarea situației din Georgia și a consecințelor în plan regional"*, a chestiunilor care *"țin de specificul relațiilor bilaterale"*, dar și a unei teme *"de interes special pentru România",* adică *"dezvoltarea cooperării în regiunea Mării Negre"*[43].

La Tbilisi, Băsescu a arătat că, în calitate de stat riveran la Marea Neagră, României îi este automat afectată securitatea ori de câte ori celelalte state din regiune trec prin momente dificile, securizarea zonei fiind astfel în interesul tuturor[44].

La Kiev, președintele a subliniat că evoluțiile din Georgia pot pune sub semnul întrebării politica energetică a UE, pe care România vrea să o consolideze și a subliniat că Bucureștiul este în favoarea unor noi mecanisme de menținere a păcii în zonele cu conflicte înghețate[45].

La Baku, el a reiterat că "România este împotriva oricărei abordări care generează drepturi colective pentru minorități, punct de vedere valabil pentru Nagorno-Karabah, Kosovo și Transnistria"[46], dar implicit și pentru ținutul secuiesc ce aspiră (declarativ) la autonomie în cadrul statului român.

---

[43] Comunicat de presă: Vizitele de lucru ale președintelui României în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia, Republica Turcia, 19 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10136_ro.pdf

[44] Comunicat de presă: Conferința comună de presă a președintelui României și a presedintelui Georgiei, 21 august 2008, pag 2

[45] Declarație de presă a președintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei, Viktor Iușcenko, Kiev, 20 august 2008, pag 2, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10140_ro.pdf

[46] Declarație de presă a președintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku, 21 august 2008, pag 2, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10142_ro.pdf

În fine, la Istanbul, discuţiile dintre cei doi preşedinţi s-au axat pe viitorul proiectului Nabucco, în conferinţa comună de presă arătându-se că “proiectele energetice rămân viabile chiar în situaţia conflictului georgian”[47].
Nu în ultimul rând, la Chişinău, atât Vladimir Voronin, cât şi Traian Băsescu au atras atenţia asupra similarităţii dintre situaţia Osetiei de Sud şi cea a Transnistriei, respectiv a riscurilor ce decurg din aceasta. Astfel, în opinia preşedintelui român, “conflictul transnistrean corespunde perfect cu ce s-a întâmplat în Kosovo şi Osetia de Sud” şi de aceea “a apreciat extraordinar de mult” capacitatea Republicii Moldova de a nu răspunde provocărilor separatiştilor[48]. Mai mult, liderul de la Cotroceni a arătat că România este un susţinător fără rezerve al integrităţii şi suveranităţii Republicii Moldova, reinterând că implicarea UE este „fundamentală şi esenţială”[49] în găsirea unei soluţii în acord cu dreptul internaţional.
Dincolo de aceste probleme punctuale, relaţia cu Chişinăul rămânea prioritară pentru Preşedinţia română, ca şi avansul acestui vecin pe drumul către integrarea în UE. În fond, în Strategia de Securitate Naţională se arată că “România are datoria politică morală de a sprijini Republica Moldova în parcurgerea procesului de modernizare, democratizare şi integrare europeană”, dar şi de implicare în “rezolvarea conflictului separatist din raioanele estice ale Republicii Moldova”[50]. Ceea ce a obţinut preşedintele Băsescu la Chişinău, „coincidenţa punctelor de vedere între Republica Moldova şi România cu privire la conflictele îngheţate”[51] nu reprezenta, însă, o premisă suficientă pentru dinamizarea şi ameliorarea reală a relaţiei Bucureşti-Chişinău, cu atât mai puţin cu cât România nu face parte din mecanismul de rezolvare a conflictului din Transnistria.
Abordând ca subiecte, de la criza georgiană la conflictele îngheţate din regiune şi caducitatea mecanismelor de reglementare a lor şi până la viitorul proiectului Nabucco, consultările preşedintelui cu ceilalţi şefi de state

[47] Conferinţă comună de presă a presedintelui României, Traian Băsescu şi a preşedintelui Republicii Turcia, Abdullah Gull, Istanbul, 22 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10147_ro.pdf
[48] Declaraţii de presă ale presedintelui României, Traian Băsescu şi preşedintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin, Chişinău, 20 august 2008, online pe http://www.presidency.ro/pdf/date/10141_ro.pdf
[49] *Ibidem*
[50] *Strategia de securitate naţională a României,* 2007*,* pag 36
[51] Declaraţii de presă Băsescu, Voronin, 20 august 2008, pag 2

riverane Mării Negre au creat pe moment iluzia acţiunii în scopul promovării celor mai înalte valori ale conducerii României. Mai mult, prin acest turneu-fulger, Preşedintele şi-a consolidat imaginea unui lider activ, implicat în politica regională şi totodată a obţinut noi puncte în competiţia cu Premierul Tăriceanu care, aflat în vacanţă, nici măcar nu a participat la prima reuniune a CSAT din 9 august. Au existat însă şi voci care au susţinut că această iniţiativă exclusiv prezidenţială (MAE fiind cooptat doar pentru partea organizatorică) a dublat inutil eforturile europene de mediere a conflictului, făcând mai degrabă dovada unui "vedetism politic regional" decât să constituie un demers necesar.

Măsurile concrete luate de România au fost acordarea de sprijin politic şi financiar Georgiei şi participarea la misiunea civilă UE de monitorizare a implementării acordului de încetare a focului Medvedev-Sarkozy - aceasta din urmă constituind inţial adevărata piatră de încercare şi ulterior un succes din care se poate învăţa. La nivelul deciziei însă, au trebuit luate în considerare toate aspectele reliefate mai sus, precum şi implicaţiile pe termen lung ale poziţiilor asumate. De la nevoia de credibilitate instituţională şi personală (cazul Ministerului şi al ministrului de Externe) la concretizarea unor idei intens promovate ("România ca actor regional important şi membru care poate aduce un plus de valoare structurilor euro-atlantice din care face parte") şi refacerea /consolidarea relaţiilor cu vecinii, respectiv securizarea rutelor energetice, opţiunile decidenţilor români au fost modelate de conflictul de valori ce reclama prioritizarea acestora în mod eficient şi armonizarea lor cu cele definite de principalii actori internaţionali.

Confirmarea previziunilor româneşti despre reizbucnirea conflictelor îngheţate a probat validitatea viziunii de la Bucureşti în ceea ce priveşte riscurile din regiune şi necesitatea abordării lor în cadrul instituţiilor euro-atlantice, reprezentând totodată un test şi pentru autorităţile române.

Capitolul 7

PREGĂTIREA, PREVENIREA ȘI DIMINUAREA EFECTELOR CRIZEI DIN PERSPECTIVA ROMÂNIEI

Roxana Ursu

Într-o declarație din octombrie 2004, publicată pe siteul MAE, Mircea Geoană sublinia importanța Georgiei pentru România și așezarea geostrategică a acesteia în jurul Mării Negre. Ministrul de Externe din acea perioadă era de părere că Georgia constituie *„o piesă centrală în această construcție”*, ceea ce a încurajat consolidarea unei relații bilaterele fructuoase între România și Georgia. România vedea Georgia ca un vecin imediat, iar din această perspectivă se prevedea o investiție *„în transformarea democratică din Georgia și în calitatea pe care România o are în Consiliul de Securitate al ONU”*[52].

Ca un rezultat al dorinței statului român de a încuraja consolidarea acestei relații bilaterale, “România a acceptat invitația Georgiei de a lua inițiativa și conducerea în comunitatea democrațiilor într-o vastă operațiune de sprijinire a orientărilor europene ale Georgiei”[53] în perioada care a urmat, dicutându-se totodată despre implicarea Georgiei în Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est. Concluzia la acel moment a ministrului român de externe a fost aceea că “Georgia este pentru noi o țară de o importanță

[52] Ministerul Afacerilor Externe, Declarație de presă a ministrului Mircea Geoană http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364

[53] Ministerul Afacerilor Externe, Declarație de presă a ministrului Mircea Geoană http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364

absolut deosebită. Sunt parteneri și prieteni buni și știm că și la Tibilisi, România este văzută ca o țară prietenă și foarte loială”[54].

După patru ani de la declarația în cauză, în contextul dezvoltării crizei ruso-georgiene, se ivesc o serie de întrebări care atrag atenția asupra solidității relației România-Georgia. În ce măsură decidenții români și instituțiile românești au fost capabile să prevadă și să răspundă evenimentelor din Georgia? S-au mai confruntat aceștia în trecut cu crize similare și, dacă da, au avut în vedere concentrarea atenției asupra sistemului de management al crizelor (existența unui plan de acțiune, a unor instituții eficiente și legitime)? Sunt capabili decidenții să identifice potențiale amenințări, să acționeze cu rapiditate pentru a preveni escaladarea acestor amenințări și să urmărească oportunități de limitare a pagubelor?

Nu dorim să atribuim României o vină pentru apariția acestei situații nefaste, însă suntem totuși îndreptățiți să vedem în ce măsură România și-a construit capabilitățile cu scopul de a preveni, a cunoaște și de a reacționa în ariile în care interesele sale sunt la mijloc în vederea diminuării costurilor unei asemenea crize pentru planurile sale pe termen lung.

Din 2004, România este membru cu drepturi depline al NATO, iar din 2007 s-a alăturat Uniunii Europene, două poziții foarte importante care ar trebui să-i ofere acesteia șansa afirmării în cadrul comunității internaționale. De asemenea, localizarea strategică a României în jurul bazinului Mării Negre și la mică distanță de Federația Rusă este un alt aspect care ar trebui să acorde statului român o mai mare atenție și relativă importanță în regiune. Practic, contribuția pe care România o poate aduce celor două organizații are o parte legată de capabilitățile sale de monitorizare și anticipare a evenimentelor din Regiunea Mării Negre. Însă în ciuda acestor avantaje, decidenții români nu s-au dovedit pregătiți pentru a profita de ele în vederea creșterii importanței opiniilor și pozițiilor României în comunitatea internațională. Acest lucru s-a observat și în cazul recentului conflict georgian față de care Bucureștiul a avut o reacție rezervată.

Conform afirmațiilor ministrului Afacerilor Externe al României în cadrul ședințelor comisiilor reunite – comisia Afaceri Externe și cea a Apărării și Securității, ale Camerei Deputaților și ale Senatului - România și-a

---

[54] Ministerul Afacerilor Externe, Declarație de presă a ministrului Mircea Geoană http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=24364

îndeplinit rolul și și-a avertizat în timp util aliații și partenerii despre acțiunile ulterioare, profunda cunoaștere a acestor fapte ducând la reacția rezervată a diplomației române în această criză.

România a fost mai activă în conturarea poziției comune a NATO și UE față de eveniment, încercând să mențină Georgia pe traiectoria europeană și euroatlantică, cu o formă accelerată de reconstrucție pentru a avea acest actor pe scena internațională, în ciuda divergențelor continue cu Rusia și a pierderii *de facto*, pe termen mediu, a teritoriilor Abhaziei și Osetiei de Sud.

Datorită lipsei instrumentelor pentru o analiză mai profundă a sistemului, ne putem baza doar pe declarațiile publice. Astfel, studiind declarațiile sau comunicatele de presă venite din partea principalelor instituții cu rol în aplicarea unui sistem de management al crizelor în cazul unor situații provenite din exterior, am constatat că percepția a fost aceea că România a reacționat cu întârziere, la mult timp după ce alte state au preluat inițiativa de a susține liderul Georgiei.

Această percepție nu este total greșită însă depinde de evaluarea exactă a situației. Chiar și în acest caz, declarațiile Președintelui Traian Băsescu care condamnă agresiunea Rusiei asupra teritoriilor georgiene și încălcarea flagrantă a principiului integrității teritoriale și care, în același timp, îndemna la negociere între părți și găsirea unei soluții pașnice pentru conflict au fost considerate ca fiind prea slabe, neconcludente și evazive luând în considerare pozițiile uzuale asumate de Președinte în problemele interne.

România nu se află în fața primului conflict la granițe. Conflictul din Transnistria din 1991-1992 și, mai târziu, cel din din Kosovo 1999, au reprezentat evenimente care au conturat capacitățile României pentru a face față unei astfel de tip de criză și pentru a avea instituții abilitate să reacționeze. Decidenții români au explicat reacția lentă a României prin experiența anterioară, faptul că era vorba mai mult de o criză de securitate decât una în Relațiile Externe și mai ales prin faptul că nu exista o amenințare directă la adresa securității României. În ciuda oricărei declarații, este evident că nivelul redus de implicare se datorează și precauției în relațiile cu Federația Rusă, aflate în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, România - alături de alți prieteni ai Georgiei ca Suedia, Polonia, Cehia și statele baltice - a fost unul dintre susținătorii fervenți ai aderării Georgiei la NATO. În acest context, au existat totuși voci ca cea a

europarlamentarului social-democrat Adrian Severin care a susținut că *"nu suntem tari în alianțele noastre și nu mai avem spațiu de manevră",* din moment ce România este slab integrată în structurile europene[55]. În cazul crizei ruso-georgiene, nu au mai fost făcute afirmații de subliniere a "importanței sprijinirii prietenilor georgieni" care au ridicat semne de întrebare pentru mulți dintre partenerii din regiune, dar și pentru cei de dincolo de ocean, căci astfel de momente sunt cele în care trebuie să dovedești devotamentul față de prieteni și parteneri.

---

[55] Cotidianul, 13 august 2008, *Relația România-Georgia, turnesol pentru politica externă* http://www.cotidianul.ro/relatia_romania_georgia_turnesol_pentru_politica_externa-54970.html

Capitolul 8

COMUNICAREA ÎN CRIZĂ ȘI CREDIBILITATEA

Mirela-Ancuța Samoilă
Florentina Mitea

În ceea ce privește România și modul în care s-a exercitat comunicarea în raport cu criza din Georgia, vom analiza din două perspective: comunicarea exprimată de autorități, în cazul de față în principal - dacă nu exclusiv - de președintele Traian Băsescu și comunicarea mass media.

Comunicarea Președintelui

1. Rolul comunicării
În cazul Georgiei se fixează acțiunea politică întreprinsă de acesta. Se asigură de transmiterea infomației către ceilalți actori implicați în conflict și își crează o legitimitate.

2. **Tipologia comunicării** se referă la tipul de informație pe care îl transmite:
   - Informații despre situație: inițiative, acțiuni
   - Informații despre decidenți, actori: sisteme de relații, vulnerabilități, situații de interes
3. **Sursele** sunt variate: de la schimb de informații, vizite oficiale, echipa de monitorizare, oficiali români prezenți pe teritoriul Georgiei, etc.
4. **Caracteristicile comunicării:**
   - **Exactitate:** conformitatea mesajului cu situația din Georgia.

- **Oportunitate: valorificarea informaţiei**
- **Credibilitate:** este o chestiune subiectivă, ține atât de relevanța și credibilitatea purtătorului de mesaj, de limbajul argumentat și legitimitatea pozițiilor apărate cât și de modul în care publicul este pregătit să recepteze un anumit tip de prezentare a conflictului reflectat în mesajele autorității.
- **Diversitatea:** comunicarea președintelui se face prin comunicate de presă, date din teritoriu, strategii

Comunicarea mass-media are rolul în cazul crizei din Georgia de a monitoriza și de a crea percepții asupra situației din teren. Trei funcții derivă din această comunicare:

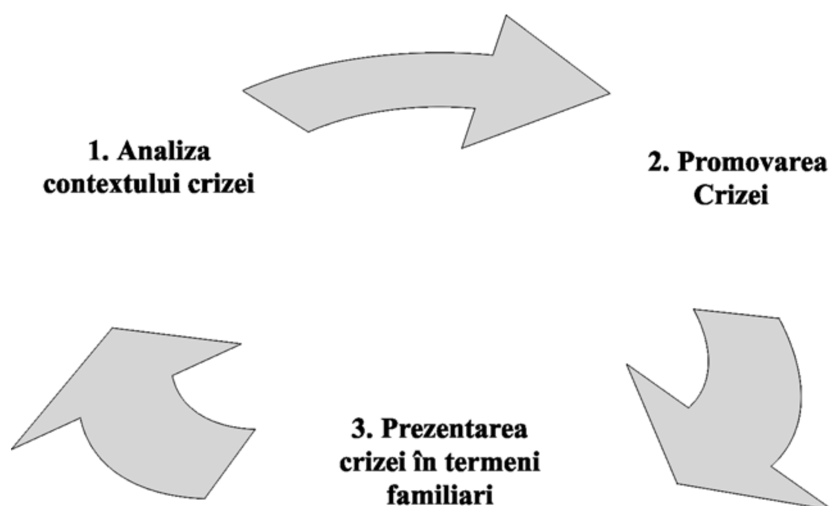
1. Se atrage atenția asupra păstrării principiului democrației prin informațiile pe care le oferă. Articolele se încadrează în tipologia hard-news.
2. Analiza privind calitatea rezultatului –război, pierderi de vieți omenești, apărarea teritoriului, agresiune.
3. Recunoșterea unor greșeli de fond.

Poziția mass media într-o criză depinde de contextul în care aceasta are loc. Deși de multe ori presa se situează, fățiș (cazul actelor teroriste sau al loviturilor de stat) sau tacit (în cazuri în care se cere „neutralitate", precum conflictele interetnice sau războaiele) de partea puterii politice, apărându-și, astfel, propriile interese, sunt și situații în care mass media susține pe cei care provoacă criza.

În cazul mass-mediei din România, reflectarea crizei din Georgia a fost facută cu obiectivitate din cauza relativei lipse de miză, însă de la caz la caz s-au înregistrat luări de poziții la nivelul comentariilor și personajelor invitate care apărau mai degrabă poziția oficială așteptată de către public – pro-georgiană și anti-rusă – sau, din contra, apărau excesiv punctele de vedere ale propagandei ruse, inclusiv cu date de la instrumente media ruse. În general, la posturile generaliste chestiunea a fost prezentată neutru și succint, cu imagini de război menite să atragă audiența, în timp ce la posturile de știri, de nișă, dezbaterile au reflectat poziții multiple, dar cu nuanțe în funcție de post.

În general, a existat un fel de balanță în cadrul declarațiilor actorilor implicați prezentate, încercând să se reflecte cât mai exact și complet realitățile din teren. Nu se cunoaște nici un fel de distorsionare, neexitând elementul de refracție.

Prezentarea situației din Georgia în mass-media

În funcție de menținerea sau nu a credibilității și legitimității în raport cu mass-media dar și cu publicul, guvernarea poate să se transforme din una plină de succes în una sortită eșecului.
În cazul autorităților românești cu privire la conflictul ruso-georgian, comunicarea către populație s-a făcut prin intermediul mass-mediei, aceasta difuzând publicului declarațiile făcute presei de leadership, dar și declarațiile oficiale de pe site-urile oficiale ale instituțiilor implicate.
Rapiditatea comunicării deciziilor luate, a viitoarelor mișcări în raport cu acest conflict, dar și comunicările de la nivel înalt cât și la nivel de ministere vin să ne evidențieze faptul că deschiderea către opinia publică întărește transparența decizională.
În cadrul acestei crize, au existat ***două trasee de comunicare***: ***comunicarea dinspre decident, ca un tot unitar spre opinia publică*** prin ***intermediul media*** și ***comunicarea dintre decidenți***, între autoritățile românești, la toate nivelurile implicate.
Despre primul tip de comunicare se cunosc modalitățile în care s-a făcut - prin media, prin apariția declarațiilor în cele mai cunoscute publicații românești, publicații care-și certifică, la rândul lor, credibilitatea prin numărul tirajelor. Despre al doilea tip, se poate spune doar că s-au aflat

detalii vagi tot prin intermediul media, prin preluarea comunicatelor de pe site-urile oficiale dar şi din analiza articolelor şi eliminarea motivaţiilor pentru care se reacţionează într-un fel şi nu în altul.
De aici rezultă, autorităţile implicate, cele care deţin controlul, dar şi coordonarea deciziilor prezentate publicului, pentru a sublinia echilibrul decizional. Avem implicate în coordonarea rezolvării crizei următoarele autorităţi: preşedintele României, Traian Băsescu, Primul Ministru, Călin Popescu Tăriceanu, CSAT, Ministrul Apărării, Teodor Meleşcanu, Ministrul Afacerilor de Externe, Lazăr Comănescu. Comunicarea între aceşti actori decizionali s-a făcut ţinându-se cont de latura externă a conflictului ruso-georgian, de posibilele rezultate în influenţarea conflictelor înghetaţe din Transnistria, dar şi problematica minorităţii maghiare cu cererea de acordarea a autonomiei Ţinutului Secuiesc.
Ponderea crescută a apariţiilor în presă şi a declaraţiilor lui Traian Băsescu poate fi justificată prin rolul său preponderent, constituţional în probleme de securitate, politică externă şi Apărare, prin cele două reuniuni succesive ale CSAT din primele zile ale conflictului, prin vizita în ţările din jurul Mării Negre şi prin prezenţa la Consiliul European extraordinar de la Bruxelles alături de Primul ministru. Comunicarea eficientă între autorităţile româneşti este reliefată prin declaraţiile care punctează aceleaşi idei esenţiale, referitoare la suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei, problematica minorităţilor dar şi exprimarea publică a faptului că România va urmări în acţiunile sale politica pe care UE şi NATO o vor trasa în această situaţie.
Tot pe acest palier al comunicării se cer făcute câteva precizări: momentul în care se declanşează criza este unul al concediilor în rândul autorităţilor publice, de aceea celula de criză la nivelul decidenţilor de prim rang s-a constituit cu mai multă dificultate – deşi a existat la nivelul funcţional incluzând toate instituţiile necesare a fi implicate.
Un fapt important este acela că, de la o criză la alta, se schimbă şi componenţa celor care se ocupă cu gestionarea acestor crize, iar schimbarea componenţei reduce, ba chiar anulează uneori lecţiile care se trag în urma fiecărei crize rezolvate. S-a întâmplat în acest caz cu deficienţele de comunicare între persoanele de rang inferior participante în prima fază, chiar şi la nivelul CSAT, şi cele ce au preluat problematica după sosirea din concediu, la primul nivel.

Tot la capitolul infomaţii care se difuzează în cercul media-autorităţi, este necesară completarea că presa deţine monopolul informaţional de facto de la faţa locului, etajul politic preluând materiale acesteia şi relatările de pe teren, în primă fază, gata prelucrate, pentru intervenţia la nivel politic – fiind excluse aici componenta serviciilor de informaţii, Armata sau MAE, care s-au bazat în special pe datele proprii, care soseau însă cu un decalaj natural ţinând de viteza de verificare şi subiectivismul surselor din mijlocul conflictului.

Motivul preeminenţei presei ca sursă aproape monopolistă, în prima fază şi în timp real pentru componenta politică ţine de faptul că evenimentele sunt atât de multe, se desfăşoară foarte repede, iar informaţiile vin pe toate canalele media. Această constatare nu înseamnă că nu au existat informări înainte de debutul conflictului, că nu au existat atenţionări în mecanismele cu atribuţiuni externe sau servicii de informaţii.

Trebuie precizat şi aspectul potrivit căruia există în procesul de comunicare din timpul crizei două tipuri de comunicări: ***Comunicarea deschisă / proactivă,*** în care decidentul menţine iniţiativa în producerea de informaţii şi stabileşte o relaţie de prietenie-parteneriat cu media, iar celălat tip de ***comunicarea – cea defensivă/închisă*** unde netrasparenţa îi poate ***costa credibilitatea***.

În criza războiului ruso-georgian gestionată de către decidentul român comunicarea a fost în majoritatea cazurilor deschisă, urmărirea unei relaţii bune cu presa şi transparenţa având conotaţii de imagine şi cu relevanţă electorale pe alocuri, deşi se presupune că deschiderea autorităţilor vine să amelioreze starea de nelinişte care se instalează în rândul opiniei publice. Includerea în cercurile de dezbatere şi evaluare a crizei a unor reprezentanţi ai societăţii civile şi experţi din spaţiul academic a folosit în special la actualizarea situaţiei şi la creşterea expertizei disponibile celulei de criză deoarece acest aspect nu a fost folosit prin publicarea lui în îmbunătăţirea comunicării şi creşterea credibilităţii autorităţii ce a utilizat aceste capabilităţi.

Dacă este să discutăm acum la nivel concret despre elemente ale comunicării, nemotivarea publică a lipsei lui Traian Băsescu la vizita susţinătorilor Georgiei din 12 august 2008 (preşedintele Poloniei, Lech Karczynski, preşedintele ucrainean, Victor Yuscenko, preşedintele estonian, Toomas Henrik Ilves, preşedintele lituanian, Valdas Adamkus şi premierul leton, Ivars Godmanis) a ridicat suspiciuni la nivel extern, între statele

participante, şi a stârnit comentarii diverse, speculaţii şi interpretări diverse din partea analiştilor care se exprimau public.
Dacă România se declara anterior războiului o „apărătoare" a Georgiei (sprijin în drumul spre NATO) de ce evită alăturarea cu aceste state care îl sprijineau simbolic pe Preşedintele Saakashvili şi critică planul de pace a lui Sarkozy? Ei bine o asemenea întrebare a fost chiar sugerată prin această „omisiune" de comunicare iar rezultatul interpretării a fost o susținere a Georgiei dar nu una a Preşedintelui Saakashvili, cel puţin nu în acel moment şi în forma de frondă anti-rusă generată de acel gest, desfăşurat cu trupele ruse la intrarea în capitala Tbilisi, apoi a doua parte a mesajului, necriticarea publică a planului Sarkozy a reprezentat un comportament de evitare a criticării partenerului strategic european, Franța, chiar dacă, cel mai probabil, la nivel diplomatic poziția a fost sensibil diferită, cu recunoaşterea însă a rolului său pentru încetarea ostilităților.
Evident că absența a reprezentat și o ocazie pierdută în amorsarea câtorva elemente importante ale comunicării pe care le-ar fi implicat deplasarea la Tbilisi alături de ceilalți lideri – simbolistica solidarității, respingerea planului de pace deoarece reglementa retragerea trupelor de ocupație rusă, dar nu şi integritatea teritorială a Georgiei – elemente pentru care a fost necesară deplasarea ulterioară în turneul din jurul Mării Negre pentru a marca aceste nuanțe, cu avantajul singularizării prezenței Preşedintelui României spre deosebire de prezența alături de alți lideri care ar fi estompat relevanța prezenței sale și a sprijinului României.
Vizita lui Traian Băsescu în Georgia a venit să clarifice poziția României și totodată să evidențieze că această vizită, coroborată cu celelalte întâlniri și discuții cu statele din jurul Mării Negre, a marcat un rol specific pentru țara noastră și pentru Președintele României. Declarația potrivit căreia vizita „fusese programată înainte de izbucnirea conflictului" - așa cum afirma Ministrul Apărării, Teodor Meleșcanu, pentru a elimina orice posibilă acuză adusă României că se poziționează contra Rusiei prin vizita respectivă – a eliminat posibila interpretare a faptului că, prin evitarea Moscovei ca punct de trecere, era menită să fie o vizită a reprezentantului SUA și partenerului său strategic în zonă pentru constituirea unei coaliții anti-ruse.
După cum am precizat anterior o ***comunicare deschisă*** a unui decident ***consolidează credibilitatea*** acestuia, iar o ***comunicare închisă*** duce la ***piederea credibilității***. Credibilitatea dacă e pusă sub semnul întrebării, datorită modului în care se realizează comunicarea unei anumite informații,

este bine ca următorul pas să fie cel al corectării acestei informaţii pentru a opri procesul de creştere al destabilizării credibilității.

Cel mai elocvent exemplu în criza analizată îl reprezintă informaţia dată mediei de către liderul separatist abhaz, Serghei Bagapş, care acuză România de furnizarea de armament Georgiei, cu mesajul subliminal şi implicit al încălcării de către ţara noastră a unor reguli internaţionale pe această temă. Sosirea mesajului, în cazul României, de la nivelul acesta – spre deosebire de SUA acuzată direct de Kremlin sau de Ucraina şi Israel, acuzate la nivele diferite, arată şi aici lipsa de interes sau interesul marginal al Moscovei pentru acest mesaj, despre care a vrut însă să fie pronunţat public.

Ministrul Apărării a precizat, în primă instanță, că nu cunoaște acest aspect dar că va verifica dacă exportul de arme s-a făcut pe cale comercială. Acest fapt a adus un plus prin faptul că nu a fost pronunțată de un ministru care avea o credibilitate redusă dar, pe de altă parte, a dus și la scăderea credibilității afirmației inițiale prin menținerea ambiguității și amânarea comunicării clare.

Ministerul Afacerilor Externe, responsabil al activității ANCEX, agenția de control al exporturilor strategice, a făcut ulterior o declarație menită să clarifice aspectele și să dezmintă, pe fond acuzația reală adusă de liderul separatist: *„România, producător și furnizor de produse militare, a livrat armament și muniție de infanterie autorităților guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor Cartei ONU, a regimului internațional de sancțiuni și a principiilor și criteriilor Codului de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme"*[56].

Din acel moment situația a fost adusă la normal, comerțul cu arme făcut cu respectarea reglementărilor internaționale în vigoare nu poate fi pus sub semnul întrebării, nu poate fi împins spre sensurile absconse ale infracțiunii sau al cooperării secrete ilegale dintre cele două state. Mai mult, cum ținta comunicării era piața internă, explicația a fost suficientă pentru a închide subiectul.

Dacă acest fapt nu era explicat, adus într-o lumină clară, România putea să fie pe lista statelor care au ajutat Georgia în acest război și care ar fi fost sancționate legitim, în diferite moduri, de Rusia și chiar de către comunitatea internațională.

---

[56] România a exportat armament în Georgia, în condiții perfect legale, precizează MAE, în ziarul „Adevărul", 15 august 2008

Un exemplu elocvent în acest sens, al unei condamnări „virtual legitime” la nivelul percepţiei publice a venit în cazul Ucrainei - care a ajutat militar Georgia, fapt care nu poate fi uitat prea uşor de Rusia, ca un stat „frate” să lupte împotriva sa. În acest caz afirmaţiile Preşedintelui Yushcenko care a apărat parteneriatul său cu Georgia – fără a arăta explicit legalitatea transferului de arme - şi propunerile constituirii Comisiei de control a opoziţiei Partidului Regiunilor au deschis calea atacurilor succesive şi gesturilor de retorsiune ale Moscovei faţă de Kiev.
Există autorităţi care concentrându-se asupra aspectelor de management al crizei şi fiind distrase de stres, accentuează problemele de credibilitate, nu mai ţin cont de informaţiile date publicului şi de efectele pe care le au acestea sau le contrazic la termene apropiate. Aşteptările publice şi performanţele reale în activitatea din domeniul lor pot costa leaderii implicaţi în managementul crizei, aşa cum o poate face neglijarea aspectelor simbolice.
În principiu autorităţile au tendinţa de a se ocupa doar de informaţiile şi aspectele cu trimitere directă la criză, fară a mai furniza opiniei publice mecanismul după care lucrează sau raţiunea luării unor anumite decizii nu întodeauna din greşeală, ci din nevoia de a evita vehicularea informaţiilor clasificate, motiv ce limitează conţinutul comunicării. Prăpastia care apare între decident – care apare public ca un atotştiutor, care nu lasă posibilitatea trasparenţei - şi opinia publică aduce cele două tabere în opoziţie. Cu atât mai mult dacă intervine media, cea care îşi permite, în lipsa unei informaţii certe, să se lanseze în speculaţii excesive.
Critica la adresa decidentului va fi mult mai aspră cu cât opinia publică este sau se simte dezinformată, căci scurgerea de informaţii – reală sau imaginară, către media - vine doar să aducă neclaritate, să potenţeze colapsul informaţiilor oficiale. Astfel, la încheierea crizei, autorităţile implicate chiar dacă au rezolvat cu succes criza, se vor trezi fără beneficiile de credibilitate pe care le-ar fi avut în cazul transparenţei. Nesiguranţa deciziilor luate cu uşile închise duce opinia publică la analogia cu regimurile autoritare şi la subestimarea valorii „puterii poporului”.
Au existat opinii care au pus mobilizarea decidentului român pentru îmbunătăţirea comunicării şi credibilităţii pe seama apropierii alegerilor generale, însă majoritatea consideră că România a vrut să fructifice acest moment pentru a-şi arăta importanţa în zona Mării Negre, aşa cum a vrut să sublinieze şi valenţele sale de previziune atunci când a susţinut şi că

avusese dreptate când atrăsese atenţia organizaţiilor internaţionale că zona Mării Negre încă mai este sub influenţa conflictelor îngheţate, care pot „să se încălzească" oricând.
Conştientizarea faptului că România este stat relevant şi cu roluri unice de nişă pentru NATO şi UE la frontiera lor de răsărit, prin repetarea acestui fapt de câte ori exista ocazia, a imprimat opiniei publice internaţionale, dar şi celei româneşti, ideea existenţei unui rol al României în această criză, dar şi aşteptarea aferentă pentru acţiuni şi rezultate concrete aferente unei atari responsabilităţi asumate. Acest element a permis ca autorităţile române să poată juca un rol care să trădeze faptul că România este un stat important în regiunea extinsă a Mării Negre dar, în acelaşi timp, şi limitat în a face declaraţii mai puţin cumpănite sau care să reflecte exact starea de spirit a populaţiei sale.

Criza de imagine. Componentă a crizei din Georgia sau strategie?

Imaginea reprezintă cristalizarea opiniilor şi atitudinilor. Fie pozitivă sau negativă duce la susţinerea sau modificarea unei idei şi reprezintă o influenţă asupra comportamentului uman. Din cauza supermediatizării şi vitezei comunicaţiilor on line, în cazul unei crize care se petrece oriunde pe glob, în prim plan se află, în fapt, două crize concomitente: cea reală, în cauză – războiul ruso-georgian, aşa cum a fost percepută de decidentul luat în discuţie – şi cea de imagine a crizei, care trebuie să beneficieze întotdeauna într-o democraţie de un program special, paralel, de tratare a ei. Analiza constă în evaluare evoluţiei situaţiei imaginii României faţă de diferite publicuri pe parcursul crizei războiului ruso-georgian, ceea ce constă în a identifica dacă România a suferit sau nu în urma crizei de imagine care a însoţit criza războiului ruso-georgian.
Caracteristicile crizei de imagine sunt următoarele:

- Insuficienţa informaţiei. Nu putem spune că România nu a avut informaţii despre natura crizei sau implicaţiile ei. În primul rând direct, prin propriile mecanisme de cunoaştere în regiunea Extinsă a Mării Negre, apoi prin schimbul de informaţii cu partenerul startegic SUA, cu statele NATO şi UE, ţara noastră a avut la dispoziţie – ba chiar a fost furnizoare, în mare măsură – a informaţiilor care i-au putut oferi suport în luarea deciziilor.

- Vizibilitate maximă - efecte negative prin expunearea prelungită în spațiul public. Nu este cazul, pentru că țara noastra a fost săracă în declarații referitoare la situația din Georgia. Avem câteva declarații oficiale ale unor personalități din viața politică iar restul se reduce la comunicatele de presă ale lui Traian Băsescu. Mai relevante ar fi episodul absenței de pe esplanada președinților din Tbilisi și momentul acuzațiilor privind o relativă încălcare a regulilor comerțului cu arme, prima fiind contracarată în cursul turneului Președintelui iar a doua fiind prompt și exact tratată.

Însă ce este definitoriu pentru România, cel mai mare risc a fost faptul că a reușit să compenseze o relativă lipsă de preocupare a oficialităților de a aplica un program bine definit de creare a unei identități în cazul situației din Georgia datorat absenței unei pregătiri și planificări anterioare crizei și a perioadei de vară și concedii în care s-a derulat criza. Compensarea a venit – paradoxal – de la absența Președintelui din manifestarea de solidaritate de la Tbilisi și, ulterior, din turneul efectuat în statele litorale Mării Negre, decizii ce au desenat identitatea de imagine a țării noastre în criză.

Efectele negative sau riscul apariției unei crize de imagine a fost redus și de prezența lui Traian Băsescu în cadrul cât mai multor întâlniri oficiale și prin numeroasele declarații oficiale pe care le-a făcut. Mai mult, alinierea la pozițiile europene și cumpănirea declarațiilor, pe fundalul unui prototip de lider relativ impulsiv și tranșant în acțiuni, cu singularitate mare în expunerea pozițiilor, a fost tocmai cea care a făcut diferența și a permis singularizarea României în acest context în raport cu sine și cu tipul de comportament cunoscut, toate acestea fără a afecta predictibilitatea sau continuitatea și consistența poziției sale în temele majore apărate.

În cazul crizei de imagine se identifică deseori în substrat o criză organizațională care la noi, în cazul războiului ruso-georgian, nu și-a făcut apariția. Discursurile lui Traian Băsescu au fost concrete și nici pe departe justificative, însă limitate din punct de vedere al acțiunii în consecință, al actului concret. Faptul că Traian Băsescu a ieșit atât de des pentru a face declarații oficiale a asigurat o imagine pozitivă pe plan european.

România nu suferit o criză de imagine în cazul crizei războiului din Georgia. Decident în politica externă, de Apărare și de securitate, președintele Traian Băsescu a controlat discursurile publice referitoare la situația din Georgia. Criza din Georgia a însemnat pentru România și o oportunitate de lansare a profilului său pe plan regional.

Comunicarea pe plan internațional a fost o strategie bine conturată. Fără indoială nu se poate vorbi despre o criză de comunicare, autoritățile române fiind prezente și dirijând, dominând, în mare măsură, comunicarea publică și trendul evoluției crizei. Ca actor regional, România a oferit un echilibru între Georgia și Rusia, fără a face echilibristică între victimă și agresor ca alte state. Și-a îndeplinit rolul de țară europeană și a oferit sprijin umanitar, dar când a fost vorba de acuzații directe formulată fără echivoc împotriva Rusiei, România a fost rezervată și a preferat să preia formulele europene și euro-atlantice adoptate.

Capitolul 9

TRANSNAȚIONALIZARE ȘI INTERNAȚIONALIZARE

Adriana Sauliuc

Criza georgiană declanșată în vara lui 2008, reprezintă un eveniment important, atât pentru regiunea Caucazului de Sud, cât și pentru marii actori care domină scena globală. Tensiunile dintre cele două părți implicate, care erau deja existente, au fost amplificate de o serie de evenimente politice, care au avut loc în lume și care, într-o oarecare măsură, stau la baza declanșării crizei georgiene:

- atitudinea ostilă a Moscovei față de realegerea în fruntea regimului de la Tbilisi a lui Mihail Saakașvili;
- declararea independenței provinciei Kosovo (16 februarie 2008) urmată de avertismentul pe care Rusia l-a dat referitor la faptul că această acțiune a creat un precedent periculos pentru statele din regiunea Caucazului, pe teritoriul căruia există conflicte înghețate;
- cererea pe care Osetia de Sud și Abhazia au adresat-o comunității internaționale (17 februarie 2008), pentru recunoașterea independenței, invocând modelul provinciei sârbești, Kosovo.

Chestiunea Kosovo a avut un impact major asupra evenimentelor care au avut loc în Georgia. Recunoașterea acestuia de către mari actori precum SUA și mai multe state din UE, a "motivat" Rusia și regimurile separatiste de pe teritoriul Georgiei să forțeze obținerea independenței, mai ales că, Summit-ul NATO de la București (aprilie 2008), a scos la iveală diferențele de opinie ale membrilor Alianței în legătură cu aderarea Georgiei și a Ucrainei la structura nord-atlantică.

În ceea ce priveşte **crizele şi conflictele din zona Mării Negre, acestea au adânci rădăcini în istoria regiunii, unde statele au apărut şi au dispărut, dar populaţia a rămas.** [57] Orice diferend din regiunea extinsă a Mării Negre, indiferent de cauza care stă la baza acestuia, are elemente de competiţie geopolitică şi geoeconomică, putând fi redus,într-o formă simplistă, e adevărat, la o ciocnire între forţele “pro-occidentale” şi ”anti-occidentale” sau ”pro-ruse” şi ”anti-ruse”.

În mod cert, **evenimentele din Georgia, au determinat modificări importante ale mediului de securitate în regiunea extinsă a Mării Negre**[58], incluzând Republica Moldova şi statele din zona Caucazului de Sud - Armenia şi Azerbaidjan. Criza din Georgia nu putea să rămână fără urmări pentru statele aflate în proximitate geografică şi a căror istorie le leagă de Rusia, putându-se observa o serie de schimbări a aspectelor de securitate regională datorate în primul rând repoziţionării acestora.

Evenimentele din Georgia **au readus în prim plan un fapt de necontestat: harta politică a zonei Mării Negre este influentaţă de o fostă mare putere, Rusia**[59], succesoare a URSS-ului, care a rămas în continuare un actor major în regiune şi încearcă să-şi redobândească, prin acţiuni agresive în diferite domenii, un statut de superputere. Din această perspectivă şi plecând de la felul în care aceasta acţionează în proximitatea geografică, efectele crizei georgiene au fost puternic resimţite de statele din regiune, care au perceput atitudinea ostilă a Rusiei ca urmare a perceperii acţiunii armate din Georgia drept un semnal şi o ameninţare la adresa suveranităţii si integrităţii lor teritoriale.

Aflată într-o situaţie geopolitică caracterizată de instabilitate şi fără perspective imediate de ameliorare, Regiunea Extinsă a Mării Negre este principala zonă transnaţională care a resimţit urmările războiului ruso-georgian, alături de cercul statelor din spaţiul post-sovietic – CSI – dovada cea mai clară fiind existenţa unei rezoluţii la reuniunea CSTO care a urmat

[57] Mircea Mureşan, Gheorghe Văduva, *Criza, conflictul şi războiul,* vol. I, Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare “Carol I”, 2007, p. 238.

[58] Georgeta Gavrila, *Implicaţiile conflictului din Georgia asupra securităţii în regiunea Mării Negre,* Politici şi strategi în gestionarea conflictualităţii, vol. 5, Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate, Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare “Carol I”, 2008, p.13.

[59] Costin Ionescu, *Marea Neagra – un pivot geopolitic în disputa?* Geopolitica, Nr. 1(5)/2005, an VII, http://www.geopolitica.ro/revista/5/rev_05_005.pdf, p.46.

care condamna Rusia şi nu o rezoluţie e susţinere a sa, cum s-ar fi aşteptat. Conflictul ruso-georgian şi abiţiile cunoscute ale Rusiei de a reveni ca superputere, prin acapararea rolului de sursă a politicii externe, de apărare şi securitate în tot spaţiul post-sovietic, a transformat regiunea Mării Negre într-o zonă cu grad sporit de risc, marcată de dispute politico-militare şi economice, dar şi de procuparea Rusiei de a-şi revizui statutul, rolul şi chiar frontierel în zonă. Rusia este statul cu cea mai imprevizibilă evoluţie, imprevizibilitate care a avut un efect major asupra statelor din regiune.[60] Criza din Georgia a atras atenţia asupra faptului că Rusia, după o foarte lungă perioadă de timp în care a fost cel mai important actor în Marea Neagră, caută să îşi menţină rolul de pivot pe care l-a jucat odată[61] şi că nu era dispusă să renunţe la vechea politică, fiind prea mare şi prea inoculată cu reflexe imperiale[62], pentru a accepta un rol modest în regiune.

Din acestă cauză, interpretarea unanimă a fost că Rusia va continua să încerce să îşi afirme statutul de principală putere în zonă, căutând să obţină tot ceea ce poate această poziţie să îi ofere, acordând o mare atenţie relaţiilor cu vecinii săi, îndeosebi cu cei din fostul spaţiu sovietic, una din problemele acute cu care acesta se confruntă, fiind cea a frontierelor cu aceste state. În acest context, războiul ruso-georgian a relevat şi faptul că Moscova este dispusă să utilizeze toate mijloacele, inclusiv cele militare, pentru a-şi atinge scopurile.

Istoria recentă a arătat statelor din CSI – dar şi celor din Regiunea Extinsă a Mării Negre - că Federaţia Rusă este tot mai preocupată de revizionism în structurile de securitate europene şi de îndepărtarea componentei americane a structurilor transatlantice, exprimându-şi tot mai des părerea că a venit timpul ca Moscova sa-şi revizuiască atitudinea faţă de unii dintre vecinii ei.[63] Criza din Georgia este cel mai bun exemplu în acest caz.

[60] Cornealiu Baltă, *Securitatea la Marea Neagră,* Cologviu Strategic, Nr. 9 (XL),August 2005, Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate, Bucureşti, Universitatea Naţională de Apărare "Carol I", http://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/cs09-05.pdf , p .2.

[61] Costin Ionescu*, Op. cit.,* p. 46.

[62] Cornealiu Baltă, *Op. cit.,* p. 3.

[63] Grigore Alexandrescu, Alexandra Sarcinschi, *Modalităţi şi posibilităţi de amplificare a cooperării în zona Mării Negre,* Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2005, p. 29.

Implicarea Rusiei în războiul împotriva Georgiei, sub pretextul apărării Osetiei de Sud, prin susținerea și ajutorarea regimurilor separatiste din regiunile separatiste, a avut un impact extrem de mare asupra statelor vecine din regiune, deoarece în fostul spațiu sovietic, odată cu destrămarea URSS-ului, pe lângă Osetia de Sud și Abhazia, au apărut alte două entități geopolitice (mini-state) în regiunea extinsă a Mării Negre: Nagorno-Karabah și Transnistria.[64] Astfel că, temerile referitoare la o susținere a acestor regimuri separatiste de către Rusia, au determinat o creștere a tensiunilor și nervozității în Republica Moldova și Azerbaidjan, "guvernele-mamă" a celorlalte două regiuni separatiste percepând riscul unei implicări a Rusiei, asemănătoare celei din Osetia de Sud, ca pe o amenințare la adresa securității lor.

În ceea ce privește Azerbaidjanul, criza georgiană a fost percepută ca o amenințare la integritatea sa teritorială, situația din enclava Nagorno-Karabah reprezentând un generator de tensiune între Azerbaidjan și Armenia, iar o implicarea a Rusiei fiind, la acel moment, pe baza alianței cu Armenia, un real pericol pentru guvernul de la Baku. Și Republica Moldova, la rândul său, a resimțit criza georgiană extrem de intens, în Transnistria înregistrându-se luări de poziții și mișcări importante în timpul crizei.

Astfel, criza din Georgia a fost percepută ca un risc de cele două state, deoarece **Rusia a folosit constant situația enclavelor pentru a submina independența noilor state Georgia, Azerbaidjan și Republica Moldova și a descuraja orientarea lor spre Occident.**[65]

Aceste trei state nu sunt însă singurele care au resimțit criza georgiană și atitudinea ostilă a Rusiei. Ucraina, al doilea stat ca mărime din fosta URSS și un important beneficiar al destrămării statului sovietic, a privit evenimentele din august 2008 cu îngrijorare deoarece situația din Crimeea putea deveni oricând la fel de periculoasă ca cea din Osetia de Sud, regiunea fiind dominată de rusofoni, ca și majoritatea estului ucrainian, de altfel.

Într-o situație total diferită de statele menționate - diferență dată de lipsa regimurilor separatiste și a influenței Rusiei în treburile sale interne - Turcia

---

[64] Cristian Băhnăreanu, *Rolul organismelor internaționale în managementul crizelor în regiunea Mării Negre,* București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008 , p. 15.

[65] *Ibidem*, p. 36.

a resimțit criza georgiană, deoarece, în condițiile în care aceasta a devenit un **pion de bază al NATO în Orient, la Ankara s-a conștientizat ideea noului rol al Turciei ca putere zonală, astfel că acesta a considerat că este un moment favorabil consolidării poziției de lider în Balcani și zona Mării Negre, trecând cu toate forțele la dezvoltarea relațiilor economice și militare a zonei Mării Negre.**[66]

Acțiunile întreprinse de Rusia în Georgia și dorința Moscovei de a deține controlul asupra regiunii extinse a Mării Negre, au "deranjat" Turcia care, deși **este un partener comercial important al acesteia, nu a agreeat deloc tendințele de dominație regional a Moscovei, noua atitudine a Rusiei lezând interesele vitale ale Turciei de impunere ca factor de influență zonală, atât economic cât și militară în regiunea Mării Negre.**[67]

România și Bulgaria, state riverane și aflate în proximitate geografică, în calitate de state membre atât ale NATO cât și ale UE, au acționat ambele în concordanță cu pozițiie celor două organizații din care fac parte cu drepturi depline, în ceea ce privește criza georgiană.

În lipsa unor dispute teritoriale, ca în cazul statelor vecine - Republica Moldova (Transnistria) și Ucraina (Crimeea) - România a resimțit criza georgiană, fiind **puternic afectată de existența tuturor conflictelor înghețate de pe continental european**[68]. Aceste conflicte, prezente în vecinătatea georgafică a țării noastre și care sunt generatoare de incertitudine strategică, alimentează, prin natura lor, alte forme de violență și criminalitate, favorizând, de asemenea terorismul internațional.

În ciuda faptului că, conflictele înghețate din vecinătatea țării noastre au o influență negativă asupra dimensiunilor economică, culturală dar și umană în zona Mării Negre, integrarea României în NATO și UE are un mare avantaj pentru securitatea și stabilitatea la nivel regional și continental. Ca stat graniță în partea estică a continentului pentru structurile euro-atlantice, România își poate asuma rolul de pion și promotor al valorilor occidentale, consituind totodată un factor stabilizator și catalizator al acordurilor de cooperare regională. Asumându-și acest rol - sau măcar

[66] Corneliu Baltă, *Op. cit.*, p. 3.

[67] Georgeta Gavrila, *Op. cit.,* pag. 14.

[68] Petre Duțu, *Conflictele înghețate și securitatea națională a statelor de proximitate,* Politici și strategii în gestionarea conflictualității, vol. 2, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2008, p. 91.

dorind să o facă - România s-a plasat volens nolens, pe fond, în opoziție cu Rusia, chiar fără a se pronunța, pe linia valorilor apărate și a orientărilor promovate pentru statele din spațiul post-sovietic, pentru democrația în Georgia, integritatea sa teritorială și orientarea sa europeană și euro-atlantică.

Pe de altă parte, Țara noastră a încercat să-i asume responsabilitățile de stat la frontiera NATO și a UE și a încercat o detensionare a situației din regiunea Mării Negre, în acest sens fiind interpretat turneul președintelui Traian Băsescu în statele vecine pentru a discuta cu omologii săi despre situația din Georgia, precum și despre securitatea în regiune. Astfel, în perioada 20-21 august 2008, acesta a efectuat vizite de lucru în Republica Moldova, Ucraina, Republica Azerbaidjan, Georgia și Republica Turcia.

În cadrul discuției cu președintele Ucrainei, Viktor Iușcenko, care a avut loc la Kiev, la 20 august, cei doi președinți au susținut prioritatea consolidării acordului de încetare a focului în Georgia precum și integritatea teritorială și suveranitatea acesteia. De asemenea, președintele României a propus și susținut **necesitatea unei atitudini prudente a statelor din regiune, cu precădere a celor pe teritoriul cărora există conflicte înghețate**.[69]

În aceași zi, Traian Băsescu s-a deplasat la Chișinău pentru o întâlnire cu omologul său, Vladimir Voronin. În timpul vizitei, președintele Republicii Moldova a făcut cunoscut faptul că, **evenimentele care au avut loc în Osetia de Sud sunt bine înțelese de Republica Moldova, deoarece aceasta are o situație similară în teritoriul transnistrean**.[70]

Cei doi președinți au discutat despre faptul că ONU și UE, împreună cu toate statele comunității internaționale, trebuie să facă în așa fel încît situația din Osetia de Sud să nu se mai repete. S-a făcut referire, bineînțeles la conflictul transnistrean, care are multe asemănări cu cel din regiunea osetiană, legându-l și de declaratul "caz unic" Kosovo, a cărui independență nu a fost recunoscută de către statul român. Traian Băsescu a dat asigurări liderului de la Chișinău că, România este și va rămâne în continuare un susținător al integrității și suveranității Republicii Moldova.

Vizita președintelui României în Azerbaidjan, la 21 august 2008, a avut același scop ca și cele din ziua precedent. Discuția cu președintele azer,

---

[69] Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei Kiev 20 august 2008.

[70] Declarații de presă ale președintelui României și președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin Chișinău 20 august 2008.

Ilham Aliyev a fost centrată pe două subiecte importante. Primul este legat de securitatea în regiune, ca urmare a evenimentelor din Georgia, restabilirea situației fiind considerată esențială. Cei doi președinți au considerat că **prin prudența și înțelepciunea liderilor statelor din regiune, zona poate să fie rapid securizată și stabilizată, iar responsabilitatea pentru securitatea regiunii aparține tuturor acestor lideri ai statelor litorale Mării Negre**.[71]

Cea de-a doua chestiune de pe agenda de lucru s-a referit la faptul că, atât România cât și Azerbaidjan sunt de părere că riscurile și instabilitatea sunt crescute pentru statele care au pe teritoriul lor conflicte înghețate iar în ceea ce privește Nagorho-Karabah, România s-a pronunțat pentru integritatea teritorială a statului Azerbaidjan și pentru controlul întregului teritoriu al acestuia de către guvernul de la Baku.

În cadrul vizitei în Turcia la 21 august 2008, Traian Băsescu l-a întâlnit pe omologul său Abdullah Gül, cu care a discutat despre eveneimentele din Georgia, ambii președinți fiind de acord că prioritatea zero o reprezintă respectarea acordului de încetare a focului de către amele părți implicate. Atât Traian Băsescu cât și Abdullah Gül au susținut că **problemele Georgiei cu care România și Turcia au relații de vecinătate și prietenie, trebuie soluționate pe căi pașnice, în baza principiilor integrității teritoriale**.[72] Cei doi au mai discutat și despre relațiile bilaterale ale celor două state, precum și despre cooperarea strânsă pe care acestea o au în regiunea Mării Negre.

Tot la 21 august, Băsescu s-a întâlnit la Tbilisi cu omologul său georgian, Mihail Saakașvili, discuțiile vizând realitățile din Caucaz din momentul respectiv precum și evoluțiile viitoare, cei doi președinți făcând împreună o analiză a acestora. România, asemeni UE și NATO, a **considerat că integritatea teritorială a Georgiei este esențială și trebuie menținută, niciun eveniment neputând justifica multiplicarea a ceea ce s-a intâmplat în Kosovo, națiunile democratice spunând atunci că declararea independenței de către provincia sârbă Kosovo, reprezintă un eveniment care nu se poate repeta**.[73]

---

[71] Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Republicii Azerbaidjan Ilham Aliyev Baku 21 august 2008.

[72] Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Republicii Turcia, Istanbul 21 august 2008.

[73] Comunicat de presă 21 august 2008 Conferință comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei.

Punerea în aplicare a acordului de încetare a focului a fost văzută de cei doi președinți ca o garanție a faptului că negocierile pot continua, Traian Băsescu declarând că România va continua efortul de susținere a Georgiei, implicându-se totodată în stabilizarea regiunii.

Impactul pe care criza din august 2008 l-a avut în afara granițelor statului georgian, a reafirmat importanța strategică a Regiunii extinse a Mării Negre, urmările asupra securității în regiune fiind de lungă durată, atenția SUA și UE focalizându-se în perioada care va urma pe situația spațiului din jurul Mării Negre, regiune de convergență a intereselor actorilor globali importanți.

Astfel, caracterul transnațional al crizei este dat de faptul că sprijinul regimului separatist osetian de către Rusia a determinat statele aflate în proximitate geografică și sub influența acesteia, pe teritoriul cărora există conflicte înghețate, să perceapă atitudinea ostilă a Rusiei ca pe un risc, repetarea unor acțiuni asemănătoare putând să le lezeze integritatea teritorială și să le submineze suveranitatea. Pentru celelalte state litorale, precum România, Bulgaria și Turcia, criza a fost percepută ca o amenințare a stabilității și securității în regiunea Mării Negre și a întregului continent european.

Capitolul 10

EFECTE PE TERMEN SCURT ALE CRIZEI

Mirela-Ancuța Samoilă

Pentru România, criza georgiană a adus cu sine efecte imediate – financiare și strategice. Totuși, războiul nu a generat prea multe influențe, specialiștii susținând că efectele vor fi pe tremen lung, dacă conflictul dintre cele două state – Rusia și Georgia va continua sub alte forme.

Imediat după declanșarea crizei analiștii români din sistemul bancar preconizau o creștere pentru piețele din țara noastră. Dacă exporturile rusești către Europa aveau ca legătură Georgia, acum se preconiza că România putea deveni o alternativă, chiar dacă existau mai multe șanse ca Turcia să ocupe golul creat.

Analiștii se așteptau și la influențe semnificative asupra prețului petrolului, însă totuși nu au existat schimbări majore, chiar dacă în urma unor atacuri ale aviației ruse în Georgia Azerbaidjanul a oprit exporturile pe ruta Batumi-Kulavi-Poti, parte a conductei Baku-Tbilisi-Ceyhan.

Un alt efect financiar produs de criza georgiană este cel al creșterii exportului de armament și produse militare cu destinația Georgia (1,8 milioane)[74] după Orientul Mijlociu (11,5 milioane) și SUA (10,5 milioane) în primele 6 luni ale anului 2009.

O altă categorie de efecte sunt cele de ordin strategic. Astfel, după ce ne declarasem priteni ai Georgiei la Summit-ul NATO din același an, în timpul crizei poziția României a fost percepută ca echivocă și discretă. Problematică relevantă a conflictului ruso-georgian a rămas situația în vecinătatea României.

---

[74] ANCEX raport privind exporturile Romaniei de armanent și muniție în primul semestru al anului 2009

Tocmai din această rațiune, România s-a numărat printre statele care contribuit cu personal la misunea de monitorizare din Georgia, EUMM. *„Pentru România, evoluțiile din regiunea Mării Negre sunt de interes prioritar, iar riscurile generate de conflicte precum cel din Georgia sunt considerabile și pot avea consecințe dramatice asupra vecinătății noastre; din această perspectivă, susținem că implicarea sporită a UE în rezolvarea acestor conflicte este absolut necesară“*[75], a declarat presei Lazăr Comănescu la încheierea unei reuniuni a Consiliului pentru Afaceri Generale și Relații Externe a UE.

O carență a prevenirii crizelor este aceea că sunt foarte puține instituții state și oameni care să dețină competențele și logistica pentru a putea preîntâmpina și a controla efectele crizelor. O criză poate aduce efecte devastatoare dacă nu este gestionată așa cum trebuie din toate punctele de vedere și, în mod special, din punctul de vedere al comunicării. O bună comunicare în timpul crizei poate să împiedice reacțiile negative ale publicului.

Dacă vom plia aceste analize asupra modului în care s-a realizat la noi managementul crizei în timpul războiului ruso-georgian vom ajunge la concluzia că în primul rând celulele de criză care se organizează doar în timpul declanșării evenimentelor nu au în componență personal cu experiență în gestionarea crizei, de obicei neexistând o pregătire, planificare și strategie în gestionarea crizelor în general la nivelul autorităților de vârf și conducerii instituțiilor.

Faptul că un număr de experți se reunesc pentru a răspunde provocărilor crizei nu aduce automat și experiența, coeziunea, obișnuința gestiunii unei crize și nici nu garantează implicit și automat un rezultat pozitiv, greutatea responsabilității dar și viteza cu care trebuie luate deciziile punându-și și ea amprenta atunci când unii membri nu au experiență în managementul crizei. Chiar dacă experții susțin că nu există „notițe și lecții pentru stăpânirea unei situații de criză”[76], sunt necesare organisme cu funcționalitate permanentă pentru a se putea folosi în gestionarea unei crize, o cultură instituțională și o pregătire adecvată, constantă pentru acest lucru și chiar o preocupare

---

[75] Lazăr Comănescu la CAGRE, http://londra.mae.ro/index.php?lang=ro&id=31&s=70959

[76] T. Niculae, I. Ghioghița, D. Ghiorghița, Comunicare organizațională și managementul situațiilor de criză, Editura Ministerului Administrației și Internelor, 2006, pp. 127-155

majoră pronunțată și susținută cu strategii și resurse pentru a avea un personal pregătit să facă față situațiilor de criză.

În sprijinul acestei afirmații vine însăși definiția unei soluții corecte în criză: „Managementul corect al crizei este reprezentat de o colecție de măsuri, **pregătite din timp**, care permit organizației să coordoneze și să controleze orice urgență”[77].

Tot în acest context, se poate vorbi despre necesitatea unui Plan de Management al Crizei (PMC), o listă de proceduri, de sectoare asupra cărora pot acționa efectele crizelor. Pentru gestionarea cu succes a unei crize, un PMC care să reducă timpul de răspuns în fața provocărilor crizei prin oferirea de informații de context necesare, prin identificarea clară și delimitarea exactă a responsabilităților și prin atribuirea de sarcini ajută la gestionarea cu succes a unei crize.

Revenind la criza georgiană, managementul crizei pus în practică de către autoritățile române a fost bine organizat, fiecare minister implicat – MAE, MAPN în special - și-a cunoscut bine atribuțiile și a fost într-o colaborare strânsă cu serviciile de informații, fapt ce a condus la hotărâri fără vreo părtinire din partea autorităților în cadrul CSAT. Tot acest cadru a avut ca rezultat și o informare unitară a opiniei publice românești, dar și internaționale în ceea ce privește poziția României față de evenimentele din Georgia.

[77] Idem

Capitolul 11

LECȚII DE ÎNVĂȚAT

Gabriela Radu

Conflictul ruso-georgian a probat capacitatea instituțiilor românești de a evalua evenimentele externe și de a aproxima eventualitatea producerii unei asemenea crize. Totuși, în ciuda certitudinii – sau poate pentru a proteja capacitatea de previziune probată, chiar - conducerea de la București **nu a insistat îndeajuns de mult** în cadrul european sau în fața autorităților georgiene astfel încât vreuna dintre aceste părți să se pregătească mai bine pentru scenariul nefast care a urmat.

În ceea ce privește comunicarea, în mod real clasa politică și instituțiile statului au dat dovadă de "solidaritate" în poziționarea fată de criză, un eveniment rar în sine, iar comunicarea a fost unitară, clară, bine documentată și argumentată. În ceea ce privește imaginea României în exterior, asumat sau nu, decidenții au comis câteva erori, sau au avut de ales un **cost de oportunitate** în privința priorităților în cadrul crizei. Astfel imaginea României a avut de suferit din cauza absenței președintelui în Georgia atunci când liderii Poloniei, Ucrainei și ai statelor baltice au venit să prezinte sprijin politic și diplomatic națiunii georgiene, România fiind învinuită atunci de un joc dublu.

O altă ocazie similară care a stârnit relativă nedumerire în unele capitale a fost turneul președintelui în jurul Mării Negre, care a fost privită la început ca o încercare de a promova imaginea României în regiune și nu de a găsi soluții pentru conflict, în mare parte deoarece scopul vizitelor nu a fost făcut public la timp.

Totodată a existat problematica poziţionării efective faţă de conflict – România şi-a declarat sprijinul faţă de Georgia dar nu a condamnat sau nu a cerut condamnarea Rusiei în cadrul discuțiilor din Uniunea Europeană. România a încercat astfel să nu antagonizeze ceea ce spera să devină o relație mai bună cu Federaţia Rusă, neluând în calcul posibilitatea că Moscova ar putea fi dezinteresată de o relație mai bună și că toată precauția afișată s-ar putea dovedi nu numai inutilă, dar și dăunătoare imaginii României la nivel regional şi internaţional.
Teoretic, poziția României a fost una echilibrată, coerentă şi justificată strategic, astfel că nu se poate vorbi în mod clar despre o greşeală de abordare, însă percepția publică occidentală - dar mai ales est-europeană - a fost că România joacă un rol dublu. În timp, percepţia s-a modificat sau chiar s-a estompat, dar sentimentul că România nu își respectă prieteniile și alianţele a rămas întipărit în conştiinta publică.
Au existat chiar voci în România, precum cea a europarlamentarului social democrat Adrian Severin, care au susținut că *"nu suntem tari în alianțele noastre și nu mai avem spațiu de manevră"*. Ceea ce trebuie avut în vedere pe viitor este o mai bună comunicare cu presa internaţională pentru a promova mesajul transmis în totalitatea sa, într-o formă clară, fermă și suficient de transparentă încât să nu facă din nou o notă discordantă faţă de poziţiile celorlalte ţări sau pentru a nu dăuna intereselor geostrategice.
Această ameliorare a comunicării în plan internaţional nu trebuie să se producă în detrimentul comunicării cu presa internă sau cu factorii decizionali europeni.
Elementul cel mai neclar – sau poate voit ambiguu - la nivelul comunicării interne, a fost scăparea pe surse sau la nivelul unor comentatori și neclarificarea faptului dacă turneul în capitalele regiunii Mării Negre a avut sau nu inspirație, sprijin sau măcar achiesare din partea Washingtonului măcar. Acest aspect al unui turneu făcut spre beneficiul propriu, eventual electoral, fără clarificarea eventualului rol asumat, a fost dublat de comunicarea insuficientă a existenței unor consultări la nivelul partenerului strategic SUA, a aliaților din NATO sau a partenerilor din UE anterior efectuării lui, cu un obiectiv clar.
Tot în ceea ce privește comunicarea, din declarațiile și comunicatele de presă venite din partea principalelor instituții cu responsabilitate în aplicarea unui sistem de management al crizelor de natură externă,

percepţia a fost aceea că România a reacţionat cu întârziere, la mult timp după ce alte state au preluat iniţiativa de a susţine liderul Georgiei.

România a încercat să afişeze atitudinea unui actor european cu experienţă, echilibrat, dar a avut de suferit deoarece alte ţări care teoretic aveau un statut similar cu al României, precum și o percepţie asemănătoare asupra conflictului, au reacţionat mai rapid, mai energic, iar mass-media şi publicul din Europa a comparat reacţiile, mijloacele folosite şi acţiunile ţărilor respective, România făcând o notă discordantă din această perspectivă.

BIBLIOGRAFIE:

- Mircea Mureșan, Gheorghe Văduva, *Criza, conflictul și războiul,* vol. I, București, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2007.
- Georgeta Gavrila, *Implicaţiile conflictului din Georgia asupra securităţii în regiunea Mării Negre,* Politici şi strategi în gestionarea conflictualităţii, vol. 5, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2008.
- Costin Ionescu, *Marea Neagra – un pivot geopolitic în disputa?* Geopolitica, Nr. 1(5)/2005, an VII, http://www.geopolitica.ro/revista/5/rev_05_005.pdf.
- Cornealiu Baltă, *Securitatea la Marea Neagră,* Cologviu Strategic, Nr. 9 (XL),August 2005, Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate, București, Universitatea Naţională de Apărare "Carol I", http://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/cs09-05.pdf.
- Grigore Alexandrescu, Alexandra Sarcinschi, *Modalităţi și posibilităţi de amplificare a cooperării în zona Mării Negre,* București, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2005.
- Cristian Băhnăreanu, *Rolul organismelor internaţionale în managementul crizelor în regiunea Mării Negre,* București, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2008.
- Petre Duţu, *Conflictele înghețate și securitatea naţională a statelor de proximitate,* Politici şi strategii în gestionarea conflictualităţii, vol. 2, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2008.
- Declaraţie de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei, Kiev 20 august 2008.

– Declarații de presă ale președintelui României și președintelui Republicii Moldova Vladimir Voronin, Chișinău, 20 august 2008.
– Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu presedintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku 21 august 2008.
– Declarație de presă a președintelui României la finalul convorbirilor oficiale cu presedintele Republicii Turcia, Istanbul 21 august 2008.
– Comunicat de presă, 21 august 2008, Conferința comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei.

Resurse electronice:
– www.presidency.ro, Strategia de securitate națională a României, 2007

Communicate de presă:
- Ședința CSAT din 9 august 2008
- Ședința CSAT din 12 august 2008
- Conferința comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei, Tbilisi, 21 august 2008
- Vizitele de lucru ale președintelui României în Ucraina, Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Georgia, Republica Turcia, 19 august 2008

Declarații de presă:
- Declarație de presă a președintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei, Viktor Iușcenko, Kiev, 20 august 2008
- Declarație de presă a președintelui României, Traian Băsescu, la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Republicii Azerbaidjan, Ilham Aliyev, Baku, 21 august 2008
- Conferință comună de presă a președintelui României, Traian Băsescu și a președintelui Republicii Turcia, Abdullah Gull, Istanbul, 22 august 2008
- Declarații de presă ale președintelui României, Traian Băsescu și președintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin, Chișinău, 20 august 2008

Discursuri:

- Discursul președintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii membrilor Corpului Diplomatic român, Palatul Cotroceni, 2 septembrie 2008
- Ministerul Afacerilor Externe- Politică externă- Relații bilaterale- Caucaz și Asia Centrală- Georgia
- Comunicat: Participarea României la Conferința donatorilor pentru Georgia, 22 octombrie 2008
- “Băsescu: România nu va cere sancțiuni pentru Federația Rusă și solicită UE să negocieze soluții”, 1 septembrie 2008

Partea a IV-a
AGENDA RĂZBOIULUI RUSO-GEORGIAN

1 ianuarie- 31 iulie

4 ianuarie 2008

- Saakasvili promite alegătorilor un bilet câştigător în dosarul Abhazia (NewsIn)

05 ianuarie 2008

- Georgienii îşi aleg preşedintele şi se pronunţă asupra aderării la NATO (NewsIn)

8 ianuarie 2008

- Mihail Saakaşvili afirmă că doreşte îmbunătăţirea relaţiilor cu Rusia (NewsIn)

17 ianuarie 2008

- Rezoluţia non-legislativă a Parlamentului European privind necesitatea creării unui acord economic care sa închege relaţiile cu Georgia (documente)

18 ianuarie 2008

- Referendumul pe tema aderării la NATO a alimentat separatismul în Georgia, afirmă Rusia
- Armata georgiană renunţă la Kalaşnikov în favoarea unei arme americane (NewsIn)
- corectitudinea alegerilor din Georgia este contestata de opozitia interna(media)

20 ianuarie 2008

- SUA reafirmă sprijinul pentru aderarea Georgiei la NATO, în ajunul învestirii lui Saakaşvili (NewsIn)

26 ianuarie 2008

- Rusia deschide din nou secţii de vot în republicile separatiste fără acceptul autorităţilor oficiale (NewsIn)

7-8 februarie 2008

- NATO şi Rusia, în încercarea de a aprofunda cooperarea, s-au reunit în cadrul unei întâlniri bilaterale informale, discutând chestiuni politice de actualitate.(documente)

16 februarie 2008

- Kosovo îşi declară independenţa (media)

17 februarie 2008

- Abhazia şi Osetia de Sud cer să fie recunoscute ca state independente (NewsIn)

18 februarie 2008

- Parlamentul rus vrea o nouă politică faţă de statele separatiste, dacă este recunoscut Kosovo (NewsIn)

21 februarie 2008

- Putin şi Saakaşvili se întâlnesc pentru a discuta despre Kosovo şi embargoul rus
- Acord pentru reluarea legăturilor aeriene ruso-georgiene
- Rusia avertizează Georgia că îşi va deteriora relaţiile cu Moscova dacă va adera la NATO (NewsIn)

26 februarie 2008

- Tbilisi protestează faţă de organizarea alegerilor prezidenţiale ruse în Abhazia şi Osetia de Sud (NewsIn)

5 martie 2008

- Şeful parlamentului georgian, dna. Nino Burjanadze, împreună cu ministrul Afacerilor Externe georgian, David Bakradze, s-au întâlnit cu Secretarul General al NATO, Jaap de Hoop Scheffer.(documente)

6 martie 2008

- Rusia ridică toate restricţiile comerciale impuse Abhaziei (newsin)

13 martie 2008

- Liderii Abhaziei, Osetiei de Sud şi Transnistriei au adoptat o declaraţie comună la Moscova (NewsIn)
- Duma de Stat a recomandat îmbunătăţirea substanţială a relaţiilor CSI cu Abhazia, Osetia de Sud şi Transnistria, pînă la recunoaşterea independenţei.(media)

18 martie

- Un avion de recunoastere fără pilot este doborât pe teritoriul Abhaziei langă Ochamchira. Abhazia acuză Georgia, care neaga orice implicare. UNOMIG deschide o anchetă dar nu există suficente probe pentru a stabili cu exactitate apartenenţa avionului (surse georgiene)

21 martie 2008

- Parlamentarii ruşi cer recunoaşterea Abhaziei şi Osetiei de Sud, dacă Georgia aderă la NATO; Duma de Stat va cere menţinerea forţelor ruse în teritoriile separatiste (proiect de declaraţie)
- Parlamentul Abhaziei avertizează că există riscul izbucnirii unui război în Caucaz
- Tbilisi critică rezoluţia adoptată de Duma de Stat referitoare la teritoriile separatiste georgiene (NewsIn)

26 martie

- O delegaţie georgiană, din care făcea parte ministrul Afacerilor externe şi Ministrul de stat al Integrării Euro-Atlantice, a făcut o vizită la sediul central al NATO, unde s-au întâlnit cu Secretarul General, Jaap de Hoop Scheffer, şi au schimbat opinii cu Consiliul Nord Atlantic, pe agenda de discuţii fiind inclus subiectul implementării Planului de Acţiune al Parteneriatului Individual (Individual Partnership Action Plan - IPAP).(documente)

28 martie 2008

- Lavrov: Tbilisi nu trebuie să folosească NATO pentru a avea controlul asupra regiunilor separatiste
- Saakaşvili oferă Abhaziei autonomie nelimitată şi vicepreşedinţia ţării şi propune Rusiei rol de mediere în conflict (NewsIn)

31 martie 2008

- Putin acceptă planul lui Saakaşvili pentru Abhazia, dacă îl acceptă şi abhazii
- Rusia trimite noi trupe în Abhazia, Georgia protestează (NewsIn)

3 aprilie 2008

- Saakaşvili consideră că neacordarea MAP Georgiei va consolida aripa dură de la Kremlin
- Ucraina şi Georgia nu au primit Planul de Acţiuni în vederea aderării

- Geoană spune că summit-ul de la Bucureşti este un eşec răsunător pentru SUA şi apropiaţii lor
- Putin îşi reafirmă susţinerea pentru regiunile separatiste Abhazia şi Osetia de Sud (NewsIn)

4 aprilie

- În cadrul întâlnirii Consiliului NATO-Rusia, oficialii au discutat despre cooperare în domenii precum: lupta împotriva terorismului, planificarea situaţiilor de urgenţă civile, dar şi chestiuni importante legate de securitatea europeană şi internaţională(documente)

12 aprilie 2008

- Georgia este dispusă să ofere Abhaziei responsabilităţi în administraţia de la Tbilisi (newsin)
- Abhazia a respins oferta Georgiei şi nu acceptă altceva decât o independenţă deplină (NewsIn)

15 aprilie 2008

- Rusia ar putea oferi servicii consulare cetăţenilor din Abhazia şi Osetia de Sud la ordinul lui Putin (newsin)
- Consiliul de Securitate ONU adoptă Rezoluţia 1808 privind extinderea mandatului misiunii ONU in Georgia pâna la 15 octombrie(documente)

16 aprilie 2008

- Consiliul de securitate al Georgiei se reuneşte de urgenţă după anunţul Moscovei; Georgia spune că Rusia „a legalizat anexarea de facto" a Abhaziei şi Osetiei de Sud
- Abhazia salută anunţul făcut de Rusia pe tema unor relaţii mai strânse
- Rusia stabileşte legături oficiale cu regiunile separatiste violând astfel legea internatională şi statu-quo-ul Georgiei.(surse georgiene)
- În cadrul unei declaraţii, Secretarul General al NATO îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu acţiunile întreprinse de Rusia pentru restabilirea legăturilor oficiale cu regiunile Abkhazia şi Ossetia de Sud, de pe teritoriul Georgiei.(documente)

17 aprilie 2008

- Saakaşvili cere Rusiei să anuleze deciziile care „încalcă suveranitatea Georgiei"

- Tbilisi cere comunității internaționale să împiedice „anexarea“ Abhaziei și Osetiei de Sud și o reuniune extraordinară a Consiliului de Securitate al ONU (NewsIn)
- Georgia amenință cu boicotarea Jocurilor Olimpice(media)
- Comunicat de presă – Președintele în exercițiu al OSCE își exprimă îngrijorarea în legătură cu evoluția recentă în zonele de conflict din Georgia.(documente)

18 aprilie 2008

- Georgia convoacă Consiliul de Securitate al ONU împotriva Rusiei(media)

19 aprilie 2008

- Manifestație în favoarea independenței Abhaziei și Osetiei de Sud la Moscova (NewsIn)

20 aprilie 2008

- Abhazii afirmă că au doborât un avion de spionaj georgian, georgienii neagă
- Ministrul georgian de externe merge în SUA pentru consultări privind regiunile separatiste (NewsIn)
- Raportul emis de Misunea de Observare a ONU în Georgia asupra incidentului din 20 aprilie privind doborârea unui vehicul aerian georgian asupra zonei de conflict (documente)

23 aprilie 2008

- Consiliul de Securitate al ONU dezbate criza dintre Georgia și Rusia
- Rusia și-a schimbat total poziția față de Georgia, potrivit Consiliului Europei
- Germania, Statele Unite, Franța și Marea Britanie cer Rusiei să respecte integritatea teritorială a Georgiei (NewsIn)

26 aprilie 2008

- Rusia amenință că este gata să intervină militar pentru a-și ajuta la nevoie cetățenii din Abhazia (NewsIn)

28 aprilie 2008

- Abhazia vrea să devină protectorat militar rus (NewsIn)
- au loc consultări între NATO și Georgia. După întâlnirea bilaterală dintre trimisul special al Gergiei, David Bakradze și Secretarul General, Jaap de Hoop Scheffer, reprezentantul georgian participă la

o serie de discuții în cadrul Consiliului Nord Atlantic, ca parte a dialogului politic intensiv, care are loc în urma deciziilor luate la recentul Summit de la București.(documente)

29 aprilie 2008

- Rusia acuză Georgia că se pregătește de război și își suplimentează contingentul din Abhazia
- Moscova deschide încă 15 posturi de supraveghere între Abhazia și Georgia (NewsIn)
- Rusia anunta trimiterea mai multor militari în Abhazia și Osetia de Sud(media)

30 aprilie 2008

- Rusia va răspunde, dacă Georgia va folosi forța în regiunile separatiste, avertizează Serghei Lavrov
- Saakșavili s-a adresat populației din Abhazia și Osetia de Sud cu un mesaj pașnic
- Georgia acuză Rusia că pregătește o „agresiune militară“
- Georgia anunță că va bloca aderarea Rusiei la OMC (NewsIn)
- A 544 a Întâlnire Plenară a Forumului OSCE - declarațiile SUA și Georgiei, referitoare la incidentul în care, la 20 aprilie 2008, un avion de luptă rusesc a doborât un avion de recunoaștere georgian deasupra Abkhaziei
- Comunicat de presă - Președintele în exercițiu al OSCE solicită detensionarea situației din Georgia.(documente)

1 mai 2008

- Georgia încearcă să atragă NATO într-un război, afirmă Rusia
- Trupele suplimentare ruse au ajuns în Abhazia (NewsIn)

4 mai 2008

- Abhazia afirmă din nou că a doborât un avion fără pilot georgian
- 7.500 de militari georgieni sunt desfășurați la granița cu Abhazia, potrivit unui ministru abhaz
- Rusia acuză Georgia că provoacă deliberat o nouă intensificare a tensiunilor
- Georgia avertizează că dronele sale vor continua să survoleze Abhazia
- Casa Albă cheamă la reținere în condițiile conflictului dintre Georgia și Abhazia (NewsIn)

- Un al doilea avion Georgian este doborât deasupra teritoriului Abhaziei(media)

6 mai 2008

- Georgia cere ajutorul SUA în privința regiunilor sale separatiste
- Georgia este „foarte aproape" de un război cu Rusia, spune un ministru georgian
- Abhazia este dispusă să predea Rusiei controlul militar asupra teritoriului său
- Washingtonul cere Moscovei să înceteze „provocările" în Abhazia
- UE trebuie să reacționeze în fața „agresiunii ruse", nu să dea lecții de democrație, spune Georgia (NewsIn)

7 mai 2008

- Moscova promite să retragă trupele suplimentare din Abhazia în două luni (NewsIn)

8 mai 2008

- Washingtonul se așteaptă să aibă în continuare relații dificile cu Moscova
- Rusia susține că are 2.500 militari în Abhazia
- Autoritățile abhaze afirmă că au doborât încă un avion georgian fără pilot
- Georgia dezminte că forțele abhaze i-ar fi doborât unul dintre avioanele fără pilot
- Amenințarea unui război ruso-georgian se menține, spune Saakașvili (NewsIn)
- Ministerul Apararii rus amenința că va trimite mai multe trupe de mentinere a păcii și va folosi si forța daca este nevoie in ciuda intențiilor și eforturilor vadit pașnice ale Georgiei(surse georgiene)

12 mai 2008

- Patru miniștri de externe din UE- sloven, suedez, polonez și lituanian- merg în Georgia pentru o mediere a conflictului Tbilisi-Moscova
- Abhazia afirmă că a doborât un al șaselea avion georgian fără pilot
- UE susține suveranitatea Georgiei în criza dintre Tbilisi și Moscova (NewsIn)
- La sfarșitul vizitei întreprinse la Tbilisi si Sukhumi in perioada 9-12 mai,secundul secretarului de stat Matthew Bryza a afirmat ca pașii intreprinsi de Rusia: "functionează impotriva rezolvarii pașnice a

conflictului" si ca mediatori si mentinători de pace cum pretinde Rusia că este "un amenintă cu forța parțile implicate".(surse georgiene)

14 mai 2008

- Georgia trimite o delegație de pace pentru o întrevedere cu reprezentantii regiunilor separatiste, prima de acest fel din 2007. (surse georgiene)

15 mai 2008

- O persoană a murit într-un schimb de focuri între georgieni şi forţele din Osetia de Sud
- Reuniune neoficială între reprezentanţi ai Georgiei şi Abhaziei în Suedia (NewsIn)
- Rusia cere NATO să nu mai înarmeze Georgia pentru a evita un conflict
- Ministrul de externe georgian, Iekaterina Tkeshelashvili a declarat că suplimentarea numărului de soldaţi de menţinere a păcii în Osetia de Sud constituie o încălcare a suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Georgiei.(media)
- Şefii Apărării din cadrul Consiliului NATO-Rusia, se întâlnesc la sediul central al NATO, pentru o discuţie deschisă cu privire la o serie de chestiuni de securitate.(documente)

16 mai 2008

- Rusia susţine că a prins un spion Georgian(media)

17 mai 2008

- ONU afirmă că Georgia se confruntă cu „ethnic cleasing" în Abhazia(documente)

18 mai 2008

- Poliţia georgiană a arestat 14 membri ai forţelor ruse de menţinere a păcii
- Moscova cere Georgiei să-i restituie muniţiile confiscate de la forţele de pace ruse
- Medvedev acuză Georgia de „provocări inadmisibile", după arestarea a patru soldaţi ruşi

21 mai 2008

- Alegeri legislative anticipate în Georgia, pe fondul tensiunilor cu Moscova
- Opoziţia georgiană afirmă că unul dintre militanţii săi a fost ucis

- Georgia acuză separatiștii abhazi că au deschis focul asupra alegătorilor, rănind două persoane (NewsIn)
- lângă orașul Kurcha mai multe autobuze sunt aruncate în aer(media)

26 mai 2008

- misiunea UE referitoare la incidentul petrecut la 20 aprilie a concluzionat că materialul video era autentic, iar avionul din film era rusesc(dar a criticat și acțiunea Georgiei de a trimite drona)(media)
- Raportul UNOMIG stabileste că un avion rus a doborât avionul georgian pe data de 20 aprilie. ONU alcătuieste un raport în care acuză direct Rusia de agresiune împotriva Georgiei. Saakashvili declara: "pt prima data ONU, direct si irevocabil arata Rusia cu degetul". În raport se mai stipulează că avionul aparținea ministerului de interne si un ministerului apararii deci nu era un zbor militar. (surse georgiene)

27 mai 2008

- Georgia propune împărțirea Abhaziei în două sfere de influență, rusă și georgiană
- Rusia se opune oricărei rezolvări cu „forța" a conflictelor la summitul UE- Rusia
- Rusia dezminte că ar negocia cu Georgia un plan de „împărțire" a Abhaziei
- Medvedev le-a vorbit liderilor UE despre pactul său european de securitate
- Georgia nu va permite nimănui să-i ia „niciun centimentru" din teritoriu, spune Saakașvili (NewsIn)

29 mai 2008

- Șase persoane rănite în două explozii din Abhazia, autoritățile acuză Georgia de „terorism de stat" (NewsIn)

31 mai 2008

- Rusia desfăsoara în mod unilateral si ilegal 400 de trupe în Abhazia încalcând în mod flagrant întelegerile internationale. Georgia cere ajutorul occidentului si în lumina întalnirii care urmeaza sa aibe loc pe 7 iunie la St.Petersburgh între Medvedev si Saakashivili, cel din urma a decis sa nu intreprinda nici o acțiune care sa para cel puțin provocatoare în fața Rusiei. Rusia declara ca sunt trupe ce vor ajuta la reabilitarea infrastructurii strategice. (surse georgiene)

3 iunie 2008

- prin intermediul unei declarații, Secretarul General al NATO, își exprimă îngrijorarea în legătură cu cele câteva sute de militari detașați de Rusia, în regiunea georgiană Abkhazia și care contribuie la instabilitatea unei zone deja volatile.(documente)

5 iunie 2008

- Ambasadorul Rusiei la NATO critică din nou extinderea Alianței către est
- Solana merge în Georgia și Abhazia pentru a demonstra interesul UE pentru acest conflict (NewsIn)
- Rezoluția Parlamentului European privind situația din Georgia(documente)

6 iunie 2008

- Ministrul ucrainean declară că Ucraina și Georgia vor produce în comun armament
- Uniunea Europeană încearcă destinderea relațiilor dintre Georgia și Rusia. Înaltul comisar pentru politica externă a UE, Javier Solana a discutat cu președintele Mihail Saakashvili și l-a asigurat de toată susținerea Bruxelles-ului.(media)
- Are loc întalnirea la vârf între Medvedev si Saakashvili purtată pe un ton prietenesc. Georgia a propus înlocuirea trupelor de menținere a păcii din cele doua republici separatiste cu o poliție civilă supervizata de UE si OSCE invitand Rusia să partcipe activ. Anterior întâlnirii Georgia formulase trei cereri diplomatiei ruse în legătura cu Abhazia și Osetia de Sud: retragerea trupelor rusești desfasurate ilegal, incetarea imediata de construire a infrastructurii militare și revocarea decretului prezidential din 16 aprilie care stabilea legături oficiale între Rusia și republicile separatiste. (surse georgiene)

9 iunie 2008

- Acțiunea Consiliului European referitoare la contribuția UE privind procesul de soluționare a conflictelor în Georgia și Oseția de Sud(documente)

12 iunie 2008

- Parlamentul European dorește înlocuirea trupelor rusești din Georgia cu patrule de poliție și condamnă întărirea relațiilor dintre grupările separatiste(documente)

13 iunie 2008

- Are loc întâlnirea dintre ministrul rus al Apărării Anatoly Serdyukov și miniștrii Apărării ai statelor member NATO, pentru a discuta chestiuni legate de cooperarea în domeniul militar și al apărării, precum și probleme legate de securitatea internațională.(documente)

15 iunie 2008

- Schimb de focuri între Georgia și Osetia de Sud
- In presă apar știri conform cărora Rusia a deschis o bază armată în Abhazia și înarmează zona respectivă.(media)

18 iunie 2008

- poliția georgiană a reținut patru soldați de menținere a păcii și un camion militar în zona dintre granița Georgiei cu Abhazia, acuzînd forțele ruse de menținere a păcii de transmitere de armament de război în zonă(media)
- are loc semnarea, la sediul central de la Bruxelles, a acordului de management financiar, între NATO și Georgia, în cadrul Trust Found Project al NATO.(documente)

30 iunie 2008

- Abhazia inchide "granițele" cu Georgia(media)

1 iulie 2008

- Georgia se teme de o catastrofă umanitară, din cauza închiderii frontierei cu Abhazia (NewsIn)

2 iulie 2008

- Explozie la un post al trupelor ruse in Abhazia(media)
- Rusia stabileste legaturi maritime cu Abhazia de la Sochi la Gagra (surse georgiene)
- Rezoluția OSCE privind Securitatea în zona de conflict prin care se cere Rusiei să elimine orice legături cu grupările separatiste și acceptarea de către aceasta a normelor internaționale privind folosirea forței(documente)

3 iulie 2008

- Două persoane au fost ucise într-un schimb de focuri prelungit în Osetia de Sud (NewsIn)

4 iulie 2008

- Osetia de Sud a decretat „mobilizare generală" în fața Georgiei
- Rusia cere Georgiei să semneze un document pentru evitarea folosirii forței în regiunile separatiste

- OSCE își exprimă îngrijorarea cu privire la tensiunile dintre Georgia și Osetia de Sud
- Abhazia se declară pregătită să ajute Osetia de Sud în fața acțiunilor Georgiei
- Rusia acuză Georgia de „agresiune deschisă" împotriva Osetiei de Sud (NewsIn)
- Georgia dezminte că ar fi lansat o ofensivă împotriva Osetiei și afirmă că doar a replicat la tiruri
- Situația a revenit la normal în Osetia de Sud, anunță autoritățile ruse

6 iulie 2008

- Patru persoane au fost ucise de o bombă în Gali. Autoritățile abhaze au acuzat Georgia de „terorism de stat".(media)

7 iulie 2008

- Abhazia anunță că își va întrerupe toate contactele cu Georgia
- Georgia condamnă exploziile din Abhazia și acuză Rusia pentru violențe (newsin)
- Reacțiile NATO, OSCE, UE și SUA privind acțiunile Rusiei în Abhazia (documente)

9 iulie 2008

- SUA avertizează Rusia, odată cu sosirea lui Rice în Georgia
- O mie de militari SUA participă la exerciții militare în Georgia (NewsIn)
- Avioane militare ruse au survolat spațiul aerian georgian, în Osetia de Sud, întorcîndu-se în Rusia.(media)

10 iulie 2008

- 15:00 – un grup de oameni apartinand unor militii separatiste si posibil ajutati de forte ruse intreprind doua atacuri violente asupra unei patrule de politie georgiene aflate in misiune in regiunea georgiana Kodori Gorge. Aceasta coincide cu sosirea la Tbilisi a Condoleezei Rice si a unei misiuni speciale a ONU trimise de Secretarul General Ban Ki Moon. Ministrul de externe al Georgiei acuza ca atat incidentul din data de 9 cat si cel de pe 10 iunie au fost provocate in acele momente cu un scop precis de Rusia pentru a impiedica procesul de pace. La sfarsitul vizitei in Georgia Rice a catalogat Georgia ca fiind un "bun prieten al SUA" si Federatia Rusa ca fiind un actor care "prin actiunile sale nu ajuta la rezolvarea conflictelor inghtate din aceasta zona".

- 23:00 – Rusia recunoaşte intenția de a viola spatiul de zbor georgian. Georgia acuză de acte de agresiune. Rusia răspunde ca avioanele au fost trimise pentru a linisti spiritele la Tbilisi. Rusia acuzată că vrea să redefinească politica de aparare a Europei. Se fac amenintări cu repercusiuni(surse georgiene)
- Declarația Parlamentului European privind atacurile rebelilor asupra patrulelor de poliție care asigurau zona munților Achamkhara care s-au petrecut odată cu vizita Condoleezei Rice în Tbilisi(documente)

14 iulie 2008

- Georgia anunță suplimentarea forțelor cu 15%(media)

15 iulie 2008

- Abhazia respinge un plan internațional de rezolvare a conflictului cu Georgia
- Ample manevre ale armatei ruse în Caucaz, în apropierea Georgiei (newsin)
- Operațiunea "Răspuns Imediat"(media)

17 iulie 2008

- Șeful diplomației germane a mers în Georgia, Abhazia și Rusia si a prezentat la Tbilisi un plan în trei etape pentru soluționarea conflictului abhaz (NewsIn)

18 iulie 2008

- Abhazia respinge planul propus de Germania pentru rezolvarea crizei (NewsIn)

19 iulie 2008

- Un post de poliție georgian a fost atacat cu grenade de miliții abhaze. Oficialitățile abhaze au declarat afirmația ca nefiind adevărată.(media)

21 iulie 2008

- Rusia și Georgia au participat la o dezbatere privind regiunile separatiste, la ONU (NewsIn)

23 iulie 2008

- în cadrul unui exercițiu militar, nave ale forței maritime NATO, au vizitat portul Batumi, din Georgia, ceea ce va permite forței maritime NATO sa fie mai bine cunoscută în acest stat și să dezvolte pe viitor, relații valoroase atât cu autoritățile militare, cât și civile.
- Raportul Consiliului de Securitate al ONU privind situația din Abkhazia

- Împiedicarea escaladării conflictului și facilitarea dialogului(documente)

24 iulie 2008

- Un post de poliție georgian a fost atacat cu grenade de miliții abhaze. Oficialitățile abhaze au declarat afirmația ca nefiind adevărată.(media)

26 iulie 2008

- Exercitiu militar rusesc Kavkaz 2008(media)

30 iulie 2008

- Berlinul dorește și alte măsuri de detensionare, după retragerea unor trupe ruse din Abhazia (newsin)

1 august - 1 septembrie

1 august 2008

- Un vehicul ce transporta 6 ofițteri de poliție georgieni este aruncat în aer de separatisti în apropiere de Tskhinvali. Cinci dintre cei șase sunt raniți grav. Forțele georgiene decid să nu riposteze pentru a nu escalada conflictul. (surse georgiene)

2 august 2008

- Rusia a solicitat Georgiei și Osetiei de Sud să dea dovadă de moderație. (NewsIn)
- Tiruri de arma asupra capitalei Osetiei de Sud(media)
- Șase civili și un ofițer de poliție georgian sunt raniți de tiruri ce vin dinspre teritoriul Osetiei de Sud controlată de forțele de menținere a păcii ruse. Satele georgiene Zemo Nikozi, Kvemo Nikozi, Nuli, Avnevi, Eredvi, si Ergneti sunt atacate cu bombe de calibru mare de separatiști oseti, forțele locale riposteaza dar li se ordonă oprirea focului pt a un escalada conflictul(surse georgiene)

3 august 2008

- Rusia își manifestă îngrijorarea în legătură cu riscul emergenței unui conflict de mare anvergură Georgia – Osetia de Sud. (newsin)
- Osetia de sud începe evacuarea civililor. Mai mult de 500 de civili dintre care 400 copii sunt evacuați începand cu ora 12. Ermak Dzansolov, adjunctul primului-ministru oset, declară că nu este o evacuare, ci ca de fapt copii vor lua parte la o tabară de vară în

Osetia de Nord, care fusese planuită de mai demult. Între timp presa locală lansează o propagandă virulentă pentru a stârni spiritul naţional împotriva Georgiei. La ora 13:00 ora locală guvernul face apel la mobilizarea de voluntari de-a lungul Caucazului de Nord. (surse georgiene)

4 august 2008

- Rusia acuză Georgia că face uz disproporţionat de forţă în Osetia de Sud;
- de-a lungul celor doua zile separatisti din teritoriile controlate de forţele de mentinere a păcii deschid focul asupra satelor locuite de georgieni. Nu sunt raportate victime. (surse georgiene)

5 august 2008

- Sunt anunţate intenţiile de negociere de către Tbilisi, între Georgia şi Osetia de Sud, pentru data de 7 august, în capitala regiunii separatiste. (newsin)

6 august 2008

- SUA cere Rusiei să evite provocările, în urma avertismentelor pe care Rusia le-a transmis Georgiei;
- Osetia de Sud denunţă tiruri georgiene asupra a două sate; Georgia neagă această acuzaţie. (newsin)
- 16:00 – separatiştii refuză negocierile şi să se întalneasca cu delegaţia de pace trimisă de Georgia.
- 20:00 – trupe paramilitare Sud-osete deschid focul cu mortare asupra satelor locuite de etnici georgieni. Guvernul georgian decide să nu raspundă cu violenţă pentru a proteja civilii. (surse georgiene)

7 august 2008

- Rusia avertizează că Georgia se pregăteşte de război împotriva Osetiei de Sud;
- Au loc confruntări directe, implicând artileria, între forţele georgiene şi separatiştii oseţi;
- Saakaşvili le propune separatiştiilor din Osetia de Sud încetarea imediată a focului;
- SUA şi Rusia ajung la un acord în vederea încetării violenţelor în Osetia de Sud;
- Georgia şi Osetia de Sud ajung la un acord provizoriu de încetare a focului. (NewsIn)

- Trupele georgiene pătrund pe teritoriul Osetiei de Sud. În aceeași zi trupele rusesti intră în regiunea separatista.(media)
- 3:41 si 3:52 – sunt interceptate niște convorbiri telefonice în care este auzit un paznic al tunelului Roki cum raportează superiorilor săi "aglomerarea tunelului" și confirmă trecerea de trupe și vehicule blindate rusești, ceea ce dovedește intrarea pe teritoriul georgian cu mai bine de 20 de ore înainte de declansarea atacului forțelor guvernamentale.
- 09:00 – guvernul separatist din Osetia de Sud ameninta sa "îi curețe pe georgieni" din regiune.
- 09:45 – un avion de vanatoare rus aruncă 3-5 bombe în jurul unui radar georgian situat la 30 de km în afara zonei de conflict din Osetia de Sud.
- 15:00 pentru a doua oara în doua zile guvernul oset refuză negocierea cu delegația de pace trimisă de Georgia.
- 16:00 – trei soldați din batalionul pentru menținere a pacii georgian sunt raniți de trupe paramilitare
- 18:30 – președintele Georgiei anunță o incetare unilaterala a focului in incercarea de a detensiona atmosfera.
- 20:00 – președintele Saakashvili îi cere președintelui rus să iși retraga acei oficiali care fac parte din guvernul Osetiei de Sud.
- 20:30 – În ciuda declararii incetării unilaterale a focului de catre Georgia, satul Avnevi din Osetia de Sud este atacat cu foc de mortar și distrus în totalitate.
- 21:00 – consiliul de securitate al guvernului separatist amenință să angajeze cazaci ruși pentru a lupta cu trupele de menținere a pacii georgiene. Președintele georgian ordona imediata incetare a focului și spune că forțele de menținere a păcii recunosc că nu ii pot ține în frau pe rebeli și cere de asemenea reluarea tratavelor.
- 22:30 – trupele separatiste paramilitare atacă satul georgian Prisa lasând în urma lor cațiva raniți.
- 23:30 – bombardamente puternice distrug sedíi ale poliției de-a lungul graniței administrative a Osetiei de Sud. (surse georgiene)

8 august 2008

- 00:16 – Președintele Osetiei de Sud declară că în apropierea capitalei Țhinvali au loc "lupte violente";

- 00:28 – Georgia spune că vrea să reinstaureze ordinea constituțională în Osetia de Sud;
- 01:09 – Tbilisi confirmă că a lansat “un asalt” împotriva Osetiei de Sud;
- 01:28 – Rusia spune că NATO ar trebui să își reconsidere planurile de a admite Georgia în organizație; (NewsIn)
- 02:45 – paramilitarii oseti și trupele de menținere a păcii ruse trag asupra trupelor georgiene de mentinere a păcii. Focul de artilerie continua.
- 04:28 – pentru prima data de la invadarea teritoriului Georgiei de catre rusi, armata georgiană intră în zona de conflict, ocupând șase sate din regiunea Tskhinvali: Muguti, Dmenisi, Didmukha, Okona, Akut, si Kohati și intra în satul Khetagurovo.
- 05:30 - Trupe aditionale rusesti intra in Osetia de Sud prin tunelul Roki, trec de Java și podul Gufta și avanseaza catre Tskhinvali. (surse georgiene)
- 07:22 – Tiruri intense de arme automate s-au înregistrat de-a lungul nopții în apropierea capitalei osete;
- 07:30 – Rusia a convocat o reuniune de urgență a Consiliului de Securitate, în legătură cu luptele din Osetia; (NewsIn)
- 08:00 – trupele rusești ce avansau spre capitala separatista și treceau podul Gufta sunt bombardate de aviația georgiana. (surse georgiene)
- 08:01 – Rusia afirmă că încă mai crede într-o soluție pașnică pentru conflictul din Osetia de Sud;
- 08:40 – Avioane georgiene bombardează poziții în Osetia de Sud;
- 08:58 – Trupe georgiene au intrat în capitala Osetiei de Sud; (NewsIn)
- 09:00 - Fortele georgiene controleaza satele Gromi, Artsevi, Tsinagara, Znauri, Sarabuki, Khetagurovo, Atotsi, Kvemo Okuna, Dmenisi, Muguti, si Didmukha. (surse georgiene)
- 09:05 – La Moscova au loc consultări de urgență, după lansarea ofensivei georgiene în Osetia de Sud;
- 09:17 – Tbilisi neagă că trupele sale au intrat în capitala osetă;
- 09:26 – Casa Albă cere încetarea imediată a violențelor din Osetia de Sud;
- 09:34 – Georgia afirmă că teritoriul său este atacat de avioane ruse;

- 09:39 – Trei soldaţi ruşi din forţele de menţinere a păcii au fost răniţi în Osetia de Sud; (NewsIn)
- 09:45 – Un avion de vanatoare rusesc bombardeaza un radar georgian aflat la 30km in afara zonei de conflict. (surse georgiene)
- 09:47 – Medvedev a convocat Consiliul rus de Securitate;
- 09:52 – Trei avioane ruse, Suhoi-24, au bombardat o poziţie de pe teritoriul georgian;
- 09:56 – Liderul Osetiei de Sud susţine că la periferia capitalei au loc lupte;
- 10:16 – Putin afirmă că "agresiunea" georgiană din Osetia de Sud nu va rămâne fără răspuns;
- 10:21 – Saakaşvili ordonă mobilizarea completă a rezerviştilor;
- 10:23 – Unităţi ruse din Osetia de Sud sunt vizate de bombardamente;
- 10:27 – Avioane ruseşti au bombardat şi oraşul georgian Gori; (newsin)
- 10:30 – sapte civili sunt raniti de bombe aruncate de un avion rus asupra satului Variani situat la 75km de Tbilisi si 20km in afara zonei de conflict. (surse georgiene)
- 10:32 – Saakaşvili anunţă că Georgia controlează majoritatea teritoriului Osetiei de Sud;
- 10:35 – Putin vorbeşte cu Bush despre evenimentele din Georgia;
- 10:43 – OSCE îşi exprimă îngrijorarea în legătură cu violenţele din Osetia de Sud;
- 10:55 – Georgia cere Abhaziei să nu se implice în conflictul său cu Osetia de Sud; (NewsIn)
- 10:57 – un avion rusesc arunca 3 bombe asupra orasului Gori(surse georgiene)
- 11:00 – Tbilisi cere Moscovei să oprească bombardamentele;
- 11:12 – Trupele georgiene au cucerit Ţhinvali, potrivit Novosti Gruzia
- 11:19 – UE cere încetarea imediată a violenţelor din Osetia de Sud; (NewsIn)
- 11:45 – aviatia civila intercepteaza un mesaj de ajutor de la un avion rusesc care se presupune ca s-ar fi prabusit undeva la 17km de Gori. (surse georgiene)

- 11:53 – Putin cere statelor din CSI să împiedice vărsarea de sânge din Osetia de Sud;
- 11:56 – Rusia neagă faptul că forțele sale aeriene au atacat Georgia;
- 12:02 – Se duc lupte intense în centrul capitalei Osetiei de Sud; (NewsIn)
- 12:05 – un avion rusesc (SU-24) intra in Georgia dinspre Rusia si stationeaza deasupra capitalei Tskhinvali pana la 12:15(surse georgiene)
- 12:17 – NATO cere încetarea violențelor din Osetia de Sud;
- 12:34 – Armata rusă promite să își apere trupele de menținere a păcii din Osetia de Sud; (NewsIn)
- 13:00 – o parte din Tskhinvali intra sub ocupatia armatei georgiene, luptele continuand in centru. (surse georgiene)
- 13:04 – Blindate și echipament greu sosesc în Osetia de Sus, venind dinspre Rusia;
- 13:05 – Crucea Roșie cere deschiderea unui "culoar umanitar" în Osetia de Sud;
- 13:09 – Consiliul Europei cere încetarea imediată și necondiționată a focului din Osetia de Sud;
- 13:37 – Georgia deschide un coridor pentru evacuarea civililor din zona de conflict;
- 14:04 – CE și Solana își expimă îngrijorarea fată de luptele din Osetia și cer încetarea violențelor; (NewsIn)
- 14:15 – guvernul georgian anuntă o incetare a focului de 3 ore pentru a crea un culoar de evacuare a civililor. Partea rebela nu respecta acest pact si bombardeaza in continuare orașul care este în mare parte distrus dupa cum se arata într-un comunicat al Ministerului Afacerilor Interne al Georgiei. Președintele Saakasvili declară printr-o ordonanță stare de razboi și mobilizare generală pe tot cuprinsul Georgiei. (surse georgiene)
- 14:20 – Medvedev avertizează că moartea cetățenilor ruși nu va rămâne nepedepsită;
- 14:27 – OSCE trimite de urgență un reprezentant în Georgia; (NewsIn)
- 14:30 – forțele georgiene cuceresc Tskhinvali resistență mai fiind înca de la câteva grupuri de miliție separatista. (surse georgiene)

- 14:36 – Georgia anunță că va înceta focul timp de trei ore, pentru a permite evacuarea civililor din Osetia de Sud;
- 14:37 – Comandamentul forțelor ruse afirmă că Țhinvali este distrusă aproape în totalitate;
- 14:44 – Președintele Saakașvili anunță că Georgia a doborât două avioane ruse;
- 14:56 – Tancuri ruse și voluntari se îndreaptă din Osetia de Nord către Osetia de Sud; (NewsIn)
- 15:05 – Un avion rus bombardeaza aerodromul Vaziani de langă Tbilisi. (surse georgiene)
- 15:07 – O coloană militară rusă a intrat în Osetia de Sud; trupele trimise fiind întăriri pentru forțele de menținere a păcii, conform oficialilor ruși;
- 15:18 – Georgia afirmă că Rusia bombardează o bază aeriană de lângă Tbilisi;
- 15:27 – O coloană militară rusă a intrat în Țhinvali;
- 15:33 – S-au raportat clădiri distruse la baza de lângă Tbilisi, bombardată de avioanele ruse;
- 15:40 – Georgia cere ajutorul comunității internaționale împotriva Rusiei;
- 15:46 – Ministerul de Interne de la Tbilisi susține că trupele georgiene controlează total Țhinvali;
- 16:09 – Președintele OSCE avertizează că ciocnirile din Osetia de Sud riscă să degenereze în război adevărat;
- 16:16 – Ministrul rus de Externe, Sergei Lavrov, susține că are informații despre purări etnice în Osetia de Sud;
- 16:23 – Ambasada Georgiei a informat MAE și Administrația Prezidențială cu privire la conflictul din Osetia de Sud; (NewsIn)➢ 16:30 – Rusia bombardeaza aerodromurile din sudul Tbilisiului. (surse georgiene)
- 16:42 – Unități ale Armatei a 58-a a Rusiei se apropie de Țhinvali;
- 16:44 – Saakașvili afirmă că a fost martorul unui bombardament rus vizând civili georgieni;
- 16:49 – Șeful diplomației lituaniene merge în Georgia pentru a evalua situația și a informa UE; (NewsIn)

- 17:00 – baza aeriană de la Marneuli la 20km în afara zonei de conflict este bombardată din nou; de data aceasta rezultă victime. (surse georgiene)
- 17:14 – Președintele oset afirmă că sute de civili au fost uciși în Țhinvali; (NewsIn)
- 17:35 – Baza Marneuli bombardată pentru a 3-a oara(surse georgiene)
- 17:37 – Georgia anunță că a pierdut controlul asupra unei părți din Țhinvali, bombardat de ruși;
- 17:44 – Pentagonul anunță că militarii americani din Georgia nu sunt implicați în conflict;
- 17:55 – Saakașvili cere Moscovei să își retragă oficialii guvernamentali trimiși ca miniștrii în Osetia;
- 18:25 – Autoritățile osete declară peste 1.000 de morți în urma luptelor de la Țhinvali;
- 18:28 – Rusia întrerupe toate legăturile aeriene cu Georgia;
- 18:29 – Statele Unite trimit un emisar în Osetia de Sud;
- 18:40 – Tbilisi anunță că forțele georgiene au doborât cel puțin cinci avioane ruse; (NewsIn)
- 18:44 – Forțele ruse ale armatei a 58-a atacă Tskhinvali
- 18:45 – cinci avioane rusești bombardează brigada de artilerie georgiana de la Gori. (surse georgiene)
- 18:59 – Tbilisi anunță că un raid rus asupra unei a doua baze militare aeriene georgiene s-a soldat cu trei morți;
- 19:01 – Un oficial rus anunță că tancurile și artileria rusă au distrus poziții georgiene în jurul Țhinvali; (NewsIn)
- 19:18 – forțele georgiene doboara un avion rus langă Tskhinvali. (surse georgiene)
- 19:34 – Artileria și tancurile ruse au deschis focul asupra trupelor georgiene din capitala Osetiei de Sud;
- 19:49 – Bush afirmă că susține integritatea teritorială a Georgiei;
- 20:08 – UE susține că depune eforturi pentru încheierea unui armistițiu în Osetia de Sud și cere încetarea violențelor;
- 20:17 – Georgia afirmă că va retrage 1.000 de soldați din Irak, pentru a îi desfășura în Osetia de Sud;
- 20:24 – Liderul oset afirmă că 1.400 de persoane au fost ucise în ofensiva georgiană din Osetia de Sud; (NewsIn)

- 20:30 – trupele georgiene se retrag din Tskhinvali(surse georgiene)
- 20:41 – SUA și UE susțin că vor trimite o delegație comună în Osetia de Sud, pentru a negocia termenii unui armistițiu;
- 20:52 – Saakașvili anunță că Georgia controlează aproape întreg teritoriul Osetiei de Sud, cu prețul a 30 de vieți (newsin)
- 22:40 – conform datelor de la ministerul de interne georgian avioanele rusesti au încalcat spațiul aerian al Georgiei de 22 de ori doar în aceasta zi. (surse georgiene)
- 23:17 – Trupele ruse anunță un bilanț de 12 morți și 150 răniți în urma luptelor cu forțele georgiene;
- 23:58 – Osetia de Sud afirmă că are controlul asupra Țhinvali. (NewsIn)
- Prin intermediul unei declarații, Secretarul General al NATO, își exprimă îngrijorarea în legătură cu evenimentele care au loc în regiunea georgiană, Ossetia de Sud, cerând ambelor părți încetarea imediată a confruntărilor armate.
- Comunicat de presă - Președintele în exercițiu al OSCE, salută decizia președintelui rus de a pune capăt operațiunilor militare din Georgia.(documente)

9 august 2008

- 00:04 – Circa 140 de autobuze cu refugiați din Osetia de Sud au ajuns în Rusia;
- 00:12 – Condoleezza Rice cere Moscovei să își retragă trupele din Georgia; (newsin)
- 00:17 – Georgia cere ajutorul SUA pentru a își evacua trupele din Irak; (NewsIn)
- – trupele rusești ataca linia ferata si baza militara din orasul Senaki aflat in afara zonei de conflict.
- 00:20 – Rusia bombardeaza un aerodrom de la marginea Tbilisiului. (surse georgiene)
- 00:29 – Comandantul trupelor de menținere a păcii ruse, suține că acestea vor rămâne în Osetia de Sud;
- 00:41 – Rusia a bombardat portul georgian Poti de la Marea Neagră;
- 00:54 – Georgia își întărește trupele de la granița cu Abhazia, potrivit unui oficial abhaz; (newsin)
- 01:03 – Georgia anunță că va decreta starea de urgență;

- 01:12 – Președintele Georgian a fost evacuat din clădirea Administrației Prezidențiale; (newsin)
- 01:20 - avioanele rusești arunca bombe în vecinatatea conductei BTC(surse georgiene)
- 03:22 – Tiraspolul se solidarizează cu Osetia de Sud și anunță că ar putea trimite "voluntari";
- 08:54 – Consiliul de Securitate ONU se reunește pentru a discuta problema osetă;
- 08:59 – Occidentalii cer la unison încetarea ostilităților în Osetia de Sud;
- 09:05 – Medvedev anunță că o operațiune a forțelor ruse este în desfășurare în Osetia de Sud;
- 09:08 – Tbilisi afirmă că aviația rusă a distrus portul georgian Poti;
- 09:18 – Două avioane militare bombardează o zonă din apropierea orașului georgian Gori;
- 09:22 – Rusia anunță că trimite noi trupe în Osetia de Sud;
- 09:37 – Georgia își retrage contingentul din Irak pentru a îl desfășura în Osetia de Sud;
- 09:41 – Georgienii semnalează lupte intense între georgieni și ruși, lângă Țhinvali;
- 09:43 – Rusia avertizează țările NATO să își înceteze sprijinul acordat Georgiei;
- 09:44 – MAE georgian acuză Rusia de încălcarea tuturor convenților internaționale;
- 09:55 – Georgia afirmă din nou că deține controlul asupra Țhinvali; (newsin)
- 10:00 – avioanele rusești bombardează masiv aerobazele și aeroporturile în timp ce trupele rusești lansează o invazie în teritoriul georgian. (surse georgiene)
- 10:04 – Cinci raiduri aeriene ruse au vizat orașul Gori, unde se află principala bază militară georgiană; O bombă lansată de aviația rusă a lovit locuințe georgiene, făcând două victime
- 10:20 – Vicepremierul rus afirmă că peste 30.000 de refugiați au părăsit Osetia de Sud, în ultimele două zile; (NewsIn)
- 10:22 – aviația rusă continua bombardarea orasului Gori. (surse georgiene)

- 10:26 – Lavrov menționează că situația din Georgia continuă să se deterioreze;
- 10:32 – Autoritățile osete declară 1.600 de morți la Țhinvali, de la lansarea ofensivei georgiene;
- 10:36 – Lavrov dă asigurări că Rusia nu vrea un război, în adevăratul sens al cuvântului, cu Georgia;
- 10:37 – Medvedev spune că Osetia de Sud se confruntă cu o adevărată catastrofă umanitară;
- 10:41 – Georgia afirmă că, contingentul georgian va părăsi Irakul în cel mult trei zile;
- 10:42 – Moscova anunță că unitățile aeropurtate ruse au intrat în Țhinvali;
- 10:49 – Armata rusă a anunțat că a "eliberat" Țhinvali;
- 11:00 – Autoritățile georgiene menționează cel puțin cinci morți în bombardamentele ruse de la Gori;
- 11:04 – Trupele ruse înaintează pentru a reinstaura statutul dinaintea ofensivei georgiene;
- 11:08 – Rusia acuză Ucraina că "încurajează" epurări etnice în Osetia, furnizând arme Georgiei;
- 11:11 – Georgia anunță ca forțele sale au capturat un pilot rus în urma doborârii avionului său deasupra orașului Gori;
- 11:39 – Rusia acuza indirect Occidentul că a contribuit la violențele din Osetia de Sud;
- 11:47 – Armata rusă neagă că a bombardat populația civilă din Georgia;
- 11:49 – Rusia afirmă că a pierdut două avione militare, în timp ce Georgia susține că a doborât șapte;
- 12:18 – Saakașvili semnează un decret de declarare a "stării de război";
- 13:09 – Saakașvili neagă că s-ar fi înregistrat victime civile în Osetia de Sud;
- 13:36 – Turcia trimite un spital de campanie la granița cu Georgia;
- 13:40 – Președintele Băsescu a convocat CSAT pentru discutarea evenimentelor din Caucaz;
- 13:51 – Aviația rusă bombardează o regiune din Abhazia controlată de georgieni;
- 13:53 – Saakașvili acuză Rusia de o invazie militară generală;

- 13:57 – Potrivit unui oficial rebel, Georgia a sporit de patru ori numărul soldaților de la granița cu Abhazia; (newsin)
- 14:00 – aviatia rusă bomardează un aerodrom georgian din Abhazia superioară(surse georgiene)
- 14:04 – Rusia bombardează două sate din regiunea disputată Kodori;
- 14:18 – Șeful diplomației lituaniene acuză Rusia că a depășit toate limitele în Georgia;
- 14:20 – Separatiștii abhazi afirmă că avioanele lor bombardează Kodori;
- 14:30 – Parlamenul georgian aprobă ordonantă președintelui din data de 8 august prin care se declară stare de razboi pentru 15 zile și mobilizare generală. (surse georgiene)
- 14:36 – Georgia afirmă că ar putea solicita asistență militară internațională;
- 14:56 – Abhazia a lansat o operațiune pentru a elibera defileul Kodori de sub contolul georgian;
- 15:24 – Georgia acuză, la rândul său, Rusia de epurare etnică; (newsin)
- 15:45 - Liderul separatist abhaz Sergey Bagapsh anunta inceperea bombardamentelor in Abhazia superioara(surse georgiene)
- 16:05 – Medvedev i-a comunicat lui Bush că singura soluție o reprezintă retragerea trupelor georgiene din Osetia; (newsin)
- 16:15 – Rusia trimite nave la coasta georgiana(surse georgiene)
- 16:33 – Polonia cere convocarea unui summit european extraordinar în dosarul georgian; (newsin)
- 16:40 – Marina rusă nu permite accesul unei nave moldovenești ce transportă grau sa intre in portul Poti. (surse georgiene)
- 16:48 – Georgia acuză Rusia pentru operațiunea lansată împotriva forțelor sale din Abhazia;
- 17:12 – Sute de georgieni se refugiază din Gori după raidurile aeriene ruse;
- 17:39 – Georgia afirmă că au respins atacul de partea abhază;
- 17:50 – Miniștrii de externe ai UE, anunță participarea în data de 11 august, la o reuniune în dosarul georgian, la Paris;
- 17:55 – Autoritățile georgiene anunță că cel puțin 129 de georgieni au murit în conflictul din Osetia de Sud;

- 18:08 – Vladimir Putin a sosit la Vladikavkaz, în apropierea Osetiei de Sud;
- 19:36 – Putin menționează că Georgia a dat o "lovitură mortală" propriei integrităţi teritoriale; (newsin)
- 19:45 – Tskhinvali se afla sub controlul trupelor regulate georgiene(surse georgiene)
- 19:46 – Saakaşvili spune că un armistițiu este posibil, dacă Moscova își încetează bombardamentele;
- 19:58 – Președintele OSCE afirmă că în Caucaz avem de-a face cu un război și că Rusia nu mai poate fi mediator în conflictul georgiano-oset;
- 21:12 - Franța a acceptat să convoace un summit UE, consacrat situației din Georgia;
- 21:20 – Georgia cere ajutorul comunității internaționale în fața unei "invazii" ruse
- 21:29 – Trupele abhaze se apropie de frontiera cu Georgia;
- 21:41 – Georgia anunță 150 de morți, în care nu sunt incluse victimele bombardamentelor; (newsin)
- 22:30 - Aviația rusă bombardează Chkhalta, central administrativ al Abhaziei superioare. (surse georgiene)

10 august 2008

- la primele ore ale diminetii 6000 de trupe rusești intră prin tunelul Roki:90 de tancuri,150 vehicule blindate,250 de vehicule de artilerie. Alti 4000 de soldati debarcă în portul Ochamchire din Abhazia venind din portul Sevastopol. (surse georgiene)
- 00:08 – Forțele ruse bombardează din nou defileul Kodori;
- 00:34 – Președintele U.E. afirmă că acțiunile militare ale Moscovei ar putea afecta relația sa cu UE;
- 01:11 – Potrivit Comunicatului de presă, CSAT a decis evacuarea cetățenilor români, dacă situația o impune;
- 01:13 – SUA și Georgia susțin că Rusia trimite spre Abhazia nave din Flota Mării Negre;
- 03:50 – Statele Unite consideră că Rusia folosește o forță "disproporționată" în conflictul cu Georgia;
- 05:05 – Putin cere anchetarea "genocidului" din Osetia de Sud;
- 05:12 – Se anunță explozii puternice la Tbilisi, rușii au bombardat aeroportul internațional; cel militar din apropiere nu este afectat

- 05:38 – Un oficial georgian susține că 10.000 de soldați ruși se pregătesc de un atac în zori; (newsin)
- 05:45 – fabrica de avioane din Tbilisi este bombardata(surse georgiene)
- 07:00 – forțele guvernamentale de Tskhinvali se retrag
- 07:40 – aviația rusă bomabrdează satul Urta din districtul Zugdidi(surse georgiene)
- 07:42 – Capitala Osetiei de Sud este distrusă aproape în totalitate;
- 09:17 – Georgia anunță că și-a retras trupele din Osetia de Sud;
- 09:23 – Guvernul de la Tbilisi anunță că Rusia a trimis încă 10.000 de soldați în Georgia;
- 09:29 – Președintele georgian vizitează un sat de la granița cu Osetia de Sud;
- 09:36 – Un martor confirmă retragerea trupelor georgiene;
- 10:07 – Moscova verifică informațile privitoare la retragerea trupelor georgiene; Forțele ruse afirmă că trupele georgiene se află încă în Osetia de Sud;
- 10:15 – Tbilisi cere SUA să medieze criza cu Moscova;
- 10:19 – O sursă rusă confirmă că Rusia a trimis vase de luptă spre Georgia;
- 10:26 – Flota rusă instaurează o blocadă maritimă împotriva Georgiei cu scopul de a opri livrările de arme către Georgia;
- 11:34 – Președintele Abhaziei trimite 1.000 militari în Kodori și anunță mobilizarea rezerviștilor;
- 11:39 – Georgia anuntă că armata rusă a preluat controlul asupra Țhinvali;
- 12:06 – Tbilisi afirmă că Rusia se pregătește să atace vestul Georgiei;
- 12:18 – Rusia și Georgia au decis să deschidă două coridoare pentru evacuarea refugiaților din Osetia de Sud;
- 12:19 – Liderul Abhaziei, Bagapș, anunță că ofensiva abhază împotriva Georgiei va merge până la capăt;
- 12:30 – Georgia neagă că a convenit cu Rusia asupra coridorului pentru evacuarea refugiaților;
- 12:53 – Armata rusă confirmă că trupele georgiene se retrag din Țhinvali;

- 13:24 – Georgia afirmă că orașul Zugdidi, din vestul său, este bombardat;
- 13:32 – Papa cere încetarea imediată a operațiunilor militare în conflictul ruso-georgian;
- 13:41 – ONU cere acces la refugiații din Osetia de Sud;
- 13:44 – Rusia susține că Georgia mai are 7.400 de miliatri în regiunea Țhinvali; (newsin)
- 14:00 – o echipa de jurnalisti turci este atacata langa Gori,un jurnalist este ranit. (surse georgiene)
- 14:01 – Peste 2.000 de morți în Osetia de Sud, potrivit Moscovei;
- 14:21 – Rusia a lansat o operațiune militară pentru a prelua controlul în Kodori;
- 14:44 – Tbilisi afirmă că forțele ruse se îndreaptă spre Gori;
- 14:58 – Ambasada României la Tbilisi este pregătită să evacueze cei 50 de cetățeni români din Georgia; (newsin)
- 15:00 – aviația rusă bombardeaza satul Knolevi de langă autostrada naționala. (surse georgiene)
- 15:08 – Georgia anunță 92 de morți de la începutul conflictului; (newsin)
- 15:10 – trupe ruse și separatiști abhazi lansează un atac comun asupra Abhaziei superioare.
- In acea după-amiază forțele ruse stabilesc regulile pt intrarea jurnaliștilor în zonele de conflict. Ministerul afacerilor externe rus prin adjunctul ministrului anunță termenii pentru încetarea focului(surse georgiene)
- 15:49 – Polonia propune trimiterea unei forțe UE de stabilizare în Caucaz; (newsin)
- 16:05 – Gori este din nou bombardat(surse georgiene)
- 16:15 – Abhazia va fi în “stare de război” începând din această noapte;
- 16:28 – Bush și Sarkozy au convenit asupra pașilor necesari pentru soluționarea crizei osete;
- 17:28 – Saakașvili cere ONU și NATO să pună capăt “agresiunii ruse”; (newsin)
- 17:30 – Ministerul afacerilor externe georgian inmaneaza nota diplomatica pentru încetarea focului ambasadei ruse(surse georgiene)

- 17:33 – Georgia notifică oficial Rusia că încetează focul din această noapte;
- 17:39 – Două dintre navele trimise în Georgia se întorc în Rusia;
- 17:58 – Moscova critică atitudinea Occidentului și a presei străine în conflictul georgian; (newsin)
- 18:00 – aviația rusă bombardează orașul Ankalia de la Marea Neagră(surse georgiene)
- 18:13 – Bombardament la marginea capitalei georgiene;
- 18:14 – Rusia acuză Georgia de continuarea ostilităților, în pofida apelului la negocieri;
- 18:26 – Rusia bombardează aeroportul militar de lângă Tbilisi; Bombardamentul de la aeroportul militar nu a produs pagube
- 18:32 – Abhazia acuză Georgia că a trims peste 4.000 de militari la frontiera sa;
- 18:50 – Discuție directă între miniștrii rus și georgian de externe; (newsin)
- 19:00 – o declarație a guvernului georgian afirmă ca un aeroport civil din Tbilisi este bombardat de avioanele rusești. In comunicat se mai afirma și faptul că nu erau intreprinse nici un fel de acțiuni militare acolo. Georgia apelează la structurile și opinia internaționala să intervină pentru a opri invazia.
- 19:10 – fabrica de avioane din Tbilisi este bombardată din nou. (surse georgiene)
- 19:11 – ONU confirmă bombardamentele ruse în Georgia;
- 19:49 – Un prim grup de soldați georgieni din Irak s-au întors la Tbilisi;
- 20:04 – Medvedev i-a spus lui Sarkozy că Georgia trebuie să se retragă necondiționat;
- 20:19 – O bombă a căzut în apropierea unei piste a aeroportului civil din Tbilisi;
- 20:28 – Ambasadorul american la ONU acuză Moscova că împiedică retragerea gerogiană;
- 20:36 – Saakașvili cere o intervenție diplomatică americană, arătând că existența Georgiei este amenințată;
- 21:20 – Crucea Roșie anunță ca 40.000 de persoane și-au pierdut locuințele; (newsin)

- 21:50 – un comunicat al guvernului georgian afirmă că unei echipe medicale ce incercă să intre în Tskhinvali prin coridorul umanitar stabilit după retragerea din Osetia de Sud nu i s-a permis accesul în oras de catre trupele rusesti ce il controleaza. (surse georgiene)

11 august 2008

- 00:21 – Saakaşvili susţine că tancuri ruse se află pe teritoriul georgian, în afara Osetie de Sud; (newsin)
- 00:30 – aviatia rusa bombardeaza o statie de radar de langa autostrada Tbilisi-Poti(surse georgiene)
- 00:47 – Oraşul Gori este atacat de artileria şi aviaţia rusă; (newsin)
- 03:05 – satele de langa Batumi sunt bombardate de avioane rusesti
- 05:00 – aviaţia rusă bombardează aerodromul Shiraki aflat la est de Tbilisi. (surse georgiene)
- 05:31 – Ministerul Georgian de Interne anunţă atacuri aeriene ruse la periferia Tbilisi; (newsin)
- 06:10 – Gori este bombardat. Sunt distruse blocuri de apartamente (surse georgiene)
- 06:36 – Moscova acuză Georgia că îşi continuă tirurile asupra capitalei Osetiei de Sud; (newsin)
- 07:15 – aeroportul Senaki si principalul aerodrom al aviatiei georgiene sunt bombardate de rusi(surse georgiene)
- 08:08 – Rusia şi-a consolidat forţele în Abhazia;
- 09:04 – Ţhinvali anunţă 3 morţi şi 18 răniţi în rândul forţelor ruse ca urmare a tirurilor georgiene;
- 09:09 – Potrivit Tbilisi, peste 50 de avioane ale forţelor ruse survolează teritoriul Georgiei;
- 09:43 – Un ministru abhaz afirmă că forţele abhaze îi blochează pe militarii georgieni în defileul Kodori;
- 09:54 – În urma bombardamentelor ruse, radarele aeroportului Tbilisi sunt uşor avariate; (newsin)
- 10:00 – satul georgian Eredvi de langă Tskhinvali se afla sub tirul artileriei rusesti(surse georgiene)
- 10:11 – Zeci de avioane militare ruse au bombardat în cursul nopţii oraşul Gori;
- 10:18 – Georgia susţine că a respins tacurile abhaze din defileul Kodori;

- 10:24 – Forțele ruse dau un ultimatum militarilor georgieni din Abhazia, Tbilisi îl respinge;
- 11:41 – Legăturile maritime și poștale între Rusia și Georgia au fost suspendate; (newsin)
- 12:05 – avioația rusă atacă pozițiile armatei gorgiene de langă Kodori Gorge. (surse georgiene)
- 12:20 – Medvedev anunță că operațiunea din Osetia de Sud se apropie de sfârșit;
- 12:33 – Moscova anunță ca toate navele și aeronavele din apropiere de Abhazia în Marea Neagră, vor fi distruse;
- 12:33 – Aproape 80% din locuitorii orașului Gori au fugit din calea bombardamentelor ruse;
- 12:37 – Moscova afirmă că, alături de georgieni, în Osetia de Sud luptă străini;
- 12:59 – Forțele terestre ruse anunță că nu vor traversa granița de facto dintre Osetia de Sud și Georgia;
- 13:07 – Rusia anunță arestarea a 10 agenți ai servicilor secrete gerogiene pe teritoriul său; (newsin)
- 13:30 – președintele Georgiei este de acord să semneze acordul de incetare al focului(surse georgiene)
- 14:01 – Rusia neagă că a bombardat Georgia cu 50 de avioane în cursul nopții; (newsin)
- 14:30 – baza Senaki este bomabrdata(surse georgiene)
- 14:47 – Putin critică SUA că a ajutat la retragerea trupelor georgiene din Irak;
- 14:55 – Liderul abhaz respinge orice negociere cu actualul guvern georgian;
- 15:06 – Saakașvili, Kouchner și Stubb au semnat un document care îi va fi prezentat lui Medvedev.
- 15:25 – Medvedev afirmă că Rusia nu va fi niciodată un observator “pasiv” în Caucaz și sugerează o misiune OSCE în Osetia de Sud;
- 16:00 – Saakașvili și Kouchner sunt evacuați de urgență din Gori, din cauza unui elicopter suspect;
- 16:21 – Moscova consideră prematură recunoașterea independenței Osetiei de Sud;
- 16:49 – Trupele ruse din Abhazia au înaintat 40 km în interiorul teritoriului georgian propriu-zis; (newsin)

- 17:00 – trupele rusesti ocupă Zugdid(surse georgiene)i
- 17:05 – Rusia confirmă înaintarea pe teritoriul Georgian;
- 17:10 – Tbilisi susține că forțele ruse au ocupat o bază militară georgiană;
- 17:14 – Moscova cere convocarea unei reuniuni extraordinare NATO – Rusia;
- 17:43 – Guvernul Georgiei face apel la poporul României să ajute cu donații poporul georgian;
- 17:51 – Cel puțin șase elicoptere georgiene de atac au bombardat Osetia de Sud;
- 18:10 – trupele rusești atacă și ocupă satul Shindisi din districtul Gori
- 18:20 – separatistii oseti ocupa satul Beloti de langa Eredvisi și iau ostatici din populatia civila. (surse georgiene)
- 18:36 – Confruntări între trupele ruse și georgiene la Gori;
- 18:38 – Rusia respinge propunerile UE pentru soluționarea conflictului georgian;
- 18:46 – Tbilisi afirmă că forțele ruse au ocupat orașul Gori;
- 18:56 – Rusia solicită un angajament de neagresiune semnat de Georgia, Abhazia și Osetia de Sud;
- 19:17 – Gori este ocupat; forțele georgiene se pregătesc să apere capitala;
- 19:30 – Alianța a aprobat convocarea unei reuniuni extraordinare NATO-Rusia; (newsin)
- – fortele rusești avansează în teritoriul georgian dinspre vest ocupând Senaki aflat la 210km de Tbilisi în afara zonei de conflict(surse georgiene)
- 19:43 – Ministerul rus de Apărarea susține că nu există trupe ruse în Gori; (newsin)
- 20:10 – unitati ale armatei ruse se indreapta spre Gori(surse georgiene)
- 20:19 – Saakașvili afirmă că trupele ruse ocupă cea mai mare parte a teritoriului georgian; (newsin)
- 20:26 – navele rusești impiedică navele georgiene să intre în port
- 20:30 – armata rusă ocupă Gori și blochează autostrada ce face legatura intre estul si vestul tarii(surse georgiene)

- 20:49 – Kouchner a vizitat o tabară de refugiați oseți din Vladikavkaz și pleacă spre Moscova;
- 21:41 – Ambasada Georgiei la București cere intervenția militară internațională a țărilor prietene;
- 21:49 – Moscova asigură că forțele ruse nu au nicio intenție de a se îndrepta către Tbilisi;
- 22:35 – Forțele ruse se retrag din orașul georgian Senaki;
- 23:52 – MAE anunță începerea procedurii de evacuare a românilor din Georgia. (newsin)
- Șeful statului român a afirmat la Sulina, că, din analizele făcute de România, Republica Moldova nu este în pericol să fie implicată într-o situație similară celei din Georgia.
- Ambasada României la Tbilisi se află în contact cu cei aproximativ 50 cetățeni români aflați în Georgia. Aceștia locuiesc în zone care nu sunt afectate de conflict. Până în prezent nu au existat cereri de evacuare din partea cetățenilor români aflați în zonă

12 august 2008

- 01:43 – Bush cere Rusiei să își incheie imediat ofensiva asupra Georgiei;
- 01:46 – Un convoi georgian a fost atacat la ieșirea din Gori; (newsin)
- 02:05 – Rusia bombardeaza orasul Kasapi in afara zonei de conflict
- In cursul dimineții președintele Medvedev declara că toate operațiunile militare din Georgia au fost suspendate. (surse georgiene)
- 02:29 – Moscova confirmă că soldați ruși au intrat in Poti, dar susține că l-au părăsit deja;
- 03:26 – Rusia respinge la ONU o rezoluție bazată pe proiectul Franței de soluționare a crizei georgiene;
- 03:55 – Pentagonul declară că a fost surprins de rapiditatea intervenției ruse din Georgia;
- 07:36 – Abhazia a lansat o nouă operațiune militară împotriva forțelor georgiene din Kodori;
- 10:07 – Abhazii confirmă că i-au încercuit pe georgieni în Kodori; (newsin)
- 10:15 – aviația rusă bombardează Gori. Sunt uciși civili și un jurnalist(surse georgiene)

- 10:42 – Tbilisi afirmă că rușii bombardează împrejurimile orașului Gori;
- 11:16 – Explozie puternică în centrul capitalei georgiene;
- 11:21 – Lavrov afirmă că Rusia nu are intenția de a îl indepărta de la putere pe Saakașvili;
- 11:50 – Autoritățile georgiene fac cercetări pentru a stabili cauza exploziei de la Tbilisi;
- 11:54 – Președintele Medvedev anunță oprirea operațiunilor ruse împotriva georgienilor;
- 11:58 – Alianță anulează reuniunea Consiliului NATO-Rusia;
- 12:25– este bombardată conducta BTC la 5 km de orașul Rustavi; nu sunt pagube; Tbilisi acuză armata rusă (surse georgiene)
- – baza Vaziani de langa Tbilisi este bombardata(surse georgiene)
- 12:37 – Forțele ruse anunță că vor rămâne pe pozițiile actuale din Georgia;
- 13:17 – Georgia cere dovezi că Rusia și-a încetat operațiunile;
- 13:23 – Medvedev a informat UE că a ordonat oprirea operațiunii militare din Georgia; (newsin)
- 13:25 – satul Orchosani de langa Gori este bombardat(surse georgiene)
- 13:42 – Tbilisi confirmă că trupele ruse si-au oprit înaintarea în Georgia; (newsin)
- 14:00 – o ambulanță este atacată și distrusa de tiruri rusești in satul Agara(surse georgiene)
- 14:06 – Bulgaria pune la dispoziție portul Burgas pentru a coordona ajutorul acordat Georgiei; (newsin)
- 14:50 – Satul Sakoritno din regiunea Kaspi și satul Ruisi in Kareli sun bombardate. Guvernul georgian emite o nota aducând la cunostința opiniei internaționale aceste fapte ce contraziceau declarațiile presedintelui rus din acea dimineata
- 15:00 – soldați ruși atacă, distrug și jefuiesc paza de coasta georgiana(surse georgiene)
- 15:51 – Putin li se alătură lui Medvedev și Sarkozy pentru discuții în dosarul conflictului ruso-georgian;
- 15:53 – Osetia de Sud cere din nou să se alipească Osetie de Nord, deci Rusiei;

- 16:01 – Saakaşvili anunţă la un congres extraordinar la Tbilisi că Georgia iese din Comunitatea Statelor Independente; (newsin)
- 16:30 – trupele rusesti distrug sediul televiziunii din Gori omorând un angajat (surse georgiene)
- 16:40 – Moscova acuză că unităţi georgiene continuă să tragă asupra forţelor ruse;
- 17:21 – Casa Albă verifică dacă Rusia a încetat atacurile în Georgia;
- 17:27 – Tbilisi anunţă retragerea trupelor sale din defileul Kodori; (newsin)
- 17:30 – grupuri de rebeli abhazi mobilizeaza vehicule blindate in zona demilitarizata şi stabilesc acolo puncte de control(surse georgiene)
- 17:36 – Sarkozy anunţă că Rusia şi Georgia au fost de accord cu încheierea ostilităţilor; (newsin)
- 18:00 – acţionarii terminalului Kulevi sunt amenintaţi de forţele ruse cu bombardarea terminalului (surse georgiene)
- 18:08 – Rusia afirmă că îşi va păstra trupele de menţinere a păcii în Abhazia şi Osetia de Sud;
- 18:22 – Sarkozy şi Medvedev au prezentat un plan cu şase puncte pentru soluţionarea conflictului din Georgia; (newsin)
- 18:30 – inceteaza epurarea etnica din statele georgiene(surse georgiene)
- 19:03 – Lavrov anunţă că Rusia va lua noi "măsuri", dacă Goergia respinge planul de pace; (newsin)
- 19:10 – trupele ruseşti ocupa Abhazia superioara(surse georgiene)
- 19:28 – Preşedintele Traian Băsescu a convocat a doua şedinţă a Consiliului Suprem de Apărare a Ţării pe tema conflictului din Caucaz. Alături de preşedinte şi premier, la şedinţa CSAT, a doua de acest fel de la debutul conflictului între Georgia şi Rusia, au mai participat şi Răzvan Ungureanu, şeful SIE şi George Maior, şeful SRI, amiral doctor Gheorghe Marin, consilierul prezidenţial pentru securitate naţională, Mihai Stănişoară, consilierul prezidenţial pentru relaţii internaţionale, Anca Ilinoiu, secretarul CSAT, general Ion Oprişor, purtătorul de cuvânt al preşedintelui, Valeriu Turcan, şi directorul Direcţiei Generale de Informaţii a Apărării, general maior Francisc Radici. CSAT a decis ca România să trimită ajutor umanitar în Georgia; (newsin)

- 21:35 – încetează epurarea etnică în satele din districtul Gori
- 21:50 – este jefuită baza Senaki
- 23:12 – satele Berbuki, Rakha, Sveneti, Kheltubani, Karaleti din districtul Gori sunt prădate de armata rusa iar un jurnalist de la un ziar din Tel-Aviv este rănit. (surse georgiene)
- 23:59 – SUA ar putea anula un exercițiu naval cu Rusia în urma acțiunii militare din Georgia. (newsin)
- Primul grup de 15 cetățeni români evacuați din Georgia se află în siguranță în capitala armeană Erevan, MAE făcând apel la restul românilor să se prezinte de urgență la ambasada din Tbilisi pentru a fi repatriați, a declarat purtătorul de cuvânt al MAE, Cosmin Boiangiu.
- Dmitri Medvedev afirmă că a ordonat încetarea operațiunilor militare din Georgia

13 august 2008

- 01:05 – populația georgiana din satele, Dzveri, Tkviavi, Karaleti este luata prizonieră
- 06:50 – Saquasheti din districtul Gori este bombardat
- 08:00 – se raportează abuz de civili în Karaleti
- 09:12 – 4 civili sint uciși în districtul Gori
- 09:20 – 50 de unități blindate se indreaptă dinspre Tskhinvali spre Gori
- 10:20 – trupele ruse reocupă Gori
- 12:00 – forțele rusești distrug baza de artilerie de langă Gori
- 12:35 – se raportează cazuri de rapiri în Tkviavi
- 13:00 – soldații ruși ocupă și pradă satul Atotsi din districul Kareli
- 14:00 – în portul poti trupe rusești arunca în aer trei vase ale pazei de coasta georgiene
- 15:00 – se raportează jafuri în Gori
- 16:10 – trupele rusești din Gori avansează spre Tbilisi
- 15:15 – sunt raportate numeroase atrocitați în satele și orașele georgiene
- 17:50 – rezidenții orașului Gori scapa din fața tirurilor artileriei ruse. Ministerul Afacerilor externe dă un comunicat în care se afirmă că în retragerea lor din bazele militare georgiene pe care le ocupau de cateva zile, forțele ruse au furat uniforme ale armatei

georgiene și alte insemne de recunoastere ce pot fi folosite pentru a agita spiritele in zonele ocupate. (surse georgiene)

- Georgia acceptă planul de pace agreat de Moscova și propus de Franța;
- SUA anunță că renunță la exercițiile comune cu Rusia din perioada 15-23 august;
- Tbilisi acuză oseții de masacre în Georgia și dă în judecată Rusia la CIJ, pentru epurări etnice;
- Liderii Abhaziei și Osetiei de Sud resping ideea negocierii cu Georgia;
- Tbilisi spune că 175 de georgieni, majoritatea civili, au fost uciși în urma conflictului cu Moscova;
- Moscova vrea să rediscute statutul teritoriilor separatiste ale Georgiei;
- Armata rusă anunță că a înregistrat 74 de morți și 171 de răniți , în urma conflictului cu Georgia;
- Rușii și georgienii își continuă acuzele reciproce privind nerespectarea armistițiului;
- Saakașvili acuză că tancuri ruse au deschis din nou focul la Gori;
- Saakașvili afirmă că trupele ruse încearcă să încercuiască Tbilisi, dar Rusia neagă că tancurile sale s-ar îndrepta către capitala Georgiei;
- UE cere o incetare efectivă a focului în Georgia;
- OSCE își va suplimenta numărul de observatori în Osetia de Sud;
- Rusia și Georgia poartă discuții la nivel ministerial privind planul de pace propus de Sarkozy;
- Bush cere Rusiei să respecte suveranitatea Georgiei și să își retragă trupele de pe teritoriul acesteia;
- Rice dă România ca exemplu de soluțioanre pașnică a conflictelor în contextul crizei ruso-georgiene; (newsin)
- Concluziile Consiliului European referitoare la situația din Georgia prin enumerarea celor mai importante chestiuni: respectarea principiilor interdependenței, suveranității, încetarea focului, dezarmare (documente)

14 august 2008

- 11:00 – trupele rusești distrug instalațiile militare din Senaki
- 12:00 – se aduc intariri rusești in Zugdidi

- 14:00 – trupele rusești ocupa Gori încă o dată
- 15:30 – se anuntă jafuri pe tot cuprinsul districtului Gori
- 17:30 – voluntari Estoniei ajung la Tbilisi pentru a participa la mișcarile umanitare
- 18:10 – generalul rus Borisov spune că refuză să iși asume vreo responsabilitate pentru viețile jurnaliștilor omorați la Gori
- 19:10 – armata rusă iși intărește punctele de control in Zugdidi
- 22:10 – trupele rusești avansează spre est din ce in ce mai mult în interiorul Georgiei
- In cursul zilei Parlamentul Georgian a trimis o scrisoare deschisă Comunitații Internaționale in care cerea intervenția acesteia pentru a ajuta Georgia și in care sublinia că rusia a folosit impotriva civililor georgieni arme neconventionale(cluster-bombs) (surse georgiene)
- O navă rusă nu a mai fost primită de NATO la o misiune antiterrorism în Mediterană;
- Sergei Ivanov spune că Rusia va menține relațiile diplomatice cu Georgia;
- Tbilisi anunță că trupele ruse se retrag din Gori;
- Parchetul rus a deschis o anchetă pentru "genocidul" comis de forțele Georgiei în Osetia de Sud;
- Parlamentul georgian a aprobat retragerea țării din CSI;
- Abhazia și Osetia de Sud sunt hotărâte în continuare să obțină independența;
- Armata rusă "nu poate fixa" data retragerii din Georgia;
- Forțele ruse distrug instalații militare georgiene;
- Conflictul ruso-georgian nu va influența consorțiul Nabucco;
- Rice merge la Tbilisi cu documente pentru consolidarea armistițiului ruso-georgian;
- Angela Merkel se întâlnește cu Medvedev la Soci, pe fondul crizei ruso-georgiene;
- Secretarul American al Apărării afirmă că rușii par a se retrage din Georgia;
- Rusia ar putea recunoaște Abhazia și Osetia de Sud, profitând de criza din Caucaz;
- Sarkozy și Rice cer semnarea fără întârziere a acordului aprobat de Rusia și Georgia;

- Liderul abhaz acuză România pentru că a furnizat arme Georgiei; (newsin)
- Declarația cu privire la numirea lui M. Goran ca trimis special în Georgia – A 726-a reuniune a Consiliului Permanent al OSCE. (documente)

15 august 2008

- 07:00 – un observator al drepturilor omului raporteaza folosirea bombelor de tip cluster care sunt interzise de 107 tari
- 08:00 – trupele rusești avansează spre al doilea oraș ca marime din Georgia, Kutaísi
- 09:20 – trupele rusești avanseaza spre Gori
- 13:00 – trupele rusești rețin trei jurnaliști la Poti
- 15:30 – sunt raportate elicoptere rusesti care zboara deasupra padurilor Bordjomi-Tsemi lansand dispozitive de incinerare
- 17:00 – trupele rusesti incep tretragerea de la Poti
- 18:30 – 9 vehicule blindate impreună cu 4 elicoptere de atac rusesti avansazeaza spre Tbilisi. Se opresc la 203 km de capitala si formeaza un punct de control
- 21:00 – trupe rusești intră în Khashuri
- Secretarul de Stat american Condoleeza Rice a vizitat Georgia si a avut o intrevedere cu presedintele Saakashvili, in care s-a discutat acordul de pace propus de presedintele Sarkozy (surse georgiene)
- Saakașvili afirmă că armata Rusiei controlează o treime din teritoriul Georgiei;
- Moscova afirmă că este evident faptul că scutul american antirachetă este orientat împotriva Rusiei;
- SUA solicită Rusiei să permită deplasarea liberă a navelor în porturile georgiene;
- MAE anunță că ambasadorul României la Tbilisi este în concediu medical, în Germania;
- Medvedev consideră improbabil ca Abhazia și Osetia de Sud să rămână sub suveranitate georgiană;
- Bush solicită retragerea totală a forțelor ruse “de invazie”;
- Merkel i-a spus lui Medvedev la Soci că aderarea Ucrainei și Georgiei la NATO rămâne valabilă;
- Rusia va trimite tancuri trupelor de menținere a păcii din Osetia de Sud (newsin)

- România a livrat armament și muniție de infanterie autorităților guvernamentale din Georgia, cu respectarea prevederilor legale internaționale, în condițiile în care Georgia nu este subiect al unui embargo în acest sens, a precizat vineri Ministerul Afacerilor Externe.
- Mihail Saaksvili semneaza acordul de pace mediat de presedintia franceza a UE(media)

16 august 2008

- Rusia tergiversează adoptarea unei rezoluții ONU, privind criza din Georgia;
- Țhinvali solicită Georgiei să evacueze cadavrele soldaților căzuți pe teritoriul oset; (newsin)
- Medvedev a semnat acordul de incetare a focului(media)
- in satele Abisi, Koda, Ptsa – Kareli ocupate de forțele ruse sunt raportate abuzuri
- 08:47 – armata rusa intra in orașul Karaleti din districtul Gori
- 10:15 rușii se intorc la Poti pe coasta Marii Negre
- 10:30 – sunt bombardate Khandaki si Okami ambele situate in districtul Kaspi
- 10:45 – tancuri rusești sunt stationate aproape de Tbilisi
- 12:30 – un pod de cale ferata, unul dintre cele mai importante legaturi cu partea estica a tarii este aruncat in aer.
- 14:40 – sunt aruncate dispozitive incendiare in padurile de langa Surami si Kashuri.
- 18:20 – trupele rusești ocupă orașul Akhalgori
- 20:00 – pașapoarte rusești se distribuie in Akhalgori
- 21:15 - se aduc intăriri in Akhalgori
- In cursul acestei zile conform unui comunicat al ministerului afacerilor externe georgian a avut loc o intrevedere intre reprezentantul permanent al Georgiei la ONU Irakli Alazana si secretarul general al ONU Ban Ki Moon, in care cel din urma a asigurat că Georgia are tot sprijinul ONU și că suveranitatea teritorială trebuie respectată cu orice preț și că trupele rusești trebuie să se retragă imediat. (surse georgiene)

17 august 2008

- Kouchner consideră că Georgia a făcut greșeli mari , în conflictul cu Rusia;

- Ambasadorul SUA la NATO afirmă că NATO va revizui dialogul cu Rusia după ofensiva din Georgia; (newsin)
- un comunicat al unei agenții de presă rusești care cita o sursa din interiorul minsterului afacerilor interne rus, afirmă că astăzi un grup de soldați georgieni impreună cu voluntari ceceni și ucrainieni vor fi plasați langă Gori și echipați cu uniforme rusești și camere de luat vederi vor realiza scurte filme ce mai apoi vor fi date publicitatii, in care sa se demonstreze atrocitatile intreprinse de soldatii ruși. (surse georgiene)

18 august 2008

- Georgia așteaptă retragerea trupelor ruse; (newsin)
- Rusia anunță că a inceput retragerea trupelor(media)
- 11:00 – trupele rusești blocheaza drumul din jurul orasului Ksapi
- 13:00 – trupele rusești incep inaintarea spre orasele Sachkere si Borjomi cel mai probabil pentru actiuni de recunoastere
- 16:00 – trupele rusești arunca in aer baracile si alte elemente structurale ale bazei militare Senaki
- 17:30 – un punct de control al politiei georgiene este atacat de forte ruse langă Igoeti. Mașinile de poliție sunt călcate cu tancurile. (surse georgiene)

19 august 2008

- Miniștrii de externe NATO s-au întrunit pentru a-și reafirma susținerea față de Georgia;
- Autoritățile georgiene confirmă că au blocat site-urile și au oprit transmisia televiziunilor ruse;
- Rusia exclude orice comparație cu Cecenia, în ceea ce privește actualul conflict din Osetia;
- Ministrul de Externe Lazăr Comănescu, care a participat la reuniunea de urgență a miniștrilor de Externe ai NATO, a exprimat preocuparea deosebită a României față de recentele evoluții din Georgia și de conflictul care a izbucnit între Rusia și Georgia(media)
- declarații din partea Ministerului Afacerilor Externe al Georgiei afirma urmatoarele: separatiști abhazi au trecut granița în teritoriul controlat de guvernul georgian(profitand de situatia creata de atacurile rusesti) si au inceput o epurare masiva a satelor georgiene

din Abhazia Superioara; trupele rusești de ocupație conduc masacre impotriva civililor georgieni din toate zonele; consiliul permanent al OSCE a adoptat decizia de a mări numarul observatorilor militari in zona Gerogiei la peste 100. Tot astazi are loc un consiliu extraordinar al NATO în care este exprimata grava ingrijorare a organizație în legatură cu stabilitatea și siguranța in zona georgieisi ca o solutie de pace care să dureze trebuie să contină respectarea totală a drepturilor Georgiei ca tară. (surse georgiene)

- Comunicat de presă – Statele member OSCE se pun de acord să trimită în Georgia 100 de reprezentanți pentru monitorizare.
- miniștrii de Externe ai statelor membre NATO, se întâlnesc pentru a discuta situația din Georgia și implicațiile acesteia asupra securității si stabilității zonei euro-atlantice.
- Sunt anunțate vizitele de lucru ale președintelui Traian Băsescu în Ucraina, Rep. Moldova, Azerbaidjan, Georgia, Turcia (documente)

20 august 2008

- Bashar al-Assad susține că, conflictul Georgian a subliniat necesitatea cooperării militare ruso-siriene;
- Banca Centrală a Georgiei reduce dobânda cheie, estimând că războiul va diminua creșterea economică;
- Rice declară că nu aveam de-a face cu un nou Război Rece între Rusia și Occident; (newsin)
- Situația din Caucaz a fost unul dintre subiectele principale ale întâlnirii președintelui Traian Băsescu cu omologii săi din Ucraina și Moldova. Traian Băsescu a propus ca trupele rusești să fie înlocuite cu trupe OSCE. Au avut loc două mitinguri simultane de solidaritate cu populația Georgiei, unul în fața sediului Ambasadei Rusiei din București, celălalt în fața Consulatului Federației Ruse de la Constanța.
- Dmitri Medvedev: Armata rusa se va retrage din Georgia pe 22 august(media)
- 11:00 – forțele ruse ocupă satul Sachkhere din regiunea Imereti
- 13:00 – soldații ruși incearcă să îl impredice pe reprezentantul Consiliului Europei Matyas Eorsi sa intre in Gori dar dupa o disputa lunga acestuia i se permite accesul
- 14:00 – sunt incendiate case in Gori
- 15:30 – forțele ruse formează un punct de control la intrarea in Poti

- 18:30 – rușii aruncă dispozitive de incendiere la 10km de Tbilisi
- 22:30 – soldații ruși redeschid punctele de control de la Gori(surse georgiene)
- Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu și a președintelui Republicii Moldova, Vladimir Voronin
- Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Ucrainei Viktor Iuscenko, la Kiev; cei doi propun înlocuirea trupelor rusești de menținere a păcii cu unele ale OSCE sau UE (documente)

21 august 2008

- SUA vor ajuta Georgia să-și refacă armata;
- Prima doamnă a Georgiei spune că România poate ajuta Tbilisi, printr-o voce puternică în UE; (newsin)
- se raporteaza ca rușii deschid focul asupra tuturor avioanelor umanitare care trec pe deasupra orașului Gori
- 10:30 – trupele rusești sapă tranșee la Poti. Tot la această oră ambasadorului francez Erci Fournier nu i se permite continuarea călătoriei spre Tbilisi decat peste trei ore.
- 14:00 – Rusia limiteaza libertatea de miscare pe teritoriul georgian
- 18:00 – rusii predau 62 din cei 101 ostatici georgieni luati
- 21:00 – trupele ruse inca nu se retrag conform acordului semnat de Georgia si Rusia.
- 23:00 – conform ministrului apărării rus Anatoly Serdiukov trupele ruse vor incepe retragerea pe 22 august la ora 00:06 si vor parasi tara in mod organizat in 24 de ore. (surse georgiene)
- UE continuă să acorde asistență zonei de conflict prin mecanismele de protecție civilă coordonate de către Centrul Comisiei Europene pentru Monitorizare și Informare
- Conferința comună a președintelui României și a președintelui Georgiei; Declarația de presă a președintelui Traian Băsescu la finalul convorbirilor oficiale cu președintele Rep. Ajerbaidjanului la Baku; Stabilizarea zonei Mării Negre și continuarea proiectelor energetice sunt ideile susținute de șeful statului în vizitele din Georgia și Azerbaidjan (documente)

22 august 2008

- UE va trimite un ajutor suplimentar Georgiei, în valoare de 5 milioane euro;

- NATO revizuiește activitățile ce ar putea fi afectate de blocarea cooperării Rusiei cu Alianța; (newsin)
- Poliția georgiană a preluat controlul asupra orășelului Gori(media)
- trupele rusești sapa tranșee in satul Chuberi langa centrala electrica Enguri și de asemenea au fost vazuți soldati ruși pe langa infrastructura barajului centralei
- 10:00 – nu exista dovezi de retragere a trupelor rusești pană la aceasta ora
- Adjunctul șefului statului major general rus Anatoly Nagovitsin intr-o declaratie de presa afirmă că vor fi pastrate 18 puncte de control din zona-tampon și de pe granită oseto-georgiana si 2142 de soldați vor ramane pe graniță abhado-georgiana.
- 14:30 – trupele ruse din Igoeti se retrag spre Gori. Gori ramane sub ocupație rusa. (surse georgiene)
- Conferința comună de presă a lui Traian Băsescu și președintelui Rep. Turcia, Abdullah Gul, Istanbul
- Declaratia de presa a Presedintelui Romaniei Traian Basescu in care a prezentat concluziile vizitelor de lucru in regiune Marii Negre; el a anunțat că în urma turneului „fulger" pe care l-a efectuat în Ucraina, Moldova, Azerbaidjian, Georgia și Turcia va fi făcută o analiză detaliată care va fi transmisă, la sfârşitul săptămânii viitoare, președinției franceze a UE, statelor membre ale Uniunii, precum și aliaților din NATO
- (documente)

23 august 2008

- Rusia afirmă că și-a încheiat retragerea, Georgia și Occidentul o contrazic;
- Rusia acuză NATO că își sporește prezența în Marea Neagră, sub acoperirea ajutoarelor pentru Georgia; (newsin)
- Rusia refuza sa-și retragă soldații din portul georgian Poti.(media)
- 11:30 Parlamentul georgian prelungeşte legea marțială până pe 8 septembrie
- 12:00 Comandantul general al armatei ruse da presei numele locatiilor unde rusii planuiesc sa creeze puncte de control acestera aflandu-se mult in afara zonei de conflict ceea ce reprezinta o incalcare a acordului de pace(surse georgiene)

24 august 2008

- 10:30 – un tren ce transporta petrol explodeaza pe șine la vest de Gori
- 11:00 – distrugătorul american USS McFaul intra in portul Batumi
- 11:30 – poliția georgiana eliberează jurnaliștii retinuți de forțele ruse
- 12:50 – se raportează focuri în padurile de langa Tbilisi(surse georgiene)

25 august 2008

- Rusia a fost informată din timp despre exercițiile de rutină ale NATO, în Marea Neagră; (newsin)
- Parlamentul rus s-a pronuntat in unanimitate pentru independenta Abhaziei si Osetiei de Sud(media)
- 10:40 – camera superioara a parlamentului – Consiliul Federatiei-recomanda presedintelui Medvedev sa recunoasca independenta Abhaziei si a Osetiei de Sud. (surse georgiene)

26 august 2008

- Dmitri Medvedev recunoaște independența celor doua regiuni separatiste.(media)
- CE denunță recunoașterea unilaterală a Osetiei și a Abhaziei; (newsin)
- Lituania avertizează Rusia că a ales "o cale periculoasa";
- presedintele georgian Mikheil Saakashvili ține un discurs în care acuză deschis Rusia de atrocitați, invazie a teritoriului unui stat suveran și premeditare și face apel la toate natiunile să fie solidare cauzei Georgiei. (surse georgiene)
- prin intermediul unei declarații, Secretarul General al NATO, respinge decizia prin care Rusia recunoaște Abkhazia și Ossetia de Sud, decizie care violează în mod flagrant rezoluțiile Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite în legătură cu integritatea teritoriului georgian.(documente)

27 august 2008

- Flota rusă monitorizează acțiunile navelor NATO aflate în Marea Neagră pentru a vedea dacă încalcă dreptul internațional;
- Medvedev se întâlnește cu aliații din Est, în încercarea de a obține o susținere fermă;

- Tensiunile din Marea Neagră se amplifică pe fondul conflictului ruso-georgian;
- Iuşcenko avertizează că recunoaşterea Abhaziei şi Osetiei este o ameninţare pentru pacea din Europa;
- Abhazia nu urmăreşte unirea cu Rusia; (newsin)
- Ministrul de Externe Lazăr Comănescu şi ministrul Apărării Teodor Meleşcanu au fost audiaţi de Comisia pentru politică externă a Senatului pe tema conflictului din Georgia.
- Georgia îşi retrage ambasadorul de la Moscova(media)
- Consiliul Atlanticului de Nord condamnă decizia luată de Rusia, prin care aceasta recunoaşte cele două teritorii.
- are loc reuniunea Comisiei NATO-Ucraina, în cadrul căreia, ambele părţi şi-au exprimat profunda îngrijorare faţă de evenimentele din Georgia şi a implicaţiilor acestora asupra securităţii în zona Caucazului.
- Comunicat de presa-Primirea domnului Richard G. Lugar, senator american (documente)

28 august 2008

- UE se teme de acţiuni ale Rusiei împotriva Ucrainei şi a Republicii Moldova;
- Armata rusă a eliberat 12 militari georgieni, luaţi prizonieri în Poti; (newsin)
- Premierul Călin Popescu Tăriceanu şi ministrul apărării, Teodor Meleşcanu, au vizitat navele NATO acostate la Constanţa, afirmând că prezenţa acestor vase în Marea Neagră a fost plănuită de un an şi nu reprezintă o consolidare a prezenţei NATO în zonă, aşa cum acuză Rusia. (media)
- ministerul Afacerilor Externe georgian da o declaratie in care acuza Rusia ca de la prabusirea URSS-ului incoace incerarca sa divizeze teritoriul georgian prin diverse mijloace. (surse georgiene)
- **Declaraţia** UE la reuniunea specială a Consiliului Permanent al OSCE, în legătură cu situaţia din Georgia.
- Întâlnire consultativă - se decide vizita trimisului special pentru Georgia în Caucazul de Sud în săptămâna ce urmează (documente)

29 august 2008

- Polonia și statele baltice cer un ajutor UE pentru Georgia
- Georgia rupe relațiile diplomatice cu Moscova(media)
- Parlamentul georgian decide să intrerupă mandatul forțelor de menținere a păcii in Abhazia si Osetia de Sud după ce declară armata rusă "forta de ocupatie straina". De asemenea parlamentul cere retragerea aceste forțe de ocupare și introducerea de trupe de menținere a păcii străine. (surse georgiene)
- Raportul Serviciului de cercetare a Statelor Unite privind conflictul din Georgia, având în vedere interesele SUA; se cere reevaluarea relațiilor SUA-Rusia (documente)

30 august 2008

- Rusia și Germania declară că vor să calmeze tensiunile din Europa;
- într-un interviu publicat în Financial Times, Medvedev a afirmat că Rusia are interese prioritare în anumite regiuni și că va apăra viața cetățenilor ruși,oriunde s-ar afla ei; (newsin)

31 august 2008

- Europenii dezbat la summitul UE dacă mai este posibilă consolidarea relațiilor cu Rusia (newsin)
- Medvedev: „Recunoasterea independentei Abhaziei si a Osetiei de Sud este o decizie irevocabila"(media)
- Participarea președintelui României, Traian Băsescu la reuniunea Consiliului de la Bruxelles (documente)

2 septembrie-31 decembrie 2008

1 septembrie 2008

- Traian Băsescu a declarat înaintea plecării la Consiliul european extraordinar pe tema crizei din Caucaz, că România nu va solicita impunerea de sancțiuni Federației Ruse, apreciind că UE trebuie să negocieze cu aceasta pentru a ajunge la soluții care respectă dreptul internațional.
- summitul extraordinar al UE-se decide amanarea negocierilor privind un parteneriat cu Rusia, fără alte sancțiuni; acțiunile Rusiei în Georgia sunt calificate drept "disproporționate" (media)

- Conferinţa de presă a preşedintelui Băsescu la Bruxelles: a apreciat că statele UE au dat dovadă de solidaritate şi a anunţat că Rusia a cerut României printr-o scrisoare oficială să recunoască independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud (documente)
- Premierul Tăriceanu i-a transmis omologului său georgian că Georgia se bucură de "simpatie" în UE (newsin)
- interviu cu Saakaşvili în presa suedeză: acţiunea Rusiei a fost planificată, ea ar fi atacat oricum Georgia (newsin)
- Propuneri de rezoluţie a Parlamentului European privind criza din Georgia

2 septembrie

- Lavrov declară că Rusia va acţiona pe cont propriu pt a-şi apăra interesele şi critică actuala structură de securitate din Europa; acuză NATO că a provocat conflictul din august pentru că a vândut arme georgienilor
- interviu cu Medvedev la Euronews: afirmă că rezultatul summitului UE este unul cu două tăişuri; consideră că a învins punctul de vedere realist şi rezonabil, dar UE nu a înţeles motivul acţiunii ruse în Georgia
- Georgia a anunţat suspendarea oficială a relaţiilor diplomatice cu Rusia
- interviu cu Medvedev la RAI: SUA a greşit că l-a susţinut necondiţionat pe Saakaşvili şi le cere să-şi revuzuiască relaţiile cu Georgia
- Nicaragua recunoaşte independenţa Abhaziei şi a Osetiei de Sud (newsin)
- Rusia şi-a închis ambasada şi secţia consulară din Georgia, în urma ruperii relaţiilor diplomatice dintre cele două state.(media)
- Discursul Preşedintelui Traian Băsescu cu ocazia primirii Corpului Diplomatic Român (documente)

3 septembrie

- Parlamentul Georgiei ridică starea de război, dar instituie starea de urgenţă în regiunile în care sunt prezente trupele ruse (newsin)

4 septembrie

- vizita vicepreşedintelui SUA Dick Cheney la Tbilisi; condamnă încercarea rusă de a schimba în mod ilegitim frontierele Georgiei şi asigură că Georgia va adera la NATO (newsin)

5 septembrie

- USS Mount Whitney a ancorat într-un port georgian, aducând ajutoare umanitare
- rușii îi acuză pe americani că încurajează agresiunea Georgiei și o reînarmează în spatele aparențelor ajutorului umanitar
- Condoleezza Rice, aflată în vizită la Lisabona, salută rezultatul summitului UE
- O delegație de ambasadori europeni a fost autorizată să intre în zona-tampon controlată de ruși în Osetia de Sud, pentru a evalua necesitățile umanitare și respectarea de către ruși a angajamentului privind libera circulație
- reuniune la Moscova a Organizației Tratatului de securitate colectivă- liderii a șase foste republici sovietice și-au anunțat susținerea pentru Rusia; Medvedev cere crearea unei noi arhitecturi de securitate în Europa (newsin)
- Declarația de presă a președintelui României Traian Băsescu cu privire la intalnirea efectuata in Italia cu Sfantul Scaun (documente)

6 septembrie

- vizită a lui Dick Cheney în Italia- face afirmații foarte dure la adresa Rusiei (newsin)

7 septembrie

- Medvedev a declarat că regretă "neînțelegerea neașteptată" dintre Rusia și Georgia și că între cele două popoare există "un sentiment de fraternitate" (newsin)

8 septembrie

- O delegație alcătuită din Sarkozy, Baroso și Solana s-a dus la Moscova pentru a obține aplicarea integrală a planului de pace din 12 august; s-a anunțat că discuțiile privind situația Abhaziei și Osetiei de Sud vor începe la Geneva pe 15 octombrie, retragerea trupelor ruse va avea loc în decurs de o lună și va fi trimisă o misiune UE de observatori în Georgia de la 1 octombrie, dacă Georgia se angajează să nu folosească forța in regiunile separatiste
- Medvedev a anunțat că recunoașterea independenței Abhaziei și a Osetiei de Sud este ireversibilă
- Rusia va înceta cooperarea cu NATO dacă Georgia primește MAP, a anunțat ambasadorul Rogozin

- la CIJ au început audierile în procesul intentat Rusiei de către Georgia; aceasta a cerut ca Rusia să fie somată să înceteze "epurarea etnică" în Abhazia, Osetia de Sud și zonele georgiene ocupate; Rusia nu consideră că dosarul e de competența Curții
- Rusia a anunțat că va stabili relații cu Abhazia și Osetia de Sud (newsin)
- Rusia iși intărește pozițiile în Georgia prin aducerea de noi trupe continuand astfel sa incalce acordul de pace si sfidând proteste internationale. Diplomatilor UE nu le este permis accesul in zona de conflict. Cu toate acestea presedintele Frantei Nicolas Sarkozy a declarat in aceeasi zi ca retragerea trupelor rusești din zona tampon a fost un succes. (surse georgiene)
- Declarația ambasadorilor Suediei, Letoniei si Estoniei privind refuzul Rusiei de a permite organizațiilor non-guvernamentale să pătrundă în zona de conflict(documente)

9 septembrie

- Lavrov declară că Abhazia și Osetia de Sud trebuie să participe la discuțiile de la Geneva și că Rusia va menține pentru mult timp aprox imativ 7600 de soldați-forțe armate- în cele două provincii
- Rusia a stabilit relații diplomatice cu Abhazia și Osetia de Sud
- Ministerul georgian de Interne a anunțat că trupele ruse au început retragerea din "zona-tampon" de pe teritoriul georgian propriu-zis
- Georgia a făcut public un nou bilanț al victimelor războiului din august: 295 de morți, 2234 de răniți (newsin)
- NATO și Georgia finalizează implementarea programului Air Situation Data Exchange (documente)

10 septembrie

- Lavrov a anunțat că observatorii UE vor fi desfășurați *în jurul*, nu *în* Abhazia și Osetia de Sud
- Departamentul de Stat al SUA acuză Rusia că încalcă acordul de încetare a focului prin menținerea trupelor sale în Abhazia și Osetia de Sud (newsin)
- un polițist georgian este ucis în Gori.(media)
- Georgia primește sprijin umanitar din partea NATO.
- Comunicat de presă – Criza din Georgia reprezintă o provocare pentru OSCE în ceea ce privește controlul armelor și regimul de consolidare a încrederii (documente)

11 septembrie

- liderul Osetiei de Sud a declarat că va cere alipirea la Rusia, apoi a revenit asupra declarației; liderul Abhaziei a declarat că dorește menținerea independenței statului său
- premierul Putin a declarat că Rusia nu are ambiții imperialiste, în replică la acuzațiile Occidentului (newsin)
- au loc consultări între NATO și Georgia. În cadrul Consiliului Nord Atlantic, au loc disctuții referitoare la situația din Georgia, NATO asigurând Georgia de sprijinul său (documente)

12 septembrie

- Medvedev a declarat că "agresiunea georgiană" din 8 august echivalează cu un "11 septembrie" pt Rusia și că nu ar ezita să atace din nou Georgia, chiar dacă aceasta ar fi pe cale să adere la NATO (newsin)

14 septembrie

- fostul ministru georgian al Apărării a declarat că Saakașvili a planificat de mult intervenția în Osetia, dar că a aplicat planurile în mod defectuos
- Lavrov a întreprins o vizită în Abhazia (newsin)

15 septembrie

- Lavrov l-a acuzat pe Saakașvili că încalcă acordurile cu UE
- în capitala Georgiei, sunt primiți Secretarul General al NATO, Jaap de Hoop Scheffer, precum și reprezentanții permanenți ai Consiliului Nord Atlantic, pentru o vizită de două zile. Aceștia discută cu președintele georgian despre progresele pe care statul le-a făcut în realizarea reformelor, în cadrul parteneriatului cu NATO, precum și situația actuală în care se află țara, ca urmare a conflictului din august; Secretarul General al NATO a condamnat utilizarea fără discernământ a forței de către Rusia și a anunțat aprofundarea relațiilor cu Tbilisi
- Consiliul Nord Atlantic deschide prima ședință a Comisiei NATO-Georgia, a cărei activitate va intensifica cooperarea dintre cele două părți.
- Acțiunea comună a UE referitoare la misunea de monitorzare din Georgia adoptată sub titlul V al tratului UE; misiunea va fi una de „monitorizare civilă a acțiunilor părților", fiind alcătuită din polițiști, experți și specialiști în drepturile omului

- Ministrul afacerilor externe Lazăr Comănescu anunță, în cadrul reuniunii plenare a CAGRE, intenția României de a participa cu o unitate de 20 de membri în cadrul misiunii civile PESA de monitorizare (documente)

16 septembrie

- Georgia a făcut publice interceptări telefonice ale unor convorbiri între oficiali pentru securitate din Osetia de Sud, susținând că ele dovedesc faptul că Rusia a atacat prima (newsin)
- reprezentanții NATO, aflați în Georgia, fac o vizită în orașul Gori, pentru a se informa în mod direct, despre impactul pe care l-a produs conflictul din august și a evalua provocările viitoare pentru Georgia.
- Concluziile Consiliului asupra Georgiei, Bruxelles (documente)

17 septembrie

- Rusia a semnat acorduri de cooperare diplomatică, economică și militară cu Abhazia și Osetia de Sud; Rogozin a anunțat că cei 7600 de soldați au fost aduși la cererea guvernelor din Abhazia și Osetia și nu încalcă acordul mediat de UE; Georgia a acuzat Rusia că "anexează de facto" cele 2 regiuni; SUA cere respectarea integrității teritoriale a Georgiei (newsin)
- Declarațiile lui Javier Solana privind numirea în funcție a șefului misiunii de monitorizare din Georgia, Hasnjorg Haber
- Decizie CSAT privind trimiterea unității române în cadrul misiunii UE (documente)

18 septembrie

- discurs Condoleezza Rice-condamnă Rusia ca fiind "autoritară și agresivă"; reuniune informală la Londra a miniștrilor Apărării din statele NATO pentru a discuta implicațiile conflictului din august (newsin)
- Adoptarea HG 1130 - Baza juridica a constituirii echipei române din cadrul EUMM in Georgia; fixeaza cadrul general al misiunii (documente)

19 septembrie

- Medvedev a acuzat NATO că a provocat conflictul din august; Alianța a negat acuzațiile (newsin)

20 septembrie

- Putin a declarat că problema forțelor ruse din Abhazia și Osetia de Sud se va rezolva pe cale bilaterală cu Georgia (newsin)

22 septembrie

- o delegație a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei s-a deplasat la Moscova pentru a discuta cu oficialii ruși despre conflictul din august, urmând să facă același lucru și la Tbilisi (newsin)

23 septembrie

- George W. Bush și Nicolas Sarkozy au criticat acțiunea din august a Rusiei în fața Adunării Generale a ONU
- liderul abhaz a anunțat că Rusia va deține 3 baze în Abhazia, inclusiv în valea Kodori, anterior controlată de Tbilisi (newsin)
- Comunicat de presă – Miniștrii de externe ai statelor care dețin președinția 2007-2011 discută despre situația din Georgia, înainte de Cosiliul Ministerial din decembrie.
- Plecarea spre Tibilisi a unității cu care România va participa la Misiunea Civilă a UE în Georgia (documente)

25 septembrie

- Putin a cerut deschiderea graniței cu Osetia de Sud
- Parchetul rus a acuzat Georgia în urma unei anchete că obiectivul său a fost exterminarea etniei osete; Tbilisi a respins acuzațiile, reproșându-i Moscovei că susține milițiile osete care practică epurarea etnică
- Parlamentul georgian a declarat cele 2 regiuni separatiste "teritorii ocupate" și a impus o serie de restricții economice (newsin)
- Explozie in fața sediului serviciilor de securitate din Abhazia (media)
- Acțiunea Comuna a Consililui privind misunea de monitorizare în Georgia, aprobarea misunii si a bugetului (documente)

29 septembrie

- Lansarea EUMM în Georgia (documente)

30 septembrie

- Rusia a anunțat că observatorii UE nu vor avea acces în zona de securitate stabilită în jurul Osetiei de Sud (newsin)
- Declarația lui Javier Solana de la sediul misiunii de monitorizare din Tbilisi (documente)

1 octombrie

- Rusia a anunțat că nu va restricționa accesul misiunii UE în zona-tampon din jurul Osetiei de Sud (newsin)
- observatorii UE au încep să patruleze pe teritoriul georgian într-o acțiune de menținere a păcii care vizează operațiunile de restricție rusă în regiune (surse georgiene)
- Demararea misiunilor de monitorizare în teren conform prevederilor Acordului din 12 August: Toate cele patru echipe române ies în teren.(documente)

2 octombrie

- summit ruso-german la Sankt Petersburg; Angela Merkel arată că integritatea Georgiei nu este negociabilă (newsin)

3 octombrie

- atentat cu mașină-capcană în apropiere de Statul Major rus al forțelor de menținere a păcii din Țhinvali, soldat cu moartea a 7 soldați ruși (newsin)
- Raportul Consiliului de Securitate al ONU privind principalele schimbări care apar în zona de conflict (documente)

4 octombrie

- Comunicat de presă – Președintele în exercițiu al OSCE condamnă violența din Georgia și face apel la calm (documente)

5 octombrie

- trupele ruse au început retragerea din zona adiacentă Osetiei de Sud (newsin)
- UE desfășoara misinea de observatori în Georgia cu aprobarea Rusiei
- Trupele rusești au desfințat un punct de control strategic de pe teritoriul georgian, în apropiere de Osetia de Sud (media)
- Misiunea de monitorizare confirmă dezarmarea primului post de control rusesc in Ali, la nord de Gori (documente)

6 octombrie

- Concluziile Președenției UE privind Adunarea Extraordinară a Consiliului European la Bruxelles de pe 1 septembrie 2008 (documente)

8 octombrie

- armata rusă a anunțat că trupele au început să se retragă din punctele de control aflate în sudul zonei de securitate din Osetia de Sud; retragerea a fost încheiată în aceeași zi (newsin)

9 octombrie

- Georgia cere Rusiei să-și retragă trupele și din districtul Ahalgori (newsin)
- Ministerul Rus al Afacerilor Externe a dat un comunicat de presă pe tema retragerii așa-numitelor forțe de menținere a păcii, retragere care s-a petrecut mai devreme decât era prevăzut în întelegerea mediata de presedintia uniunii europene. (surse georgiene)
- Comunicat de presă – Președintele în exercițiu al OSCE salută retragerea Rusiei din Georgia, care reprezintă un pas important (documente)

10 octombrie

- Javier Solana confirmă retragerea trupelor rusești din zonele adiacente Oseției de Sud și Abhazia
- Comunicat de presă – OSCE trimite experți în Georgia, pentru a evalua situația din zonele afectate de conflict, în ceea ce privește drepturile omului și ale minorităților
- Comisia NATO-Georgia se întrunește la Budapesta, la nivel de miniștrii ai Apărării; aceştia vor discuta despre asistenţa oferită de Alianţă Georgiei (documente)

11 octombrie

- Lavrov a declarat că trupele ruse nu se vor retrage din Ahalgori
- Într-un interviu acordat NewsIn, ministrul georgian al Reintegrării apreciază atitudinea României în timpul crizei din august, vizita președintelui Băsescu la Tbilisi și ajutorul financiar acordat țării sale (newsin)

13 octombrie

- intr-un comunicat al ministerului afacerilor externe georgian se arata ca la ora 9:57 spatiul aerian georgian a fost incalcat de doua ori de avioane ale fortelor aeriene ruse. (surse georgiene)

- Acţiunea Comună de aprobare a numirii reprezentanţilor Speciali din Caucazul de Sud care vor avea rolul de a oferi ajutor în evoluţia politică a Georgiei (documente)

14 octombrie

- Discuţiile de la Geneva privind Georgia sub egida UN, UE şi OSCE pentru implementarea articolelor acordului 12 august(documente)

15 octombrie

- Comunicat de presă – OSCE, ONU şi UE discută la Geneva despre situaţia din Georgia
- echipele româneşti au participat la 59 misiuni de monitorizare pe teren. Cele patru echipe româneşti au parcurs în această perioadă 15.000 km. (documente)

16 octombrie

- Declaraţia UE la a 735-a reuniune a Consiliului Permanent al OSCE – Concluziile Consiliului Afacerilor Generale şi Relaţiilor Externe cu privire la Georgia/Rusia.
- Declaraţia misunii de monitorizare privind obiectivele pe care trebuie sa le îndeplinească şi privind statul său, cu menţiune de simplu observator (documente)

17 octombrie

- Misiunea de monitorizare avertizează în privinţa proiectilelor neexplodate încă de pe teritoriul georgian şi propune securizarea zonelor cu astfel de riscuri (documente)

22 octombrie

- Conferinţa donatorilor pentru refacerea economică a Georgiei- i s-au promis ajutoare în valoare de 2,7 miliarde de euro
- în Osetia de Sud a fost numit premier un fost înalt oficial rus din FSB (Aslanbek Bulaţev)
- România va contribui cu 1,6 milioane de euro la reconstrucţia Georgiei, în 2 ani
- Preşedintele Băsescu a propus rediscutarea conflictelor îngheţate şi a situaţiei din Kosovo în Consiliul de Securitate al ONU (newsin)

23 octombrie

- Georgia a acuzat Rusia că a suplimentat cu 2000 numărul soldaţilor din Osetia de Sud, dispunându-i în Ahalgori (newsin)

24 octombrie

- Georgia a acuzat trupele ruse că au aruncat în aer un pod feroviar de la frontiera abhază (newsin)
- Decizia Consiliului privind Acordul dintre UE și Georgia asupra statutului misiunii de monitorizare (documente)

27 octombrie

- Medvedev a numit ambasadori ruși în Abhazia și Osetia de Sud (newsin)
- Misunea de monitorizare ține discuții tehnice cu ministrul de interne al Oseției de Sud (documente)

31 octombrie

- O echipă de monitorizare EUMM condusă de o unitate românească intră pe teritoriul Oseției de Sud, la Abrevi. Prânz într-o familie osetină și discuții cu localnicii asupa situației generale de securitate. (documente)

4 noiembrie

- Patrule EUMM intră pentru prima dată pe teritoriul Abhaziei. (documente)

5 noiembrie

- în primul său discurs despre starea națiunii, Medvedev a acuzat că războiul din Georgia a fost o consecință a politicii SUA (newsin)
- Declarația de presă:"Mandatul în Georgia cuprinde toată Georgia" explicând prezența misiunii pe tot teritoriul georgian în urma acuzelor aduse de Rusia (documente)

6 noiembrie

- ministrul abhaz de Externe a declarat că "integritatea teritorială" a Georgiei este o noțiune depășită (newsin)

8 noiembrie

- Misiunea de monitorizare se declară preocupată de situația din Perevi (documente)

10 noiembrie

- Misiunea de Monitorizare condamnă atacurile din Dvani (documente)

13 noiembrie

- Medvedev a anunțat că acordul de încetare a focului din august nu se referă la prezența militară rusă din Abhazia și Osetia de Sud, decizia în această problemă apațînând exclusiv Moscovei și celor două regiuni (newsin)
- Lansarea paginii de internet a EUMM http://www.eumm.eu (documente)

14 noiembrie

- summit UE-Rusia la Nisa; s-a decis reluarea negocierilor pentru un parteneriat din 2 decembrie (newsin)

16 noiembrie

- Armata rusă se reîntoarce în Perevi
- Misiunea UE condamnă incidentul de la Pakhulani(documente)

18 noiembrie

- Saakașvili a ținut un discurs la Valencia, în fața Adunării Parlamentare a CE, acuzând Rusia că a premeditat invazia din august (newsin)

19 noiembrie

- au reînceput la Geneva discuții între ruși și georgieni, sub egida OSCE, UE, ONU (newsin)
- Comunicat de presă - Președintele în exercițiu al OSCE salută progresul pe care discuțiile de la Geneva l-au înegistrat în legătură cu Georgia. (documente)

21 noiembrie

- Acord între UE și Georgia privind statutul misunii de monitorizare (documente)

23 noiembrie

- aniversarea a 5 ani de la "revoluția trandafirilor" din Georgia; vizita președintelui polonez și incidentul de la granița cu Osetia de Sud (newsin)

27 noiembrie

- ministrul de Externe georgian a acuzat Rusia că ar căuta să izoleze regiunile separatiste de Georgia prin construirea unui "zid al

Berlinului", respectiv distrugerea drumurilor şi a podurilor de legătură (newsin)

28 noiembrie

- Saakaşvili a declarat în fața unei comisii de anchetă parlamentare, în direct la televiziunea georgiană, că decizia de a porni ofensiva în august viza securitatea cetățenilor georgieni (newsin)

2 decembrie

- UE a lansat o anchetă a cauzelor conflictului ruso-georgian
- reuniune ministerială a NATO-se decide reluarea relațiilor cu Rusia (newsin)
- Decizile Consiliului privind o misiune independentă internațională de căutare în cadrul conflictului din Georgia care să investigheze cauzele și originea conflictului din Georgia (documente)

3 decembrie

- au loc discuții în cadrul Comisiei NATO-Ucraina și NATO-Georgia, în legătură cu recentele evoluții din cele două state. Aliații au confirmat ceea ce au declarat în cadrul Summit-ului de la București – ambele state au facut progrese, dar a mai ramas multă muncă de făcut. (documente)

8 decembrie

- În două luni de activitate, observatorii români din Georgia au participat la 124 de misiuni. (newsin)

10 decembrie

- Comunicat de presă – Misiunea OSCE condamnă incidentele din zona Kvemo Khviti, Georgia. (documente)

12 decembrie

- Declarația de presă a președintelui României Traian Băsescu la Bruxelles (documente)

16 decembrie

- a început a treia rundă de discuții la Geneva (newsin)

18 decembrie

- raportul comisiei parlamentare georgiene susține inițiativa lui Saakaşvili de a fi atacat Osetia de Sud (newsin)

- Declaraţia lui Peirre Morel privind situaţia din Georgia din cadrul sesiunii a treia de negocieri de la Geneva
- împarţirea problemelor pe două grupuri: securitate şi refugiaţi (documente)

19 decembrie

- Comunicat de presă – Preşedintele în exerciţiu al OSCE se declară mulţumit de rezultatul discuţiilor de la Geneva şi face apel la continuarea misiunii OSCE în Georgia. (documente)

22 decembrie

- Rusia s-a opus prelungirii misiunii OSCE în Georgia, cerând o misiune separată în Osetia de Sud, pe care georgienii o resping; OSCE a decis să-şi retragă misiunea din Georgia de la 1 ianuarie (newsin)

23 decembrie

- Rusia a dat publicităţii o listă revizuită a victimelor din război- 48 de morţi şi 2 dispăruţi (newsin)

24 decembrie

- Medvedev a recunoscut într-un interviu pentru televiziunile ruse că Rusia se pregătise pentru un război cu Georgia, ceea ce "a permis minimalizarea pagubelor" (newsin)

21 ianuarie 2009

- Primirea Corpului Diplomatic acreditat la Bucureşti; discursul preşedintelui privind politica externă a României (documente)

1 februarie 2009

- Declaraţia adjunctului şefului Biroului Regional Tbilisi, Filon Morar (documente)

5 februarie 2009

- Declaraţia Preşedintelui UE referitoare la planurile Rusiei de a dezvolta o bază militară în Oseţia (documente)

21 februarie 2009

- Se dă publicităţii bilanţul oficial al victimelor din tabăra rusă: 4 militari morţi, 283 de răniţi şi trei dispăruţi.

Partea a V-a
DOCUMENTE ȘI ANEXE

Documente NATO

1. Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia – 8 august 2008
2. Statement by the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abkhazia and South Ossetia – 26 august 2008
3. Statement by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia – 27 august 2008
4. Statement by the NATO Secretary General on events in South Ossetia and Abkhazia – 16 aprilie 2008
5. NATO Secretary General's statement on the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia – 3 iunie 2008
6. North Atlantic Council discusses situation in Georgia – 12 august 2008
7. NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia – 19 august 2008
8. North Atlantic Council holds the first session of the NATO-Georgia Commission – 15 august 2008
9. North Atlantic Council visits Gori – 16 septembrie 2008

Documente UE

10. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION - GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 13 August 2008
11. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION Council Conclusions on Georgia - 2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting Brussels, 15 and 16 September 2008
12. European Union Monitoring Mission (EUMM) – 29 septembrie 2008

13. Address by Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM) Headquarters in Georgia – 30 septembrie 2008
14. European Union Monitoring Mission (EUMM) – 30 septembrie 2008
15. Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, confirms the withdrawal of Russian forces from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia – 10 octombrie 2008
16. STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE SPECIAL MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL, Regarding the situation in Georgia - 28 August 2008

Documente OSCE

17. Press release - OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm – 4 octombrie 2008
18. STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE 735th MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL - Conclusions of the General Affairs and External Relations Council on Georgia/Russia - 16 October 2008

Documente publice România

19. Comunicat de Presă - Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării – 9 august 2008
20. Comunicat de Presă - Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării – 12 august 2008
21. Comunicat de presa - Conferința comună de presă a președintelui României și a președintelui Georgiei – 21 august 2008
22. Comunicat de Presă - Conferința de presă susținută de președintele României, Traian Băsescu, la Bruxelles – 1 septembrie 2008

Hărți și documente Georgia

23. Zonele bombardate de armata rusă
24. Coridoarele prin care armata rusa a invadat Georgia
25. Situația din teren la data de 22 august 2008
26. Harta zonei de conflict

Documente NATO

1.
8 August 2008
Statement
by the NATO Secretary General on events in South Ossetia
The NATO Secretary General, Jaap de Hoop Scheffer, is seriously concerned about the events that are taking place in the Georgian region of South Ossetia and said that the Alliance is closely following the situation. The Secretary General calls on all sides for an immediate end of the armed clashes and direct talks between the parties.

2.
26 Aug 2008
Statement
by the Secretary General of NATO on the Russian recognition of Abkhazia and South Ossetia

"I reject the decision of the Russian Government to extend recognition to the South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia. This is in direct violation of numerous UN Security Council resolutions regarding Georgia's territorial integrity, resolutions that Russia itself has endorsed. Russia's actions in recent weeks call into question Russia's commitment to peace and security in the Caucasus. NATO firmly supports the sovereignty and territorial integrity of Georgia, and calls on Russia to respect these principles."

3.
27 Aug 2008
Statement
by the North Atlantic Council on the Russian recognition of South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia
The North Atlantic Council condemns the decision of the Russian Federation to extend recognition to the South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia and calls upon Russia to reverse its decision.
Russia's decision violates the many UN Security Council resolutions it has endorsed regarding Georgia's territorial integrity, and is inconsistent with

the fundamental OSCE principles on which stability in Europe is based. Russia's actions have called into question its commitment to peace and security in the Caucasus.

Georgia's recovery, security and stability are important to the Alliance. NATO calls on Russia to respect Georgia's territorial integrity and to fulfill its commitments under the six-principle agreement signed by President Saakashvili and President Medvedev[1.]

1. As complemented by President Sarkozy's clarifications and correspondence on this issue.

4.

16 Apr. 2008

Statement

by the NATO Secretary General on Abkhazia and South Ossetia

I am deeply concerned by the actions Russia has taken to establish legal links with the Georgian regions of Abkhazia and South Ossetia.

NATO Allies, at their recent Summit in Bucharest, reiterated their support for the territorial integrity, independence and sovereignty of Georgia. The Russian steps undermine that sovereignty. I urge the Russian Federation to reverse these measures, and call on the Georgian authorities to continue to show restraint.

Tel: +32 (0)2 707 50 41- Fax: +32 (0)2 707 50 57

5.

3 Jun. 2008

NATO Secretary General's statement

on the Deployment of Russian Railway Troops into Georgia

I am concerned by the current deployment of several hundred Russian military personnel into the Georgian region of Abkhazia, which is contributing to instability in what is already a volatile area.

This deployment of Russian Railroad Forces does not appear to have any legal basis; it is not taking place in the context of the CIS peacekeeping mission, and it is against the express wishes of the Georgian Government. As such, this deployment is clearly in contravention of Georgia's sovereignty and territorial integrity, which NATO strongly supports. These forces should be withdrawn, and both Russia and Georgia should engage quickly in a high-level and open dialogue to de-escalate tensions.

6.

12 Aug 2008

North Atlantic Council discusses situationin Georgia

NATO Ambassadors met today in an extraordinary meeting of the North Atlantic Council (NAC) to discuss the situation in Georgia. The NAC also held a session with the Georgian Ambassador to assess the current events in the partner country.

In those meetings, the Allies expressed their deep concern at the escalation of the situation in Georgia, as well as regret for the loss of life, civilian casualties and damage to civilian infrastructure. They also reaffirmed strong support for the efforts by the European Union and the Organisation for the Security and Cooperation in Europe (OSCE) to achieve an immediate end to the violence and reach a political solution to the conflict.

NATO Ambassadors deplored Russia's disproportionate use of force. They stressed their support for the sovereignty and territorial integrity of Georgia and urged Russia to respect it.

At a press conference, the NATO Secretary General, Jaap de Hoop Scheffer, called for an immediate cease fire, the return to the status quo ante in Georgia and full humanitarian access to the wounded and displaced people in that country.

The NAC Ambassadors conveyed their solidarity and support to Tbilisi authorities in the meeting with Georgia.

7.

19 Aug 2008

NATO's foreign ministers reiterate their support for Georgia

The North Atlantic Council (NAC) met in a special foreign ministerial session on 19 August 2008 to discuss the situation in Georgia and its implications for Euro-Atlantic stability and security.

Both the OSCE Chairman-in-Office, Finnish Foreign Minister Alexander Stubb and French Foreign Minister Bernard Kouchner on behalf of the EU Presidency briefed the NAC on the diplomatic efforts undertaken so far.

The NAC welcomed the agreement signed by Georgia and Russia to end the hostilities and bring about a political solution to the conflict, but stressed the urgency of swift and complete implementation of the agreement.

The Allies re-affirmed their support for Georgia's territorial integrity, sovereignty and independence, and agreed on a package of measures to assist the civilian population affected by the conflict.

NATO – Georgia Commission

NATO foreign ministers decided to develop, together with Georgia, a NATO-Georgia Commission, a consultation mechanism similar to the NATO-Ukraine Commission. This new political body will follow up the decisions taken at the Bucharest Summit, and oversee the NATO-Georgia relationship.

A number of support measures were agreed upon at the meeting, including sending a team of 15 civil emergency planning experts to help Georgia assess damage to its civil infrastructure. The Alliance will establish contacts with Georgia to assess the state of the Georgian Ministry of Defence and Armed Forces.

At the same time, Allies plan to support the re-establishment of the air traffic system and assist the Georgian government in understanding the nature of cyber attacks.

NATO Secretary General Jaap de Hoop Scheffer announced at a press conference that he would send his Special Representative for the Caucasus and Central Asia, Mr. Robert Simmons*, "to consult with the Georgian Government and keep Allies informed".*

"No business as usual"

The Council strongly urged Russia to "take immediate action to withdraw its troops from the area".

As NATO Secretary General underlined during his press conference, *"the NATO-Russia Council meetings would be placed on hold until Russia adhered to the ceasefire and the future of our relations will depend on the concrete actions Russia will take to abide by the ... peace plan". "We are not closing doors"*, he said again, but *"we…cannot continue with business as usual… as long as Russia does not commit to the principles upon which we agreed to base our relationship".*

8.

15 Sep. 2008

North Atlantic Council holds the first session of the NATO-Georgia Commission

The North Atlantic Council held the inaugural session of the NATO-Georgia Commission (NGC) on 15 September. The NGC was formally

established with the signature of the framework document by the NATO Secretary General and Georgian Prime Minister Vladimer Gurgenidze. As a body in which all NATO Allies and Georgia will be represented, the creation of the NGC follows a decision by NATO Foreign Ministers on 19 August.
The NATO-Georgia Commission provides an important additional framework of cooperation between NATO and Georgia. The main goals of the NGC are to deepen political dialogue between NATO and Georgia and to supervise the process set in hand at Bucharest in view of Georgia's membership aspirations.
The NGC also aims to deepen NATO's cooperation with Georgia in its reform efforts and coordinate the Alliance's assistance to Georgia, in recovering from the recent conflict.

9.
16 Sep. 2008
North Atlantic Council visits Gori
On Tuesday the NATO Secretary General and the Permanent Representatives of the North Atlantic Council visited the city of Gori, in order to receive first hand information about the impact of the August conflict and look at some of the challenges ahead for Georgia.
They visited the premises of the Georgian First Infantry Brigade, where facilities were damaged during the recent conflict.
Thereafter, the NATO Secretary General and the Permanent Representatives met internally displaced people in a camp run by the United Nations High Commission for Refugees (UNHCR), in which currently about 2.2OO refugees from the recent conflict have found shelter.

Documente ale UE

10.
PRESS
Ruede la Loi 175B – 1048 BRUSSELS
Tel.: +32(0)22818239/6319 Fax: +32(0)22818026
press.office@consilium.europa.euhttp://www.consilium.europa.eu/
Newsroom

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
Council Conclusions on the situation in Georgia

GENERAL AFFAIRS and EXTERNAL RELATIONS Council meeting
Brussels, 13 August 2008

The Council adopted the following conclusions:

„1. The Council recalls that the Union had expressed its grave concern at recent developments in Georgia, and the open conflict that has broken out between Russia and Georgia.
Military action of this kind is not a solution. This war has caused the loss of many human lives, inflicted suffering on the population, resulted in substantial material damage and further increased the number of displaced persons and refugees. A peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia must be based on full respect for the principles of independence, sovereignty and territorial integrity recognised by international law and UN Security Council resolutions.

2. In this context, the absolute priority is to stop the suffering and bring the fighting to an end. In this respect the Council welcomes the agreement subscribed to by the parties yesterday on the basis of the mediation efforts carried out by the Union. The principles to which the parties have subscribed are as follows:
(1) Not to resort to force;
(2) To end hostilities definitively;
(3) To provide free access for humanitarian aid;
(4) Georgian military forces will have to withdraw to their usual bases;
(5) Russian military forces will have to withdraw to the lines held prior to the outbreak of hostilities. Pending an international mechanism, Russian peace-keeping forces will implement additional security measures;

(6) Opening of international talks on the security and stability arrangements in Abkhazia and South Ossetia.
The Council calls on the parties to honour all these commitments, beginning with an effective ceasefire, and to ensure that they are implemented effectively and in good faith both on the ground and in the relevant fora. The international mechanism should be set up rapidly.

3. The Council emphasises the Union's commitment to contribute actively to effective implementation of these principles. They will be embodied in a UN Security Council resolution as soon as possible. Rapid reinforcement of the OSCE's observer capabilities on the ground is crucial. The Union will take action along to this effect at the OSCE. The Council urges the parties not to obstruct the observers' activities. The Council also considers that the European Union must be prepared to commit itself, including on the ground, to support every effort, including those of the UN and the OSCE, with a view to a peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia. It asks the SG/HR,in liaison with the Commission, to prepare proposals on the matter with a view to the informal meeting in Avignon on 5 and 6 September.

4. The Council stresses the humanitarian emergency and the Union's resolve to provide vital assistance to the population. An outline has been given of initial measures undertaken, both by the Commission and by the Member States. The Council requests the Commission, in liaison with the Presidency, to continue to coordinate European assistance and to encourage pooling arrangements designed to enhance its effectiveness and relevance.
It is essential that all parties undertake to respect international humanitarian law and to facilitate the unimpeded delivery of humanitarian assistance to all the population groups affected, without discrimination.
In addition, in view of the destruction caused by the conflict, the Council emphasises the need to identify reconstruction requirements as of now and to prepare to make a significant contribution to meeting those requirements at Union level. It invites the Commission to report back to it on this matter before its next meeting.

11.

PRESS
Rue de la Loi 175B – 1048 BRUSSELS
Tel.: +32(0)22818239/6319 Fax:+32(0)22818026
press.office@consilium.europa.euhttp://www.consilium.europa.eu/Newsroom

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION

Council Conclusions on Georgia

2889th EXTERNAL RELATIONS Council meeting
Brussels, 15 and 16 September 2008

The Council adopted the following conclusions:

„1. The Council welcomes the agreement on implementing the plan of 12 August, which was recorded in Moscow and Tbilisi on 8 September as a result of mediation by the European Union. That agreement should lead initially to Russian forces being completely withdrawn from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia to the lines held prior to the outbreak of hostilities, within 10 days of the deployment in those zones of the international mechanisms, including at least 200 observers from the European Union, which should take place by 1 October 2008 at the latest.
2. With reference to the Council conclusions of 1 September, the Council calls on all parties to fully implement this agreement, as well as the agreement of 12 August, and to do so in an effective manner and in good faith within the time limits that have been set, including the withdrawal of all Russian forces and the return of Georgia's military forces to their bases.
3. The Council recalls that the European Union is ready to play a full role in the resolution of this crisis, including on the ground and in future international discussions and the preparations for them, and in supporting efforts towards a peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia. The Council recalls that a peaceful and lasting solution to the conflict in Georgia must be based on full respect for the principles of independence, sovereignty and territorial integrity recognised by international law, the Final Act of the Helsinki Conference on Security

and Cooperation in Europe and United Nations Security Council resolutions. In this context, the Council deplores any action that runs contrary to a solution based on these principles.

4. The Council supports the idea of an independent international inquiry into the conflict in Georgia.
5. The Council has decided to appoint Mr Pierre Morel as the Special Representative of the European Union for the crisis in Georgia.
6. In accordance with the conclusions of the Extraordinary European Council meeting on 1 September, the Council has decided to send an independent civilian observer mission to Georgia, under the European Security and Defence Policy, which will be deployed by 1 October in accordance with the arrangements set out in the agreement of 8 September, in close coordination with the OSCE and the United Nations and in addition to the international mechanisms of UNOMIG and the OSCE. The Council notes with satisfaction the contributions announced by the Member States with a view to deploying at least 200 observers by 1 October.
7. The Council invites the Commission to actively and swiftly prepare for the donors' conference to help with the reconstruction and recovery of the Georgian economy and with the return of displaced persons, and to hold it next month in Brussels in the light of an overall assessment of needs. The Council has taken note of the Commission proposal to mobilise financial aid for Georgia which could be of the order of EUR 500 million for the period 2008-2010 and which must be consistent with the financial perspective. The Council also invites the Member States to prepare a significant contribution for the conference in terms of financial support. It welcomes the Commission's commitment regarding the strengthening of the EU-Georgia relationship, in particular by expediting the preparatory work on the facilitation of visas and on readmission, as well as on free trade."

12.

European Union Monitoring Mission (EUMM)

29 September 2008

The EU Monitoring Mission's operational phase starts on 1 October. The European Union decided, on 15 September 2008, to establish a civilian monitoring mission in Georgia in accordance with the EU mediated six-

point Agreement of the 12 August and the subsequent implementing measures agreed on 8 September in Moscow and Tbilisi.
The mission: the European Union Monitoring Mission (EUMM) is an autonomous, civilian and unarmed mission led by the EU under the European Security and Defence Policy.
The mission will work in close coordination with the United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG) and the OSCE Mission in Georgia.
Main objectives: to contribute to stability throughout Georgia and the surrounding region. In the short term, the mission shall contribute to the stabilisation of the situation, in accordance with the Agreements of 12 August and 8 September.

Main tasks:

- stabilisation: monitoring and analysing the situation pertaining to the stabilisation process, centred on full compliance of the six-point Agreement, including troop withdrawals, as well as violations of human rights and international humanitarian law;
- normalisation: monitoring and analysing the situation as regards governance, rule of law, and public order as well as the security of transportation links, energy infrastructures and the return of internally displaced persons and refugees;
- confidence building: contributing to the reduction of tensions through liaison, facilitation of contacts between parties and other confidence-building measures;
- Informing EU policy about the situation on the ground.

Structure and parameters of the mission:

- The European presence will have more than 200 monitors on the ground as of 1 October. In order to sustain this level of field staffing the total international mission personnel, including HQ staff, will be 352.
- 22 European Union Member States contribute personnel to the mission (details below).
- Ambassador Hansjörg HABER (Germany) is the Head of EUMM. The Deputy Head of Mission is General Gilles JANVIER (France).

- The Headquarters is in Tbilisi, with regional field offices in Tbilisi/Basaleti, Gori, Poti, Zugdidi.
- Place of initial deployment, numbers and nationalities : Tbilisi/Basaleti : 96 (SE, RO, UK, IR, NL, DK, FI) ; Gori : 70 (FR, BG, PL, MT, LU); Poti : 30 (ES, EE, LV, HU, GR, AT) ; Zugdidi : 70 (IT, DE, CZ, LT).
- The budget for the mission is EUR 35 million.
- The initial duration of the mission is twelve months, extendable. A first review will take place after six months.
- The first patrols, each constituted of two vehicles, will start on 1 October.

Annex

Numbers of monitors by country :

Sweden 25, Romania 20, United Kingdom 19, Ireland 4, Netherlands 8, Denmark 10, Finland 10, France 36, Bulgaria 4, Poland 26, Malta 2, Luxembourg 2, Spain 10, Estonia 2, Latvia 3, Hungary 3, Greece 8, Austria 4, Italy 35, Germany 25, Czech Republic 5, Lithuania 5.

13.

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
Tbilisi, 30 September 2008
S321/08

Address by Javier SOLANA,
EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, at the European Union Monitoring Mission (EUMM)
Headquarters in Georgia

Mr SOLANA visited Tbilisi today, Tuesday, 30 September, for meetings with President Mikheil SAAKASHVILI, Foreign Minister Eka TKESHELASHVILI, Interior Minister Ivane MERABISHVILI and the Secretary of the National Security Council, Alexander LOMAIA, as well as a meeting with opposition and NGO representatives and a visit to the EUMM field office in Gori and a camp for internally displaced people. The visit provided an opportunity to discuss the latest developments in Georgia and the deployment of the EU Monitoring Mission (EUMM) in Georgia.

At EUMM headquarters, Mr SOLANA met the Head of Mission, Ambassador Hansjörg HABER, and the newly deployed EU personnel. The following is an edited summary of Mr SOLANA's address during the inauguration ceremony of EUMM:

„It gives me great pleasure to be here today, the day our mission becomes operational in Georgia.

Tomorrow is the 1st of October. On the 8th of September we took the commitment and we will start the EU Monitoring Mission tomorrow. I want to start by thanking people. I thank the government of Georgia for inviting the mission and cooperating in building up this mission rapidly and efficiently. I thank the preparatory team, the people who worked hard during the last weeks. I want to thank the European Commission and EU Special Representative Peter Semneby for providing logistic and political support for the mission's preparation.

In line with the EU's commitment made on the 8th of September, we today have 200 EU monitors deployed on the ground. With support staff, the total deployment is more than 300 persons. For the EU, to be in Georgia is a great responsibility and it is a great honor. We will work with the people of Georgia and this will bring us closer. EU personnel will know better the people of Georgia and the people of Georgia will know better the people of the EU. Thus we will reach a deeper and more profound relationship. The EU is here in Georgia to work for the stability of the country. Our engagement is serious. Therefore, we will also organize a conference of support for Georgia.

EUMM is an unarmed civilian mission, and its role is to monitor the situation on the ground in order to ensure that there is no return to violence, that people can return in peace to their homes and that normal life can resume.

By engaging with the local population, the EU monitors will bring a sense of security to the people whose lives have been affected by this tragic conflict. And they will also bring here the spirit of the EU to share it with the Georgians.

This has been the fastest deployment that the EU has ever undertaken. EU Member States made a tremendous effort for you to be here in this short period of time. The EU has shown its capacity to act with determination and speed.

The EU is here today because we committed to be here on the 8th of September. We now look forward to all parties fulfilling their commitments as much as the EU did."

14.
EUROPEAN UNION
EUROPEAN SECURITY AND DEFENCE POLICY

European Union Monitoring Mission (EUMM) in Georgia
30 September 2008
Georgia/02

The operational phase of the EU Monitoring Mission in Georgia starts on 1 October 2008, in accordance with the arrangements set out in the Agreement of 8 September. The Council decided, on Monday 15 September, to establish an autonomous civilian monitoring mission in Georgia, in accordance with the Conclusions of the Extraordinary European Council on 1 September 2008.
The mission will work in close coordination with the OSCE and the UN and in addition to the international mechanisms of the United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMG) and the OSCE.
The mission: the European Union Monitoring Mission (EUMM) in Georgia is an autonomous mission led by the EU under the European security and defence policy.
Main objectives: to contribute to stability throughout Georgia and the surrounding region. In the short term, to contribute to the stabilisation of the situation, in accordance with the sixpoint Agreement of the 12 August and the subsequent implementing measures.
Main tasks:
- stabilisation: monitoring and analysing the situation pertaining to the stabilisation process, centred on full compliance of the six
- point Agreement, including troop withdrawals, as well as violations of human rights and international humanitarian law;
- normalisation: monitoring and analysing the situation as regards governance, rule of law, and public order as well as the security of transportation links, energy infrastructures and the return of internally displaced persons and refugees;
- confidence building: contributing to the reduction of tensions through liaison, facilitation of contacts between parties and other confidence-building measures.

Structure and parameters of the mission:
- The European presence comprises of some 350 staff, including HQ personnel and over 200 monitors.
- 22 European Union Member states contribute personnel to the mission.
- The Headquarters is in Tbilisi, with regional field offices in Tbilisi/Basaleti, Gori, Poti and Zugdidi.
- Ambassador Hansjörg HABER is Head of EUMM. His deputy is General Gilles JANVIER.
- The budget for the mission is EUR 35 million.
- The initial duration of the mission is twelve months.

15.
COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
Brussels, 10 October 2008
S332/08

Javier SOLANA,
EU High Representative for the CFSP,
confirms the withdrawal of Russian forces
from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia

Javier SOLANA, EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy (CFSP), issued a statement today confirming that the European Union Monitoring Mission in Georgia has verified that Russian armed forces have dismantled 12 checkpoints and one military base in the zone adjacent to Abkhazia and five checkpoints and one signal post in the zone adjacent to South Ossetia:
"I am happy to announce that EUMM patrols have confirmed that Russian armed forces have completed their planned withdrawal from the areas adjacent to Abkhazia and South Ossetia. This withdrawal will, we hope, allow internally displaced people to return to their homes and contribute to the normalisation of living conditions in these areas.
I further hope that the presence of EUMM monitors in these areas will decrease tensions, contribute to a sense of security and enhance respect for the rule of law."

16.

PC.DEL/712/08

28 August 2008

STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE SPECIAL MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL

28 August 2008

Regarding the situation in Georgia

The European Union warmly welcomes Ms. Ekaterine Tkeshelashvili, Minister for Foreign Affairs of the Republic of Georgia, to today's meeting of the Permanent Council and expresses to her all its sympathy at the trials currently confronting her country.

The situation in Georgia is under examination by the European Union, and the European Council will meet on Monday, 1 September, in order to continue its discussions on that subject. The Presidency of the Council of the European Union would like to draw the attention of the Permanent Council to the following statement, which it issued on 26 August:

"The Presidency of the Council of the European Union takes note of the decision taken by the Russian authorities to recognize the independence of Abkhazia and South Ossetia.

"The Presidency strongly condemns this decision, which is contrary to the principles of Georgia's independence, sovereignty and territorial integrity, recognized by the Charter of the United Nations, the Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe and the relevant Security Council resolutions.

"In this context, the Presidency strongly recalls its commitment to the principle of Georgia's territorial integrity within its internationally recognized borders.

"The Presidency calls for a political solution to the conflicts in Georgia and will examine from this viewpoint the consequences of the Russian decision."

The candidate countries Turkey, Croatia and the former Yugoslav Republic of Macedonia*; the countries of the Stabilisation and Association Process and potential candidate countries Albania, Bosnia and Herzegovina, and

Montenegro; the European Free Trade Association countries and members of the European Economic Area Iceland and Liechtenstein; as well as Ukraine align themselves with this statement.
* Croatia and the former Yugoslav Republic of Macedonia continue to be part of the Stabilisation and Association Process.

Documente OSCE

17.

Press release

OSCE Chairman condemns Georgia violence and calls for calm

HELSINKI, 4 October 2008 - The OSCE Chairman-in-Office, Finnish Foreign Minister Alexander Stubb, condemned today recent violent incidents in Georgia and called for calm.

„I was deeply saddened to hear about the explosion on Friday in which seven Russian soldiers died in Tskhinvali and an earlier incident in which Georgian police officers died. I express my condolences to the families of those who were killed and wish those who were hurt a speedy recovery," Stubb said. „I condemn this violence and again call for calm. The OSCE continues to seek access to South Ossetia to contribute further to building peace and security in Georgia as a whole."

18.

PC.DEL/825/08
16 October 2008

STATEMENT BY THE EUROPEAN UNION AT THE 735th MEETING OF THE OSCE PERMANENT COUNCIL

16 October 2008

Conclusions of the General Affairs and External Relations Council on Georgia/Russia

The European Union would like to draw the attention of the Permanent Council to the Conclusions of the General Affairs and External Relations Council of 13 October 2008 on Georgia/Russia.

„1. The Council notes with satisfaction that, following the deployment by the European Union, under the Security and Defence Policy, of an independent civilian observer mission in Georgia, comprising more than 200 observers, Russian troops have withdrawn from the zones adjacent to South Ossetia and Abkhazia as an essential additional step in the implementation of the agreements of 12 August and 8 September, which were concluded with the mediation of the European Union. With reference to the conclusions of the European Council of 1 September and its own conclusions of 15 September, the Council calls on the parties to continue to implement their commitments, including with regard to the role of the United Nations Observer Mission in Georgia (UNOMIG) and OSCE observers. It notes with satisfaction United Nations Security Council resolution 1839, which has extended the UNOMIG mandate by four months.

2. The Council reaffirms the willingness of the European Union to take an active part, in particular through its Special Representative for the crisis in Georgia, in the international discussions provided for in the agreements of 12 August and 8 September, which are set to commence on 15 October under the auspices of the EU, the United Nations and the OSCE. These discussions must focus on all the remaining problems, in particular that concerning arrangements for stability and security in the region and the urgent question of displaced persons, including the question of the upper Kodori valley and the Akhalgori region. In this context, the Council reiterates its support for the independence, sovereignty and territorial integrity of Georgia.

3. The Council thanks the Commission for convening the high level conference of donors in Brussels on 22 October, with the aim, in particular, of assisting displaced persons and restarting the Georgian economy. The European Union will contribute substantially via the contributions of the Community and those of the Member States, based on an overall needs assessment carried out by the World Bank in co-operation with the European Commission and other institutions. To strengthen relations between the European Union and Georgia, the Council is preparing to begin negotiations with Georgia in the near future on PCOEW2601 Translation by OSCE Language Services - 2 -

PC.DEL/825/08 16 October 2008 visa facilitation and readmission, and invites the Commission to continue preparatory work on the possible establishment of a deep and comprehensive free trade area, as soon as conditions permit."

Documente România

19.
COMUNICAT DE PRESĂ
(09 august 2008)REF: Sedința Consiliului Suprem de Apărare a Țării

Astăzi, 9 august a.c., a avut loc, la Palatul Cotroceni, ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării, condusă de președintele României, Traian Băsescu, pe tema evoluțiilor din Georgia şi impactului acestora asupra securității și stabilității regionale.
La reuniunea Consiliului au mai participat ministrul afacerilor externe, Lazăr Comănescu, ministrul internelor și reformei administrative, Cristian David, ministrul justiției, Cătălin Predoiu, ministrul apărării, Teodor Meleșcanu, șeful Statului Major General, amiral dr. Gheorghe Marin, Directorul Directiei Generale de Informații a Apărării, general maior Francisc Radici, adjunctul directorului SRI, Florian Coldea, adjunctul directorului SIE, Silviu Predoiu, consilierul de stat la Departamentul Securității Naționale al Administrației Prezidențiale, general Constantin Degeratu, secretarul CSAT, general Ion Oprisor și purtătorul de cuvânt al președintelui României, Valeriu Țurcan.
Evoluția conflictelor înghețate din zona Caucazului și a bazinului Mării Negre a constituit o preocupare constantă a politicii externe a țării noastre. România a atras atenția în repetate rânduri cu privire la riscul acestor conflicte în planul securității regionale.
Cu privire la situația din Georgia, România reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale ale acestui stat.
România face un apel la toate părțile, să dea dovadă de responsabilitate și să înceteze imediat ostilitățile, în vederea creării de condiții pentru negocieri care să garanteze pacea și stabilitatea în regiune.
România se va alătura eforturilor comunității internaționale menite a identifica o soluție politică a crizei din Georgia.

De asemenea, în cadrul ședintei, CSAT a decis ca instituțiile abilitate să fie pregătite pentru evacuarea cetațenilor români din Georgia, dacă situația va impune acest lucru.

Departamentul comunicării publice
09 August 2008

20.
COMUNICAT DE PRESĂ

(12 august 2008)REF: Ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării

Marți, 12 august a.c., a avut loc, la Palatul Cotroceni, ședinta Consiliului Suprem de Aparare a Țării, condusă de președintele României, Traian Băsescu, pe tema situației din Caucazul de Sud.
La reuniune au participat primul-ministru, Călin Popescu Tăriceanu, ministrul internelor și reformei administrative, Cristian David, ministrul afacerilor externe, Lazăr Comănescu, ministrul economiei și finanțelor, Varujan Vosganian, ministrul apărării, Teodor Meleșcanu, ministrul justiției, Cătălin Predoiu, directorul SRI, George Cristian Maior, directorul SIE, Mihai Răzvan Ungureanu, șeful Statului Major General, amiral dr. Gheorghe Marin, consilierul prezidențial pentru securitate natională, Mihai Stanișoara, consilierul prezidențial pentru relații internationale, Anca Ilinoiu, secretarul CSAT, general Ion Oprisor, purtatorul de cuvânt al președintelui României, Valeriu Turcan și directorul Directiei Generale de Informații a Apărării, general maior Francisc Radici.
În cadrul ședinței au fost analizate ultimele evoluții ale conflictului din Caucazul de Sud, în special situația umanitară din zona.
În acest context, CSAT a hotărât trimiterea de ajutoare umanitare la Tbilisi, în special medicamente și produse sanitare, în urma solicitării adresate de partea georgiana. În același timp, România își exprimă preocuparea față de situația de securitate din regiune și reafirmă necesitatea respectării suveranității și integrității teritoriale ale Georgiei.
România se va alătura eforturilor Uniunii Europene și NATO, contribuind cu propria sa expertiză la promovarea unei soluții negociate, care să aducă stabilitatea în Caucazul de Sud.

Departamentul comunicării publice
12 August 2008

21.
COMUNICAT DE PRESĂ

(21 august 2008)REF: Conferinta comună de presă a preşedintelui României şi a preşedintelui Georgiei

În cadrul vizitei de lucru pe care a efectuat-o în Georgia, presedintele României, Traian Băsescu, s-a întâlnit, joi, 21 august a.c., cu omologul sau georgian, Mihail Saakashvili. La finalul convorbirilor oficiale, cei doi șefi de stat au sustinut o conferința comună de presă.
Va prezentăm, în continuare, textul conferinței:

„Președintele Georgiei, Mihail Saakasvili: Aș vrea să-i urez bun venit președintelui României şi să îi mulțumesc președintelui Traian Băsescu pentru discuțiile pe care le-am avut despre coordonarea şi poziția NATO și Uniunea Europeană, despre cooperarea regională. Așteptăm, acum, crearea Comisiei NATO-Georgia, asteptăm ca Uniunea Europeană să întreprindă pași pentru refacerea economică a Georgiei, pentru susținerea și consolidarea integrității teritoriale a Georgiei, în continuare. Președintele Băsescu este un prieten foarte bun, un mare susținător al țării noastre și cred că putem să lucrăm împreună pe toate aceste probleme.
Încă o dată, bine ați venit, domnule Președinte. Vă mulțumesc foarte mult pentru sprijinul dumneavoastră și vă mulțumesc pentru asistența oferită de România.

Președintele României, Traian Băsescu: Vă mulțumesc, domnule Președinte, vă multumesc foarte mult și ca ați fost de acord ca întâlnirea noastră să aibă loc într-un timp atât de scurt după solicitare. Discuțiile noastre au vizat realitățile din Caucaz din momentul de față și împreună am făcut o analiză a evoluțiilor viitoare. Din punct de vedere al României - ca de altfel și al Uniunii Europene și al NATO, organisme din care România face parte - integritatea teritorială a Georgiei este esențială și ea trebuie menținută. Niciun eveniment nu justifică multiplicarea a ceea ce s-a întâmplat în Kosovo. Atunci, națiunile democratice au spus că este un eveniment care nu se poate repeta. România crede în cei care au recunoscut Kosovo, că vor face tot ce trebuie pentru ca ceea ce s-a întâmplat în Serbia să nu se repete.

În același timp, prin pozițiile sale, România ramâne o țară credincioasă principiului că integritatea teritorială, suveranitatea, inviolabilitatea frontierelor sunt principii care garantează pacea în Europa în momentul de față și abandonarea lor poate duce la evoluții care să afecteze securitatea multor state. De aceea, susținem fără rezerve integritatea teritorială a Georgiei. Credem că în momentul de față prioritatea majoră este aplicarea acordului de încetare a focului semnat între președintele în exercițiu al Uniunii Europene, domnul Sarkozy, și Federația Rusă, pe de-o parte, Georgia pe de altă parte. Aplicarea acestui acord este garanția că în continuare se poate negocia. România - ca stat riveran la Marea Neagră, ca stat a cărui securitate este afectată ori de câte ori statele din regiune trec prin momente dificile legate de securitatea lor - face un apel la toți șefii de stat din regiune la o atitudine ponderată, o atitudine înteleaptă, singura soluție pentru ca evoluțiile să fie pozitive în continuare. Avem convingerea că este în interesul tuturor statelor din regiune, fie că vorbim de Federația Rusă, fie că vorbim de Georgia, fie că vorbim de Azerbaidjan, de România sau de Turcia, este în interesul nostru, al tuturor, ca zona să fie securizată și conflictul ruso-georgian să fie un episod care să se închidă cât mai repede. Nu în ultimul rând, îmi permit să spun un lucru pe care l-am spus și în discuții - și nu am încercat să spun neapărat cel mai plăcut lucru din lumea asta -, cred că Georgia trebuie să găsească formule să înceapă și niște negocieri directe cu Federația Rusă. Este o părere a noastră, un punct de vedere, și mai mult nu comentăm. Negocierile cu privire la integritatea teritorială a Georgiei sunt esențiale și, în opinia noastră, ele trebuie făcute si cu părțile de care acest lucru depinde în mod direct. Suntem solidari, suntem parte a rezoluțiilor Uniunii Europene, din 13 august, și NATO, din 19 august, care încep prin angajamentul celor două instituții, celor două structuri, de a respecta și a susține integritatea teritorială a Georgiei. O facem și în interiorul acestor structuri, o facem și în relația bilaterală.

Avem convingerea că oamenii politici trebuie să treacă de la declarații la fapte în ceea ce privește Georgia. Georgia are nevoie acum de ajutor umanitar și de un efort de reconstrucție consistent. Urmare a conflictului, probabil - sau estimăm noi - foarte mulți investitori vor renunța să mai facă o perioada de timp investiții în Georgia, iar acest lucru trebuie compensat de cei care se pretind a fi prieteni ai Georgiei, punând la dispoziție resurse financiare pentru ca Georgia să înceapă un efort de reconstrucție, după care un efort de dezvoltare minim în zona infrastructurilor.

La bordul aeronavei mele, urmare a hotarârii Guvernului României, se afla ajutoare umanitare în valoare de 1,2 milioane de euro și România va mai completa acest ajutor - n-a fost capacitate în avion să preluăm ajutor umanitar de mai mult de 1,2 milioane euro; mai trebuie completat acest ajutor. El constă în medicamente și le-am adus la Tbilisi și avem convingerea că de la Tbilisi vor fi distribuite tuturor acelora care au nevoie de ajutor în medicamente, de pe tot teritoriul legal al Georgiei. România va continua efortul de a susține Georgia, de a susține dezvoltările democratice din Georgia și de a se implica în stabilizarea regiunii, ca un element care este nu numai de interes regional, dar este și de interes național pentru securitatea României. Vă mulțumesc mult!

Întrebare: Am o întrebare pentru domnul președinte Băsescu. Ne aducem aminte că la București, la Summit-ul NATO, România a sprijinit Planul de Acțiune (MAP). Poate v-ați schimbat poziția, de la București, în ceea ce privește acordarea MAP Georgiei ? Sau poate că nu. În ceea ce privește securitatea regională, s-ar putea, de asemenea, consolida aceste regiuni separatiste, din această regiune, dacă Rusia va repeta acțiunea violentă de aici?
Traian Băsescu: România nu-și schimbă punctele de vedere cu privire la acordarea „Membership Action Plan" pentru Georgia și pentru Ucraina. Miniștrii de externe din statele membre NATO au mandat ca în luna decembrie să analizeze posibilitatea acordării MAP pentru Georgia și Ucraina. Mandatul ministrului de externe român va fi să susțină acordarea MAP atât pentru Georgia, cât și pentru Ucraina.
Întrebare: O întrebare pentru ambii președinți: Președintele rus a spus recent că retragerea forțelor rusești va fi terminată până vineri, dar nu există semne clare ca trupele au fost retrase.
Care ar fi mecanismul în ceea ce privește Georgia și care ar fi reacția NATO dacă mai rămân soldați ruși pe teritoriul georgian ?
Mihail Saakasvili: În primul rând, aș dori să menționez, nu numai că nu au făcut niciun fel de mișcare, dar, de fapt, și-au extins ocuparea: au ocupat, practic, Gori care nu a fost niciodată parte a Osetiei, a făcut întotdeauna

parte din Georgia. De asemenea, își aduc populatie, încearcă să le impună celor care au rămas acolo pașapoarte rusești și nu manifestă niciun fel de semn că ar vrea să renunțe la controlul pe care îl au acolo. În orașul Poti s-ar putea să se mute din zonele urbane, dar, practic, își găsesc poziții strategice în alte regiuni, plecând din zonele urbane - poziții care le permit să controleze mișcările de populație și situația economică a regiunii. Cred că este necesar să se aducă observatori - astăzi mă voi întâlni cu ministrul de externe finlandez, domnul Stubb, de la OSCE. Și contam pe președintele Băsescu și, de asemenea, pe alți prieteni să coopereze cu președintele Sarkozy și cu întreaga Uniune Europeană. Se pare că fiecare înțelege cum vrea retragerea: mi se pare că rușii au propria lor viziune asupra a ceea ce înseamnă retragere - și altceva scrie pe hârtie - și altceva înțelegem noi și francezii, așa cum este scris pe hârtie. Sperăm că sub supraveghere internațională acest lucru se va realiza. Cred că trebuie ca întreaga comunitate internaționala să își mențină atenția asupra acestei zone. Se pare că strategia Moscovei este ca oamenii nu vor mai fi atenți la ce se întâmpla aici și vor uita, însă nu trebuie să permitem ca acest lucru să se întâmple. Pentru că acest lucru nu numai că nu va aduce pacea, ci va menține sursa de instabilitate.

Traian Băsescu: Personal, îmi este greu să cred că, dacă președintele Medvedev a promis public că va retrage trupele până vineri la ora 24.00, nu o va face - asta înseamnă până mâine noapte la ora 24.00. În același timp, nu pot să nu comentez cu toată sinceritatea ca ori se dă o citire diferită acordului de încetare a focului la Tbilisi față de Moscova și la Moscova față de Tbilisi, ori parcă avem de-a face cu două documente ușor diferite în formă în care au fost semnate. Este foarte clar că în documentul prin care se stabilea încetarea focului se permite rămânerea unor trupe ale Federației Ruse pe teritoriul Georgiei într-o zonă-tampon la sud de Osetia, din interpretările publice pe care le-am auzit. Deci, practic, acordul de încetare a focului nu stabilește o revenire pe pozițiile anterioare a trupelor celor două state. Cred ca este obligația negociatorilor să clarifice interpretarea documentului semnat.

Va mulțumesc!“

Departamentul comunicării publice
21 August 2008

22.
COMUNICAT DE PRESĂ
(1 septembrie 2008) REF: Conferinta de presa sustinuta de presedintele României, Traian Basescu, la Bruxelles

Președintele României, Traian Băsescu, a participat luni, 1 septembrie a.c., la reuniunea extraordinară a Consiliului European de la Bruxelles. La finalul lucrărilor, șeful statului a susținut o conferință de presă.
Va prezentăm textul conferinței:

„Bună seara, A fost un Consiliu dedicat Georgiei, dar, sigur, nu au putut fi evitate în dezbatere și probleme în afara subiectului Georgia, probleme care vizează regiunea și, din acest punct de vedere, aș spune că România a fost extrem de inspirată depunând un non-paper, care a fost transmis tuturor șefilor de stat și de guvern și mâine va fi distribuit șefilor de stat și de guvern din NATO, prin ambasadorii statelor la Bruxelles. S-au obținut concluzii extrem de bune, care, în primul rând, arată solidaritatea Uniunii Europene, ceea ce cred ca este esențial și, dincolo de abordarea pentru Georgia, este semnalul cel mai puternic pe care Uniunea Europeana l-a dat. În evaluarea noastră, dar și a altor șefi de stat, criza georgiană este cea mai puternică criza din ultimii optsprezece ani în relația Federației Ruse cu Uniunea Europeană. Concluziile se referă la câteva elemente extrem de importante, care acoperă și punctele de vedere exprimate de România. Concluziile remarcă reacția disproporționată a Rusiei, lucru care este în concordanță cu punctul de vedere exprimat de România. În concluzie, este condamnată ferm decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaște independența Osetiei de Sud și a Abhaziei și se solicită ca soluția pentru Osetia și Abhazia să țină cont de principiile care guvernează lumea civilizată, adică principiul independenței, al suveranității, al integrității teritoriale și al inviolabilității frontierelor. Și, de asemenea, concluziile cer să se țină cont de rezoluțiile Consiliului de Securitate ONU - pentru Georgia sunt circa 30 de rezoluții care toate consolidează în rezoluție ideea de integritate teritorială a acestei țări și, într-o noapte, ea a dispărut. De asemenea, în concluzii se spune că fiecare stat are dreptul de a-și decide în mod liber politica externă și alianțele și aici este referirea la aspirațiile Georgiei de a deveni stat membru NATO și la votul dat în luna ianuarie de majoritatea georgienilor. Tot în

concluzii, se cere punerea integrală în aplicare a planului de încetare a focului, mediat de preşedintele Sarkozy cu Moscova şi Georgia.
De asemenea, concluziile relevă că, în perioada următoare, Uniunea Europeană trebuie să ia măsuri de întărire a cooperării regionale, fie utilizându-se ca vector Sinergia Mării Negre, un document la care România a ţinut foarte mult, fie creându-se şi instrumente adiţionale de întărire a cooperării cu statele din regiunea Marii Negre. Concluziile recunosc impactul crizei actuale asupra întregii regiuni şi acest lucru este extrem de important pentru ca documentul depus de noi exact acest lucru îl releva, îl subliniază şi propune soluţii. Tot în concluzii, s-a adoptat soluţia numirii unui reprezentant pentru Georgia, unui reprezentant al Uniunii Europene, şi tot în concluzii se recunoaşte că, prin criza din Georgia, relaţia Uniunea Europeană - Rusia este într-un moment de răscruce.
De altfel, veţi vedea în ultima formă a concluziilor ca s-a adoptat soluţia de a se amâna negocierile pentru noul parteneriat Uniunea Europeană - Federaţia Rusă până la retragerea trupelor Federaţiei Ruse pe poziţiile deţinute înainte de 6 august 2008. Deci, atenţie, nu este vorba de o suspendare, ci este vorba de amânare, pentru că procedural implicaţiile sunt diferite, dar amânarea începerii negocierilor noului acord între Uniunea Europeană şi Federaţia Rusă până la retragerea trupelor pe poziţiile anterioare conflictului. În sfârşit, Consiliul Miniştrilor de Externe şi Comisia au primit sarcina să analizeze variante alternative de aprovizionare cu energie a Uniunii Europene.
Cam acestea sunt lucrurile pe care doream să le menţionez eu. O veste bună în final: având în vedere ca Ucraina are un parteneriat cu Uniunea Europeana şi problemele, implicaţiile pentru Ucraina pot fi discutate în interiorul acestui parteneriat, preşedintele Sarkozy a asigurat că Moldova va fi punct separat pe ordinea de zi a Consiliului din luna octombrie, ceea ce este extraordinar de important. Sarcina noastră în perioada următoare este să discutam cu Chişinăul, să vedem care sunt aspiraţiile lor de la o dezbatere pe tema „Moldova" în Consiliul European. Moldova este, de altfel, tratata şi în documentul depus de noi.
Întrebare: În legătură cu proiectul de concluzii.....
Preşedintele Traian Basescu: În ultima formă sau în forma iniţială?
Întrebare: Era vorba despre - „Consiliul condamnă cu fermitate decizia unilaterală a Rusiei de a recunoaşte independenţa Abhaziei şi Osetiei de Sud" şi „e o decizie inacceptabilă, iar Consilul face apel la celelalte state să nu recunoască aceasta independenţa."

Președintele Traian Băsescu: Noi sigur nu ne-am fi grăbit.
Întrebare: Păi, asta vreau să vă întreb și pe dumneavoastră, dacă a cerut cineva până acum României să recunoască indepedența.
Președintele Traian Băsescu: Da. Deci Federația Rusă a transmis prin ambasadori, cred, în toate cancelariile europene, o scrisoare, în care explică motivația pentru care a recunoscut Osetia și Abhazia și solicitarea politicoasă de a fi recunoscute și de statul căruia i se adresa scrisoarea. Aceasta scrisoare se află la Presedinție. Sigur, România va rămâne consecventă poziției sale de la Kosovo. În momentul de față, noi suntem o țară credibilă, chiar dacă nu suntem o mare putere. Suntem o țară credibilă, care a ținut la principii și când a fost vorba de poziții ale aliaților și când este vorba de poziții ale țărilor care sunt vecine cu noi și cu care avem relații fără a fi în structuri comune, de genul Uniunea Europeană sau NATO.
Întrebare: Ați dat un răspuns la acea scrisoare?
Președintele Traian Băsescu: Nu. O să-l dăm. Scrisoarea este depusă la Președinție de ambasadorul Ciurilin. Vom face un răspuns, pentru că așa e politicos.
Întrebare: Căutarea unor noi surse de energie ar putea însemna reluarea unor proiecte care păreau ușor abandonate?
Președintele Traian Băsescu: Aici, după părerea noastră, dacă vreți, este parte din analiza noastră - miza trebuie pusă pe două țări care trebuie să continue să rămânaă libere în tranzitul sau transportul de energie. Nu este vorba doar de Georgia, ci și de Azerbaidjan - uitați-vă pe hartă. Singura legatură pentru a se crea alternative de la Caspica înspre Marea Neagră sau de la Caspica înspre Mediterană către Ceyhan, pe varianta turcă, rămâne Azerbaidjanul. Deci, de aceea în intervenția mea nu numai în documentație, atenționam foarte serios asupra nevoii de a menține politica echilibrată a Azerbaidjanului, țară care, așa cum am spus și la București, are în sud Iranul, în nord Federația Rusă, în vest Georgia, iar aceasta țară a avut o politica extrem de echilibrată. Alternativele sunt legate de securitatea acestor două țări - Azerbaidjan și Georgia. De aceea, trebuie dată atenție egală din punct de vedere al libertății sale și Azerbaidjanului, ca și Georgiei. Tineți cont că Azerbaidjanul are aproape douăzeci de milioane de azeri pe teritoriul iranian, are mai mulți azeri pe teritoriul iranian decât pe teritoriul național și situați către zona de frontieră cu Azerbaidjanul.
Întrebare: În privința conflictelor înghetate, ați vorbit și în turneu de Nagorno-Karabah, de Transnistria...

Președintele Traian Băsescu: Dar vorbesc din 2005, când îmi spuneați că „Băsescu vorbește de Marea Neagră pentru că a fost marinar“ - vă aduceți aminte?
Întrebare: Despre Transnistria - ați încercat să puneți în discuție această situație, care nu e numai în Georgia?
Președintele Traian Băsescu: Da, a fost în intervenția mea. A fost în intervenția mea problema Moldovei, legat de conflictul înghețat din Transnistria. De fapt, în aceasta zonă a intervenției am subliniat următorul lucru, ca mecanimsmele ce au fost create la începutul anilor 90 pentru conflictele înghețate, fie că vorbim de Osetia de Sud, Abhazia, Transnistria, Nagorno-Karabah, nu au făcut decât să conserve conflictele și, în același timp, au dat vreme liderilor autonomiști să creeze structuri de stat în aceste enclave, ceea ce pune acum comunitatea internațională într-o situație foarte dificilă, pentru că aceste enclave și-au creat instituții statale, de la președinți aleși până la guverne, instituții, poliții, armate proprii și așa mai departe. Ineficiența instituțiilor create după conflicte, pentru că statele s-au creat post conflict, și Nagorno Karabah, și Osetia și Anbhazia și Transnistria, toate mecanismele au fost create în baza unor hotărâri ale Consiliului de Securitate, de cele mai multe ori, dar au fost mecanisme ineficiente. Ca a fost Consiliul de Securitate, ca a fost OSCE implicat, cert este că aceste mecanisme au prezervat conflictul și au dat timp autorităților autonomiste să-și creeze instituții statale. Deci acest lucru l-am arătat în intervenție și că trebuie schimbate mecanismele, iar Uniunea Europeană poate fi un actor credibil și în negociere, pentru găsirea soluțiilor, dar și în impunerea unor noi soluții acceptate sau hotărâte în Consiliul de Securitate.
De aceea vă spuneam la plecare că una din opțiunile noastre este ca tot pachetul să fie trimis într-o discuție globală pentru zona Caucaz în Consiliul de Securitate. Sigur, este un deziderat al nostru, o aspirație. Greu de crezut că acum acest lucru este posibil, dar avem obligația să avem conștiința împăcată că am propus o soluție, pentru că nouă ni se pare că discutat pachetul întreg de conflicte înghețate este mai ușor de negociat pentru că se poate pleca de la principii - este principul integrității teritoriale, al suveranității, al inviolabilității frontierelor, principiu internațional recunoscut, principiu de drept în conformitate cu Carta ONU? Este. Atunci le discutăm pe toate. Dacă ele se discută separat - că de-asta s-a și ajuns la această situație, s-a încercat să se explice întotdeauna că sunt diferite. Într-adevăr, au origini diferite aceste conflicte, motivații diferite, dar fondul ramâne

același: afectează integritatea teritorială a statelor, suveranitatea statelor, independența statelor, le violează frontierele. Deci nu putem găsi un principiu sau o normă de drept internațional mai sus de aceste criterii care au stat la baza pacii în Europa.

Întrebare:

Președintele Traian Băsescu: Este greu de văzut. Vă pot spune că non-paper-ul a fost distribuit în momentul în care eu am luat cuvântul, deci l-am anunțat. După ce am luat eu cuvântul a fost distribuit, pentru că el nu a fost destinat să fie subiect de dezbatere în acest consiliu, ci subiect de reflecție în cancelarii.

Întrebare: Se așteaptă Uniunea Europeană la o reacție din partea Rusiei, și în mod special România, la o creștere a prețului gazelor?

Președintele Traian Băsescu: La o creștere a prețului gazelor? Păi, cum să reacționezi! Plătești și iei gaze. Când e preț stabilit... Ori nu înțeleg eu foarte bine...

Întrebare: S-a discutat foarte mult de posibilitatea ca Moscova să lovească energetic în Europa?

Președintele Traian Băsescu: Prețul nu se discută la Consiliu, doar la guvern, prin agențiile guvernamentale, domnul prim-ministru.

Întrebare: Sunt de acord guvernul și președintele cu așa-zisul plan de federalizare a Republicii Moldova?

Președintele Traian Băsescu: Păi, este Planul Kozak care a fost respins în 2003, și asta în documentul nostru. Moscova dă ca soluție Planul Kozak, respins și de Chișinau, și de comunitatea europeană în 2003, iar astăzi se servește nici măcar în forma modificată.

Întrebare: Deci se pare că președintele Moldovei este de acord?

Președintele Traian Băsescu:Nu umblați cu „se pare" când este vorba de poziții ale președintilor. Când vorbiți de președintele României o faceți cu ușurință, dar măcar când vorbim de președintele unui stat care are un conflict înghețat pe teritoriu este nepermis să facem speculații. Nu cred că președintele Voronin acceptă planul Kozak.

Întrebare: Domnule președinte, o ultimă întrebare. Ați spus că în octombrie s-ar putea discuta, adică va fi pe ordinea de zi..

Președintele Traian Băsescu: Va fi pe ordinea de zi. Este sigur.

Întrebare: Deci încercați să discutați cu domnul Voronin, cu premierul...?

Președintele Traian Băsescu: Categoric, pentru că a fost o presiune românească și un ideal, dacă vreți, aproape la fiecare Consiliu de când am

devenit membri ai Uniunii Europene, indiferent de temă, revenim la Moldova. Iată că astăzi a promis preşedintele în exerciţiu, preşedintele Sarkozy, că problema Moldovei va fi discutată ca punct separat în consiliul din octombrie, ceea ce implică în mod automat o cooperare cu Chişinaul, să ştim foarte bine ce vor ei să se audă în Consiliu. Acelaşi lucru ca noi pot să-l facă şi Polonia, şi ţările baltice, şi multe alte ţări, dar noi avem obligaţia să ne continuăm pionieratul, mai ales că suntem ţara care susţine de doi ani ca Moldova să fie integrată cumva în pachetul Balcanii de Vest, deşi are altă poziţie geografica, să nu fie abandonată pentru o eventuală integrare europeană în pachet cu Ucraina, care e o ţară foarte mare. Ea se potriveşte, ca dimensiune, dimensiunii ţarilor din Balcanii de Vest şi e mai uşor de integrat o ţară cu o populaţia şi dimensiunile Republicii Moldova.

Departamentul comunicării publice
01 Septembrie 2008

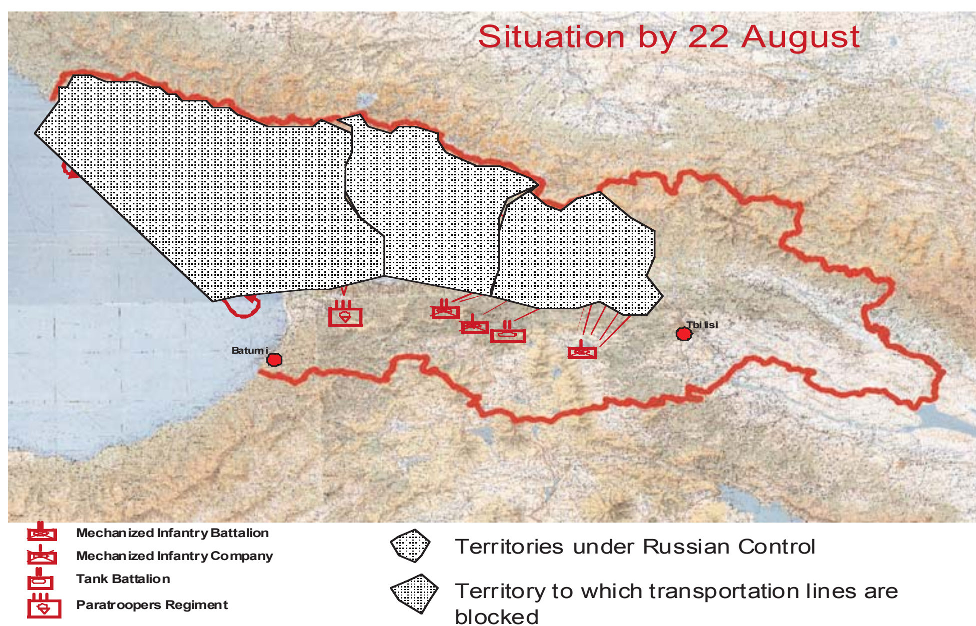
Hărți și documente georgiene

23. Zonele bombardate de armata rusă

24. Coridoarele prin care armata rusă a invadat Georgia

The Invasion of Georgia by Russian Federation

25. Situația din teren la data de 22 august 2008

26. Harta zonei de conflict

Partea a VI-a

ANEXE

RUSSIAN INVASION OF GEORGIA

1. MEDIA AND TELEPHONE INTERCEPTS CONFIRM RUSSIA STARTED THE WAR

Mounting evidence shows that Russian forces were first to move Into the Georgian region of South Ossetia

Last updated on 20 September 2008

This document presents evidence gleaned from

- Publicly available Russian and western media sources and
- Telephone intercepts of the Georgian intelligence services, described as credible by Western intelligence agencies and not denied by Russia.

This document first presents a summary of the evidence. A second section follows listing the stories and their web links, reproducing extracts in the original language and, where necessary, adding a translation into English.

The intercepts and the stories confirm that units of the Russian 58th Army moved into South Ossetia first, forcing the Georgian Armed Forces to react.

The Evidence

Telephone intercepts

Early in the morning of August 7, at 3:41 am and 3:52 am, Georgian intelligence intercepted two mobile telephone conversations held by a South Ossetian border guard posted at the Roki tunnel by the name of Gassiev. His first name is unknown.

Georgia provided the intercepts to US and European intelligence agencies and senior American officials have already found them to be credible. The Russian Federation has disputed their importance, but has not denied their authenticity.

The New York Times independently translated and analyzed the transcripts. The full story appears in section 2.

> At 3.41 a.m., Gassiev told a supervisor at the South Ossetian border guard headquarters that a Russian colonel had asked Ossetian guards to inspect military vehicles that "crowded" the tunnel. Mr. Gassiev said, "The commander, a colonel, approached and said, 'The men with you should check the vehicles.' Is that O.K.?" When asked who this commander was, Gassiev continued, "I don't know. Their superior. The one in charge there. The BMPs and other vehicles were sent here and they have crowded there. The men are also standing around. And he said that we should inspect the vehicles. I don't know. And he went out."

> At 3:52, Gassiev spoke to the supervisor again and informed him that armored vehicles had left the tunnel, commanded by a colonel he called Kazachenko.
> The supervisor asked Gassiev, "Listen, has the armor arrived or what?" Gassiev replied, "The armor and people." Asked if they had gone through the tunnel, he said, "Yes; 20 minutes ago. When I called you they had already arrived." Supervisor: "Are they a lot, much military vehicles?"[1] Gassiev: "Well, Tanks, armored carrriers and that."

[1] The term used to refer to military vehicles is "òåõíèêà". This is Russian slang, meaning military vehicles.

These intercepts show that significant Russian forces, enough to "crowd" the Roki tunnel, entered South Ossetia some 20 hours before Georgian forces counterattacked.

The New York Times reports that senior American officials find the intercepts to be "credible".

Significantly, Russia has not disputed the authenticity of the intercepts; merely their importance. The Russian explanation that these calls refer to a routine rotation of their peacekeeping troops is false. According to the peace agreement in force at that time, any rotation should have happened during daylight and all relevant parties should have been notified (i.e. the Georgian Government and OSCE) a month ahead of time. The previous rotation of Russian forces was in May 2008.

Furthermore, prior to the publication of these intercepts, the Russian side had never mentioned any rotation on August 7 in any of their communications (e.g. their timeline of events, public data or statements) and it insisted that its troops entered the region only at noon on August 8.

Western intelligence findings boost the credibility of these transcripts. Again according to the New York Times, the western services independently found that two battalions of the 135th Regiment moved through Roki either the night of August 7 or the early morning of August 8. The New York Times story appears in the next section of this document.

Why is this evidence only coming to light now, a month after the war started?

The Georgian Ministry of Internal Affairs monitors mobile communications in South Ossetia carried over the Magti mobile network. Magti, which is one of Georgia's three big providers, has an excellent network across the South Ossetia region, covering the territory with 20 cell towers. The local alternative is Ostelecom, a provider backed by the Russian Megafon network. It has a much more restricted reach based on a system of 5 cell towers, mostly serving the highdensity areas around Tskhinvali. Crucially, it does not reach deep into the countryside. For that reason, Magti is widely preferred in the territory, especially by people who need to roam rural areas,

such as officials, militia, border guards, truck and taxi drivers etc. They widely use Magti despite instructions by the separatist government to use Ostelecom.

The Georgian Interior Ministry seeks to monitor all communications between officials in the territory. In line with legal requirements, the Ministry of Internal Affairs monitored the conversations of a significant number of officials of the paramilitary structures of the de facto authorities involved in illegal activities

Georgia's Interior Minister received a report on the intercepts from Georgian counterintelligence within hours of recording. He relayed the information to the President and other members of Government.

The file with the recordings was lost during the war when the surveillance team moved operations from Tbilisi, the capital, to the central city of Gori. Georgian intelligence officers later sifted through 6,000 files to retrieve copies.

Media stories

The evidence gleaned from the telephone intercepts is corroborated by stories that have appeared in both Russian and Western media.

These are summarised here; the next section lists links and the Russian originals.

1. In a story from August 4, life.ru describes the relocation of units of the Russian 58th Army and of a regiment of the Pskovbased 76th Airborne Division to the Georgian border, adjacent to the northern entrance to the Roki Tunnel:
   Several battalions of the 58th Army of the North Caucasus Military District, with permanent bases in the territory of North Ossetia, have been brought to the border of South Ossetia. Soldiers and military hardware have been moved to the end of the Roki tunnel, the only route that connects the two Ossetian republics.

As was reported to LIFE.RU sources in the republic, the movement of military units started on the night of 2nd to 3rd August. Reportedly, convoys of military forces began moving out from their bases in the Kirov region of North Ossetia (in Elkhotovo village) and from Ardone. The relocation of Russian hardware to the proximity of the Roki tunnel means these troops can support the Peacekeeping Forces as quickly as possible.

2. In a story from September 11, newsru.com analyses the movements of the 58th Army and concludes as follows:
   "On August 7, the Russian regiment received an order to move towards Tskhinvali. It was set on alert and before nightfall reached the positions prescribed. By midnight it was possible to see the outbreak of shelling in Tskhinvali from where regiment was located.
   Between the Roki Tunnel and Tskhinvali there is only one such place [to see the shelling of Tskhinvali] : the village of Djava. So, the 135th regiment entered South Ossetia before the Georgian attack on Tskhinvali."
3. In an interview with the Russian Ministry of Defence's publication Krasnaya Zvezda (Red Star), Russian armed forces Captain Sedristyi confirms his unit was ordered to Tskhinvali on August 7:
   „We were at the exercises," captain Sedristyi starts his story. "It is not so far from the capital of South Ossetia, Lower Zaramakh—a nature preserve in North Ossetia. That's the place where we had our camp after the exercises, but on 7 August we were ordered to move towards Tskhinvali. We were raised on an alarm – and sent on a march."

   Krasnaya Zvezda changed the date in its story from August 7 to August 8 following questions from Western media. Captain Sedristyi, it was explained, confused the dates because of an injury sustained during the fighting. According to the New York Times, Captain Sedristyi cannot be reached. The extract of the story in the next section quotes the original; the links to the doctored story and the original, kept in a Google cache, are given.
4. On August 15, the daily Permskie Novosti, reporting about the war, quotes a conversation between a soldier and his mother:

" I have very little time, the kid went on. – Look: we are here since 7 August. Well, the whole of our 58th army."

5. On August 17, Komsomoslkaya Pravda quotes Sergeant Alexander Plotnikov of the 693rd regiment of the 58th Army, who was interviewed in Rostov after being wounded in the fighting:
   "The gossip that the war would start soon went around in our regiment in the beginning of August. Nobody spoke about it officially. We understood everything, though, after two companies of our regiment were sent to the mountains, not far from Tskhinvali."

6. On September 2, Vadim Rachkovsky, a journalist for Moskovskyi Komsomolets, wrote on his blog:
   "As to the tank column. Ird see nothing particular about that. Attention! This is verified and nobody makes a secret from the fact that the battaliontactical group of 693th regiment of 58 army used to regularly move towards South Ossetia for military duty. And that's from where they moved to Tskhinvali. Maybe this happened on August 7, maybe even earlier. This was not for the first time. Each time tension was rising, our tanks advanced to this direction. So, in this case Saakashvili says the truth."

7. According to BBC Monitoring World Media Monitor, on August 7, the Abkhaz separatist leader Sergei Bagapsh told Rossiya TV that a Russian battalion had entered the conflict zone:
   Abkhaz leader says Russian troops deployed in South Ossetia. The president of the selfproclaimed republic of Abkhazia, Sergey Bagapsh, has said that a Russian military battalion has entered the Georgian breakaway region of South Ossetia. His remarks, made at a meeting of the Abkhaz security council, were broadcast by the Russian stateowned TV channel Rossiya on 7 August. „I have spoken to the president of South Ossetia. It [the situation] has more or less stabilized now. A battalion of the North Caucasian [Military] District has entered the area," Bagapsh said.
   Source: Rossiya TV, Moscow, in Russian 1600 gmt 7 Aug 08
8. As the Russian military was preparing for the invasion, the Russian media was preparing to cover it. Said Tsarnayev, a freelance journalist

working for Reuters, arrived in Tskhinvali on 7 August. In an article published on the website of Radio Free Europe/Radio Liberty, Tsarnayev is quoted as saying:
„At the hotel we discovered that there were already 48 Russian journalists there. Together with us, there were 50 people," Tsarnayev said. „I was the only one representing a foreign news agency. The rest were from Russian media and they arrived three days before we did, as if they knew that something was going to happen. Earlier at the border crossing, we met one man who was taking his wife and children from Tskhinvali."

Conclusion

The telephone intercepts, their analysis and the Western and Russian media stories all indicate that the Russian armed forces entered the territory of Georgia in South Ossetia many hours before Georgia decided to counterattack at Tskhinvali. Some had progressed at least as far as Djava before nightfall on August 7.

The Georgian Armed Forces received intelligence on August 7 that Russian troops north of the border had received orders to roll into Georgia. They received this information hours before Georgia conducted its military operation in response to the Russian invasion.

Military necessity dictated the choice of Tskhinvali as the objective for the Georgian counterattack, as any topographical map makes clear—it was the only way the Georgian army could move from its core territory to meet the advancing Russian columns. The counterattack aimed for military targets and did not significantly damage the town of Tskhinvali itself, as a study by the UN using satellite pictures makes clear. (See http://unosat.web.cern.ch/unosat/freeproducts/Georgia/Russia_ConflictAug08/UNOSA T_GEO_Village_Damage_Summary_Tskhinvali_19aug08_Highr s.pdf.)

Moreover, the media stories and analyst reports support the view that the Russian military designed its exercises of July 2008 to prepare Russian troops for an invasion of Georgia. A leaflet entitled Know Your Enemy, which was distributed to participating soldiers confirmed this view (see annex). The leaflet makes the target of the exercise clear, detailing the composition and main armaments of the Georgian Army.

Russian Invasion of Georgia

BASIC FACTS: CONSEQUENCES OF RUSSIAN AGGRESSION IN GEORGIA

5 August, 2009

Civilians
- Civilians killed as a result of Russian aggression – **224**
- Lost civilians – **15**
- Injured civilians – **547**

Military Servicemen
- Servicemen killed as a result of Russian aggression – **161**
- Lost servicemen **-9**
- Injured servicemen – **947**

MIA Personnel
- MIA personnel killed as a result of Russian aggression – **11**
- Lost MIA personnel – **3**
- Injured MIA personnel – **227**

IDPs
- IDPs registered in the immediate aftermath of war – **127 000**
- IDPs who returned to their homes after the war – **100 000**
- IDPs who were not able to return to their homes after the war – **27 000**

Rehabilitation
- Houses built for IDPs – **3 963** (**110 698 625 GEL** spent)
- Flats in the renovated buildings given to IDPs – **1 500** (**19 923 754 GEL** spent)
- Houses purchased for IDPs - **453** (**8 281 491 GEL** spent)
- Houses and flats renovated in the so called buffer zones – **9 342** (**19 152 536 GEL** spent)
- Houses given to compensate the burnt ones - **415** (**10 333 500 GEL** spent)

Russian Invasion of Georgia

CURRENT CIVILIAN, MILITARY AND JOURNALIST CASUALTY FIGURES

24 April, 2009

Regular updates can be found on the Georgia Update website: http://georgiaupdate.gov.ge/

The number of dead and wounded is based exclusively on the human remains received by the Health Care System, the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Defence of Georgia. It does not include those held, buried, burned or otherwise disposed of within the area under Russian control. For the convenience of readers, figures for those areas, sourced from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, and Human Rights Watch data are provided at the end of this document

Citizens of Georgia killed

Total	**409**
Military	**169**[1]
Civilian	**224**[2]
Policemen	**16**

Citizens of Georgia wounded

civilians	**547**
Military	**1198**

Journalists

Killed:	**3 (1 foreign, 2 Georgians)**
Injured:	**6 (3 foreign, 3 Georgians)**
Detained by Russians/Ossetes:	**10 (8 foreign, 2 Georgians)**
Attacked by Russians/Ossetes:	**3 (2 foreign ,1 Georgian)**
Robbed by Russians/Ossetes:	**12 (all foreign)**

[1] Among them bodies of 9 soldiers are missing.

[2] 20 of them were killed by Russian Cluster Bombs.

Journalist of Dutch TV - RTL Nieuws Stan Storimans who was killed in the Georgian city of Gori on 12 August 2008, was the victim of a cluster munition. The munition was propelled by a type of rocket that is only found in Russia's military arsenal. concluded by Dutch investigative team, which was sent to the spot to gather forensic evidence and eyewitness accounts

Casualties in Tskhinvali region/South Ossetia

Based on reports by Thomas Hammarberg, Council of Europe Commissioner for Human Rights. The estimate the Commissioner received from the Russian authorities on confirmed deaths was 133 people. The number of wounded attended to in Tskhinvali was 220 people. In Vladikavkaz, 250 patients were treated.

Tatiana Lokshina, a Russian researcher for the U.S.-based group Human Rights Watch who visited the region, said trips to a hospital, a cemetery and conversations with residents said the number of civilians who died appeared to be „fewer than 100."

Russian Invasion of Georgia

RUSSIAN ATTACKS: SUMMARY

8 October, 2008

Regular updates can be found on the Georgia Update website:
http://georgiaupdate.gov.ge/

Air attacks

Georgia's territory was subjected to aerial bombardment over 75 times, with five fully confirmed rocket attacks from the TochkaU (SS21) and Iskander-M (SS26) class of missiles. The bombs and missiles were dropped during at least 84 illegal incursions into Georgia's airspace.

As of 18 September, 255 unexploded aviation bombs were discovered and disposed of. Among them: BTK 500, FAB 500, FAB 1000 and FAB 1500 types of bombs. Some of the bombs exploded deep under the surface, so it is not possible to identify their type. Also, dozens of rockets and missiles were used, including cluster bombs.

The areas bombed far exceeded the putative conflict zone of the region of South Ossetia. Georgia is not a big country – East to West, it measures about 598 km, and North to South 192km. Yet the distance between the two most distant bombing targets was a mere 456 km.

At least 36 areas were bombed, of which 24 are villages (or areas near villages) including those in the Upper Abkhazia, 6 are towns (or areas near towns), one administrative unit (massive attack of the whole territory of Upper Abkhazia) and key of elements of the national infrastructure.

Of 12 Georgia's regions nine were bombed:

- Kakheti Region;
- Shida-Kartli Region;
- Kvemo-Kartli Region;

- Samegrelo-Zemo-Svaneti Region;
- Racha-Lechkhumi-Kvemo-Svaneti Region;
- Imereti Region
- Adjara Autonomous Republic
- Upper Abkhazia
- Tbilisi

Bombing runs before Georgian ceasefire offer

The list below indicates the areas bombed, and the minimum number of times each was bombed:

#	Area	Name of Area	Number of Bombings Distance from Tskhinvali and Tbilisi (Direct Distance)[1]	Time and Date of Bombing
1	Village	Shavshvebi (Gori District)	2/31/57	09:30-09:44 - 08.08.08 10:29-11:04 - 09.08.08
2	Village	Variani (Kareli District)	1/17/74	10:23-10:43 - 08.08.08
3	Village	Tkviavi (Gori District)	1/12/76	10:50-11:04 - 08.08.08
4	Village	Azhara (Upper Abkhazia)	2/208/295	14:26-14:39 - 09.08.08 06:02-09:15 - 10.08.08
5	Village	Chkhalta (Upper Abkhazia)	5/211/298	14:26-14:39 - 09.08.08 22:20-22:30 - 09.08.08 06:02-09:15 - 10.08.08 12:22-12:26 - 10.08.08 13:51-13:55 - 10.08.08
6	Village	Komandeli (Oni District)	1/58/145	16:04-16:14 - 09.08.08
7	Village	Gentsvisi (Upper Abkhazia)	2/200/287	22:20-22:30 - 09.08.08
8	Village	Urta (Zugdidi District)	1/176/255	06:02-09:15 - 10.08.08
9	Village	Tsedisi (Oni District)	1/48/135	11:25-11:27 - 10.08.08
10	Village	Knolevi (Kareli District)	1/17/95	15:09-15:24 - 10.08.08
11	Village	Anaklia (Zugdidi District)	2/197/274	15:40-15:50 - 10.08.08 16:20-16:35 - 10.08.08
12	Village	Omarishara (Upper Abkhazia)	1/200/287	14:03-14:11 - 09.08.08
13	Gorge	Jechora (Oni District)	3/53/141	17:39-17:50 - 09.08.08 18:00-18:10 - 09.08.08 18:24-18:34 - 09.08.08

[1] The distances are approximate

14	Adminis-trative Unit (Gorge) Precise location unknown	Upper Abkhazia (Kodori Gorge)	4/207/293	13:42-13:50 - 09.08.08 15:05-15:15 - 10.08.08 16:09-16:14 - 10.08.08 17:21-17:55 - 10.08.08
15	City	Gori	5/30/63	10:50-11:04 - 08.08.08 18:29-18:58 - 08.08.08 09:52-10:24 - 09.08.08 10:21-10:46 - 09.08.08 15:29-15:39 - 10.08.08
16	City	Marneuli	2/109/29	15:50-16:20 - 08.08.08 16:39-17:06 - 08.08.08
17	City	Bolnisi	1/104/44	15:50-16:20 - 08.08.08
18	City	Senaki	1/155/232	23:50-00:23 - 08-09.08.08
19	City	Tbilisi (Vaziani + Airplane Factory)	2/100/0	15:07-15:21 - 08.08.08 23:44-00:36 - 08-09.08.08 05:27-05:47 - 10.08.08
20	City	Poti	3/189/261	23:50-00:23 - 08-09.08.08 23:50-08.08.08 (TochkaU) 00:41-01:04 - 09.08.08
21	Infra-structure	Kopitnari Airport (Near Kutaisi)	1/110/187	09:2309:45 - 09.08.08
22	Oil Pipeline	BakuSupsa Oil Pipeline (KP 25; KP 26)	1/117/31	05:2705:47 - 10.08.08
	Total Number of Bom-bard ments		**43**	

Bombing runs after Georgian ceasefire offer

At 17:30 on 10 August, the Georgian Foreign Ministry handed a diplomatic note to the Russian Embassy offering an immediate Georgian ceasefire. Yet the Russian Air Force continued its bombing runs for three more days, as indicated in the list below:

#	Area	Name of Area	Number of Bombings Distance from Tskhinvali and Tbilisi (Direct Distance)[1]	Time and Date of Bombing
23	Village	Shavshvebi (Gori District)	1/31/57	23:54-00:00 - 10.08.08
24	Village	Gentsvisi (Upper Abkhazia)	1/200/287	22:03-22:09 - 10.08.08
25	Village	Chkhalta (Upper Abkhazia)	1/211/298	02:09-02:40 - 11.08.08
26	Village	Sharabidzeebi (Khelvachauri District)	1/201/258	02:44-03:20 - 11.08.08
27	Village	Kapandidi (Khelvachauri District)	1/201/258	02:44-03:20 - 11.08.08
28	Village	Makho (Khelvachauri District)	1/201/258	02:44-03:20 - 11.08.08
29	Village	Ganmukhuri (Zugdidi District)	1/190/269	07:10-07:20 - 11.08.08
30	Village	Anaklia (Zugdidi District)	1/197/274	07:10-07:20 - 11.08.08
31	Village	Ruisi (Kareli District)	1/15/93	01:30-02:00 - 12.08.08
32	Village	Agara (Khashuri District)	1/32/91	Approx 14:00 - 12.08.08
33	Village	Sakorintlo (Kaspi District)	1/40/48	Approx 14:15 - 12.08.08
34	Village	Sakasheti (Gori	1/20/73	In the morning, Exact time
35	Village	Okami (Kaspi District)	1/52/36	In the morning, Exact time unknown - 16.08.08
36	City	Tbilisi (Tbilisi Int. Airport; Radar Station)	2/100/0	18:42-19:16 - 10.08.08 04:12-04:50 - 11.08.08

37	City	Gori	3/30/63	05:25-06:15 - 11.08.08 09:30-10:55 - 12.08.08 Approx. 12:00 (Iskander M SS26) 12.08.08
38	City	Senaki	2/155/232	19:40-20:05 - 10.08.08 07:10-07:20 - 11.08.08
39	City	Kaspi Railway Station	1/50/38	01:30-02:00 - 12.08.08
40	Administrative Unit (Gorge) Precise location unknown	Upper Abkhazia (Kodori Gorge)	5/207/293	19:40-20:05 - 10.08.08 20:23-20:27 - 10.08.08 00:19-00:39 - 11.08.08 03:03-03:29 - 11.08.08 19:05-19:10 - 11.08.08
41	Infrastructure	Shiraki Airfield (Dedopolistskaro District)	1/208/124	04:1204:50 - 11.08.08
42	Oil Pipeline	BakuSupsa Oil Pipeline (KP 27)	1/117/31	11:30 - (Iskander M SS26) 12.08.08
43	Infrastructure	Kaspi, Heidelberg Cement Factory	1/50/38	01:3002:00 - 12.08.08
44	Village	Karbi, Tskhinvali Region	1	Date of Bombing Unknown controlled by separatists
45		Oni district	1	Tochka U=SS21, the Date Unknown, Found Unexploded
46	Village	Sinaguri	1/7 km from administrative border between Imereti region and SO	Tochka U=SS21, the date Unknown, Found Unexploded http://www. novayagazeta.r u/news/ 318493.html Controlled by Ossetian militia and Russians troops.
	Total Number of Bombardments		**32**	

Occupation of Georgian towns and villages

After fanning out across the conflict zone in the regions of South Ossetia and Abkhazia, Russian troops occupied the following cities, towns and villages prior to the ceasefire agreement signed by Presidents Medvedev, Saakashvili and Sarkozy:

Zugdidi	11.08.08
Village Beloti near Eredvi, Tskinvali district	11.08.08
Village Shindisi, Gori district	11.08.08
Senaki	11.08.08
Gori, the major motorway between East and West of the country blocked	11.08.08
Village Khaishi, Samegrelo ZemoSvaneti region	12.08.08
Upper Abkhazia	12.08.08
Abkhaz militia enter demilitarized zone (Village Ganmukhuri)	12.08.08
Additional troops enter Gori	13-14.08.08
Village Atotsi, Kareli district	13.08.08
Village Pakhulani, Tzalenjikha district	13.08.08
Additional troops enter Zugdidi twice	14.08.08
Village Mejvriskhevi, Gori district	14.08.08
Villages Ruisi and Tzveri, Kareli district	14.08.08

Tbilisi Intrusion Threat:

12 August
15 August

The day when the ceasfire was signed

On August 15, the ceasefire agreement was signed, but Russians kept occupying Georgian settlements:
Crossed river Abasha towards the City of Abasha, 40 km away from the second largest city of Kutaisi
Village Igoeti, Kaspi district, 40 km away from Tbilisi
Khashuri, 30 km west from Gori
Surami, 58 km west of Khashuri

Occupation of towns and villages after Frenchmediated ceasefire

The ceasefire agreement signed 15 August committed Russian troops to withdraw to the positions occupied before 7 August.
Instead, Russia deepened its occupation of Georgia, entering and occupying more towns and villages far away from the conflict zones:

Sachkhere, Imereti Region	16.08.08
Akhalgori, 40 km North-West of Tbilisi	16.08.08
Aditional Russian troops entered Senaki military base	17.08.08
South Ossetian militia enter Akhalgori	17.08.08
Russian armored vehicles advanced towards the Supsa oil terminal, near Poti	17.08.08

Russian troops again block the major highway near Kaspi	18.08.08
Russian troops advance towards Sachkere	19.08.08
Russian troops enter Poti port again	19.08.08
Russian troops open checkpoints on the outskirts of Poti	20.08.08
Russian troops occupy village Chogha in the Chkhorotsku district	20.08.08
Russian troops occupy village Perevi, Sachkhere district	20.08.08

Landmines, use of explosives and cluster bomblets

On August 17, Russian troops mined roads in the Svaneti region and on the old Gori road south of Kaspi.

On August 18, Russian troops used explosive devices to destroy military installations in Senaki.

On August 23 and 24, Russian troops used explosive devices to destroy military installations in Osiauri.

On August 24, a landmine blew up a crude oil train 5 km west of Gori. Other mines and buried artillery shells were subsequently found at other spots along the tracks.

The widespread distribution of Russian landmines and bomblets left over from cluster bombs attacks poses an ongoing threat to civilians, especially in Gori district. On 24 August, a woman was killed in Gori by a landmine in her garden, and a man injured in Tirdznisi village.

Mines of the "frog" type have been found in civilian gardens and orchards in Gori. These are antipersonnel mines that, when stepped upon, jump into the air and explode at chestor headheight.

Cluster bombs

The use of cluster bombs against civilian targets has been confirmed by Human Rights Watch. Cluster bombs explode at altitude in order to scatter bomblets over a wide area. Most bomblets explode on impact. The effect of hundreds of bomblets exploding at the same time is to saturate the targeted area with highspeed shrapnel, killing everything alive. Because the bomblets can be scattered over a wide area, these are among the most destructive antipersonnel conventional weapons.

Bomblets that fail to explode on impact become landmines.

Documented by the Government of Georgia

Russian Aggression of Georgia

Six Point Peace Plan

Le Président de la République

Protocole d'accord

1/ Ne pas recourir à la force.

2/ Cesser les hostilités de façon définitive.

3/ Donner libre accès à l'aide humanitaire.

4/ Les forces militaires géorgiennes devront se retirer dans leurs lieux habituels de cantonnement.

5/ Les forces militaires russes devront se retirer sur les lignes antérieures au déclenchement des hostilités. Dans l'attente d'un mécanisme international, les forces de paix russes mettront en œuvre des mesures additionnelles de sécurité.

6/ Ouverture de discussions internationales sur les modalités de sécurité et de stabilité en Abkhazie et en Ossétie du Sud.

Pour l'Union européenne,
la Présidence française

Nicolas Sarkozy

Russian Aggression of Georgia

Communique of the President of France

Administration of the President of French Republic, in order to ensure more transparency, would like to make public the letter, which clarifies concrete measures related to the point 5 of the six-point ceasefire agreement agreed on August 12 as a result of the meeting of President Nicolas Sarkozy with President Dimitri Medvedev. This letter was sent to President Saakashvili on August 14.

Beginning of citation:
Mister President:

Regarding point 5 of the six-point accord to which you – after President Medvedev – gave your approval 12 August during our meeting in Tbilisi, and which states that "Russian military forces should withdraw to positions prior to the outbreak of hostilities" and that "while waiting for an international mechanism, Russian forces will implement additional security measures," I wish to share with you the following points for the sake of precision:

· As I made clear at our joint press conference in Tbilisi, these "additional security measures" may only be implemented in the immediate proximity of South Ossetia to the exclusion of any other part of Georgian territory.

· More precisely, these "measures" may only be implemented inside a zone of a depth of a few kilometers from the administrative limit between South Ossetia and the rest of Georgia in a manner such that no significant urban zone would be included – I am thinking in particular of the city of Gori. Special arrangements must be defined to guarantee the liberty of movement and traffic along the length of the major highways and railways of Georgia.

· These "additional security measures" will take the form of patrols undertaken solely by Russian peacekeeping forces at a level authorized by existing agreements, with other Russian forces withdrawing to their positions prior to 7 August in conformity with the agreed protocol;

· These "measures" will have a provisional character while awaiting the establishment as quickly as possible of the "international mechanism" whose nature and mandate are still the subject of discussion by different international entities, in particular the OSCE, the European Union, and the United Nations.

Armed with these points of precision, I ask that you confirm the agreement that you gave me and that you announced publicly in Tbilisi while affixing your signature at the bottom of the six-point agreed protocol that I had myself signed as a witness and guarantor in the name of the European Union. President Medvedev yesterday assured me that your signature would lead to the withdrawal of Russian forces pursuant to the accord concluded.

I ask that you accept, Mister President, the assurance of my highest consideration.

s/s

Nicolas Sarkozy

End translation

Administration of the President of France would like to make three additional clarifications:

- In the letter accompanying the cease-fire document, the mentioned territory is defined as in the immediate proximity of the zone of conflict, as defined by previous agreements, to the exclusion of any other part of Georgian territory. Any measure referred to in this document shall be implemented within an area not further than a few kilometers, around Tskhinvali within the zone of conflict.
- In no way can these measures limit or jeopardize freedom of movement and traffic along the length of the major highways and railways of Georgia.
- Other aspects of the conflict resolution process will be discussed in the near future.

Russian Invasion of Georgia

Breaches by Russia of the Ceasefire Agreement:

CHECKPOINTS

As of 18:00• August 30, 2008

The Russian Army has illegally established 23 checkpoints deep within sovereign Georgian territory, contravening the six-point ceasefire agreement brokered by France.

Twelve of the checkpoints are located in central Georgia and eleven in western Georgia.

There are an estimated 970 Russian soldiers and 73 heavily armored vehicles stationed at these checkpoints. Armored patrols are dispatched regularly from the checkpoints into surrounding towns and villages. Additionally there are an estimated 10 000 Russian soldiers in Abkhazia and Tskhinvali Region.

Estimated number of Russian personnel &equipment at all 23 illegal Russian checkpoints:

- Russian servicemen: 970
- Armored vehicles: 66
- Infantry combat vehicles: 7
- Grenade launchers: 2
- Ural-type vehicles: 22
- UAZ-type vehicle: 3
- Gaz-66 vehicles: 2
- Vilis-type car: 1
- Military Army tents: 8
- Cranes: 3
- Military power shovel: 3
- Vehicle with communication systems: 1
- Vehicle with electricity generator: 1
- Mobile medical unit: 1

Central Georgia

At 18:00 on 30 August, the Ministry of Interior confirmed 14 checkpoints in central Georgia (Shida Kartli and other areas adjacent to South Ossetia, as well as in parts of South Ossetia that were never part of the conflict). Their location is given on the map number 2. The checkpoints are in the following locations:

LIST OF CHECKPOINTS IN CENTRAL GEORGIA

1. Perevi (Sachkhere district)
2. Ghodora (Sachkhere district)
3. Ali (Khashuri district)
4. Ptsa (Kareli district)
5. Variani (Gori district)
6. Karaleti (Gori district)
7. Shavshvebi (Gori district)
8. Ergneti (Gori district)
9. Ikoti (Akhalgori district)
   7 infantry combat vehicles, 1 armored vehicle, 6 Ural-type vehicles, 2 Gaz-66 vehicles, 1 military power shovel, 1 mobile medical unit, 2 grenade launchers, trenches, and 100 soldiers
10. Meghvrekisi and Brotsleti (Gori district)
    Large concentrations of about 150 vehicles, most of them armored, are stationed between the villages.
11. 1 km north of Odzisi in the Akhalgori district
    (1 armored vehicle, 15 Russian servicemen)
12. Village of Mosabruni in the Akhalgori district
    (1 armored vehicle, 15 Russian servicemen)

Western Georgia

At 18:00 on 30 August, the Ministry of Interior confirmed at least 20 checkpoints in western Georgia (in the regions of Samegrelo, Svaneti, Upper Kodori, Gali, and Ochamchire). Their locations, listed below,areindicated on map number 3.

LIST OF CHECKPOINTS IN WESTERN GEORGIA

Samegrelo-Zemo Svaneti Region

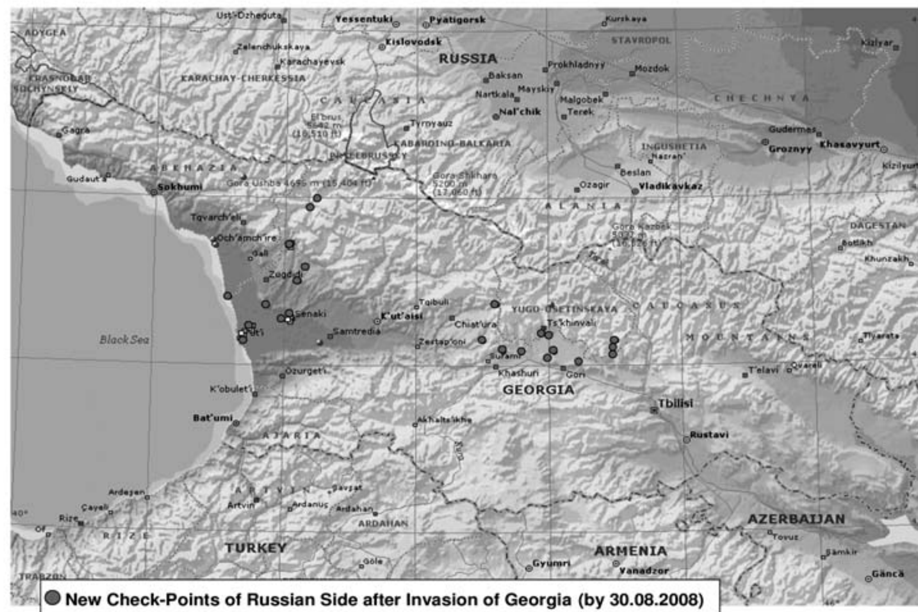
1. Teklati (near Senaki)
   5 armored vehicles, 1 crane, 2 Ural-type vehicles, 1 vehicle with communications systems, 1 UAZ-type vehicle, 1 GAZ-type car, 1 large army tent, trenches are dug, 40 Russian servicemen
2. Pirveli Maisi (Khobi district),
   Near the former Georgian police checkpoint: 2 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 UAZ-type vehicle, 1 large army tent, trenches are dug, 40 Russian servicemen
3. Between Shua Khorga and Chaladidi (Patara Poti, Khobi district)
   Near the turnoffto the Kulevi oil terminal: 4 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 large army tent, 30 Russian servicemen
4. Menji (Senaki district)
   In the Bakaraia neighborhood of the town, on the grounds of the Menji sanatorium, about 10 meters from the railroad: 3 armored vehicle, 4 Ural-type vehicle, 2 cranes, 1 military power shovel, 1 large army tent, 40 Russian servicemen
5. Kantisubani (Tsalenjikha district)
   On the Tsalenjikha-Chkhorotsku road: 3 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 large army tent, trenches are dug, 30 Russian servicemen
6. Chale and Muzhava (Tsalenjikha district)
   At the entrances of the two villages: 3 armored vehicles, 1 Ural-type vehicle, 20 Russian servicemen
7. Chkhorotsku
   On an old airfield, near the Senaki-Chkhorotsku highway: 3 armored vehicles, 2 Ural-type vehicles, 1 vehicle with electricity generator, 2 large army tents, 40 Russian servicemen
8. Nabada (a suburb of Poti)
   2 armored vehicles, 1 Ural-type vehicle, 1 UAZ-type vehicle, 1 military power shovel, 1 large army tent, 30 Russian servicemen

Additional checkpoints

Colonel-General Anatoly Nogovitsin, deputy head of the Russian General Staff, listed the following additional checkpoints in Samegrelo-Zemo Svaneti region during a press conference on 22 August:

9. Khudoni
10. Anaklia
11. Mount Kvira

Map No. 1: This map gives an overview of the current checkpoint situation:

Map No2: Location of checkpoints in Central Georgia

Map No3: Location of checkpoints in Western Georgia

REPORT OF UNOMIG ON THE INCIDENT OF 20 APRIL INVOLVING THE DOWNING OF A GEORGIAN UNMANNED AERIAL VEHICLE OVER THE ZONE OF CONFLICT

Introduction

1. On 20 April 2008, the Abkhaz side informed UNOMIG that at 9:57 the same day one of their fighter jets L-39 had shot down with an air-to-air missile a Georgian unmanned aircraft that had entered Abkhaz-controlled territory in violation of the Moscow agreement on the ceasefire and separation of forces of 1994. After initially denying that a Georgian UAV flew on that day, the Georgian government subsequently acknowledged that one of their mid-size Hermes 450 had been downed over Abkhazcontrolled territory and claimed that a Russian aircraft had destroyed the aircraft. The Georgian authorities released a video reportedly shot by the UAV showing the unmanned vehicle being tracked and destroyed by a jet fighter. (The Georgian government sent to UNOMIG a written "notification" about the flight dated 19 April, but delivered to the Mission on 20 April several hours after the downing of the aircraft).

2. In order to maximize transparency, UNOMIG' Chief Military Observer offered to convene a Joint Fact-Finding Group, a mechanism with the participation of the Georgian and Abkhaz sides, the CIS PKF and UNOMIG created in 2000 to investigate potential violations of the Moscow Agreement as well as crimes with political motivation. The Georgian side declined to participate on the grounds that such a format would not be conducive to investigating successfully this incident, but undertook to cooperate with UNOMIG investigation. The CIS PKF agreed to participate and the Abkhaz side did not answer. In these circumstances, UNOMIG decided to carry out an independent investigation into the incident as it is authorized under its mandate.

3. This was not the first UNOMIG investigation into the downing of a UAV. One month earlier, on 18 March, the Abkhaz side already claimed

that one of their L-39 had destroyed a Georgian UAV off the coast of Ochamchira, in Abkhaz-controlled territory. At the time, the Georgian authorities denied having lost any UAV. After examining the debris from the UAV, the initial investigation by UNOMIG concluded that a Hermes 450 UAV was most probably involved, the maximum range of which was consistent with Georgian ownership. UNOMIG informed the Georgian Ministry of Defence that it considered that a reconnaissance mission by a military aircraft, whether manned or unmanned, constituted "military action" and therefore contravened the Moscow Agreement, which stipulates that the parties "shall scrupulously observe the ceasefire on land, at sea and in the air and shall refrain from all military actions against each other". The Mission also called both sides' attention to the fact that the Georgian action and the Abkhaz reaction had generated a threat to those who use the airspace over the Zone of Conflict and its surroundings. The Department of Peacekeeping Operations expressed these concerns in the verbal update presented to the Security Council on 14 April.

4. In order to carry out its investigation into the 20 April incident, UNOMIG's Fact-Finding Team brought together specialists who included two military radar controllers, an information technology officer who develops software for UAV systems, a UN staff member in charge of UAV procurement, a senior fighter pilot and graduate of fighter weapons school, an L-39 pilot, and an expert in imagery analyses with 20 years of experience in video and satellite analysis. The Fact-Finding Team called upon the sides and the CIS PKF to cooperate with its efforts. Regrettably, the Abkhaz side declined to do so, but it nevertheless provided UNOMIG with access to the debris collected from the incidents of 18 March, 20 April and 12 May 08. (The Abkhaz side claims that it has downed 7 UAVs in the period 18 March – 12 May however UNOMIG can confirm only the debris from the incidents on 18 March, 20 April and 12 May to be from Hermes 450.)

5. The following summarizes the work of the Fact-Finding Team with regard to the information gathered by UNOMIG patrols from witnesses at the location of the incident, and the analysis and assessment performed on the evidence that was made available to the Team, with an

emphasis on the video and radar records provided by the Georgian authorities.

Testimonies of witnesses

6. Local residents interviewed in DIKHAGUDZBA by UNOMIG patrols a few hours after the incident on 20 April 2008 described seeing a jet aircraft operating over the sea between 09:30 and 10:00 on 20 April 2008. The aircraft was travelling north to south. Two loud bangs were heard in quick succession and an 'object' was observed leaving the aircraft before igniting shortly after and parachuting into the sea, approximately 250 m from the shoreline. The aircraft then gained height and flew in a south to north direction.
7. The CIS PKF stated in a meeting with the UNOMIG Chief Military Observer that the UAV had first been observed over ANAKLIA (GR 1299) and then by CIS PKF OP 210 near PICHORI (GR 1104) on the north side of the CFL. Soldiers observed it flying at an altitude of about 3000 m; then they heard the explosions and saw it exploding in the air approximately 1 km NW of PICHORI. They heard the jet but it was not visible from the OP.

Analysis and assessment of the video footage

8. On 21 April the Georgian Ministry of Internal Affairs released a piece of video footage on their internet website, containing clips from the camera of the UAV. It provides a total video stream of 2:27:04 min. Furthermore the footage contains a part of the recording from the radar that, supposedly, tracked the jet aircraft taking off from GUDAUTA before flying south to shoot down the UAV and then returning back north across the Russian border.
9. On 29 April UNOMIG was given some additional pieces of footage, containing a missing part of 12 seconds of the footage initially released and a close up recording of the radar tracks from the same initial release.

10. On 14 May, after the visit to the radar site in POTI, a full DVD was given to UNOMIG providing nearly the full video stream of the UAV camera taken on 20 April. However, the starting procedure was left out.

The video was presented by the master controller and camera operator of the UAV that was shot down on 20 April

11. After careful analysis, the FFT assessed that the video footage was recorded over all the mentioned areas, without any manipulation or cut-outs or copy/paste actions. There were no hiccups in the sequence, or strange colour changes, time jumps or geographical jumps observed. Major landmarks found in the video and, more specifically, the last scans passing the coast and the final minutes with the coast visible, have been cross-referred to mapping software and accurately reflect the physical ground surveyed by the UAV. All correlate with a coherent picture, meaning that the full video was actually taken in the areas recorded.

12. Explanations given by the operator and remarks made by him correlate with the video. Furthermore, the track that the UAV followed during its mission appears to correlate with the radar data, which has been presented to the FFT. The authenticity of the date raises some questions. The operator stated that it was generated by the computer from the ground station where the video feed was received, and he had no evidence to qualify that it was or was not the correct date. However, the video correlates with the radar record: in particular, it could be assessed where the UAV was located when it was shot down. By freezing the video clip at 09:54:22 - shortly before the jet aircraft launches the missile - it can be seen that the camera of the UAV is focusing at a point of 42 48.290 N 41 14.321 E, located 44,26 km away from its own location. It can also be seen that the bearing of the camera is 330 (NNW) and as the camera is looking almost exactly to the rear through the landing gear of the UAV, it can be assessed that the heading of the UAV itself is 150 (SSE). This heading is in accordance with the heading that can be derived from the radar record. On this record the UAV is heading 144 (SSE) just before it was shot down.

13. The video also correlates with eyewitnesses: By plotting the latitudes and longitudes of the camera focal point into Google Earth and collating this with the distance to the focal point and the bearing of the UAV, as shown on the display, the location of the UAV when it was shot down is assessed to be west of the coast near PICHORI (GR 1105). This

indicates the same area as the Abkhaz side, CIS PKF and local residents have pointed out.

14. Taking into account the preceding, the FFT concluded that the video was authentic.

Conclusions based on the video

15. On this basis, the FFT could conclude that, owing to the distinctive twin-fin configuration of the jet aircraft and the location of the air intakes, the aircraft seen on the video is either a MiG-29 "Fulcrum" or a Su-27 "Flanker". It was not possible to decide between the two aircrafts because the quality of the video did not allow to ascertain the angle of the fins, or to determine whether the missile was launched from an outer pylon below the wing, characteristic of the MIG-29, or from a wingtip launcher, characteristic of the SU-27.
16. On the same basis, it is assessed that the type of missile used in the video was an AA-11 ARCHER (VYMPEL R-73). Prior to the explosion of the missile, one can see that the missile has a curved head similar to the AA-11 ARCHER and it exploded just prior to the target by 50 feet, which means that the Infra Red missile used a proximity fuse to ensure the kill. The missile is a close range missile, which produces a heavy white smoke trail characteristic for older missiles. If it is fired within visual range (WVR), this missile uses infrared homing guidance, which depends on an IR signature from the target. This type is a close range or 'dog fight' missile, which means that the attacking aircraft has to manoeuvre to a position behind the target before firing in order to increase the possibility of a kill, since the highest infrared signature comes from the engine.

Analysis and assessment of the radar record

17. After receiving on 7 May explanations from Georgian officials from the Ministry of Internal Affairs and Ministry of Defence, on 14 May the FFT visited the radar site in POTI and met with the head of the radar operators. The FFT saw that a 36D6 radar and two P-180 radars were located at the site, but the operator stated that the P-180 radars were

only operating when the 36D6 was shut down. According to the radar operator, the maximum range of the radar in POTI was 360km.

18. According to the radar operator the system has the capability to track surface-toair missiles (SAM) and possibly small air-to-air missiles (AAM), but only if the time of flight of the missile is sufficient; i.e. minimum of 30 seconds (at a rate of 10 seconds per sweep) as the system needs to track for at least three sweeps in sequence in order to determine a target.

19. He presented to the FFT the radar record of more than one hour from the 20 April, including the sequence where the UAV was shot down. The replay capacity of the system was limited (could not go back and forward), and therefore the record was only shown once, in normal speed. The playing was set to make all primary radar returns appear and the overall picture was assessed to be very realistic. There were many returns from clutters in the area of the radar coverage; there were many clutters over the sea and also close to the radar station. This all indicates a normal radar picture.

Overall operational assessment

20. From an operational point of view, the overall behaviour seen on the radar record, of both the UAV and the interceptor, can be assessed as realistic under the circumstances presented above. The sequence of the interceptor maneuvers, the threat calls from the controller to the UAV operator and the defensive reactions of the UAV seem realistic.

Tracks Trails

21. The tracks trails of both the UAV and the interceptor are not completely straight, but they have small deviations or curves. The General Air Traffic (GAT) does not have these deviations from a straight track because commercial aircraft are flying with the autopilot engaged. (See annex). If the radar record had been created by a simulator, those kind of small deviations would not have been expected, because simulators normally only create straight tracks.

Track Turns

22. The track turns of the UAV and the interceptor are imperfect but look normal for real aircraft and not as simulated tracks. Especially for the UAV, it can be seen that when the UAV makes a sharp turn to the left, heading south, in order to avoid the interceptor, the radar looses contact for a while and after that it finds it again, resulting in a small 'jump' in the track.

23. Furthermore, the interceptor, after its take off, follows an easterly course and performs a sharp turn that in the radar video looks very steep. This kind of turn would not be expected from simulated tracks, because these normally follow circular courses. These kinds of turn can be seen in several places in the radar record, but the two described above are the most representative and obvious examples of non-simulated track movement.

Track Altitude and Airspeed

24. In all the tracks of the GAT, UAV and interceptor, the altitude and the ground speed is not steady but changing all the time as the radar computer is recalculating all the flight data continuously. Simulated tracks are expected to have steady indications, or smooth changes between two steady values. For instance, if a simulated track should show an aircraft changing altitude from 080 to 110, one should expect a smooth change like the following: 080, 080, 080, 092, 098, 103, 107, 110,110,110. The same applies for the speed. However, this is not the case on this radar record.

Tracks Tabs Swap

25. From the radar record it can be seen that, when the interceptor is heading back north after having shot down the UAV, the interceptor has adopted the track number of the UAV. This track label swap is a common computer mistake that may occur when two tracks are very close to each other and then merged. This kind of deliberately created mistake never occurs on simulated tracks.

Additional elements of authentication

26. Regarding simulation capabilities, the Georgian radar operator stated that there was no simulation capability in the ACC. Simulated tracks could only be initiated at POTI or SENAKI sites. The POTI radar simulator had very limited capabilities, as it could create tracks at any position the operator wanted, but the only input that could be entered was heading, speed and altitude. If the operator initiated a track, it followed a straight course at a steady altitude with a steady speed. There was no capability to turn a track or to change any other parameters. During the demonstration of the simulator it was attempted to change the heading of the tracks, but this resulted in initiation of a new track while the first track disappeared.
27. Supportive of the authenticity of the recorded track data is the fact that the speed of the track shown on radar is commensurate with the capabilities of the Hermes 450, which has a maximum cruise speed of 65 knots, and never-exceed speed of 95 knots. The turning circle of the UAV recorded track is also commensurate with this type of aircraft, typically 0.25 – 0.5 NM diameters. The video display shows the UAV at a height of 16 000' which is comfortably below the typical Hermes 450 ceiling of 19 000'.

Conclusions based on the radar record

28. Based on the authentication of the radar record, the FFT could confirm that the interceptor - a MiG-29 "Fulcrum" or a Su-27 "Flanker" – headed south towards the UAV and the Ceasefire Line and after the interception and the shooting down of the UAV, turned back to north heading toward MAYKOP/ KRASNODAR into the Russian airspace. Absent compelling evidence to the contrary, this leads to the conclusion that the aircraft belonged to the Russian air force.
29. The location from where the fighter jet took off still remains unclear. According to the report of the Georgian duty officer, the UAV crossed the ceasefire line at 09:31, and the first detection of the interceptor was at 0948 approximately 12,6 km east of GUDAUTA airfield at an altitude of 2800m. This could indicate that the interceptor took off from the GUDAUTA runway, which is heading 330. However, another scenario is that the interceptor came in at low altitude, probably below 2000m,

from somewhere else and then ascended in the vicinity of GUDAUTA. This is consistent with the radar playback screen seen on 14 May at the radar site in POTI, which showed some radar blips in the area north of GUDAUTA, which could be the first blips of what was later tracked as the fighter jet. The blips moved south before turning east slightly before they merged into the point, where a radar controller initiated the track of the unidentified aircraft.

30. The endurance and performance of the MiG-29 and the Su-27 are adequate to cover the distance of 366 km from KRASNODAR to the ceasefire line (coast) and back, resulting in a flight time of roughly 20-35 min before the shooting down. One needs to bear in mind, though, that this distance of around 700 km is close to the limit of the fighter jets' capabilities.
31. The radar record confirms that the interceptor must have fired a short-range missile, because the interception took place very close to, or even inside, an international airway at a time where civilian aircraft were flying. The UAV footprint starts exactly in the limit of airway A277. According to the AIP (Aeronautical Information Publication) Georgia, this corridor begins at 1000 ft and it is 10 nm wide. The UAV first appears to be about 6 nm off the corridor's centre line. By choosing a short-range missile, the interceptor needs to acquire visual contact with the target before launching the missile. In order to engage a track as hostile, it is necessary first of all to identify it. In an area where other aircraft are flying, the best way to eliminate the risk of wrong targeting and potential collateral damage is the visual identification of the track. This explains the relative proximity between the jet and the UAV at the time of the launch. At the same time the use of a short-range missile minimizes the possibilities of collateral damage in case of radar or missile defect.
32. In the radar footprint of the interceptor, it is obvious that initially it is heading east, accelerating and ascending, following a sharp right turn (south) towards the UAV position, which is when the interceptor probably received directions to the target from the Ground Control. The interceptor is approaching the target with high speed and performs high 'G' turns above the target in order to decelerate and to obtain the right parameters for a short-range shot.

Abkhaz radar capability

33. The findings mentioned above are borne out by the Abkhaz radar capability, which is consistent with the capacity to control a fighter aircraft against a target like the UAV in this area. Based on a preliminary study of the radar located in BABUSHARA Airport, south of SUKHUMI, it is assessed to be the 36D6 "Tin Shield" Early Warning/Ground Control Radar. It is a mobile radar system that can be used, most likely, as Command and Control Centre or a general traffic approach radar, which is less likely. The maximum range is 360 km. This is the same system as the Georgian side has in POTI and SENAKI. The 36D6 is designed to detect air targets and to perform friend-orfoe identification (IFF).
34. The 36D6 radar system is highly effective in detecting low, medium and high altitude targets, moving in wide speed range, including winged missiles with Radar cross section (RCS) equal to 0.1 m. Based on a study of the 36D6, it is assessed that it can detect UAVs. If one takes into consideration the radar horizon (Line of sight), the radar specifications and the clear-of-obstacles area, it is assessed that the 36D6 radar is completely able to pick up, track, and control a fighter aircraft against a target like the UAV in this area.

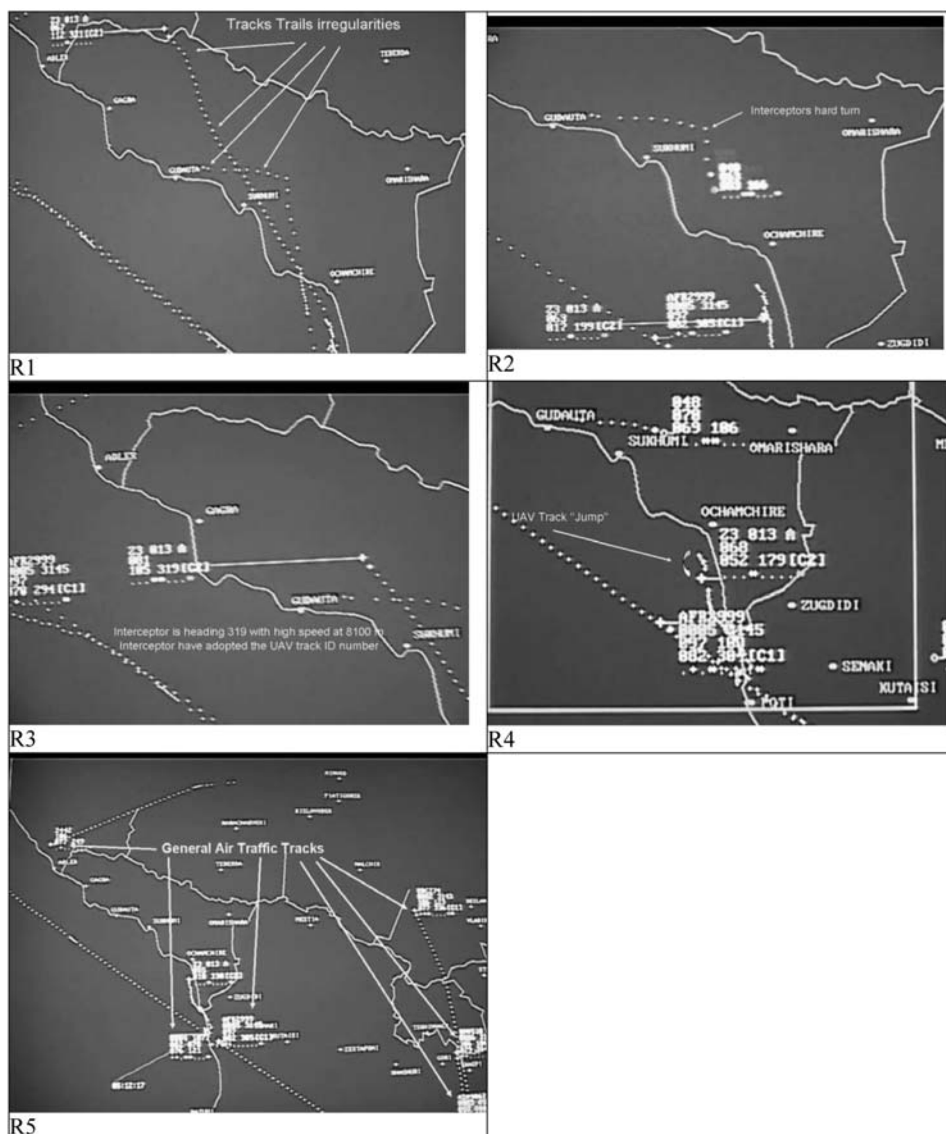
Observations

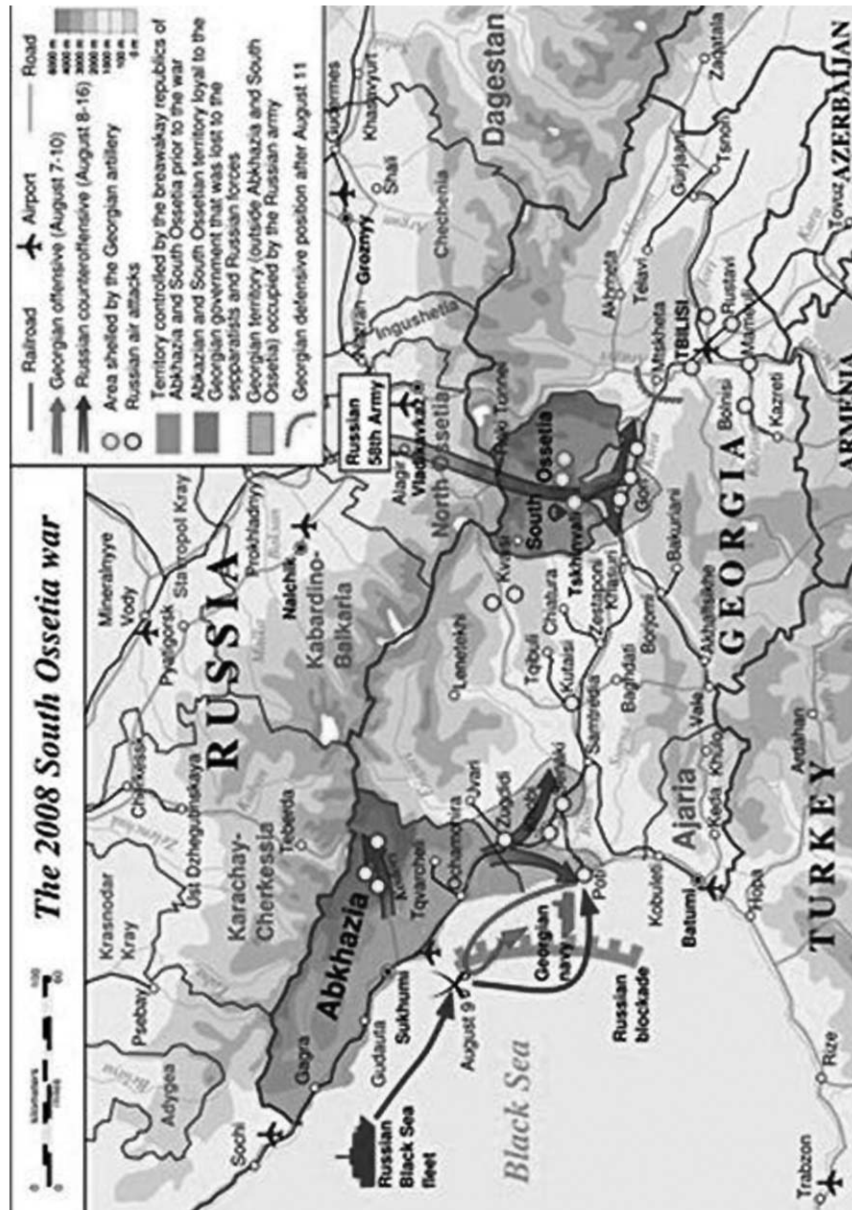
35. The frame of reference of the ceasefire and separation of forces regime in the case of the Georgian-Abkhaz conflict is the Moscow Agreement. It provides for the CIS PKF and no one else to perform the separation of forces. From a strict peacekeeping perspective, therefore, the Mission considers that enforcement action by third-parties – in this case the Russian Federation - in the zone of conflict is fundamentally inconsistent with the Moscow Agreement and, aside from possible considerations under international law, undercuts the ceasefire and separation of forces regime.
36. By the same token, and from the same peacekeeping perspective, the Mission reiterates its position stated to the Georgian Minister of Defence on 7 April 2008 that the overflight of the zone of conflict by surveillance aircraft constitutes a breach of the Moscow Agreement. In their explanation of the purpose of the 20 April overflight, Georgian

officials have referred to the need to conduct reconnaissance of Abkhaz military formations and movements north of the Ceasefire line. However legitimate this purpose may seem to the Georgian side, it stands to reason that this kind of military intelligence-gathering is bound to be interpreted by the Abkhaz side as a precursor to a military operation, particularly in a period of tense relations between the sides. (It is worth recalling that the Abkhaz side reported 16 UAV overflights since last August). A ceasefire regime has a major advantage – preventing war. It does however impose, in return, limitations on the freedom of the sides, including the undertaking by one side of measures that can and will be perceived as threats by the other side.

Annex

Radar track images

The 2008 South Ossetia war
Railroad
Airport
Road
Georgian offensive (August 7-10)
Russian counteroffensive (August 8-16)
Area shelled by the Georgian artillery
Russian air attacks
Territory controlled by the breawakay republics of Abkhazia and South Ossetia prior to the war
Abkazian and South Ossetian territory loyal to the Georgian government that was lost to the sepparatists and Russian forces
Georgian territory (outside Abkhazia and South Ossetia) occupied by the Russian army
Georgian defensive position after August 11
RUSSIA
Krasnodar Kray
Adygea
Psebay
Cherkessk
Ust Dzhegutinskaya
Mineralnyye Vody
Pyatigorsk
Stavropol Kray
Karachay-Cherkessia
Teberda
Prokhladnyy
Nalchik
Kabardino-Balkaria
Sochi
Gagra
Abkhazia
Gudauta
Sukhumi
Tqvarcheli
Ochamchira
Russian Black Sea fleet
August 9
Black Sea
Georgian navy
Russian blockade
Zugdidi
Jvari
Poti
Kobuleti
Batumi
Ajaria
Keda
Khulo
Vale
Hopa
Trabzon
Rize
TURKEY
Ardahan
Lenetekhi
Tqibuli
Chiatura
Kutaisi
Samtredia
Zestaponi
Khashuri
Baghdati
Borjomi
Bakuriani
Akhaltsikhe
GEORGIA
Kvaisi
South Ossetia
Tskhinvali
Roki Tonnel
Gori
Russian 58th Army
Alagir
Vladikavkaz
North Ossetia
Nazran
Ingushetia
Grozny
Shali
Chechenia
Gudermes
Khasavyurt
Dagestan
Akhmeta
Telavi
Mtskheta
TBILISI
Gurjaani
Tsnori
Zaqatala
Bolnisi
Rustavi
Marneuli
Kazreti
ARMENIA
Tovuz
AZERBAIJAN